

KÄRKÖLÄN KUNTA

ESI- JA PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA 2016

(yleinen osa)

Esiopetuksessa ja vuosiluokilla 1-6 siirrytään uusien perusteiden mukaiseen opetussuunnitelmaan 1.8.2016. Yläkoulun vuosiluokat siirtyvät siihen sen jälkeen lukuvuosittain vuosiluokka kerrallaan.

Sisällys

LUKU 1 Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta	7
1.1 Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma	7
1.2 Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet.....	8
Kärkölän kunnan kieliohjelma	9
Oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelma	9
Työn ja vastuunjako	12
Ohjaus nivelvaiheissa	15
Opetussuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat ja ohjelmat.....	15
1.3 Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen.....	16
Opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen	16
1.4 Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut.....	16
LUKU 2 Perusopetus yleissivistyksen perustana.....	17
Perusopetuksen perusta ja velvoitteet.....	17
Esiopetuksen perusta ja velvoitteet	17
2.1 Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet	18
2.2 Perusopetuksen arvoperusta	18
Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen	18
Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia.....	19
Kulttuurinen moninaisuus rikkautena.....	20
Kestävän elämäntavan välttämättömyys	20
Esiopetuksen arvoperusta	20
Kärkölän kuntastrategia.....	21
2.3 Oppimiskäsitys	21
LUKU 3 Esi- ja perusopetuksen tehtävä ja tavoitteet	22
3.1 Esi- ja perusopetuksen tehtävä.....	22
Perusopetuksen tehtävä.....	22
Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua.....	23
3.2 Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet	24
Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet.....	24
Kärkölän paikalliset opetussuunnitelmaratkaisut	25
3.3 Tavoitteena laaja-alainen osaaminen	25
Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)	26
Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2).....	27
Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3).....	28
Monilukutaito (L4)	29
Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)	30
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)	30

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)	31
LUKU 4 Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri	32
4.1 Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen	32
Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen	32
Esi- ja alkuopetus	33
Kärkölän paikalliset opetussuunnitelmaratkaisut	33
4.2 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet	33
Toimintakulttuurin periaatteista	33
Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä	34
Hyvinvointi ja turvallinen arki	34
Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely	35
Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus	35
Osallisuus ja demokraattinen toiminta	36
Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo	36
Vastuu ympäristöstä ja kestäväan tulevaisuuteen suuntautuminen	36
4.3 Oppimisympäristöt ja työtavat	37
Oppimisympäristöt	37
Työtavat	38
4.4 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet	39
Opetuksen eheyttäminen	39
Monialaiset oppimiskokonaisuudet	40
LUKU 5 Oppimisen ja hyvinvoinnin edistäminen koulutyön järjestämisessä	41
5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä	41
5.2 Yhteistyö	41
Kodin ja koulun yhteistyö	42
Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa	43
5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö	43
Kärkölän suunnitelma kurinpitokeinojen ja kasvatuskeskustelun käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista	43
Vaaralliset ja häiritsevät esineet ja aineet	43
Vahinkojen korvaaminen ja jälkien korjaaminen	43
Voimakeinojen käyttö	44
Kotitehtävien suorittaminen työpäivän päätyttyä	44
Oppilaan poistaminen jäljellä olevan oppitunnin ajaksi	44
Poistaminen koulun järjestämästä tilaisuudesta	45
Opetuksen epääminen jäljellä olevan työpäivän ajaksi	45
Kasvatuskeskustelu	45
Jälki-istunto	45
Kirjallinen varoitus	46
Määräaikainen erottaminen	46

5.4 Opetuksen järjestämistapoja	46
Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu	46
Yhdysluokkaopetus	47
Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus	47
Joustava perusopetus	48
Perusopetuksen järjestäminen muualla kuin koulussa	49
5.5 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta	49
Kerhotoiminta Kärkölässä	49
Koulun kirjastotoiminta	49
Kouluruokailu	50
Välitunnit ja opetusjaksot	50
Koulupäivän rytmittäminen, yhteiset tapahtumat, opintokäynnit, leirikoulut ja päivänavaukset	50
Tarkennus: opintokäynnit, opintoretket ja leirikoulut	50
Koulukuljetus Kärkölässä	51
5.6 Paikallisesti päätettävät asiat	51
LUKU 6 Oppimisen arviointi	53
6.1 Arvioinnin tehtävät ja oppimista tukeva arviointikulttuuri	53
Arvioinnin lähtökohta	53
Arvioinnin keskeiset piirteet	53
Rakentava ja kannustava arviointi	53
Arviointiyhteistyö huoltajien kanssa	54
Arviointi ja opetuksen kehittäminen	54
6.2 Arvioinnin luonne ja yleiset periaatteet	54
Arvioinnin perustuminen tavoitteisiin ja kriteereihin	54
Oppilaiden ikäkauden ja edellytysten huomioon ottaminen sekä monipuoliset arviointikäytännöt	55
Itsearviointin edellytysten kehittäminen	55
6.3 Arvioinnin kohteet	56
Oppiminen arvioinnin kohteena	56
Työskentely arvioinnin kohteena	56
Käyttäytyminen arvioinnin kohteena	57
6.4 Opintojen aikainen arviointi	57
6.4.1 Arviointi lukuvuoden aikana	58
6.4.2 Arviointi lukuvuoden päättyessä	58
6.4.3 Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana	59
6.4.4 Arviointi nivelvaiheissa	60
6.5 Perusopetuksen päättöarviointi	61
Perusopetuksen päättöarviointi	61
6.5.1 Päättöarvosanan muodostaminen	62
6.5.2 Johonkin oppiaineeseen tai erityiseen tehtävään painottuva opetus ja päättöarviointi	63
6.6 Perusopetuksessa käytettävät todistukset ja todistusmerkinnät	63

Perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat:	63
Lukuvuositodistus	64
Välitodistus	65
Erotodistus	65
Päätötodistus	66
Eriyinen tutkinto	68
LUKU 7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki	68
7.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet	69
7.1.1 Ohjaus tuen aikana	69
7.1.2 Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana	70
7.2 Yleinen tuki	71
7.3 Tehostettu tuki	71
7.3.1 Pedagoginen arvio	73
7.3.2 Oppimissuunnitelma	73
7.4 Eriyinen tuki	75
7.4.1 Eriyisen tuen päätös	76
7.4.2 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)	77
7.4.3 Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen	79
7.4.4 Pidennetty oppivelvollisuus	79
7.4.5 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus	80
7.5 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot	81
7.5.1 Tukiopetus	81
7.5.2 Osa-aikainen erityisopetus	82
7.5.3 Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet	83
LUKU 8 Oppilashuolto	83
Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut	83
Oppilashuollon kokonaistarve	83
Oppilashuollon palvelut ja niiden järjestäminen	83
Oppilashuollon toimijat – työn- ja vastuunjako	84
8.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö	85
Monialainen oppilashuollon yhteistyö	85
Oppilashuoltoryhmät ja käsitteet	85
8.2 Yhteisöllinen oppilashuolto	86
Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat	86
Koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän toimintatavat ja käytännöt	87
Yhteistyö koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppanien kanssa	87
Ohjaus, nivelvaiheet ja toinen aste	88
Terveysneuvonta	89
Poissaolot	89
Turvallisuus	90

8.3 Yksilökohtainen oppilashuolto	91
Yksilökohtaisen oppilashuollon kokonaisuus.....	91
Yksilökohtainen oppilashuolto prosessina, asiantuntijaryhmän kokoaminen:.....	92
Oppilashuoltokertomus.....	92
Oppilashuollon tuki kurinpitörangaistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä	92
Yhteistyö laajoissa terveystarkastuksissa.....	93
Sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen.....	93
Erityisruokavaliot	94
Yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä.....	94
Opetuksen siirtyminen omasta koulusta sairaalakouluun	95
8.4 Oppilashuoltosuunnitelmat	96
Oppilashuoltosuunnitelmat	96
8.5 Paikallisesti päätettävät asiat ja koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laadinta	97
LUKU 9. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä.....	99
9.1. Saamelaiset ja saamenkieliset.....	100
9.2. Romanit.....	100
9.3. Viittomakieliset	100
9.4. Muut monikieliset oppilaat	100
LUKU 10. Kaksikielinen opetus.....	101
LUKU 11. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva perusopetus	101
LUKU 12. Valinnaisuus perusopetuksessa	101
12.1 Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit	101
Valtioneuvoston asetuksessa vuosiluokille 1-6 ja vuosiluokille 7-9 osoitetaan kullekin taide- ja taitoaineelle (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta, kotitalous) kaikille yhteisen opetuksen vähimmäistuntimäärä. Lisäksi näiden oppiaineiden opetukseen osoitetaan 1-6 vuosiluokille yhteensä kuusi vuosiviikkotuntia ja vuosiluokille 7-9 yhteensä viisi vuosiviikkotuntia, joista tuntijaossa käytetään nimeä taide- ja taitoaineiden valinnaiset. Valinnaisten tuntien käytöstä päätöksen tekee opetuksen järjestäjä.....	101
12.2 Valinnaiset aineet	101
Vuosiluokat 7-9.....	102
12.3 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät	102
12.4 Paikallisesti päätettävät asiat.....	103

LUKU 1 Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta

1.1 Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

Kärkölän kunnassa on esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman laadittu yhteisenä asiakirjana, jossa huomioidaan esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteissa määrätyt asiat. Opetussuunnitelma on laadittu kuntakohtaisena, jota koulut täydentävät lukuvuosittain työsuunnitelmissaan. Kärkölän kunnassa opetussuunnitelma on laadittu suomen kielellä annettavaa opetusta varten. Opetussuunnitelma on laadittu Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 rungon mukaisesti.

Opetussuunnitelmaa on laadittu seudullisena yhteistyönä Päijät-Hämeen kuntien kanssa. Seudullisesti on käsitelty yhteisiä periaatteita opetussuunnitelman perusteiden yleisen osion osalta sekä sovittu oppiaineiden sisältöjen osalta yhteisesti noudatettavista sisällöistä vuosiluokittain. Lisäksi seudullisesti on sovittu yhteisestä tuntijaosta vuosiluokittain annettavasta oppiaineen vähimmäistuntimäärästä.

Opetussuunnitelman laadintaan on osallistunut sivistystoimen perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstö ja esimiehet. Oppilaiden ja huoltajien osallistaminen opetussuunnitelman laadintaan on huolehdittu vanhempainiltojen ja oppilaskuntien kautta. Lisäksi kunnan sivistystoimen kotisivulla on ollut esillä opetussuunnitelman valmisteluun liittyvää aineistoa.

Oppilashuoltoa koskeva osuus on laadittu sosiaali- ja terveyshuollon sekä sivistystoimialojen viranhaltijoiden yhteistyönä

Opetussuunnitelman laadinnassa on otettu huomioon paikallisia suunnitelmia ja ohjelmia, jotka täydentävät ja tukevat opetussuunnitelmaa. Nämä suunnitelmat on esitetty kohdassa: Opetussuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat ja ohjelmat.

Opetussuunnitelman mukaan opetus järjestetään vuosiluokittain etenevänä opetuksena. Yhdysluokkaopetusta käytetään tarvittaessa niissä kouluissa, joissa koulun oppilasmäärä näin vaatii taroituksenmukaisia ryhmiä muodostettaessa. Vuosiluokkien ryhmien muodostamista tarkastellaan lukuvuosittain. Vuosiluokkiin sitoutumattomasta opetuksesta päätetään yksittäisen oppilaan kohdalla erillisellä viranhaltijapäätöksellä. Tällöin hänelle laaditaan oma opintosuunnitelma. Esi- ja alkuopetuksen (esiopetus-2.vuosisuokka) yhteistyö järjestetään osin eheyttynä ja osin ainejakoisena. Muu perusopetus järjestetään pääosin ainejakoisena. Tällöinkin opetuksen eheyttämiseen on luotava koulujen mahdollisuudet muutoinkin kuin monialaisten oppimiskokonaisuuksien osalta.

Valinnaisaineiden määräytyminen taito- ja taideaineiden osalta sekä muun valinnaisuuden osalta on määritelty Kärkölän kunnan tuntijaossa. Valinnaisaineiden osalta laaditaan erillinen valinnaisainetarjotin, jossa kuvataan tarkemmin valinnaisen oppiaineen sisällöt.

1.2 Paikallisen opetusuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet

Perusopetuksen tuntijako, Kärkölän kunta 1.8.2016												
Opetuksen vähimmäismäärä vuosiviikkotunteina												
AINE	1.l k	2.l k	3.l k	4.l k	5.l k	6.l k	1-6 lk	7. lk	8. lk	9. lk	7-9 lk	1-9 lk
Äidinkieli ja kirjallisuus	7	7	5	5	5	4	33	3	3	4	10	43
A1-kieli (englanti)			2	3	2	2	9	2	3	2	7	16
B2-kieli (ruotsi)						2	2	1,5	1,5	1	4	6
Matematiikka	3	3	4	4	4	4	22	3	4	4	11	33
Ympäristöoppi	2	2	3	3	2	2	14					14
Biologia ja maantieto								2	2	3	7	7
Fysiikka ja kemia								2	3	2	7	7
Terveystieto								1	1	1	3	3
Uskonto/elämäkatsomustieto	1	1	1	1	2	1	7	1	1	1	3	10
Historia					1,5	1,5	3	2	2		4	7
Yhteiskuntaoppi				1	0,5	0,5	2			3	3	5
Musiikki	1	1	1	1	1	2	7	2			2	9
Kuvataide	2	2	2	1	2	1	10	2			2	12
Käsityö	2	2	2	2	2	2	12	3			3	15
Liikunta	2	2	2	3	3	3	15	2	3	2	7	22
Kotitalous								3			3	3
Oppilaanohjaus								0,5	0,5	1	2	2
Valinnaiset aineet, taito- ja taideaineet									3	2	5	5
Valinnaiset aineet, muut									3	4	7	7
Oppilaan vähimmäistuntimäärä	20	20	22	24	25	25	136	30	30	30	90	226
1.-6. luokilla alkaen 1.8.2016	8. luokilla alkaen 1.8.2018											
7. luokilla alkaen 1.8.2017	9. luokilla alkaen 1.8.2019											

Kärkölän kunnan kieliohjelma

A1- kielenä opiskellaan englannin kieltä, jonka opetus alkaa 3. vuosiluokalla. Vuosiviikkotunnit määräytyvät tuntijaon mukaan.

B1-kielenä opiskellaan ruotsin kieltä, jonka opetus alkaa 6. vuosiluokalla. Vuosiviikkotunnit määräytyvät tuntijaon mukaan.

Kirjaimeen liitettävä numero 1 viittaa aina pakolliseen kieleen. Numero 2 viittaa puolestaan vapaaehtoiseen kieleen.

A1-kieli = peruskoulun alaluokilla alkava kaikille yhteinen pakollinen pitkä kieli, joka aloitetaan pääsääntöisesti perusopetuksen 3. vuosiluokalla

B1-kieli = 6. luokalta alkava pakollinen kieli, joka useimmissa tapauksissa on toinen kotimainen kieli.

B2-kieli = valinnainen 8.luokalla alkava kieli. Valinnaiskielen ryhmä perustetaan, mikäli ilmoittautuneita on riittävästi (väh.10) opiskelijaa. B2-kieltä opiskellaan yleensä 2 tuntia viikossa valinnaisaineena.

Oppilaanohjauksen ohjaussuunnitelma

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulotuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjakoa sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmas- sa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutok- sista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeuden-mukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saata- vuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Vuosiluokilla 1-2 oppilaanohjaus toteutuu kiinteänä osana muuta opetusta ja koulun toimintaa. Oppilaanoh- jauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Ohjauksella edistetään oppilaiden opis- keluvalmiuksien ja -taitojen kehittymistä sekä tuetaan vähitellen kasvavaa vastuunottoa koulutyöstä sekä omista tehtävistä ja tavaroista. Oppilaiden tulee saada ohjausta tavoitteiden asettamisessa sekä kannusta- vaa ja ohjaavaa palautetta tavoitteiden saavuttamisesta siten, että oppimaan oppimisen taidot vahvistuvat. Oppilaanohjauksen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita työtapoja ja palautteen antamisen tapoja, jotka mahdollistavat oppilaiden myönteisen käsityksen muodostumisen itsestään oppijoina ja ryhmän jäsenenä. Oppilaita ohjataan vuorovaikutustaitojen harjoitteluun ja ryhmässä toimimiseen. Heitä kannustetaan myös osallisuuteen omassa lähiympäristössään.

Perusopetuksen alkuvaiheessa luodaan pohja kodin ja koulun yhteistyölle oppilaan ohjauksessa. Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita ja huoltajia tekemään ensimmäisiä koulutukseen liittyviä valintoja ja näkemään valintojen merkityksen tulevien opintojen kannalta. Ammatteihin ja työelämään tutustuminen aloitetaan luokan tai koulun sisäisistä tehtävistä sekä oppilaan lähipiirin ammateista.

Vuosiluokilla 3-6 oppilaanohjaus toteutuu pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilaanohjaukseen voidaan myös varata oppitunteja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Oppimisympäristönä oman kouluyhteisön ja lähiympäristön lisäksi voivat toimia lähiseudun yritykset ja muut yhteistyötahot.

Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita opiskelustrategioidensa tunnistamisessa ja kehittämisessä, vahvistetaan kykyä asettaa itselle tavoitteita ja arvioida tavoitteiden saavuttamista sekä edistetään oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä. Ohjaus auttaa oppilaita omaksumaan erilaisia opiskelussa tarvittavia oppimisen, työskentelyn, tiedon omaksumisen sekä tiedonhallinnan taitoja ja menetelmiä, tunnistamaan oppiaineiden ominaispiirteitä sekä valitsemaan kuhunkin oppiaineeseen soveltuvia opiskelumenetelmiä. Ohjauksella tuetaan sosiaalisten taitojen ja ryhmässä toimimisen taitojen kehittymistä.

Oppilaanohjauksen tuella oppilaat kehittävät elämässä tarvittavia taitoja ja vahvistavat myönteistä käsitystä itsestään oppijana. Oppilaita ohjataan tunnistamaan ja arvostamaan sekä omia että toisten vahvuuksia, kykyjä ja taitoja. Heitä tuetaan ottamaan vastuuta elämästään, opiskelustaan, valinnoistaan sekä toiminnastaan ryhmän ja lähiyhteisönsä aktiivisena jäsenenä ja toimijana. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen omassa kouluyhteisössä ja lähiympäristössä, jolloin heidän käsityksensä yhteiskunnallisista vaikutusmahdollisuuksista alkaa muotoutua.

Oppilaanohjauksen kautta oppilaat tutustuvat lähiseudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään. Mahdollisten tutustumiskäyntien ja vierailujen yhtenä tehtävänä on esitellä oppilaille työelämää, yrittäjyyttä ja erilaisia ammatteja. Niillä myös edistetään oppilaiden ammatillisen kiinnostuksen heräämistä.

Oppilaanohjaus tukee oppilaita ja huoltajia opiskeluun liittyvässä tiedonsaannissa ja valinnoissa. Heille järjestetään mahdollisuuksia henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun oppilaan opiskelun ja valintojen tukemiseksi sekä erilaisissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä kysymyksissä.

Vuosiluokilla 7-9 oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 7-9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Vuosiluokkien 7-9 aikana jokaista oppilasta ohjataan edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskelunvalmiuksiaan. Oppilaita autetaan hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen. Oppilaanohjauksen tehtävänä yhdessä muiden oppiaineiden kanssa on selkeyttää opiskeltavien oppiaineiden merkitystä jatko-opintojen ja työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista. Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on opinto-ohjaajalla.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, opintojen nivelvaiheissa sekä työuran siirtymissä. Oppilaat oppivat käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Ohjauksella vahvistetaan oppilaiden toimivuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintojaan koskevassa päätöksenteossa. Oppilaanohjaus tarjoaa oppilaille tietoa ja tutustumismahdollisuuksia peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja opiskeluvaihtoehtoihin yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen sekä huoltajien kanssa. Ohjauksen tehtävänä on edistää opintojen loppuun saattamista sekä yhteishaun yhteydessä tehtävän jatkosuunnittelun avulla tukea siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

TOIMINTATAVAT

Ohjaus vuosiluokilla 1-6

Kasvua ja kehitystä tukevia toimintatapoja perusopetuksen aikana ovat esimerkiksi:

- oppilaan tutustumishaastattelut, tiedonsiirto oppilaiden kanssa toimivilta aikuisilta toiselle, oppilaan ja huoltajan kanssa keskustelut, vanhempainvartit
- ryhmäytymisen tukeminen, joustava oppilaiden ja tiedon siirtyminen opiskeluryhmien ja luokkien välillä
- kummi-, tukioppilas- ja oppilaskuntatoiminta
- oppilaan tukeminen koulunkäyntitaitojen harjoittelussa ja tiedonhankinnassa, omien vahvuuksien löytämisessä
- oppilashuollon tuki, yhteistyö mm. nuorisotoimen ja seurakunnan kanssa

- kerhotoiminta
- KiVaKoulu, Yhteispeli ja muut vastaavat ohjelmat
- oppiainerajat ylittävät yhteistoiminnalliset kokonaisuudet

Oppimisen ja opiskelun ohjauksen toimintatapoja ovat esimerkiksi:

- oppimistyylien tunnistaminen
- tiedonhankintataitojen kehittäminen
- opiskelutekniikoiden harjaannuttaminen eri oppiaineissa
- monipuolisten opetusmenetelmien käyttäminen
- oppimisvaikeuksien tunnistaminen: tarpeen mukaan mitoitettua yleisen, tehostetun ja erityisen tuen toimet
- henkilökohtaiset keskustelut, yhteistyö kodin kanssa
- opiskelun etenemisen seuranta
- oppilaan kannustaminen vastuunottoon omasta opiskelusta ja itsenäisestä työskentelystä
- yhteistyö erilaisten oppilasryhmien ja opettajien kanssa
- oppiainerajat ylittävät yhteistoiminnalliset kokonaisuudet

Ura- ja elämänsuunnittelun ohjauksen osa-alueita ovat esimerkiksi:

- yhteistyö vanhempien, koulun ulkopuolisten yhteisöjen sekä työ- ja elinkeinoelämän kanssa.
- opinnoista ja koulutusjärjestelmästä tiedottaminen
- omien vahvuuksien ja mielenkiinnon kohteiden tunnistaminen
- ammatteihin ja työelämään tutustuminen: vierailut ja vierailijat, yhteistyö elinkeinoelämän kanssa, työelämän sääntöihin tutustuminen
- työelämätaitojen harjaannuttaminen
- koulun ja vanhempien ammatteihin tutustuminen
- ohjataan oppilaita vastuutehtäviin koulussa
- oppiainerajat ylittävät yhteistoiminnalliset kokonaisuudet

Ohjaus vuosiluokilla 7-9

Ohjaus yläluokilla on kaksitasoista. Sitä toteutetaan:

- – opetussuunnitelman mukaisesti annettavana oppilaanohjauksena, joka muodostuu henkilökohtaisesta, pienryhmä- ja luokkaohjauksesta, sekä -koko koulun ohjauksesta, joka perustuu opetussuunnitelmaan ja koulun ohjaussuunnitelmaan.
-

Ohjaustyötä tekee koko koulun henkilökunta, ohjauksen päävastuu on oppilaanohjaajalla.

Kasvun ja kehityksen tukeminen

Kasvua ja kehitystä tukevia toimintamuotoja yläkoulun aikana ovat esimerkiksi:

- oppilaaseen tutustuminen: tiedonsiirto oppilashuoltoryhmälle (OHR) ja aineenopettajille, luokanvalvojan, oppilaan ja huoltajan väliset keskustelut (vanhempainvartit), oppilaanohjaajan tutustumishaastattelut
- ryhmäytymisen tukeminen: 5.lk selviytymispeli, 7.lk ryhmäytymispäivä, luokanvalvojan tunnit, toiminnalliset teemapäivät (TOKO, 8.päivät), yhteistyö mm. nuorisopalvelujen ja seurakunnan kanssa, tukioppilastoiminta
- oppilaan tukeminen: ohjauskeskustelut, kodin ja koulun yhteistyö (yhteydenpito, vanhempainillat), OHRtyö
- ryhmäytymisen tukeminen, joustava oppilaiden ja tiedon siirtyminen opiskeluryhmien ja luokkien välillä
- kummi-, tukioppilas- ja oppilaskuntatoiminta
- oppilaan tukeminen koulunkäyntitaitojen harjoittelussa ja tiedonhankinnassa, omien vahvuuksien löytämisessä
- oppilashuollon tuki, yhteistyö mm. nuorisotoimen ja seurakunnan kanssa
- kerhotoiminta

- KiVaKoulu, Yhteispeli ja muut vastaavat ohjelmat
- oppiainerajat ylittävät yhteistoiminnalliset kokonaisuudet

Oppimisen ja opiskelun ohjaus

Oppimisen ja opiskelun ohjauksen toimintamuotoja ovat esimerkiksi:

- oppimistyylien tunnistaminen
- tiedonhankintataitojen kehittäminen
- opiskelutekniikoiden harjaannuttaminen eri oppiaineissa
- monipuolisten opetusmenetelmien käyttäminen

Ura- ja elämänsuunnittelu

Ura- ja elämänsuunnittelun ohjauksessa peruskoulujen oppilaanohjaajat ja toisen asteen oppilaitosten opinto-ohjaajat toimivat tiiviissä yhteistyössä. Yhteistyötä tehdään myös elinkeinoelämän kanssa. Oppilaan ja oppilaanohjaajan väliset henkilökohtaiset ja pienryhmäohjauskeskustelut sekä oppilaan motivointi luovat pohjaa oppilaan elämänsuunnittelulle.

Ura- ja elämänsuunnittelun osa-alueita ovat esimerkiksi:

- valinnaisaineiden valinta
- omien vahvuuksien ja mielenkiinnon kohteiden tunnistaminen
- ammatinvalintaa tukevat testit
- Suomen koulutusjärjestelmään, ja erityisesti toisen asteen koulutukseen tutustuminen
- työelämään tutustuminen: mm. TET-jaksot, aloihin ja ammatteihin tutustuminen (esim. TET-tori, vierailut, yhteistyö elinkeinoelämän kanssa)
- nuorta työntekijää koskeviin lakeihin, asetuksiin ja työelämän pelisääntöihin tutustuminen
- työelämätaitojen harjaannuttaminen
- kansainväliset mahdollisuudet
- yrittäjyys

Ohjaus nivelvaiheissa on kuvattu omana alakohtanaan.

Työn ja vastuunjako

Rehtori/apulaisrehtori

- luo ohjauksen toimintamahdollisuudet ja edellytykset
- tukee ohjauksen suunnittelua ja yhteistyötä eri toimijoiden kesken
- pyrkii järjestämään ohjaukseen riittävät resurssit
- pyrkii varmistamaan oppilaan oikeuden henkilökohtaiseen ohjaukseen
- päättää vuosittain toteutuvat valinnaisaineryhmät ja laatii lukujärjestykset
- laatii luokkajaot ja tekee luokkasiirrot tarvittaessa
- järjestää yhteisöllisen oppilashuoltotyön
- huolehtii ja järjestää perusopetuksen nivelvaiheessa tarvittavan tiedon siirtymisen
- mahdollistaa kodin ja koulun yhteistyön järjestämisen
- mahdollistaa ammatteihin ja elinkeinoelämään tutustumisen järjestämisen

Luokanopettaja

- suunnittelee ja toteuttaa oppilaanohjausta opetussuunnitelman ja ohjaussuunnitelman mukaisesti
- huolehtii yksittäisen oppilaan ja koko luokan jokapäiväisen koulunkäynnin sujumisesta
- tekee koulun ja sen toiminnan tutuksi oppilailleen

- huolehtii oppilaiden opiskeluun ohjaamisesta ja monipuolisesta opetuksesta
- on säännöllisesti yhteydessä huoltajiin oppilaiden koulunkäynnin sujumisesta
- seuraa ja ohjaa oppilaan koulunkäyntiä ja opintojen edistymistä yhdessä muiden opettajien kanssa
- tekee yhteistyötä koulun henkilöstön kanssa luokkaansa tai yksittäiseen oppilaaseen liittyvissä asioissa
- suunnittelee ja toteuttaa oppilaan tarvitsemat tukitoimet yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa
- osallistuu tarvittaessa oppimissuunnitelman, pedagogisen arvion ja pedagogisen selvityksen tekemiseen
- osallistuu tarvittaessa henkilökohtaisen opiskelun järjestämistä koskevan suunnitelman (HOJKS) laatimiseen yhteistyössä oppilaan, huoltajien, aineenopettajien, erityisopettajien ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa
- tekee ohjaustoiminnan yhteydessä yhteistyötä muiden oppilaitosten ja työelämän edustajien kanssa
- tutustuttaa oppilaita lähiseudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään
- ohjaa ja tukee oppilaita koulutuksen nivelvaiheissa
- ohjaa oppilasta säännölliseen itsearviointiin

Luokanvalvoja/luokanohjaaja

- huolehtii yksittäisen oppilaan ja koko luokan koulunkäynnin sujumisesta
- tekee koulun ja sen toiminnan tutuksi oppilailleen
- on säännöllisesti yhteydessä huoltajiin oppilaiden koulunkäynnin edistymisestä
- seuraa ja ohjaa oppilaan opintojen edistymistä yhdessä muiden opettajien kanssa
- tukee oppilaan kasvua, kehitystä ja oppimista
- huolehtii koulun asioiden tiedottamisesta oppilaille ja koteihin
- tekee yhteistyötä rehtorin, oppilaanohjaajan, erityisopettajan ja muun oppilashuoltohenkilöstön kanssa luokkaansa tai yksittäiseen oppilaaseen liittyvissä asioissa
- osallistuu oppimissuunnitelman, pedagogisen arvion ja pedagogisen selvityksen tekemiseen
- osallistuu henkilökohtaisen opiskelun järjestämistä koskevan suunnitelman (HOJKS) laatimiseen yhteistyössä oppilaan, huoltajien, aineenopettajien, erityisopettajien ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa
- osallistuu tarvittaessa oppilashuollollisiin tapaamisiin

Aineenopettaja

- huolehtii oman oppiaineensa opiskelun ohjaamisesta
- kytkee oppiaineensa opetuksen työelämätietouteen ja -taitoihin
- tukee oppilaan kasvua, kehitystä ja oppimista
- ohjaa oppilasta säännölliseen itsearviointiin
- arvioi säännöllisesti oppilaiden opintomenestystä
- tiedottaa luokanvalvojalle, oppilaanohjaajalle ja huoltajalle oppilaan opintomenestyksen muutoksista
- tekee yhteistyötä luokanvalvojan, oppilaanohjaajan, erityisopettajan ja oppilashuollon henkilöstön kanssa
- suunnittelee ja toteuttaa oppilaan tarvitsemat tukitoimet yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa
- osallistuu tarvittaessa oppimissuunnitelman, pedagogisen arvion ja pedagogisen selvityksen tekemiseen
- osallistuu tarvittaessa henkilökohtaisen opiskelun järjestämistä koskevan suunnitelman (HOJKS) laatimiseen yhteistyössä oppilaan, huoltajien, erityisopettajien ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa
- osallistuu tehostetun ja erityisen tuen toteuttamiseen

Koulunkäynnin ohjaaja/-avustaja

- ohjaa yhteistyössä opettajan kanssa oppilaan oppimista, kannustaa, ja auttaa motivaation löytymisessä yksilöllisesti
- tukee oppilaan itsenäistymistä sekä hänen sosiaalisten taitojensa kehittymistä
- on tietoinen ohjattaviensa tuen tarpeesta ja suunnitelluista tukimuodoista

- on mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa oppilaan tarvitsemia tukitoimia yhteistyössä oppilaan opettajien ja oppilasta ohjaavien tahojen kanssa

Oppilaanohjaaja

- on päävastuussa oppilaanohjauksen suunnittelusta, kehittämisestä ja toteuttamisesta
- antaa yksilö- ja ryhmäohjausta
- seuraa, ohjaa ja tukee oppilaiden koulunkäyntiä ja oppimista yhteistyössä koulun muiden toimijoiden kanssa
- tekee yhteistyötä oppilaan huoltajien kanssa
- suunnittelee ja järjestää TET-jaksot
- antaa tarvittavat tiedot päättöarviointiin, jatko-opiskelumahdollisuuksiin ja yhteisvalintaan vaikuttavista asioista oppilaille ja huoltajille
- tekee yhteistyötä muiden oppilaitosten ja työelämän edustajien kanssa
- ohjaa oppilaita jatko-opiskelu- ja uranvalintapäätösten tekemisessä

Erityisopettaja

- kartoittaa oppimisvaikeuksia
- osallistuu tarvittaessa oppimissuunnitelman, pedagogisen arvion ja pedagogisen selvityksen tekemiseen
- osallistuu tarvittaessa henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman laatimiseen
- antaa tarvittaessa yleistä, tehostettua ja erityistä tukea
- tiedottaa oppilasta opettavia, opetuksen erityisjärjestelyistä

Terveydenhoitaja

- on keskeinen toimija oppilashuoltotyössä
- arvioi ja seuraa oppilaan hyvinvointia ja terveyttä
- osallistuu koko kouluyhteisön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen
- konsultoi jatko-opintoihin liittyvissä terveydellisissä asioissa

Kuraattori

- on keskeinen toimija oppilashuoltotyössä
- osallistuu koko kouluyhteisön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen
- tukee oppilaan koulunkäyntiä, tukee ja edistää oppilaan sosiaalista hyvinvointia sekä ennaltaehkäisee ongelmien syntymistä ja puuttuu havaittuihin ongelmiin

Koulupsykologi

- on keskeinen toimija oppilashuoltotyössä
- osallistuu koko kouluyhteisön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen
- selvittää oppimis-, keskittymis- ja ihmissuhdevaikeuksia
- suorittaa psykologisia tutkimuksia yksilöllisten oppimisedellytysten selvittämiseksi

Varhaiskasvatuksen johtaja

- toimii omalla vastuualueellaan johtavana viranhaltijana ja käyttää lainsäädännössä säädettyä toimivaltaa varhaiskasvatuksen/esiopetuksen osalta.
- vastaa varhaiskasvatuksen/esiopetuksen tuottamisesta tuloksellisesti (vaikuttavuus, laatu ja taloudellisuus)
- vastaa palvelualueensa talouden suunnittelusta, toteutumisesta, seurannasta ja arvioinnista talousarvion puitteissa.
- vastaa palvelutuotannon sisällön, henkilöstörakenteen ja henkilöstön käytön suunnittelusta, toteutuksesta ja sen seurannasta ja arvioinnista
- vastaa varhaiskasvatuksen /esiopetuksen toimiala- ja yleishallintoon kuuluvista tehtävistä

- vastaa pedagogisesta kehittämistyöstä, osaamisen johtamisesta ja toiminnan arvioimisesta
- vastaa palveluohjauksesta
- päättää ja hyväksyy henkilöstön palvelusuhteet
- toimii koko varhaiskasvatuksen/esiopetuksen henkilöstön esimiehenä
- toimii kunnan johtoryhmässä
- toimii kunnan edustajana seudullisessa kehittämissyhmässä
- toimii yhteistyössä kunnan muiden toimijoiden kanssa

Ohjaus nivelvaiheissa

Siirtyminen ensimmäiselle luokalle

- kouluun tutustuminen, sekä oppilaat että huoltajat
- koulutyöhön perehtyminen
- huoltajien perehdyttäminen koulujärjestelmään, koululaisen kotijoukkona olemiseen
- koulunkäyntitaitojen oppiminen
- erilaisiin työtapoihin tutustuminen
- omiin vahvuuksiin ja harjoittelua vaativiin asioihin tutustuminen
- oppilasryhmään kuuluminen ja sen jäsenenä, koululaisena toimiminen
- tietojen siirto esikoulusta kouluun

Kuudennelta luokalta yläkouluun

- ohjaaminen tavoitteelliseen työskentelyyn ja vastuunottoon
- yhteistyö tulevan yläkoulun henkilökunnan kanssa
- tutustuminen yläkoulun toimintakulttuuriin
- tutustuminen uusiin oppiaineisiin ja opiskeluteknikoihin
- valintoihin ohjaaminen

Yläkoulusta toiselle asteelle

- tutustuminen ja tiedottaminen toisen asteen opiskelumahdollisuuksista
- yhteishakujärjestelmään tutustuminen oppilaille ja huoltajille
- tarvittava tiedonsiirto toiselle asteelle
- yhteishaku ja erillishaut
- ohjeistus lisähakuun
- pääsy- ja soveltuvuuskokeisiin ohjaus
- opiskelijavalintojen seuranta
- ilman opiskelupaikkaa jääneiden ohjaus yhteistyössä nuorisopalveluiden kanssa

Opetussuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat ja ohjelmat

Opetussuunnitelman tehtävänä on edistää opetuksen laadun jatkuvaa kehittämistä ja vahvistaa koulutuksellista jatkumoa. Se luo perustan esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen. Seuraavat paikalliset suunnitelmat täydentävät ja toteuttavat opetussuunnitelmaa:

Varhaiskasvatussuunnitelma, Varhaiskasvatuksen linjaukset (sisältää sovitut yhteistyökäytännöt srk:n ja Oivan kanssa), Koululaisten iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma, Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, Kuntastrategia, Sivistystoimialan laatukortit, TVT-OPS, Oppilashuollon OPS, Lukuvuosisuunnitelmat, Turvallisuussuunnitelma, Pelastussuunnitelma, Työsuojelun toimintasuunnitelma, Koulun järjestyssäännöt, Kriisisuunnitelma ja Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta, häirinnältä

1.3 Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen

Opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen

Esi- ja perusopetuksen laatuksiteereihin perustuva seudullinen arviointi toteutetaan Päijät-Hämeessä joka toinen vuosi. Arviointiin osallistuvat oppilaat, huoltajat ja henkilöstö. Arvioinnista saatujen tulosten perusteella valitaan seudulliset, kunta- ja yksikkökohtaiset kehittämiskohteet.

Lukuvuosisuunnitelman toteutuminen arvioidaan yksikkökohtaisesti.

Kunnan opetussuunnitelmaa arvioidaan ja kehitetään jatkuvasti tarpeen mukaan.

1.4 Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut

Paikallinen opetussuunnitelma, sitä tarkentavat lukuvuosisuunnitelmat sekä muut suunnitelmat laaditaan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla edellä kuvattuja tavoitteita ja periaatteita noudattaen. Opetuksen järjestäjä voi päättää opetussuunnitelmaan sisältyvien ratkaisujen delegoinnista kouluille ja koulukohtaisen opetussuunnitelman laadinnasta.

Tässä alaluvussa määrätään ne paikallisesti päätettävät opetussuunnitelmaratkaisut sekä opetussuunnitelmassa kuvattavat asiat, joita ei käsitellä muissa luvuissa. Opetussuunnitelman perusteiden kussakin pääluvussa määrätään tarkemmin, mitä paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee kyseisessä luvussa käsitellyn kokonaisuuden osalta päättää ja kuvata.

Opetuksen järjestäjä päättää opetussuunnitelman laatimiseen liittyvistä ratkaisuista ja toimintatavoista:

- laaditaanko paikallinen opetussuunnitelma koulujen yhteisenä, kokonaan tai osin koulukohtaisena, seudullisena tai käytetäänkö muuta ratkaisua
- millä kielillä annettavaa opetusta varten opetussuunnitelma laaditaan ja hyväksytään (suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten)
- mikä on opetussuunnitelman rakenne ja asioiden käsittelyjärjestys, missä muodossa opetussuunnitelma julkaistaan
- miten henkilöstö sekä oppilaat ja huoltajat osallistuvat opetussuunnitelman laatimiseen, arviointiin ja kehittämiseen ja miten otetaan huomioon eri tilanteissa olevien huoltajien osallistumismahdollisuudet
- miten opetussuunnitelman laatimiseen liittyvä yhteistyö esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen sekä perusopetusta seuraavaa koulutusvaihetta edustavien oppilaitosten kanssa järjestetään
- mitkä muut tahot ovat mukana opetussuunnitelman laadinnassa ja toteutuksessa ja miten yhteistyö järjestetään
- miten paikalliset erityispiirteet ja -tarpeet, arviointien ja kehittämistyön tuottama tieto ja kehittämisen tavoitteet sekä muut paikalliset suunnitelmat otetaan opetussuunnitelman valmistelussa huomioon.
- sisältyykö yhdenvertaisuuslain mukainen koulukohtainen yhdenvertaisuussuunnitelma opetussuunnitelmaan vai laaditaanko se erillisenä suunnitelmana, on laadittu Kärkölän erillinen suunnitelma

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa opetussuunnitelman laadintaan ja kehittämiseen liittyvät asiat:

- miten huolehditaan oppilashuoltoa ja kodin ja koulun yhteistyötä käsittelevien osuukien laatimisesta yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa
- miten opetussuunnitelman toteutumista seurataan ja miten opetussuunnitelmaa arvioidaan ja kehitetään
- mitkä ovat ne paikalliset suunnitelmat ja ohjelmat, jotka täydentävät ja toteuttavat opetussuunnitelmaa (esimerkiksi aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma, kestävän kehityksen ohjelma, tasa-arvosuunnitelma, kulttuurikasvatussuunnitelma, tietostrategia).

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa opetuksen järjestämiseen liittyvät ratkaisut:

- miten edistetään perusopetuksen yhtenäisyyttä sekä siirtymävaiheisiin liittyvää yhteistyötä (perusopetuksen sisällä sekä esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen ja perusopetusta seuraavan koulutusvaiheen oppilaitosten kanssa)
- järjestetäänkö opetus tai osa siitä yhdysluokkaopetuksena (katso myös alaluvut 5.4 ja 5.6)
- järjestetäänkö opetus tai osa siitä vuosiluokittain etenevänä vai vuosiluokkiin sitomattomasti etenevänä (katso myös alaluvut 5.4 ja 5.6)
- järjestetäänkö opetus pääosin ainejakoisena vai kokonaan tai osin eheyttynä; mitkä ovat mahdollisen eheyttyn opetuksen järjestämisen pääpiirteet
- miten opetustunnit jaetaan vuosiluokittain yhteisten oppiaineiden, taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien sekä oppilaalle valinnaisten aineiden kesken valtioneuvoston asetuksen edellyttämällä tavalla (paikallinen tuntijako)¹
- mikä on opetuksen järjestäjän kieliohjelma, miltä vuosiluokilta eri kielten opetus aloitetaan (katso myös toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten osuudet sekä luku 12)
- mitkä ovat oppilaille tarjottavat valinnaiset aineet ja mille vuosiluokille niiden opetus sijoittuu (katso myös luku 12)
- mitkä ovat opetuksen mahdolliset painotukset ja miten ne toteutetaan; miten painotus näkyy tuntijaossa sekä opetuksen tavoitteissa ja sisällöissä (katso myös luku 12)
- miten oppilaanohjaus järjestetään
 - o ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn ja vastuunjako sekä työskentely monialaisissa verkostoissa, kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa, työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt (katso myös vuosiluokkakokonaisuuksiin sisältyvä oppilaanohjauksen tehtäväkuvaus).

LUKU 2 Perusopetus yleissivistyksen perustana

Perusopetuksen perusta ja velvoitteet

Perusopetus luo perustan oppilaiden yleissivistykselle. Kunta on velvollinen järjestämään perusopetusta alueellaan asuville oppivelvollisuusikäisille. Perusopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet nousevat perustuslaista, perusopetuslaista ja -asetuksesta, valtioneuvoston asetuksista sekä opetussuunnitelman perusteista. Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon myös velvoitteet, jotka tulevat muusta lainsäädännöstä sekä kansainvälisistä sopimuksista, joihin Suomi on sitoutunut. Perusopetus rakentuu yhteiselle arvoperustalle ja käsitykselle oppimisesta.

Esiopetuksen perusta ja velvoitteet

Huoltajan on huolehdittava siitä, että lapsi osallistuu esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Kunta on velvollinen järjestämään sen alueella asuville lapsille oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna esiopetusta. Kärkölässä esiopetus järjestetään koulujen kanssa yhteistyössä. Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet perustuvat Suomen perustuslakiin, perusopetuslakiin ja -asetukseen ja sen nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen, oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin sekä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Opetuksen järjestämisessä on otettava huomioon myös velvoitteet, jotka tulevat muusta lainsäädännöstä sekä kansainvälisistä sopimuksista, joihin Suomi on sitoutunut.

Perusopetuslain mukaan esiopetuksen tavoitteena on osaltaan tukea lasten kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Laissa säädetään, että esiopetuksen tavoitteena on osana varhaiskasvatusta parantaa lasten oppimisedellytyksiä.

¹ Valtioneuvoston asetus (422/2012)

Esiopetus kestää yleensä yhden lukuvuoden, ja sitä annetaan vähintään 700 tuntia. Esiopetusta järjestettäessä otetaan huomioon, että opetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää muita varhaiskasvatustalv palveluja. Esiopetus, opetuksessa käytettävät oppimateriaalit ja välineet sekä tarvittava oppilashuolto ovat maksuttomia. Lapsille on tarjottava jokaisena esiopetuspäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty, täysipainoinen, maksuton ateria, ja ruokailutilanteen on oltava ohjattu.

2.1 Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Perusopetuksessa noudatetaan valtakunnallisesti yhtenäisiä perusteita siten kuin perusopetuslaissa säädetään. Opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Opetuksen tulee olla yhteistyössä kotien kanssa.

Opetuksen järjestäjällä on vastuu opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä. Paikallinen opetussuunnitelma on laadittu opetushallituksen antamien esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteiden 2014 pohjalta.

Opetussuunnitelmassa päätetään esi- perusopetuksen kasvatus- ja opetustyöstä ja täsmennetään perusteissa määritellyjä tavoitteita ja sisältöjä sekä muita opetuksen järjestämiseen liittyviä seikkoja. Opetussuunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon esiopetuksen opetussuunnitelma ja perusopetuksen yhtenäisyys sekä muut kunnassa tehdyt lapsia, nuoria ja koulutusta koskevat päätökset.

Valtakunnalliset ja paikalliset perusopetusta koskevat päätökset muodostavat perusopetusta ohjaavan kokonaisuuden. Nämä päätökset ovat

- perusopetuslaki ja -asetus
- valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta
- esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet
- opetuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma
- opetussuunnitelmaan perustuva perusopetusasetuksen 9. §:n mukainen vuosittainen suunnitelma.
- YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus
- YK:n lapsen oikeuksien sopimus
- yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolaki
- opetushenkilöstön määrään ja kelpoisuuteen liittyvät säännökset
- turvallisuuteen ja työsuojeluun liittyvät säännökset
- henkilötietojen käyttöä, julkisuutta ja yksityisyyden suojaa koskevat säännökset
- tekijänoikeussäännökset,
- lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä ohjaavat määräykset.

Opetussuunnitelma on laadittu siten, että kuntakohtaista opetussuunnitelmaa täydennetään koulujen vuosittaisissa työsuunnitelmissa tarvittaessa. Koulukohtaisia työsuunnitelmia laadittaessa opetussuunnitelmaa täydennettäessä lasten ja nuorten huoltajille on tarjottava mahdollisuutta vaikuttaa varsinkin opetussuunnitelman kasvatustavoitteiden määrittelyyn. Myös oppilaat tulee ottaa mukaan suunnittelutyöhön.

Opetussuunnitelma on laadittu oppilashuoltoa sekä kodin ja koulun yhteistyötä koskevalta osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa.

2.2 Perusopetuksen arvoperusta

Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen

Perusopetus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvoisesta merkityksestä. Jokainen oppilas on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella on oikeus kasvaa täyteen mittaansa ihmisenä ja yhteiskunnan jäsenenä. Tässä oppilas tarvitsee kannustusta ja yksilöllistä tukea sekä kokemusta siitä, että

kouluyhteisössä häntä kuunnellaan ja arvostetaan ja että hänen oppimisestaan ja hyvinvoinnistaan välitetään. Yhtä tärkeä on kokemus osallisuudesta ja siitä, että voi yhdessä toisten kanssa rakentaa yhteisönsä toimintaa ja hyvinvointia.

Jokaisella oppilaalla on oikeus hyvään opetukseen ja onnistumiseen koulutyössä. Oppiessaan oppilas rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla hän luo suhdetta itseensä, toisiin ihmisiin, yhteiskuntaan, luontoon ja eri kulttuureihin. Oppimisesta syrjäytyminen merkitsee sivistyksellisten oikeuksien toteutumatta jäämistä ja on uhka terveelle kasvulle ja kehitykselle. Perusopetus luo edellytyksiä elinikäiselle oppimiselle, joka on erottamaton osa hyvän elämän rakentamista.

Arvokasvatuksen merkitys korostuu maailmassa, jossa monimediainen tiedonvälitys, globaalit tietoverkot, sosiaalinen media ja vertaissuhteet muokkaavat lasten ja nuorten arvomaailmaa. Arvokeskustelu oppilaiden kanssa ohjaa oppilaita tunnistamaan ja nimeämään kohtaamiaan arvoja ja arvostuksia sekä pohtimaan niitä myös kriittisesti. Oppilaita tuetaan rakentamaan omaa arvoperustaansa. Koulun ja kotien yhteinen arvopohdinta ja siihen perustuva yhteistyö luovat turvallisuutta ja edistävät oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen kotien erilaisiin uskontoihin, katsomuksiin, perinteisiin ja kasvatuskäytäntöihin on rakentavan vuorovaikutuksen perusta.

Kärkölän esi- ja perusopetuksessa pyritään oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen toteutumiseen:

- yksilön ainutkertaisuuden arvostamisella ja huomioimisella
- kannustamisella ja kuulemisella
- toisten kunnioittamisella
- osallisuutta vahvistamalla
- tuella ja yhteistyöllä
- Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia

Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia

Perusopetus tukee oppilaan kasvua ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyyteen ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Ihmisyyteen kasvussa jännitteet pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välillä ovat väistämättömiä. Sivistyksen kuuluu taito käsitellä näitä ristiriitoja eettisesti ja myötätuntoisesti sekä rohkeus puolustaa hyvää. Sivistys merkitsee yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan perusteella. Eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmat ohjaavat pohtimaan, mikä elämässä on arvokasta. Sivistys ilmenee tavassa suhtautua itseän, muihin ihmisiin, ympäristöön ja tietoon sekä tavassa ja tahdossa toimia. Sivistynyt ihminen pyrkii toimimaan oikein, itseään, toisia ihmisiä ja ympäristöä arvostaen. Hän osaa käyttää tietoa kriittisesti. Sivistyksen kuuluu myös pyrkimys itsesäätelyyn ja vastuunottoon omasta kehittämisestä ja hyvinvoinnista.

Perusopetus rakentuu elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Se ohjaa niiden puolustamiseen ja ihmisarvon loukkaamattomuuteen.

Perusopetus edistää hyvinvointia, demokratiaa ja aktiivista toimijuutta kansalaisyhteiskunnassa. Tasa-arvon tavoite ja laaja yhdenvertaisuusperiaate ohjaavat perusopetuksen kehittämistä. Opetus edistää osaltaan taloudellista, sosiaalista, alueellista ja sukupuolten tasa-arvoa.

Opetus on oppilaita uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamaton. Koulua ja opetusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen kanavana.

Kärkölän esi- ja perusopetuksessa pyritään oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen sekä ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia –arvojen toteutumiseen:

- lähikouluperiaatetta noudattamalla (yleinen, tehostettu- ja erityinen tuki)
- avoimella ja rakentavalla yhteistyöllä ja keskustelulla eri toimijoiden kanssa
- oppilaiden kuulemisella
- ammattitaitoisella opetushenkilöstöllä
- turvallisella ja monimuotoisella työympäristöllä
- monimuotoisilla menetelmillä ja oppiaineiden yhteistyöllä

- toisten ihmisten kunnioittamisella
- Kulttuurinen moninaisuus rikkautena

Kulttuurinen moninaisuus rikkautena

Perusopetus rakentuu moninaiselle suomalaiselle kulttuuriperinnölle. Se on muodostunut ja muotoutuu eri kulttuureiden vuorovaikutuksessa. Opetus tukee oppilaiden oman kulttuuri-identiteetin rakentumista ja kasvua aktiivisiksi toimijoiksi omassa kulttuurissaan ja yhteisössään sekä kiinnostusta muita kulttuureita kohtaan. Samalla opetus vahvistaa luovuutta ja kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta, edistää vuorovaikutusta kulttuurien sisällä ja niiden välillä ja luo siten pohjaa kulttuurisesti kestäväälle kehitykselle.

Eri kulttuuri- ja kielitaustoista tulevat ihmiset kohtaavat toisensa perusopetuksessa ja tutustuvat monenlaisiin tapoihin, yhteisöllisiin käytäntöihin ja katsomuksiin. Asioita opitaan näkemään toisten elämäntilanteista ja olosuhteista käsin. Oppiminen yhdessä yli kieli-, kulttuuri-, uskonto- ja katsomusrajojen luo edellytyksiä aidolle vuorovaikutukselle ja yhteisöllisyydelle. Perusopetus antaa perustan ihmisoikeuksia kunnioittavaan maailmankansalaisuuteen ja rohkaisee toimimaan myönteisten muutosten puolesta.

Kärkölän esi- ja perusopetuksessa pyritään kulttuurien moninaisuus rikkautena –arvon toteutumiseen:

- avoimella keskustelulla ja asennekasvatuksella
- erilaisuuden hyväksymisellä ja arvostamisella
- oman ja paikallisen kulttuurin hyväksymisellä
- muihin kulttuureihin tutustumisella
- Kestävän elämäntavan välttämättömyydellä

Kestävän elämäntavan välttämättömyys

Ihminen on osa luontoa ja täysin riippuvainen ekosysteemien elinvoimaisuudesta. Tämän ymmärtäminen on keskeistä ihmisenä kasvussa. Perusopetuksessa tunnistetaan kestävä kehitys ja ekososiaalisen sivistyksen välttämättömyys, toimitaan sen mukaisesti ja ohjataan oppilaita kestävä elämäntavan omaksumiseen. Kestävän kehityksen ja elämäntavan olottuvuudet ovat ekologinen ja taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen. Ekososiaalisen sivistyksen johtajatuksena on luoda elämäntapaa ja kulttuuria, joka vaalii ihmisarvon loukkaamattomuutta, ekosysteemien monimuotoisuutta ja uusiutumiskykyä sekä samalla rakentaa osaamispohjaa luonnonvarojen kestäväälle käytölle perustavalle kiertotaloudelle. Ekososiaalinen sivistys merkitsee ymmärrystä erityisesti ilmastonmuutoksen vakavuudesta sekä pyrkimystä toimia kestävästi.

Ihminen kehittää ja käyttää teknologiaa sekä tekee teknologiaa koskevia päätöksiä arvojen pohjalta. Hänellä on vastuu teknologian ohjaamisesta suuntaan, joka varmistaa ihmisen ja luonnon tulevaisuuden. Perusopetuksessa pohditaan kulutus- ja tuotantotavoissa ilmeneviä ristiriitoja suhteessa kestävään tulevaisuuteen sekä etsitään ja toteutetaan yhteistoimin ja pitkäjänteisesti elämäntapaamme korjaavia ratkaisuja. Oppilaita ohjataan tuntemaan myös kehitykseen vaikuttavia yhteiskunnallisia rakenteita ja ratkaisuja ja vaikuttamaan niihin. Perusopetus avaa näköalaa sukupolvien yli ulottuvaan globaaliin vastuuseen.

Kärkölän esi- ja perusopetuksessa pyritään kestävä elämäntavan välttämättömyys –arvon toteutumiseen:

- huolehtimalla lähiympäristöstä
- huomioimalla oma toiminta kestävä elämäntavan arvon mukaisesti
- yhteisöllinen vastuu tulevista
- vastuullisuus toiminnoissa ja hankinnoissa

Esiopetuksen arvoperusta

Esiopetus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvoisesta merkityksestä. Jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi, huomioon otetuksi ja ymmärretyksi yksilönä ja yhteisönsä jäsenenä. Lapsilla on oikeus oppia sekä rakentaa käsitystään itsestään ja maailmasta omien lähtökohtiensa mukaisesti.

Lapsilla on oikeus oppia leikkien ja iloita oppimastaan. Lasten aikaisemmat kokemukset ja taidot ovat osa heidän oppimisen polkuaan. Lasten erilaisuutta sekä erilaisia tapoja toimia ja oppia arvostetaan. Lasten käsitteitä ja mielipiteitä pidetään tärkeinä, ja he osallistuvat oppimisympäristöjen rakentamiseen sekä edellytystensä mukaan toiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Lapsia rohkaistaan yhdessä tekemiseen ja yhteisöllisyyteen.

Jokaisella lapsella on oikeus hyvään opetukseen. Kannustava palaute ja oikeudenmukainen kohtelu kuuluvat hyvään esiopetukseen. Lapsilla on oikeus ilmaista itseään ja ajatuksiaan, käsitellä tunteita ja ristiriitoja sekä kokeilla ja opetella uusia asioita. Esiopetus tukee lasten kykyä ymmärtää arvoja, noudattaa terveellisiä elämäntapoja sekä kehittää tunnetaitojaan ja kauneudentajuun.

Esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien yhteistyö auttaa turvaamaan lasten hyvinvointia. Esiopetuksen henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen erilaisiin perheisiin sekä kotien erilaisiin katsomuksiin, uskontoihin, perinteisiin ja kasvatusnäkömyksiin on rakentavan vuorovaikutuksen ja opetuksen perusta.

Esiopetuksessa noudatetaan kestävä elämäntavan periaatteita ja otetaan huomioon sen eri ulottuvuudet: sosiaalinen, kulttuurinen, taloudellinen ja ekologinen. Esiopetus toimintaympäristönä tukee lasten tasa-arvoisuutta. Siihen sisältyvät muun muassa mielipiteiden ja sukupuolten tasa-arvo. Esiopetus edistää lasten mahdollisuuksia kehittää kykyään ja tehdä valintoja ilman sukupuolesta johtuvia ennako-odotuksia ja rajoituksia. Tasa-arvopyrkimyksiä täydentää laaja-alainen yhdenvertaisuuden periaate. Opetus on lapsia puoluepoliittisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti sitouttamaton. Esiopetusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen kanavana.

Kärkölen kuntastrategia

Kärkölen kuntastrategian keskeinen arvo vastuullisuus on osa esi- ja perusopetuksen arvoja. Keskeinen arvomme on vastuullisuus, joka näkyy tulevaisuuden huomioimisella, ratkaisukeskeisyydellä, avoimuudella ja välittämisenä.

2.3 Oppimiskäsitys

Esi- ja perusopetuksen oppimiskäsitys:

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Hän oppii asettamaan tavoitteita ja ratkaisemaan ongelmia sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Oppiminen on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista. Kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat ajattelun ja oppimisen kannalta olennaisia. Uusien tietojen ja taitojen oppimisen rinnalla oppilas oppii reflektoidaan oppimistaan, kokemuksiaan ja tunteitaan. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden, opettajien ja muiden aikuisten sekä eri yhteisöjen ja oppimisympäristöjen kanssa. Se on yksin ja yhdessä tekemistä, ajattelemista, suunnittelua, tutkimista ja näiden prosessien monipuolista arvioimista. Siksi oppimisprosessissa on olennaista oppilaiden tahto ja kehittyvä taito toimia ja oppia yhdessä.

Oppilaita ohjataan myös ottamaan huomioon toimintansa seuraukset ja vaikutukset muihin ihmisiin ja ympäristöön. Yhdessä oppiminen edistää oppilaiden luovan ja kriittisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja sekä kykyä ymmärtää erilaisia näkökulmia. Se myös tukee oppilaiden kiinnostuksen kohteiden laajentumista. Oppiminen on monimuotoista ja sidoksissa opittavaan asiaan, aikaan ja paikkaan.

Oppimaan oppimisen taitojen kehittyminen on perusta tavoitteelliselle ja elinikäiselle oppimiselle. Siksi oppilasta ohjataan tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oppimisensa edistämiseen. Oppimisprosessistaan tietoinen ja vastuullinen oppilas oppii toimimaan yhä itseohjautuvammin. Oppimisprosessin aikana hän oppii työskentely- ja ajattelutaitoja sekä ennakoimaan ja suunnittelemaan oppimisen eri vaiheita. Jotta oppilas voisi oppia uusia käsitteitä ja syventää ymmärrystä opittavista asioista, häntä ohjataan liittämään opittavat asiat ja uudet käsitteet aikaisemmin oppimaansa. Tietojen ja taitojen oppiminen on kumulatiivista ja se vaatii usein pitkäaikaista ja sinnikästä harjoittelua.

Oppilaan kiinnostuksen kohteet, arvostukset, työskentelytavat ja tunteet sekä kokemukset ja käsitykset itsestä oppijana ohjaavat oppimisprosessia ja motivaatiota. Oppilaan minäkuva sekä pystyvyyden tunne ja itsetunto vaikuttavat siihen, millaisia tavoitteita oppilas asettaa toiminnalleen. Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ohjaus vahvistaa oppilaan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. Monipuolisen myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa sekä oppimista tukevaa että kiinnostuksen kohteita laajentavaa vuorovaikutusta.

Kärkölän esi- perusopetuksessa oppimiskäsityksen toteutumista seurataan ja arvioidaan:

monipuolisella ja yksilöllisellä ohjauksella,

tavoitehakuksella oppimisella,

jatkuvalla kannustavalla palautteella,

jatkuvalla ja monipuolisella arvioinnilla.

LUKU 3 Esi- ja perusopetuksen tehtävä ja tavoitteet

3.1 Esi- ja perusopetuksen tehtävä

Perusopetuksen tehtävä

Perusopetus on koulutusjärjestelmän kivijalka ja samalla osa esiopetuksesta alkavaa koulutusjatkumoa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden laajan yleissivistyksen perustan muodostamiseen ja oppivelvollisuuden suorittamiseen. Se antaa valmiudet ja kelpoisuuden toisen asteen opintoihin. Se ohjaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa ja rakentamaan tulevaisuutta oppimisen keinoin.

Perusopetuksen tehtävää voidaan tarkastella sen opetus- ja kasvatustehtävän, yhteiskunnallisen tehtävän, kulttuuritehtävän sekä tulevaisuustehtävän näkökulmasta. Perusopetusta kehitetään inklusio periaatteen mukaisesti. Opetuksen saavutettavuudesta ja esteettömyydestä pidetään huoli. Jokaisella perusopetusta antavalla koululla on opetus- ja kasvatustehtävä. Tämä tarkoittaa oppilaiden oppimisen, kehityksen ja hyvin-

voinnin tukemista yhteistyössä kotien kanssa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden osaamisen monipuoliseen kehittämiseen. Se rakentaa oppilaiden myönteistä identiteettiä ihmisinä, oppijoina ja yhteisön jäseninä. Opetus edistää osallisuutta ja kestävästä elämäntapaa sekä kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Perusopetus kasvattaa oppilaita ihmisoikeuksien tuntemiseen, kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Perusopetuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Perusopetus kartuttaa inhimillistä ja sosiaalista pääomaa. Inhimillinen pääoma koostuu osaamisesta ja sosiaalinen pääoma ihmisten välisestä yhteyksistä, vuorovaikutuksesta ja luottamuksesta. Yhdessä ne edistävät yksilöllistä ja yhteiskunnallista hyvinvointia ja kehitystä. Perusopetuksen tehtävänä on osaltaan ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistä sekä edistää sukupuolten tasa-arvoa. Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti tyttöjä ja poikia eri oppiaineiden opinnoissa sekä lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta. Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsaa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja.

Perusopetuksen kulttuuritehtävänä on edistää monipuolista kulttuurista osaamista ja kulttuuriperinnön arvostamista sekä tukea oppilaita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa. Opetus lisää ymmärrystä kulttuureiden moninaisuudesta ja auttaa hahmottamaan kulttuureita menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden jatkumoina, joissa jokainen voi itse olla toimijana.

Koulua ympäröivän maailman muutos vaikuttaa väistämättä oppilaiden kehitykseen ja hyvinvointiin sekä koulun toimintaan. Perusopetuksessa opitaan kohtaamaan muutostarpeita avoimesti, arvioimaan niitä kriittisesti ja ottamaan vastuuta tulevaisuutta rakentavista valinnoista. Perusopetuksen globaalikasvatus luo osaltaan edellytyksiä oikeudenmukaiselle ja kestäväälle kehitykselle YK:n asettamien kehitystavoitteiden suuntaisesti. Työtä tehdään mahdollisuuksien mukaan yhdessä muissa maissa toimivien koulujen ja opetuksen kehittäjien kanssa. Perusopetus vaikuttaa myönteisenä ja yhteiskuntaa rakentavana muutosvoimana kansallisesti ja kansainvälisesti.

Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua

Esiopetus sekä perusopetus muodostavat lasten kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden. Kokonaisuuden lähtökohtana on, että opettajat sekä muu henkilöstö tuntevat oppimisen polun eri vaiheet, niiden keskeiset tavoitteet, ominaispiirteet ja käytännöt. Lasten kasvun tukemisen ja oppimisen sujuvuuden vuoksi siirtymävaiheet suunnitellaan ja niitä arvioidaan yhdessä. Opetus- ja muu henkilöstö tekevät huoltajien kanssa yhteistyötä lasten oppimisen polun kaikissa vaiheissa. Tavoitteena on, että kunkin lapsen oppimisen polku varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja edelleen perusopetukseen jatkuu joustavasti lapsen tarpeista lähtevänä.

Esiopetuksen erityisenä tavoitteena on edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lasten sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla. Esiopetuksessa käytetään varhaiskasvatukseen soveltuvaa pedagogiikkaa ja kunnioitetaan lasten mielenkiinnon kohteita opetuksen järjestämisessä.

Leikki eri muodoissaan on vahvasti läsnä esiopetuksen toiminnassa. Huoltajat ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Kasvun ja oppimisen tuen sekä oppilashuollon järjestämisessä tehdään tarvittaessa yhteistyötä monialaisesti.

Esiopetus on tavoitteellista toimintaa. Tavoitteellisuuden lisäämiseksi opettaja yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa laatii kullekin lapselle oppimissuunnitelman.

Esiopetuksessa seurataan ja tuetaan kunkin lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä sekä hänen tietojensa ja taitojensa kehittymistä. Tavoitteena on samalla pyrkiä ennaltaehkäisemään mahdollisesti ilmenviä vaikeuksia. Lapsen minäkäsitys vahvistuu arvostavan vuorovaikutuksen, monipuolisten oppimiskokemusten sekä kannustavan palautteen avulla. Esiopetuksen aikana lapset tutustuvat lähiympäristöön, sen ihmisiin ja luontoon sekä näiden moninaisuuteen. Leikillä ja mielikuvituksen käytöllä on tärkeä merkitys lasten myönteisen kehityksen sekä uusien tietojen ja taitojen opettelun kannalta. Esiopetus tarjoaa lapsille tilaisuuksia vuorovaikutukseen, ilmaisun eri muotoihin ja uusiin kokemuksiin. Lasten mielenkiinnon kohteisiin tutustutaan yhdessä erilaisissa oppimisympäristöissä.

Kun huoltaja on ilmoittanut lapsen esiopetukseen, lähtökohtana on, että lapsi osallistuu kaikkeen toimintaan. Huoltaja, opettaja sekä esiopetuksen järjestämiseen osallistuva henkilöstö huolehtivat yhteistyössä lasten säännöllisestä osallistumisesta esiopetukseen.

3.2 Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet

Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet

Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnallisista tavoitteista säädetään perusopetuslaissa sekä tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa. Tavoitteet ohjaavat opetussuunnitelman perusteiden kaikkien osa-alueiden laadintaa. Ne ohjaavat myös paikallisen opetussuunnitelman laadintaa ja koulutyötä.

Keskeisenä tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksen ja kasvatuksen tulee myös tukea kasvua tasapainoisiksi ja terveen itsetunnon omaaviksi ihmisiksi. Opetus edistää kulttuurien sekä aatteellisten, maailmankatsomuksellisten ja uskonnollisten, kuten kristillisten, perinteiden sekä länsimaisen humanismin perinteen tuntemista ja ymmärtämistä. Elämän, toisten ihmisten ja luonnon kunnioittamisen rinnalla korostetaan ihmisarvon loukkaamattomuutta, ihmisoikeuksien kunnioittamista ja suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja, kuten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Sivistykseen nähdään kuuluvaksi myös yhteistyö ja vastuullisuus, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, kasvu hyviin tapoihin sekä kestävä kehityksen edistäminen.

Opetuksen keskeisenä tavoitteena on luoda perusta oppilaan laajan yleissivistyksen muodostumiselle sekä maailmankuvan avartumiselle. Tähän tarvitaan sekä eri tiedonalojen tietoja ja taitoja että tiedonaloja läpileikkaavaa ja yhdistävää osaamista. Taitojen merkitys korostuu. Opetettavan tiedon tulee perustua tieteelliseen tietoon. Opetuksessa tulee huomioida muulla kuin äidinkielellä annettavan opetuksen sekä erityiseen maailmankatsomukseen ja kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuvan opetuksen järjestämisestä ja tavoitteista.

Kaiken toiminnan tulee vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä parantaa oppimaan oppimisen taitoja ja edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen. Tavoitteissa korostuu vuorovaikutteisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen sekä koulun ulkopuolella tapahtuva oppiminen opetustyön resurssina. Samoin korostuu kasvua ja oppimista edistävän toimintakulttuurin sekä toimivan oppilashuollon merkitys.

Tavoitteena on tarkastella opetusta kokonaisuutena, joka rakentaa tässä ajassa tarvittavaa yleissivistystä ja luo pohjaa elinikäiselle oppimiselle. Tiedonalakohtaisen osaamisen lisäksi tulee tavoitella oppiainerajat ylittävää osaamista. Tähän pohjautuen opetussuunnitelman perusteissa määritellään tavoitteet ja sisällöt sekä yhteisille oppiaineille että tavoitteet oppiaineita yhdistäville laaja-alaisille osaamisalueille ja monialaisille oppimiskokonaisuuksille. Tavoitteiden toteutuminen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä ja tavoitteiden toteutumisen arviointia.

Kärkölen paikalliset opetussuunnitelmaratkaisut

Kärkölessä mahdollisuuksien mukaan toteutetaan:

Yhteiskuntakasvatus

- Kiusaamisen vastainen toiminta (KiVaKoulu)
- Kärkölen seudun yrityksiin tutustuminen
- Ihmisoikeuksien ja yhdenvertaisuuden huomioiminen
- Demokratiakasvatus ja osallisuus (oppilaskuntatoiminta, Kärkölen nuorisovaltuusto)
- Yhteistyö poliisin- ja pelastuslaitoksen kanssa

Kulttuuri- ja kansainvälisyyskasvatus

- Yhteistyö kirjastojen kanssa
- Kotiseutukohteisiin tutustuminen ja/tai niiden huomioiminen opetustyössä
- Kansainvälisyyden ja suvaitsevaisuuden huomioiminen oppisisällöissä
- Globalisaatio

Ympäristökasvatus

- Ympäröivän luonnon huomioiminen opetuksessa

Liikuntakasvatus

- Toiminnallisuutta ja liikunnallisuutta huomioivat toimintamallit koulussa

3.3 Tavoitteena laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Siihen, miten oppilaat käyttävät tietojään ja taitojään, vaikuttavat oppilaiden omaksumat arvot ja asenteet sekä tahto toimia. Laaja-alaisen osaamisen lisääntynyt tarve nousee ympäröivän maailman muutoksista. Ihmisenä kasvaminen, opiskelu, työnteko sekä kansalaisena toimiminen nyt ja tulevaisuudessa edellyttävät tiedon- ja taidonalat ylittävää ja yhdistävää osaamista.

Arvot, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan osaamisen kehittymiselle. Kukin oppiaine rakentaa osaamista oman tiedon- ja taidonalansa sisältöjä ja menetelmiä hyödyntäen. Osaamisen kehittymiseen vaikuttavat sekä ne sisällöt, joiden parissa työskennellään että erityisesti se, miten työskennellään ja miten oppijan ja ympäristön vuorovaikutus toimii. Oppilaille annettava palaute sekä oppimisen ohjaus ja tuki vaikuttavat etenkin asenteisiin, motivaatioon ja tahtoon toimia.

Seitsemällä laaja-alaisella osaamiskokonaisuudella on useita liittymäkohtia toisiinsa. Niiden yhteisenä tavoitteena on perusopetuksen tehtävän mukaisesti ja oppilaiden ikäkauden huomioon ottaen tukea ihmisenä kasvamista sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyden ja kestäväen elämäntavan edellyttämää osaamista. Erityisen tärkeätä on rohkaista oppilaita tunnistamaan oma erityislaatunsa, omat vahvuutensa ja kehittymismahdollisuutensa sekä arvostamaan itseään.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet on otettu huomioon oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöalueiden määrittelyssä. Oppiainekuvauksissa osoitetaan oppiaineiden tavoitteiden yhteys laaja-alaiseen osaamiseen.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

OPS 2016

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita.

Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelöllä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelu- tapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heidä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttavat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

Kärkölän paikalliset opetussuunnitelmaratkaisut

- oman työn suunnittelu
- tavoitteiden asettaminen
- työskentelyn edistyminen ja arviointi
- tiedon muodostaminen erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen
- asioiden kriittinen tarkastelu monesta eri näkökulmasta
- ongelmanratkaisu ja päättelyn taidot
- oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu (esim. Ippo -oppimiskokonaisuuden kautta)

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heidä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heidä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeätä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisun välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Kärkölän paikalliset opetussuunnitelmaratkaisut

- tutustuminen lähiympäristön ja kotiseudun kulttuuriin (alkuopetusluokkien painotus kotiseutuun)
- oman kulttuuriympäristön arvostaminen
- eri taiteen lajeihin tutustuminen
- mediakulttuurin vaikutus mielipiteisiin (sanomalehtiviikko)
- järjestöt toiminta
- ihmisoikeuksien sopimukset (erityisesti Lapsen oikeuksien sopimus)
- yhteistyö, asettuminen toisen asemaan, hyvä käytös ja tapakasvatus
- yhdenvertaisuus ja tasa-arvo
- tapahtumat ja tilaisuudet

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestävään elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesääätelyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakkoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämäntilanteilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön.

Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

Kärkölän paikalliset opetussuunnitelmaratkaisut

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3) taitojen saavuttamista ja kehittymistä vahvistetaan opetustyössä huomioimalla seuraavia asioita opetuksen suunnittelussa:

- kouluyhteisön toimintamallit ja arkikäytänteet
- kummiluokkatoiminta
- koulukohtaiset säännöt
- hyvät käytöstavat
- terveelliset elämäntavat
- lähiympäristö (liikenne ja turvallisuus)
- kestävä kehitys (esim. ruoka ja kuluttaminen, omat valinnat)
- luonnonsuojelu

Monilukutaito (L4)

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaista tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

Kärkölän paikalliset opetussuunnitelmaratkaisut

Monilukutaidon (L4) saavuttamista ja kehittymistä vahvistetaan opetustyössä huomioimalla seuraavia asioita opetuksen suunnittelussa:

- monipuoliset lukemisen ja kirjoittamisen taidot
- erilaiset tekstilajit
- tekstien esitysmuodot (puhuttu, kuultu, kirjoitettu ja visuaalinen)
- mielipiteen ilmaisu
- monipuoliset tiedon lähteet
- median merkitys ja kriittinen lukutaito

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologinen (tv) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella.

- 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tv -taitojaan omien tuotosten laadinnassa.
- 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti.
- 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä.
- 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa.

Kaikilla näillä alueilla tärkeätä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeätä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

Kärkölän paikalliset opetussuunnitelmaratkaisut

Tieto ja viestintäteknologinen osaaminen (L5) taitojen saavuttamista ja kehittymistä vahvistetaan opetuksessa huomioimalla seuraavia asioita opetuksen suunnittelussa:

- tekstin tuottaminen ja käsittely
- kuvan, äänen, videon ja animaation tekeminen ja käsittely
- tiedon etsiminen hakupalveluista
- oman tiedon tuottaminen ja tiedon kriittinen arviointi
- sosiaalinen media vuorovaikutuksen välineenä
- tv-suunnitelma (liite): mitä taitoja harjoitellaan milläkin vuosiluokalla

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys.

Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisien projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Kärkölän paikalliset opetusuunnitelmaratkaisut

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6) taitojen saavuttamista ja kehittymistä vahvistetaan opetustyössä huomiolla seuraavia asioita opetuksen suunnittelussa:

- omien vahvuuksien tunnistaminen ja erilaisista asioista kiinnostuminen
- omatoimisuuden ja vastuunottamisen kehittäminen
- projektien toteuttaminen
- ryhmässä toimiminen
- yhteistyö koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden kanssa
- vertaisoppiminen
- työhön tutustuminen (TET-jaksot)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvuun demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoa ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuessaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä oman että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävä tulevaisuutta rakentaviksi.

Kärkölän paikalliset opetussuunnitelmaratkaisut

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7) taitojen saavuttamista ja kehittymistä vahvistetaan opetustyössä huomioimalla seuraavia asioita opetuksen suunnittelussa:

- kestävä kehitys
- tasa-arvo
- demokratia
- ihmisoikeudet
- median vaikuttavuus ja käyttö vaikuttamisen välineenä yhteiskunnassa
- yhteistyön, ristiriitojen käsittelyn ja päätöksenteon harjoittelu luokka- ja kouluyhteisössä
- koulukohtainen oppilaskunnan hallitus
- oppilaskunta-, kerho- ja ympäristötoimintaan innostaminen
- omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys itselle, lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle

LUKU 4 Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri

4.1 Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen

Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen

Perusopetusta kehitetään opetussuunnitelmallisesti ja pedagogisesti yhtenäisenä kokonaisuutena. Perusopetus jäsenyytään valtioneuvoston asetuksen mukaisesti vuosiluokkien 1-2, 3-6 sekä 7-9 muodostamiin jaksoihin. Vuosiluokat muodostavat opetuksellisesti eheän ja kasvatuksellisesti johdonmukaisen jatkumon. Yhteistyö esiopetuksen kanssa vahvistaa työn pitkäjänteisyyttä. Opetuksen järjestäjä huolehtii yhteistyöstä ja opetuksen yhtenäisyydestä riippumatta siitä, toimivatko esiopetus ja perusopetus tai perusopetuksen eri luokka-asteet hallinnollisesti eri yksiköissä tai eri rakennuksissa. Yhteistyötä tehdään mahdollisuuksien mukaan myös seuraavan koulutusvaiheen oppilaitosten kanssa.

Toimintakulttuurilla on keskeinen merkitys perusopetuksen yhtenäisyyden toteuttamisessa. Se vaikuttaa aina oppilaan kohtaaman koulutyön laatuun. Yhteisön toimintakulttuuri on sen historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutuva tapa toimia. Toimintakulttuuria voidaan kehittää ja muuttaa. Se on kokonaisuus, joka rakentuu

- työtä ohjaavien normien ja toiminnan tavoitteiden tulkinnasta
- johtamisesta sekä työn organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista
- yhteisön osaamisesta ja kehittämisestä
- pedagogiikasta ja ammatillisuudesta
- vuorovaikutuksesta, ilmapiiristä, arkikäytännöistä ja oppimisympäristöistä

Toimintakulttuuria muovaavat sekä tiedostetut että tiedostamattomat tekijät. Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin riippumatta siitä, tunnustetaanko sen merkitys ja vaikutukset vai ei. Aikuisten tapa toimia välittyy oppilaille, jotka omaksuvat kouluyhteisön arvoja, asenteita ja tapoja. Esimerkiksi vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä sukupuoliroolit siirtyvät oppilaille. Toimintakulttuurin vaikutusten pohdinta ja sen ei-toivottujen piirteiden tunnistaminen ja korjaaminen ovat tärkeä osa toimintakulttuurin kehittämistä.

Toimintakulttuuri ilmenee selvimmin yhteisön käytännöissä. Perusopetuksessa kaikki käytännöt rakennetaan tukemaan opetus- ja kasvatustyölle asetettuja tavoitteita. Toimintakulttuurin tulee tukea tavoitteisiin sitoutumista ja edistää yhteisen arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista koulutyössä. Toimintakulttuuriin kehittämisen perusedellytys on toisia arvostava, avoin ja vuorovaikutteinen sekä kaikkia yhteisön jäseniä osallistava ja luottamusta rakentava keskustelu.

Esi- ja alkuopetus

Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat esiopetusta ja perusopetusta koskevat säädökset sekä opetussuunnitelmien perusteissa ja paikallisissa suunnitelmissa määritellyt arvot, oppimiskäsitys sekä esi- ja perusopetusta koskevat tavoitteet. Toimintakulttuuri näkyy esi- ja alkuopetusyhteisön vuorovaikutuksessa, ilmapiirissä sekä pedagogisissa käytännöissä. Hyvä toimintakulttuuri edistää oppimista ja hyvinvointia.

Kärkölen paikalliset opetussuunnitelmaratkaisut

Kärkölen kunnan koulussa korostetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia, aktiivisuutta ja liikkumiseen kannustamista. Kouluissa huomioidaan opiskeluympäristön monimuotoisuus, viihtyisyys ja turvallisuus. Kouluissa on hyväksyvä ilmapiiri, hyvät tavat, kiusaamiseen välitön puuttuminen, yhdessä laaditut ja oikeudenmukaiset järjestyssäännöt. Työyhteisössä tehdään ammatillista yhteistyötä ja annetaan vertaistukea.

Kärkölen kunnan koulussa otetaan huomioon erilaiset oppijat. Toimintatapoja vaihdellaan mahdollisuuksien mukaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja joustavissa oppilasryhmissä. Oppilaille luodaan mahdollisuuksia yhdessä oppimiseen ja vertaisoppimiseen.

Kärkölen kunnan koulussa oppilaskunta on aktiivinen toimija koulun arjessa. Oppilaskunnan ajatuksia huomioidaan koulun toimintaa suunniteltaessa.

Yhteistyötä eri hallinnonalojen kanssa tehdään esim. seurakunnan, vanhempainyhdistysten ja paikallisten järjestöjen kanssa.

Toimintakulttuuria kehitetään muun muassa kokeilemalla monipuolisia työtapoja, uusia ratkaisuja oppimisympäristöihin sekä kehittämällä ammatillista osaamista yhteistyöverkostoissa. Järjestelmällinen itsearviointi ja jatkuva kehittäminen ovat luonteva osa esiopetuksen arkea.

Kehittämistyössä on tärkeää hyödyntää sekä lasten että huoltajien kokemuksia ja mielipiteitä. Yhteistyö varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, perusopetuksen sekä tuen ja oppilashuollon ammattilaisten kanssa on välttämätöntä lasten sujuvan oppimisen polun ja hyvinvoinnin turvaamiseksi.

4.2 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Toimintakulttuurin periaatteista

Perusopetuksen toimintakulttuurin periaatteiden tehtävänä on tukea opetuksen järjestäjiä ja kouluja toimintansa suuntaamisessa. Periaatteet on kuvattu ajatellen erityisesti koulun toimintaa. Opetuksen järjestäjän tehtävänä on luoda edellytykset periaatteiden toteutumiselle kouluissa ja kehittää omaa toimintakulttuuriaan samassa suunnassa. Tavoitteena on luoda toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta, hyvinvointia ja kestävää elämäntapaa. Periaatteiden toteuttamiseksi tarvitaan paikallisten tarpeiden ja mahdollisuuksien huomioon ottamista, yhteistyötä huoltajien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa sekä oppilaiden aitoa mukanaoloa yhteisön kehittämisessä.

Kärkölen paikalliset opetussuunnitelmaratkaisut

Kärkölen kunnan toimintakulttuuria ohjaavat periaatteet ohjaavat kokonaisuudessaan opetustyötä. Periaatteet näkyvät vuorovaikutuksessa, ilmapiirissä sekä pedagogisissa käytännöissä.

Toimintakulttuurin toteutumista kuvataan ja arvioidaan koulujen lukuvuosisuunnitelmissa.

Tärkeää on pohtia:

- Miten oppilaat ja huoltajat osallistuvat toimintakulttuurin kehittämiseen?
- Muu yhteistyö toimintakulttuurin kehittämiseksi?
- Toimintakulttuurin jatkuvuus esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksen eri vaiheissa?

Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Koulu toimii oppivana yhteisönä ja kannustaa kaikkia jäseniään oppimiseen. Oppiva yhteisö kehittyy dialogin avulla. Yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemukset vahvistavat yhteisöä. Tavoitteiden pohdinta ja oman työn säännöllinen arviointi ja kiireettömyys edistävät yhteisön oppimista. Sitä tukee kodeilta ja muilta yhteistyökumppaneilta saatu palaute. Oppimista edistää myös kehittämistyöstä, arvioinneista ja tutkimuksesta saadun tiedon hyödyntäminen. Pedagogisen ja jaetun johtamisen merkitys korostuu, jolloin johtaminen kohdistuu erityisesti oppimisen edellytyksistä huolehtimiseen.

Oppiva yhteisö luo edellytyksiä yhdessä ja toinen toisiltaan oppimiseen. Se luo edellytyksiä myös tutkimiseen ja kokeilemiseen sekä innostumisen ja onnistumisen kokemuksiin. Yhteisö rohkaisee jokaista jäsentään yrittämään ja oppimaan myös virheistä. Se antaa sopivia haasteita ja tukee vahvuuksien löytämistä ja hyödyntämistä. Yhteisön jäsenenä oppilaat voivat luoda myönteisen ja realistisen käsityksen itsestään ja kehittää luontaista kokeilun ja tutkimisen haluaan. Oppivassa yhteisössä ymmärretään fyysisen aktiivisuuden merkitys oppimiselle ja irrottaudutaan istuvasta elämäntavasta. Siinä arvostetaan työhön syventymistä, oppimisessa tarvittavaa ponnistelua ja työn loppuunsaattamista.

Kärkölän paikalliset opetussuunnitelmaratkaisut

Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä periaatetta vahvistetaan opetustyössä huomioimalla seuraavia asioita:

- Tuntijaon vaikutus (yhtenäiskoulu)
- Koulupäivän rakenne
- Opettajien täydennyskoulutus
- Yhdessä oppiminen (oppimisen vuorovaikutteisuus)

Hyvinvointi ja turvallinen arki

Oppivan yhteisön käytännöt edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja luovat siten edellytyksiä oppimiselle. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen koulutyöhön ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Toiminnassa otetaan huomioon yhteisön jäsenten yksilöllisyys ja tasa-arvoisuus sekä yhteisön tarpeet. Koulun käytännöt ovat joustavia ja mahdollistavat monipuolisen toiminnan. Liikkuminen sekä mielen hyvinvointia edistävät yhteiset toiminnot ovat luonteva osa jokaista koulupäivää. Yhteisöllinen oppilashuolto on tärkeä osa toimintakulttuuria.

Oppilailla on yhdenvertainen mahdollisuus saada ohjausta sekä tukea kehitykseensä ja oppimiseensa sekä yksilönä että ryhmän jäsenenä. Yhteisössä arvostetaan hyväntahtoisuutta ja ystävällisyyttä. Kiusaamista, väkivaltaa, rasismia tai muuta syrjintää ei hyväksytä ja epäasialliseen käytökseen puututaan. Koulutyössä pyritään arjen ennakoitavuuteen ja kiireettömyyteen. Kuulluksi tuleminen ja oikeudenmukaisuuden kokemus rakentavat luottamusta. Rauhallinen ja hyväksyvä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä ympäristön viihtyisyys edistävät työrauhaa.

Kärkölän paikalliset opetussuunnitelmaratkaisut

Hyvinvointi ja turvallinen arki periaatetta vahvistetaan opetustyössä huomioimalla seuraavia asioita:

- kouluyhteisön hyvinvointisuunnitelma (fyysinen ja psyykinen turvallisuus)
- rauhallinen ja hyväksyvä ilmapiiri
- yhteisöllinen ja ennakoiva oppilashuolto
- KivaKoulu-toimintaohjelma
- Yhteispeli-ohjelma
- ajanmukaiset välineet ja työtavat

Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely

Vuorovaikutus, yhteistyö ja monipuolinen työskentely ovat yhteisön kaikkien jäsenten oppimista ja hyvinvointia edistäviä tekijöitä. Oppiva yhteisö tunnistaa oppimisen ja tiedon rakentumisen moninaisuuden ja toimii joustavasti. Se rohkaisee kokeilemiseen ja antaa tilaa eri ikäkausille ja oppijoille tunnusomaiselle toiminnallisuudelle, luovalle työskentelylle, liikkumiselle, leikille ja elämyksille.

Koulutyössä hyödynnetään suunnitelmallisesti eri työtapoja ja oppimisympäristöjä ja työskentelyä pyritään säännöllisesti viemään ulos luokkahuoneesta. Luodaan mahdollisuuksia projektimaiseen työskentelyyn ja kokonaisuusien opiskeluun sekä yhteistyöhön koulun sisällä ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Koulun aikuisten keskinäinen yhteistyö sekä vuorovaikutus ympäröivän yhteiskunnan kanssa tukevat oppilaiden kasvua hyvään vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Yhdessä tekeminen edistää oman erityislaadun tunnistamista ja taitoa työskennellä rakentavasti monenlaisten ihmisten kanssa. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään edistämään vuorovaikutusta sekä työskentelyn moniaistisuutta ja monikanavaisuutta.

Kärkölän paikalliset opetussuunnitelmaratkaisut

Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely periaatetta vahvistetaan opetustyössä huomioimalla seuraavia asioita:

- opettajien tv-taidot
- toiminnalliset ja monipuoliset opetusmenetelmät
- positiivinen ja kannustava vuorovaikutuskulttuuri
- yhteistyö huoltajien ja muiden alueen toimijoiden kanssa
- yhteistyö koulujen välillä

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Koulu oppivana yhteisönä on osa kulttuurisesti muuttuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa paikallinen ja globaali limittyvät. Erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppivassa yhteisössä kotikansainvälisyys on tärkeä voimavara. Yhteisö arvostaa ja hyödyntää maan kulttuuriperintöä ja kansalliskieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista monimuotoisuutta. Se tuo esiin saamelaiskulttuurin ja eri vähemmistöjen merkityksen Suomessa. Se kehittää yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta sekä vastuullista toimintaa. Yhteisössä tunnistetaan, että oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin on perusoikeus. Kulttuuritraditioihin tutustutaan, erilaisista ajattelu- ja toimintatavoista keskustellaan rakentavasti ja luodaan uusia tapoja toimia yhdessä.

Yksi kulttuurisen moninaisuuden ilmentymä on monikielisyys. Jokainen yhteisö ja yhteisön jäsen on monikielinen. Eri kielten käyttö rinnakkain koulun arjessa nähdään luontevana ja kieliä arvostetaan. Kielitietoisessa yhteisössä keskustellaan kieliin ja kielyhteisöihin kohdistuvista asenteista ja ymmärretään kielen keskeinen merkitys oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on oma kielensä, tekstikäytäntönsä ja käsitteistönsä. Eri tiedonalojen kielet ja symbolijärjestelmät avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Opetuksessa edetään arkikielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. Kielitietoisessa koulussa jokainen aikuinen on kielellinen malli ja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja.

Kärkölän paikalliset opetussuunnitelmaratkaisut

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus periaatetta vahvistetaan opetustyössä huomioimalla seuraavia asioita:

- monikulttuurisuuden ja monikielisyyden hyödyntäminen kouluyhteisössä
- eri tiedonalojen käsitteet

Osallisuus ja demokraattinen toiminta

Oppivan yhteisön toimintatavat rakennetaan yhdessä. Osallisuutta edistävä, ihmisoikeuksia toteuttava ja demokraattinen toimintakulttuuri luo perustan oppilaiden kasvuille aktiivisiksi kansalaisiksi.

Oppilaat osallistuvat oman kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. He saavat kokemuksia kuulluiksi ja arvostetuiksi tulemisesta yhteisön jäsenenä. Yhteisö kannustaa demokraattiseen vuoropuheluun ja osallistumiseen sekä luo niille toimintatapoja ja rakenteita. Oppilaskuntatoiminta tarjoaa yhden tärkeän väylän oppilaiden osallistumiselle. Muut toimintamuodot kuten tukioppilas- ja kummitoiminta, vapaaehtoistyö tai erilaiset kestäväen kehityksen toiminnat täydentävät sitä. Samalla ne vahvistavat yhteistyötä ja vuorovaikutusta koko koulu yhteisössä. Yhteistyö eri hallinnonalojen, seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa syventää käsityksiä yhteiskunnasta ja kansalaisyhteiskunnassa toimimisesta. Yhteydet eri maissa toimivien koulujen kanssa lisäävät globalisoituneessa maailmassa toimimisen taitoja.

Kärkölän paikalliset opetussuunnitelmaratkaisut

Osallisuus ja demokraattinen toiminta periaatetta vahvistetaan opetustyössä huomioimalla seuraavia asioita:

- oppilaskuntien toiminta
- tukioppilastoiminta
- pedagoginen kahvila
- yhteistyö nuorisotyöntekijöiden ja kolmannen sektorin kanssa

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Oppiva yhteisö edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina riippumatta mistään henkilöön liittyvästä tekijästä. Samanarvoisuus ei merkitse samanlaisuutta. Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista.

Peruskouluaikana oppilaiden käsitys omasta sukupuoli-identiteetistä ja seksuaalisuudesta kehittyy. Oppiva yhteisö edistää arvoillaan ja käytänteillään sukupuolten tasa-arvoa ja tukee oppilaita oman identiteetin rakentamisessa. Opetus on lähestymistavaltaan sukupuolittietoista. Yhteisö rohkaisee oppilaita tunnistamaan omat mahdollisuutensa sekä suhtautumaan eri oppiaineisiin, tekemään valintoja ja sitoutumaan opiskeluun ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppimisympäristöjä, työtapoja ja opetusmateriaaleja valitsemalla ja kehittämällä luodaan näkyvyyttä inhimillisen moninaisuuden arvostamiselle.

Kärkölän paikalliset opetussuunnitelmaratkaisut

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo periaatetta vahvistetaan opetustyössä huomioimalla seuraavia asioita:

- työyhteisössä arvostetaan erilaisuutta ja kunnioitetaan oppilaiden erilaisia taustoja
- koulu yhteisön yhteisesti sovitut säännöt

Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

Oppiva yhteisö ottaa kaikessa toiminnassaan huomioon kestäväen elämäntavan välttämättömyyden. Arjen valinnoillaan ja toimillaan koulu ilmentää vastuullista suhtautumista ympäristöön. Raaka-aineita, energiaa ja luonnon monimuotoisuutta tuhlaavia materiaalivalintoja ja toimintatapoja muutetaan kestäviksi. Kestäväen elämäntavan aineettomien tekijöiden merkitystä hyvinvoinnille korostetaan ja niille annetaan aikaa ja näkyvyyttä päivittäisessä koulutyössä. Oppilaat ovat mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa kestävää arkea.

Oppiva yhteisö rakentaa toivoa hyvästä tulevaisuudesta luomalla osaamisperustaa ekososiaaliselle sivistykselle.

Realistinen ja käytännöllinen asenne hyvän tulevaisuuden edellytysten muovaamiseen vahvistaa kasvamista vastuullisuuteen yhteisön jäsenenä, kuntalaisina ja kansalaisina. Se rohkaisee oppilaita kohtaamaan avoimesti ja uteliaasti maailman moninaisuutta sekä toimimaan oikeudenmukaisemman ja kestävämmän tulevaisuuden puolesta.

Kärkölän paikalliset opetussuunnitelmaratkaisut

Vastuu ympäristöstä ja kestäväan tulevaisuuteen suuntautumisen periaatetta vahvistetaan opetustyössä huomioimalla seuraavia asioita:

- vastuulliset ja kestävät arjen valinnat
- oppilaat mukaan suunnittelemaan ja toteuttamaan kestävää arkea
- kestäväan tulevaisuuden puolesta toimiminen

4.3 Oppimisympäristöt ja työtavat

Oppimisympäristöt

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään. Oppimisympäristöjen tulee tukea yksilön ja yhteisön kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta. Kaikki yhteisön jäsenet vaikuttavat toiminnallaan oppimisympäristöihin. Hyvin toimivat oppimisympäristöt edistävät vuorovaikutusta, osallistumista ja yhteisöllistä tiedon rakentamista. Ne myös mahdollistavat aktiivisen yhteistyön koulun ulkopuolisten yhteisöjen tai asiantuntijoiden kanssa.

Oppimisympäristöjen kehittämisen tavoitteena on, että oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monipuolisen ja joustavan kokonaisuuden. Kehittämisessä otetaan huomioon eri oppiaineiden erityistarpeet. Oppimisympäristöjen tulee tarjota mahdollisuuksia luoviin ratkaisuihin sekä asioiden tarkasteluun ja tutkimiseen eri näkökulmista. Lisäksi oppimisympäristöjen kehittämisessä ja valinnassa otetaan huomioon, että oppilaat oppivat uusia tietoja ja taitoja myös koulun ulkopuolella.

Perusopetuksen tilaratkaisujen kehittämisessä, suunnittelussa, toteutuksessa ja käytössä otetaan huomioon ergonomia, ekologisuus, esteettisyys, esteettömyys ja akustiset olosuhteet sekä tilojen valaistus, sisäilman laatu, viihtyisyys, järjestys ja siisteys. Koulun tilaratkaisuilla kalusteineen, varusteineen ja välineineen on mahdollista tukea opetuksen pedagogista kehittämistä ja oppilaiden aktiivista osallistumista. Tilat, välineet ja materiaalit sekä kirjastopalvelut pyritään saamaan oppilaan käyttöön niin, että ne antavat mahdollisuuden myös itsenäiseen opiskeluun. Koulun sisä- ja ulkotilojen lisäksi eri oppiaineiden opetuksessa hyödynnetään luontoa ja rakennettua ympäristöä. Kirjastot, liikunta-, taide- ja luontokeskukset, museot ja monet muut yhteistyötahot tarjoavat monimuotoisia oppimisympäristöjä.

Tieto- ja viestintäteknologia on olennainen osa monipuolisia oppimisympäristöjä. Sen avulla vahvistetaan oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisen työskentelyn taitoja sekä tuetaan oppilaiden henkilökohtaisia oppimispolkuja. Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon monimuotoinen mediakulttuuri. Uusia tieto- ja viestintäteknologisia ratkaisuja pyritään ottamaan käyttöön oppimisen edistämiseksi ja tukemiseksi. Oppilaiden omia tietoteknisiä laitteita voidaan käyttää oppimisen tukena huoltajien kanssa sovittavilla tavoilla. Samalla varmistetaan, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus tieto- ja viestintäteknologian käyttöön.

Onnistumisen kokemukset ja elämykset erilaisissa ympäristöissä ja oppimistilanteissa innostavat oppilaita oman osaamisensa kehittämiseen. Oppilaat osallistuvat oppimisympäristöjen kehittämiseen. Oppimisympäristöjen suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset tarpeet. Näin voidaan ehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarvetta. Tuen tarpeen mukaan räätälöidyt oppimisympäristöt voivat olla osa oppilaan suunnitelmallista tukea.

Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon koulu yhteisön ja jokaisen oppilaan kokonaisvaltainen hyvinvointi. Ympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä ja edistää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaista tervettä kasvua ja kehitystä. Oppilaita ohjataan vastuulliseen ja turvalliseen toimintaan kaikissa oppimisympäristöissä. Hyvä työrauha sekä ystävällinen ja kiireetön ilmapiiri tukevat oppimista.

Työtavat

Monipuoliset työtavat kehittävät lapsen / oppilaan luontaisia tapoja oppia ja lisäävät hänen tietoisuuttaan omista oppimisprosesseista. Työtapojen valinnalla rytmitetään oppimistapahtumaa ajallisesti lapsen edellytysten mukaan. Erilaiset työtavat mahdollistavat hänen aktiivisen osallistumisensa oppimistapahtumaan yksilöllisten edellytystensä mukaisesti eri kokoissa ryhmissä, työpareina ja itsenäisesti.

Toiminta- ja työtavoilla on tärkeä merkitys vuorovaikutuksen aktivoimisessa. Lapsen yhteisöllistä kehittymistä tuetaan vuorovaikutteisten työtapojen valinnalla. Lapsi osallistuu toiminnan suunnitteluun ja työtapojen valintaan. Kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat lisäävät arjen osallisuutta, jossa tuetaan lapsen aloitteellisuutta, itseohjautuvuutta ja vastuunottoa.

Lapsi/oppilas osallistetaan yksilöllisten tavoitteiden ja arviointiperusteiden määrittelyyn, jolloin lasta/oppilasta sitoutetaan yhteisten tavoitteiden mukaiseen työskentelyyn.

Lapsen kiinnostuksen kohteet ja ilmiöt huomioidaan opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Leikin, pelien ja pelillisyyden kautta lapset oppivat ja hahmottavat maailmaa ja ne ovat oppimisen väline.

Leikki erottuu muusta elämästä, vaikka saakin usein sisällön todellisista tapahtumista. Leikissä lapsi voi harjoitella erilaisia taitoja ilman epäonnistumisen pelkoa. Kehittyminen vaatii lasta harjoittelemaan, kokeilemaan ja etsimään mielekästä toimintaa. Toimiessaan lapsi oppii, harjaantuu, käsittelee sisäistä maailmaansa ja käy läpi tunteitaan. Hän oivaltaa itsestään uusia asioita, näkee uusia näkökulmia sekä selkiinnyttää minäkuvaansa ja itsetuntoaan. Leikin valitseminen ja roolijako ovat usein vaativia tehtäviä. Ohjaamalla lasta esim. valitsemaan leikissä erilaisia rooleja autetaan lasta kokemuksen kautta saamaan uusia näkökulmia. Leikin kautta lapsi saa keinoja liittyä toimintaan. Ryhmään tullessaan uuden lapsen haasteena on päästä mukaan toimintaan eikä hyväksytyksi tuleminen ole itsestään selvää. Päästäkseen mukaan lapsi voi käyttää monenlaisia menettelytapoja aikaisempien kokemuksensa, ominaisuuksiensa ja taitojensa mukaan. Lähiaikainen voi ohjata leikkiä tukemaan lasten sosiaalista kasvua ja yhteisöllisyyttä. Leikkien oppiminen luo myönteistä asennoitumista tiedon hankkimiseen ja tutkimiseen. Luovuuden kehittyminen ja ongelmanratkaisutaidot ovat myös oppimista. Ongelmanratkaisuun tarvitaan avointa mieltä ja uteliaisuutta. Luovuuteen tarvitaan aikaa, mielikuvitusta, itseluottamusta, tietoa, vastaanottavuutta ja kykyä leikkiä.' (pohjautuu MLL:n tekstiin leikkiä; www.mll.fi)

Oppimisympäristöt perustuvat avoimen oppimisympäristön periaatteisiin, jossa hyödynnetään kaikki pedagogisesti tarkoituksenmukaiset olemassa oleva ympäristö, tilat, välineet ja resurssit sekä erilaiset työskentelytavat.

Kärkölän paikalliset opetusuunnitelmaratkaisut

Kärkölässä opettajat ohjaavat oppilaita käyttämään monipuolisia työtapoja. Monipuolisia työtapoja hyödynnetään myös yhteistyössä erilaisten koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Koulujen työtapoja arvioidaan opetusuunnitelman luvun 4.3 sisältöä apuna käyttäen.

Kärkölän esi- ja alkuopetus

Esi- ja alkuopetuksen yhteisen toiminnan tarkoituksena on lapsen ehyen koulupolun ja – päivän turvaaminen, johon kuuluu myös esikoululaisten aamu- ja iltapäivähoito sekä koululaisten iltapäivätoiminta.

Esi- ja perusopetuksen opetusuunnitelmassa ja siihen perustuvassa lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan yhteisen toiminnan periaatteet ja lukuvuosittain käytännön toteutus ja siihen liittyvä työnjako ja vastuut.

Kärkölässä esi- ja alkuopetuksen lapsiryhmät muodostetaan vuosittain lapsimäärän ja tilojen mukaan. Esiopetuksessa lapselle laaditaan lukuvuosittain päivitettävä oppimissuunnitelma. Suunnitelman laatimiseen osallistuvat esiopettaja ja/tai luokanopettaja, lapsen huoltaja sekä lapsi. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa hyödynnetään oppimissuunnitelmaa laadittaessa.

Esi- ja alkuopetuksen suunniteltua viikoittaista lapsiryhmän työskentelyä yhteisessä oppimisympäristössä kutsutaan esi- ja alkuopetuksen väliseksi yhteistyöksi. Lapsella on mahdollisuus yksilöllisten tarpeidensa mukaiseen etenemiseen perusopetuksessa.

Yhteinen työ esi- ja alkuopetuksessa toteutuu erilaisissa lapsen kasvua, oppimista ja leikkiä ohjaavissa oppimisympäristöissä. Lapsen elämänpiiriin liittyvät kiinnostuksen kohteet ja ilmiöt muodostavat lapsen oppimista tukevan eheän kokonaisuuden.

Ohjattu ja lasten omaehtoinen leikki sekä havainnolliset, lasten aktiivisuutta ja luovuutta edistävät työtavat ovat olennainen osa esi- ja alkuopetuksen toimintaa. Työtapojen valintaa ja käyttöä ohjaavat esi- ja perusopetukselle asetetut tehtävät ja tavoitteet sekä lasten tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Monipuolisilla työtavoilla tuetaan lasten kasvua ja oppimista, heidän laaja-alaisen osaamisensa kehittymistä sekä vahvistetaan heidän sosiaalisia taitojaan.

4.4 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetuksen yhtenäisyyttä tukevaa toimintakulttuuria. Eheyttämisen tavoitteena on tehdä mahdolliseksi opiskeltavien asioiden välisten suhteiden ja keskinäisten riippuvuuksien ymmärtäminen. Se auttaa oppilaita yhdistämään eri tiedonalojen tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietoaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen. Eheyttämistä voidaan toteuttaa mm:

- rinnastamalla eli opiskelemalla samaa teemaa kahdessa tai useammassa oppiaineessa samanaikaisesti
- jaksottamalla eli järjestämällä samaan teemaan liittyvät asiat peräkkäin opiskeltaviksi
- toteuttamalla toiminnallisia aktiviteetteja kuten teemapäiviä, erilaisia tapahtumia, kampanjoita, opintokäyntejä ja leirikouluja
- suunnittelemalla monialaisia, pitempiketoisia oppimiskokonaisuuksia, joiden toteuttamiseen osallistuu useampia oppiaineita ja joihin voi sisältyä edellä mainittuja eheyttämistapoja
- muodostamalla oppiaineista integroituja kokonaisuuksia
- kokonaisopetuksena, jossa kaikki opetus toteutetaan eheyttynä kuten esiopetuksessa.

Kärkölän paikalliset opetusuunnitelmaratkaisut

Opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan oppilaiden kiinnostuksen kohteet ja osallisuus. Lisäksi suunnittelussa pyritään mahdollistamaan eheyttäminen esimerkiksi lukujärjestyksen palkittamisella ja tilaratkaisuilla. Esi- ja perusopetuksessa eheyttämistä toteutetaan tutkivan ja ilmiölähtöisen oppimisen kautta.

Vuosiluokilla 3-9 eheyttäminen tapahtuu monialaisten oppimiskokonaisuuksien lisäksi oppiaineiden sisällä. Eheyttämistä voidaan toteuttaa rinnastamalla eli opiskelemalla samaa teemaa kahdessa tai useammassa oppiaineessa samanaikaisesti, jaksottamalla eli järjestämällä samaan teemaan liittyvät asiat peräkkäin opiskeltaviksi, toteuttamalla toiminnallisia aktiviteetteja tai muodostamalla oppiaineista integroituja kokonaisuuksia.

Koulukohtaiset opetuksen eheyttämisen keinot kirjataan koulukohtaiseen lukuvuosisuunnitelmaan.

Eheyttämistä toteutetaan myös esi- ja alkuopetuksen yhteistyönä.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet

Jotta voidaan turvata kaikkien oppilaiden mahdollisuus kokonaisuuksien tarkasteluun ja oppilaita kiinnostavaan tutkivaan työskentelyyn, huolehditaan siitä, että oppilaiden opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteet, sisällöt ja toteuttamistavat täsmennetään koulujen lukuvuosisuunnitelmissa.

Oppimiskokonaisuudet suunnitellaan riittävän pitkäkestoisiksi siten, että oppilailla on aikaa syventyä oppimiskokonaisuuden sisältöön ja työskennellä tavoitteellisesti, monipuolisesti ja pitkäjänteisesti. Yhden monialaisen oppimiskokonaisuuden kesto vastaa yhden kouluviikon työmäärää ja se voidaan toteuttaa yhtenäisenä kokonaisuutena tai jaoteltuna kouluvuoden ajalle. Jokaisen oppilaan tulee osallistua näihin kouluvuoden aikana.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppilaiden osallistuminen suunnitteluun on välttämätöntä. Oppimiskokonaisuuksien tarkoituksena on käsitellä toiminnallisesti oppilaiden kokemusmaailmaan kuuluvia ja sitä avartavia asioita, jolloin tavoitteena on:

- vahvistaa oppilaiden osallisuutta ja tarjota mahdollisuuksia olla mukana opiskelun tavoitteiden, sisältöjen ja työskentelytapojen suunnittelussa
- nostaa esiin oppilaiden merkityksellisiksi kokemia kysymyksiä sekä luoda tilaisuuksia niiden käsitteilyyn ja edistämiseen
- lisätä mahdollisuuksia opiskella erilaisissa ja eri-ikäisten oppilaiden ryhmissä ja työskennellä useiden eri aikuisten kanssa
- tarjota mahdollisuuksia yhdistää koulun ulkopuolinen oppiminen koulutyöhön
- antaa tilaa älylliselle uteliaisuudelle, elämyksille ja luovuudelle sekä haastaa monenlaisiin vuorovaikutus- ja kielenkäyttötilanteisiin
- vahvistaa tietojen ja taitojen soveltamista käytäntöön sekä harjaannuttaa kestävän elämäntavan muakaista toimijuutta
- innostaa oppilaita toimimaan yhteisöä ja yhteiskuntaa rakentavalla tavalla.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen edellyttävät yhteistyötä eri lähestymistapoja edustavien oppiaineiden kesken sekä koulun muun toiminnan hyödyntämistä. Kaikki oppiaineet ovat vuorollaan mukana oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa kulloisenkin kokonaisuuden edellyttämällä tavalla. Oppimiskokonaisuuksien sisällöksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Niiden opiskelussa käytetään eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä.

Oppilaille annetaan palautetta työskentelystään oppimiskokonaisuuden aikana ja oppilaan osoittama osaaminen otetaan huomioon oppiaineissa annettavaa sanallista arviota tai arvosanaa muodostettaessa.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet ovat opetusta eheyttäviä ja oppiaineiden yhteistyöhön perustuvia opiskelujaksoja. Niiden toteuttamisen tulee ilmentää koulun arvoja ja oppimiskäsitystä.

Oppimiskokonaisuudet konkretisoivat perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavia periaatteita ja tukevat laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

Kärkölän paikalliset opetussuunnitelmaratkaisut

Kärkölässä monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa lähtökohtana ovat toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet.

Oppimiskokonaisuuksia voidaan lähestyä monin eri tavoin. Esimerkiksi

- menetelmällinen lähestymistapa, jolloin tuloksena syntyy taide- tai ympäristöprojekti tai
- ilmiölähtöinen (ympäristö, terveys, aika) lähestymistapa, josta rajataan oppilasta lähellä oleva kysymys ja tutkitaan sitä eri oppiaineiden tarjoamin työvälinein.

Toteutettavat monialaiset oppimiskokonaisuudet päätetään koulujen lukuvuosisuunnitelmassa, jossa kuvataan mukana olevat oppiaineet sekä oppimiskokonaisuuden suunnittelu, tavoitteiden ja sisältöjen määrittely, toteuttaminen, toimintatavat, seuranta, arviointi ja yhteistyö. Koulujen lukuvuosisuunnitelmassa voidaan valita myös kaikkia vuosiluokkia ja kouluja koskeva yhteinen oppimiskokonaisuus (esim. Suomi 100 -vuotta).

Oppilaat osallistetaan suunnittelutyöhön ja oppimiskokonaisuuksien arvioinnissa voidaan käyttää monia erilaisia tapoja (esimerkiksi itsearviointi, vertaisarviointi, opetuskeskustelu ja portfolioyöskentely). Opettaja valitsee haluamansa arviointitavan omassa oppiaineessaan ja huomioi sen osana kokonaisarvosanaa.

Kärkölän kunnan monialaiset oppimiskokonaisuudet (tavoitteet, sisällöt, toteutus ja arviointi) kootaan Kärkölän kunnan peda.net -sivuille.

LUKU 5 Oppimisen ja hyvinvoinnin edistäminen koulutyön järjestämisessä

Koulutyön käytännön järjestämisessä kiinnitetään huomiota siihen, että ratkaisut tukevat kasvatuksen ja opetuksen tavoitteiden saavuttamista ja edistävät perusopetuksen yhtenäisyyttä rakentavaa toimintakulttuuria

5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä

Keskeisinä tavoitteina on häirinnän, kiusaamisen ja väkivallan ehkäisy ja niihin puuttuminen. Toimintatavan lähtökohtana on yhteinen vastuu ja huolenpito jokaisen hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Koulutyön järjestämisessä otetaan huomioon kaikkien oppilaiden tarpeet, edellytykset ja vahvuudet. Huoltajien ja oppilashuollollisia palveluja tuottavien tahojen kanssa tehtävä yhteistyö tukee tässä onnistumista. Tätä tukee samoin tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä tukevan sekä motivoivan, turvallisen ja virikkeellisen toimintaympäristön luominen.

Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta. Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen. Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetusselliseen ja oppilashuollolliseen tukeen toteutuu. Tämä edellyttää vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti oppilashuollon henkilöstön kanssa tehtävää yhteistyötä. Yhteistyön seuranta toteutetaan päivittäin toimijoiden taholta sekä kouluyhteisön ja oppilashuoltoryhmän lukuvuosiarvioinneissa sekä asiakastytyväisyyskyselyiden osana.

Henkilöstön tiivis yhteistyö edesauttaa koulun kasvatus- ja opetustavoitteiden toteuttamista. Koulutyö järjestetään tarkoituksenmukaisesti ja joustavasti yhdessä toimien ja työtä jakaen. Aikuisten yhteistyö, kuten samanaikaisopettajuus, mallintaa koulun toimintaa oppivana yhteisönä myös oppilaille. Yhteistyötä tarvitaan erityisesti monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa, oppimisen arvioinnissa ja tuessa sekä oppilashuollon toteuttamisessa.

5.2 Yhteistyö

Opetustoimi ja koulu tekevät monipuolista yhteistyötä perusopetuksen yhtenäisyyden, eheyden ja laadun varmistamiseksi, toiminnan avoimuuden lisäämiseksi sekä oppilaiden oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyötä tarvitaan myös oppimisympäristöjen monipuolisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin turvaamiseksi. Yhteistyö on suunnitelmallista ja sen toteutumista arvioidaan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Oppilaiden osallisuus

Koulutyö järjestetään siten, että sen perustana on oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Huolehditaan siitä, että oppilaat saavat kokemuksia yhteistyöstä ja demokraattisesta toiminnasta omissa opetusryhmässä, koulussa ja sen lähiympäristössä sekä erilaisissa verkostoissa.

Oppilaiden osallistuminen oman koulutyönsä ja ryhmänsä toiminnan suunnitteluun on luonteva tapa vahvistaa osallisuutta. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa oppilaiden osuus on tärkeä. Lisäksi oppilaita rohkaistaan vaikuttamaan myös koulun yhteisen toiminnan ja oppimisympäristön suunnitteluun ja kehittämiseen. Oppilaille tulee järjestää mahdollisuus osallistua opetusuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestysäännön valmisteluun. Oppilaat ovat myös mukana arvioimassa ja kehittämässä yhteistyötä.

Perusopetuslain mukaan koululla tulee olla sen oppilaista muodostuva oppilaskunta. Oppilaskunnan ja sen toimielinten tehtävänä on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista. Se innostaa oppilaita esittämään näkemyksiään, toimimaan ja vaikuttamaan omiin ja yhteisiin asioihin. Oppilaskunta sekä koulun ja kunnan muut osallisuutta tukevat rakenteet ja toimintatavat tarjoavat tilaisuuksia harjoitella demokratiataitoja käytännössä.

Kodin ja koulun yhteistyö

Perusopetuslain mukaan opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa. Yhteistyöllä tuetaan kasvatuksen ja opetuksen järjestämistä siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämisessä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Kodin ja koulun kasvatusyhteistyö lisää oppilaan, luokan ja koko kouluyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta.

Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta. Hänen on myös huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Perusopetuslain mukaan oppivelvollisuuden voi suorittaa joko siten, että oppilas osallistuu opetukseen tai saa muulla tavalla perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan opetuksesta ja kasvatuksesta kouluyhteisön jäsenenä.

Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus sekä tiedon ja tuen tarpeet. Yhteistyön onnistumiseksi tarvitaan koulun henkilöstön aloitteellisuutta ja henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa sekä muutoin monipuolista viestintää. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla.

Voidakseen huolehtia kasvatustehtävästään huoltajan tulee saada tietoa lapsensa oppimisen ja kasvun edistymisestä sekä mahdollisista poissaoloista. Lisäksi huoltajan kanssa keskustellaan opetuksen järjestämisen keskeisistä asioista, kuten opetusuunnitelmasta, oppimisen tavoitteista, oppimisympäristöistä ja työtavoista, oppimisen tuesta ja oppilashuollosta, arvioinnista ja todistuksista sekä opiskeluun liittyvistä valinnoista ja lukuvuoden erilaisista tapahtumista. Kannustavat ja oppilaan oppimista ja kehitystä myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Säännöllisen palautteen avulla huoltaja voi osaltaan tukea lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Erityisen tärkeää yhteistyö on oppilaan koulupolun nivelvaiheissa sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa. Henkilökohtaisten ja ryhmätapaamisten lisäksi yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua koulun arkeen ja osallistua koulun toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen yhdessä koulun henkilöstön ja oppilaiden kanssa. Yhteinen arvopohdinta luo perustaa yhteiselle kasvatustyölle. Kodin ja koulun yhteistyössä edistetään myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta ja luodaan pohjaa vanhempainyhdistystoiminnalle. Vanhempainverkostoituminen ja yhteinen toiminta vahvistavat yhteisöllisyyttä ja antavat tukea opettajien ja koulun työlle.

Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa

Opetushenkilöstöön kuuluvat tekevät päivittäin tiivistä yhteistyötä. Tavoitteena on edistää opetuksen kehittämistä ja yhtenäisyyttä sekä vahvistaa henkilöstön osaamista. Yhteistyötä tarvitaan perusopetuksen nivelvaiheissa. Usein myös eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen, oppimisen tuen sekä oppilashuollon sujuva järjestäminen edellyttää hyvää koulujen välistä yhteistyötä. Toiminta paikallisissa, kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa edistää pedagogiikan kehittämistä.

Eheän oppimispolun varmistamiseksi koulu toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen, esiopetuksen sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa. Hyvä yhteistyö kerho- sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa edistää oppilaiden hyvinvointia. Yhteistyö nuoriso-, kirjasto-, liikunta- ja kulttuuritoimen, poliisin sekä seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden lähiympäristön toimijoiden kuten luontokoulujen, museoiden ja nuorisokeskusten kanssa lisää oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tukee koulun kasvatustehtävää.

5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatuskeskustelua ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatuskeskustelussa ja kurinpitoasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa.

Esiopetuksessa käytetään tarvittaessa perusopetuslain mukaisia kasvatuskeskusteluja ja kurinpidollisia keinoja esiopetukseen soveltuvalla tavalla

Kärkölen suunnitelma kurinpitokeinojen ja kasvatuskeskustelun käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Kärkölen kunnan kurinpitosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet, joita käytetään koulun kurinpitokeinoja toteuttaessa.

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Kärkölen oppilashuollon opetussuunnitelmaa laadittaessa on kurinpitokäytäntöihin liittyviä toimintoja selvitetty yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien kanssa.

Vaaralliset ja häiritsevät esineet ja aineet

Tarkastukset ja haltuunotot kirjataan Wilmaan kurinpitomerkintänä ja niistä ilmoitetaan huoltajille.

Esineiden ja aineiden luovuttamisesta ja hävittämisestä ilmoitetaan lainmukaisesti huoltajalle.

Vahinkojen korvaaminen ja jälkien korjaaminen

Oppilaan velvollisuudet:

Oppilaan velvollisuudesta korvata aiheuttamansa vahinko säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Vahingoista ilmoittaminen:

Vahingoista tulee ilmoittaa oppilaan huoltajalle tai tämän muulle lailliselle edustajalle.

Jälkien korjaaminen:

Jos tekijä on varmuudella tiedossa ja yksilöitävissä, koulun opettaja tai rehtori voi kasvatuksellisista syistä määrätä oppilaan puhdistamaan tai uudelleen järjestämään oppilaan tahallaan tai huolimattomuuttaan liikaaman tai epäjärjestykseen saattaman koulun omaisuuden tai tilan.

Toteuttaminen:

Tehtävä tulee suorittaa valvotusti eikä se saa muodostua oppilaan ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle vaaralliseksi tai raskaaksi eikä sen suorittaminen saa kestää enempää kuin kaksi tuntia.

Oikeus opetukseen:

Oppilas ei voi tehtävän suorittamisen vuoksi jäädä pois opetuksesta.

Ilmoittaminen:

Mikäli tehtävä suoritetaan oppilaan työpäivän ulkopuolella, siitä tulee ilmoittaa oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Vaikutus kurinpitotoimiin:

Tehtävän suorittaminen tulee ottaa huomioon päätettäessä tämän lain mukaisista kurinpidollisista toimenpiteistä.

Voimakeinojen käyttö

Opettajan tai rehtorin kirjallinen selvitys voimakeinojen käytöstä toimitetaan esimiehelle.

Selvitys tapahtumasta voi olla vapaamuotoinen tai valmis lomake. Se toimitetaan välittömästi, kuitenkin viimeistään viikon kuluessa esimiehelle. Voimakeinojen kohdistuessa oppilaaseen, ilmoitetaan siitä välittömästi huoltajalle.

Kotitehtävien suorittaminen työpäivän päätyttyä

Oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti. (~Perusopetuslaki § 35)

Kotitehtävien laiminlyönnin suorittamisesta päättää oppilaan opettaja ja se merkitään Wilmaan.

Kotitehtävänsä laiminlyönyt oppilas voidaan määrätä työpäivän päätyttyä enintään tunniksi kerrallaan valvonnan alaisena suorittamaan tehtäviään. (~Perusopetuslaki § 36)

Asiasta ilmoitetaan huoltajalle.

Oppilaan poistaminen jäljellä olevan oppitunnin ajaksi

Oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti. (~Perusopetuslaki § 35)

Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan. (~Perusopetuslaki § 36)

Päätöksen poistamisesta tekee oppilaan opettaja. Asiasta tehdään ilmoitus huoltajalle ja se merkitään Wilmaan.

Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa ja hänelle on järjestettävä tarvittava oppilashuolto.

Poistaminen koulun järjestämästä tilaisuudesta

Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun järjestämästä tilaisuudesta. (~Perusopetuslaki § 36)

Koulun järjestämällä tilaisuudella tarkoitetaan esimerkiksi juhlia, retkiä tai teemapäiviä.

Päätöksen poistamisesta tekee oppilaan opettaja tai rehtori.

Toimenpide kirjataan Wilmaan ja oppilas pyritään saamaan huoltajan valvontaan.

Poistetulle oppilaalle on järjestettävä tarvittava oppilashuolto.

Opetuksen epääminen jäljellä olevan työpäivän ajaksi

Oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyvä asiallisesti.

(~Perusopetuslaki § 35)

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan taikka koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. (~Perusopetuslaki § 36)

Päätöksen opetuksen epäämisestä tekee rehtori tai apulaisrehtori. Epäämisestä tehdään erillinen hallintopäätös.

Toimenpide kirjataan Wilmaan ja siitä ilmoitetaan huoltajalle. Yleensä pyritään siihen, että huoltaja noutaa oppilaan koululta. Mikäli tämä ei ole mahdollista, oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa.

Oppilaalle on järjestettävä tarvittava oppilashuolto.

Kouluun palaamisen jälkeen oppilaan kanssa käydään kasvatuskeskustelu.

Kasvatuskeskustelu

Koulun ensisijainen toimenpide oppilaan ojentamiseksi on kasvatuskeskustelu. Kasvatuskeskustelun pitämisen perusteet ovat yleensä samat kuin jälki-istunnossa: oppilas häiritsee opetusta, käyttää vilppiä tai rikkoo koulun järjestyssääntöjä tai käyttäytyy epäasiallisesti koulun henkilökuntaa tai oppilastovereita kohtaan.

Kasvatuskeskustelusta päättää oppilaan opettaja tai rehtori ja kirjaus tehdään Wilmaan.

Toimenpiteestä ilmoitetaan huoltajalle ja samalla sovitaan siitä osallistuuko hän keskusteluun. Pyritään siihen, että oppilas itse osallistuu huoltajalle ilmoittamiseen.

Kasvatuskeskustelussa yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa ja tarvittaessa selvitetään laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä keinot koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi.

Jälki-istunto

Jälki-istunnosta päättää oppilaan opettaja.

Toimenpide ja siihen liittyvät syyt kirjataan Wilmaan.

Oppilasta on kuultava ennen jälki-istuntoa.

Jälki-istunnosta ilmoitetaan huoltajalle.

Jälki-istunto suoritetaan valvotusti.

Kirjallinen varoitus

Kirjallisen varoituksen antaa rehtori viranhaltijapäätöksellä. Päätöksessä on eriteltävä onko kyseessä opetuksen häirintä, vilppi vai järjestyssääntöjen rikkominen. Tämän lisäksi teko tai laiminlyönti kuvataan vielä tarkemmin ja selvitetään tekoon liittyvä kurinpitohistoria.

Päätöstä annettaessa oppilasta on kuultava oppilasta sekä varattava huoltajalle mahdollisuus tulla kuulluksi.

Kärkölässä rehtori tai apulaisrehtori tekee lastensuojeluilmoituksen asiasta, sillä huoli oppilaasta on suuri. Lisäksi oppilas käy kasvatuksellisen keskustelun kuraattorin kanssa. Kuraattori aloittaa tarvittaessa yksilötyöskentelyn oppilaan kanssa.

Määräaikainen erottaminen

Prosessin alkaessa Kärkölässä rehtori tekee lastensuojeluilmoituksen, koska huoli oppilaan koulunkäynnistä on suuri. Lastensuojeluilmoitukseen on merkitty päivämäärä, jolloin asiaa käsitellään kunnanhallituksessa (lastensuojelulaki § 24).

Rehtori kuulee oppilasta ja huoltajia.

Rehtori-sivistysjohtaja tekee päätösehdotuksen kunnanhallitukselle.

Kuraattori tapaa sovitusti oppilasta erottamisen aikana, tavoitteena kouluun palaaminen normaalisti erottamisen päätyttyä.

Luokanvalvoja/luokanopettaja kokoaa tehtäväpaketin oppilaalle tehtäväksi erottamisen aikana

Luokanvalvoja/luokanopettaja tapaa oppilasta ja tukee näin hänen oppivelvollisuuden suorittamista erottamisen aikana mahdollisuuksien mukaan.

Oppilaalle tarjotaan kuraattorin yksilötyöskentelyä erottamisen jälkeen, tavoitteena vaikuttaa erottamisen syihin ja ehkäistä erottaminen jatkossa.

5.4 Opetuksen järjestämistapoja

Opetussuunnitelman mukaan opetus järjestetään vuosiluokittain etenevänä opetuksena. Yhdysluokkaopetusta käytetään tarvittaessa niissä kouluissa, joissa koulun oppilasmäärä näin vaatii tarkoituksenmukaisia ryhmiä muodostettaessa. Vuosiluokkien ryhmien muodostamista tarkastellaan lukuvuosittain.

Vuosiluokkiin sitoutumattomasta opetuksesta päätetään yksittäisen oppilaan kohdalla erillisellä viranhaltijapäätöksellä. Tällöin hänelle laaditaan oma opintosuunnitelma.

Perusopetus järjestetään pääosin ainejakoisena. Tällöinkin opetuksen eheyttämiseen on luotava koulujen mahdollisuudet muutoinkin kuin monialaisten oppimiskokonaisuuksien osalta.

Valinnaisaineiden määräytyminen taito- ja taideaineiden osalta sekä muun valinnaisuuden osalta on määritelty Kärkölän kunnan tuntijaossa. Valinnaisaineiden osalta laaditaan erillinen valinnaisainetarjotin, jossa kuvataan tarkemmin valinnaisen oppiaineen sisällöt.

Muut opetuksen järjestämismuodot tarkastellaan tapauskohtaisesti erillisten ohjeistusten mukaan.

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu tekee mahdolliseksi joustavan opinnoissa etenemisen. Vuosiluokkiin sitomattomasta järjestelyä voidaan käyttää koko koulun, joidenkin opetusryhmien tai yksittäisten oppilaiden opiskelun järjestämisessä. Sitä voidaan hyödyntää esimerkiksi lahjakkuutta tukevana tai opintojen keskeyttämistä ehkäisevänä toimintatapana. Vuosiluokkiin sitomattoman opiskelun käytöstä määrätään paikallisessa ope-

tussuunnitelmassa. Mahdollisuudesta tulee mainita myös silloin kun vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua käytetään yksittäisen oppilaan kohdalla.

Koko koulun tai yksittäisten oppilasryhmien osalta vuosiluokkiin sitomattoman opiskelun toteuttaminen edellyttää, että oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja niihin liittyvät sisällöt määritellään opetussuunnitelman opintokokonaisuuksittain. Opintokokonaisuudet muodostetaan kussakin oppiaineessa valtioneuvoston asetuksen määrittelemän tuntijaon ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Opintokokonaisuudet voidaan myös muodostaa yhdistämällä eri oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Opetussuunnitelmassa on määrättävä, mitkä opintokokonaisuudet ovat oppilaille pakollisia ja mitkä valinnaisia. kaikille vuosiluokkiin sitomattomaan opetukseen osallistuville oppilaille tulee laatia opinto-ohjelma.

Mikäli vuosiluokkiin sitomatonta opetusta käytetään vain yksittäisen oppilaan kohdalla, laaditaan hänelle opetussuunnitelmaan perustuva opinto-ohjelma. Siinä kuvataan oppilaan opintojen tavoitteet, määritellään opintokokonaisuuksien suorittamisjärjestys, aikataulu ja mahdolliset erityistavoitteet. Oppilaan opintojen etenemistä tulee seurata säännöllisesti.

Oppimisen arvioinnista vuosiluokkiin sitomattomassa opiskelussa määrätään luvussa 6.

Kärkölässä vuosiluokkiin sitomattomattaan opetukseen tehdään aina rehtorin hallintopäätös. Ennen päätöstä asiasta sovitaan huoltajan kanssa ja se käsitellään moniammatillisessa ryhmässä. Asia kirjataan neuvottelumuistioon tai oppilashuoltokertomukseen.

Yhdysluokkaopetus

Opetussuunnitelman mukaan opetus järjestetään vuosiluokittain etenevänä opetuksena. Yhdysluokkaopetusta käytetään tarvittaessa niissä kouluissa, joissa koulun oppilasmäärä näin vaatii tarkoituksenmukaisia ryhmiä muodostettaessa. Vuosiluokkien ryhmien muodostamista tarkastellaan lukuvuosittain.

Opetus voidaan järjestää joko vuosiluokkiin sidottuna tai vuorolukuna joidenkin oppiaineiden osalta.

Koulu, jotka järjestävät yhdysluokkaopetusta, kuvaavat yhdysluokkaopetuksen järjestämisen periaatteet lukuvuosisuunnitelmissaan. Vuorolukua käytettäessä on huomioitava, että jokaisen vuosiluokan oppimäärät tulevat täyttymään oppilaan koulupolun aikana.

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Kärkölässä opetus annetaan pääsääntöisesti lähiopetuksena. Etäyhteyksiä voidaan hyödyntää tarvittaessa eri oppiaineiden, mm. valinnaisten kielten, uskontojen, oman äidinkielen (muu kuin suomi) ja valinnaisaineiden opetuksessa sekä kerhotoiminnassa. Tällöin tavoitteena on turvata oppilaiden mahdollisuudet lakisääteeseen opiskeluun.

Etäyhteyksillä voidaan myös tukea oppilaan oppimista ja opiskelua erityisen poikkeavissa tilanteissa esimerkiksi pitkien sairausjaksojen aikana, jollei opetusta voida muuten järjestää.

Etäyhteyksiä voidaan käyttää erin oppiaineissa lisäämään koulujen opettajien ja oppilaiden välistä verkostoitumista. Yhteistyötä voidaan tehdä eri oppilaitosten ja toimijoiden kanssa sekä kansainvälisesti.

Etäopetuksen järjestämisen käytännöt ja yhteiset toimintatavat sekä eri toimijoiden vastuut kirjataan koulun lukuvuosisuunnitelmaan. Poikkeavissa tilanteissa oppilaan opetusjärjestelyistä sovitaan yhdessä kodin ja koulun kanssa.

Joustava perusopetus

TAVOITTEET

Joustava perusopetus on tarkoitettu syrjäytymisvaarassa oleville tai osittain syrjäytyneille, sosiaalista tukea tarvitseville 7-9 luokan oppilaille, kuitenkin niin, että päättövaiheessa olevat oppilaat ovat etusijalla. Opiskelu joustavassa perusopetuksessa tarjoaa oppilaalle tasavertaiset mahdollisuudet suorittaa oppivelvollisuus edellytystensä mukaisesti yhdessä ikätovereidensa kanssa.

JÄRJESTÄMINEN, TOIMINTATAVAT JA YHTEISTYÖ

Joustavassa perusopetuksessa annetaan yleisopetusta ja tarvittaessa laaja-alaista erityisopetusta. Opettajina voivat toimia aineenopettajat ja erityisopettaja, joiden tukena voivat olla koulunkäyntiavustaja ja koulun nuorisotyöntekijä. Leirikouluja ja vierailuja järjestetään yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Opetus perustuu koulun yleiseen opetussuunnitelmaan, mutta jokaiselle oppilaalle tehdään oppimissuunnitelma tai tarvittaessa henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma eli HOJKS. Oppilaat etenevät oman opinto-ohjelmansa mukaan. Eri oppiaineiden työmäärät muodostavat opintokokonaisuuksia, jotka on suoritettava opetussuunnitelmassa mainitussa järjestyksessä.

Lähiopetusta annetaan luokkamuotoisena omassa luokahuoneessa tai muissa oppimisympäristöissä. Muina oppimisympäristöinä toimivat leirikoulu, opintokäynnit, ryhmäytymistapahtumat ja työpaikat. Työpaikkaopiskelu tapahtuu neljässä jaksossa lukuvuoden aikana tai muuten sovittuina jaksoina. Jakson kesto on n. 4-5 viikkoa, jolloin opiskelu tapahtuu sekä työpaikalla että koulussa. Työpaikkaopiskelu on joustavan perusopetuksen painotusalue. Osa aihekokonaisuuksista toteutetaan työpaikkajaksojen aikana sopiviin aihepiireihin integroituna. Joustavan perusopetuksen oppilaiden valinnaisaineiden on mahdollista poiketa koulun muiden oppilaiden opetussuunnitelmassa määritellyistä valinnaisaineista. Valinnaisaineet on mahdollista opiskella joko osin tai kokonaan yleisopetuksen ryhmissä aineopettajien johdolla.

Kotien kanssa tehdään tehostettua, pitkäkestoista yhteistyötä, jolla kodit pyritään sitouttamaan oppilaan opiskelun tukemiseen. Yhteistyömuotoja ovat perheillat, huoltajien henkilökohtaiset tapaamiset, yhteiset vapaa-ajan tapahtumat, puhelin-, tekstiviesti- ja Wilma-yhteydet.

Yhteistyötä tehdään Peruspalvelukeskus Oiva -liikelaitoksen, seurakunnan, nuorisotoimen, poliisin, Päijät-Hämeen perheneuvolan, Päijät-Hämeen keskussairaalan ja elinkeinoelämän kanssa. Yhteistyötä tehdään myös toisen asteen oppilaitosten, erityisesti Koulutuskeskus Salpauksen kanssa. Joustavassa perusopetuksessa oppilaat voivat tutustua toisen asteen koulutukseen ns. ammatti-TET:ssä, jolloin he opiskelevat etukäteen sovitun ajan ammatillisessa oppilaitoksessa. Koulun oppilashuoltoryhmä muodostaa oppilaan turvaverkon yläkoulun aikana. Siirtymävaiheessa toiselle asteelle erityisnuorisotyöntekijät ja opettaja suorittavat jälki-seurantaa ja tukevat oppilaan uudelleensijoittumista koulutukseen/työelämään.

OPPILASVALINTA

Joustavan perusopetuksen oppilashausta tiedotetaan alkuvuodesta ennen talvilomaviikkoa kohderyhmän oppilaita ja huoltajille Wilman ja koulun kotisivujen kautta. Valinnassa huomioidaan heikentynyt koulumotivaatio, koulunkäyntiin liittyvät ongelmat, erityisesti peruskoulun loppuunsaattamisen ongelmat, hyötyminen laajennetuista oppimisympäristöistä ja huoltajien sitoutuminen moniammatilliseen yhteistyöhön. Joustavaan perusopetukseen haetaan erillisellä lomakkeella ja hakemusten perusteella oppilaat huoltajineen kutsutaan haastatteluun.

Hakemusten ja haastattelujen perusteella haastatteluryhmä tekee esityksen oppilasvalinnoista ja rehtori tekee hallinnollisen oppilaakisotopäätöksen.

Perusopetuksen järjestäminen muualla kuin koulussa

Oppilaan opetuksen järjestäminen ja oppilaan tarvitsema tuki edellyttää erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa. Perusopetusta voidaan tällöin järjestää muun muassa sairaalaopetuksena taikka muualla annettavana opetuksena.

Yhteistyöprosessia sairaalaopetuksen kanssa kuvataan tarkemmin luvussa 8.

5.5 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Perusopetuksen yhteydessä voidaan oppilaille järjestää kirjastotoimintaa, kerhotoimintaa ja muuta opetuksen läheisesti liittyvää toimintaa. Opetuksen järjestäjä päättää toiminnan järjestämisestä ja laajuudesta.

Myös kouluruokailu, välituntitoiminta sekä koulun päivänavaukset, juhlat, retket, opintokäynnit ja leirikoulut sekä mahdollisuuksien mukaan koulumatkat järjestetään siten, että ne tukevat oppilaiden oppimiselle, monipuoliselle kehitykselle ja hyvinvoinnille asetettuja tavoitteita. Ne myös osaltaan vahvistavat kokemusta hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä ja tekevät mahdolliseksi oppilaiden näkökulmasta eheän, vireyttä vahvistavan ja vaihtelevan päivän.

Koulukohtaisesta järjestämisestä päätetään lukuvuosisuunnitelmassa.

Kerhotoiminta Kärkölässä

Kärkölässä koulu päättää kerhotoiminnan järjestämisestä. kerhotoiminnan järjestäminen kuvataan koulun työsuunnitelmissa vuosittain.

Koulut voivat hyödyntää kerhotoiminnan järjestämisessä eri hallintokuntien, yhteisöjen, yritysten ja järjestöjen sekä koulun muiden sidosryhmien osaamista.

Kerhotoiminta on oppituntien ulkopuolista toimintaa, jonka lähtökohtana ovat koulun kasvatukselliset, opetukselliset ja ohjaukselliset tavoitteet. Se on osa maksutonta perusopetusta ja rakentaa omalta osaltaan toiminnan yhteisöllisyyttä ja rikastuttaa koulun toimintakulttuuria. Kerhotoiminnan tehtävä on tukea oppilaiden monipuolista kasvua ja kehitystä.

Kerhot tarjoavat oppilaille mahdollisuuksia tutustua erilaisiin harrastuksiin. Tavoitteena on lisätä harrastuneisuutta sekä tuottaa yhdessä tekemisen, osaamisen, onnistumisen ja ilon kokemuksia. Kerhotoiminnassa oppilaat saavat tilaisuuksia koulussa opitun soveltamiseen, luovaan toimintaan ja monimuotoiseen vuorovaikutukseen aikuisten ja toisten oppilaiden kanssa.

Kerhotunti kestää vähintään 60 minuuttia. Kerhotunnissa ei ole välituntimahdollisuutta, vaan kaksoiskerhotunti kestää 120 minuuttia. Kerhotuntia ei saa puolittaa.

Kerhotunnin sisältö ja osallistujamäärät merkitään kerhopäiväkirjaan.

Koulun kirjastotoiminta

Koulun kasvatus- ja opetustyön tukemiseksi voidaan järjestää koulukirjastotoimintaa ja toteuttaa sitä yhteistyössä lähikirjaston ja muiden kirjastojen kanssa.

Kirjastotoiminnalla vahvistetaan oppilaiden yleissivistyksen ja maailmankuvan laajenemista ja avartumista. Monimuotoinen koulukirjastotoiminta tukee oppimiskäsityksen toteutumista aidoissa oppimistilanteissa ja luo oppilaille mahdollisuuksia monenlaisten vastuutehtävien hoitamiseen. Koulun kirjasto ja muut kirjastot tarjoavat aktiivisia ja virikkeisiä oppimisympäristöjä sekä monipuolisia työtapoja.

Kirjastotoiminnan tehtävänä on kannustaa oppilaita omaehtoiseen lukemiseen ja omiin lukuvalintoihin, tyydyttää heidän tiedonhaluaan, kannustaa hakemaan tietoa eri lähteistä ja arvioimaan tietolähteitä.

Toiminta lisää mahdollisuuksia opetuksen eriyttämiseen, oppilaiden yksilöllisten kiinnostusten mukaiseen työskentelyyn sekä yhteistyöhön kotien kanssa. Yhdessä koulu ja kirjasto ohjaavat elinikäiseen oppimiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen.

Kouluruokailu

Kouluruokailun tavoitteena on tarjota oppilaiden ravitsemuksellisia tarpeita ja ikäkauden mieltymyksiä vastaavaa ruokaa. Kouluruokailu on osa koulun kasvatustehtävää, joten ruokailutilanteen tulee olla ohjattua ja kytkeytyä myös eri oppiaineiden osaksi. Erityisesti tavoitteena on antaa mallia hyvin koostetuista aterioista ja opettaa hyviä ruokailutapoja sekä sosiaalisia taitoja.

Menettelyt kouluruokailun ohjaamisesta ja valvonnasta sovitaan koulukohtaisesti.

Mikäli oppilaalla on yksilöllisiä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairauden hoitoon liittyviä tarpeita, tulee oppilaan, huoltajan, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kouluterveydenhuollon sopia yhdessä ruokailuun liittyvistä tukitoimista ja seurannasta.

Välitunnit ja opetusjaksot

Koulun lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan miten koulupäivä jaetaan opetusjaksoihin ja välitunteihin, tarvittaessa mitä muuta toimintaa koulupäiviin sisältyy ja millaisia toimintamuotoja käytetään.

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön ja turvallisuuden edistäminen on osa koulu yhteisön toimintakulttuuria, ja otetaan huomioon koulun kaikessa toiminnassa.

Koulupäivän rytmittäminen, yhteiset tapahtumat, opintokäynnit, leirikoulut ja päivänavaukset

Perusopetusasetuksen mukaan opetukseen tulee käyttää tuntia kohti vähintään 45 minuuttia ja opetukseen käytettävä aika jaetaan tarkoituksenmukaisiksi opetusjaksoiksi. Osa työajasta voidaan käyttää työelämään tutustuttamiseen sekä lukuvuoden päättäjäisiin ja muihin yhteisiin tapahtumiin. Niitä hyödynnetään myös osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Ne vahvistavat oppilaiden laaja-alaista osaamista ja tekevät näkyväksi koulun kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta.

Koulut luovat edellytykset koulupäivän monenlaiseen rytmittämiseen sekä välituntien järjestämiseen oppilaiden hyvinvointia edistävällä tavalla.

Yhteisiä tapahtumia voivat olla muun muassa koulun juhlat, teemapäivät ja retket. Opintokäynnit ja leirikoulut voivat koskea koko koulu yhteisöä tai vain joitakin tai jotakin opetusryhmää. Myös niissä hyödynnetään perusopetusasetuksen mukaista koulutyön joustavan järjestämisen mahdollisuutta.

Päivän työ aloitetaan lyhyellä päivänavauksella.

Tarkennus: opintokäynnit, opintoretket ja leirikoulut

Opintokäynnit ja leirikoulut puolestaan tarjoavat mahdollisuuksia oppimisympäristön laajentamiseen ja oppimiseen autenttisissa tilanteissa sekä yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa.

Opintokäynti on oppituntien ja koulun työpäivän puitteissa tehtävä retki esimerkiksi uimahalliin, museoon, konserttiin, luontokohteeseen ja niin edelleen. Ruokailu järjestetään normaalisti koulussa. Opintokäynti ei edellytä erillistä suunnitelmaa. Turvallisuuteen tulee kuitenkin kiinnittää erityistä huomiota.

Opintokäynti muuttuu opintoretkeksi, mikäli ruokailu tapahtuu muualla kuin koulussa tai retki ylittää työjärjestyksen mukaisen koulupäivän pituuden. Opintoretki ilmoitetaan alustavasti lukuvuosisuunnitelmassa ja retken johtajan esimies hyväksyy retkisuunnitelman.

Kun opintoretki laajenee yöpymiseksi, on kyseessä leirikoulu. Leirikoulu ilmoitetaan alustavasti lukuvuosisuunnitelmassa ja leirikoulun johtajan esimies hyväksyy leirikoulusuunnitelman.

Yökoulu lasketaan leirikouluksi, joten se vaatii vastaavat suunnitelmat. Päivän koulutunnit voidaan siirtää iltaan, yöpyä koululla ja jatkaa koulunkäyntiä aamulla. Seuraavaa koulupäivää ei yöpymisen vuoksi saa kuitenkaan lyhentää. Yöpymistiloissa tulee olla palovaroittimet.

Koulukuljetus Kärkölässä

Perusopetuslain mukaisesti (PoL § 32) oppilaalle järjestetään maksuton kuljetus tai avustetaan oppilaan kuljettamista tai saattamista seuraavissa tapauksissa opetuksen järjestäjän osoittamaan kouluun kun:

oppilaan koulumatka on yli viisi kilometriä pitkä.

Lisäksi Kärkölässä järjestetään em. tavoilla koulukuljetus 1 – 2- luokkien oppilaille, kun koulumatka on yli kolme kilometriä tai jos koulumatka muodostuu ilman kuljetusta oppilaan ikä tai muut olosuhteet huomioon ottaen oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi.

Koulumatkan vaikeus, rasittavuus tai vaarallisuus todetaan asiantuntijalausunnon pohjalta.

Myös niillä oppilailla, joilla ei ole koulukuljetusoikeutta, on mahdollisuus käyttää koulukuljetusta maksutta, mikäli autossa on tilaa.

Vieraan kunnan kouluissa käymistä ei tueta matkakustannusten osalta.

5.6 Paikallisesti päätettävät asiat

Koulutyön käytännön järjestämisestä päätettäessä kiinnitetään huomiota siihen, että ratkaisut tukevat kasvatuksen ja opetuksen tavoitteiden saavuttamista ja edistävät perusopetuksen yhtenäisyyttä rakentavaa toimintakulttuuria. Kaikkien tässä käsiteltävien asioiden osalta koulukohtaiset ratkaisut, työn- ja vastuunjako sekä muu käytännön toteutus täsmennetään lukuvuosisuunnitelmassa opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti.

Yhteinen vastuu koulupäivästä sekä yhteistyö

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- mitkä ovat keskeiset tavoitteet ja toimintatavat hyvän ja turvallisen koulupäivän luomiseksi ja yhteistyön järjestämiseksi
- miten yhteistyö kunnan/koulun sisällä sekä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa organisoidaan ja miten sitä seurataan ja kehitetään, erityisesti
 - o miten huolehditaan oppilaiden osallisuuden toteutumisesta
 - o mitkä ovat kodin ja koulun yhteistyön keskeiset tavoitteet ja järjestämiskäytännöt.

Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetuksen järjestäjä vastaa kasvatuskeskusteluja ja kurinpidollisia keinoja koskevan suunnitelman laatimisesta. Suunnitelma voi olla osa paikallista opetussuunnitelmaa tai erillinen suunnitelma, jolloin siitä tulee mainita opetussuunnitelmassa. Suunnitelmassa päätetään ja kuvataan

- millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään ja mitkä ovat keskustelujen toteuttamisen käytänteet
- mitkä ovat lainsäädäntöä tarkentavat ja täydentävät menettelytavat rike-, vilppi- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämisvastuut, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt
- miten hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattaminen varmistetaan kurinpidollisia keinoja käytettäessä
- miten huolehditaan henkilökunnan perehdyttämisestä ja osaamisen varmistamisesta kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä

- miten suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpidollisista keinoista tiedotetaan eri tahoille
- mitkä ovat menettelytavat suunnitelman seuraamista sekä toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Mikäli etäyhteyksiä hyödyntävää opetusta käytetään, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- minkä asioiden opetuksessa ja opiskelussa etäyhteyksiä hyödynnetään
- mitkä ovat etäyhteyksien opetuskäyttöä ohjaavat tavoitteet, opetuksen järjestämisen käytännöt ja yhteiset toimintatavat sekä eri toimijoiden vastuut.

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu

Koko koulun tai yksittäisen oppilasryhmän opiskelussa vuosiluokkiin sitomattomasti, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa opetuksen tavoitteet ja sisällöt opintokokonaisuuksittain sekä vuosiluokkiin sitomatonta opetusta koskevan päätöksenteon periaatteet yksittäisen oppilaan kohdalla sekä oppilaalle laadittavan opinto-ohjelman rakenteen ja sen laatimisen periaatteet.

Yksittäisen oppilaan opiskellessa vuosiluokkiin sitomattomasti oman opinto-ohjelmansa mukaan opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa vuosiluokkiin sitomatonta opetusta koskevan päätöksenteon periaatteet yksittäisen oppilaan kohdalla sekä oppilaalle laadittavan opinto-ohjelman rakenteen ja sen laatimisen periaatteet.

Yhdysluokkaopetus

Opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon, että se soveltuu myös yhdysluokkaopetukseen ja pienille kouluille. Toinen vaihtoehto on sisällyttää opetussuunnitelmaan pienten koulujen opetuksen ja yhdysluokkaopetuksen järjestelyjä koskeva osio. Mikäli opetus järjestetään yhdysluokissa, tulee opetuksen järjestäjän päättää ja kuvata opetussuunnitelmassa

- miten yhdysluokkaopetus järjestetään ja mitkä ovat siinä noudatettavat keskeiset toimintatavat
- miten eri oppiaineiden vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokille valtioneuvoston asetuksen määrittelemien nivelvaiheiden mukaisesti tai miten oppimäärä jaetaan opintokokonaisuuksiin, jos käytetään vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua.

Joustava perusopetus

Mikäli opetuksen järjestäjä tarjoaa joustavan perusopetuksen toimintaa, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- miten joustava perusopetus järjestetään ja mitkä ovat siinä noudatettavat keskeiset toimintatavat
- mitkä ovat oppilasvalinnan perusteet ja miten valinta käytännössä toteutetaan
- miten muissa oppilaitoksissa, työpaikalla tai muualla koulun ulkopuolella tapahtuva opiskelu järjestetään ja miten oppilaiden opiskelua tällöin ohjataan, seurataan ja arvioidaan
- miten eri toimijoiden yhteistyö, vastuut ja työnjako järjestetään.

Oppilaan oppimissuunnitelman tai henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman laadintaa koskevat määräykset sisältyvät lukuun 6.

Opetus erityisissä tilanteissa

Erityisissä tilanteissa annettavan opetuksen mahdollisuus on syytä kirjata paikalliseen opetussuunnitelmaan. Erityisesti sairaalassa annettavan opetuksen osalta opetussuunnitelmassa kuvataan, miten yhteistyö ja oppilaan tukeminen hoidetaan oppilaan siirtyessä omasta koulustaan sairaalaopetukseen ja palatessa jälleen omaan kouluun. Yhteistyön ja tuen kysymykset ovat tärkeitä myös muissa tilanteissa.

Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Opetuksen järjestäjä päättää opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukevan muun toiminnan linjauksista ja tähän liittyvästä yhteistyöstä kotien sekä muiden sidosryhmien kanssa sekä oppilaiden osallistumisesta suunnitteluun.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- mitkä ovat mahdollisesti tarjottavan kerhotoiminnan, koulukirjastotoiminnan sekä muun opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukevan toiminnan tavoitteet ja järjestämiskäytännöt sekä yhteydet mahdollisesti tarjottavaan aamu- ja iltapäivätoimintaan
- mitkä ovat kouluruokailun toteuttamista ohjaavat periaatteet sekä ruoka-, terveys- ja tapakasvatukselliset ja kestävään elämäntapaan liittyvät tavoitteet
- miten oppilaiden ruokailuun liittyvät erityistarpeet otetaan huomioon
- miten koulumatkoista ja kuljetuksista sekä niihin liittyvistä toimintatavoista tiedotetaan oppilaille ja huoltajille.

Aamu- ja iltapäivätoimintaa tarjoavalla opetuksen järjestäjällä on velvollisuus laatia valtakunnallisten aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden mukainen paikallinen aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma.

LUKU 6 Oppimisen arviointi

6.1 Arvioinnin tehtävät ja oppimista tukeva arviointikulttuuri

Arvioinnin lähtökohta

Perusopetuslain mukaan oppilaan arvioinnin tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaan edellytyksiä itsearviointiin. Oppilaan oppimista, työskentelyä ja käyttäytymistä tulee arvioida monipuolisesti. Nämä tehtävät ovat perusopetuksen arviointikulttuurin kehittämisen lähtökohta. Painopiste on oppimista edistävässä arvioinnissa.

Arvioinnin keskeiset piirteet

Koulu vaikuttaa merkittävästi siihen, minkälaisen käsityksen oppilaat muodostavat itsestään oppijana ja ihmisenä. Erityisen suuri merkitys on opettajien antamalla palautteella. Monipuolinen arviointi ja siihen perustuvan ohjaavan palautteen antaminen ovat opettajien keskeisiä pedagogisia keinoja oppilaiden koko kehityksen ja oppimisen tukemiseen. Kouluissa kehitetään arviointikulttuuria, jonka keskeisiä piirteitä ovat

- rohkaiseva ja yrittämään kannustava ilmapiiri
- oppilaiden osallisuutta edistävä, keskusteleva ja vuorovaikutteinen toimintatapa
- oppilaan tukeminen oman oppimisprosessinsa ymmärtämisessä sekä oppilaan edistymisen näkyväksi tekeminen koko oppimisprosessin ajan
- arvioinnin oikeudenmukaisuus ja eettisyys
- arvioinnin monipuolisuus
- arvioinnin avulla saadun tiedon hyödyntäminen opetuksen ja muun koulutyön suunnittelussa.

Rakentava ja kannustava arviointi

Suuri osa arvioinnista on opettajien ja oppilaiden välistä vuorovaikutusta. Opettajat huolehtivat siitä, että oppilaat saavat alusta lähtien oppimista ohjaavaa ja kannustavaa palautetta sekä tietoa edistymisestään ja osaamisestaan. Onnistumisen kokemukset kannustavat oppimaan lisää, mutta myös epäonnistumiset tai

virheelliset ratkaisut ovat osa oppimisprosessia. Niitä hyödynnetään opetuksessa oppimista edistävällä ja oppilaita kunnioittavalla tavalla. Oppilaita ohjataan havainnoimaan omaa ja yhteistä työskentelyä ja antamaan rakentavaa palautetta toisilleen ja opettajille. Tämä luo edellytyksiä oppilaiden itsearviointiin ja vertaisarviointiin taitojen kehittymiselle perusopetuksen aikana.

Arviointiyhteistyö huoltajien kanssa

Yhteistyö kotien kanssa on osa hyvää arviointikulttuuria. Huoltajien kanssa keskustellaan koulutyön tavoitteista ja koulun arviointikäytänteistä. Oppilaan opintojen edistymisestä sekä oppilaan työskentelystä ja käyttäytymisestä annetaan riittävän usein tietoa oppilaalle itselleen ja huoltajalle. Oppilaalla ja huoltajalla on oikeus saada tietoa arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta oppilaan arviointiin. Opettajan, oppilaan ja huoltajan yhteiset keskustelut edistävät keskinäistä luottamusta ja välittävät tietoa oppilaan tilanteesta. Tukea tarvitsevien oppilaiden huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on erityisen tärkeää.

Arviointi ja opetuksen kehittäminen

Arviointi on myös opettajien itsearviointiin ja oman työn reflektointiin väline. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan oppilaiden tarpeiden mukaisesti. Se luo perustaa opetuksen eriyttämiseksi ja auttaa oppilaiden mahdollisten tuen tarpeiden tunnistamisessa. Opetuksen järjestäjä seuraa oppimisen arvioinnin periaatteiden toteutumista kouluissa ja tukee arvioinnin kehittämistä.

6.2 Arvioinnin luonne ja yleiset periaatteet

Oppilasarvioinnin kaksi pääaluetta

Perusopetuksessa oppimisen arviointi jaetaan arviointiin opintojen aikana sekä päättöarviointiin. Sekä opintojen aikaisessa että päättöarvioinnissa noudatetaan arvioinnin yleisiä periaatteita.

Arvioinnin perustuminen tavoitteisiin ja kriteereihin

Arvioinnin perustuminen tavoitteisiin

Oppimisen, työskentelyn ja käyttäytymisen arvioinnin sekä palautteen antamisen oppilaille tulee aina perustua opetusuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetusuunnitelmassa tarkennettuihin tavoitteisiin. Oppilaita ja heidän suorituksiaan tulee ensisijaisesti verrata tavoitteisiin eikä toisiinsa. Arviointi ei kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Opettajat huolehtivat, että tavoitteet ja arviointiperusteet ovat oppilaiden ja huoltajien tiedossa. Tavoitteiden pohtiminen ja oman oppimisen edistymisen tarkastelu suhteessa tavoitteisiin on tärkeä osa myös oppilaan itsearviointitaitojen kehittämistä.

Todistusarvosanan arviointikriteerit

Todistusten antamiseen liittyvässä oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään opetusuunnitelman perusteissa määriteltyjä, tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä. Arviointikriteerit on laadittu 6. ja 7. luokan nivelvaiheeseen sekä päättöarviointiin tukemaan opettajien työtä ja yhtenäistämään arviointia. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan ne määrittelevät hyvää osaamista kuvaavaan sanalliseen arvioon tai arvosanaan 8 vaadittavan tason.

Arviointi yksilöllistetyssä oppimäärässä

Jos erityisen tuen päätöksessä päätetään, että oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin edellä mainittuja arviointikriteerejä käyttäen. Yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden

suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin eikä osaamisen tason määrittelyssä käytetä edellä mainittuja arviointikriteerejä.

Oppilaiden ikäkauden ja edellytysten huomioon ottaminen sekä monipuoliset arviointikäytännöt

Oppilaan ikäkausi ja edellytykset

Arviointikäytännöt ja palautteen antaminen tulee suunnitella ja toteuttaa oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Palautetta annettaessa kiinnitetään huomiota oppilaiden onnistumisiin ja oppimisen edistymiseen suhteessa aiempaan osaamiseen.

Arvioinnin monipuolisuus

Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, joilla varmistetaan oppiminen ja sen mittaaminen. Opettaja kokoaa tietoa oppilaiden edistymisestä oppimisen eri osa-alueilla ja erilaisissa oppimistilanteissa. Tällöin on tärkeää ottaa huomioon oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä sekä huolehtia siitä, ettei edistymisen ja osaamisen osoittamiselle ole esteitä. Erilaisissa arviointi- ja näyttötilanteissa varmistetaan, että kukin oppilas ymmärtää tehtäväksiannon ja saa riittävästi aikaa tehtävän suorittamiseen. Lisäksi huolehditaan mahdollisuuksista hyödyntää tarvittaessa tieto- ja viestintätekniikkaa ja antaa suullisia näyttöjä. Myös oppilaiden mahdollisesti tarvitsemien apuvälineiden saatavuudesta sekä tarvittavista avustajapalveluista huolehditaan. Lievätkin oppimisvaikeudet ja oppilaiden mahdollisesti puutteellinen opetuskielen/ suomen kielen/ruotsin kielen taito tulee ottaa huomioon arviointi- ja näyttötilanteita suunniteltaessa ja toteutettaessa. Samoin otetaan huomioon oppilaiden opiskelua varten mahdollisesti määritellyt opetuksen erityiset painoalueet.

Vieraskielisten huomiointi

Maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten oppilaiden arvioinnissa otetaan huomioon kunkin oppilaan kielitausta sekä kehittyvä suomen tai ruotsin kielen taito. Jotta oppilas voi osoittaa edistymistään ja osaamistaan mahdollisista suomen tai ruotsin kielen puutteista huolimatta, arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota oppilaan tilanteeseen sovitettuihin, monipuolisiin ja joustaviin arviointitapoihin.

Itsearvioinnin edellytysten kehittäminen

Itsearvioinnin tarkoitus

Opetuksessa kehitetään oppilaiden edellytyksiä itsearviointiin antamalla tilaa oppimisen ja opintojen edistymisen pohdintaan ja kehittämällä itsearviointitaitoja. Oppilaita ohjataan niin yksilöinä kuin ryhmänä havainnoimaan oppimistaan ja sen edistymistä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä. Tarkoitus on, että opettajat auttavat oppilaita ymmärtämään tavoitteet ja etsimään niiden saavuttamiseksi parhaita toimintatapoja.

Itsearvioinnin kehittyminen iän myötä

Alemmilla vuosiluokilla itsearviointitaitoja kehitetään auttamalla oppilaita tunnistamaan onnistumisiaan ja vahvuuksiaan koulutyössä sekä tulemaan tietoisiksi työlle soveltavista tavoitteista. Opetusryhmän yhteistä arviointikeskustelua käytetään paljon, annetaan myönteistä palautetta ja osoitetaan, miten monenlaisin tavoin jokainen voi onnistua työssään.

Ylemmillä luokilla huomion kiinnittäminen onnistumisiin ja vahvuuksiin on edelleen tärkeää, mutta oman oppimisen ja opintojen edistymisen tarkastelu voi olla analyyttisempää. Se ohjaa oppilaita toimimaan yhä itseohjautuvammin. Myös tällöin opettajien on tärkeä kehittää oppilaiden keskinäistä arviointikeskustelua eli vertaisarviointia osana ryhmän työskentelyä. Näin oppilailla on mahdollisuus oppia antamaan ja saamaan

rakentavaa palautetta. Itsearviointin ja vertaisarviointin avulla jokainen oppilas voi tulla tietoisiksi edistymistään ja ymmärtää, miten itse voi vaikuttaa oppimiseensa ja koulutyössä onnistumiseen.

6.3 Arvioinnin kohteet

Arviointi kohdistuu oppilaan oppimiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen.

Luotettava arviointi edellyttää näiden osa-alueiden monipuolista havainnointia ja dokumentointia.

Oppiminen arvioinnin kohteena

Edistymisen arviointi

Oppimisen arviointi sisältää opinnoissa edistymisen ja osaamisen tason arviointia sekä palautteen antamista niistä. Edistymistä tarkastellaan suhteessa aiempaan osaamiseen ja asetettuihin tavoitteisiin. Oppimisen edistymisen huolellinen seuranta on tarpeen koko perusopetuksen ajan, jotta opetuksen, ohjauksen ja tuen keinoin voidaan huolehtia siitä, että oppilaalla on edellytykset opinnoissa etenemiseen.

Osaamisen tason arviointi

Osaamisen tasolla tarkoitetaan oppilaan eri tavoin osoittamaa osaamista suhteessa asetettuihin tavoitteisiin ja arvioituna oppilaan suoritusten perusteella. Osaamisen tason arvioimiseksi oppilaan työn tuloksia tai suorituksia tarkastellaan mahdollisimman monipuolisesti. Tiedollisen ja taidollisen osaamisen tason arvioinnissa hyödynnetään valtakunnallisesti määriteltyjä arviointikriteerejä. Osaamisen kehittyminen nähdään koko perusopetuksen ajan vahvistuvana, kumuloituvana prosessina.

Oppilaiden osallisuus arvioinnissa

Oppilaita ohjataan sekä itsenäisesti että ryhmänä tarkastelemaan edistymistään ja työnsä tuloksia suhteessa tavoitteisiin ja niihin onnistumisen kriteereihin, joista on yhdessä sovittu.

Työskentely arvioinnin kohteena

Työskentelytaitojen kehittäminen

Oppilaiden työskentelytaitojen kehittäminen on yksi perusopetuksen keskeisistä tavoitteista. Opetuksessa tuetaan oppilaiden itsenäisen ja yhdessä työskentelyn taitoja. Työskentelytaitoihin sisältyvät myös taito suunnitella, säädellä ja arvioida omaa työtään, taito toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen sekä taito toimia rakentavassa vuorovaikutuksessa.

Työskentelytaitojen harjoittelu

Työskentelytaitoja harjoitellaan eri oppiaineissa, monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa ja koulun muussa toiminnassa. Opettajat ohjaavat oppilaita sekä yksilöinä että ryhmänä suunnittelemaan työtään ja käyttämään oppimista edistäviä työskentelytapoja. Oppilaita ohjataan myös tarkastelemaan suunnitelmien toteutumista sekä arvioimaan työskentelyn onnistumista ja siihen vaikuttaneita tekijöitä.

Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineissa tehtävää arviointia ja arvosanan muodostamista. Arviointi perustuu oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteiden sisältämiin työskentelyn tavoitteisiin.

Työskentelyä koskeva monipuolinen palaute kaikissa opiskelutilanteissa edistää oppilaiden mahdollisuuksia tarkastella omaa työskentelyään ja kehittyä työskentelytaidoissa.

Käyttäytyminen arvioinnin kohteena

Käyttäytymisen ohjaus

Käyttäytymisen ohjaus sekä käyttäytymiseen liittyvien tietojen ja taitojen opettaminen ovat osa koulun kasvatustehtävää. Oppilaita ohjataan ottamaan huomioon muut ihmiset ja ympäristö sekä noudattamaan yhteisesti sovittuja toimintatapoja ja sääntöjä. Heille opetetaan koulun erilaisissa vuorovaikutustilanteissa asiallista, tilannetietoista käyttäytymistä ja hyviä tapoja.

Käyttäytymisen tavoitteet

Käyttäytymistä arvioidaan ja oppilaille annetaan käyttäytymisestä ohjaavaa palautetta suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin. Käyttäytymisen tavoitteet perustuvat koulun kasvatustavoitteisiin, yhteisön toimintakulttuuria määrittäviin linjauksiin ja järjestyssääntöihin. Oppilailta ja huoltajilta tulee olla mahdollisuus osallistua koulun kasvatustavoitteita ja käyttäytymiselle asetettavia tavoitteita koskevaan keskusteluun ja tavoitteiden määrittelyyn.

Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymisen arvioinnissa erityisen tärkeä on huolehtia, että arviointi ei kohdistu oppilaan persoonaan, temperamenttiin eikä muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Käyttäytyminen arvioidaan todistuksissa omalla kokonaisuutena, eikä se vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon. Päättö- ja erotodistukseen käyttäytymisen arviota ei merkitä.

Käyttäytymisen tavoitteet ja arviointi

Kärkölässä käyttäytymisen tavoitteet ja arviointi tehdään koulukohtaisesti. Ne kuvataan koulujen lukuvuosisuunnitelmissa. Koulukohtaisia kriteereitä valmistettaessa huomioidaan koulun oppilaiden ikäkausi em. periaatteiden mukaan.

6.4 Opintojen aikainen arviointi

Opintojen aikaisella arvioinnilla tarkoitetaan ennen päättöarviointia toteutettavaa arvioinnin ja palautteen antamisen kokonaisuutta. Opintojen aikainen arviointi on kaikilla vuosiluokilla pääosin oppimisen ohjaamista palautteen avulla. Sen keskeisenä tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua ja tukea oppimista sekä edistää itse- ja vertaisarvioinnin taitoja. Siihen sisältyy myös oppilaiden edistymisen ja osaamisen tason kuvaamista keskusteluin, arviointitiedottein ja todistuksin tiettyinä ajankohtina. Oppilaille ja huoltajalle tulee antaa tietoa opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä riittävän usein.

6.4.1 Arviointi lukuvuoden aikana

Jatkuva palaute

Pääosa opintojen aikaisesta arvioinnista on luonteeltaan formatiivista. Tällöin arviointi ja siihen perustuva palautteen antaminen toteutetaan lukuvuoden aikana osana päivittäistä opetusta ja työskentelyä. Se edellyttää opettajilta oppimisprosessiin liittyvää havainnointia ja vuorovaikutusta oppilaiden kanssa. Opintojen aikaisessa arvioinnissa tärkeätä on myös oppilaiden toimijuutta kehittävä vertaisarviointi ja itsearviointi. Opettajan tehtävänä on luoda tilanteita, joissa yhdessä pohtien annetaan ja saadaan oppimista edistävää ja motivoivaa palautetta.

Jatkuvan palautteen ominaisuudet ja tehtävät

Oppimista edistävä palaute on luonteeltaan laadullista ja kuvailevaa, oppimisen solmukohtia analyysoivaa ja ratkovaa vuorovaikutusta. Se ottaa huomioon oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä. Oppilaita ohjataan palautteen avulla tiedostamaan edistymisensä ja jäsentämään oman oppimisensa eri vaiheita sekä löytämään erilaisia keinoja tavoitteisiin pääsemiseksi. Palaute auttaa oppilaita vähitellen ohjaamaan omaa oppimistaan, asettamaan itselleen tavoitteita ja käyttämään onnistumista parantavia oppimisstrategioita.

Jatkuvan arvioinnin tavoitteet

Opettajan antaman, oppimisprosessia näkyväksi tekevän ja oppimista edistävän palautteen tulee auttaa oppilaita hahmottamaan ja ymmärtämään

- mitä heidän on tarkoitus oppia
- mitä he ovat jo oppineet
- miten he voivat edistää omaa oppimistaan ja parantaa suoriutumistaan

Tällainen formatiivinen arviointi ja ohjaava palaute edistävät opiskeltavien asioiden jäsentymistä tieto- ja taitokokonaisuuksiksi sekä kehittävät oppilaiden metakognitiivisia taitoja ja työskentelytaitoja.

Arvioinnin käytänteet lukuvuoden aikana

Jatkuvaa arviointia tulee tehdä monipuolisesti ja säännöllisesti. Opettajan suorittaman jatkuvan arvioinnin ja oppilaiden itsearvioinnin apuna pyritään käyttämään sähköisiä ympäristöjä.

6.4.2 Arviointi lukuvuoden päättyessä

Lukuvuosiarviointi

Opintojen aikainen arviointi sisältää myös oppimisprosessin jälkeen tehtävää, oppilaiden osaamisen summatiivista arviointia, jonka tulokset välitetään oppilaille todistuksissa tai arviointitiedotteissa. Perusopetusasetus velvoittaa antamaan kunkin lukuvuoden päättyessä oppilaalle lukuvuosiodistuksen, joka sisältää sanallisesti tai numeroin ilmaistut arviot siitä, miten oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa tai opintokokonaisuuksissa. Lukuvuosiodistukseen sisältyy myös käytäytymisen arviointi. Lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi on kokonaisarvio oppilaan koko lukuvuoden edistymisestä ja suoriutumisesta. Lukuvuosiodistus on myös päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle tai hänen jättämisestään luokalle.

Kärkölässä vuosiluokilla 1-4 arviointi on sanallista. Vuosiluokkien 5-9 todistuksissa käytetään numeroarviointia. Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviointia. Yksilöllistettyjen oppimäärien arvioinnissa sanallista tai numeroarviointia käytetään opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Sanallista arviointia voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta myös niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli.

Taide- ja taitoaineiden oppimäärät muodostuvat oppiaineen vähimmäistuntimäärästä ja mahdollisista taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit arvioidaan osana yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, eikä niistä anneta erillisiä arvioita lukuvuositodistuksiin.

Valinnaiset aineet arvioidaan vuosiluokilla 1-6 opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti joko sanallisesti tai numeroarvosanalla. Vuosiluokilla 7-9 vähintään 2 vuosiviikkotunnin laajuisista valinnaisista aineista annetaan numeroarvosana.

6.4.3 Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana

Hylätyn suorituksen ennakointi

Opetus ja arviointikäytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että oppilaalla on riittävästi monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan. Oppilaan kokonaistilannetta tulee tarkastella riittävän ajoissa. Oppilaalla on oikeus saada tarvitsemaansa tukiopetusta, osa-aikaista erityisopetusta, ohjausta ja muuta tukea tilanteessa, jossa hän sairauden, oppimisvaikeuksien, vaikeasta elämäntilanteesta johtuvien poissaolojen tai muun syyn vuoksi on jäänyt tai on vaarassa jäädä jälkeen opinnoissaan. Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, tulee asiasta keskustella hyvissä ajoin lukuvuoden aikana huoltajan ja oppilaan kanssa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi.

Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Vuosiluokalle siirtyminen

Oppilas, joka on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvion, siirtyy seuraavalle vuosiluokalle.

Luokalle jättäminen hylättyjen suoritusten vuoksi

Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen lukuvuotta koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa oppiaineessa on hylätty. Ennen luokalle jättämistä oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta erillisessä kokeessa osoittaa saavuttaneensa hyväksyttävät tiedot ja taidot. Mahdollisuuksia voidaan antaa koulujen työsuunnitelmassa ositetulla tavalla yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä. Erillinen koe voi sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita näyttömahdollisuuksia, joilla oppilas parhaiten kykenee osoittamaan osaamisensa.

Ehdollinen päätös

Jos suoritusmahdollisuus annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, luokalle jättämisestä voidaan koulutyön päättyessä tehdä lukuvuositodistuksessa ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärään osa-alueet, joiden hyväksytyt suorittaminen erillisessä kokeessa on vuosiluokalta siirtymisen edellytys.

Luokalle jättäminen yleisen koulumenestyksen vuoksi

Oppilas voidaan myös jättää luokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos sitä on pidettävä hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaisena. Oppilaan huoltajalle tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat.

Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan vuosiluokkiin sitomattomasti

Perusopetuksen opinnoissa voidaan edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan oman opinto-ohjelman mukaisesti vuosiluokkiin sitomattomasti. Vuosiluokkiin sitomatonta järjestelyä voidaan käyttää koko koulun, joidenkin opetusryhmien tai yksittäisten oppilaiden opiskelun järjestämisessä. Koko koulun tai yksittäisen opetusryhmän kohdalla vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua käytettäessä tuntijako sekä oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja niihin liittyvät sisällöt määritellään opetussuunnitelmassa opintokokonaisuuksittain.

Oman opinto-ohjelman mukaan vuosiluokkiin sitomattomasti opiskeleva oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositoludistuksen kyseisenä lukuvuonna hyväksytyksi suorittamistaan opinnoista ja siirtyä lukuvuoden koulutyön päätyttyä seuraavalle vuosiluokalle. Oman opinto-ohjelman mukaisella etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää luokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseisellä luokalta raukeaisivat. Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai hän eroaa koulusta.

Kärkölässä oman opinto-ohjelman mukaan etenemisestä tehdään hallintopäätös vuosiluokilla 1-9.

6.4.4 Arviointi nivelvaiheissa

Valtioneuvoston asetuksessa säädetty tuntijako määrittää nivelkohdat, joiden mukaisesti perusopetus jakautuu vuosiluokkien 1-2, 3-6 sekä 7-9 muodostamiin kokonaisuuksiin.

Toisen vuosiluokan päätteeksi tehtävä arviointi

Toisen vuosiluokan lopulla oppimisen arvioinnin pääpaino on oppimisen edistymisen arvioinnissa. Oppilaalle annetaan lukuvuositoludistuksen lisäksi myös muuta ohjaavaa palautetta huoltajapalaverissa 2. vuosiluokan kevätlukukauden loppupuolella. Tavoitteena on tuoda esille oppilaan vahvuuksia oppijana ja vahvistaa itse-tuntoa ja oppimismotivaatiota. Usein on tarpeen arvioida ja suunnitella yhdessä myös oppilaan tarvitsemää ohjausta ja tukea. Nivelvaihetta lähestyttäessä korostuu opettajan, oppilaan ja huoltajan välinen vuorovaikutus. On tärkeää, että oppilaan omat arviot ja toiveet sekä huoltajan näkemykset tulevat kuulluiksi.

Opinnoissa edistymisen kannalta keskeiset taidot

Oppilaan oppimisprosessin kannalta keskeisiä, laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin perustuvia näkökulmia, joihin opettaja kiinnittää huomiota arvioidessaan oppilaan edistymistä ja antaessaan siitä palautetta oppilaalle ja huoltajalle ovat:

- edistyminen kielellisissä valmiuksissa, erityisesti
- kysymisen ja kuuntelemisen taidot
- vuorovaikutustaidot ja taito ilmaista itseään eri keinoin
- edistyminen työskentelytaidoissa, erityisesti taito työskennellä itsenäisesti ja ryhmässä
- edistyminen taidossa huolehtia omista ja yhteisesti sovitusta tehtävistä

Lisäksi annetaan palautetta oppilaan opiskelun etenemisestä eri oppiaineissa. Lukuvuositoludistuksessa ilmaistaan, onko oppilas saavuttanut kunkin oppiaineen tavoitteet hyväksyttävästi.

Kuudennen vuosiluokan päätteeksi tehtävä arviointi

Lukuvuositolodistus ja muu palaute

Kuudennen vuosiluokan lopulla oppilaalle annetaan lukuvuositolodistuksen lisäksi myös muuta ohjaavaa palautetta huoltajapalaverissa 6. vuosiluokan kevätlukukauden loppupuolella. Palautteessa kiinnitetään huomiota erityisesti työskentelytaitojen ja oppimisen taitojen kehittymiseen. Oppilas tarvitsee tietoa myös edistymisestään oppiaineissa ja laaja-alaisessa osaamisessa. Arviointikäytänteet ja palautteen antaminen suunnitellaan niin, että oppilas ja huoltaja saavat monipuoliseen tietoon perustuvan käsityksen oppilaan oppimisen edistymisestä. Erityistä huomiota kiinnitetään opiskelumotivaation tukemiseen.

Arviointikriteerit

Kuudennen vuosiluokan lukuvuositolodistuksessa annettavaa arviointia varten kaikkiin yhteisiin oppiaineisiin on määritelty tavoitteista johdetut arviointikriteerit hyvää osaamista kuvaavalle numeroarvosanalle kahdeksan (8). Kriteerien avulla on kuvattu, millaista osaamista edellytetään kyseisen arvion tai arvosanan saavuttamiseksi. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan opettajan arvioinnin apuvälineitä. Arvosanaa antaessaan opettaja pohtii oppilaan edistymistä suhteessa opetusuunnitelmassa määriteltyihin tavoitteisiin ja osaamisen tasoa suhteessa valtakunnallisesti määriteltyihin arviointikriteereihin. Opettajan tulee käyttää näitä kriteerejä antaessaan oppilaalle sanallisen arvion tai numeroarvosanan kuudennen vuosiluokan lukuvuositolodistukseen. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen eri kriteerien kuvaamaa osaamista. Tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

6.5 Perusopetuksen päättöarviointi

Perusopetuksen päättöarviointi

Päättöarvioinnin ajoittuminen

Päättöarviointi ajoittuu oppiaineesta ja paikallisesta opetusuunnitelmaratkaisusta riippuen vuosiluokille 7, 8 tai 9. Päättöarviointiin johtavien arviointikäytäntöjen tulee olla oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisia.

Päättöarvioinnin tehtävä

Päättöarvioinnin tehtävänä on määritellä, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut oppiaineen oppimäärän tavoitteet. Arvioinnin tuloksena annettava numeroarvosana kuvaa oppilaan suoriutumisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin.

Päättöarvioinnista tiedottaminen

Päättöarvioinnin lähestyessä opettajien tehtävänä on lukuvuoden vielä ollessa käynnissä antaa oppilaille paitsi tietoa suoriutumisen nykytilasta ja -tasosta myös oppimista eteenpäin ohjaavaa arviointipalautetta. Samoin tulee huolehtia siitä, että oppilaat ja huoltajat ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Palautteen ja ohjauksen tulee olla riittävän yksityiskohtaista ja yksilöllistä. Mikäli ennakoidaan, että 9. luokan oppilas ei tukitoimista huolimatta suoriudu opinnoistaan ja on vaarassa jäädä luokalle, voidaan oman opinto-ohjelman mukaiseen etenemiseen siirtymisellä ehkäistä oppilaan kaikkien suoritusten raukeaminen. Oman opinto-ohjelman mukaan etenevää, vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua käsitellään tarkemmin luvussa 5.

6.5.1 Päätösarvosanan muodostaminen

Päätösarvosanojen vertailukelpoisuus

Perusopetuksen päätösarvosanojen tulee olla annettu yhdenvertaisin perustein. Päätösarvosanan muodostamista varten on näissä opetussuunnitelman perusteissa määritelty kaikkiin yhteisiin oppiaineisiin sekä vapaaehtoisen kielen A-oppimäärään valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit sekä päätösarvosanan muodostamisen periaatteet.

Päätösarvosanan muodostaminen

Perusopetuksessa oppilaan päätösarvosanaa ei muodosteta suoraan oppilaan aiempien kurssi-, jakso- tai lukuvuovuositoluiden arvosanoista lasketun keskiarvon perusteella. Koska osaamisen kehittyminen on aina kumuloiuvaa, päätösarvosanan muodostamisen tulee perustua oppilaan opintojen päättyessä osoittamaan osaamisen tasoon suhteessa oppimäärän tavoitteisiin ja päätösarvioinnin kriteereihin.

Päätösarvioinnin kriteerit

Päätösarvioinnin kriteerit määrittelevät numeroarvosanaan kahdeksan (8) vaadittavan tieto- ja taitotason kussakin oppiaineessa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen eri kriteerien kuvaamaa osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta. Oppilas on saavuttanut perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet oppiaineessa välttävästi (5) mikäli hän osoittaa josakin määrin oppiaineelle asetettujen tavoitteiden mukaista osaamista. Tällöin oppilas on suorittanut yleisen oppimäärän ko. oppiaineessa hyväksytysti. Arvosanan muodostaminen perustuu myös tässä tapauksessa oppilaan osoittamaan keskimääräiseen osaamiseen, eli välttävän tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida hylätyn (4) suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Päätösarvioinnin yhteiset numeroin arvioitavat oppiaineet

Perusopetuksen päätösarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäntutkimus, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Äidinkielellä ja kirjallisuudessa oppilas on voinut opiskella kahta tähän oppiaineeseen näissä opetussuunnitelman perusteissa määriteltyä oppimäärää. Tällöin arvioidaan molemmat oppilaan suorittamat äidinkieli ja kirjallisuus- oppiaineen oppimäärät.

Päätösarviointi poikkeustapauksissa

Mikäli oppilas on perusopetuslain 18 §:ssä tarkoitettulla päätöksellä vapautettu kokonaan jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opiskelusta, ei tätä oppiainetta arvioida. Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten oppimäärää, arvioidaan päätösarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Valinnaisten aineiden arviointi päätösarvioinnissa

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäviksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa.

Taide- ja taitoaineiden oppimäärät muodostavat oppiaineen vähimmäistuntimäärästä ja mahdollisista taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunteista. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit arvioidaan osana yhteisinä

oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, eikä niistä anneta erillistä päättöarvosanaa. Päättöarviointi kussakin taide- ja taitoaineessa tehdään siinä vaiheessa, kun oppiaineen koko oppimäärä on opiskeltu. Taide- ja taitoaineiden päättöarvosanoja muodostettaessa käytetään näihin oppiaineisiin määriteltyjä valtakunnallisia päättöarvioinnin kriteereitä.

Yksilöllistettyjen oppimäärien arviointi päättöarvioinnissa

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, oppilaan suoriutumista arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin ja arvioinnissa käytetään päättöarvioinnin kriteerejä. Jos erityisen tuen päätöksessä päätetään, että oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suoriutumista näissä oppiaineissa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) hänelle määriteltyihin, yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin perustuen. Silloin arviointia ei tehdä suhteessa opetusuunnitelman perusteissa määriteltyihin päättöarvioinnin kriteereihin. Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskelluissa oppiaineissa voidaan käyttää numeroarvioinnin sijasta sanallista arviota myös päättöarvioinnissa.

Päättöarviointi pidennetyssä oppivelvollisuudessa

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan päättöarviointi perustuu perusopetuksen yleisiin oppimääriin tai yksilöllistettyihin oppimääriin, sen mukaan mitä oppilaan erityistä tukea koskevassa päätöksessä on päätetty. Jos pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleva oppilas opiskelee opintokokonaisuuksia, annetaan arviointi todistuksessa kuitenkin oppiaineittain.

Päättöarviointi toiminta-alueittain opiskeltaessa

Jos oppilaan opiskelu on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin ja arviointi annetaan sanallisena.

6.5.2 Johonkin oppiaineeseen tai erityiseen tehtävään painottuva opetus ja päättöarviointi

Mikäli koulu painottaa opetusuunnitelmassaan jotakin oppiainetta tai oppiainekokonaisuutta tai toteuttaa kaksikielistä opetusta, ovat opetuksen koulukohtaiset tavoitteet tässä oppiaineessa tai kielessä yleensä korkeammat kuin valtakunnallisissa opetusuunnitelman perusteissa asetetut tavoitteet. Oppilaiden yhdenvertaisuuden vuoksi myös painotetussa opetuksessa tai kaksikielisessä opetuksessa tulee oppilaiden suorittamista kuitenkin arvioida perusopetuksen päättyessä suhteessa valtakunnallisiin tavoitteisiin ja käyttää osaaamisen tason määrittämisessä päättöarvioinnin kriteerejä. Jos painotettu opetus toteutetaan käyttäen valinnaisten aineiden vuosiviikkotunteja, suoritetaan arviointi näiden tuntien osalta noudattaen, mitä näissä perusteissa valinnaisten aineiden arvioinnista määrätään.

Painotetusta opetuksesta ja oppilaan suoriutumista siinä voidaan tarvittaessa antaa lisätietoja erillisellä todistuksen liitteellä.

6.6 Perusopetuksessa käytettävät todistukset ja todistusmerkinnät

Perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat:

1. Lukuvuositolistus
2. Välitodistus
3. Erotodistus
4. Päättötodistus

Lukuvuositodistus

Lukuvuositodistuksen antaminen

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä. Todistukseen merkitään oppilaan opinto-ohjelma ja oppiaineittain sanallinen arvio tai numeroarvosana siitä, miten oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet lukuvuoden aikana. Kärkölässä sanallista arviota käytetään todistuksissa vuosiluokilla 1-4. Sanallisistakin arvioista tulee käydä ilmi, onko oppilas suoriutunut hyväksytysti lukuvuoden opinnoista kussakin opinto-ohjelmaansa kuuluvassa oppiaineessa. **Taide- ja taitoaineiden oppimäärät muodostuvat oppiaineen vähimmäistuntimäärästä ja mahdollisista taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista. Taide- ja taitoaineiden tunnit arvioidaan osana yhtenäistä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, eikä niitä anneta erillisiä arvioita lukuvuositodistuksiin.**

Merkittäessä arvio todistukseen numerona, todistukseen merkitään myös perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko.

Muissa todistuksissa kuin päättötodistuksessa voidaan numeroarvosanaa aina täydentää sanallisilla arvioilla ja näin antaa palautetta sekä osaamisen tasosta että edistymisestä.

Perusopetuksen tuntijaon mukaiset valinnaiset aineet arvioidaan vuosiluokilla 1-6 opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti joko sanallisesti tai numeroin. Vuosiluokilla 7-9 vähintään 2 vuosiviikkotunnin laajuisista valinnaisista aineista annetaan numeroarvosana.

Käyttäytymisen arvosana

Lukuvuositodistuksissa ja välitodistuksissa käyttäytymisen numeroarvosana merkitään todistukseen. Silloin kun käyttäytymisestä kirjoitetaan sanallinen arvio, arvio annetaan aina todistuksen liitteellä.

Uskonnon ja elämänkatsomustiedon arvio tai arvosana

Uskonnon ja elämänkatsomustiedon arvio tai arvosana merkitään lukuvuositodistukseen ja mahdollisiin välitodistuksiin muodossa "uskonto/elämänkatsomustieto" erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä todistuksiin. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä todistukseen.

Yksilöllistettyjen oppimäärien arviointi

Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskelluissa oppiaineissa voidaan todistuksessa käyttää numeroarvioinnin sijasta sanallista arviota kaikilla vuosiluokilla.

Toiminta-alueittain opiskeltaessa käytetään sanallista arviointia kaikilla vuosiluokilla.

Sanallisesta arviosta on käytävä ilmi, onko oppilaan suoritus hyväksytty vai hylätty. Jos erityisen tuen päätöksessä on päätetty, että oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, varustetaan kyseisen oppiaineen numeroarvosana sekä sanallinen arvio tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Lukuvuositodistukseen merkitään:

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus

- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- arvio oppilaan käyttäytymisestä
- oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet) merkitään oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät
- luokalta siirtyminen tai mahdollinen luokalle jättäminen
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Välitodistus

Välitodistuksen antaminen

Lukuvuoden aikana annetaan välitodistus syyslukukauden päättyessä. Välitodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositolodistus koskien sanallisen tai numeroarvosanan käyttöä, käyttäytymisen arviointimerkintää, uskonnon ja elämäkatsomustiedon arviointimerkintää, opetuskieltä sekä yksilöllisten oppimäärien mukaista opiskelua. 1. vuosiluokan väliarviointi suoritetaan arviointikeskusteluna.

Välitodistukset 9. vuosiluokalla

Erillinen välitodistus annetaan tarvittaessa yhdeksännen luokan oppilaalle jatko-opintoihin pyrkimistä varten. Yhdeksännen luokan oppilaalle annettava välitodistusta varten oppilaan osaaminen arvioidaan samoin perustein kuin päättöarviointissa. Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä 9. vuosiluokalla annettavaan välitodistukseen.

Välitodistukseen merkitään:

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet) merkitään oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät
- arvio oppilaan käyttäytymisestä (lukuun ottamatta 9. luokalla annettava välitodistusta)
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Erotodistus

Erotodistuksen antaminen

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun tai eroaa perusopetuksesta tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Ei käyttäytymisen arviointia

Erotodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositolodistus koskien sanallisen tai numeroarvosanan käyttöä, uskonnon ja elämäkatsomustiedon arviointimerkintää, opetuskieltä sekä yksilöllisten oppimäärien mukaista opiskelua. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arvioita.

Erotodistukseen merkitään:

- todistuksen nimi
- opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
- oppilaan nimi ja syntymäaika
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet
- oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet) merkitään oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät
- merkintä, että todistus on Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien opetusuunnitelman perusteiden mukainen.

Päättötodistus

Päättötodistuksen antaminen

Perusopetuksen päättötodistus annetaan oppilaalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty kaikissa hänen opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Numeroarvosanoja käytettäessä tämä merkitsee vähintään todistusarvosanaa viisi (5) ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arviota ”hyväksytty”.

Taide- ja taitoaineiden oppimäärät muodostavat oppiaineen vähimmäistuntimäärästä ja mahdollisista taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunteista. Taide- ja taitoaineiden tunnit arvioidaan osana yhteisinä oppiaineina opettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, eikä niistä anneta erillisiä päättöarvosanoja.

Päättötodistukseen merkittävät tiedot

Päättötodistukseen merkitään samat tiedot kuin muihin perusopetuksen aikana käytettäviin todistuksiin seuraavin täsmennyksin:

- oppilaan koko nimi ja henkilötunnus
- rehtorin allekirjoitus
- yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvioitavien valinnaisten aineiden arviointi numeroin (5-10) ja sanoin (välttävä – erinomainen)
- oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet) merkitään suoritettu oppimäärä tai oppimäärät
- äidinkielessä ja kirjallisuudessa suoritettuja oppimääriä voi olla kaksi, jotka molemmat merkitään päättötodistukseen
- maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista

Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Valinnaiset aineet

Niistä valinnaisista aineista, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, merkitään todistukseen numeroarvosana. Numeroin arvioitavista valinnaisista aineista merkitään todistukseen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät oppilaan suorittamat valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle.

Valinnaisaineiden lyhytkurssit

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista ja tällaisista oppimääristä koostuvista kokonaisuuksista merkitään todistukseen sanallinen arvio. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen aineen nimen kohdalle tulee merkintä ”valinnaiset opinnot”, sen jälkeen kaikkien yhteen yhteiseen aineeseen liittyvien sanallisesti arvioitavien aineiden yhteenlaskettu vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä ”hyväksytty”.

Muut valinnaiset aineet

Ne valinnaisena opiskeltavat vieraat kielet ja muut valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ”muut valinnaiset aineet” alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä, mahdollinen oppimäärä sekä arvio joko numeroin tai merkinnällä ”hyväksytty”.

Erityistapauksia

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen joko omassa koulussaan tai koulun vaihdon yhteydessä, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet. Kesken jäänyt valinnaisaine arvioidaan numeroin, mikäli oppilas on ehtinyt suorittaa kyseisestä aineesta vähintään kahden vuosiviikkotuntin laajuisen osuuden. Mikäli osuus on alle kaksi vuosiviikkotuntia, kesken jääneen valinnaisaineen kohdalle tulee merkintä ”osallistunut”. Kesken jääneestä valinnaisesta aineesta merkitään todistukseen myös oppilaan suorittama tuntimäärä. Uudesta valinnaisesta aineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai sanallinen arvio ”hyväksytty” riippuen siitä, minkä laajuiseksi kyseinen valinnainen aine on koulun opetussuunnitelmassa määritetty sekä merkintä opetussuunnitelman mukaisesta tuntimäärästä.

Numeroarvosanan pois jättäminen

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta kielestä, arvosana jätetään pois ja todistukseen tulee merkintä ”hyväksytty”. Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja se arvioidaan numeroin.

Uskonnon ja elämänkatsomustiedon arvosana

Uskonnon ja elämänkatsomustiedon arvosana merkitään päättötodistukseen muodossa ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä päättötodistukseen. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Yksilöllistetyn oppimäärän arviointi

Jos oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, myös päättöarviointi voi näissä aineissa olla sanallinen. Päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarvostelua. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan. Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi on sanallinen.

Päättötodistuksen liitteet

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä ja työskentelystä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Erityinen tutkinto

Perusopetuksen oppimäärä tai sen osa voidaan suorittaa perusopetuslaissa ja –asetuksessa tarkoitettussa erityisessä tutkinnossa. Erityisen tutkinnon voi järjestää se, jolla on lupa järjestää perusopetusta. Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat perusopetuksen eri oppiaineiden yleisen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja.

Erityisessä tutkinnossa käytettävät todistukset ovat:

1. Todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta
2. Todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä
3. Todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta

Todistusten 1. Ja 2. eroista

Jos oppilas tai muu henkilö suorittaa perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Vain osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, suorittaneelle annetaan todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.

Koko oppimäärä erityisessä tutkinnossa

Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Erityiseen tutkintotodistukseen merkittävät tiedot

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, oppimäärä sekä arvosana. Yhteisten oppiaineiden laajuutta vuosiviikkotunteina ei merkitä. Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki perusopetuksen oppimäärään kuuluvat yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

LUKU 7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Oppilashuoltolain mukainen yksilökohtainen opiskeluhoito ja perusopetuslain mukainen oppimisen ja koulunkäynnin tuki eroavat oikeudellisesti toisistaan. Molemmissa lähtökohtana on yhteistyö ja vuorovaikutus oppilaan ja huoltajan kanssa. Yksilökohtainen oppilashuolto perustuu kuitenkin aina vapaaehtoisuuteen; kun taas oppimisen ja koulunkäynnin tuki ei edellytä oppilaan tai huoltajan suostumusta.

Käsitteitä

Oppimisen tuen tiimi; koulukohtainen moniammatillinen työryhmä. Työryhmää johtaa rehtori/apulaisrehtori. Yksittäisen oppilaan asiaa käsiteltäessä, asian käsittelyyn osallistuu vain ne opettajat ja asiantuntijat, joiden työtehtäviin oppilaan tuen suunnittelu tai toteuttaminen kulloinkin kuuluu. Esim. jos koulussa työskentelee 2 erityisopettajaa, asian käsittelyyn osallistuu vain se erityisopettaja, joka opettaa kyseistä oppilasta tai jonka tehtäviin oppilaan tukeminen kuuluu.

7.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Esi- ja perusopetuksen järjestelyiden tavoitteena on tukea lasta yksilöllisesti yhteisön jäsenenä. Opetusjärjestelyiden tavoitteena on ennaltaehkäistä ongelmien syntymistä. Esi- ja perusopetuksessa olevalle lapselle järjestetään hänen kasvunsa ja oppimisensa edellyttämä tuki heti kun tuen tarve on havaittu.

Oppimisen ja koulukäynnin tuen tarpeen arviointiin, suunnitteluun ja toteuttamiseen osallistuvat kaikki lapsen lähiikäiset. Päävastuu on lapsen omalla opettajalla: esiopettajalla, luokanopettajalla tai luokanvalvojalla. Vastuunjaosta ja tukiprosessiin osallistuvista henkilöistä sovitaan tilanteen vaatimalla tavalla.

Oppimisen tuen tiimin kokouksissa lapsen asian käsittelyyn osallistuvat vain ne opettajat ja asiantuntijat, joiden työtehtäviin oppilaan tuen suunnittelu tai toteuttaminen kulloinkin kuuluu.

7.1.1 Ohjaus tuen aikana

Ohjauksen periaatteet

Oppilaanohjauksen yleiset periaatteet on kuvattu luvussa 1.2. oppilaanohjauksen ohjussuunnitelmassa. Lisäksi ohjauksesta on kuvaukset lukujen 13-15 yhteydessä.

Ohjaus tuen aikana

OHJAUS OSANA OPPIMISEN TUKEA

Lapsella on oikeus saada opetuksen lisäksi ohjausta. Ohjaustoiminnan tarkoituksena on tukea lapsen onnistumista perusopetuksen eri vaiheissa, vahvistaa opiskelutaitoja ja itseohjautuvuutta sekä kehittää oppilaan valmiuksia tehdä opintojaan koskevia valintoja perusopetuksen aikana ja sen jälkeen. Opintojen edetessä työelämään tutustumisen ja tulevaisuuden vaihtoehtojen suunnittelemisen merkitys kasvaa.

Ohjauksella vahvistetaan myös yhteistyötaitoja sekä kykyä toimia erilaisissa ryhmissä ja ottaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä. Ohjauksen tehtävänä on osaltaan estää oppilaiden syrjäytymistä ja edistää tasa-arvoa. Ohjaustoiminta muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävän, esiopetuksen tuottamat valmiudet huomioonottavan ja toisen asteen opintoihin ohjaavan jatkumon.

OHJAUSTOIMINNAN TAVOITE

Ohjaustyöstä huolehtivat kaikki oppilaan opettajat, oppilaanohjaaja sekä muu henkilöstö, jotka toimivat yhteistyössä lapsen koulupolun aikana ja nivelvaiheissa. Ohjauksen tavoitteena on tukea lapsen opiskelua, persoonallista kasvua ja kehitystä sekä tukea lapsen osallisuutta. Jokaisen opettajan työhön sisältyy opetuksen ohella ohjauksellisia ja oppilashuollollisia tehtäviä. Koulunkäynnin ja lapsen hyvinvoinnin tuki rakennetaan opettajien, lapsen ja hänen huoltajansa sekä tarvittaessa oppilashuollon henkilöstön kanssa.

Ohjaus niveltyy kaikkiin opetustilanteisiin ja oppiaineisiin. Oppilaan arviointiin liittyvä palautteenanto on tehokas ohjauksen väline. Ohjauksen tärkeänä tavoitteena on antaa jokaiselle lapselle laadukasta opetusta, ohjausta ja tukea koulunkäyntiin kaikkina työpäivinä. Välittäminen, huolenpito ja myönteinen ilmapiiri kouluyhteisössä edistävät oppilaan kehitystä ja tukevat hyvää oppimista. Kodin ja koulun välinen yhteistyö lisää opettajan oppilaantuntemusta ja auttaa opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Yhteistyön tavoitteena on lapsen kokonaisvaltaisen terveen kasvun ja hyvän oppimisen tukeminen.

OHJAUKSEN TOIMINTATAVAT JA TEHTÄVÄJAKO

Ohjaus lähtee lapsen ohjaustarpeesta. Vanhemmat ovat keskeisiä yhteistyökumppaneita koulun kokonaisvaltaisessa ohjausmallissa ja ohjausyhteistyön kohteena on koko oppilaan sosiaalinen ryhmä. Vanhempi-

en/hoitajien asiantuntemus on ohjauksen voimavara ja kodin ja koulun välinen yhteistyö tärkeä tekijä syrjäytymisen ehkäisyssä.

Opettaja vastaa opetuksesta käyttäen monipuolisia opetusmenetelmiä, jotka tukevat eri oppimistyyliä oppivia lapsia. Laajennetut oppimisympäristöt ja joustavat opetusjärjestelyt mahdollistavat lapsen tuen tarpeiden yksilöllisen huomioimisen ja ohjauksen. Opettaja ohjaa lasta tunnistamaan omat voimavaransa, oppimiseen liittyvät vahvuutensa ja kehityshaasteensa sekä ohjaa ryhmän sisäistä vuorovaikutusta oppimisen ja kehityksen tueksi. Oppiaineen opetukseen sisältyy myös oppimaan oppimisen taitojen ohjaus, työskentelyn arviointi ja riittävän palautteen antaminen sekä lapsen oppimisvaikeuksien tunnistaminen.

Luokanopettaja tai -valvoja huolehtii omalta osaltaan luokkansa oppilaiden kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista, kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä, lapsen koulunkäynnin seurannasta sekä koordinoi luokkansa moniammatillista oppilashuoltotyötä.

Hänellä on tärkeä rooli luokkansa ryhmäytymisen tukemisessa ja koulun asioiden tiedottamisessa esimerkiksi luokanvalvojan tunneilla ja välitunneilla. Hän vastaa arviointikeskusteluista oppilaiden ja hoitajien kanssa tarvittaessa koko yläkoulun ajan.

Oppilaanohjaajan vastuualueeseen ohjauksesta kuuluvat luokkamuotoinen ohjaus eli oppilaanohjauksen oppitunnit, pienryhmäohjaukset ja henkilökohtaiset ohjaukset sekä oppilashuollollinen ohjaustyö. Pienryhmäohjaukset ja henkilökohtaiset ohjaukset painottuvat yläkoulun päättövaiheeseen, tarvittaessa koko yläkoulun ajan. Jälkihojaus perusopetuksesta toiselle asteelle siirryttäessä tapahtuu moniammatillisena yhteistyönä.

TYÖELÄMÄÄN TUTUSTUMINEN

Työelämään tutustuminen on yksi ohjauksen osa-alue. Se pitää sisällään työelämän ja yritysten edustajien vierailut oppitunneilla, työpaikkakäynnit, yhteistyöprojektit, eri alojen tiedotusmateriaalin käytön opetuksessa sekä työelämään tutustumisjaksoja (TET) ja työpaikalla opiskelun. Eri oppiaineiden ja aihekokonaisuuksien opetukseen tulee sisällyttää ainesta, joka liittyy opiskelun tuottamat tiedot ja taidot työelämän valmiuksiin ja mahdollisuuksiin. Tällaisia esimerkkejä ovat TET -kokemusten käsitteleminen mahdollisimman monien oppiaineiden näkökulmasta, laajennettujen oppimisympäristöjen hyödyntäminen ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu.

Työelämään tutustumisjaksojen tavoitteena on tukea oppilaan koulutus- ja ammatinvalinnan perusteita sekä lisätä nuoren tietämystä ja arvostusta työelämästä. Jaksojen aikana oppilaalla on mahdollisuus hankkia omakohtaista kokemusta työelämästä, sen vaatimuksista sekä erilaisista ammateista aidoissa työympäristöissä.

Kasvatuksellisenä tavoitteena on, että oppilas oppii työn hakemiseen liittyvät asiat ja hankkii itselleen TET-paikan. Tarvittaessa oppilasta autetaan TET-paikan hankinnassa. TET-jaksoille valmistauduttaessa oppilasta opastetaan työelämän pelisääntöihin. Hänelle korostetaan erityisesti työturvallisuuteen liittyviä asioita sekä hyvää käytöstä, täsmällisyyttä, rehellisyyttä ja oikeaa asennetta työhön.

Alueet ja yksiköt täsmentävät omissa opetussuunnitelmissaan ohjauksen käytännön toteutuksen eri vuosiluokille.

7.1.2 Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana

Oppilaille ja hoitajille annetaan tietoa tuen saannin mahdollisuuksista, tuen kolmiportaisuudesta sekä käytävissä olevista tukimuodoista. Hoitajia kannustetaan tukemaan osaltaan lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Oppilaan edistymisen ja tuen tarpeen arviointi sekä tuen suunnittelu on osa kodin ja koulun säännöllistä yhteistyötä. Tavoitteena on toimia yhteisymmärryksessä oppilaan ja hoitajan kanssa. Oppilas tai hoitaja ei voi kuitenkaan kieltäytyä perusopetuslaissa säädetyn tuen vastaanottamisesta. Oppilas voi tarvita myös yksilökohtaisen oppilashuollon tukea. Yksilökohtaisen oppilashuollon tuki perustuu vapaaehtoisuuteen ja edellyttää oppilaan tai tarvittaessa hoitajan suostumusta (katso luku 8 Oppilashuolto).

7.2 Yleinen tuki

Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata oppilaan tuen tarpeeseen. Tämä tarkoittaa yleensä yksittäisiä pedagogisia ratkaisuja sekä ohjaus- ja tukitoimia, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa osana koulun arkea. Yleistä tukea annetaan heti tuen tarpeen ilmetessä, eikä tuen aloittaminen edellytä erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä.

Huoli herää

Lasta opettavat opettajat ja muut koulu yhteisön lähiaikuiset tunnistavat jatkuvan monipuolisen arvioinnin kautta mahdollisimman varhain lapsen kasvun ja oppimisen tuen tarpeen. Arvioinnin perusteella valitaan ne keinot, joilla lapsen kasvua ja oppimista ryhdytään suunnitelmallisesti tukemaan. Lapsen huoltajaa on informoitava havainnoista ja suunnitelluista toimenpiteistä.

Oppilaan kasvun ja oppimisen yleinen tuki annetaan omassa opetusryhmässä ja mahdollisuuksien mukaan oppituntien aikana. Opettaja vastaa tuen järjestämistavoista ja sisällöstä. Yleistä tukea annetaan lapselle tarpeen mukaan kestoaltaan vaihtelevasti, mutta ei jatkuvasti.

Yleistä tukea on oppilaanohjaus, sisällöllinen tai menetelmällinen eriyttäminen, tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus tai pienryhmässä annettu opetus. Myös moniammatillisen oppilashuollon tukea voi sisältyä yleiseen tukeen.

Kun useita tukimuotoja on tarkoitus toteuttaa vaikka lyhytaikaisesti, oppilaalle tehdään oppimissuunnitelma.

Yleisen tuen oppimissuunnitelma

Oppimissuunnitelmaa voidaan tarvittaessa käyttää osana yleistä tukea. Tällöin oppimissuunnitelma sisältää soveltuvin osin samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten laadittava oppimissuunnitelma. Pidemmälle edistyneen oppilaan opiskelua voidaan syventää ja laajentaa oppimissuunnitelman avulla.

Osa-aikainen erityisopetus osana yleistä tukea

Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteena on lapsen kasvun ja oppimisen tukeminen ensisijaisesti omassa opetusryhmässä lähikoulussa. Erityisesti oppimisen polun alkuvaiheessa tavoitteena on kasvun ja oppimisen riskitekijöiden havaitseminen, ennaltaehkäiseminen ja korjaamiseen.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan joko yksilöllisesti tai pienryhmässä, erillisessä tilassa tai lapsen omassa luokassa samanaikaisopetuksena. Osa-aikaista erityisopetusta käytetään erilaatuisten oppimisvaikeuksien voittamiseen kaikilla tuen tasoilla.

Osa-aikainen erityisopetus järjestetään yhteisymmärryksessä lapsen ja huoltajan kanssa. Suunnittelussa tehdään yhteistyötä lapsen opettajien ja tarvittaessa myös oppilashuollon asiantuntijoiden kanssa.

Osa-aikaisen erityisopetuksen avulla vahvistetaan lapsen oppimisen perustaitoja. Lapsen oppimisvaikeuksiin vaikuttavia tekijöitä arvioidaan ja hänelle järjestetään tarvittaessa osa-aikaista erityisopetusta edellä kuvatuin tavoin.

7.3 Tehostettu tuki

Tehostettu tuki

Huoli herää

Mikäli opettajalla tai muulla koulu yhteisön lähiaikuisella herää huoli siitä, että oppilas ei saavuta perusopetuksen tavoitteita yleisellä tuella, ottaa opettaja asian puheeksi oppilaan sekä oppilaan huoltajan kanssa ja sopii jatkotoimista.

Opettaja konsultoi erityisopettajaa asiassa ja he yhdessä arvioivat, onko tarpeen tehdä oppilaalle pedagoginen arvio tehostetun tuen aloittamiseksi. Luokanopettaja/ luokanvalvoja tekee pedagogisen arvion yhdessä huoltajan, oppilaan ja tarvittaessa muiden oppilasta opettavien opettajien kanssa. Erityisopettaja on tarvittaessa opettajan tukena. *Kuvattu tarkemmin luvussa 7.3.1 Pedagoginen arvio*

Tehostettuun tukeen siirtäminen

Luokanopettaja/luokanvalvoja tuo oppilaan pedagogisen arvion koulun oppimisen tuen tiimiin. Oppilaan asian käsittelyyn osallistuvat vain ne opettajat ja asiantuntijat, joiden työtehtäviin oppilaan tuen suunnittelu tai toteuttaminen kulloinkin kuuluu. Oppilaan huoltajalla on mahdollisuus osallistua asian käsittelyyn.

Tehostettu tuki on aloitettava, jos lapsi tarvitsee useampia tukimuotoja ja tukea ei voi pääsääntöisesti antaa omassa perusopetusryhmässä tai näyttää tarvitsevan yhtä tukimuotoa toistaiseksi

Rehtori tekee päätöksen tehostetun tuen antamisesta pedagogisen arvion ja asiasta käydyn keskustelun perusteella. Päätös kirjataan oppimisen tuen tiimin muistioon. Rehtori/apulaisrehtori huolehtii, että päätös ja siitä seuraavat tuen vaiheen muutokset viedään asianmukaisesti Primukseen oppilaan tietoihin. Huoltajalle tiedotetaan tehdystä päätöksestä.

Oppimissuunnitelman laatiminen

Tehostettuun tukeen siirryttäessä oppilaalle tehdään pedagogiseen arvioon perustuva oppimissuunnitelma.

Oppilas osallistuu suunnitelman laadintaan ikäkautensa ja edellytystensä mukaisesti ja huoltajalle annetaan mahdollisuus kertoa näkemyksensä oppimissuunnitelmasta. Oppimissuunnitelman laatimisesta on yksityiskohtainen kuvaus oppimissuunnitelmaa käsittelevässä luvussa.

Tehostetun tuen seuranta

Tehostetun tuen riittävyttä arvioidaan jatkuvasti ja monipuolisesti. Oppimissuunnitelma päivitetään vähintään lukuvuosittain; syksyllä laaditaan lukuvuoden tavoitteet ja keväällä arvioidaan tavoitteiden toteutumista.

Mikäli tehostettua tukea ei enää ole tarpeen jatkaa, laaditaan pedagoginen arvio, yhdessä oppilaan ja huoltajien. Pedagogiseen arvioon kirjataan esitys yleiseen tukeen siirtämisestä ja se viedään oppimisen tuen tiimiin käsiteltäväksi. Rehtori tekee päätöksen oppilaan siirtämisestä yleiseen tukeen ja se kirjataan oppimisen tuen tiimin muistioon. Rehtori/apulaisrehtori huolehtii, että päätös ja siitä seuraavat tuen vaiheen muutokset viedään asianmukaisesti Primukseen oppilaan tietoihin. Huoltajalle tiedotetaan tehdystä päätöksestä.

Mikäli pedagogisen arvion perusteella tehostettua tukea ei ole enää tarpeen jatkaa, lapsi siirtyy yleisen tuen piiriin.

Mikäli pedagogisen arvion perusteella tehostettu tuki katsotaan oppilaalle edelleen tarpeelliseksi, jatketaan tehostetun tuen järjestämistä päivitetyn oppimissuunnitelman mukaisesti.

Huoltajalle varataan mahdollisuus kommentoida valmisteltua tehostetun tuen lopettamis- tai jatkamispäätöstä.

Mikäli oppimissuunnitelmaa päivitettäessä tai muussa yhteydessä arvioidaan, että tehostettu tuki ei riitä oppilaan opiskelun tukemiseksi, aloitetaan pedagogisen selvityksen laadinta mahdollisen erityisen tuen tarpeen selvittämiseksi. Päätös erityisestä tuesta tarvitaan ainakin silloin, jos oppilaan opetus on tarpeen järjestää erityisopetusryhmässä ja/ tai oppilaan opinto-ohjelmaa on tarpeen yksilöllistää jonkin oppiaineen tai oppiainien oppimäärien osalta.

OSA-AIKAINEN ERITYISOPETUS TEHOSTETUN TUEN AIKANA

Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteena on lapsen kasvun ja oppimisen tukeminen ensisijaisesti omassa opetusryhmässään lähikoulussa. Erityisesti oppimisen polun alkuvaiheessa tavoitteena on kasvun ja oppimisen riskitekijöiden havaitseminen, ennaltaehkäiseminen ja korjaamiseen.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan joko yksilöllisesti tai pienryhmässä, erillisessä tilassa tai lapsen omassa luokassa samanaikaisopetuksena. Osa-aikaista erityisopetusta käytetään erilaatuisten oppimisvaikeuksien voittamiseen kaikilla tuen tasoilla.

Osa-aikainen erityisopetus järjestetään yhteisymmärryksessä lapsen ja huoltajan kanssa. Suunnittelussa tehdään yhteistyötä lapsen opettajien ja tarvittaessa myös oppilashuollon asiantuntijoiden kanssa.

Tehostetun tuen aikana osa-aikaisen erityisopetuksen merkitys kasvaa. Pedagogisessa arviossa selvitetään oppilaan yleisen tuen aikana saaman osa-aikaisen erityisopetuksen vaikutus sekä määritellään tarve osa-aikaiseen erityisopetukseen osana tehostettua tukea.

Oppimissuunnitelmaan kirjataan oppilaan tarvitsema osa-aikainen erityisopetus, sen tavoitteet ja järjestäminen.

7.3.1 Pedagoginen arvio

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon. Pedagogisessa arviossa kuvataan:

- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tilanne kokonaisuutena
- oppilaan saama yleinen tuki ja arvio sen vaikutuksista
- oppilaan oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta tulisi tukea

Opettajat sekä oppilashuollon asiantuntijat laativat oppilastietojärjestelmään pedagogisen arvon, yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilas osallistuu pedagogisen arvon laadintaan ikäkautensa ja edellytystensä mukaan opettajan tarkoituksenmukaiseksi katsomalla tavalla. Huoltaja hyväksyy arvon allekirjoituksellaan.

7.3.2 Oppimissuunnitelma

Oppimissuunnitelma

Oppimissuunnitelma on työväline, jossa kuvataan, lapsen opetuksen ja tukitoimien järjestelyt, oppilaan oppimisedellytyksiä ja henkilökohtaisesti asetettuja tavoitteita. Sen kautta lapsi kohdataan yksilönä ja oppilaan kokonaistilanne kartoitetaan ja jäsennetään. Sillä varmistetaan oppilaan oikeusturvan toteutuminen hänen omien edellytystensä ja kehitystasonsa mukaisen opetuksen osalta.

Oppimissuunnitelman laadintaprosessissa kaikki osapuolet sitoutuvat lapsen oppimista tukevien järjestelyiden toteuttamiseen ja opettajien oppilaantuntemus ja asiantuntemus lisääntyvät. Siinä välittyy huoltajille tietoa oppilaan oppimisesta ja koulunkäynnin järjestämisestä ja tarjoutuu osallisuus lapsen koulunkäynnin suunnitteluun ja arviointiin.

Tehostettua tukea varten laadittavan oppimissuunnitelman tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin oppilaan opetuksen ja tukitoimien järjestäminen edellyttää:

Oppilaskohtaiset tavoitteet:

- oppilaan näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan
- oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet sekä erityistarpeet
- oppilaan oppimiseen, työskentely- ja vuorovaikutustaitoihin sekä koulunkäyntiin liittyvät tavoitteet

Pedagogiset tavoitteet:

- oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
- oppilaan tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät opiskelustrategiat, työskentelytavat ja kommunikointitavat

- oppilaalle annettava tukiopeetus ja osa-aikainen erityisopeetus
- opiskelun erilaiset painopistealueet eri oppiaineissa
- oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- oppilashuollon ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako
- opetukseen osallistumisen edellyttämien perusopetuslain mukaisten tulkitsemis- ja avustajapalveluiden, muiden opetuspalveluiden, apuvälineiden ja kuntoutuspalveluiden järjestäminen sekä eri toimijoiden vastuunjako
- yhteistyön toteuttaminen oppilaan ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki

Tuen seuranta ja arviointi

- oppimissuunnitelman tavoitteiden toteutumisen seuranta, toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointiajankohdat
- oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävä arviointi oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanteesta sekä oppilaan itsearviointi
- arvioinnissa käytettävät menetelmät joiden avulla oppilas voi osoittaa osaamistaan hänelle sopivin tavoin
- oppimissuunnitelman tarkistaminen ja sen ajankohta

Oppimissuunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia.

Oppimissuunnitelma laaditaan aina

- maahanmuuttajaoppilaille, joiden suomen kielen taito ei ole äidinkielen veroinen
- erityisten opetusjärjestelyiden piirissä oleville oppilaille
- joustavaan perusopetukseen (JOPO) osallistuvilla oppilaille
- vuosiluokkiin sitomattoman opetussuunnitelman mukaan opiskeleville oppilaille
- tehostetun tuen piirissä oleville oppilaille

Oppimissuunnitelman laatimisesta yleisen tuen piirissä olevalle lapselle päätetään tapauskohtaisesti tuen laajuuden ja monipuolisuuden perusteella yleisen tuen kriteerien mukaisesti.

OPPIMISSUUNNITELMAN LAATIMINEN

OPPIMISSUUNNITELMAN LAADINNAN VAIHEET:

1. Orientaatio ja suunnittelu
2. Selvitykset
3. Mahdolliset tutkimukset
4. Alustava arviointi
5. Oppimissuunnitelman perustan luominen
6. Oppilaan opettaminen ja tukeminen
7. Oppimissuunnitelman valvominen ja tarkistaminen (seuranta)

Asiakirjan laatimiseen osallistuvat lasta opettavat opettajat ja muut kouluyhteisön lähiaikuiset ja tarvittaessa myös oppilashuollon ammattihenkilöt, yhteistyössä huoltajien kanssa. Lapsi osallistuu kehitystasonsa mukaisesti. Muiden lapsen tilanteen mukaan tarpeellisten asiantuntijoiden osallistuminen on myös mahdollista ja ratkaistaan tapauskohtaisesti.

Laatimisen tukena käytetään kaikkea oppilaan arvioinnista ja koulunkäyntihistoriasta saatavissa olevaa tietoa.

Keskeisessä roolissa on lapsen oma opettaja. Hän vastaa suunnitelman laatimisen toimintatavasta.

Asiakirja annetaan oppilasta opettaville opettajille, erityisopettajalle, huoltajalle ja koulun arkistoon.

Oppimissuunnitelma päivitetään vähintään kerran lukuvuodessa ja tarvittaessa useamminkin. Mikäli oppilaan suoriutuminen yksittäisestä oppiaineesta yleisopetuksen tavoitteilla näyttää epävarmalta, tulee oppimissuunnitelmaan kirjata oppilaalle asetettavat yleisopetuksen minimitavoitteet ao. oppiaineen kohdalta. Mikäli näitä minimitavoitteita ei myöhemmin saavuteta, voidaan esittää oppiaineen yksilöllistämistä.

7.4 Erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan niille oppilaille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muuten. Erityisen tuen tehtävänä on antaa oppilaalle kokonaisvaltaista ja suunnitelmalista tukea niin, että oppilas voi suorittaa oppivelvollisuutensa ja saa pohjan opintojen jatkamiselle peruskoulun jälkeen. Oppilaan itsetuntoa, opiskelumotivaatiota ja mahdollisuutta kokea onnistumisen ja oppimisen iloa vahvistetaan. Samoin tuetaan oppilaan osallisuutta ja vastuunottoa opiskelusta.

Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta oppilaan tarvitsemasta, perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta. Erityisopetus ja oppilaan saama muu tuki muodostavat järjestelmällisen kokonaisuuden. Käytettävissä ovat kaikki perusopetuslain mukaiset tukimuodot. Erityisopetus järjestetään joko yleisen tai pidennetyt oppivelvollisuuden piirissä. Erityistä tukea saava oppilas opiskelee joko oppiaineittain tai toiminta-alueittain. Mikäli oppilas opiskelee oppiaineittain, hän opiskelee eri oppiaineissa joko yleisen tai yksilöllistetyn oppimäärän mukaisesti.

PEDAGOGISEN SELVITYKSEN LAATIMINEN

Kun lapsi on ollut tehostetun tuen piirissä ja tehostettu tuki arvioidaan hänelle riittämättömäksi, luokanopettaja/luokanvalvoja konsultoi erityisopettajaa ja laatii pedagogisen selvityksen yhdessä oppilasta opettavien opettajien, oppilashuollon henkilöstön ja huoltajien sekä oppilaan kanssa. Lapsi osallistuu pedagogisen selvityksen laadintaan ikäkautensa ja edellytystensä mukaisesti.

Selvityksen tueksi liitetään tarvittaessa asiantuntijalausunto.

Pedagogisen selvityksen perusteella oppimisen tuen tiimissä todetaan tehostettu tuki riittämättömäksi ja lapsen oppimisen ja koulunkäynnin tilanne kokonaisuutena sellaiseksi, että on perusteltua siirtää hänet erityisen tuen piiriin. Apulaisrehtori tekee esityksen erityisen tuen päätökseksi, johon sisältyy esitys oppiaineiden yksilöllistämisestä ja opetusjärjestelyistä. Mikäli esitykseen sisältyy yksittäisen oppiaineen yksilöllistämisen, tulee oppiaineen yleisopetuksen minimitavoitteet olla kirjattuina tehostetun tuen oppimissuunnitelmaan.

Oppimisen tuen tiimissä voidaan lisäksi päättää hankkia erityisen tuen päätöksen tekemistä varten psykologin tai lääkärin lausunto.

Pedagogiseen selvitykseen täydennetään suunnitellut lisätukitoimet.

KIRJALLISESSA PEDAGOGISESSA SELVITYKSESSÄ KUVATAAN:

- oppilaan oppimisen eteneminen
- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne koulun, oppilaan sekä huoltajien näkökulmista
- oppilaan saama tehostettu tai erityinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista
- oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta voidaan tukea
- arvio erityisen tuen tarpeesta

- arvio ja perustelut sille, tarvitseeko oppilas yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän

Pedagogisen selvityksen laatimisessa hyödynnetään oppilaasta aiemmin laadittua pedagogista arviota ja oppilaan oppimissuunnitelmaa. Jos oppilas on jo saanut erityistä tukea, hyödynnetään aiemmin laadittua pedagogista selvitystä ja HOJKSia. Pedagogisen selvityksen lisäksi erityisen tuen päätöksen valmistelunsa vuoksi tulee hankkia tarvittaessa muita lausuntoja, kuten psykologinen tai lääketieteellinen lausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, myös niitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla.

PEDAGOGISEN SELVITYKSEN KÄSITTELY

Opettaja tuo pedagogisen selvityksen koulun oppimisen tuen tiimiin. Mikäli selvityksen perusteella arvioidaan, että oppilas ei tarvitse erityistä tukea, rehtori tekee päätöksen tehostetun tuen jatkamisesta. Päätös kirjataan koulun oppimisen tuen tiimin pöytäkirjaan.

Pedagogisen selvityksen käsittelyn yhteydessä koulun oppimisen tuen tiimissä vahvistetaan oppilaan tarvitsema pedagoginen ja muu tuki sekä pedagoginen selvitys kokonaisuudessaan.

Mikäli oppimisen tuen tiimin käsittelyn perusteella pedagoginen selvitys osoittaa, että oppilaalle on tarpeen aloittaa erityinen tuki, apulaisrehtori tekee käydyn keskustelun perusteella esityksen erityisen tuen päätöksen tekemiseksi. Rehtori/apulaisrehtori tekee muistion asian käsittelystä ja kirjaa muistioon päätöksen.

7.4.1 Erityisen tuen päätös

Yleensä erityisen tuen päätös tehdään, jos todetaan, ettei oppilaan saama tehostettu tuki ole riittänyt. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä myös ennen esi- tai perusopetuksen alkamista tai esi- ja perusopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvon perusteella ilmenee, että oppilaan opetusta ei vamma, sairauden, kehityksen viivästymisen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten. Jos erityisen tuen päätös tehdään perusopetuksen aikana ilman tehostetun tuen antamista, tulee sen perustua oppilaan tilanteen uudelleen arviointiin esimerkiksi onnettomuuden tai vakavan sairauden seurauksena.

ERITYISEN TUEN PÄÄTÖKSEN TEKEMINEN

Apulaisrehtorin esityksen perusteella rehtori-sivistysjohtaja tekee lapselle päätöksen erityisen tuen antamisesta. Huoltaja kuullaan ennen päätöksen tekemistä.

Päätöksen jälkeen oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma. Erityisen tuen riittävyttä arvioidaan HOJKS-päivitysten yhteydessä tai tarvittaessa muulloinkin.

Mikäli on tarpeen tehdä muutoksia oppilaan erityisen tuen päätökseen, laaditaan oppilaalle uusi pedagoginen selvitys ja tehdään uusi päätös. Näin menetellään myös silloin, jos erityisen tuen päätös on tarpeen lopettaa. Päätös tehdään aina määräaikaisena.

Mikäli huoltaja ei anna suostumustaan oppilaan erityiseen tukeen siirtämiselle, päätöksen erityisen tuen antamisesta tekee sivistyslautakunta. (Kuntalaki § 91)

Erityisen tuen päätös tarkistetaan aina viimeistään 2. ja 6. luokan kevätlukukaudella sekä oppiaineiden yksilöllistämisten/yksilöllistämisten purkujen yhteydessä. Päätös tulee tarkistaa myös pääsääntöisen opetusryhmän muuttuessa.

7.4.2 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)

HOJKS on kuvaus siitä, miten erityisen tuen piiriin siirretyn lapsen opetus järjestetään ja miten perusopetuksen oppimääriä toteutetaan hänen kohdallaan. Se on työväline, joka kuvaa oppilaan oppimisedellytyksiä ja henkilökohtaisesti asetettuja tavoitteita, opetuksen sisältöjä, käytettäviä opetusjärjestelyitä, pedagogisia menetelmiä ja tarvittavaa tukea sekä ohjausta.

Erityistä tukea varten tehtävä HOJKS perustuu pedagogisessa selvityksessä tuotettuun tietoon ja erityisen tuen päätöksen sisältöön. HOJKSin laatimisessa voidaan hyödyntää oppilaalle osana tehostettu tukea tehtyä oppimissuunnitelmaa. Jos oppilas on jo saanut erityistä tukea, hyödynnetään aiemmin laadittua pedagogista selvitystä ja HOJKSia. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelmia tai muita suunnitelmia, niitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla. Oppilaan opettajat laativat suunnitelman yhteistyössä oppilaan ja huoltajan luvalla, ellei siihen ole ilmeistä estettä. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat.

HOJKS:n laadintaprosessissa kaikki osapuolet sitoutuvat lapsen oppimista tukevien järjestelyiden toteuttamiseen ja opettajien oppilaantuntemus ja asiantuntemus lisääntyvät. Se varmistaa oppilaan oikeusturvan toteutumisen omien edellytysten ja kehitystason mukaisen opetuksen osalta. Siinä välittyy huoltajille tietoa oppilaan oppimisesta ja koulunkäynnin järjestämisestä ja tarjoutuu osallisuus lapsen koulunkäynnin suunnitteluun ja arviointiin.

HOJKSin tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin oppilaan opetuksen ja tukitoimien järjestäminen edellyttää:

Oppilaskohtaiset tavoitteet:

- oppilaan näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan
- oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet sekä erityistarpeet
- oppilaan oppimiseen, työskentelytaitoihin sekä koulunkäyntiin liittyvät tavoitteet
- oppilaan kehitykseen, kuten sosioemotionaalisiin tai motorisiin taitoihin liittyvät tavoitteet
- oppiaineet ja aineryhmät sekä valinnaiset opinnot, joita oppilas opiskelee sekä oppiaineiden vuosiviikkotuntimäärät

Pedagogiset ratkaisut

- oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut
- oppilaan tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, opiskelustrategiat, työskentelytavat ja kommunikointitavat
- oppilaalle annettava tukiopeutus ja osa-aikainen erityisopetus
- opiskelun erityiset painopistealueet eri oppiaineissa
- oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet

Opetuksen järjestäminen

- oppilaan opetuksen järjestäminen muun opetuksen yhteydessä ja /tai erityisluokalla
- un opetuksen yhteydessä opiskelevalle oppilaalle samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena annettava erityisopetus
- erityisluokalla opiskelevalle oppilaalle nimetty yleisopetuksen yhteistyöluokka ja suunnitelma oppilaan opiskelusta tässä luokassa
- oppilaan koulukuljetusten järjestelyt, vastuut sekä suunnitelma kuljetusta odottavan oppilaan ohjauksesta toiminnasta ja valvonnasta

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- oppilashuollon ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako
- erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisten tulkittamis- ja avustajapalveluiden, muiden opetuspalveluiden, apuvälineiden ja kuntoutuspalveluiden järjestäminen sekä eri toimijoiden vastuunjako
- yhteistyön toteuttaminen oppilaan ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki
- oppilaan mahdollinen osallistuminen aamu- ja iltapäivätoimintaan ja kuvaus yhteistyöstä toiminnan järjestäjän kanssa

Tuen seuranta ja arviointi

- HOJKS:n tavoitteiden toteutumisen seuranta, toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointijankohdat
- oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävä arviointi oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanteesta sekä oppilaan itsearviointi
- oppimisen arvioinnissa käytettävät menetelmät joiden avulla oppilas voi osoittaa osaamistaan hänelle sopivin tavoin
- HOJKS:n tarkistaminen ja sen ajankohta
- suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt

Mikäli oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, HOJKSiin kirjataan edellä mainittujen yleisten kohtien lisäksi:

- luettelo niistä oppiaineista, joissa oppilaalla on yksilöllistetty oppimäärä
- yksilöllistettyjen oppiaineiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt
- yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskeltavien oppiaineiden arviointi suhteessa HOJKSissa määriteltyihin tavoitteisiin ja sisältöihin

Mikäli oppilas opiskelee toiminta-alueittain, HOJKSiin kirjataan edellä mainittujen yleisten kohtien lisäksi

- toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan yksilölliset tavoitteet ja keskeiset sisällöt toiminta-alueittain
- oppilaan edistymisen arviointi suhteessa HOJKSissa hänelle määriteltyihin tavoitteisiin ja sisältöihin toiminta-alueittain

HOJKSiin ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen asiakirjoihin kuvataan tuen toteuttaminen ja järjestäminen. Oppimisen ja koulunkäynnin tuen asiakirjoihin voidaan sisällyttää maininta, että oppilas on ohjattu hakeutumaan oppilashuollon palveluiden piiriin. Asiakirjoihin ei voi kirjata ohjaamisen syytä eikä palveluihin liittyviä toimenpiteitä.

HOJKS:N LAADINNAN VAIHEET

1. Orientaatio ja suunnittelu
2. Selvitykset
3. Mahdolliset tutkimukset
4. Alustava arviointi
5. HOJKS:n perustan luominen
6. Henkilökohtaisen ohjelman suunnittelu
7. Oppilaan opettaminen ja tukeminen
8. HOJKS:n valvominen ja tarkistaminen (seuranta)

HOJKS laaditaan oppilastietojärjestelmään. HOJKS päivitetään vähintään kerran lukuvuodessa ja tarvittaessa useamminkin.

Asiakirjan laatimiseen osallistuvat lasta opettavat opettajat ja muut koulu yhteisön lähiaikuiset ja tarvittaessa myös oppilashuollon ammattihenkilöt. Huoltajalle tarjotaan mahdollisuutta osallistua laatimiseen ja lapsi osallistuu kehitystasonsa mukaisesti. Muiden lapsen tilanteen mukaan tarpeellisten asiantuntijoiden osallistuminen on myös mahdollista ja ratkaistaan tapauskohtaisesti.

Laatimisen tukena käytetään kaikkea oppilaan arvioinnista ja koulunkäyntihistoriasta saatavissa olevaa tietoa.

Keskeisessä roolissa on lapsen oma opettaja. Hän vastaa suunnitelman laatimisen toimintatavasta.

Päivitetty HOJKS käsitellään oppimisen tuen tiimissä. Päätöksen hyväksymisestä tekee rehtori/apulaisrehtori ja se merkitään oppimisen tuen tiimin pöytäkirjaan.

HOJKS päivitetään vähintään kerran lukuvuodessa ja tarvittaessa useamminkin. Syksyllä laaditaan tavoitteet kuluvalle lukuvuodelle ja keväällä ennen lukuvuoden loppua arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

7.4.3 Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen

Opetus järjestetään ottaen huomioon oppilaiden edellytykset ja se voi perustua erilaajuisiin oppimääriin. ensisijaisena tavoitteena on tukea oppilaan opiskelua siten, että yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet on mahdollista saavuttaa kaikissa oppiaineissa.

Eri oppiaineissa ilmeneviä vaikeuksia voidaan ennaltaehkäistä ja oppimista tukea erilaisilla eriyttämisen keinoilla ja perusopetuslaissa säädettyillä tukimuodoilla. Jos oppilaalle määritellään opiskelun erityiset painoalueet jossakin oppiaineessa, hän voi keskittyä opiskelussa tämän oppiaineen keskeisiin sisältöihin. Tällöin oppilas opiskelee oppiainetta vielä yleisten tavoitteiden mukaisesti ja hänen suorituksensa arvioidaan suhteessa yleiseen oppimäärään.

Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen merkitsee oppilaan oppimiselle asetettavan tavoitetason määrittämistä hänen edellytystensä mukaiseksi. Tavoitteiden tulee kuitenkin olla oppilaalle riittävän haasteellisia. Yksilöllistetyn oppiaineen tavoitteet ja sisällöt johdetaan oppiaineen luokka-asteen yleisistä tavoitteista ja sisällöistä, myös alempien luokkien tavoitteita ja sisältöjä voidaan soveltaa. Ne kuvataan riittävän selkeästi ja yksityiskohtaisesti oppilaan HOJKSissa. Tämä on tärkeää, koska oppilaan opetus ja arviointi toteutetaan HOJKSiin kirjatun perusteella kyseisessä oppiaineessa. Oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa HOJKSissa määriteltyihin, hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin.

Oppimäärän yksilöllistäminen on aina ensisijainen ratkaisu oppiaineen opetuksesta vapauttamiseen nähden. vapauttamiseen oppimäärän opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt ja se perustuu jokaisen oppilaan kohdalla yksilölliseen harkintaan. Vapauttamisesta oppiaineen opiskelusta tehdään hallintopäätös perusopetuslain §18 perusteella. Jos oppilaalla on erityisen tuen päätös, vapauttamisesta päätetään erityisen tuen päätöksessä. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien vapauttamisesta on säädetty erityissäännöksissä (Valtioneuvoston asetus 422/2012) . Oppilaalle, joka on muutoin kuin tilapäisesti vapautettu jonkin aineen opiskelusta, tulee järjestää vastaavasti muuta opetusta tai ohjattua toimintaa.

7.4.4 Pidennetty oppivelvollisuus

Jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ole ilmeisesti mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta perusopetuslaissa säädettyä aikaisemmin. Oppivelvollisuus päättyy, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai kun pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan oppivelvollisuuden alkamisesta on kulunut 11 vuotta.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti kehitysvammaiset lapset. Myös vaikea sairaus voi olla syynä pidennettyyn oppivelvollisuuteen.

Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Lapselle tehdään tällöin päätös erityisestä tuesta. Lapsella on oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna oikeus saada esiopetusta. Päätös oppivelvollisuuden pidentämisestä tarvitaan ennen esiopetuksen alkua, jotta oikeus siihen voi toteutua. Päätöksen tekoon tarvitaan perusteellinen selvitys, jota tukevat asiantuntijalausunnot. Päätöksen pidennetystä oppivelvollisuudesta tekee erityisopetuksen rehtori.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien lasten opetus voidaan järjestää vaihtoehtoisesti seuraavilla tavoilla:

1. Lapsi aloittaa oppivelvollisuutta edeltävässä esiopetuksessa sinä vuonna, kun hän täyttää viisi vuotta, jatkaa toisen vuoden oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluvassa esiopetuksessa ja aloittaa tämän jälkeen perusopetuksen. Kärkölässä viisivuotiaiden varhennettu esiopetus järjestetään pääsääntöisesti päiväkodissa.

2. Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa yhden vuoden, minkä jälkeen hän aloittaa perusopetuksen.

3. Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa kaksi vuotta. Tällöin lapsi aloittaa perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin eli sinä vuonna, kun hän täyttää kahdeksan vuotta.

Kärkölässä esiopetus järjestetään kaikille kuusivuotiaille lapsille koulujen yhteydessä. Vuorohoitoilasten esiopetusjärjestelyistä päätetään lukuvuosittain.

Pidennetyssä oppivelvollisuudessa lapselle laaditaan aina henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma. HOJKSin laatimisessa hyödynnetään huoltajan luvalla lapselle laadittua varhaiskasvatussuunnitelmaa ja kuntoutussuunnitelmaa.

Oppilaan tarve pidennettyyn oppivelvollisuuteen arvioidaan erityisen tuen päätöksen tarkistamisen yhteydessä. Jos todetaan, ettei oppilas enää kuulu pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin, tehdään päätös pidennetyn oppivelvollisuuden päättämisestä. Oppilas voi kuitenkin jatkaa tarvittaessa erityisessä tuessa.

Perusopetuksen myöhemmästä aloittamisesta ja vuosiluokan kertaamisesta on tehtävä erillinen hallintopäätös. Esi- ja alkuopetuksen aikana opetusjärjestelyillä tuetaan lasta niin, että hän voi kasvaa ja kehittyä yksilöllisesti ennen kolmannelle vuosiluokalle siirtymistä.

7.4.5 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Opetus ja opetussuunnitelma perustuvat käsitykselle, että opetuksen piiriin kuuluvien lasten kehitys etenee samojen vaiheiden kautta ja usein samassa järjestyksessä kuin lasten kehitys yleensä. Kehityksen kulku ja opetustavoitteiden saavuttaminen on aina yksilöllistä. Siihen vaikuttavat olennaisesti lapsen/nuoren mahdolliset vammat sekä ympäristökijät, jotka saattavat vaikeuttaa tai estää hermoston kehityksen kannalta välttämättömän vuorovaikutuksen lapsen ja ympäristön välillä.

Toiminta-alueittaista opetusta voidaan järjestää sekä yksilö- että ryhmäopetuksena, mikäli opetusta ei voida lapsen/nuoren vammasta tai sairauden vuoksi järjestää osittain tai kokonaan oppiaineittain laaditun oppimäärän mukaisesti. Kunkin toiminta-alueen taitojen kehittyminen on tiiviissä yhteydessä muiden toiminta-alueiden kanssa. Opetukseen liittyy aina myös kuntouttavia ja hoitavia elementtejä. Toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan kunkin toiminta-alueen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä edistymisen seuranta ja arviointi kuvataan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS).

Opetussuunnitelmaan kuuluvat toiminta-alueet:

- motoriset taidot
- kommunikaatiotaidot
- sosiaaliset taidot
- päivittäiset taidot
- kognitiiviset taidot

Opetustavoitteet valitaan lapsen/nuoren käytännön elämässä tarpeellisista taidoista, jotka ovat hänelle välittömästi käyttökelpoisia. Tavoitteet asetetaan yhteistyössä kodin, koulun henkilökunnan sekä eri asiantuntijoiden kesken, jotka osallistuvat oppilaan kokonaiskuntoutukseen. Tavoitteiden asettelun tai arvioinnin tukena käytetään tarvittaessa arviointimenetelmiä oppilaan tason selvittämiseksi.

TAVOITTEET

Motoriset taidot

Motoristen taitojen oppimisen tarkoituksena on vahvistaa oppilaan kehon hahmottamista sekä edistää karkea- ja hienomotorisia taitoja. Karkeamotoriikan kehittämisen tavoitteena on perusliikuntataitojen kartuttaminen, yleiskunnon kohentaminen sekä elämysten ja onnistumisten kokeminen. Hienomotoriikan alueella tavoitteena on vahvistaa käden ja silmän yhteistyötä siten, että oppilas kykenee käyttämään erilaisia välineitä arjen tilanteissa.

Kommunikaatiotaidot

Opetuksessa korostetaan erityisesti lapsen/nuoren ja ympäristön välisen vuorovaikutuksen edistämistä lapsen/nuoren yksilöllisistä lähtökohdista käsin, mahdollisimman pitkälle. Kielen ja kommunikaation opetus sisältää käsitteiden ja sanaston kartuttamista sekä niiden yhdistämistä päivittäisiin toimintoihin. Kommunikointin tukena käytetään tarvittaessa puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiokeinoja, kuten tukiviittomat, kuvat, kommunikaatiokansiot ja kommunikaattorit.

Sosiaaliset taidot

Sosiaalisten taitojen harjaannuttamisen tavoitteena on vuorovaikutustaitojen kehittyminen suhteessa muihin ihmisiin leikkien, pelaten ja yhdessä toimien. Opetuksessa painotetaan omien tunteiden tunnistamista ja niiden hallintaa, erilaisuuden hyväksymistä, ohjeiden ja sääntöjen mukaista toimintaa sekä vastuun ottamista omasta tekemisestä ja valinnoista.

Päivittäiset taidot

Päivittäisten taitojen opetuksessa pyritään lisäämään oppilaan omatoimisuutta ja itsenäistä toimimista omassa lähiympäristössään. Opetuksessa keskitytään arkipäivässä tarvittavien tietojen ja taitojen harjaannuttamiseen ja niiden soveltamiseen käytännössä. Päämääränä on oppilaan valmentaminen jatkokoulutukseen sekä työelämän ja asumisen haasteisiin.

Kognitiiviset taidot

Kognitiivisten taitojen oppimisen tavoitteena on tukea oppimiseen, muistamiseen ja ajattelemiseen liittyvien prosessien kehittymistä. Oppimisprosessissa keskeistä on toimintamallien sisäistäminen ja niiden soveltaminen erilaisissa tilanteissa. Käytännön toiminta sisältää aistien stimulointia ja harjoittamista, valinnan, luokittelun, ongelmanratkaisun sekä syy-seuraussuhteen oppimista edistäviä osa-alueita. Oppiaineiden sisällöt ovat osa kognitiivisten taitojen oppimista.

Toiminta-alueittain järjestetyssä opetuksessa arviointi tapahtuu toiminta-alueittain. Arviointi annetaan aina sanallisena.

7.5 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

7.5.1 Tukiopetus

TUKIOPETUS YLEISEN TUEN AIKANA

Oppilaalla, joka on tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan tai muutoin tarvitsee oppimisessaan lyhytaikaista tukea, on oikeus saada tukiopetusta. Tukiopetus tulee aloittaa heti, kun oppimiseen tai koulunkäyntiin liittyvät vaikeudet on havaittu, jotta oppilas ei jäisi pysyvästi jälkeen opinnoissaan. Tukiopetusta tulee järjestää suunnitelmallisesti sekä niin usein kuin on tarpeen. Tukiopetukselle on ominaista yksilöllisesti suunnitellut tehtävät, ajankäyttö ja ohjaus. Tukiopetuksen järjestämisessä tulee käyttää monipuolisia menetelmiä ja materiaaleja, joiden avulla voidaan löytää uusia tapoja lähestyä opittavaa asiaa. Ennakoivassa tukiopetuksessa uusiin opittaviin asioihin perehdytään jo etukäteen.

Koulutyö tulee suunnitella siten, että jokaisella oppilaalla on tarvittaessa mahdollisuus osallistua tukiopetukseen. Tukiopetus annetaan joko oppilaan työjärjestyksen mukaisten, sellaisten oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy, tai oppituntien ulkopuolella. Erilaisia joustavia ryhmittelyjä voidaan käyttää tukiopetuksen toteuttamisessa.

Lapsen huoltajalle tiedotetaan etukäteen tukiopetuksen järjestämisestä. Myös huoltaja voi olla aloitteentekijä tukiopetuksen antamisessa.

TUKIOPETUS TEHOSTETUN TUEN AIKANA

Tukiopetusta järjestetään tehostetun tuen aikana muutoin samalla tavalla kuin yleisenkin tuen aikana, mutta tukiopetuksen tavoitteet ja toimintatapa kirjataan oppilaalle laadittavaan oppimissuunnitelmaan.

TUKIOPETUS ERITYISEN TUEN AIKANA

Tukiopetusta järjestetään erityisen tuen aikana muutoin samalla tavalla kuin yleisen ja tehostetun tuen aikana, mutta tukiopetuksen tavoitteet ja järjestämisen periaatteet kirjataan oppilaalle laadittavaan henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan.

7.5.2 Osa-aikainen erityisopetus

OSA-AIKAINEN ERITYISOPETUS

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään, on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta muun opetuksen ohessa. Osa-aikaisen opetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan oppimisedellytyksiä ja ehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan joustavin järjestelyin samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena.

Osa-aikainen erityisopetus järjestetään yhteisymmärryksessä lapsen ja huoltajan kanssa. Suunnittelussa tehdään yhteistyötä lapsen opettajien ja tarvittaessa myös oppilashuollon asiantuntijoiden kanssa.

OSANA YLEISTÄ TUKEA

Osa-aikaisen erityisopetuksen avulla vahvistetaan lapsen oppimisen perustaitoja. Lapsen oppimisvaikeuksiin vaikuttavia tekijöitä arvioidaan ja hänelle järjestetään tarvittaessa osa-aikaista erityisopetusta edellä kuvatuin tavoin.

TEHOSTETUN TUEN AIKANA

Tehostetun tuen aikana osa-aikaisen erityisopetuksen merkitys kasvaa. Pedagogisessa arviossa selvitetään oppilaan yleisen tuen aikana saaman osa-aikaisen erityisopetuksen vaikutus sekä määritellään tarve osa-aikaiseen erityisopetukseen osana tehostettua tukea.

Oppimissuunnitelmaan kirjataan oppilaan tarvitsema osa-aikainen erityisopetus, sen tavoitteet ja järjestäminen.

ERITYISEN TUEN AIKANA

Pedagogisessa selvityksessä arvioidaan lapsen tehostetun tuen aikana saaman osa-aikaisen erityisopetuksen vaikutus sekä määritellään tarve osa-aikaiseen erityisopetukseen osana erityistä tukea. Lapsi voi saada osa-aikaista erityisopetusta erityisen tuen aikana riippumatta siitä, opiskeleeko hän yleisopetuksen ryhmässä vai erityisryhmässä.

HOJKS:iin kirjataan lapsen osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja järjestäminen osana erityistä tukea.

7.5.3 Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet

Oppilaan oikeus palveluihin ja apuvälineisiin

Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut sekä erityiset apuvälineet kaikilla tuen tasoilla. Tarkoituksena on turvata oppilaalle oppimisen ja koulunkäynnin perusedellytykset, esteettömyys ja mahdollisuus vuorovaikutukseen kaikkina koulupäivinä.

Opettajan tehtävänä on suunnitella, opettaa, antaa tukea sekä arvioida oppilaan ja koko ryhmän oppimista ja työskentelyä. Avustaja ohjaa ja tukee oppilasta päivittäisissä tilanteissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvien tehtävien suorittamisessa opettajan tai muun tuen ammattihenkilöiden ohjeiden mukaisesti.

LUKU 8 Oppilashuolto

Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut

Oppilashuollon kokonaistarve

Oppilashuoltosuunnitelmassa esitetään arvio koulun oppilashuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien oppilashuoltopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arvio oppilashuollon kokonaistarpeesta tukee koulun käytettävissä olevien resurssien kohdentamista yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen oppilashuoltotyöhön sekä oppilashuollon yhteistyöhön. Arviossa otetaan huomioon oppilashuollon seurannassa, kehittämisessä ja toteuttamisessa vaadittava opetushenkilöstön ja oppilashuollon palveluiden asiantuntijoiden työpanos.

Oppilashuollon palvelut ja niiden järjestäminen

Oppilashuoltosuunnitelmaan sisällytetään arvio koulun käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista, joita ovat kouluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä koulun työpäivänä sen jälkeen kun oppilas on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. Mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä myös huoltajan tai muun henkilön yhteydenoton perusteella, jollei kyseessä ole yhteydenottajan neuvonta tai jos keskustelun järjestäminen on muusta syystä ilmeisen tarpeeton.

Oppilashuollon psykologin tai kuraattorin arvion perusteella oppilaalla on oikeus saada riittävä tuki ja ohjaus hänen opiskeluunsa liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Tarvittaessa oppilas on ohjattava saamaan muita oppilashuollon palveluja sekä muuta erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia ja nuoria tukevaa toimintaa.

Terveydenhoitajan työaika kouluterveydenhuollossa on järjestettävä siten, että opiskelija voi tarvittaessa päästä terveydenhoitajan vastaanotolle myös ilman ajanvarausta. Koululaiselle on järjestettävä mahdollisuus saada arkipäivisin virka-aikaan välittömästi yhteys kouluterveydenhuoltoon. Niinä päivinä, kun terveydenhoitaja ei ole ko. koululla läsnä, häneen/ tai muuhun kouluterveydenhuollon työntekijään saa yhteyden puhelimitse.

Oppilashuollon toimijat – työn- ja vastuunjako

Rehtori/apulaisrehtori vastaa koulun oppilashuollosta ja koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman päivittämisestä vuosittain. Hän johtaa koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän toimintaa.

Koulun koko henkilökunta vastaa koko koulun hyvinvoinnista.

Luokanopettaja/-valvoja vastaa yhteistyössä koulun muiden oppilashuollon toimijoiden kanssa oman luokansa oppilaiden yksilökohtaisen oppilashuollon toteutumisesta.

Koulukuraattori on koulun sosiaalityöntekijä ja edustaa sosiaalityön asiantuntemusta koulu yhteisössä. Koulukuraattorin tehtävänä on antaa tukea ja ohjausta koulunkäyntiin sekä oppilaan kehitykseen liittyvien sosiaalisten ja psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Palveluilla tulee edistää myös koulun ja kodin välisen yhteistyön kehittämistä. Tavoitteena on lapsen hyvinvoinnin ja kasvun tukeminen.

Koulukuraattori toimii osana koulun oppilashuoltoa. Koulukuraattorin tehtävänä on auttaa oppilaita, joilla on vaikeuksia koulunkäynnissä tai kasvuun ja kehitykseen liittyviä ongelmia. Työtä tehdään yhdessä koulun henkilökunnan ja vanhempien kanssa. Kuraattorin työhön kuuluu myös yhteistyö koulun ulkopuolisten viranomaisten kanssa. Koulukuraattorin työmuotoja ovat mm. neuvottelut, keskustelu- ja tukikäynnit, ryhmien kanssa työskentely sekä luokkahavainnointit ja kriisityö kouluilla.

Koulupsykologit ovat laillistettuja terveydenhuollon ammattihenkilöitä. Koulupsykologin työn tavoitteena on oppilaan oppimisen ja terveen psyykkisen kehityksen tukeminen sekä koulunkäyntiin liittyvien psykososiaalisten toimintaedellytysten turvaaminen. Koulupsykologi työskentelee yhteistyössä oppilaan sekä hänen vanhempiensa ja opettajien kanssa. Koulupsykologi toimii yhteistyössä myös muiden oppilasta kasvattavien ja hoitavien henkilöiden, koulu yhteisön sekä koulutoimen, sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten ja muiden viranomaisten kanssa. Psykologi voi osallistua luokkaryhmien toimintaan esim. tekemällä luokkahavainnointeja ja suunnittelemalla tukitoimia koko luokalle yhteistyössä opettajan kanssa. Yksittäisen oppilaan havainnointiin tarvitaan huoltajan lupa. Tarvittaessa koulupsykologi voi tehdä myös ohjausta eteenpäin tai lähteen jatkotutkimuksiin yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulupsykologin tutkimuksiin voidaan päätyä, jos lapsella on huomattavia oppimiseen liittyviä haasteita, ja koulun tukitoimet on jo kokeiltu. Koulupsykologin tutkimuksissa arvioidaan lapsen/nuoren kognitiivista kehitystä (päätelykyky, ongelmanratkaisukyky, ajattelu- ja muistitoiminnot, kielellinen kehitys, havaintotoiminnot, silmän ja käden yhteistyö, tarkkaavuus ja toiminnanohjaus).

Koulupsykologi voi myös konsultoida oppilaiden tunne-elämään ja sosiaaliseen hyvinvointiin liittyvissä huolissa. Työskentely painottuu tällöin tarpeen mukaan verkosto-, perhe- tai yksilökeskeisesti koostuen konsultaatioista, psykologisista arvioinneista sekä ohjaus-, neuvonta- ja tukikeskusteluista.

Kouluterveydenhoitaja on koulu yhteisön terveyden edistämisen asiantuntija. Hän vastaa hoitotyön asiantuntijana kouluterveydenhuollosta ja toimii lääkärin työparina. Terveydenhuollon lainsäädäntö säätelee kouluterveydenhoitajan työtä, erityisesti Asetus 338/2011, Terveydenhuoltolaki 1326/2010 ja Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992.

Terveydenhoitajan yhteisöön kohdistuva työ sisältää mm. koulu yhteisön hyvinvointityöhön osallistumista, oppilaiden ja koulu yhteisön turvallisuuden edistämistä, koulun kriisityöhön osallistumista sekä koulu ympäristön ja opiskelu yhteisön terveellisyys ja turvallisuuden tarkastuksiin osallistumista. Yhteisöön kohdistuvaa työtä on myös kouluterveydenhuollon palveluista ja käytännöistä tiedottaminen oppilaille, vanhemmille, opettajille ja muille yhteistyötahoille. Terveystiedon opetuksen suunnitteluun osallistutaan opetushenkilöstön kanssa.

Terveydenhoitajan yksilöön kohdistuvaa työtä on oppilaiden hyvinvoinnin ja terveyden sekä oppimisen edistäminen ja tukeminen, kasvun ja kehityksen seuraaminen, määräaikaisten terveystarkastusten järjestäminen ja tekeminen sekä tarvittaessa tarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen. Terveydenhoitaja huolehtii seulontatutkimuksista sekä vastaa rokotustoiminnasta ja terveysneuvonnasta. Oppilaskohtainen työ tapahtuu yhteistyössä vanhempien ja opettajien kanssa. Työn keskeistä sisältöä on sairauksien ennaltaehkäisy ja omahoitoon opastaminen, mutta myös oppilaan sairauden hoidon tukeminen sekä osallistuminen koulupäivänaikaisen hoidon ja tuen järjestämisen suunnitelman laatimiseen koulussa mm. verkosto-, kuntoutus-, hoito- ym. kokouksiin osallistuminen yksittäisten oppilaiden asioissa. Terveydenhoitaja osallistuu ongelmien selvittelyyn yhdessä oppilaiden kanssa sekä tekee oppilaan yksilöllisen tarpeen mukaisesti yhteis-

työtä muiden oppilashuollon toimijoiden kanssa. Terveystoimija on osaltaan vastuussa ensiavusta ja siihen liittyvästä hoitotyöstä koulussa.

Terveystoimijan yhteistyöhön ja kehittämiseen liittyvä työ on oppilashuoltotyötä sekä konsultaatioiden tarjoaminen opettajille ja muulle oppilashuoltohenkilöstölle lapsen ja nuoren terveydentilan ja kehitysvaiheen merkityksestä koulussa suoriutumiseen. Lisäksi terveystoimija osallistuu kodin ja koulun välisen yhteistyön kehittäminen ja edistäminen.

8.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö

Monialainen oppilashuollon yhteistyö

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa ja tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös muiden toimijoiden kanssa, esimerkiksi perhe- ja nuorisoneuvola, lastensuojelu, psykiatrian yksiköt, nuorisotoimi. Koulussa oppilashuollon palveluita ovat kouluterveydenhuolto sekä kuraattori-, psykologipalvelut. Varhaiskasvatuksessa esiopetuksessa oppilashuollon palveluita ovat lastenneuvola-, psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Oppilashuollon toiminnasta tiedotetaan huoltajille koulun sisäisillä tiedotuskanavilla joita ovat WILMA, Pedanet, vanhempainillat ja erilliset tiedotteet. Oppilaiden ja huoltajien osallisuus oppilashuollossa huomioidaan yhteisöllisessä oppilashuollon suunnittelussa.

Monialainen oppimisen tuen ryhmä OTR on opetuksen järjestäjäkohtainen oppilashuollon ohjausryhmä, joka vastaa kuntatason oppilashuollollisesta suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista.

Monialaista oppilashuollon yhteistyötä toteutetaan sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolain että perusopetuslain alaisuudessa.

Oppilashuoltoryhmät ja käsitteet

OPPILASHUOLLON OHJAUSRYHMÄ

Oppilashuollon ohjausryhmä vastaa opetuksen järjestäjäkohtaisen oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Kärkölässä oppilashuollon ohjausryhmänä toimii sivistysjohtajan nimeämä oppimisen tuen ryhmä (OTR).

KOULUKOHTAINEN OPPILASHUOLTORYHMÄ

Koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän tehtävänä on koulu yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen oppilashuollon toteuttaminen ja kehittäminen. Ryhmään voi kuulua rehtori/apulaisrehtorin lisäksi vararehtori, luokanopettaja/aineenopettaja, esiopettaja, kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori, koulupsykologi, erityisopettaja, koulunkäyntiavustaja, kouluohjaaja ja luokilla 7-9 oppilaanohjaaja. Ryhmä kokoontuu säännöllisesti.

ASiantuntijaryhmä

Kootaan yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa luokanopettaja/ luokanvalvoja, oppilaan tai huoltajan suostumuksella.

Koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän sijasta edellä kuvattuja tehtäviä voi hoitaa opetuksen järjestäjän nimeämä muu tehtävään soveltuva monialainen koulukohtainen ryhmä.

MONIALAINEN OPPILASHUOLLON YHTEISTYÖ

Oppilashuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen sekä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Koulussa oppilashuolto on kaikkien koulu yhteisössä työskentelevien ja

oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijaisesti vastuu koulu yhteisön hyvinvoinnista on koulun henkilökunnalla.

KOULUKOHTAINEN OPPILASHUOLTOSUUNNITELMA

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilashuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä koulun henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien kanssa. Oppilashuoltosuunnitelma tarkistetaan vuosittain, yhdessä lukuvuosisuunnitelman kanssa.

YHTEISÖLLINEN OPPILASHUOLTO

Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään koulu yhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä oppilaiden, huoltajien sekä muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

YKSILÖKOHTAINEN OPPILASHUOLTO

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia kouluterveydenhuollon palveluja, psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa. Yksilökohtainen oppilashuolto perustuu aina oppilaan sekä tarpeen niin vaatiessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytysten mukaisesti.

8.2 Yhteisöllinen oppilashuolto

Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat

Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään koulu yhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan koulu ympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä oppilaiden, huoltajien sekä muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Oppilaiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä oppilashuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Oppilaiden osallisuuden edistäminen on opetuksen järjestäjän tehtävä. Oppilashuolto luo koulu yhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä.

Oppilaalla on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on oppilaiden ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa. Koulun järjestyssäännöt lisäävät koulu yhteisön turvallisuutta, viihtyisyyttä ja sisäistä järjestystä. Opetuksen järjestäjä laatii suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä osana koulu kohtaista oppilashuoltosuunnitelmaa. Opettaja tai rehtori ilmoittaa koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivalta tilanteeseen osallistuneiden huoltajille.

Koulurakennuksessa sekä opetustiloista ja – välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Koulu yhteisöllä on yhtenäiset toimintatavat eri oppimisympäristöissä tapahtuvaa opetusta ja välitunteja varten. Eri oppiaineiden opetukseen laadittuja turvallisuusohjeita noudatetaan. Opetuksen järjestäjä varmistaa, että oppilaan oppimisympäristö työelämään tutustumisen aikana on turvallinen. Koulu ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä koulu yhteisön hyvinvointia edistetään ja seurataan jatkuvasti. Niitä tarkistetaan kolmen vuoden välein toteutettavissa tarkastuksissa. Turvallisuuden edistämiseen kuuluvat myös koulukuljetuksia, tapaturmien ennaltaehkäisyä ja tietoturvallisuutta koskevat toimintatavat.

Koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän toimintatavat ja käytännöt

Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Sitä johtaa koulussa joko rehtori/ apulaisrehtori. Oppilashuoltoryhmä on moniammatillinen ryhmä. Siihen voi kuulua rehtorin/apulaisrehtorin/vararehtorin lisäksi luokanopettaja / aineenopettaja, esiopettaja, kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori, koulupsykologi, erityisopettaja, koulunkäyntiavustaja, nuorisotyöntekijä ja luokilla 7-9 oppilaanohjaaja. Pienissä kouluyksiköissä oppilashuoltoryhmän muodostavat kaikki koulussa toimivat opettajat em. toimijoiden lisäksi. Suuremmissa yksiköissä opettaja edustaa rehtorin/apulaisrehtorin/vararehtorin kutsumat opettajat eri vuosiluokilta tai eri aineryhmistä. Käsiteltäessä yksittäistä luokkaa, voidaan oppilashuoltoryhmään kutsua luokan oppilaita kuultaviksi. Oppilashuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla myös asiantuntijoita. Koulun oppilashuoltoryhmä kokoontuu säännöllisesti vuosikelloon tehdyn suunnitelman mukaisesti. Vuosikelloon on aikataulutettu ja kuvattu kaikissa Kärkölän kunnan oppilashuoltoryhmissä käytävät yhteisölliset teemat. Koulu voi lisätä vuosikelloon yhteisöllisiä teemoja koulukohtaisten tarpeiden mukaan.

Koulun oppilashuollon kokouksista laaditaan muistiot. Rehtori/apulaisrehtori toimii ryhmän puheenjohtajana ja osoittaa ryhmästä jäsenen joka toimii kirjurina. Muistioon kirjataan kokouksessa keskustellut aiheet ja erikseen kokouksessa päätetyt asiat ja vastuuhenkilöt. Kirjaukset tehdään oppilashuoltoryhmän aikana ja luetaan kokouksen päätteeksi yhdessä läpi. Korjaukset kirjauksiin tehdään välittömästi palaverin kuluessa. Koulu täydentää koulukohtaista oppilashuoltotyön vuosikelloa vähintään seuraavilla lisäyksillä:

- lastensuojelun teema OHR, paikalla lastensuojelun palveluohjaaja
- Laaja-alaisten terveystarkastusten yhteydessä koko luokan hyvinvoinnin, ilmiöiden tarkistuspiste ohr:ssä yleisesti luokanvalvojan/luokanopettajan kuvaamana. (poissaolot, ilmapiiri, ryhmädynamiikka, kaverisuhteet jne.)
- Hyvinvointikyselyjen tuloksien läpikäyminen niinä vuosina kun kyselyjä tehdään.
- KivaKoulu tilannekartoituksen tulosten läpikäynti

Yhteistyö koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppanien kanssa

Nuorisotyö

- yhteistyö nuorisotoimen kanssa
- tutustumiskäynnit, ryhmäyttäminen esim. ryxon, yhteishakuinfo yläkoululaisille
- nivelvaihteydskentely peruskoulun päättävien osalta
- etsivä nuorisotyö
- koululla toteutettava nuorisotyö

Seurakunta

- lapsille, nuorille ja perheille suunnatut palvelut

Lastensuojelu

- palveluohjaajan konsultaatio aina tarvittaessa
- oppilashuollon tuki ja yhteistyö lastensuojelun prosesseissa mahdollisuuksien mukaan
- lastensuojelulliset toimenpiteet tarpeen mukaan ja tiivis yhteistyö tukitoimia pohdittaessa

Poliisi

- suunnitelmallinen yhteistyö ja konsultaatio lähipoliisiin kanssa koulumaailman ilmiöissä
- toimiva ja ennalta määritelty yhteistyö poliisin kanssa akuuteissa tilanteissa

Erikoissairaanhoito

- konsultaatio ja ohjaus erikoissairaanhoidon piiriin yhteistyössä kouluterveydenhuollon henkilöstön kanssa
- yhteistyö erikoissairaanhoidon hoitoprosesseissa mahdollisuuksien mukaan

Päijät-Hämeen perheneuvola

- konsultaatio ja ohjaus perheneuvolaan yhteistyössä perheen kanssa
- yhteistyö hoitoprosesseissa ja tukitoimia pohdittaessa mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan

Oivan nuorten mielenterveystiimi

- konsultaatio ja ohjaus hoidolliseen tukeen

Hollolan kunta ja Lahden kaupunki

Vaativan erityisen tuen palvelut (Kankaan koulu ja Ali-Juhakkalan koulu)

Ohjaus, nivelvaiheet ja toinen aste

Opetus ja kasvatustulee järjestää yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Kodin ja koulun yhteistyön tavoitteena on oppilaan kokonaisvaltaisen terveen kasvun ja hyvän oppimisen tukeminen. Oppilaan ohjauksessa tehdään moniammatillista yhteistyötä kouluyhteisössä ja eri yhteistyötahojen kanssa. Keskeisiä koulun ulkopuolisia yhteistyökumppaneita ovat toisen asteen oppilaitokset, työelämän edustajat, nuorisotyö ja etsivä nuorisotyö, sosiaali- ja terveystoimi sekä seurakunta.

Oppilaan siirtyessä yhtenäisen perusopetuksen kouluun 5., 6. tai 7. kouluvuoden alussa oppilaanohjaajat, erityisopettajat ja luokanopettajat käyvät nivelvaiheeneuvottelut, joissa siirretään oppilaan koulunkäynnin, oppimisen ja oppilashuollon kannalta merkitykselliset tiedot seuraavalle uudelle oppilaitokselle. Näiden tietojen pohjalta muodostetaan koulun opetusryhmät. Ryhmien muodostamisessa huomioidaan ryhmädynamiikka, oppilaan oppimisen tuen tarpeet ja oppilashuollolliset näkökohdat. Oppilaan opintojen sujuvuutta edistään siirtämällä tiedot oppilaan koulunkäynnistä ja oppimisen tuesta myös sähköisesti. Oppilashuoltoon liittyvät asiakirjat siirretään oppilaan siirtymävaiheessa uuteen yksikköön.

Oppilaan siirtyessä perusasteelta toisen asteen opintoihin tavoitteena on tukea kaikkien peruskoulusta toiselle asteelle siirtyvien opiskelijoiden opintojen aloitusta. Erityistä tukea tarvitsevan oppilaan siirtymistä toiselle asteelle tuetaan huoltajan, erityisopettajan, oppilaanohjaajien, oppilashuollon, ammatinvalintapsykologin, toisen asteen oppilaitosten ohjauksesta vastaavien opinto-ohjaajien, kuraattorien sekä opettajien välisellä moniammatillisella yhteistyöllä.

Tarkoituksenmukaisen tiedonkulun varmistaminen eri kouluasteiden välillä edellyttää, että tietoa siirretään vain niistä asioista, jotka ovat opiskelijan opetuksen järjestämisen kannalta oleellisia ja alaikäisen kyseessä ollessa aina vain huoltajan suostumuksella. Päijät-Hämeessä moniammatillinen siirtymävaiheen suunnittelu-työryhmä on laatinut lomakkeet ja suunnitelman, joiden avulla varmistetaan tarkoituksenmukainen tiedonkulu peruskoulusta toiselle asteelle.

Niiden peruskoulun päättävien nuorten kohdalla, jotka jäävät yhteishaussa ilman opiskelupaikkaa, oppilaanohjaajat siirtävät oppilastiedot Hollolan etsivän nuorisotyön edustajille. Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa olevat nuoret ja auttaa heitä sellaisten palveluiden ja muun tuen piiriin, jolla edistään heidän kasvuaan ja itsenäistymistään sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille.

Etsivää nuorisotyötä tehdään ensisijaisesti perustuen nuoren itsensä antamiin tietoihin ja hänen omaan arviointonsa tuen tarpeesta. Vaikka tietojen luovuttamisen edellytyksenä etsivää nuorisotyötä varten on oltava nuoren suostumus, opetuksen järjestäjän on luovutettava tiedot nuoren kotikunnalle perusopetuksen päättäneestä nuoresta, joka ei ole sijoittunut perusopetuksen jälkeisiin opintoihin (Nuorisolaki 693/2010 7b §). Opetuksen järjestäjä voi jättää ilmoittamatta tiedot nuoresta vain, jos nuoren tilanne ja tuen tarve kokonaisuudessaan on sellainen, ettei nuori ole tuen tarpeessa. Ennen yhteishaun alkua peruskoulun päättövaiheessa olevia oppilaita ja heidän huoltajiaan tiedotetaan nuorisolain edellyttämästä tietojensiirtovelvoitteesta.

Terveysneuvonta

Koulun opetushenkilöstö ja oppilashuollon henkilöstö osallistuvat yhdessä kouluterveydenhuollon työntekijöiden kanssa koululaisterveuden edistämiseen ja terveystiedon vahvistamiseen. Terveystiedon opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä kouluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon henkilöstön kanssa. Kouluterveydenhoitaja voi osallistua terveystiedon opetukseen. Koululla terveystarkastuksiin kuuluu aina terveysneuvonta, myös lääkärin työssä. Terveysneuvontaa toteutetaan yksilöllisen tarpeen ja kehitysvaiheen mukaisesti yhteistyössä lapsen, nuoren ja perheen kanssa. Oppilaan ja hänen perheensä terveysneuvonnalla tuetaan lapsen kehitystä, elintapoja, huolenpitoa ja kasvatusta sekä vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta. Myös vanhempien hyvinvointia, jaksamista ja keskinäistä vuorovaikutusta tuetaan. Nuoren terveysneuvonnassa tavoitteena on tukea ja edistää itsenäistymistä, opiskelukykyä, terveellisiä elämäntapoja, hyvää fyysistä toimintakykyä ja mielenterveyttä sekä ehkäistä koulukiusaamista. Terveysneuvonnan tavoitteena on, että oppilas ja perhe osaavat soveltaa tietoa käytäntöön ja ottaa vastuun omasta terveydestä.

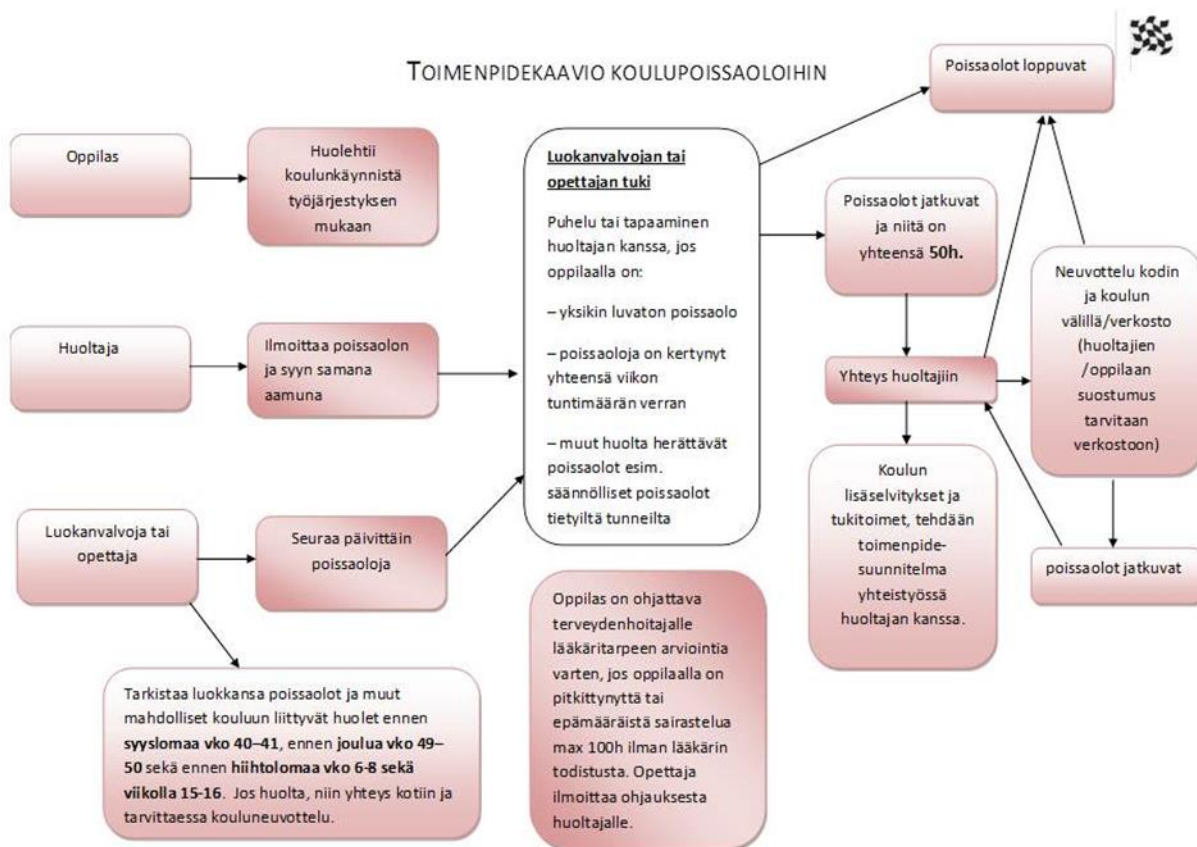
Poissaolot

Oppilaan tehtävänä on huolehtia koulunkäynnistä työjärjestyksen mukaisesti. Mikäli oppilas joutuu olemaan poissa koulusta, on huoltajan velvollisuus ilmoittaa asiasta luokanopettajalle/-valvojalle heti aamulla.

Luokanvalvojan/-opettajan tehtävänä on seurata oppilaiden poissaoloja päivittäin Wilman välityksellä. Jos oppilaalla on yksikin luvaton poissaolo tai poissaoloja on kertynyt yhteensä viikon tuntimäärän verran tai poissaoloihin liittyy muuta huolta herättävää esim. säännölliset poissaolot tietyiltä tunneilta luokanvalvojan/-opettajan vastuulla on ottaa huoltajaan yhteyttä joko puhelimitse tai tapaamalla huoltaja. Wilma-viesti ei em. tapauksissa riitä.

Oppilas on ohjattava terveydenhoitajalle lääkäritarpeen arviointia varten, jos oppilaalla on pitkittynyttä tai epämääräistä sairastelua max 100h ilman lääkärin todistusta. Opettaja ilmoittaa ohjauksesta huoltajalle.

Mikäli oppilaan poissaolot edelleen jatkuvat ja niitä kertyy yli 50 h, tulee opettajan ottaa uudelleen yhteyttä huoltajaan puhelimitse tai tapaamalla huoltajaa.

Turvallisuus

Järjestyssäännöt

Koulun järjestyssäännöt ovat lukuvuosisuunnitelman liitteenä ja ne päivitetään lukuvuosittain.

Tapaturmat

Koulukohtaiset ohjeet ja toimintatavat on kuvattu koulun turvallisuussuunnitelmassa joka päivitetään lukuvuosittain.

Päihteiden käytön ehkäiseminen:

Ehkäisevä päihdetyö on toimintaa, jonka tavoitteena on edistää terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia edistämällä päihdeettömiä elintapoja, ehkäisemällä ja vähentämällä päihdehaittoja. Ehkäisevän päihdetyön tavoitteena on luoda vastuullinen kasvuympäristö lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisäämiseksi vaikuttamalla päihteitä koskeviin tietoihin ja asenteisiin. Ehkäisevä päihdetyö kouluissa toteutuu terveystarkastusten terveysterveystietä, terveystiedon tunneilla, ehkäisevän päihdetyön tapahtumina ja esim. selviytymispeleinä oppilaille vanhempineen. Koulu-terveyskyselyiden ja muiden hyvinvointikyselyiden avulla seurataan alueen päihdekulttuurin kehittymistä ja ilmiöitä ja panostetaan varhaiseen puuttumiseen.

Toimintaohjeet päihteiden käytön ehkäisemiseksi ja toimenpiteet oppilaan ollessa päihtyneenä koulussa on kuvattu Kärkölän kunnan kriisisuunnitelmassa.

Koulukuljetukset

Odotusajat: Oppilas voi joutua käyttämään koulumatkallaan useita eri kuljetusmuotoja. Aikataulusta johtuen oppilas voi joutua odottamaan kuljetusta aamulla ja/tai illalla (mm. jatkokyytimahdollisuus). Auto/linja-auto ei ole myöhässä, jos se saapuu pysäkillä 20 minuutin kuluessa sovitusta ajasta.

Lain mukaan oppilaan koulumatka odotusaikoinen voi kestää enintään 2,5 tuntia päivässä. Lukuvuoden alussa 13 vuotta täyttäneen tai perusopetuslain 17 § 2 momentin tarkoittamassa erityisopetuksessa olevan oppilaan koulumatka odotusaikoinen voi kestää kuitenkin enintään kolme (3) tuntia päivässä.

Odotusajat pyritään pitämään kohtuullisina. Ohjattua odotusajan valvontaa järjestetään koulun toimesta. Ohjaajana voi toimia myös koulunkäyntiavustaja.

Liikenneturvallisuus

Huoltajat ovat ensisijaisesti velvollisia opastamaan lapsiaan liikkumaan turvallisesti liikenteessä. Koulukuljetuksissa mukana olevien lasten huoltajat vastaavat siitä, että lapsi pääsee turvallisesti kotoa autoon ja autosta kotiin. Oppilas on koulun vastuulla autosta noususta kouluun ja koulun päättymisestä autoon nousuun. Liikennöitsijöiden vastuu kattaa oppilaiden autoon noususta kotipysäkillä ja kotipysäkiltä koulun pysäkillä jättämiseen. Koulukuljetuksista vastaava virasto tiedottaa poikkeustapauksista edelleen kouluille, liikennöitsijöille tai kotiin. Kaikki tahot käyttävät tarvittaessa suoraa tiedottamista (vanhemmat, koulu, liikennöitsijät ja koulukuljetuksista vastaava virasto)

Oppilaiden suojaaminen väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Koulukohtaiset ohjeet ja toimintatavat on kuvattu koulun turvallisuussuunnitelmassa, joka päivitetään lukuvoosittain.

Kriisit, uhka- ja vaaratilanteet

Koulukohtaiset ohjeet ja toimintatavat on kuvattu koulun turvallisuussuunnitelmassa, joka päivitetään lukuvoosittain.

8.3 Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisen oppilashuollon kokonaisuus

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia terveydenhuollon palveluja, oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa. Koulu-terveydenhuollossa toteutettavat laajat terveystarkastukset sekä muut määräaikaistarkastukset ovat osa yksilökohtaista oppilashuoltoa ja niistä tehtävät yhteenvedot tuottavat tietoa myös yhteisöllisen oppilashuollon toteuttamiseen.

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeätä on myös varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy. Oppilaiden yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä oppilashuollon tuen rakentamisessa että koulun arjessa.

Yksilökohtainen oppilashuolto perustuu aina oppilaan sekä tarpeen niin vaatiessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Vuorovaikeutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista. Työ järjestetään niin, että oppilas voi kokea tilanteen kiireettömänä ja hän tulee kuulluksi. Oppilashuoltotyössä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Asian käsittely myös yksittäisen oppilaan tueksi koottavassa asiantuntijaryhmässä ja ryhmän kokoonpano perustuu oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä.

Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa oppilaan asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta. Suostumusta ei sen sijaan tarvita tehostettuun ja erityiseen tukeen liittyviin käsittelyihin ja selvitysten laadintaan, jotka tehdään monialaisessa yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa.

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus.

Yksilökohtainen oppilashuolto prosessina, asiantuntijaryhmän kokoaminen:

Kun opettajalla herää huoli oppilaasta, hän ottaa asian puheeksi oppilaan kanssa. Jos huoli jatkuu puheeksi oton jälkeen, opettaja ottaa yhteyttä oppilaan luokanopettajaan/luokanvalvojaan. Luokanopettaja/luokanvalvoja ottaa yhteyttä huoltajaan. Jos huoli jatkuu luokanvalvoja ottaa uudelleen yhteyttä huoltajaan ja kutsuu huoltajan palaveriin. Luokanvalvoja pyytää samalla lupaa kutsua palaveriin myös niitä asiantuntijoita, joiden arvelee olevan tarpeen tilanteen selvittämiseksi. Luokanvalvoja tekee palaverista oppilashuoltokertomuksen. Palaverin aluksi käydään läpi asiantuntijaryhmän jäsenet ja varmistetaan huoltajalta/oppilaalta, että kaikkien asiantuntijoiden osallistuminen sopii. Oppilaan/huoltajan suostumus kirjataan oppilashuoltokertomukseen. Huoli häviää, mutta jos ei, niin luokanvalvoja/luokanopettaja ottaa uudelleen yhteyttä huoltajaan ja kokoaa uuden asiantuntijaryhmän, joka voi kokoonpanoltaan olla erilainen kuin edellisellä kerralla.

Oppilashuoltokertomus

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus. Luokanvalvoja/-opettaja kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Palaverin aluksi käydään läpi asiantuntijaryhmän jäsenet ja varmistetaan huoltajalta/oppilaalta, että kaikkien asiantuntijoiden osallistuminen sopii. Oppilaan/huoltajan suostumus kirjataan oppilashuoltokertomukseen. Palaverin päätteeksi oppilashuoltokertomukseen kirjatut asiat luetaan yhdessä läpi ja kertomukseen otetaan kaikkien osallistujien allekirjoitukset. Oppilashuoltokertomuksen kirjaamiseen käytettävä lomake löytyy opetussuunnitelman liitteestä 1. Oppilashuoltokertomuksista sekä muista oppilashuollon tehtävissä laadituista tai saaduista yksittäistä oppilasta koskevista asiakirjoista muodostuvaa oppilashuollon rekisteriä säilytetään koulun kassakaapissa rekisteriselosteessa kuvatulla tavalla.

Oppilashuollon tuki kurinpitorangeistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Koulupäivän keskeytys

rehtori/ apulaisrehtori tekee hallinnollisen päätöksen opetuksen epäamisestä

- koulupäivän keskeyttämistä esittänyt opettaja antaa sovitun seuraamuksen
- koulupäivän keskeyttämisestä ilmoitetaan lapsen huoltajalle ja huoltajaa pyydetään hakemaan oppilas koulusta
- koulupäivän keskeyttämistä esittänyt opettaja/ rehtori/apulaisrehtori käy kasvatuskeskustelun oppilaan kanssa seuraavana päivänä

Kirjallinen varoitus

- rehtori kuulee huoltajaa ja oppilasta
- rehtori tekee päätöksen kirjallisesta varoituksesta
- rehtori tekee lastensuojeluilmoituksen, koska huoli oppilaan koulunkäynnistä on suuri
- kasvatuksellinen keskustelu kuraattorin kanssa, kuraattori aloittaa tarvittaessa yksilötyöskentelyn oppilaan kanssa

Määräaikainen erottaminen

- prosessin alkaessa rehtori tekee lastensuojeluilmoituksen, koska huoli oppilaan koulunkäynnistä on suuri. Lastensuojeluilmoitukseen on merkitty päivämäärä, jolloin asiaa käsitellään kunnanhallituksessa (lasten suojelulaki § 24).
- rehtori kuulee oppilasta ja huoltajia
- rehtori-sivistysjohtaja valmistelee päätösehdotuksen kunnanhallituksen päätettäväksi
- kuraattori tapaa sovitusti oppilasta erottamisen aikana, tavoitteena kouluun palaaminen normaalisti erottamisen päätyttyä
- luokanvalvoja/luokanopettaja kokoaa tehtäväpaketin oppilaalle tehtäväksi erottamisen aikana
- luokanvalvoja/luokanopettaja tapaa oppilasta ja tukee näin hänen oppivelvollisuuden suorittamista erottamisen aikana mahdollisuuksien mukaan
- oppilaalle tarjotaan kuraattorin yksilötyöskentelyä erottamisen jälkeen, tavoitteena vaikuttaa erottamisen syihin ja ehkäistä erottaminen jatkossa

Yhteistyö laajoissa terveystarkastuksissa

Laajat terveystarkastukset järjestetään 1., 5. ja 8.luokalla. Niihin kutsutaan oppilaan molemmat vanhemmat tai huoltajat. Tarkastukseen sisältyy lapsen tai nuoren kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin tutkimisen ja arvioinnin lisäksi perheen ja vanhempien hyvinvoinnin selvittely.

Terveystarkastus voidaan toteuttaa yhdessä tapaamisessa terveydenhoitajan ja lääkärin toimiessa työparina tai tarkastus voi muodostua useammasta tapaamisesta. Nuorelle järjestetään mahdollisuus myös kahdenkeskiseen keskusteluun terveydenhoitajan tai lääkärin kanssa. Laajoissa terveystarkastuksissa selvitetään lapsen ja nuoren hyvinvointiin liittyviä asioita kokonaisvaltaisesti. Tarkastuksessa käydään läpi koulunkäyntiin, vapaa-aikaan ja perheeseen liittyviä olosuhteita ja terveystottumuksia sekä tehdään iän ja yksilöllisen tarpeen mukaiset tutkimukset. Ennen terveystarkastusta täytettävät esitietolomakkeet auttavat tarkastuksen sisällön yksiköllisessä kohdentamisessa.

Oppilaan kouluhyvinvoinnin arvioimiseen tarvitaan moniammatillista yhteistyötä: luokanopettaja tai –

valvoja antaa kouluterveydenhuollolle oman arvionsa oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa vanhempien kirjallisella suostumuksella. Opettajan arvio kouluterveydenhuollon laajassa terveystarkastuksessa: lomake ja käyttöohje THL

Laajoista terveystarkastuksista kerätään luokka- ja koulukohtaista tietoa koulun oppilashuollon ja kouluterveydenhuollon käyttöön. Laajoissa terveystarkastuksissa tarkastettujen luokkien ja luokkatasojen tiedoista tehdään koulukohtainen yhteenveto. Kertyneitä tietoja ja tarvittavia toimenpiteitä pohditaan oppilashuollon moniammatillisessa työryhmässä. Yhteenvedot auttavat koulun yhteisöllisen ja yksilöllisen oppilashuoltotyön suuntaamisessa ja ne ovat myös kolmen vuoden välein tehtävän koulun terveellisyys- ja turvallisuuden sekä kouluhyvinvoinnin tarkastuksen tärkeitä taustatietoja.

Sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen

Vastuu lapsen sairauden hoidosta on aina vanhemmilla.

Oppilaan koulupäivän aikana tarvitsemasta yksilöllisestä ravitsemuksesta, hoidosta, tuesta ja seurannasta sovitaan yhdessä oppilaan, perheen sekä terveys- ja opetustoimen edustajien kanssa. Pitkäaikaissairaiden lasten ja nuorten kohdalla on tarkoituksenmukaista ajoittain kokoontua arvioimaan tuen ja hoidon sujuvuutta eri tahojen näkökulmasta. Sovituista asioista, kuten mitä tukea tai hoitoa annetaan, kuka sen antaa ja miten tarvittava seuranta järjestetään, tehdään kirjallinen suunnitelma ja tieto suunnitelman laatimisesta kirjataan myös kouluterveydenhuollon potilasasiakirjoihin. Suunnitelmaa tehtäessä huomioidaan oppilaan sairauden hoidosta vastaavan tahon ohjeet sekä kansalliset ja paikalliset kouluterveydenhuollolle ja opetustoimelle annetut menettelytapaohjeet.

Lääkehoidon toteuttaminen koulussa perustuu oppilaan ja hänen huoltajiensa sekä lääkehoitoa toteuttavan työntekijän ja toimintayksikön johdon väliseen yhteiseen sopimukseen. Joskus oppilaan tuen tarpeella sairauden hoidossa voi olla vaikutusta hänelle määriteltävään lähikouluun.

Kouluja sekä koululaisille järjestettävää aamu- ja iltapäivätoimintaa voidaan pitää niin sanottuina lääkehoidon epätyypillisinä alueina. Näillä epätyypillisillä alueilla lääkehoitoa toteuttavat usein lääkehoitoon kouluttamatomat henkilöt. Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut valtakunnalliset ohjeet (STM 2005) lääkehoidon toteuttamisesta erilaisissa toimintaympäristöissä.

Lääkehoitoon kouluttamaton henkilöstö voi osallistua luonnollista tietä annettavan ja ihon alle pistettävän lääkehoidon toteuttamiseen yksittäistapauksissa tai tilannekohtaisen harkinnan ja riittävän lisäkoulutuksen jälkeen. Koulutuksen antaa laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö ja kirjallisen luvan terveydenhuollon toiminnasta vastaava lääkäri.

Yleensä erikoissairaanhoidon diabeteshoitajat antavat pistosopetuksen ja kirjallisen pistosluvan diabeetikkolapsen hoitoon osallistuville. Opetuksen ja pistosluvan voi antaa myös perusterveydenhuollossa toimiva terveydenhuollon ammattihenkilö, esimerkiksi terveydenhoitaja. Diabeteshoitajalla tai muulla hoitajalla tulee tätä varten olla yksikkönsä diabeteslääkärin tai ylilääkärin valtuutus pistosopetukseen.

Lääkehoidon osaaminen tulee varmistaa säännöllisesti. Lisäkoulutuksen järjestäjä vastaa lääkehoidon koulutuksen laadusta, laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö näytön vastaanottamisesta ja luvan myöntänyt lääkäri tehtävän edellyttämän osaamisen ja lisäkoulutuksen tason määrittelystä.

Erityisruokavaliot

Koulun varsinaisesta ruokalistasta poikkeavaa ruokaa voidaan tarjota joko terveydellisistä, eettisistä tai uskonnollisista syistä. Myös näiden ruokavalioiden tulee täyttää kouluruokailusta annetut säädökset. Eettisistä ja uskonnollisista syistä tarvittavat erityisruokavaliot toteutetaan huoltajan tai nuoren oman ilmoituksen perusteella ja niihin liittyvät käytännöt sovitaan sekä tiedotetaan etukäteen oppilaille ja huoltajille.

Lääkärin, ravitsemusterapeutin tai terveydenhoitajan lausunto on välttämätön, kun ruokavalio tarvitaan sairauden hoitoon tai muun terveydellisen syyn johdosta. Erityisruokavalioiden tulee olla tiedossa jo ennen koulun alkamista ja asia tulee ennakoida koulua vaihdettaessa. Lasten ruoka-allergia Käypä Hoito-suosituksen mukaisesti ruokavaliot tulee mahdollisuuksien mukaan purkaa jo lastenneuvolassa ennen kouluikää. Lapsen oman opettajan ja koulun muiden aikuisten on tärkeää olla tietoisia oppilaan ruoka-aineallergiasta etenkin, jos allergenille altistuminen aiheuttaa välittömiä oireita tai ensiavun tarvetta.

Yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä

Kun yleisen tuen tukimuodot eivät riitä oppilaalle, laatii hänen luokanopettajansa/luokanvalvojansa yhdessä huoltajan ja lasta opettavien opettajien kanssa pedagogisen arvion oppilaan tilanteesta. Tarvittaessa opettaja konsultoi myös oppilashuoltohenkilöä, mikäli oppilas tarvitsee tilanteeseensa myös oppilashuollon tukea. Oppilas siirretään tarvittaessa tehostettuun tukeen.

Mikäli tehostetun tuen tukimuodot eivät oppilaalle riitä, laatii luokanvalvoja/ luokanopettaja pedagogisen selvityksen yhteistyössä oppilashuollon ja huoltajien kanssa. Erityisopetuksen rehtori tekee päätöksen erityiseen tukeen siirtämisestä selvityksen pohjalta. Erityisen tuen oppilaalle laaditaan HOJKS yhteistyössä huoltajan, oppilaan ja oppilasta opettavien opettajien kanssa. Tarvittaessa konsultoidaan oppilashuoltohenkilöä.

Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa tai esiopetuksen järjestämispaikassa, johon oppilas on otettu. Oppilaalle järjestetään opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua.

Oppilaalla on omassa koulussaan käytössä kaikki koulun tukitoimet kolmiportaisen tuen mukaisesti. Mikäli oppilaan kohdalla opetus järjestetään oman koulun sijasta sairaalaopetuksessa, toteutetaan siirtyminen oppilaan, huoltajan tai muun laillisen edustajan, opetuksen järjestäjän, sairaalaopetusyksikön ja erikoissairaanhoidon moniammatillisessa yhteistyössä.

Sairaalaopetus on erikoissairaanhoidon yhteydessä annettavaa perusopetusta avo- ja osasto-oppilaille. Sairaalaopetuksessa korostuvat kasvatuksen ja opetuksen lisäksi pedagoginen kuntoutus kaikkien oppilasta opettavien, kasvattavien tai hoitavien tahojen keskinäinen yhteistyö ja konsultaatio. Sairaalaopetuksessa tuetaan oppilaan koulupolkuja. Nivelvaiheyhteistyö oppilaan oman koulun kanssa korostuu tulo- ja paluuvaiheessa. Oppilaan tukitoimien ja opetuksen järjestämiseksi järjestetään sairaalaopetuksen koordinoima sekä tulo- että paluuvaiheessa verkostopalaveri, johon kootaan tarvittava oppilashuollollinen asiantuntijaryhmä. Oppilaan tulee voida palata siihen opetukseen, johon oppilas osallistui ennen siirtymistä sairaalaopetukseen.

Opetuksen siirtyminen omasta koulusta sairaalakouluun

Ennen oppilaaksi ottoa sairaalakouluun:

Oppilaalla erikoissairaanhoidon hoitokontakti olemassa. Yhteistyötä toteutettu prosessi –kuvauksen vaiheen 1. mukaisesti. Käsitys oppilaan kokonaistilanteesta muodostunut yhteistyössä.

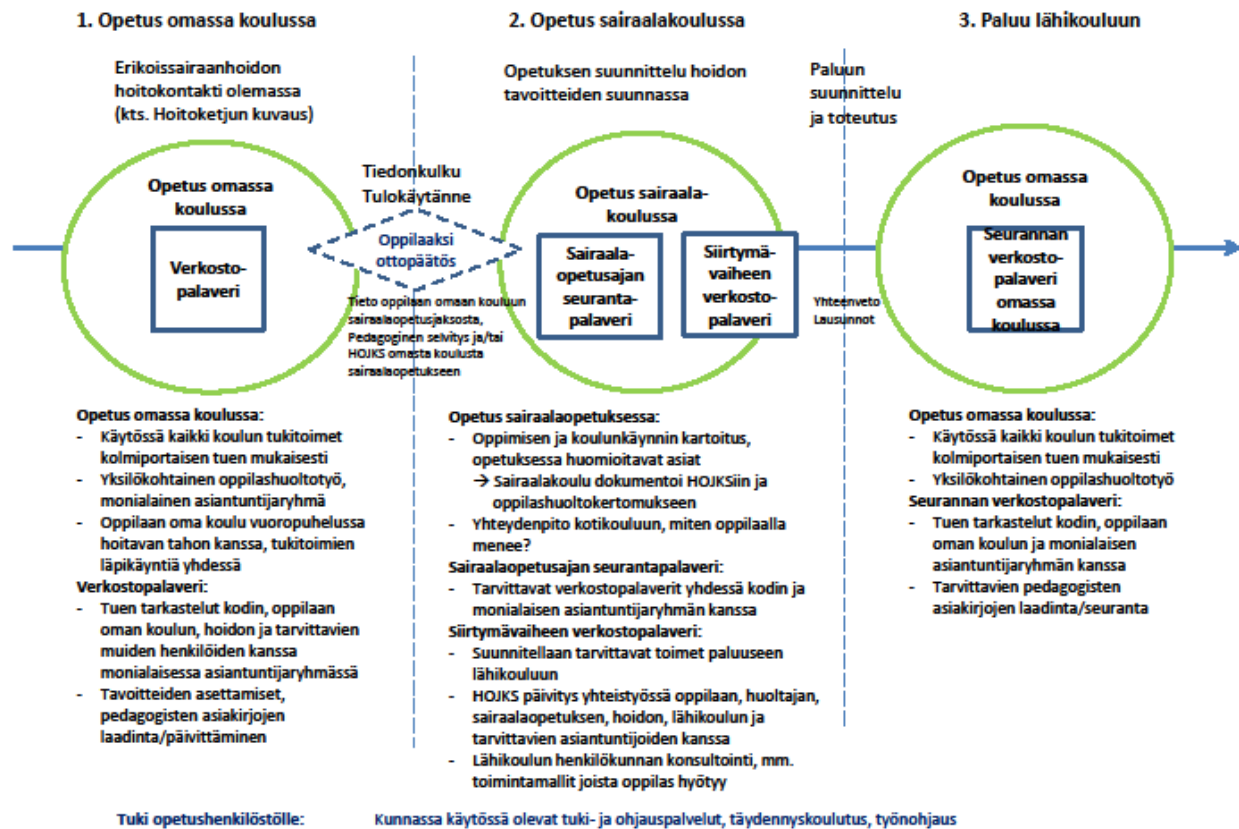
Oppilaaksi otto sairaalakouluun:

- Erikoissairaanhoidon ja sairaalakoulu sopivat yhteistyössä huoltajan kanssa opetusjaksosta sairaalakoulussa. Tieto tästä oppilaan kotikouluun.
- Sairaalakoulu tekee kirjallisen sopimuksen huoltajan kanssa.
- Lahden Perusopetuspalveluiden opetus- ja kasvatusjohtaja laatii oppilaaksiottopäätöksen sairaalakouluun.

Oppilaan kotikoulu toimittaa oppilaan pedagogisen selvityksen ja/tai HOJKSin sairaalakouluun.

Oppilaan opetuksen siirtyminen sairaalakoulusta oppilaan lähikouluun toteutetaan prosessikuvauksessa olevan yhteistyökuvauksen mukaisesti. Oppilas palaa joko samaan opetusryhmään/kouluun tai muuhun lähikouluun, mikäli se on katsottu monialaisessa yhteistyössä oppilaan kokonaistilanne huomioiden paremmaksi ratkaisuksi.

Yhteistyöprosessi sairaalaopetuksen kanssa

Prosessikuvaus laadittu yhteistyössä opetuksen, oppilashuollon, sosiaali- ja terveystoimen ja PHSOTEYn kanssa, päivitetty viimeksi 15.12.2015

8.4 Oppilashuoltosuunnitelmat

Oppilashuoltosuunnitelmat

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaiden ja huoltajien kanssa. Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan oppilashuollon toimintatavat oppilaiden ja huoltajien osallisuuden edistämiseksi sekä yhteistyön järjestämiseksi.

Opetuksen järjestäjä seuraa koulun oppilashuoltosuunnitelman toteutumista. Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen on osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa koskevaa tehtävää. Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen oppilashuoltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa oppilashuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta.

Kunnan yhteinen oppilashuollon ohjaus- ja koulukohtainen oppilashuoltoryhmä ohjaa, seuraa ja arvioi oppilashuoltotyötä ja sen vaikuttavuutta. Rehtori ja apulaisrehtori esittelevät vuosittain koulun oppilashuollon painopisteet, tukiresursoinnin ja sen käytön sekä arvioivat oppilashuollon vaikuttavuutta ja toimivuutta yhdessä ohjaus- ja oppilashuoltoryhmän kanssa. Mittareina käytetään mm. kouluterveyskyselystä, lasten ja nuoren hyvinvointikyselyistä sekä maakunnallisesti toteutettavista arviointikyselyistä saatuja tuloksia.

8.5 Paikallisesti päätettävät asiat ja koulukohtaisen oppilashuoltosuunnitelman laadinta

Opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta

Opetussuunnitelmassa kuvataan perusopetuksen oppilashuollon paikallisen toteuttamisen tavoitteet ja toimintatavat. Siinä määritellään opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä koulukohtaisten oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaavat linjaukset. Oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaaviin linjauksiin on tarkoituksenmukaista sisällyttää suunnitelmien perusrakenne ja osa suunnitelmiin sisältyvistä asioista, jolloin turvataan suunnitelmien riittävä yhdenmukaisuus kaikissa kouluissa. Yhteisiä osuuksia täsmennetään ja täydennetään koulukohtaisesti.

Koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma²

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilashuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä koulun henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Oppilashuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman koulun yhteinen.

Oppilashuoltosuunnitelmaa laadittaessa sovitaan menettelytavoista, joilla koulun henkilöstö, lapset ja huoltajat sekä tarvittavilta osin yhteistyötahot perehdytetään suunnitelmaan. Samalla sovitaan suunnitelmasta tiedottamisesta edellä mainituille.

Koulukohtaiseen oppilashuoltosuunnitelmaan sisällytetään seuraavat asiat:

1. *Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut*

Oppilashuoltosuunnitelmassa esitetään arvio koulun oppilashuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien oppilashuoltopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arvioita voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arvio oppilashuollon kokonaistarpeesta tukee koulun käytettävissä olevien resurssien kohdentamista yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen oppilashuoltotyöhön sekä oppilashuollon yhteistyöhön. Arviossa otetaan huomioon oppilashuollon seurannassa, kehittämisessä ja toteuttamisessa vaadittava opetushenkilöstön ja oppilashuollon palveluiden asiantuntijoiden työpanos. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti lasten ja nuorten terveyttä ja hyvinvointia sekä elinoloja koskevaa seurantatietoa. Lisäksi huomioidaan kouluyhteisön ja -ympäristön tarpeet, asuinalueen erityispiirteet sekä tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrä koulussa. Arvion valmistelussa otetaan huomioon myös oppilailta ja huoltajilta sekä opetus- ja oppilashuoltohenkilöstöltä saatava tieto.

Oppilashuoltosuunnitelmaan sisällytetään arvio koulun käytettävissä olevista oppilashuoltopalveluista, joita ovat kouluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan

- oppilashuollon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako sekä palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö
- oppilashuollon palveluiden kohdentaminen yksittäisiin oppilaisiin, kouluyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä oppilashuollon kehittämiseen ja seurantaan.

2. *Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat*

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen oppilashuollon kokonaisuus, josta ilmenee

- yhteisöllisen oppilashuollon järjestäminen ja sen toimintatavat kouluyhteisön ja -ympäristön terveellisyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.
-

- koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän tai muun tehtävään soveltuvan monialaisen koulukohtaisen ryhmän toimitavat ja käytännöt

Tämän lisäksi oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan

- koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän toimintatavat ja käytännöt
- yhteistyö koulun ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhteisöllisen oppilashuollon kehittämisessä
- yhteistyö oppilaan ohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa
- yhteistyö ja käytännöt kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa
- yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä
- järjestyssäännöt
- poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen
- tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus
- tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen
- koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet
- suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa.

Seuraavassa määritellään kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö:

a. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma. Siinä otetaan huomioon sekä oppilaiden keskinäiset että oppilaiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet koulussa. Suunnitelmassa kuvataan:

- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen
- edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla
- yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta
- yhteistyö huoltajien kanssa,
- yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.

b. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Oppilashuoltosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset kuten pelastussuunnitelma. Suunnitelmassa kuvataan:

- kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa
- johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa
- sisäisen ja ulkoisen sekä koulun ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- toimintavalmiuksien harjoittelu
- suunnitelman arviointi ja päivittäminen.

3. *Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen*

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen oppilashuollon kokonaisuus, josta ilmenee

- yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen lapsen ja nuoren kehityksen, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi sekä yksilöllisen tuen toteuttamiseksi.

Tämän lisäksi oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan

- yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa
- oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa
- yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä
- oppilashuollon tuki kurinpitorangeistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä
- asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelyssä
- oppilashuoltokertomusten laatiminen ja säilytys
- yhteistyö koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi.

4. *Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa*

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaiden ja huoltajien kanssa. Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan oppilashuollon toimintatavat oppilaiden ja huoltajien osallisuuden edistämiseksi sekä yhteistyön järjestämiseksi. Suunnitelmassa kuvataan

- oppilaan ja huoltajan osallisuus yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa
- yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon periaatteista ja menettelytavoista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille.

5. *Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen*

Opetuksen järjestäjä seuraa koulun oppilashuoltosuunnitelman toteutumista.

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi. Näitä ovat seurannasta vastuussa oleva taho koulussa, seurattavat asiat ja käytettävät menetelmät tietojen kokoamiseksi sekä seurannan aikataulu. Lisäksi kuvataan seurantatietojen käsittely ja hyödyntäminen koulun oppilashuollon kehittämisessä sekä keskeisistä tuloksista tiedottaminen oppilaille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyötahoille.

Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen on osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa koskevaa tehtävää. Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen oppilashuoltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa oppilashuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta.

LUKU 9. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Kärkölän kunnan koulun opetuskieli on suomen kieli.

Oppilaille, jotka eivät puhu äidinkielenään suomen kieltä, laaditaan tapauskohtaisesti oppimissuunnitelmat, joissa kuvataan oppilaan opetusjärjestelyt, koulunkäyntihistoria, vahvuudet ja tuettavat alueet, suomi toisena kielenä - opetuksen järjestämistavat sekä tavoitteet, sisällöt, menetelmät ja arviointi, menetelmät muiden oppiaineiden eriyttämisessä sekä työskentelytaidot.

Perusopetuksen valmistavassa opetuksessa noudatetaan Päijät-Hämeen seudullista valmistavan opetuksen opetussuunnitelmaa.

9.1. Saamelaiset ja saamenkieliset

Kärkölässä ei järjestetä saamenkielen opetusta. Oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma, jossa mahdollisuuksien mukaan pyritään tukemaan heidän kulttuuritaustaansa.

9.2. Romanit

Kärkölässä ei järjestetä romani kielen opetusta. Oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma, jossa mahdollisuuksien mukaan pyritään tukemaan heidän kulttuuritaustaansa tekemällä yhteistyötä kotien kanssa.

9.3. Viittomakieliset

Kärkölän kunnassa ei järjestetä erillistä viittomakielen opetusta, vaan oppilaalle pyritään järjestämään opiskelupaikka, jossa hän voi opiskella viittomakielellä.

9.4. Muut monikieliset oppilaat

Maahanmuuttaja- ja muut monikieliset oppilaat

Esiopetusikäisen oppilaan suomen kielen opiskelu alkaa omassa alkuluokassa. Lasten kaksi- tai monikielistä kieli-identiteettiä tuetaan ja heille tarjotaan tilaisuuksia käyttää ja omaksua kieliä toiminnallisesti ja leikinomaisesti. Esiopetuksessa luodaan myönteisiä kielenoppimistilanteita ja rakennetaan pohjaa elinikäiselle kielten opiskelulle. Esiopetuksen keskeiset sisältöalueet harjaannuttavat kielen käytön eri toimintoihin, kotoittavat suomalaiseen kulttuuriin ja vertailevat suomalaista kulttuuria muihin kulttuureihin. Oppimisprosessit nivoutuvat kaikkiin esiopetuksen osa-alueisiin.

Kärkölään muuttavat peruskouluikäiset lapset ja nuoret, jotka eivät osaa suomen kieltä, ohjataan perusopetukseen valmistavaan ryhmään. Valmistava opetus järjestetään Päijät-Hämeen seudullisen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman mukaisesti. Perusopetuksen valmistavan opetuksen laajuus vastaa yhden lukuvuoden oppimäärää. Tämän jälkeen oppilas siirtyy opiskelemaan hänelle määrättyyn lähikouluun.

Maahanmuuttajaoppilaalle voidaan opettaa suomea toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus- oppimäärän mukaisesti, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita yhdessä tai useammassa kielitaidon osa-alueessa. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus- oppimäärän tavoitteet ja sisällöt on määritelty opetussuunnitelman oppiaineet osiossa.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus- oppimäärä on sidottu vuosiluokkiin muiden oppiaineiden tavoin. Oppilas saattaa tulla S2-opetukseen kesken perusopetuksen. Tuolloin ei välttämättä päästä luokkatasolle asetettuihin tavoitteisiin. Esi- ja perusopetuksessa opiskelevalle oppilaalle, joka opiskelee suomea toisena kielenä, laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa oppimissuunnitelma, joka voi olla osa kotouttamissuunnitelmaa. Oppimissuunnitelmassa kuvataan opetusjärjestelyt, koulunkäyntihistoria, vahvuudet ja tuettavat alueet, suomi toisena kielenä -opetuksen järjestämistavat sekä tavoitteet, sisällöt, menetelmät ja arviointi, menetelmät muiden oppiaineiden eriyttämisessä sekä työskentelytaidot. Mikäli oppilas tarvitsee opiskelunsa tueksi muusta kuin kielitaidosta johtuvaa tehostettua tai erityistä tukea, edetään opetussuunnitelmassa määriteltujen tuen järjestelyjen periaatteiden mukaisesti. Kouluneuvotteluissa suunnitelmia laadittaessa voidaan käyttää tarvittaessa tulkkipalveluja, jotta sisällöt ja yhteistyö kotien kanssa tulee ymmärretyksi molemmin puolin.

Myös maahanmuuttajaoppilaiden, kuten kaikkien oppilaiden opetuksessa, noudatetaan yhteisiä tavoitteita ja periaatteita. Keskeistä maahanmuuttajaoppilaiden opetuksessa on opiskeltavien asioiden eriyttäminen sekä oppilaan oppimista tukevien menetelmien käyttäminen.

Oman äidinkielen vahvaa osaamista tuetaan mahdollisuuksien mukaan. Oman äidinkielen opetuksesta pyritään järjestämään.

Erilaiset kulttuurit nähdään voimavarana, ja kulttuurien vuorovaikutusta tuetaan. Opetussuunnitelmassa monikulttuurisuuteen ja kieleen liittyviä kysymyksiä käsitellään laaja-alaista osaamista, toimintakulttuuria ja oppiaineita käsittelevissä luvuissa.

LUKU 10. Kaksikielinen opetus

Kärkölän kunnassa ei järjestetä opetusta kaksikielistä opetusta. Mikäli koulu tai koulut haluavat järjestää kaksikielistä- tai kielikylpyopetusta, laativat he koululle oman opetussuunnitelman. Jossa kuvataan opetuksen järjestäminen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden vaatimalla tavalla.

LUKU 11. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva perusopetus

Ei käytössä Kärkölän kunnassa.

LUKU 12. Valinnaisuus perusopetuksessa

12.1 Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

Valtioneuvoston asetuksessa vuosiluokille 1-6 ja vuosiluokille 7-9 osoitetaan kullekin taide- ja taitoaineelle (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta, kotitalous) kaikille yhteisen opetuksen vähimmäistuntimäärä. Lisäksi näiden oppiaineiden opetukseen osoitetaan 1-6 vuosiluokille yhteensä kuusi vuosiviikkotuntia ja vuosiluokille 7-9 yhteensä viisi vuosiviikkotuntia, joista tuntijaossa käytetään nimeä taide- ja taitoaineiden valinnaiset. Valinnaisten tuntien käytöstä päätöksen tekee opetuksen järjestäjä.

Taide- ja taitoaineiden valinnaisiin osoitetut vuosiviikkotunnit voidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa jakaa musiikin, kuvataiteen, käsityön, liikunnan ja kotitalouden kesken opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Vaihtoehtoisesti vuosiviikkotunnit tai osa niistä voidaan osoittaa oppilaiden valittavaksi. Valinnaisia tunteja voidaan käyttää painotetun opetuksen järjestämiseen, mikäli paikallisessa opetussuunnitelmassa painotetaan joitakin taide- ja taitoaineita tai niistä muodostettua oppiainekokonaisuutta.

Taide- ja taitoaineiden oppimäärät muodostuvat oppiaineen vähimmäistuntimäärästä ja mahdollisista taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista. Taide- ja taitoaineiden tunnit arvioidaan osana yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, eikä niistä anneta erillisiä perusopetuksessa käytettävissä todistuksissa.

12.2 Valinnaiset aineet

Valinnaisten aineiden tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisten aineiden yhteenlaskettu määrä on vähintään yhdeksän vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 1-9.

Kärkölän kunnassa valinnaisten opintojen jakautuminen vuosiluokittain on esitetty Kärkölän kunnan tuntijaossa. Painotettuun opetukseen on käytetty valinnaisen opetuksen oppitunteja.

Valinnaisena aineena voidaan tarjota perusopetuksen soveltavia, syventäviä perusopetukselle asetettuja tavoitteita tukevia aineita tai useasta aineesta muodostettuja oppiainekokonaisuuksia.

Valinnaisten aineiden tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisten aineiden yhteenlaskettu määrä on vähintään yhdeksän vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 1-9. Valinnaisena aineena voidaan tarjota perusopetukseen soveltuvia, syventäviä ja soveltavia perusopetukselle asetettuja tavoitteita tukevia aineita tai useasta aineesta muodostettuja oppiainekokonaisuuksia. Valinnaisten aineiden tulee edistää perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Syventävät valinnaiset aineet syventävät ja/tai laajentavat yhteisten oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Soveltavat valinnaiset aineet voivat sisältää aineksia useasta oppiaineesta tai laaja-alaisesta osaamisesta. Soveltavilla valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä esimerkiksi taide- ja taitoaineiden opinnoissa, tieto- ja viestintäteknologiassa, kuluttaja- ja talouskasvatuksessa, globaalikasvatuksessa tai draamaopinnoissa.

Opetuksen järjestäjä päättää, mitä valinnaisia aineita tarjotaan. Opetuksen järjestäjän tulee ottaa valinnaisten aineiden tarjonnasta sekä arvioinnista päättäessään huomioon opiskelijaksi ottamisen perusteet toiselle asteelle.

Valtioneuvoston asetuksessa määritellyssä tuntijaossa on vuosiluokilla 1-9 varattu yhdeksän vuosiviikkotuntia opetusajaksi valinnaisille aineille. Mikäli opetuksen järjestäjän hyväksymässä tuntijaossa ylitetään perusopetusasetuksen määrittelemä vähimmäisvuosiviikkotuntimäärä (222vvt), voivat tunnit ylityksen osalta sisältää myös valinnaisia aineita. Valinnaisiin aineisiin osoitettuja vuosiviikkotunteja voidaan tarvittaessa käyttää painotetun opetuksen järjestämiseen.

Kärkölän kunnassa koulujen tarjoamat valinnaisuuteen osoitetut opinnot kuvataan koulukohtaisesti koulujen työ-/lukuvuosisuunnitelmissa.

Vuosiluokat 7-9

VALINNAISAINEEET JAKAUTUVAT KOLMEEN RYHMÄÄN (vuosiluokat 7-9)

PITKÄVALINTA

Pitkävalinta on kahdeksi lukuvuodeksi, 8.-9. luokilla valittava yhteensä neljän vuosiviikkotunnin mittainen opintokokonaisuus, josta kaksi viikkotuntia opiskellaan kahdeksannella ja kaksi yhdeksännellä luokalla. Oppilas valitsee seitsemännen luokan keväällä kaksi pitkävalintaa. Liikuntaluokalla liikunta on yksi pitkävalinnoista, joten valittavia opintokokonaisuuksia jää yksi. Musiikkiluokalla musiikki on yksi pitkävalinnoista, joten valittavia opintokokonaisuuksia jää yksi.

Opintokokonaisuuden arviointi on osa oppiaineen arviointia.

PUOLIPITKÄVALINTA

Puolipitkävalinta on kahdeksi lukuvuodeksi, 8.-9. luokilla valittava kahden vuosiviikkotunnin mittainen opintokokonaisuus, josta yksi viikkotunti opiskellaan kahdeksannella ja yksi yhdeksännellä luokalla. Oppilas valitsee seitsemännen luokan keväällä yhden puolipitkävalinnan. Musiikkiluokalla musiikki on puolipitkävalinta, joten muita valittavia kursseja ei jää.

Opintokokonaisuuden arviointi on osa oppiaineen arviointia.

LYHYTVALINTA

Lyhytvalinta on kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla opiskeltava yhden vuosiviikkotunnin mittainen opintokokonaisuus. Oppilas valitsee 7. luokan keväällä kaksi lyhytvalintaa kahdeksannelle ja yhden yhdeksännelle luokalle. Liikunta ja musiikkiluokalla valittavaksi jää yksi opintokokonaisuus yhdeksännelle luokalle.

Opintokokonaisuudet arvioidaan merkinnällä hyväksytty / hylätty (S / E).

12.3 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

B2-kielenä voi opiskella saksan tai ranskan kieltä. B2-kielen opiskelu alkaa 8. vuosiluokalla. Opetus ei lisää oppilaan vuosiviikkotuntimäärää vaan se sisältyy valinnaisaineiden tarjontaan. Opiskelun laajuus on 2 vuosiviikkotuntia sekä 8. että 9. luokalla.

12.4 Paikallisesti päätettävät asiat

Opetuksen järjestäjä päättää valinnaisuudesta opetuksessa siten, että tarjonta toteuttaa perusopetukselle asetettuja tavoitteita ja vastaa oppilaiden tarpeisiin. Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

- miltä osin taide- ja taitoaineiden valinnaisia tunteja osoitetaan taide- ja taitoaineiden oppimääriin ja kamalla näitä tunteja taide- ja taitoaineiden kesken
- miltä osin taide- ja taitoaineiden valinnaisia tunteja osoitetaan taide- ja taitoaineiden oppimääriin oppilaan valintaan perustuen
- mitkä ovat kunkin taide- ja taitoaineen tavoitteet ja keskeiset sisällöt vuosiluokilla, jolla näiden oppiaineiden opetustunnit muodostuvat osittain tai kokonaisuudessaan taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista

Valinnaiset aineet

- mitkä ovat oppilaille tarjottavat valinnaiset aineet
 - o mikä on kunkin valinnaisen aineen nimi ja laajuus sekä vuosiluokat, joilla kutakin valinnaista ainetta tarjotaan
 - o miten vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokittain
 - o mitkä ovat kunkin valinnaisen aineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain sekä oppimisympäristöihin, työtapoihin, tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet.

Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

- mitkä ovat oppilaille mahdollisesti tarjottavat vapaaehtoiset ja valinnaiset kielet
 - o miten niiden vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokittain
 - o mitkä ovat opetussuunnitelman perusteiden pohjalta määritellyt tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain sekä oppimisympäristöihin, työtapoihin, tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet.

Liitteet:

Tvt-suunnitelma

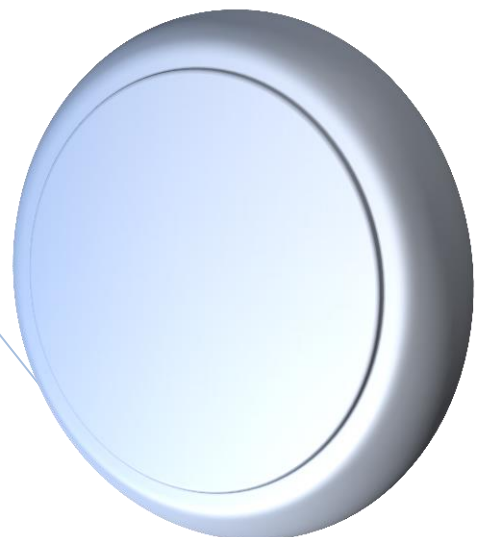
Väli- ja lukuvuositodistukset

KÄRKÖLÄN KUNTA

**PERUSOPETUKSEN
OPETUSSUUNNITELMA 2016**

OPETUKSEN TAVOITTEET, SISÄLLÖT JA LAAJA-ALAISET
OPPIMISEN TAVOITTEET OPPIAINEITTAIN VUOSILUOKILLA 7-9

Sisällysluettelo	3
15. Vuosiluokat 7-9	5
15.1 Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe sekä vuosiluokkien 7-9 tehtävä	5
15.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9	6
15.3 Paikallisesti päätettävät asiat	11
15.4 Oppiaineet vuosiluokilla 7-9	11
15.4.1 Äidinkieli ja kirjallisuus	12
15.4.2 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus	53
15.4.3 Vieraat kielet	70
15.4.4 Matematiikka	105
15.4.5 Biologia	121
15.4.6 Maantieto	137
15.4.7 Fysiikka	155
15.4.8 Kemia	171
15.4.9 Terveystieto	187
15.4.10 Uskonto	196
15.4.11 Elämäkatsomustieto	206
15.4.12 Historia	214
15.4.13 Yhteiskuntaoppi	222
15.4.14 Musiikki	230
15.4.15 Kuvataide	238
15.4.16 Käsityö	249
15.4.17 Liikunta	258
15.4.18 Kotitalous	276
15.4.19 Oppilaanohjaus	287
16. Valinnaiset aineet	296
16.1 Valinnainen ruotsi	296
16.2 Ysitanssit	296
16.3 Tanssi tutuksi	297
16.4 Keho kuntoon	297
16.5 Liikunta (pitkä valinta)	298
16.6 Pelit ja leikit	298
16.7 Tietokone opiskelu- ja työvälineenä	299
16.8 Tietokoneavusteinen sisällöntuotanto	299
16.9 Matematiikka (valinnainen)	300

16.10 Musiikki (lyhyt valinta).....	301
16.11 Biologian ja maantiedon lyhytkurssi.....	301
16.12 Kansalaistaidot	302
16.13 Kankaan koristelua	303
16.14 Tekstiilityö (lyhyt valinta)	303
16.15 Ilmaisutaito.....	304
16.16 Kansainvälisyyskasvatus.....	304
16.17 Teknologia.....	305
16.18 Kojerakentelu	305
16.19 Elektroniikka	306
16.20 Liikunta (valinnainen taito- ja taideaine).....	307
16.21 Kotitalous (valinnainen taito- ja taideaine)	308
16.22 Kotitalous (pitkä valinta)	308
16.23 Kotitalous (lyhyt valinta juhla- kurssi)	309
16.24 Kotitalous (lyhyt valinta kodin kemiaa).....	310
16.25 Kotitalous (lyhyt valinta kahvilakurssi).....	310
16.26 Kotitalous (lyhyt valinta omaan kotiin)	311
16.27 Biologia ja maantieto (työkurssi).....	311
16.28 Kuvataide.....	312

15. Vuosiluokat 7-9

15.1 Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe sekä vuosiluokkien 7-9 tehtävä

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista. Koulun tehtävä on huolehtia, että myös näillä vuosiluokilla työskentelytavat ja arviointikäytännöt ovat oppilaiden ikäkauteen ja edellytyksiin soveltuvia. Tärkeää on, että kotona ja koulussa huolehditaan myös oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvalliseksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

Vuosiluokat 7-9: Yhteisön jäsenenä kasvaminen

Vuosiluokkien 7-9 erityisenä tehtävänä on ohjata ja tukea oppilaita näiden voimakkaiden kehitysvuosien aikana, huolehtia perusopetuksen oppimäärän opiskelun loppuunsaattamisesta ja kannustaa kaikkia oppilaita opintojen jatkamiseen. Erityistä huolta pidetään siitä, että jokainen oppilas saisi mahdollisimman hyvät edellytykset perusopetuksen jälkeisille opinnoille ja osaisi pohtia ratkaisujaan realistisesti ja tietoon perustuen. Oppilaiden väliset yksilölliset kehityserot, myös poikien ja tyttöjen usein erilainen kehitysrytmi, alkavat näkyä aiempaa selvemmin ja vaikuttavat koulutyöhön. Oppilaita ohjataan oman kehityksensä ymmärtämiseen ja rohkaistaan itsensä hyväksymiseen sekä vastuunottoon itsestä ja omista opinnoista, kavereista ja lähiympäristöstä. Oppilaita tuetaan yhteisöllisyyteen, joka ei hyväksy minkäänlaista kiusaamista, seksuaalista häirintää, rasismia eikä muuta syrjintää. Välittämisellä, yksilöllisellä kohtaamisella sekä työskentelytapojen ja oppimisympäristöjen monimuotoisuudella vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Opintojen aikaisen arvioinnin ja palautteen antamisen käytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne ovat vuorovaikutteisia ja oppimista ohjaavia sekä kannustavat oppilaita työskentelemään tavoitteellisesti yksilöinä ja ryhmänä. Kodin ja koulun yhteistyö saa uusia muotoja ja sisältöjä. Se on edelleen kasvavan nuoren tärkeä tuki. Yhteisistä pelisäännöistä ja hyvistä käytöstavoista sopiminen oppilaiden ja huoltajien kanssa luo turvallisuutta ja edistää koulutyön onnistumista.

Vuosiluokkien 7-9 aikana oppilaat luovat perustaa aikuisidentiteetilleen, kartuttavat osaamistaan sekä suuntautuvat ja valmistautuvat perusopetuksen jälkeiseen elämään. Opetuksessa syvennetään, rikastetaan ja laajennetaan alemmilla vuosiluokilla opittua. Uusina yhteisinä oppiaineina alkavat kotitalous ja oppilaanohjaus. Fysiikan ja kemian, biologian ja maantiedon sekä terveystiedon opetus eriytyy ympäristöopista viideksi eri oppiaineeksi. Oppilaille tarjoutuu lisää valinnaisia aineita. Monialaiset oppimiskokonaisuudet ja valinnaiset aineet tarjoavat mahdollisuuksia oppilaiden kiinnostuksen kohteiden syventämiseen ja vapaa-ajalla opitun yhdistämiseen koulutyöhön. Ne luovat tilaisuuksia itsenäisyyden ja vastuullisuuden harjoitteluun esimerkiksi taiteellisissa produktioissa, tutkimushankkeissa tai yhteiskunnallisissa projekteissa.

Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen

Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa oppilaat suuntautuvat jatko-opintoihin ja tekevät päätöksiä koulutus- ja uravalinnoistaan. Siirtymä edellyttää suunnitelmallista ja monialaista yhteistyötä sekä vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa. Tavoitteena on antaa oppilaille mahdollisimman hyvät valmiudet edetä perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen sekä turvata opiskelun edellytykset ja hyvinvointi. Siirtyminen kohti uutta elämänvaihetta edellyttää nuorilta lisääntyvää elämänhallintaa, itsenäisyyttä ja vastuullisuutta. Koulu tukee oppilaita tässä kehitysprosessissa, jolloin oppilaanohjauksen ja oppilashuollon merkitys korostuu. Oppilaat tarvitsevat runsaasti tietoa erilaisista peruskoulun jälkeisistä mahdollisuuksista sekä monipuolista ohjausta niin opinto-ohjaajalta kuin eri oppiaineiden opettajiltakin. On tärkeä varata aikaa keskustella oppilaiden kanssa heidän suunnitelmistaan ja auttaa oppilaita ymmärtämään jatko-opintojen asettamia vaatimuksia sekä tekemään realistisia valintoja.

15.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä kuvataan, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 7-9.

Edellytykset laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle vahvistuvat oppilaiden kasvun myötä. Toisaalta oppiaineiden välisen yhteistyön ja kouluarjen hallinnan haasteet lisääntyvät. Koulu voi parhaimmillaan tarjota yhteisön, jonka murrosiässä oleva nuori voi kokea itselleen merkitykselliseksi ja joka auttaa jäsentämään sekä omaa kehitystä että ympäröivää maailmaa. Erityisen tärkeätä on luoda mahdollisuuksia itsetuntoa vahvistaviin osaamisen ja onnistumisen kokemuksiin sekä ohjata jokaista oppilasta tunnistamaan oma erityislaatunsa ja omat vahvuutensa ja näkemään realistisesti myös kehittymistarpeensa.

Näinä vuosina jatketaan kestävän elämäntavan ja hyvinvoinnin pohjan rakentamista ja pohditaan oppilaiden kanssa kestävän kehityksen sosiaalisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia sekä kulttuurisia ja ekologisia edellytyksiä. Opetukseen tuodaan esimerkkejä, käytäntöjä ja teoreettista pohdintaa siitä, miten kestävän kehityksen eri ulottuvuudet ovat yhteydessä toisiinsa ja mitä kestävä elämäntapa käytännössä merkitsee.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä tuetaan kaikissa oppiaineissa kullekin oppiaineelle luontevalla tavalla. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä oppilaiden kanssa tähtää erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen ja syventämiseen.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Koulutyössä vahvistetaan oppilaiden aktiivista roolia oppimisprosessissa ja luodaan edellytyksiä oppimista tukeville myönteisille kokemuksille ja tunteille. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamisesta, työn suunnittelusta ja oman työskentelyprosessin ja etenemisen arvioinnista. Heitä ohjataan tunnistamaan omat oppimis- ja opiskelustrategiansa ja kehittämään niitä tietoisesti. Oppilaat tarvitsevat keinoja tarkkaavaisuutensa ja keskittyneisyytensä ylläpitämiseen sekä ohjausta teknologian ja muiden apuvälineiden hyödyntämiseen opiskelussaan.

Oppilaita kannustetaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä, perustelevaan ajatuksiaan ja soveltamaan koulun ulkopuolella opittuja taitoja koulutyössä. On tärkeää oppia kuuntelemaan itseä ja toisia, näkemään asioita toisten silmin sekä löytämään vaihtoehtoja ja luovia ratkaisuja. Rohkaisua tarvitaan epäselvän ja ristiriitaisen tiedon kohtaamiseen ja käsittelyyn. Tiedon rakentumisen erilaisia tapoja tutkitaan yhdessä ja oppilaita rohkaistaan tuomaan esille omaa kokemustietoaan ja pohtimaan sen merkitystä ajattelulle. Oppilailla tulee olla mahdollisuus tehdä havaintoja ja harjaannuttaa havaintoherkkyyttään, hakea monipuolisesti tietoa sekä tarkastella käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään uuden oivaltamiseen ja luomiseen, yhdistelemään ennakkoluulottomasti erilaisia näkökulmia sekä rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Oppilaiden omia ideoita tuetaan. Ajattelun taitoja kehitetään lisäksi luomalla monimuotoisia tilaisuuksia itsenäiseen ja yhteiseen ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä asioiden välisten vuorovaikutussuhteiden ja keskinäisten yhteyksien huomaamiseen ja siten systeemiseen ajatteluun. Eettisen ajattelun kehittymistä tuetaan pohtien oikeaa ja väärää, hyvää elämää ja hyveitä sekä eettisen toiminnan periaatteita. Taiteet syventävät eettistä ja esteettistä ajattelua herättämällä tunteita ja luomalla uusia oivalluksia.

Oppiainerajat ylittävä, kokeileva, tutkiva ja toiminnallinen työskentely oppilaita kiinnostavien ilmiöiden tarkastelemiseksi on tärkeää paitsi ajattelun taitojen myös oppimisen motivaation ja perusopetuksen jälkeisiin opintoihin liittyvien valintojen kannalta. Eri oppiaineiden tunneilla pohditaan opiskelun sekä omien ajattelu- ja työskentelytapojen merkitystä tulevaisuudelle. Oppilaita autetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista ja tekemään valintansa perustellusti omia taipumuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan arvostaen.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Koulutyössä tuetaan oppilaiden kulttuuri-identiteetin muodostumista ja kulttuurisesti kestävästä elämäntapaa, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa sekä pohtimaan, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisina hyväksyä. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan. Tutustutaan keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin ja niiden merkitykseen ja toteutumiseen maailmassa.

Oppilaita ohjataan lukemaan ympäristön kulttuurisia viestejä, tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä tunnistamaan siihen liittyviä arvoja. Mediaympäristöä analysoidaan ja sen vaikutuksia opitaan arvioimaan. Kulttuuriperintöön tutustutaan monipuolisesti ja osallistutaan sen ylläpitoon ja uusintamiseen. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä ja oppivat

huomaamaan niiden merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille. Toimimalla yhteistyössä muiden tahojen kanssa koulu tarjoaa oppilaille monenlaisia tilaisuuksia ilmaista kulttuurista osaamistaan ja vaikuttaa esimerkiksi taiteen keinoin.

Kouluyhteisössä ja sen ulkopuolella tapahtuvan vuorovaikutuksen sekä kansainväliseen yhteistyöhön liittyvien kokemusten kautta oppilaiden maailmankuva avartuu ja taito käydä dialogia kehittyy. Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan osaamistaan soveltaen monenlaisissa esiintymis-, yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteissa. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti. Heitä ohjataan myös arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden, näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyöhön sisällytetään runsaasti mahdollisuuksia luovaan toimintaan. Oppilaita kannustetaan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Oppilaiden itsenäistymistä tuetaan yhteistyössä kotien kanssa. Oppilaita ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta. Lisätään oppilaiden mahdollisuuksia osallistua koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa ja yhteistä hyvinvointia edistäviä ja haittaavia tekijöitä ja harjaantumaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistäviin toimintatapoihin. Erityistä huomiota kiinnitetään unen ja levon, tasapainoisen päivärutmin, liikkumisen ja monipuolisen ravinnon sekä päihteettömyyden merkitykseen ja hyvien tapojen tärkeyteen elämässä. Sosiaalisia taitoja harjoitellaan ja tuetaan tunnetaitojen kehittymistä. Käsitellään yhdessä ristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaamista ja hallintaa. Oppilaat saavat valmiuksia suojata yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan. He oppivat ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita ja toimimaan onnettomuustilanteissa tarkoituksenmukaisesti. Oppilaita ohjataan toimimaan kestävästi ja vastuullisesti myös liikenteen erilaisissa tilanteissa, erityisesti pyörällä ja mopolla liikuttaessa, sekä huolehtimaan turvavarusteiden käytöstä ja päihteettömyydestä liikenteessä.

Eri oppiaineiden opetuksessa ja muussa koulutyössä oppilaat oppivat ymmärtämään teknologian kehitystä, monimuotoisuutta ja merkitystä omassa elämässä, kouluyhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opetetaan ymmärtämään myös teknologian toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista sekä harjoittelemaan sen vastuullista käyttöä ja teknologisten ideoiden kehittämistä ja mallintamista. Oppilaiden kanssa pohditaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan kestäväen tulevaisuuden näkökulmasta, tarkastelemaan mainosviestintää analyttisesti ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina. Heitä opastetaan vahvistamaan edellytyksiään oman talouden suunnitteluun ja taloudesta huolehtimiseen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestäväen elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin elämän eri alueilla.

Monilukutaito (L4)

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoa kaikkien oppiaineiden opetuksessa. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Harjoittelun painopiste on analyttisessä, kriittisessä

ja kulttuurisessa lukutaidossa. Oppilaat harjaantuvat kaikkien aistialueiden ja tietämisen tapojen monipuoliseen hyödyntämiseen oppimisessa. Tiedon tuottamisen, tulkinnan ja välittämisen taitoja harjoitellaan eri oppiaineille ominaisilla tavoilla sekä oppiaineiden yhteistyönä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään monilukutaitoaan myös vaikuttamiseen ja osallistumiseen omassa elinympäristössä, mediassa ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tarjotaan runsaasti tilaisuuksia näiden taitojen yhteistoiminnalliseen harjoitteluun. Monilukutaidon kehittämisessä siirrytään aikaisempaa enemmän eri tilanteissa ja eri yhteyksissä käytettäviin teksteihin. Oppilaiden monilukutaitoa syvennetään tutustuttamalla heidät kertoviin, kuvaaviin, ohjaaviin, kantaa ottaviin ja pohtiviin tekstilajeihin. Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa sekä ympäristölukutaitoa. Siinä tarkastellaan ja tulkitaan myös työelämään liittyviä tekstejä. Kuluttaja- ja talousosaamista kehitetään aihepiiriä monipuolisesti käsittelevien tekstien sekä niiden käyttöyhteyksiin tutustumalla. Numeraalista lukutaitoa hyödynnetään esimerkiksi arvioitaessa gallupien luotettavuutta tai ostotarjoustien edullisuutta. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa käyttämällä erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja esittämisen tapoja. Medialukutaitoa syvennetään osallistumalla ja työskentelemällä eri medioiden parissa. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisten viestinnän ja vaikuttamisen keinojen avulla.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö on luonteva osa oppilaan omaa ja yhteisön oppimista. Oppilaat syventävät taitojaan ja hyödyntävät opiskelussaan koulun ulkopuolella opittua. Heille muodostuu käsitys siitä, miten tieto- ja viestintäteknologiaa voi hyödyntää eri oppiaineiden opiskelussa, myöhemmissä opinnoissa ja työelämässä sekä yhteiskunnallisessa toiminnassa ja vaikuttamisessa. Oppimistehtävien yhteydessä tarkastellaan tv:n merkitystä yhteiskunnassa ja vaikutuksia kestäväan kehitykseen.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaita kannustetaan oma-aloitteiseen tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen erilaisissa oppimistehtävissä sekä eri tehtäviin sopivien työtapojen ja välineiden valintaan. Heidän käsityksensä eri laitteiden, ohjelmistojen ja palvelujen käyttö- ja toimintalogiikasta syvenee. He harjaantuvat systematisoimaan, organisoimaan ja jakamaan tiedostoja sekä valmistamaan erilaisia digitaalisia tuotoksia itsenäisesti ja yhdessä. Ohjelmointia harjoitellaan osana eri oppiaineiden opintoja. *Vastuullinen ja turvallinen toiminta:* Oppilaita ohjataan turvalliseen ja eettisesti kestäväan tieto- ja viestintäteknologian käyttöön. He oppivat, miten suojaudutaan mahdollisilta tietoturvariskeiltä ja vältytään tiedon häviämislä. Vastuulliseen toimintaan ohjataan pohtimalla, mitä esimerkiksi käsitteet tietosuojasta ja tekijänoikeus tarkoittavat, ja mitä seurauksia vastuuttomasta ja lainvastaisesta toiminnasta voi olla. Oppilaita opastetaan terveellisten ja ergonomisten työtapojen omaksumiseen. *Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely:* Oppilaita ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana. Samalla harjoitellaan lähdekriittisyyttä ja opitaan arvioimaan omaa ja muiden - myös erilaisten hakupalveluiden ja tietokantojen - tapaa toimia ja tuottaa tietoa. *Vuorovaikutus ja verkostoituminen:* Opetuksessa käytetään yhteisöllisiä palveluita ja koetaan yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkitys oppimiselle, tutkivalle työskentelylle ja uuden luomiselle. Oppilaita opastetaan käyttämään erilaisia viestintäkanavia ja -tyylejä tarkoituksenmukaisesti. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ja opitaan hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Opetuksessa edistetään oppilaiden kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää tietopohjaa. Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Huolehditaan siitä, että viimeistään tässä vaiheessa oppilaat saavat kokemuksia työelämästä ja yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan myös työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja ja huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Koulutyöhön sisältyy toimintamuotoja, joissa tarjoutuu tilaisuus oppia tuntemaan erilaisia ammatteja ja työaloja sekä yritystoimintaa. Tällaisia ovat mm. työelämään tutustumisjaksot, koulussa vierailevien henkilöiden kanssa käytävät keskustelut, vierailut yrityksissä ja erilaisissa organisaatioissa sekä harjoitusyritystoiminta ja vapaaehtoistyö.

Koulussa harjoitellaan projektityöskentelyä ja verkostoitumista omassa yhteisössä, lähialueella ja Suomessa sekä mahdollisuuksien mukaan myös kansainvälisesti. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa opitaan suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja, tekemään johtopäätöksiä ja löytämään uusia ratkaisuja olosuhteiden muuttuessa. Samalla opitaan tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, arvioimaan ja ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä sekä viemään työ sisukkaasti loppuun. Näin oppilaat saavat tilaisuuksia oppia oman kokemuksensa kautta työn, yrittäjämäisen toimintatavan sekä yrittäjyyden merkityksen yhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opastetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista. Heitä rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään opintoihin ja työhön liittyvät valintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Opetuksessa vahvistetaan ja syvennetään oppilaiden kiinnostusta yhteisiä ja yhteiskunnallisia asioita kohtaan ja harjoitellaan toimintaa demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä. Omassa luokkayhteisössä ja eri opiskeluryhmissä, oppilaskunnassa sekä kouluyhteisössä tapahtuva monimuotoinen osallistuminen ja siitä saatavat kuulluksi ja arvostetuksi tulemisen kokemukset auttavat näkemään vaikuttamisen mahdollisuuksia ja oppimaan vaikuttamisen tapoja. Oppilaat saavat tietoja ja kokemuksia yhteiskuntaa rakentavan osallistumisen keinoista ja muodoista kuten tukioppilastoiminnasta, ympäristötoiminnasta ja vapaaehtoistyöstä tai median, taide-elämän, julkisen sektorin, kansalaisjärjestöjen ja poliittisten puolueiden kautta vaikuttamisesta. Kokemukset tukevat oppilaiden itsetuntoa, oma-aloitteisuutta ja rohkaistumista vastuulliseen toimintaan. Osallistumalla oppilaat voivat harjaantua ilmaisemaan näkemyksensä rakentavasti, etsimään ratkaisuja yhteistyössä toisten kanssa sekä pohtimaan erilaisten toimintatapojen oikeutusta eri näkökulmista. Toiminnassa opitaan neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista. Ympäristön ja toisten ihmisten hyväksi tehdyt konkreettiset teot ja yhteistyöprojektit laajentavat vastuun piiriä. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle sekä lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle. Yhdessä pohditaan menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä ja erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden

arviointiin ja muuttamiseen kestävää hyvinvointia edistäviksi. Perusopetuksen aikana muodostuu näkemys siitä, miksi opiskelu ja osallistuminen ovat tärkeitä, mitä kestävä elämäntapa merkitsee ja miten koulussa hankittua osaamista voi käyttää kestäväns tulevaisuuden rakentamisessa.

15.3 Paikallisesti päätettävät asiat

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- miten tuetaan oppilaiden siirtymistä kuudennelta seitsemännelle vuosiluokalle sekä perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen
 - o toimintatavat siirtymävaiheessa
 - o tarvittava yhteistyö, työnjako ja vastuut
- mitkä ovat vuosiluokkakokonaisuuden 7-9 erityispiirteet ja tehtävät (perusteiden kuvauksia voidaan käyttää sellaisenaan) sekä niihin liittyvät paikalliset painotukset ja miten tehtävän toteutumista seurataan ja kehitetään
- mitkä ovat laaja-alaisen osaamisen tavoitteet vuosiluokilla 7-9 (perusteiden tavoitekuvaus voidaan käyttää sellaisenaan) sekä niiden mahdolliset paikalliset painotukset ja miten oppilaiden laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan vuosiluokilla 7-9
- mitkä ovat kunkin oppiaineen tavoitteet ja keskeiset sisällöt vuosiluokilla 7, 8 ja 9
- mitkä ovat kunkin oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet vuosiluokilla 7-9

15.4 Oppiaineet vuosiluokilla 7-9

Näissä opetussuunnitelman perusteissa oppiaineista määritellään tehtävä, tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet. Lisäksi määritellään tavoitteet, jotka koskevat oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyviä erityisiä näkökulmia kussakin oppiaineessa.

Oppiaineosuuksissa käytetään lyhenteitä. Tavoitteet on numeroitu T1, T2 jne. Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet on numeroitu S1, S2 jne. ja niihin viitataan tavoitetaulukoissa. Laaja-alaiset osaamisalueet on numeroitu L1, L2 jne. ja niihin viitataan oppiaineiden tavoitetaulukoissa.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

L4 Monilukutaito

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväns tulevaisuuden rakentaminen

15.4.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kieli-tiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen

strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on edistää oppilaiden kielellisiä ja kulttuurisia taitoja monimuotoisissa viestintäympäristöissä. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja monimediaisissa ympäristöissä niin, että he hahmottavat oman viestijäkuvansa ja pystyvät osaltaan vaikuttamaan myönteiseen viestintäilmapiiriin. Opetuksen tehtävänä on rohkaista oppilaita oma-aloitteisiksi ja osallistuviksi kansalaisiksi, jotka osaavat perustella näkemyksiään ja vaikuttaa omaan elämäänsä ja ympäröivään yhteiskuntaan eri viestintävälineitä hyödyntäen. Tekstien valikoima laajenee yhteiskunnallisten sekä opiskelu- ja työelämässä tarvittavien tekstien suuntaan. Oppilaita ohjataan puhutun ja kirjoitetun kielen normien hallintaan ja taitoon käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä. Kirjallisuuden analyysin ja tulkinnan taitoja syvennetään. Oppilaita ohjataan kirjallisuuden lukemiseen, oman lukuharrastuksen syventämiseen ja lukuelämysten hankkimiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja

projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämisessä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuvat.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki neljä tavoitealuetta ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysitilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointiin lisäksi harjoitellaan vertaisarviointia.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso asianomaisen oppimäärän valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy kumulatiivisesti. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän kanssa.

Vuosiluokilla 7–9 erityisenä tehtävänä on monipuolistaa oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Opetuksessa ohjataan tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön, ilmaisuun ja viestintään eri ympäristöissä. Jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavat kielelliset ja vuorovaikutusvalmiudet otetaan huomioon. Kirjallisuudenopetuksessa kannustetaan elämykselliseen ja monipuoliseen lukemiseen.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksessa vuosiluokilla 7-9

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Ajattelun taitoja harjoitellaan etsimällä viestien sisältöjä ja analysoimalla niitä (lukeminen, kuuntelu, kirjallisuuden taidot). Tarkastellaan sisältöjen johdonmukaisuutta, kronologiaa ja kausaalisuutta. Ruoditaan erilaisten tekstien tavoitteita, uskottavuutta ja arvomaailmaa. Syvennetään faktan ja fiktion eron ymmärtämistä, ja perehdytään niiden erilaiseen tehtävään ajattelun tukena. Kielen rakenteisiin ja ryhmittelyihin tutustumalla vahvistetaan analogista ajattelua sekä luokittelun ja hierarkioiden ymmärtämistä. Analysointia, tulkintaa, määrittelyä ja tiivistämistä harjoittelemalla vahvistetaan sekä induktiivista että deduktiivista päättelykykyä. Harjoitellaan mielipiteenmuodostusta ja perustelua. Monipuolistetaan oppijan tiedonhankinta-, vuorovaikutus- ja opiskelutekstien tuottamis- ja vastaanottotaitoja. Harjaannutaan ratkaisemaan ongelmia sekä yhdessä että itsenäisesti. Kasvetaan vastuuseen omasta oppimisesta.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Harjoitellaan oman ilmaisun muokkaamista sellaiseksi, että se palvelee oppijan tarkoitusta ja tulee ymmärretyksi halutulla tavalla suomenkielisessä kulttuuriympäristössä. Tutustutaan ryhmädynamiikkaan, sähköisiin ja painettuihin teksteihin, kirjallisuuden vaiheisiin, tiedonkulkuun, verkkoympäristöihin, verkkokäyttäjän vastuuseen, kirjastoon, elokuvaan ja teatteriin. Harjoitellaan palautteen antamista ja hyödyntämistä sekä erilaisissa viestintätilanteissa toimimista, myös draaman keinoin.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Kehitetään kykyä ratkaista ongelmia ja ristiriitoja keskustelun ja neuvottelun keinoin. Opitaan erilaisten sekä asiapitoisten että viihteellisten mediatekstien kriittiseen käyttöön ja etsimään arjessa tarvittavaa tietoa sekä painetuista että sähköisistä lähteistä. Opitaan muistiinpano-tekniikkaa, kielioppaiden ja -neuvonnan ja oikolukutoimintojen käyttöä sekä tietoturvan perusasioita. Harjoitellaan asioinnissa tarvittavia suullisia ja kirjallisia viestintätaitoja, myös oikeinkirjoitusta. Opitaan käyttämään kirjastoa sekä tiedon että viihteen lähteenä.

L4 Monilukutaito:

Harjoitellaan perinteisten tekstimuotojen sekä digitaalisen verkkoympäristön tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoa ja erityispiirteiden ymmärtämistä. Kehitetään taitoa toimia tekstien kanssa erilaisissa tilanteissa ja erilaisia tehtäviä varten. Kehitetään kykyä hankkia, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoja eri muodoissa ja erilaisten välineiden avulla tarkoituksenmukaisesti. Kehitetään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä kykyä tunnistaa omia kehittämistarpeita.

L5 Tieto- ja viestintätekniikka:

Tieto- ja viestintäteknologian perustaitoja harjoitellaan osana oppiaineen sisältöjen opiskelua. Monipuolisessa teksteihin tutustumisessa sekä lukemisen harjoittelussa hyödynnetään myös sähköisiä viestintäkanavia. Omien tekstien tuottamisessa ja julkaisemisessa tutustutaan sähköisiin kanaviin. Osana opiskelua tarjotaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteistyöhön. Kielentuntemuksen harjoittelussa hyödynnetään sähköisiä oppimisympäristöjä.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys:

Työelämätaitoja ja yrittäjäyttä tuodaan esiin yhteistyössä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa mm. vierailut, vierailijat koululla, verkostot. Opitaan prosessien suunnittelua, toteuttamista ja arviointia sekä muutoksiin sopeutumista ja loppuun saattamista. Löydetään omia taipumuksia ja vahvuuksia. Faktan ja fiktion suhteeseen syventymällä opitaan ymmärtämään tavoitteiden ja suunnitelmallisen toiminnan yhteys. Tutustutaan suomen kielen ja kirjallisuuden osaamista vaativissa ammateissa tehtävään työhön (esimerkiksi kirjallisuusalan tehtävät, toimittaminen, elokuva-ala, teatterityö, kirjastoala, mainonta, sisällöntuottajat).

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

Harjoitellaan monipuolisesti vuorovaikutustaitoja. Kehitetään kykyä toimia tavoitteellisesti, rakentavasti ja eettisesti erilaisissa viestintäympäristöissä. Opitaan etsimään ja vastaanottamaan kriittisesti tietoa ympäröivästä maailmasta ja käymään eri foorumeilla rakentavaa keskustelua esiin nousevista aiheista. Harjoitellaan medialukutaitoa, väittelyä sekä vaikuttavan puheen ja kirjoittamisen keinoja. Perehdytään mainonnassa ja propagandassa käytettäviin keinoihin. Opitaan kestävän kehityksen periaatteiden mukaisia

toimintatapoja viestinnässä ja ilmaisussa. Opitaan yhteistyön ja ajatusten jakamisen merkitys kehitykselle ja tulevaisuuden rakentamiselle.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen:

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

S2 Tekstien tulkitseminen:

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamiseen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen:

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun

yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omilla teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuottaessa.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen:

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyliille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhe- ja mediakulttuuriin ja mediakulttuurin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyyli- ja lauseilmiöihin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 Ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1 - Harjoitellaan valmisteltujen puheesitysten pitämistä ja havainnollistamista - Opetellaan puheen ja ilmaisun keinoja, myös koulun ulkopuolisissa vuorovaikutustilanteissa - Harjoitellaan puhumisen ja kuuntelemisen taitoja - Havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä - Tarkastellaan viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja hyödynnetään niitä omassa	L2, L3, L6, L7

	<p>kielenkäytössä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan kielenkäyttöä ja kokonaisilmaisua tilanteen ja tarkoituksen mukaan - Opitaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja sekä niiden kehittämiskohteita 	
<p>T2</p> <p>Kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan</p>	<p>S1</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan valmisteltujen puheesitysten pitämistä ja havainnollistamista - Opetellaan puheen ja ilmaisun keinoja, myös koulun ulkopuolisissa vuorovaikutustilanteissa - Harjoitellaan puhumisen ja kuuntelemisen taitoja - Havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä - Tarkastellaan viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja hyödynnetään niitä omassa kielenkäytössä - Harjoitellaan kielenkäyttöä ja kokonaisilmaisua tilanteen ja tarkoituksen mukaan - Opitaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja sekä niiden kehittämiskohteita 	<p>L1, L2, L3, L7</p>
<p>T3</p> <p>Ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.</p>	<p>S1</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan valmisteltujen puheesitysten pitämistä ja havainnollistamista - Opetellaan puheen ja ilmaisun keinoja, myös koulun ulkopuolisissa vuorovaikutustilanteissa - Harjoitellaan puhumisen ja kuuntelemisen taitoja - Havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä - Tarkastellaan viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja ja hyödynnetään niitä omassa kielenkäytössä - Harjoitellaan kielenkäyttöä ja kokonaisilmaisua tilanteen ja tarkoituksen mukaan - Opitaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja 	<p>L1, L2, L3, L7</p>

	sekä niiden kehittämiskohteita	
<p>T4 Kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä</p>	<p>S1 - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja - Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta - Syvennetään tekstien tulkinnan taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Opetellaan referointia - Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea ja ymmärtää tekstiä - Tutustutaan kaunokirjallisuuden peruskäsitteisiin ja opitaan tarkastelemaan kaunokirjallisia tekstejä peruskäsitteiden avulla - Perehdytään tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta tietokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia</p>	<p>L1, L2, L6, L7</p>
Tekstien tulkitseminen		
<p>T5 Ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita</p>	<p>S2 - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja - Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta - Syvennetään tekstien tulkinnan taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Opetellaan referointia - Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta</p>	<p>L1, L2, L4</p>

	<p>yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea ja ymmärtää tekstiä - Tutustutaan kaunokirjallisuuden peruskäsitteisiin ja opitaan tarkastelemaan kaunokirjallisia tekstejä peruskäsitteiden avulla - Perehdytään tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta tietokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia 	
<p>T6 Tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja - Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta - Syvennetään tekstien tulkinnan taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Opetellaan referointia - Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea ja ymmärtää tekstiä - Tutustutaan kaunokirjallisuuden peruskäsitteisiin ja opitaan tarkastelemaan kaunokirjallisia tekstejä peruskäsitteiden avulla - Perehdytään tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta tietokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia 	<p>L1, L2, L4, L5</p>
T7	S2	L1, L2, L4

<p>Ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja - Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta - Syvennetään tekstien tulkinnan taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Opetellaan referointia - Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea ja ymmärtää tekstiä - Tutustutaan kaunokirjallisuuden peruskäsitteisiin ja opitaan tarkastelemaan kaunokirjallisia tekstejä peruskäsitteiden avulla - Pehdytään tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta tietokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia 	
<p>T8 Kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja - Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta - Syvennetään tekstien tulkinnan taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Opetellaan referointia - Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea ja ymmärtää tekstiä - Tutustutaan kaunokirjallisuuden 	<p>L2, L4, L5, L6</p>

		<p>peruskäsitteisiin ja opitaan tarkastelemaan kaunokirjallisia tekstejä peruskäsitteiden avulla</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta tietokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia 	
<p>T9 Kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja - Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta - Syvennetään tekstien tulkinnan taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Opetellaan referointia - Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea ja ymmärtää tekstiä - Tutustutaan kaunokirjallisuuden peruskäsitteisiin ja opitaan tarkastelemaan kaunokirjallisia tekstejä peruskäsitteiden avulla - Perehdytään tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta tietokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia - Mahdollisuus kirjallisuussuorituksen suorittamiseen 	<p>L1, L2, L4, L5</p>	
Tekstien tuottaminen			
<p>T10 Rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan tuottamaan vaiheittain fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä 	<p>L2, L4, L5, L7</p>	

<p>kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana</p>	<p>kielellisinä, visuaalisina ja audiovisuaalisina kokonaisuuksina</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hyödynnetään tietoa eri teksteille tyypillisistä tekstuaalisista, visuaalisista ja kielellisistä piirteistä oman tekstin tuottamisessa ja arvioinnissa - Opitaan käyttämään kertovaa ja kuvaavaa tekstityyppiä omassa ilmaisussa - Opitaan tekstin tuottamista vaihteittain eri kohderyhmille eri muodoissa - Tuotetaan tekstiä yksin ja yhdessä - Kerrataan tekstin rakennetta, esim. kappale, virke, lause - Kerrataan tekstin jäsentelytapoja - Vahvistetaan taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta - Opetellaan arvioimaan omia kirjoitusprosesseja ja valmiita tekstejä - Kerrataan kielenhuoltoa - Tarkastellaan ja harjoitellaan ajanilmaisutapoja - Harjoitellaan oman tekstin muokkaamista - Harjoitellaan muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, esimerkiksi kirjoittamaan koevastauksia - Harjoitellaan tiedonhakua ja lähteiden luotettavuuden arviointia 	
<p>T11 Tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan tuottamaan vaihteittain fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä kielellisinä, visuaalisina ja audiovisuaalisina kokonaisuuksina - Hyödynnetään tietoa eri teksteille tyypillisistä tekstuaalisista, visuaalisista ja kielellisistä piirteistä oman tekstin tuottamisessa ja arvioinnissa - Opitaan käyttämään kertovaa ja kuvaavaa tekstityyppiä omassa ilmaisussa - Opitaan tekstin tuottamista vaihteittain eri kohderyhmille eri muodoissa - Tuotetaan tekstiä yksin ja yhdessä - Kerrataan tekstin rakennetta, esim. kappale, virke, lause - Kerrataan tekstin jäsentelytapoja - Vahvistetaan taitoa antaa ja 	<p>L2, L4, L5</p>

	<p>vastaanottaa palautetta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opetellaan arvioimaan omia kirjoitusprosesseja ja valmiita tekstejä - Kerrataan kielenhuoltoa - Tarkastellaan ja harjoitellaan ajanilmaisutapoja - Harjoitellaan oman tekstin muokkaamista - Harjoitellaan muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, esimerkiksi kirjoittamaan koevastauksia - Harjoitellaan tiedonhakua ja lähteiden luotettavuuden arviointia 	
<p>T12 Ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan tuottamaan vaihteittain fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä kielellisinä, visuaalisina ja audiovisuaalisina kokonaisuuksina - Hyödynnetään tietoa eri teksteille tyypillisistä tekstuaalisista, visuaalisista ja kielellisistä piirteistä oman tekstin tuottamisessa ja arvioinnissa - Opitaan käyttämään kertovaa ja kuvaavaa tekstityyppiä omassa ilmaisussa - Opitaan tekstin tuottamista vaihteittain eri kohderyhmille eri muodoissa - Tuotetaan tekstiä yksin ja yhdessä - Kerrataan tekstin rakennetta, esim. kappale, virke, lause - Kerrataan tekstin jäsentelytapoja - Vahvistetaan taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta - Opetellaan arvioimaan omia kirjoitusprosesseja ja valmiita tekstejä - Kerrataan kielenhuoltoa - Tarkastellaan ja harjoitellaan ajanilmaisutapoja - Harjoitellaan oman tekstin muokkaamista - Harjoitellaan muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, esimerkiksi kirjoittamaan koevastauksia - Harjoitellaan tiedonhakua ja lähteiden luotettavuuden arviointia 	<p>L2, L4, L5, L6</p>
<p>T13 Ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pehdytään kirjoitetun kielen elementteihin, virkkeen rakenteeseen ja 	<p>L2, L4, L5, L6</p>

<p>vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista</p>	<p>merkintätapoihin (lauseke, lause, pää- ja sivulause, virke, kappale)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vakiinnutetaan oikeinkirjoituskäytänteitä ja niiden merkityksen ymmärtämistä (alkukirjain, yhdyssanat, tärkeimmät välimerkit, suora ja epäsuora esitys) - Havainnoidaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroja - Vakiinnutetaan lauseen perusjäsenten tuntemus (subjekti, predikaatti, objekti) 	
<p>T14 Harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan tuottamaan vaiheittain fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä kielellisinä, visuaalisina ja audiovisuaalisina kokonaisuuksina - Hyödynnetään tietoa eri teksteille tyypillisistä tekstuaalisista, visuaalisista ja kielellisistä piirteistä oman tekstin tuottamisessa ja arvioinnissa - Opitaan käyttämään kertovaa ja kuvaavaa tekstityyppiä omassa ilmaisussa - Opitaan tekstin tuottamista vaiheittain eri kohderyhmille eri muodoissa - Tuotetaan tekstiä yksin ja yhdessä - Kerrataan tekstin rakennetta, esim. kappale, virke, lause - Kerrataan tekstin jäsentelytapoja - Vahvistetaan taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta - Opetellaan arvioimaan omia kirjoitusprosesseja ja valmiita tekstejä - Kerrataan kielenhuoltoa - Tarkastellaan ja harjoitellaan ajanilmaisutapoja - Harjoitellaan oman tekstin muokkaamista - Harjoitellaan muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, esimerkiksi kirjoittamaan koevastauksia - Harjoitellaan tiedonhakua ja lähteiden luotettavuuden arviointia 	<p>L2, L4, L5, L7</p>
<p>T15 Ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri</p>	<p>S4</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan suomen kielen sanastoon, muoto- ja lauserakenteisiin ja vertaillaan niitä oppilaille - Tutkitaan tekstejä ja niiden merkityksiä käyttämällä kielen käsitteitä 	<p>L1, L2, L4</p>

<p>rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin - Tutustutaan suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin, esimerkiksi kansallisromantiikkaan ja 1800-luvun lopun realismiin ja Suomen taiteen kultakauteen - Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja ja tietotekstejä - Keskustellaan kulttuurielämyksistä - Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen ilmenemismuodoista puhe- ja kirjallisuuteen - Kannustetaan kirjaston käyttämiseen - Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse 	
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
<p>T16 Kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen</p>	<p>S4</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan suomen kielen sanastoon, muoto- ja lauserakenteisiin ja vertaillaan niitä oppilaille - Tutkitaan tekstejä ja niiden merkityksiä käyttämällä kielen käsitteitä - Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin - Tutustutaan suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin, esimerkiksi kansallisromantiikkaan ja 1800-luvun lopun realismiin ja Suomen taiteen kultakauteen - Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja ja tietotekstejä - Keskustellaan kulttuurielämyksistä - Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen ilmenemismuodoista puhe- ja kirjallisuuteen - Kannustetaan kirjaston käyttämiseen - Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse 	<p>L1, L2, L4</p>
<p>T17 Ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta</p>	<p>S4</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan suomen kielen sanastoon, muoto- ja lauserakenteisiin ja vertaillaan niitä oppilaille - Tutkitaan tekstejä ja niiden merkityksiä käyttämällä kielen käsitteitä - Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin - Tutustutaan suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin, esimerkiksi kansallisromantiikkaan ja 1800- 	<p>L2, L4, L6, L7</p>

identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi	luvun lopun realismiin ja Suomen taiteen kultakauteen - luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja ja tietotekstejä - Keskustellaan kulttuurielämyksistä - Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen ilmenemismuodoista puhekulttuuriin ja kirjallisuuteen - Kannustetaan kirjaston käyttämiseen - Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse	
---	---	--

Taulukko Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 7

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - viestii asiakeskeisesti ryhmässä - kertoo lukemastaan lyhyestä kaunokirjallisesta tekstistä käyttäen kirjallisuuden peruskäsitteitä - noudattaa tärkeimpiä oikeakielisyysskäytänteitä - käyttää erilaisia tietolähteitä - arvioi suppeiden asiategstien luotettavuutta - tuottaa pienimuotoisia asia- ja fiktiotekstejä vaiheittain käyttäen hyväkseen saamaansa palautetta.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 Ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1 - Harjoitellaan valmisteltujen puheesitysten pitämistä ja havainnollistamista - Harjoitellaan puhumisen ja kuuntelemisen taitoja ideointi-, väittely- ja ongelmanratkaisutilanteissa - Harjoitellaan kielenkäyttöä ja kokonaisilmaisua tilanteen ja tarkoituksen mukaan - Tutustutaan teatteriin taidemuotona, esimerkiksi teatterivierailulla - Tutustutaan teatteri-ilmaisun keinoihin draamaharjoitusten avulla - Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja	L1, L2, L3, L6, L7

<p>T2 Kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmaviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan</p>	<p>S1 - Harjoitellaan valmisteltujen puheesitysten pitämistä ja havainnollistamista - Harjoitellaan puhumisen ja kuuntelemisen taitoja ideointi-, väittely- ja ongelmanratkaisutilanteissa - Harjoitellaan kielenkäyttöä ja kokonaisilmaisua tilanteen ja tarkoituksen mukaan - Tutustutaan teatteriin taidemuotona, esimerkiksi teatterivierailulla - Tutustutaan teatteri-ilmaisun keinoihin draamaharjoitusten avulla - Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja</p>	<p>L1, L2, L3, L7</p>
<p>T3 Ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.</p>	<p>S1 - Harjoitellaan valmisteltujen puheesitysten pitämistä ja havainnollistamista - Harjoitellaan puhumisen ja kuuntelemisen taitoja ideointi-, väittely- ja ongelmanratkaisutilanteissa - Harjoitellaan kielenkäyttöä ja kokonaisilmaisua tilanteen ja tarkoituksen mukaan - Tutustutaan teatteriin taidemuotona, esimerkiksi teatterivierailulla - Tutustutaan teatteri-ilmaisun keinoihin draamaharjoitusten avulla - Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja</p>	<p>L1, L2, L3, L7</p>
<p>T4 Kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä</p>	<p>S1 - Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja sekä havaitsemaan niiden kehittämiskohteita</p>	<p>L1, L2, L6, L7</p>
Tekstien tulkitseminen		
<p>T5 Ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä</p>	<p>S2 - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Tutustutaan asioiden välisten suhteiden osoittamiseen ja perustelukeinoihin sekä</p>	<p>L1, L2, L4</p>

<p>taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita</p>	<p>retoriisiin keinoihin</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa - Syvennetään tekstien tulkinnan taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Tutustutaan erilaisiin kantaaottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostutteluun sekä varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea, ymmärtää ja analysoida tekstiä - Opitaan erittelemään kaunokirjallista tekstiä peruskäsitteiden avulla - Sovelletaan perustelun keinoja omaan kielenkäyttöön - Opitaan mediakriittisyyttä - Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kaunokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia 	
<p>T6 Tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Tutustutaan asioiden välisten suhteiden osoittamiseen ja perustelukeinoihin sekä retoriisiin keinoihin - Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa - Syvennetään tekstien tulkinnan taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja 	<p>L1, L2, L4, L5</p>

	<p>asiatekstejä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan erilaisiin kantaaottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostutteluun sekä varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea, ymmärtää ja analysoida tekstiä - Opitaan erittelemään kaunokirjallista tekstiä peruskäsitteiden avulla - Sovelletaan perustelun keinoja omaan kielenkäyttöön - Opitaan mediakriittisyyttä - Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kaunokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia 	
<p>T7 Ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Tutustutaan asioiden välisten suhteiden osoittamiseen ja perustelukeinoihin sekä retorisiin keinoihin - Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa - Syvennetään tekstien tulkinnan taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Tutustutaan erilaisiin kantaaottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostutteluun sekä varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea, ymmärtää ja 	<p>L1, L2, L4</p>

	<p>analysoida tekstiä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opitaan erittelemään kaunokirjallista tekstiä peruskäsitteiden avulla - Sovelletaan perustelun keinoja omaan kielenkäyttöön - Opitaan mediakriittisyyttä - Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kaunokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia 	
<p>T8 Kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Tutustutaan asioiden välisten suhteiden osoittamiseen ja perustelukeinoin sekä retorisiin keinoin - Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa - Syvennetään tekstien tulkinnan taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Tutustutaan erilaisiin kantaottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostutteluun sekä varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea, ymmärtää ja analysoida tekstiä - Opitaan erittelemään kaunokirjallista tekstiä peruskäsitteiden avulla - Sovelletaan perustelun keinoja omaan kielenkäyttöön - Opitaan mediakriittisyyttä - Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta - Laajennetaan lukuharrastusta 	<p>L2, L4, L5, L6</p>

	<p>nuortenkirjallisuudesta yleiseen kaunokirjallisuuteen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia 	
<p>T9</p> <p>Kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Tutustutaan asioiden välisten suhteiden osoittamiseen ja perustelukeinoin sekä retorisiin keinoin - Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa - Syvennetään tekstien tulkinnan taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Tutustutaan erilaisiin kantaaottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostutteluun sekä varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea, ymmärtää ja analysoida tekstiä - Opitaan erittelemään kaunokirjallista tekstiä peruskäsitteiden avulla - Sovelletaan perustelun keinoja omaan kielenkäyttöön - Opitaan mediakriittisyyttä - Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kaunokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia - Mahdollisuus kirjallisuusdiplomin suorittamiseen 	<p>L1, L2, L4, L5</p>
Tekstien tuottaminen		
T10	S3	L2, L4,

<p>Rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan tuottamaan vaihteittain fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä - Hyödynnetään tietoa eri teksteille tyypillisistä tekstuaalisista, visuaalisista ja kielellisistä piirteistä oman tekstin tuottamisessa ja arvioinnissa - Opitaan tuottamaan kantaaottavia, ohjaavia ja vaikuttavia tekstejä - Opitaan kiinnittämään huomiota tyylin ja rekisterin valintaan omassa kielenkäytössä - Harjoitellaan tekstin tuottamista vaihteittain eri kohderyhmille eri muodoissa - Tuotetaan tekstiä yksin ja yhdessä - Monipuolistetaan tekstin rakentamisen ja jäsentelyn taitoa - Vahvistetaan taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta - Vahvistetaan taitoa arvioida omia kirjoitusprosesseja ja valmiita tekstejä - Harjoitellaan kielenhuoltoa - Tarkastellaan ja harjoitellaan suhtautumisen ilmaisutapoja - Opitaan lauseke, lauseenjäsenet ja lauseenvastike ja ymmärretään, miten niitä käytetään omassa tekstissä - Vahvistetaan taitoja muokata omaa tekstiä - Opitaan lähdekriittisyyttä ja tekijänoikeuksien kunnioittamista 	<p>L5, L7</p>
<p>T11 Tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan tuottamaan vaihteittain fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä - Hyödynnetään tietoa eri teksteille tyypillisistä tekstuaalisista, visuaalisista ja kielellisistä piirteistä oman tekstin tuottamisessa ja arvioinnissa - Opitaan tuottamaan kantaaottavia, ohjaavia ja vaikuttavia tekstejä - Opitaan kiinnittämään huomiota tyylin ja rekisterin valintaan omassa kielenkäytössä - Harjoitellaan tekstin tuottamista vaihteittain eri kohderyhmille eri muodoissa - Tuotetaan tekstiä yksin ja yhdessä 	<p>L2, L4, L5</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Monipuolistetaan tekstin rakentamisen ja jäsentelyn taitoa - Vahvistetaan taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta - Vahvistetaan taitoa arvioida omia kirjoitusprosesseja ja valmiita tekstejä - Harjoitellaan kielenhuoltoa - Tarkastellaan ja harjoitellaan suhtautumisen ilmaisutapoja - Opitaan lauseke, lauseenjäsenet ja lauseenvastike ja ymmärretään, miten niitä käytetään omassa tekstissä - Vahvistetaan taitoja muokata omaa tekstiä - Opitaan lähdekriittisyyttä ja tekijänoikeuksien kunnioittamista 	
<p>T12 Ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan tuottamaan vaihteittain fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä - Hyödynnetään tietoa eri teksteille tyypillisistä tekstuaalisista, visuaalisista ja kielellisistä piirteistä oman tekstin tuottamisessa ja arvioinnissa - Opitaan tuottamaan kantaaottavia, ohjaavia ja vaikuttavia tekstejä - Opitaan kiinnittämään huomiota tyylin ja rekisterin valintaan omassa kielenkäytössä - Harjoitellaan tekstin tuottamista vaihteittain eri kohderyhmille eri muodoissa - Tuotetaan tekstiä yksin ja yhdessä - Monipuolistetaan tekstin rakentamisen ja jäsentelyn taitoa - vahvistetaan taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta - vahvistetaan taitoa arvioida omia kirjoitusprosesseja ja valmiita tekstejä - harjoitellaan kielenhuoltoa - tarkastellaan ja harjoitellaan suhtautumisen ilmaisutapoja - opitaan lauseke, lauseenjäsenet ja lauseenvastike ja ymmärretään, miten niitä käytetään omassa tekstissä - vahvistetaan taitoja muokata omaa tekstiä - opitaan lähdekriittisyyttä ja 	<p>L2, L4, L5, L6</p>

<p>T13 Ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystä kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista</p>	<p>tekijänoikeuksien kunnioittamista</p> <p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään kirjoitetun tekstin elementteihin ja niiden käyttöön - Syvennetään lauseen ja lausekkeen rakenteen tuntemusta (adverbiaali, eriyttäen predikatiivi) - Vakiinnutetaan oikeinkirjoitus- ja oikeakielisyyskäytänteitä edelleen (kongruenssi, omistusliitteet, kysyvän sivulauseen käyttö, pilkutus, numeraalien taivutus, alkukirjainten ja yhdyssanojen kertaus) 	<p>L2, L4, L5, L6</p>
<p>T14 Harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennyttään yksilön vastuuseen painetussa ja sähköisessä mediassa (verkkokommentti, mielipideteksti, arvostelu) - Harjoitellaan tuottamaan vaihteittain fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä - Hyödynnetään tietoa eri teksteille tyypillisistä tekstuaalisista, visuaalisista ja kielellisistä piirteistä oman tekstin tuottamisessa ja arvioinnissa - Opitaan tuottamaan kantaaottavia, ohjaavia ja vaikuttavia tekstejä - Opitaan kiinnittämään huomiota tyylin ja rekisterin valintaan omassa kielenkäytössä - Harjoitellaan tekstin tuottamista vaihteittain eri kohderyhmille eri muodoissa - Tuotetaan tekstiä yksin ja yhdessä - Monipuolistetaan tekstin rakentamisen ja jäsentelyn taitoa - Vahvistetaan taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta - Vahvistetaan taitoa arvioida omia kirjoitusprosesseja ja valmiita tekstejä - Tarkastellaan ja harjoitellaan suhtautumisen ilmaisutapoja - Opitaan lauseke, lauseenjäsenet ja lauseenvastike ja ymmärretään, miten niitä käytetään omassa tekstissä - Vahvistetaan taitoja muokata omaa tekstiä - Opitaan lähdekriittisyyttä ja 	<p>L2, L4, L5, L7</p>

		tekijänoikeuksien kunnioittamista	
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
<p>T15 Ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyyli- ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</p>	<p>S4 - Eritellään havaintoja kielen rakenteista, rekistereistä ja tyyleistä - Tuotetaan erityylyisiä tekstejä ja havainnoidaan, kuinka kielelliset valinnat vaikuttavat tekstin tyyliin ja sävyyn - Tutustutaan suomen kielen vaihteluun - Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä käyttämällä kielen käsitteitä - Tutustutaan joihinkin kirjallisuuden alalajeihin, esimerkiksi fantasia-, scifi-, kauhu- ja jännityskirjallisuuteen - Tutustutaan keskeisiin yleisen kirjallisuuden tyylivirtauksiin - Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja ja tutustutaan klassikkokirjallisuuteen - Keskustellaan kulttuurielämyksistä - Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen ilmenemismuodoista elokuvaan, teatteriin, puhe- ja kirjallisuuteen - Kannustetaan monipuoliseen kirjaston käyttämiseen - Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse</p>	<p>L1, L2, L4</p>	
<p>T16 Kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämyksien hankkimiseen ja jakamiseen</p>	<p>S4 - Eritellään havaintoja kielen rakenteista, rekistereistä ja tyyleistä - Tuotetaan erityylyisiä tekstejä ja havainnoidaan, kuinka kielelliset valinnat vaikuttavat tekstin tyyliin ja sävyyn - Tutustutaan suomen kielen vaihteluun - Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä käyttämällä kielen käsitteitä - Tutustutaan joihinkin kirjallisuuden alalajeihin, esimerkiksi fantasia-, scifi-, kauhu- ja jännityskirjallisuuteen - Tutustutaan keskeisiin yleisen kirjallisuuden tyylivirtauksiin - Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja ja tutustutaan klassikkokirjallisuuteen - Keskustellaan kulttuurielämyksistä - Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja</p>	<p>L1, L2, L4</p>	

	sen ilmenemismuodoista elokuvaan, teatteriin, puhekuulttuuriin ja kirjallisuuteen - Kannustetaan monipuoliseen kirjaston käyttämiseen - Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse	
T17 Ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi	S4 - Eritellään havaintoja kielen rakenteista, rekistereistä ja tyyleistä - Tuotetaan erityyppisiä tekstejä ja havainnoidaan, kuinka kielelliset valinnat vaikuttavat tekstin tyyliin ja sävyyn - Tutustutaan suomen kielen vaihteluun - Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä käyttämällä kielen käsitteitä - Tutustutaan joihinkin kirjallisuuden alalajeihin, esimerkiksi fantasia-, scifi-, kauhu- ja jännityskirjallisuuteen - Tutustutaan keskeisiin yleisen kirjallisuuden tyylivirtauksiin - Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja ja tutustutaan klassikkokirjallisuuteen - Keskustellaan kulttuurielämyksistä - Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen ilmenemismuodoista elokuvaan, teatteriin, puhekuulttuuriin ja kirjallisuuteen - Kannustetaan monipuoliseen kirjaston käyttämiseen - Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse	L2, L4, L6, L7

Taulukko Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 8

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - perustelee mielipiteensä keskustelussa ja väittelyssä - tunnistaa ja tuottaa erilaisia tekstilajeja ja ymmärtää niiden keskeiset piirteet - tunnistaa keskeisten kirjallisuudenlajien tyylipiirteitä ja valitsee itselleen tarkoituksenmukaista luettavaa - käyttää draaman keinoja ilmaisussaan - osaa eritellä lauseen rakennetta.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 Ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1 - Syvennetään taitoa pitää ja havainnollistaa valmisteltuja puhe-esityksiä - Harjoitellaan puhumisen ja kuuntelemisen taitoja neuvottelutilanteissa - Harjoitellaan kielenkäyttöä ja kokonaisilmaisua tilanteen ja tarkoituksen mukaan - Syvennetään tietoa teatterista taidemuotona - Syvennetään kykyä arvioida omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja	L2, L3, L6, L7
T2 Kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	S1 - Syvennetään taitoa pitää ja havainnollistaa valmisteltuja puhe-esityksiä - Harjoitellaan puhumisen ja kuuntelemisen taitoja neuvottelutilanteissa - Harjoitellaan kielenkäyttöä ja kokonaisilmaisua tilanteen ja tarkoituksen mukaan - Syvennetään tietoa teatterista taidemuotona - Syvennetään kykyä arvioida omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja	L1, L2, L3, L7
T3 Ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.	S1 - Syvennetään taitoa pitää ja havainnollistaa valmisteltuja puhe-esityksiä - Harjoitellaan puhumisen ja kuuntelemisen taitoja neuvottelutilanteissa - Harjoitellaan kielenkäyttöä ja kokonaisilmaisua tilanteen ja tarkoituksen mukaan - Syvennetään tietoa teatterista taidemuotona - Syvennetään kykyä arvioida omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja	L1, L2, L3, L7
T4 Kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä	S1 Harjoitellaan omien vuorovaikutustaitojen ja viestintätapojen arvioimista ja omien kehittämiskohteiden havaitsemista niissä	L1, L2, L6, L7

kehittämisaaluetaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä		
Tekstien tulkitseminen		
<p>T5 Ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Tunnistetaan ja tulkitaan kielen symboliikkaa - Syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta - Syvennetään tekstien tulkin taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Tutustutaan pohtiviin teksteihin ja niiden piirteisiin - Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä sekä esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea, ymmärtää ja tulkita tekstiä - Syvennetään kaunokirjallisuuden tulkin taitoja - Vahvistetaan mediakriittisyyttä - Vahvistetaan tiedonhakutaitoja sekä lähdekriittisyyttä - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kaunokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia 	<p>L1, L2, L4</p>
<p>T6 Tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Tunnistetaan ja tulkitaan kielen symboliikkaa - Syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta - Syvennetään tekstien tulkin taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Tutustutaan pohtiviin teksteihin ja niiden piirteisiin - Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä sekä esitetään kriittisen lukijan 	<p>L1, L2, L4, L5</p>

	<p>kysymyksiä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea, ymmärtää ja tulkita tekstiä - Syvennetään kaunokirjallisuuden tulkinnan taitoja - Vahvistetaan mediakriittisyyttä - Vahvistetaan tiedonhakutaitoja sekä lähdekriittisyyttä - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kaunokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia 	
<p>T7</p> <p>Ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Tunnistetaan ja tulkitaan kielen symboliikkaa - Syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta - Syvennetään tekstien tulkinnan taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Tutustutaan pohtiviin teksteihin ja niiden piirteisiin - Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä sekä esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea, ymmärtää ja tulkita tekstiä - Syvennetään kaunokirjallisuuden tulkinnan taitoja - Vahvistetaan mediakriittisyyttä - Vahvistetaan tiedonhakutaitoja sekä lähdekriittisyyttä - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kaunokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia 	<p>L1, L2, L4</p>
<p>T8</p> <p>Kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Tunnistetaan ja tulkitaan kielen symboliikkaa - Syvennetään fiktion kielen ja kerronnan 	<p>L2, L4, L5, L6</p>

<p>tarkoituksenmukaisella tavalla</p>	<p>keinojen tuntemusta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tekstien tulkinnan taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Tutustutaan pohtiviin teksteihin ja niiden piirteisiin - Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä sekä esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea, ymmärtää ja tulkita tekstiä - Syvennetään kaunokirjallisuuden tulkinnan taitoja - Vahvistetaan mediakriittisyyttä - Vahvistetaan tiedonhakutaitoja sekä lähdekriittisyyttä - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kaunokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia 	
<p>T9 Kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista</p>	<p>S2</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä - Tunnistetaan ja tulkitaan kielen symboliikkaa - Syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta - Syvennetään tekstien tulkinnan taitoa lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä tekstejä sekä media- ja asiatekstejä - Tutustutaan pohtiviin teksteihin ja niiden piirteisiin - Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä sekä esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä - Ohjataan valitsemaan tekstilajin mukaiset keinot lukea, ymmärtää ja tulkita tekstiä - Syvennetään kaunokirjallisuuden tulkinnan taitoja - Vahvistetaan mediakriittisyyttä - Vahvistetaan tiedonhakutaitoja sekä lähdekriittisyyttä - Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kaunokirjallisuuteen - Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa 	<p>L1, L2, L4, L5</p>

	<p>elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mahdollisuus kirjallisuusdiplomin suorittamiseen 	
Tekstien tuottaminen		
<p>T10 Rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä - Syvennetään tietoa eri teksteille tyypillisistä tekstuaalisista, visuaalisista ja kielellisistä piirteistä oman tekstin tuottamisessa ja arvioinnissa - Syvennetään taitoa tuottaa pohtivia tekstejä - Syvennetään sanaston ja asiatyylin hallintaa - Syvennetään taitoa tuottaa tekstiä vaihteittain eri kohderyhmille eri muodoissa - Tuotetaan tekstiä yksin ja yhdessä - Vahvistetaan taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta - Syvennetään taitoa arvioida omia kirjoitusprosesseja sekä valmiita tekstejä - Tiedostetaan kielenhuollon merkitys ja sovelletaan tietämystä omassa teksteissä - Syvennetään taitoa muokata omaa tekstiä - Syvennetään taitoa referoida ja käyttää lähteitä - Opitaan käyttämään viittaustapoja omassa teksteissä 	<p>L2, L4, L5, L7</p>
<p>T11 Tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä - Syvennetään tietoa eri teksteille tyypillisistä tekstuaalisista, visuaalisista ja kielellisistä piirteistä oman tekstin tuottamisessa ja arvioinnissa - Syvennetään taitoa tuottaa pohtivia tekstejä - Syvennetään sanaston ja asiatyylin hallintaa - Syvennetään taitoa tuottaa tekstiä vaihteittain eri kohderyhmille eri muodoissa - Tuotetaan tekstiä yksin ja yhdessä - Vahvistetaan taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta - Syvennetään taitoa arvioida omia kirjoitusprosesseja sekä valmiita tekstejä - Tiedostetaan kielenhuollon merkitys ja sovelletaan tietämystä omassa teksteissä - Syvennetään taitoa muokata omaa tekstiä 	<p>L2, L4, L5</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään taitoa referoida ja käyttää lähteitä - Opitaan käyttämään viittaustapoja omissa teksteissä 	
<p>T12</p> <p>Ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa, rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä - Syvennetään tietoa eri teksteille tyypillisistä tekstuaalisista, visuaalisista ja kielellisistä piirteistä oman tekstin tuottamisessa ja arvioinnissa - Syvennetään taitoa tuottaa pohtivia tekstejä - Syvennetään sanaston ja asiatyylin hallintaa - syvennetään taitoa tuottaa tekstiä vaihteittain eri kohderyhmille eri muodoissa - Tuotetaan tekstiä yksin ja yhdessä - Vahvistetaan taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta - Syvennetään taitoa arvioida omia kirjoitusprosesseja sekä valmiita tekstejä - Tiedostetaan kielenhuollon merkitys ja sovelletaan tietämystä omissa teksteissä - syvennetään taitoa muokata omaa tekstiä - syvennetään taitoa referoida ja käyttää lähteitä - opitaan käyttämään viittaustapoja omissa teksteissä 	<p>L2, L4, L5, L6</p>
<p>T13</p> <p>Ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintä-tekniikan käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perekäytetään lyhenteisiin, vierassanojen oikeinkirjoitukseen ja taivuttamiseen - Syvennetään nominaalimuotojen tuntemusta ja lauseenvastikkeiden käyttöä - Vakiinnutetaan oppilaan tottumus viimeistellä tuottamansa asiatekstit kirjoitetun kielen konventioiden mukaisiksi 	<p>L2, L4, L5, L6</p>
<p>T14</p> <p>Harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan</p>	<p>S3</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä - Syvennetään tietoa eri teksteille tyypillisistä tekstuaalisista, visuaalisista ja kielellisistä 	<p>L2, L4, L5, L7</p>

<p>lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallinta omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen</p>	<p>piirteistä oman tekstin tuottamisessa ja arvioinnissa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syvennetään taitoa tuottaa pohtivia tekstejä - Syvennetään sanaston ja asiatyylin hallintaa - Syvennetään taitoa tuottaa tekstiä vaihteittain eri kohderyhmille eri muodoissa - Tuotetaan tekstiä yksin ja yhdessä - Vahvistetaan taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta - Syvennetään taitoa arvioida omia kirjoitusprosesseja sekä valmiita tekstejä - Tiedostetaan kielenhuollon merkitys ja sovelletaan tietämystä omassa teksteissä - Syvennetään taitoa muokata omaa tekstiä - Syvennetään taitoa referoida ja käyttää lähteitä - Opitaan käyttämään viittaustapoja omassa teksteissä 	
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
<p>T15 Ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyyli- ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</p>	<p>S4</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan suomen kielen ominaispiirteisiin - Tutustutaan kielikuntiin sekä sukukieliin - Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla - Tutustutaan suomen kielen vaiheisiin ja sanaston sekä nimistön kehittymiseen - Tutkitaan tekstejä ja niiden merkityksiä käyttämällä kielen käsitteitä - Syvennetään ymmärrystä kielellisten valintojen merkityksistä ja seurauksista - Tutustutaan suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin - Luetaan nykykirjallisuutta ja klassikkokirjallisuutta - Keskustellaan kulttuurielämyksistä - Tutustutaan kansanperinteeseen ja esimerkiksi Kalevalaan - Syvennetään ymmärrystä kulttuurin käsitteestä - Vahvistetaan kielellistä identiteettiä - Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen - Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston käyttämiseen - Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse 	L1, L2, L4
<p>T16 Kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemyksiään,</p>	<p>S4</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan suomen kielen ominaispiirteisiin - Tutustutaan kielikuntiin sekä sukukieliin - Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa 	L1, L2, L4

<p>tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen</p>	<p>sanaston ja nimistön tasolla</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan suomen kielen vaiheisiin ja sanaston sekä nimistön kehittymiseen - Tutkitaan tekstejä ja niiden merkityksiä käyttämällä kielen käsitteitä - Syvennetään ymmärrystä kielellisten valintojen merkityksistä ja seurauksista - Tutustutaan suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin - Luetaan nykykirjallisuutta ja klassikkokirjallisuutta - Keskustellaan kulttuurielämyksistä - Tutustutaan kansanperinteeseen ja esimerkiksi Kalevalaan - Syvennetään ymmärrystä kulttuurin käsitteestä - Vahvistetaan kielellistä identiteettiä - Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen - Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston käyttämiseen - Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse 	
<p>T17 Ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostamaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi</p>	<p>S4</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan suomen kielen ominaispiirteisiin - Tutustutaan kielikuntiin sekä sukukieliin - Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla - Tutustutaan suomen kielen vaiheisiin ja sanaston sekä nimistön kehittymiseen - Tutkitaan tekstejä ja niiden merkityksiä käyttämällä kielen käsitteitä - Syvennetään ymmärrystä kielellisten valintojen merkityksistä ja seurauksista - Tutustutaan suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin - Luetaan nykykirjallisuutta ja klassikkokirjallisuutta - Keskustellaan kulttuurielämyksistä - Tutustutaan kansanperinteeseen ja esimerkiksi Kalevalaan - Syvennetään ymmärrystä kulttuurin käsitteestä - Vahvistetaan kielellistä identiteettiä - Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen 	<p>L2, L4, L6, L7</p>

Taulukko Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 9

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - käyttää tarkoituksenmukaista kieltä erilaisissa puhetilanteissa - erittelee ja tuottaa laajahkoja, pohtivia, kielen konventioita noudattavia asiatekstejä - käyttää monipuolisia tiedonhankintakeinoja tulkitessaan ja tuottaessaan asiatekstejä - tuntee kirjallisuuden historiaa sekä osaa eritellä ja tulkita kaunokirjallisuutta kirjallisuuden käsitteiden avulla - tuottaa sisällöltään monipuolisia fiktiotekstejä - tuntee Suomen kieliolot ja suomen kielen aseman maailman kielten joukossa sekä - kirjakielen kehitysvaiheet ja nykykielen vaihtelun.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö- alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan osaaminen kahdeksan
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 Ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1	Vuorovaikutus erilaisissa viestintäympäristöissä	Oppilas osaa toimia tavoitteen mukaisesti erilaisissa viestintäympäristöissä ja -tilanteissa, osoittaa ymmärtävänsä muiden puheenvuoroja ja osaa tarkkailla oman viestintänsä vaikutuksia muihin.
T2 Kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	S1	Vuorovaikutus ryhmässä	Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja perustella sen uskottavasti. Oppilas ottaa toisten näkemykset huomioon ja tekee yhteistyötä heidän kanssaan vuorovaikutustilanteissa.
T3 Ohjata oppilasta monipuolistamaan kokonaisilmaisun taitojaan erilaisissa	S1	Kokonaisilmaisun ja esiintymisen taidot	Oppilas osaa ilmaista itseään ja käyttää tavoitteen ja tilanteen mukaisesti kokonaisilmaisun keinoja. Oppilas osaa esittää sekä

viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.			spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puheesityksen ja ottaa esittäessään huomioon yleisönsä ja käyttää joitakin havainnollistamisen keinoja.
T4 Kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä	S1	Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Oppilas osaa arvioida omia vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta ja nimetä kehittämiskohteita.
Tekstien tulkitseminen			
T5 Ohjata oppilasta kehittämään tekstien lukemisessa, ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita	S2	Tekstinymmärtämisen strategiat	Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämisen strategioita itsenäisesti. Oppilas osaa arvioida omaa lukutaitoaan ja nimetä kehittämiskohteita.
T6 Tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	S2	Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas osaa käyttää ja tulkita ohjatusti erityyppisiä, monimuotoisia ja myös itselleen uudenlaisia tekstejä.
T7 Ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa,	S2	Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti, tunnistaa tekstilajeja ja osaa kuvailla joitakin, pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstien

harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa			kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoituksia.
T8 Kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla	S2	Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa nimetä tiedonhaun keskeiset vaiheet ja tietää, mistä ja miten tietoa voidaan hakea. Oppilas osaa arvioida tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.
T9 Kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista	S2	Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä, käyttää keskeisimpiä käsitteitä puhuessaan teksteistä ja osaa liittää tekstit johonkin kontekstiin. Oppilas löytää itsenäisesti itselleen ja tilanteeseen sopivaa luettavaa, kuunneltavaa ja katseltavaa. Oppilas lukee useita kirjoja ja osaa jakaa lukukokemuksiaan.
Tekstien tuottaminen			
T10 Rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan	S3	Ajatusten ilmaiseminen, tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas tuottaa ohjatusti myös itselleen uudenlaisia tekstejä, kokeilee erilaisia tapoja ja keinoja tuottaa tekstiä ja ilmaista näkemyksiään. Oppilas osaa kuvailla itseään tekstien tuottajana.

tekstin tuottajana			
T11 Tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	S3	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa ohjatusti tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä ilmaisutapoja.
T12 Ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana	S3	Tekstien tuottamisen prosessien hallinta	Oppilas osaa nimetä tekstien tuottamisen prosessin vaiheita ja osaa työskennellä niiden mukaisesti sekä yksin että ryhmässä. Oppilas antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä ja osaa arvioida omia tekstintuottamisen taitojaan ja nimetä niiden kehittämiskohteita.
T13 Ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista	S3	Kirjoitetun kielen konventioiden hallinta ja kirjoitustaito	Oppilas tuntee kirjoitettujen tekstien perusrakenteita ja kirjoitetun yleiskielen piirteitä ja osaa hyödyntää tietoa tekstejä kirjoittaessaan ja muokatessaan. Oppilas kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

<p>T14 Harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaus-tapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.</p>	<p>S3</p>	<p>Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä</p>	<p>Oppilas osaa käyttää omassa teksteissään muualta hankittua tietoa. Oppilas osaa tehdä muistiinpanoja, tiivistää hankkimaansa tietoa ja käyttää lähteitä omassa tekstissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja osaa merkitä lähteet.</p>
<p>Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p>			
<p>T15 Ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyyli- ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</p>	<p>S4</p>	<p>Kielitietoisuuden kehittyminen</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtia niiden merkityksiä ja kuvata eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.</p>
<p>T16 Kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä</p>	<p>S4</p>	<p>Kirjallisuuden tuntemuksen, kulttuuritietoisuuden ja lukuharrastuksen kehittyminen</p>	<p>Oppilas tuntee ja ymmärtää kulttuurin monimuotoisuutta sekä osaa kuvata omia kulttuurikokemuksiaan. Oppilas tuntee kirjallisuuden vaiheita ja suomalaisen kulttuurin juuria. Oppilas tuntee kirjallisuuden päälaajat ja on lukenut sovitut kirjat.</p>

<p>omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen</p>			
<p>T17 Ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tulemaan tietoiseksi omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä in-nostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi</p>	<p>S4</p>	<p>Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas osaa kuvailla äidinkielen merkitystä ja suomen kielen piirteitä ja asemaa muiden kielten joukossa.</p>

15.4.2 SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi koskevat suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus - opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielen-käyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kieli-taitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkieltensä ei ole suomi tai hänellä on muutoin monikielinen tausta.

Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

- oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei vielä anna edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai
- oppilaan suomen kielen taito ei vielä anna edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus - oppimäärän opiskeluun.

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Mikäli oppilas opiskelee suomi toisena kielenä -oppimäärän mukaan, suomi toisena kielenä -opettaja selvittää yhdessä muiden opettajien kanssa oppilaan kielitaidon tason seitsemännen luokan alussa. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe.

Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Oppilaalle laadittavassa oppimissuunnitelmassa otetaan huomioon oppilaan oppimishistoria. Siinä otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet, jotka ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Tämän selvityksen perusteella päätetään, minkä opetusryhmän tai ryhmien yhteydessä oppilaan S2-opiskelu järjestetään. Opetus voidaan järjestää erillisessä suomi toisena kielenä -ryhmässä tai äidinkielen opetusryhmässä tai osittain näissä molemmissa. Oppilaan kielenoppimisen ja opiskelun edistymistä seurataan ja arvioidaan jatkuvasti ja opetus järjestetään oppilaan opiskelun kannalta tarkoituksenmukaisimmassa ryhmässä.

Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 opetuksen erityisenä tehtävänä on vakiinnuttaa ja monipuolistaa suomen kielen taitoa, oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Kehitetään kielellisiä valmiuksia jatko-opintoja, yhteiskuntaa ja työelämää varten. Kirjallisuuden opetuksessa kannustetaan monipuoliseen, elämykselliseen ja erittelevään lukemiseen.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksessa vuosiluokilla 7-9

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Ajattelun taitoja harjoitellaan etsimällä viestien sisältöjä ja analysoimalla niitä (lukeminen, kuuntelu, kirjallisuuden taidot). Tarkastellaan sisältöjen johdonmukaisuutta, kronologiaa ja kausaalisuutta. Ruoditaan erilaisten tekstien tavoitteita, uskottavuutta ja arvomaailmaa. Syvennetään faktan ja fiktion eron ymmärtämistä, ja perehdytään niiden erilaiseen tehtävään ajattelun tukena. Kielen rakenteisiin ja ryhmittelyihin tutustumalla vahvistetaan analogista ajattelua sekä luokittelun ja hierarkioiden ymmärtämistä. Määrittelyä, tiivistämistä, analysointia ja tulkintaa harjoittelemalla vahvistetaan sekä induktiivista että deduktiivista päättelykykyä. Harjoitellaan mielipiteenmuodostusta ja perustelua.

Monipuolistetaan oppijan tiedonhankinta-, vuorovaikutus- ja opiskelutekstien tuottamis- ja vastaanottotaitoja. Harjaannutaan ratkaisemaan ongelmia sekä yhdessä että itsenäisesti. Kasvetaan vastuuseen omasta oppimisesta. Harjoitellaan sanakirjojen, käännohjelmien ja oman äidinkielen käyttöä oppimisen tukena.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Harjoitellaan oman ilmaisun muokkaamista sellaiseksi, että se palvelee oppijan tarkoitusta ja tulee ymmärretyksi halutulla tavalla suomenkielisessä kulttuuriympäristössä. Tutustutaan ryhädynamiikkaan, sähköisiin ja painettuihin teksteihin, kirjallisuuden vaiheisiin, tiedonkulkuun, verkkoympäristöihin, verkonkäyttäjän vastuuseen, kirjastoon, elokuvaan ja teatteriin. Harjoitellaan palautteen antamista ja hyödyntämistä sekä erilaisissa viestintätilanteissa toimimista, myös draaman keinoin. Vertaillaan kulttuurisia kokemuksia ja tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Kehitetään kykyä ratkaista ongelmia ja ristiriitoja keskustelun ja neuvottelun keinoin. Opitaan erilaisten sekä asiapitoisten että viihteellisten mediatekstien kriittiseen käyttöön ja etsimään arjessa tarvittavaa tietoa sekä painetuista että sähköisistä lähteistä. Opitaan muistiinpano-tekniikkaa, kielioppaiden ja -neuvonnan ja oikolukutoimintojen käyttöä sekä tietoturvan perusasioita. Harjoitellaan asioinnissa tarvittavia suullisia ja kirjallisia viestintätaitoja, myös oikeinkirjoitusta. Opitaan käyttämään kirjastoa sekä tiedon että viihteen lähteenä. Opitaan arvioimaan omaa kielitaitoa ja sen riittävyttä eri tilanteissa. Vahvistetaan arkikielen hallintaa ja puheen ymmärtämistä.

L4 Monilukutaito:

Harjoitellaan perinteisten tekstimuotojen sekä digitaalisen verkkoympäristön tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoa ja erityispiirteiden ymmärtämistä. Kehitetään taitoa toimia tekstien kanssa erilaisissa tilanteissa ja erilaisia tehtäviä varten. Kehitetään kykyä hankkia, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoja eri muodoissa ja erilaisten välineiden avulla tarkoituksenmukaisesti. Kehitetään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä kykyä tunnistaa omia kehittämistarpeitaan.

L5 Tieto- ja viestintätekniikka:

Tieto- ja viestintäteknologian perustaitoja harjoitellaan osana oppiaineen sisältöjen opiskelua. Monipuolisessa teksteihin tutustumisessa sekä lukemisen harjoittelussa hyödynnetään myös sähköisiä viestintäkanavia. Omien tekstien tuottamisessa ja julkaisemisessa tutustutaan sähköisiin kanaviin. Osana opiskelua tarjotaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteistyöhön. Kielentuntemuksen harjoittelussa hyödynnetään sähköisiä oppimisympäristöjä.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys:

Työelämätaitoja ja yrittäjäyyttä tuodaan esiin yhteistyössä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa mm. vierailut, vierailijat koululla, verkostot. Opitaan prosessien suunnittelua, toteuttamista ja arviointia sekä muutoksiin sopeutumista ja loppuun saattamista. Löydetään omia taipumuksia ja vahvuuksia. Faktan ja fiktion suhteeseen syventymällä opitaan ymmärtämään tavoitteiden ja suunnitelmallisen toiminnan yhteys. Tutustutaan suomen kielen ja kirjallisuuden osaamista vaativissa ammateissa tehtävään työhön (esimerkiksi kirjallisuusalan tehtävät, toimittaminen, elokuva-ala, teatterityö, kirjastoala, mainonta, sisällöntuottajat).

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

Harjoitellaan monipuolisesti vuorovaikutustaitoja. Kehitetään kykyä toimia tavoitteellisesti, rakentavasti ja eettisesti erilaisissa viestintäympäristöissä. Opitaan etsimään ja vastaanottamaan kriittisesti tietoa ympäröivästä maailmasta ja käymään eri foorumeilla rakentavaa keskustelua esiin nousevista aiheista. Harjoitellaan medialukutaitoa sekä vaikuttavan puheen ja kirjoittamisen keinoja. Perehdytään mainonnassa ja propagandassa käytettäviin keinoihin. Opitaan kestävän kehityksen periaatteiden mukaisia toimintatapoja

viestinnässä ja ilmaisussa. Opitaan yhteistyön ja ajatusten jakamisen merkitys kehitykselle ja tulevaisuuden rakentamiselle.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen:

Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

S2 Tekstien tulkitseminen:

Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyylivirtauksia teksteissä. Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.

S3 Tekstien tuottaminen:

Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyyliä ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen:

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena:

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 Rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa	S1 - Harjoitellaan asiakeskeisiä puhetilanteita tuttujen henkilöiden kanssa; tavoitehakuisia, asiasisältöisiä keskusteluja mm. ongelmanratkaisutilanteissa, haastattelu	L1, L2, L4
T2 Ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja	S1 - Harjoitellaan havainnoimaan omia ja toisten vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja niiden vaikutusta - Tunnistetaan puheen rekistereitä - Havainnoidaan ei-kielellisen viestinnän keinoja vuorovaikutustilanteissa	L2, L4, L5
T3 Kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen	S1 - Tehdään äänenkäyttö- ja improvisaatioharjoituksia - Harjoitellaan havainnollistamista puheesityksissä	L2
Tekstien tulkitseminen		
T4 Ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin	S2 - Tutustutaan mediateksteihin ja niiden rakenteeseen (esimerkiksi uutinen, tietotekstit, mainos, sarjakuva, tv-sarjat, pelit) - Laajennetaan sana- ja käsitevarastoa erilaisten tekstien avulla - Tunnistetaan kertovan, kuvaavan ja ohjaavan tekstin keskeisiä	L1, L2, L4

merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella	tekstilajipiirteitä - Luetaan erilaisia lyhyitä kaunokirjallisia tekstejä, esimerkiksi kertomuksia ja novelleja ja opitaan eläytymään luettuun sekä reflektoimaan omia kokemuksia luetun avulla	
T5 Ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä	S2 -Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin - Hankitaan tietoa erilaisista tietolähteistä (painetut ja verkkotekstit) sekä harjoitellaan kriittistä lukemista ja lähteiden luotettavuuden arviointia	L1, L2, L4
Tekstien tuottaminen		
T6 Ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä	S3 - Harjoitellaan erityisesti kuvaavien ja kertovien fiktiotekstien (esimerkiksi kuvaus, kertomus, runo, sarjakuva) rakentamista - Tuotetaan monenlaisia fiktiivisiä tekstejä vaihteittain - Harjoitellaan pienimuotoisten asiatekstien (esim. kirje, sähköpostiviesti, koevastaus, määritelmä, esitelmä, haastattelu, kirjaesittely, lukupäiväkirja, oppimispäiväkirja, selostus, uutinen) tuottamista vaihteittain eri muodoissa (kielelliset, visuaaliset, audiovisuaaliset tuotokset, verkkotekstit) - Harjaannutaan antamaan ja saamaan palautetta, myös vertaispalautetta ja käyttämään sitä apuna tekstien kehittämisessä	L1, L2, L4
T7 Auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa	S3 - Perehdytään kirjoitetun kielen elementteihin, virkkeen rakenteeseen ja merkintätapoihin (lauseke, lause, pää- ja sivulause, virke, kappale) - Tutkitaan suomen kielen sanastoa ilmaisuvälineenä (sanaluokat, sijamuototaivutus, verbityypit, persoona- ja aikamuodot) - Vakiinnutetaan nominien ja verbien astevaihtelun tuntemus - Vakiinnutetaan oikeinkirjoituskäytänteiden tuntemusta ja niiden merkityksen ymmärtämistä (alkukirjain, yhdyssanat, tärkeimmät välimerkit, suora ja epäsuora esitys) - Havainnoidaan puhutun ja kirjoitetun	L2, L3

	kielen eroja - Harjoitellaan lauseen perusjäsenten tuntemusta (subjekti, predikaatti, objekti) - Ilmaistaan asioiden välisiä viittaussuhteita	
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T9 Innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin	S4 - Tutustutaan faktan ja fiktion piirteisiin - Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin (proosa, draama, runous) - Tutustutaan nuortenkirjoihin - Tutustutaan kertomisen keinoihin (henkilöt, juoni, miljö, kertoja, aihe, teema) - Ohjataan kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen ja omaehtoiseen tekstien valintaan	L2
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T11 Ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyylejä ja tapoja sekä oppimaan muilta	S5 - Tutustutaan kielenoppimisen osa-alueisiin ja opetellaan arvioimaan oman kielitaidon piirteitä - Harjoitellaan keskustelua ja kirjallista tuottamista sekä vertaispalautteen hyödyntämistä - Vahvistetaan sekä puhutun että kirjoitetun arkikielen hallintaa	L1, L2, L7
T12 Ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	S5 - Luetaan eri tiedonalojen suppeita asiatekstejä ja vertaillaan niiden sanastoa, rakennetta ja ilmaisutapaa (oppikirjatekstit, lehtitekstit, eri harrastusalojen tekstit)	L1, L4, L6
T13 Kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä	S5 Harjoitellaan sanakirjojen ja käännösohjelmien käyttämistä oppimisen tukena	L1, L5, L6

Taulukko Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 7

Oppimisen tavoitteet
Oppilas - viestii asiakeskeisesti ryhmässä ja yksin

- kertoo lukemastaan lyhyestä kaunokirjallisesta tekstistä
- noudattaa tärkeimpiä oikeakielisyysskäytänteitä
- käyttää erilaisia tietolähteitä ja oppimisen apuvälineitä sekä saamaansa palautetta, myös kielitaidon vahvistamisessa
- tuottaa pienimuotoisia asia- ja fiktiotekstejä vaihteittain käyttäen hyväkseen saamaansa palautetta.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 Rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa	S1 - Syvennetään keskustelutaitoja - Pidetään valmisteltu puhe-esitys - Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita - Harjoitellaan tunnistamaan ja käyttämään kielellisiä tehokeinoja (esimerkiksi modaalisuus) ja erilaisia rooleja ja kielen rekistereitä vuorovaikutustilanteissa	L1, L2, L4
T2 Ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja	S1 - Harjoitellaan erilaisten puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja (esimerkiksi avainsanat, ydinvirkkeet, muistiinpanotekniikat) sekä kriittistä suhtautumista kuultuun	L2, L4, L5
T3 Kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen	S1 - Harjoitellaan perustelemista ja väittelyä sekä vaikuttavan puheen keinoja - Harjoitellaan tunnistamaan ja käyttämään kielellisiä tehokeinoja, esimerkiksi kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina - Harjoitellaan draaman ilmaisukeinoja	L2
Tekstien tulkitseminen		
T4 Ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti	S2 - Tunnistetaan tekstilajeja ja valitaan niihin sopivia lukustrategioita (esimerkiksi arvostelu, mainos, mielipideteksti, blogit; opetustekstit, uutinen, artikkeli) - Perehdytään kantaa ottavien tekstien tekstilajipiirteisiin	L1, L2, L4

lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella	<ul style="list-style-type: none"> - Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin, mm. elokuvaan - Tutustutaan novellin rakenteeseen - Tarkastellaan elokuvakerrontaa ja draaman keinoja - Tutustutaan kielikuviin, symboleihin ja intertekstuaalisuuteen - Laajennetaan asiakielistä sana- ja käsitevarantoa 	
T5 Ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä	S2 <ul style="list-style-type: none"> - Harjoitellaan tunnistamaan vaikuttavan tekstin tavoitteita tekstuaalisten, visuaalisten ja kielellisten piirteiden avulla - Laajennetaan tiedonhakutaitoja 	L1, L2, L4
Tekstien tuottaminen		
T6 Ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä	S3 <ul style="list-style-type: none"> - Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin - Harjoitellaan erityisesti kantaaottavien tekstien rakentamista - Harjoitellaan fiktiivisen tekstin rakentamista - Harjoitellaan käyttämään kielen kuvallisuutta, symboliikkaa ja intertekstuaalisia keinoja - Ilmaistaan tekstien välisiä viittaussuhteita - Harjoitellaan referointia ja muistiinpanotekniikkaa 	L1, L2, L4
T7 Auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa	S3 <ul style="list-style-type: none"> - Jatketaan kertovien ja asiatekstien sanaston ja rakenteiden monipuolistamista - Perehdytään puhutun ja kirjoitetun kielen eroihin - Vakiinnutetaan oikeinkirjoitus- ja oikeakielisyysskäytänteitä edelleen (kongruenssi, omistusliitteet, kysyvän sivulauseen käyttö, pilkutus, numeraalien taivutus, alkukirjainten ja yhdyssanojen kertaus) - Tutustutaan puhe- ja kirjakielen eroihin - Vakiinnutetaan sijamuoto- ja persoonataivutuksen hallintaa, mm. monikon sijamuodot - Harjoitellaan tekstin sidoskeinojen, mm. konjunktoiden, pronomien ja adverbien käyttöä - Tutustutaan verbien 	L2, L3

	tapaluokkataivutukseen ja muihin suhtautumisen ilmaisutapoihin - Tutustutaan nominaalimuotoihin ja lauseenvastikkeisiin - Vakiinnutetaan ja syvennetään lauseen ja lausekkeen ja rakenteen tuntemusta (mm. adverbiaali ja eriyttäen predikatiivi)	
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T8 Ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4 - Tutustutaan kirjallisuuden dramatisointiin - Havainnoidaan romanttisen ja realistisen tekstin eroja ja kirjoitusajankohdan vaikutusta tekstissä - Perehdytään sanastollisiin sävyeroihin ja niiden mahdollisuuksiin viestiä viimeisteltäessä	L4
T9 Innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin	S4 Tutustutaan nuorten- ja viihdekirjallisuuden lajeihin (mm. sarjakuva, kauhu-, fantasia-, tieteis- ja rikoskirjallisuuteen sekä romanttiseen viihteeseen) - Tutustutaan novellin rakenteeseen	L2
T10 Auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta	S4 - Tutustutaan kirjaston tarjontaan ja harjoitellaan valitsemaan itselle tarpeellisia tekstejä - Tarkastellaan median toimintaperiaatteita ja harjoitellaan medialukutaitoja	L2
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T11 Ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä	S5 - Kirjoitetaan eri tiedonalojen tekstejä (esimerkiksi koevastaus, verkkotekstit) - Tunnistetaan kielenoppimisen vaiheet ja opitaan arvioimaan omaa kehittymistä kielenoppijana	L1, L2, L7

näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta		
T12 Ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	S5 - Luetaan ja eri tiedonalojen asiatekstejä ja vertaillaan niiden sanastoa, rakennetta ja ilmaisutapaa (oppikirja-tekstit, lehtitekstit, eri harrastusalojen tekstit) - Keskustellaan eri tiedonalojen asiateksteistä	L1, L4, L6
T13 Kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä	S5 Harjoitellaan erityyppisten ja eri tiedonalojen tekstien vaatimia lukustrategioita	L1, L5, L6

Taulukko Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 8

Oppimisen tavoitteet
Oppilas <ul style="list-style-type: none"> - perustelee mielipiteensä - tunnistaa ja tuottaa erilaisia tekstilajeja - valitsee itselleen tarkoituksenmukaista luettavaa ja käyttää tekstiin sopivaa lukustrategiaa - erittelee lauseen rakennetta - käyttää kielen tehokeinoja kuten modaalisuutta ja tapaluokkataivutusta.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 Rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa	S1 - Harjoitellaan puheen rekisterien tunnistamista ja käyttöä sekä tilannekohtaista vuorovaikutuksen hallintaa - Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita - Harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista sekä itsearviointia	L1, L2, L4

T2 Ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja	S1 Syvennetään erilaisten puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja edelleen	L2, L4, L5
T3 Kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen	S1 - Syvennetään ja laajennetaan keskustelutaitoja edelleen - Pidetään valmisteltu puhe-esitys - Syvennetään draaman käyttöä ilmaisukeinona	L2
Tekstien tulkitseminen		
T4 Ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella	S2 - Tutustutaan pohtiviin teksteihin, esimerkiksi esseisiin ja artikkeleihin - Luetaan kaunokirjallisia tekstejä ja tutustutaan kirjallisuuden historian pääpiirteisiin	L1, L2, L4
T5 Ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä	S2 - Syvennetään erilaisten painettujen ja mediateks-tien (mm. sosiaalisen median tekstien) analyysi- ja tulkintataitoja sekä taitoa jakaa kaunokirjallisen tekstin lukukokemus	L1, L2, L4
Tekstien tuottaminen		
T6 Ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä	S3 - Harjoitellaan tekstilajin valintaa vastaanottajan ja tekstin tavoitteiden mukaiseksi - Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamista (muistiinpanojen tekeminen, tiivistäminen, lähteiden käyttö, luettelointi ja lähdeviitteiden merkitseminen)	L1, L2, L4
T7 Auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten	S3 - Jatketaan kaunokirjallisten ja argumentoivien tekstien tuottamisen harjoittelua - Harjoitellaan eri tekstilajien kieltä ja tyyliä (koevastaus, hakemus, essee,	L2, L3

rakenteiden hallintaa	tutkielma, blogi, tekstiviesti, sähköposti, sosiaalisen median tekstit) - Kerrataan oikeinkirjoituskäytänteitä (esimerkiksi lyhenteet ja vierassanojen oikeinkirjoitus)	
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T8 Ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4 - Tutustutaan suomen kielen variaatioon (alue-, puhuja- ja tilannekohtainen vaihtelu, slangit) - Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne- ja muoto-opillisiin sekä lauserakenteen piirteisiin - Tutustutaan suomen kirjakielen syntyyn ja kehitykseen sekä kielen ohjailun periaatteisiin - Perehdytään suomen kielen sanaston kehittymiseen ja muuttumiseen	L4
T9 Innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin	S4 - Tutustutaan maailmankirjallisuuden keskeisiin tyylivirtauksiin sekä varsinkin suomalaisen kansanrunouden ja kirjallisuuden vaiheisiin (myytit, Kalevala, tyyliuunnat 1800-luvulta alkaen) - Harjoitellaan valitsemaan ja lukemaan itselle sopivaa kirjallisuutta, myös tietokirjoja, sekä elokuvia tai teatteriesityksiä - Ohjataan kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen ja omaehtoiseen tekstien valintaan	L2
T10 Auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta	S4 - Vertaillaan kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina - Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla - Tutustutaan maailman kielten sukulaisuussuhteisiin, Suomen kielitilanteeseen ja suomen kielen sukukieliin	L2
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T11 Ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien	S5 - Arvioidaan oman kielitaidon vahvuuksia, kehitys-kohteita ja riittävyttä erilaisiin tarpeisiin, esimerkiksi jatko-opintoihin - Syvennetään oman äidinkielen käyttöä	L1, L2, L7

tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta	oppimisen tukena - Vakiinnutetaan tapa antaa vertaispalautetta ja käyttää sitä hyväksi	
T12 Ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	S5 Harjoitellaan eri tieteenalojen tekstien lukemista ja tuottamista (esimerkiksi artikkelit, esseet, koevastaukset, oppikirjatekstit)	L1, L4, L6
T13 Kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä	S5 Hiotaan tiedonhakutaitoja monipuolisesti - Vakiinnutetaan taito suunnitella omia lukuprosesseja ja taito valita tarkoituksenmukainen lukustrategia - Opitaan kielioppaiden ja -neuvonnan ja oikolukutoimintojen käyttöä sekä tietoturvan perusasioita	L1, L5, L6

Taulukko Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 9

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - käyttää tarkoituksenmukaista kieltä erilaisissa puhe- ja kirjoittamistilanteissa - erittelee ja tuottaa kielen konventioita noudattavia, myös pohtivia asiategstejä - käyttää monipuolisia tiedonhankinta- ja kielen oppimisen keinoja - tuntee kirjallisuuden historian pääpiirteitä sekä osaa eritellä ja tulkita kaunokirjallisuutta - tuntee Suomen kieliolot ja suomen kielen aseman maailman kielten joukossa sekä kirjakielen historiaa ja nykykielen vaihtelun - tunnistaa oman kielitaitonsa vahvuuksia ja kehittämiskohteita.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 Rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan	S1	Vuorovaikutustaidot	Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteissa rakentavasti.

vuorovaikutustilanteissa			
T2 Ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhe-tilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja	S1	Ymmärtämistaidot vuoro-vaikutustilanteissa	Oppilas ymmärtää muodollisia puhe-tilanteita, opetuspuhetta ja mediaa.
T3 Kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen	S1	Esiintymistaidot	Oppilas osaa valmistella itsenäisesti esityksen ja osaa esiintyä ja ilmaista itseään tilanteen mukaisesti.
Tekstien tulkitseminen			
T4 Ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkin- nassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kielipillisten vihjeiden perusteella	S2	Tekstilajitaidot tekstien tulkin- nassa	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti ja tunnistaa tekstilajeja. Oppilas osaa kuvailla kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoituseriä.
T5 Ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä	S2	Tekstien tulkinta	Oppilas osaa tehdä tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä.
Tekstien tuottaminen			
T6 Ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri	S3	Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa	Oppilas hyödyntää tekstien kirjallisessa ja suullisessa tuottamisessa tietoa kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin

tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä			tekstilajipiirteistä.
T7 Auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa	S3	Kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas tuottaa ymmärrettäviä ja koherentteja tekstejä, tuntee pääosin kirjoitetun kielen perussäännöt ja soveltaa niitä kirjoittaessaan.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyyli- ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtii niiden merkityksiä ja osaa kuvailla eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.
T9 Innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin	S4	Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus	Oppilas tuntee suomalaista kirjallisuutta, osaa nimetä sen tärkeimpiä vaiheita ja sen yhteyksiä maailmankirjallisuuteen.
T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemyksensä ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista	S4	Kulttuuritietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla kulttuurin monimuotoisuutta ja perustella yhteiskunnan monikielisyyden merkitystä.

monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta			
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			
T11 Ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta	S5	Viestijäkuvan kehittyminen ja oman kielenoppimisen reflektointi	Viestijäkuvan kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilas tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa kielenoppijana ja osaa asettaa itselleen oppimistavoitteita.
T12 Ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	S5	Eri tiedonalojen kielen havainnointi	Oppilas tunnistaa eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.
T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä	S5	Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa monipuolisesti eri lähteistä sekä pystyy suunnittelemaan, jäsentämään ja arvioimaan työskentelyään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

15.4.3 VIERAAT KIELET JA KIELIKASVATUS

Kielikasvatusta koskevat tavoitteet sekä toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet on määritelty toisen kotimaisen kielen opetusta koskevassa osuudessa.

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielen opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kielenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

ENGLANTI, A-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään englantia monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalin oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Englannin opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun englannin kielellä eri oppiaineissa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet englannin kielen opetuksessa vuosiluokilla 7-9

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Ajattelun taitoja harjoitellaan muodostamalla ja kuuntelemalla erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin sopivia englanninkielisiä viestejä. Laajennetaan oppilaiden englannin kielen ymmärrystä tarjoamalla oppilaille monipuolisesti englannin painettua ja audiovisuaalista opiskelumateriaalia oppimisen tueksi. Oppilaita rohkaistaan englannin kielen käyttämiseen ja heitä ohjataan havainnoimaan omassa elinympäristössään näkyvä ja kuuluva englannin kieli. Oppilaita tuetaan ja motivoidaan ottamaan vastuu omasta oppimisestaan osallistamalla heitä englannin kielen opiskelumenetelmien ja tavoitteiden asetteluun.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Oppilaita tutustutetaan englanninkielisen maailman kulttuuriin ominaispiirteisiin ja niiden merkitykseen vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan luokkatovereiden kanssa englannin kielen puheilmiasua ja vahvistetaan vuorovaikutustaitoja painetun ja audiovisuaalisen opiskelumateriaalin avulla.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Harjoitellaan englannin kielen käyttämistä ja tulkitsemistä erilaisissa arkisissa tilanteissa, joita ovat esimerkiksi erilaiset vuorovaikutustilanteet ja ympäristössä olevien merkkien ja opasteiden tulkitseminen.

L4 Monilukutaito:

Kehitetään kykyä löytää englanninkielistä materiaalia eri muodoissa ja erilaisten välineiden avulla sekä muokkaamaan ja tuottamaan sitä monin eri tavoin.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

Tieto- ja viestintäteknologian perustaitoja harjoitellaan osana oppiaineen sisältöjen opiskelua. Monipuolisessa teksteihin tutustumisessa, omien tekstien tuottamisessa ja lukemisen harjoittelussa hyödynnetään myös sähköisiä oppimisympäristöjä. Osana opiskelua tarjotaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteistyöhön.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäjyys:

Oppilaita ohjataan huomaamaan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys globalisoituvassa maailmassa. Projektityöskentelyä ja verkostoitumista harjoitellaan koulu-ympäristössä ja mahdollisuuksien mukaan sen ulkopuolella. Tutustutaan ammatteihin ja yritysaloihin, joissa tarvitaan englannin kielen osaamista.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen:

Korostetaan kielitaidon merkitystä osallistumisen ja vaikuttamisen välineenä. Harjoitellaan käyttämään englannin kieltä ennakkoluulottomasti ja rohkeasti, mutta samalla sisällön tarkoituksenmukaisuutta ja korrektiutta arvioiden.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteesiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T3 Ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa.	L1, L3
Kielenopiskelutaidot		
T4 Rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2 Harjoitellaan itsearviointia, opiskelutavoitteiden asettamista sekä vastuun kantamista omasta opiskelusta Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä (esim. sanastot) Harjoitellaan puhumaan ja kirjoittamaan virheistä välittämättä	L1, L3
T5 Kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia	S2 Kerrataan alakoulussa tutuksi käyneitä kielenoppimisstrategioita ja harjoitellaan niiden hyödyntämistä itsenäisesti	L1
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 Rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja	L4

	harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutus-tilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.	
--	---	--

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 Ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen	S3 Käytetään monipuolisesti eri aikamuotoja.	L5, L6

Taulukko Englannin A-oppimäärän oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 7

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - syventää tietämystään kielitiedon peruskäsitteistä - asettaa oppimistavoitteita ja arvioi omaa ja muiden oppimista - viestii rohkeasti oman kielitaidon puitteissa - syventää aiemmin omaksuttuja kieltenopiskelustrategioita ja opettelee soveltamaan niitä itsenäisesti - syventää taitoa viestiä arkielämän tavallisissa tilanteissa - oppii viestimään suullisesti ja kirjallisesti sekä nykyisyyden että menneisyyden aikamuodoissa - laajentaa sanavarastoa eri aihepiireistä - vahvistaa foneettisten merkkien tuntemustaan

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 Edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaa ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja, antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä	S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämämuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.	L1, L2

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T7 Tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä	S3 Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalissa kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita laajennetaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Tutustutaan kompensatiostrategioihin ja harjoitellaan niiden käyttöä eri tilanteissa	L4, L6
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T9 Tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita	S3 Opetellaan tulkitsemaan itselle merkityksellisiä tekstejä oman kielitaidon puitteissa ja hyödyntämään niitä tarkoituksenmukaisesti Tutustutaan eri tekstityyppeihin	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 Ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen	S3 Kerrataan peruskielioppia ja opitaan käyttämään konditionaalia. Sovelletaan opittuja taitoja suullisessa ja kirjallisessa viestinnässä Kerrataan ääntämisen perusasioita ja harjoitellaan lauserytmiä ja intonaatiota	L5, L6

Taulukko Englannin A-oppimäärän oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 8

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - kartuttaa tietojaan maista, joissa englantia puhutaan - viestii monipuolisista aihepiireistä kompensatiostrategioita käyttäen - hyödyntää erilaisia tekstityyppejä (esimerkiksi yleiskielisiä uutisia eri medioista) - syventää tietämystä englannin kielen rakenteesta ja ääntämyksestä - osaa käyttää konditionaalia.

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 Edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja, antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä	S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.	L1, L2
T2 Kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista	S1 Tutustutaan eri englanninkielisiin toimintaympäristöihin ja hyödynnetään niitä	L1, L2
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T6 Rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	S3 Kerrataan mielipiteen ilmaisua ja opitaan mm. työelämään ja opiskeluun liittyvää sanastoa. Näkökulmana on oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti.	L4
T8 Auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää	S3 Kiinnitetään huomiota formaalin ja informaalin kielenkäytön eroihin	L2

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 Ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen	S3 Laajennetaan tietämystä peruskieliopista, esimerkiksi opetellaan käyttämään passiivia.	L5, L6

Taulukko Englannin A-oppimäärän oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 9

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - tunnistaa englannin kielen eri variantteja ja ymmärtämään englannin kielen roolia maailmankielenä - ymmärtää ja hyödyntää omaa rooliaan englanninkielisessä toimintaympäristössä - ilmaisee mielipiteensä sekä omaan elämään liittyvistä että yhteiskunnallisista asioista suullisesti ja kirjallisesti - tiedostaa kielen kontekstisidonnaisuutta, esim. kirjoitetun ja puhekielen keskeisiä eroja, ja oppii ymmärtämään viestinnän kulttuurisia piirteitä - hallitsee passiivin käytön - syventää tietämystään englannin kielen rakenteista.

Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 - 9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7 - 9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englantia entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Heitä rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso englannin kielen A-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehitty kumuloiduvasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö- alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan osaaminen kahdeksan
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 Edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää	S1	Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa kuvata pääpiirteittäin, missä englantia puhutaan ja mainita englannin levinneisyyden syitä sekä pohtia englannin kielen asemaan, variantteihin ja arvostukseen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa pohtia kielen ja

kulttuurienvälistä toimintakykyä			kulttuurin suhdetta englannin osalta. Oppilas havaitsee, että arvot vaihtelevat riippuen yksilöllisestä kokemuksesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.
T2 Kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista	S1	Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista toimia ja oppia englanninkielisissä toimintaympäristöissä.
T3 Ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
Kielenopiskelutaidot			
T4 Rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.
T5 Kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan	S2	Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää englannin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi

sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia			käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			Taitotaso B1.1 T6 – T8
T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.
T7 Tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.
T8 Auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuuriin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso B1.1
T9 Tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksen, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso B1.1
T10 Ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

RUOTSI, B1 -OPPIMÄÄRÄ

Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä.

Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnessa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä. Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omaan kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja

tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus koulu yhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasaarvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tietoja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltäentundeistaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet ruotsin kielen opetuksessa vuosiluokilla 7-9

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Ajattelun taitoja harjoitellaan muodostamalla ja kuuntelemalla erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin sopivia ruotsinkielisiä viestejä. Laajennetaan oppilaiden ruotsin kielen ymmärrystä tarjoamalla oppilaille monipuolisesti painettua ja audiovisuaalista opiskelumateriaalia oppimisen tueksi. Oppilaita rohkaistaan ruotsin kielen käyttämiseen ja heitä ohjataan havainnoimaan omassa elinympäristössään näkyvä ja kuuluva ruotsin kieli. Oppilaita tuetaan ja motivoidaan ottamaan vastuu omasta oppimisestaan osallistamalla heitä ruotsin kielen opiskelumenetelmien ja tavoitteiden asetteluun.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Oppilaita tutustutetaan ruotsin kielen asemaan ja merkitykseen Suomen toisena virallisena kielenä. Oppilaita tutustutetaan Ruotsin kulttuuriin ominaispiirteisiin ja niiden merkitykseen vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan luokkatovereiden kanssa ruotsin kielen puheilmaisuutta ja vahvistetaan vuorovaikutustaitoja painetun ja audiovisuaalisen opiskelumateriaalin avulla. Oppilaita kannustetaan ja rohkaistaan ruotsin kielen puheilmaisuuteen ja kielitaidon karttuessa myös tekstimuotoiseen ilmaisuun.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Harjoitellaan ruotsin kielen käyttämistä ja tulkitsemista erilaisissa arkisissa tilanteissa, joita ovat esimerkiksi erilaiset vuorovaikutustilanteet ja ympäristössä olevien merkkien ja opasteiden tulkitseminen.

L4 Monilukutaito:

Kehitetään kykyä löytää ruotsinkielistä materiaalia eri muodoissa ja erilaisten välineiden avulla sekä muokata ja tuottaa sitä monin eri tavoin.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

Tieto- ja viestintäteknologian perustaitoja harjoitellaan osana oppiaineen sisältöjen opiskelua. Monipuolisessa teksteihin tutustumisessa, omien tekstien tuottamisessa ja lukemisen harjoittelussa hyödynnetään myös sähköisiä oppimisympäristöjä. Osana opiskelua tarjotaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteistyöhön.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys:

Oppilaita ohjataan huomaamaan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys globalisoituvassa maailmassa.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen:

Korostetaan kielitaidon merkitystä osallistumisen ja vaikuttamisen välineenä. Harjoitellaan käyttämään ruotsin kieltä ennakkoluulottomasti ja rohkeasti, mutta samalla sisällön tarkoituksenmukaisuutta ja korrektiutta arvioiden.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä,

ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Ruotsin B1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen, S1		
T1 Ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin	Tutustutaan niihin suomen- ja ruotsiruotsin kielellisiin ja kulttuurisiin eroihin, joita käsiteltävissä aihepiireissä tulee esille.	L2, L5
T2 Ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita ruotsin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa.	L1, L4
Kielenopiskelutaidot, S2		
T3 Rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	Harjoitellaan itsearviointia, opiskelutavoitteiden asettamista sekä vastuun kantamista omasta opiskelusta	L1
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, S3		
T5 Järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	Harjoitellaan viestintätilanteita suullisesti ja kirjallisesti yksin, pareittain ja ryhmissä monin eri tavoin oppilaiden toiveiden ja edellytysten mukaan. Aiheena esim. erilaiset ostotilanteet sekä tienneuvonta.	L4

T6 Tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	Harjoitellaan puhumaan ja kirjoittamaan virheistä välittämättä	L2, L4
T7 Auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	Opetellaan erilaisissa kielenkäyttötilanteissa tarvittavia ilmauksia.	L2, L4, L6
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä, S3		
T9 Tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	Harjoitellaan tekstejä apuna käyttäen suullisia vuorovaikutustilanteita. Tilanteita voidaan harjoitella lisäksi kirjallisesti.	L4, L5

Taulukko ruotsin B1-oppimäärän oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 7

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - syventää tietämystään kielitiedon peruskäsitteistä - asettaa oppimistavoitteita ja arvioi omaa ja muiden oppimista - viestii rohkeasti oman kielitaidon puitteissa - syventää aiemmin omaksuttuja kieltenopiskelustrategioita ja opettelee soveltamaan niitä itsenäisesti - viestii arkielämän kielenkäyttötilanteissa - viestii suullisesti ja kirjallisesti sekä nykyisyyden että menneisyyden aikamuodoissa - laajentaa sanavarastoa eri aihepiireistä

Ruotsin B1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen, S1		
T1 Ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin	Syvennetään tietoa Pohjoismaista ja pohjoismaisista kielistä.	L2, L5

T2 Ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita ruotsin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa.	L1, L4
Kielenopiskelutaidot, S2		
T3 Rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	Harjoitellaan itsearviointia, opiskelutavoitteiden asettamista sekä vastuun kantamista omasta opiskelusta.	L1
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, S3		
T5 Järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	Harjoitellaan erilaisilla harjoituksilla viestintätilanteita sekä kertomaan nuoren elämään liittyvistä aiheista. Aiheita mm. mielipiteen ilmaisu, sairaudet, sää, ympäristö, rahan käyttö, kotityöt ja sosiaalisen median käyttö.	L4
T6 Tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	Harjoitellaan puhumaan ja kirjoittamaan virheistä välittämättä	L2, L4
T7 Auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	Harjoitellaan kielenkäyttötilanteissa tarvittavia ilmauksia ja sanastoa.	L2, L4, L6
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä, S3		
T9 Tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin	Jatketaan tekstejä apuna käyttäen suullisten vuorovaikutustilanteiden harjoittelua. Tilanteita voidaan harjoitella lisäksi kirjallisesti	L4, L5

rakenteisiin		
--------------	--	--

Taulukko ruotsin B1-oppimäärän oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 8

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - syventää tietämystään kielitiedon peruskäsitteistä - asettaa oppimistavoitteita ja arvioi omaa ja muiden oppimista - viestii rohkeasti oman kielitaidon puitteissa - syventää aiemmin omaksuttuja kieltenopiskelustrategioita ja opettelee soveltamaan niitä itsenäisesti - harjoittelee taitoa viestiä arkielämän kielenkäyttötilanteissa - oppii tuntemaan Pohjoismaita ja niiden kieliä ja kulttuuria - laajentaa sanavarastoa eri aihepiireistä - oppii vertailemaan asioita - oppii käyttämään sivulauseita

Ruotsin B1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen, S1		
T1 Ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen keliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin	Syvennetään tietämystä suomenruotsalaisista ja suomenruotsin erityispiirteistä. Tutustutaan opiskelu- ja työmahdollisuuksiin Pohjoismaissa.	L2, L5
T2 Ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita ruotsin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa.	L1, L4
Kielenopiskelutaidot, S2		
T4 Kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin	Tutustutaan ruotsin kielen käyttö- ja opiskelumahdollisuuksiin jatko-opinnoissa ja työelämässä	L2, L7

kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.		
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, S3		
T6 Tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	Harjoitellaan tekstien tuottamista sekä kuullun- ja tekstinymmärtämiseen liittyviä strategioita.	L2, L4
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä, S3		
T8 Rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	Syvennetään tekstien ymmärtävää lukemista erilaisilla luetun ymmärtämistä mittaavilla tehtävillä. Teksteinä voidaan käyttää esim. vanhoja valtakunnallisia tekstejä sekä oppilaiden jatko-opintoihin liittyviä tekstejä.	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä, S3		
T9 Tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	Syvennetään lyhyiden tekstien tuottamista.	L4, L5

Ruotsin B1-oppimäärän oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 9

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - syventää tietämystään kielitiedon peruskäsitteistä - arvioi omaa osaamistaan suhteessa valtakunnallisiin arvosanan 8 tavoitteisiin - viestii rohkeasti oman kielitaidon puitteissa - syventää aiemmin omaksuttuja kielenopiskelustrategioita ja opettelee soveltamaan niitä itsenäisesti - oppii ymmärtämään suomenruotsalaisen kulttuurin osana Suomea - laajentaa sanavarastoa omaan tulevaisuuteensa liittyvistä aihepiireistä

Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehukseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua. Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso oppiaineen valtakunnallisiin ruotsin kielen B1-oppimäärän päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehitty kumulatiivisesti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin	S1	Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen	Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä Pohjoismaissa puhutaan ja kuvailla Pohjoismaita yhdistäviä arvoja.
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
Kielenopiskelutaidot			
T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.
T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia	S2	Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi

käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.			käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			Taitotaso A1.3 T6 – T8
T5 Järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso: A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
T6 Tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein
T7 Auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearviointin perusteella
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A1.3
T8 Rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana.

			Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A1.3
T9 Tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Oppilas ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi..

VALINNAINEN B2 -SAKSA

Valinnaisen B2-kielen opetus järjestetään useimmiten vuosiluokilla 8-9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemissään kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielillä.

Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit). Opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen. Oppilaita rohkaistaan tiedon hakuun opetettavalla kielellä eri oppiaineissa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet saksan kielen opetuksessa vuosiluokilla 8-9

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Ajattelun taitoja harjoitellaan muodostamalla ja kuuntelemalla erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin sopivia saksankielisiä viestejä. Laajennetaan oppilaiden saksan kielen ymmärrystä tarjoamalla oppilaille monipuolisesti saksan painettua ja

audiovisuaalista opiskelumateriaalia oppimisen tueksi. Oppilaita rohkaistaan saksan kielen käyttämiseen ja heitä ohjataan havainnoimaan omassa elinympäristössään näkyvä ja kuuluva saksan kieli. Oppilaita tuetaan ja motivoidaan ottamaan vastuu omasta oppimisestaan osallistamalla heitä saksan kielen opiskelumenetelmien ja tavoitteiden asetteluun.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Oppilaita tutustutetaan saksankielisen maailman kulttuurisiin ominaispiirteisiin ja niiden merkitykseen vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan luokkatovereiden kanssa saksan kielen puheilmaisua ja vahvistetaan vuorovaikutustaitoja painetun ja audiovisuaalisen opiskelumateriaalin avulla. Oppilaita kannustetaan ja rohkaistaan saksan kielen puheilmaisuun ja kielitaidon karttuessa myös tekstimuotoiseen ilmaisuun.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Harjoitellaan saksan kielen käyttämistä ja tulkitsemistä erilaisissa arkisissa tilanteissa.

L4 Monilukutaito:

Kehitetään kykyä löytää saksankielistä materiaalia eri muodoissa ja erilaisten välineiden avulla sekä muokkaamaan ja tuottamaan sitä monin eri tavoin.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

Tieto- ja viestintäteknologian perustaitoja harjoitellaan osana oppiaineen sisältöjen opiskelua. Monipuolisessa teksteihin tutustumisessa, omien tekstien tuottamisessa ja lukemisen harjoittelussa hyödynnetään myös sähköisiä oppimisympäristöjä.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys:

Oppilaita ohjataan huomaamaan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys globalisoituvassa maailmassa.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

Korostetaan kielitaidon merkitystä osallistumisen ja vaikuttamisen välineenä. Harjoitellaan käyttämään saksan kieltä ennakkoluulottomasti ja rohkeasti, mutta samalla sisällön tarkoituksenmukaisuutta ja korrektiutta arvioiden.

Vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 8-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen:

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennako-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot:

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Vieraan kielen B2-oppimäärän opetuksen tavoitteet

Saksan B2-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 8–9.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen, S1		
T1 Auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	Tutkitaan saksan kielelle tyypillisiä piirteitä vertaamalla niitä englannin ja ruotsin kieliin sekä muihin mahdollisiin sukukieliin. Tutustutaan saksan kielen levinneisyyteen ja saksankieliseen kulttuuriin sekä sen vaikutukseen omaan kulttuuriin ja kieleen. Oppilas oppii aktiivisesti arvioimaan opiskeluaan. Oppilas ymmärtää kielitaidon ja kielen opiskelutaitojen merkityksen opintoihin ja työhön liittyvissä mahdollisuuksissa. Oppilas oppii havaitsemaan saksalaisen ja suomalaisen kulttuurin välisiä eroja ja yhtäläisyyksiä.	L1, L2, L4
Kielenopiskelutaidot, S2		
T2	Oppilas oppii tunnistamaan omat	L3

Rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	tehokkaimmiksi osoittautuvat kielenoppimistapansa ja arvioimaan omaa suoritustaan ja tuotostaan sekä antamaan vertaispalautetta. Kannustetaan oppilasta omaan harrastuneisuuteen saksan kielen opiskelussa ja mahdollisuuksien mukaan käytetään hyväksi lähialueen kontakteja saksankieliseen toimintaympäristöön (esim. yritykset, vaihto-opiskelijat ym.). Motivoidaan oppilasta syventämään kielitaitoaan jatko-opinnoissa.	
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, S3		
T3 Järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	Harjoitellaan arkipäiväisiä kielenkäyttötilanteita saksaksi keskittyen oppilaille läheisiin aihepiireihin ja otetaan huomioon oppilaiden omia mielenkiinnon kohteita. Kielenkäyttötilanteissa kiinnitetään erityistä huomiota saksan kielen ääntämisen ja kirjoittamisen erityispiirteisiin sekä saksalaisen kielialueen erilaisiin variantteihin.	L4
T4 Tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	Harjoitellaan arkipäiväisiä kielenkäyttötilanteita saksaksi keskittyen oppilaille läheisiin aihepiireihin ja otetaan huomioon oppilaiden omia mielenkiinnon kohteita. Kielenkäyttötilanteissa kiinnitetään erityistä huomiota saksan kielen ääntämisen ja kirjoittamisen erityispiirteisiin sekä saksalaisen kielialueen erilaisiin variantteihin.	L4
T5 Auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	Harjoitellaan arkipäiväisiä kielenkäyttötilanteita saksaksi keskittyen oppilaille läheisiin aihepiireihin ja otetaan huomioon oppilaiden omia mielenkiinnon kohteita. Kielenkäyttötilanteissa kiinnitetään erityistä huomiota saksan kielen ääntämisen ja kirjoittamisen erityispiirteisiin sekä saksalaisen kielialueen erilaisiin variantteihin.	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä, S3		
T6 Rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia	Harjoitellaan arkipäiväisiä kielenkäyttötilanteita saksaksi keskittyen oppilaille läheisiin aihepiireihin ja otetaan huomioon oppilaiden omia mielenkiinnon	L4

puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	kohteita.	
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä, S3		
T7 Tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	Harjoitellaan arkipäiväisiä kielenkäyttötilanteita. Kielenkäyttötilanteissa kiinnitetään erityistä huomiota saksan kielen ääntämisen ja kirjoittamisen erityispiirteisiin sekä saksalaisen kielialueen erilaisiin variantteihin.	L5
Oppimisen tavoitteet		
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - osaa ja ymmärtää saksan kieltä B2-kielelle asetettujen taitotasovaatimusten mukaisesti - osaa kuvailla omaa saksan kielen osaamistaan realistisesti - tuntee saksan kielen ominaispiirteet ja osaa verrata niitä muihin osaamiinsa kieliin - osaa verrata saksankielistä kulttuuria omaansa - tiedostaa saksan kielen käyttömahdollisuudet ja on kiinnostunut jatkamaan saksan kielen opintoja jatko-opinnoissa 		

Vieraan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen B2-oppimäärässä

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville.

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun

suomalaiseen sovellukseen. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua tai vastaavaa työkalua. Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Heitä rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso vieraan kielen B2-oppimäärän valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyy kumuloituvasti. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vieraan kielen B2-oppimäärän päätösarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 Auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon / joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	S1	Opiskeltavan kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen hahmottaminen	Oppilas tuntee opiskeltavan kielen asemaa maailman kielten joukossa ja keskeisimpiä kielen erityispiirteitä. Oppilas osaa luonnehtia joitakin opiskeltavan kielen kielialueen kulttuurisia ja muita ilmiöitä.
Kielenopiskelutaidot			
T2 rohkaista oppilasta	S2	Tavoitteiden	Oppilas osaa arvioida omia

näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä sekä kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella		asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	kielenopiskelutavoitteitaan ja opiskelutapojaan. Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa	S3		Taitotaso A1.3
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	Vuorovaikutuserilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A1.3
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä

puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä			ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A1.2
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista.. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.

VALINNAINEN B2 -RANSKA

Valinnaisen B2-kielen opetus järjestetään useimmiten vuosiluokilla 8-9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemissään kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielillä.

Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit). Opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen. Oppilaita rohkaistaan tiedon hakuun opetettavalla kielellä eri oppiaineissa.

Ranskan kielen opetuksessa pyritään monipuolistamaan oppilaan kielitaitoa ja lisäämään oppilaan jatko-opintovalmiuksia. Ranskan opetusta pyritään integroimaan muiden aineiden opetukseen ja mahdollisuuksien mukaan monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin.

Vieraan kielen B2-oppimäärän opetuksen tavoitteet

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kielisiin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	S1	L1, L2, L4
Kielenopiskelutaidot		
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	S2	L3
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	L4
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	L4
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	L5

Vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät

siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennako-oletuksia.

Verrataan ranskan kieltä ja kulttuuria oppilaan omaan äidinkieleen ja kulttuuriin sekä aiemmin opittuihin kieliin. Tuetaan myönteisen suhtautumisen muodostumista opiskeltavaan kieleen ja sen kulttuuriin.

S2 Kielenopiskelutaidot: Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta. Kielenopiskelutaitoja opitaan vuorovaikutustilanteissa ja vertaisoppimisen kautta. Harjoitellaan erilaisia opiskelustrategioita ja käytetään hyväksi jo omaksuttuja kielenoppimistapoja. Ohjataan oppilasta rakentavaan ja suunnitelmalliseen itse- ja vertaisarviointiin. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa eri lähteistä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä. Harjoitellaan pienimuotoisia jokapäiväisiä viestintätilanteita ranskaksi. Opetellaan ymmärtämään tuttuja sanoja ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Ääntämisen erityispiirteisiin sekä muihin kielen suulliseen ilmaisuun liittyviin seikkoihin kiinnitetään erityistä huomioita ja niitä harjoitellaan monipuolisesti. Kieliopin ja sanaston opiskelu pohjautuu käytännön tilanteisiin. Opastetaan oppijaa käyttämään ranskan kielen erikoismerkkejä myös tietokoneella kirjoitettaessa.

Vieraan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Oppilaita kannustetaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntämään tietotekniikkaa ja sosiaalista mediaa opiskelunsa tukena sekä kansainvälisen yhteydenpidon keinoina. Oppilaita tuetaan omatoimisessa ongelmanratkaisussa ja tiedonhaussa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen B2-oppimäärässä

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville.

Ohjataan oppilasta etsimään itselleen sopivia kielenoppimistyylejä ja tunnistamaan vahvuutensa. Lisäksi pyritään mahdollistamaan eteneminen omaan tahtiin.

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua tai vastaavaa työkalua. Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Heitä rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso vieraan kielen B2-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehitty kumulatiivasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Jatkuvalla arvioinnilla tuetaan oppijan itsetuntemusta vieraan kielen käyttäjänä ja pyritään vahvistamaan hänen luottamustaan kielitaidon kehittymiseen. Arviointi kohdistuu kaikkiin kielitaidon osa-alueisiin.

Vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon / joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisuuden kehittymistä	S1	Opiskeltavan kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen hahmottaminen	Oppilas tuntee opiskeltavan kielen asemaa maailman kielten joukossa ja keskeisimpiä kielen erityispiirteitä. Oppilas osaa luonnehtia joitakin opiskeltavan kielen kielialueen kulttuurisia ja muita ilmiöitä.
Kielenopiskelutaidot			
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä sekä kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	S2	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa arvioida omia kielenopiskelutavoitteitaan ja opiskelutapojaan. Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa	S3		Taitotaso A1.3
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

vuorovaikutusta			
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A1.3
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A1.2
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista.. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.

15.4.4 MATEMATIIKKA

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan ja positiivista minäkuvausta matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Vuosiluokkien 7-9 matematiikan opetuksen tehtävänä on vahvistaa matemaattista yleissivistystä. Opetuksessa syvennetään matemaattisten käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien ymmärtämistä. Opetus innostaa oppilaita löytämään ja hyödyntämään matematiikkaa omassa elämässään. Oppilaiden valmiuksiin kuuluvat ongelmien matemaattinen mallintaminen ja ratkaiseminen. Matematiikan opetus ohjaa oppilaita tavoitteelliseen, täsmälliseen, keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen toimintaan. Oppilaita rohkaistaan esittämään ratkaisujaan ja keskustelemaan niistä. Opetuksessa kehitetään oppilaiden yhteistyötaitoja.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Peruskoulun opetussuunnitelman perusteissa kaikkia aineita koskevat laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet ovat:

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Monilukutaito (L4)

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Näiden tavoitteiden tarkempi kuvaus löytyy luvusta 15.2 vuoden 2014 perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista.

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät:

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä.

Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

S2 Luvut ja laskutoimitukset:

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalityyppisiin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosenttien käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

S3 Algebra:

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomien käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vakiinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

S4 Funktiot:

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

S5 Geometria:

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislauseetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen. Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala. Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja

kartion pinta-aloja ja tilavuuksia. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys:

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiä arvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Matematiikan oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 Vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1,S2,S3, S5	L1, L3, L5
T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	S1,S2,S3, S5	L3, L7
Työskentelyn taidot		
T3 Ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S1,S2,S3, S5	L1, L4
T4 Kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	S1,S2,S3, S5	L1, L2, L4, L5
T5 Tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä	S1,S2,S3, S5	L1, L3, L4, L5, L6

T6 Ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä	S1,S2,S3, S5	L1, L3, L4, L6
T7 Rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa	S1,S2,S3, S5	L1 - L7
T8 Ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1, S4	L1, L4, L5
T9 Opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1,S2,S3, S5	L5
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet		
T10 Ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1, S2 Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista.	L1, L3, L4
T11 Ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2 Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä.	L1, L4
T12	S2	L1, L4

Tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalitylukuihin	Lukualuetta laajennetaan reaalitylukuihin.	
T13 Tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystä prosenttilaskennasta	S2 Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla.	L1, L3, L6
T14 Ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan	S3 Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä.	L1, L4
T15 Ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista	S3 Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua.	L1, L4, L5
T16 Tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5 Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.	L1, L4, L5
T17 Ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia	S5 Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia.	L1, L4, L5
T18 Kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia	S5 Harjoitellaan geometrista konstruointia. Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.	L1, L4
T20 Ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia	S1 (kokonaisuudessaan)	L1, L4, L5, L6

ongelmien ratkaisemiseen		
--------------------------	--	--

Matematiikan oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 Vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1 – S5	L1, L3, L5
T2 Kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	S1 – S5	L3, L7
Työskentelyn taidot		
T3 Ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S1 – S5	L1, L4
T4 Kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	S1 – S5	L1, L2, L4, L5
T5 Tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä	S1 – S5	L1, L3, L4, L5, L6
T6 Ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti	S1 – S5	L1, L3, L4, L6

tuloksen mielekkyyttä		
T7 Rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa	S1 – S5	L1 - L7
T8 Ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1, S4	L1, L4, L5
T9 Opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1 – S5	L5
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet		
T10 Ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1, S2 Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen.	L1, L3, L4
T11 Ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2 Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä.	L1, L4
T12 Tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalitylukuihin	S2 Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.	L1, L4
T13 Tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta	S2, S5 Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja	L1, L3, L6

	vertailuprosentti.	
T14 Ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan	S3, S4 Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.	L1, L4
T15 Ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista	S3, S4 Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä.	L1, L4, L5
T16 Tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5 Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.	L1, L4, L5
T17 Ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia	S5 Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen. Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.	L1, L4, L5
T18 Kannustaa oppilasta	S5 Harjoitellaan geometrista konstruointia.	L1, L4

kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia		
T20 Ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	S1 (kokonaisuudessaan)	L1, L4, L5, L6

Matematiikan oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 Vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1,S3,S4,S5,S6	L1, L3, L5
T2 Kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	S1,S3,S4,S5,S6	L3, L7
Työskentelyn taidot		
T3 Ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S1,S3,S4,S5,S6	L1, L4
T4 Kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	S1,S3,S4,S5,S6	L1, L2, L4, L5
T5 Tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien	S1,S3,S4,S5,S6	L1, L3, L4, L5, L6

ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä		
T6 Ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä	S1,S3,S4,S5,S6	L1, L3, L4, L6
T7 Rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa	S1,S3,S4,S5,S6	L1 - L7
T8 Ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1, S4, S6	L1, L4, L5
T9 Opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1 - S6	L5
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet		
T10 Ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1	L1, L3, L4
T11 Ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2 Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä.	L1, L4
T14 Ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään	S3, S4 Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti.	L1, L4

yhtälönratkaisutaitojaan		
T15 Ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkittamista ja tuottamista	S3, S4 Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.	L1, L4, L5
T16 Tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5 Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.	L1, L4, L5
T17 Ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia	S5 Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislauseetta ja trigonometrisia funktioita.	L1, L4, L5
T18 Kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia	S5 Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.	L1, L4
T19 Ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä	S6 Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.	L3, L4, L5

T20 Ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	S1 (kokonaisuudessaan)	L1, L4, L5, L6
--	-------------------------------	-----------------------

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen lähtökohdat valitaan oppilaita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Konkretia toimii edelleen tärkeänä osana matematiikan opiskelua. Rohkaistaan oppilaita käyttämään ajattelua tukevia piirroksia ja välineitä. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Ongelmia matematisoidaan, ratkaistaan ja tulkitaan yksin ja yhdessä. Yhdessä työskennellessä jokainen toimii sekä itsensä että ryhmän hyväksi. Oppimispelit ovat yksi motivoiva työtapo. Tieto- ja viestintäteknologiaa, kuten taulukkolaskentaa ja dynaamista geometriaohjelmistoa, hyödynnetään opetuksen, oppimisen, tuottamisen, arvioinnin sekä luovuuden välineenä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 7-9

Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea tarvittaessa uusien sisältöjen oppimiseksi. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilaille korostetaan asioiden ymmärtämisen tärkeyttä. Oppilaita tuetaan suurempien asiakokonaisuuksien hahmottamisessa ja yhteyksien löytämisessä. Eriyttämisessä otetaan huomioon jokaisen oppilaan osaaminen ja annetaan mahdollisuus onnistumisen elämyksiin.

Sisältöjä voidaan rikastuttaa syventämällä yhteisesti käsiteltävää aihetta oppilaiden kiinnostuksen ja taitotason mukaan. Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja, kuten esimerkiksi erilaisia projekteja ja ongelmalähtöisiä tutkimustehtäviä oppilaita kiinnostavista matemaattisista aiheista.

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 7-9

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä ja ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Palaute tukee oppilaiden myönteistä minäkuvaa matematiikan oppijana. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin matematiikan tavoitteisiin. Arviointi ohjaa oppilaita kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Palaute auttaa oppilaita huomaamaan, mitä tietoa ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten.

Oppilailla on aktiivinen rooli arvioinnissa. Itsearviointissa oppilaat oppivat asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja havainnoimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Arvioinnin kohteena ovat matemaattiset tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen. Lisäksi arvioinnissa kiinnitetään huomiota tekemisen tapaan ja taitoon perustella ratkaisuja sekä ratkaisujen rakenteeseen ja oikeellisuuteen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito hyödyntää välineitä mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa.

Yhdessä työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Tuotoksen arvioinnissa kiinnitetään huomiota tuotoksen matemaattiseen sisältöön ja esitystapaan. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona matematiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut matematiikan oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso matematiikan valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Matematiikassa oppilaan osaaminen kehittyy eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1 - S6		Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T2 Kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	S1 - S6	Vastuunottaminen opiskelusta	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.
Työskentelyn taidot			
T3 Ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S1 - S6	Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ja selittää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.
T4 Kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	S1 - S6	Matemaattinen ilmaisu	Oppilas osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.
T5 Tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä	S1 - S6	Ongelmanratkaisutaito	Oppilas osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa.
T6 Ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan	S1 - S6	Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja	Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

kriittisesti tuloksen mielekkyyttä			
T7 Rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa	S1 - S6	Matematiikan soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä
T8 Ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1, S4, S6	Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu	Oppilas osaa itse hankkia, käsitellä ja esittää tilastotietoa
T9 Opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1 - S6	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet			
T10 Ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1, S2	Päätely- ja laskutaito	Oppilas käyttää aktiivisesti päätely- ja päässälaskutaitoa eri tilanteissa
T11 Ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2	Peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla	Oppilas osaa sujuvasti peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla
T12 Tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalityyppisiin	S2	Lukukäsite	Oppilas tunnistaa reaalityyppiset ja osaa kuvailla niiden ominaisuuksia
T13 Tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään	S2, S6	Prosentin käsite ja prosenttilaskenta	Oppilas osaa kertoa prosentin käsitteen käytöstä. Oppilas osaa laskea prosenttiosuuden,

prosenttilaskennasta			prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutos- ja vertailuprosentin. Oppilas osaa käyttää tietojaan eri tilanteissa.
T14 Ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan	S3, S4	Tuntemattoman käsite ja yhtälönratkaisutaidot	Oppilas osaa ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti. Oppilas osaa ratkaista vaillinaisen toisen asteen yhtälön esimerkiksi päättelämällä tai symbolisesti.
T15 Ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista	S3, S4	Muuttujan ja funktion käsitteet sekä kuvaajien tulkitseminen ja tuottaminen	Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteen sekä osaa piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajan. Oppilas osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti.
T16 Tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5	Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen	Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä
T17 Ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia	S5	Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita. Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet.
T18 Kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia	S5	Pinta-alojen ja tilavuuksien laskutaito	Oppilas osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja ja kappaleiden tilavuuksia. Oppilas osaa pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia.
T19 Ohjata oppilasta määrittämään	S6	Tilastolliset tunnusluvut ja todennäköisyyslaskenta	Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut ja osaa antaa niistä

tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä			esimerkkejä. Oppilas osaa määrittää sekä klassisia että tilastollisia todennäköisyyksiä.
T20 Ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen.	S1	Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot	Oppilas osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja osaa ohjelmoida yksinkertaisia ohjelmia.

15.4.5 BIOLOGIA

Oppiaineen tehtävä

Biologian opetuksen tehtävänä on auttaa oppilaita ymmärtämään elämää ja sen kehittymistä, kartuttaa oppilaan luonnontuntemusta sekä ohjata oppilaita ymmärtämään ekosysteemien toimintaa, ihmisen elintoimintoja sekä perinnöllisyyden ja evoluution perusteita.

Biologian opetuksessa työskennellään myös luonnossa ja ohjataan oppilaita tutkivan oppimisen avulla tutustumaan biologisen tiedonhankinnan luonteeseen. Luonnon tutkimisessa käytetään sekä maasto- että laboratoriotyömenetelmiä. Elämyksellinen ja kokemuksellinen oppiminen virittää oppimisen iloa ja herättää kiinnostusta tarkkailla elinympäristön tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa biologian opetuksessa.

Biologian opetuksessa tuetaan oppilaiden ongelmanratkaisu- ja yhteistyötaitojen sekä yhteisöllisyyden kehittymistä ja annetaan valmiuksia biologiaa hyödyntävien alojen opiskeluun sekä työelämään.

Biologian opetus auttaa oppilaita ymmärtämään, miten biologian tietoja ja taitoja voidaan soveltaa ja hyödyntää omassa elämässä, eettisissä pohdinnoissa, ajankohtaisten biologiaan liittyvien uutisten seurannassa sekä siinä, kuinka yhteiskunnalliseen päätöksentekoon voidaan vaikuttaa. Biologian opetus kehittää oppilaiden ympäristötietoisuutta ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Oppilaat saavat valmiuksia vaikuttaa ja osallistua oman lähiympäristönsä kehittämiseen ja sen säilymiseen elinvoimaisena. Oppilaita ohjataan kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ymmärtämiseen.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet biologiassa vuosiluokille 7-9

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Biologiassa keskeistä on saada tietoa elämän eri ilmiöistä. Ilmiöiden hahmottamisessa käytetään apuna esimerkiksi biologialle ominaisia tutkimusmenetelmiä. Lisäksi

harjoitellaan erilaisten tietolähteiden käyttöä ja tietojen soveltamista. Tavoitteena on ymmärtää prosesseja ja kokonaisuuksia.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään. Tavoitteena on oppia tuntemaan ja arvostamaan omaa elinympäristöä ja toimimaan kestävän kehityksen mukaisesti sekä oppia tarkastelemaan asioita erilaisista näkökulmista.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Oppisisältöihin kuuluvat aiheet liittyvät terveyteen, turvallisuuteen, ihmissuhteisiin sekä oman kulutuksen ja kestävän talouden ymmärtämiseen. Tavoitteena on harjoitella arjessa tarvittavia taitoja ja pohtia oman toiminnan vaikutusta omaan ja muiden ihmisten elämään. Tavoitteena on harjoitella myös sosiaalisia taitoja ja tunnetaitoja. Tavoitteena on kestävä elämäntapa.

L4 Monilukutaito:

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään. Oppilaat oppivat käyttämään, tulkitsemaan ja soveltamaan biologialle tyypillisiä tietolähteitä. Tavoitteena on kriittinen tiedon käyttö ja eri tietolähteistä peräisin olevan tiedon yhdisteleminen. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä kysymyksiä.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

Tieto- ja viestintäteknologisia taitoja harjoitellaan osana oppiaineen sisältöjen opiskelua. Käytännön tv-taitoja harjoitellaan osana omaa tuottamista itsenäisesti ja ryhmissä. Opiskelussa harjoitellaan monipuolista tietolähteiden käyttöä. Lähdekritiikkiä ja löydetyn tiedon arviointia harjoitellaan osana työskentelyä. Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa. Opetuksessa korostuvat oppilaiden oma aktiivisuus ja itselle sopivien työskentelytapojen löytäminen.

L6 Työelämän taidot ja yrittäjäyys:

Oppilaat saavat kokemuksia ryhmätöistä, projektityöskentelystä ja verkostoitumisesta. Oppilaille tarjotaan mahdollisimman laaja-alainen kuva biologian alan eri ammateista. Oppilaita ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

Harjoitellaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Harjoitusten, kuten ryhmätöiden, kautta opitaan ilmaisemaan omia näkemyksiä rakentavalla tavalla. Lisäksi oppi ja ymmärrys eri eliölajeista ja luonnonvarojen riittävyydestä lisää luonnon arvostusta. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys

paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Tavoitteena on kestävä tulevaisuuden rakentaminen.

Biologian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että biologinen tutkimus (S1) ja tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön (S2) on sisällytetty muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Biologinen tutkimus:

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön:

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta:

Sisällöt painottuvat suomalaisten ekosysteemien rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja lajien välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?:

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Perehdytään eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta:

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävä käytön ekologiaa, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävä tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Biologian opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Biologinen tieto ja ymmärrys		
T1 Ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	S1, S2 Retkeillään koulun lähiympäristössä mahdollisuuksien mukaan ja toteutetaan pienimuotoinen tutkimus S3 Ekosysteemin rakenne ja toiminta	L1, L3, L4, L5
T2 Auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	S3 Sisällöt kuten tavoitteessa T1	L1, L4, L5
T3 Ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle	S1, S2 Sisällöt kuten tavoitteessa T1 S6 Luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen merkitys	L4, L7
T4 Ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution peruseriaatteita	S4 Evoluution peruseriaate	L1
Biologian taidot		
T7 Ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1 Tehdään havaintoja maastossa, kirjataan havaintoja ja analysoidaan tuloksia Rohkaistaan oppilaita tekemään johtopäätöksiä	L1, L4, L5
T8 Opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa	S1, S2 Käytetään tutkimuksen tekoon tarvittavaa välineistöä sekä sähköisiä oppimateriaaleja Sisällöt kuten tavoitteessa T1	L1, L5

T10 Ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1-S3 Sisällöt kuten tavoitteessa T1	L1, L5
Biologian asenne- ja arvotavoitteet		
T12 Innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiötä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoutta	S4 Luontoherkkyys, empatia muita lajeja kohtaan sekä vastuu ympäristöstä ja luonnon kunnioittaminen Pohditaan omia valintoja	L7

Biologian oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 7

Oppimisen tavoitteet
Oppilas <ul style="list-style-type: none"> - ymmärtää mitä biologia on ja mitä se tutkii - osaa eliökunnan ja ekosysteemin rakenteen ja toiminnan - tunnistaa ekosysteemien peruslajistoa ja osaa kertoa eri lajien elinpaikkavaatimuksista - osaa käyttää perustutkimusvälineitä, ja osaa tutkimuksen teon peruseräatteen - ymmärtää ihmisen ja luonnon välistä suhdetta - ymmärtää evoluution peruseräatteen - osaa käyttää biologialle ominaisia peruskäsitteitä ja osaa esittää perusteltuja päätelmiä - osaa perustella miten toimitaan kestäväällä ja luonnon monimuotoisuutta säilyttävällä tavalla

Biologian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että biologinen tutkimus (S1) ja tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön (S2) on sisällytetty muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Biologinen tutkimus: Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön: Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta: Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja muista ekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja lajien välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?: Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta: Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestäväan käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään bionalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestäväan tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Biologian opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Biologinen tieto ja ymmärrys		
T1 Ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	S1 Retkeillään koulun lähiympäristössä ja toteutetaan metsiin ja mahdollisesti soihin liittyviä tutkimuksia sekä maastossa että luokassa Koostetaan eliökokoelma S3 Metsäluonnon tavallisimmat lajit Metsätyyppien vertailu	L4, L5
T2 Auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	S1-S3 Sisällöt kuten tavoitteessa T1	L4, L5
T3 Ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys	S1-S3 Sisällöt kuten tavoitteessa T1 S4 Luontoherkkyys ja empatia muita lajeja kohtaan	L4, L7

luonnon monimuotoisuudelle	S6 Tutustutaan metsien monimuotoisuuteen ja niiden kestävään käyttöön	
T6 Ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalveluiden merkitys	S6 Jokamiehenoikeudet ja -velvollisuudet Luonnonsuojelu	L4, L7
Biologian taidot		
T7 Ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1 Tehdään havaintoja maastossa ja kirjataan havaintoja sekä analysoidaan tuloksia Rohkaistaan oppilaita tekemään johtopäätöksiä	L1
T8 Opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa	S1 Sisällöt kuten tavoitteessa T1	L1, L5
T9 Tavoitteena on ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi	S1 Sisällöt kuten tavoitteessa T1 S1, S3 Kasvatetaan kasveja ja seurataan niiden kehitystä	L5, L6, L7
T10 Ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1 Tutustutaan ja tutkitaan mahdollisuuksien mukaan lähimetsää ja -suota sekä kaupunkiympäristöä ja analysoidaan saatuja tuloksia	L1, L5
Biologian asenne- ja arvotavoitteet		
T12 Innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä	S1 Tutkitaan lähiluontoa Vahvistetaan lajintuntemusta	L7

kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoutta	<p>S4 Luontoherkkyys ja empatia muita lajeja kohtaan</p> <p>S6 Metsien suojelu, kestävä käyttö ja biotalouden mahdollisuudet</p>	
T13 Ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja	<p>S2, S3, S4, S6</p> <p>Sisällöt kuten tavoitteissa T3, T6 ja T12</p>	L7
T14 Innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi	<p>S2, S3, S4, S6</p> <p>Sisällöt kuten tavoitteissa T3, T6 ja T12</p>	

Biologian oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 8

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - osaa metsäekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan - tuntee metsä- ja suoluonnon peruslajiston - osaa kuvata monimuotoisuuden merkitystä ekosysteemin toiminnalle - osaa pohtia metsien kestävän käytön merkitystä eliöille ja ihmiselle - osaa tehdä havaintoja ja pienimuotoisia tutkimuksia ja työskennellä turvallisesti sekä maastossa että sisätiloissa - osaa koostaa eliökokoelman - osaa käyttää biologian peruskäsitteitä - ymmärtää luonnonvarojen rajallisuuden ja tuntee kestävän elämäntavan perusteet - osaa esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja tehdä perusteltuja päätelmiä - osaa esittää perusteluja eettisesti kestäville valinnoille

Biologian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että biologinen tutkimus (S1) ja tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön (S2) on sisällytetty muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Biologinen tutkimus:

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

S4 Mitä elämä on?:

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

S5 Ihminen:

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta:

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävä käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävä tulevaisuuden kannalta.

Biologian opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Biologinen tieto ja ymmärrys		
T2 Auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	S1 Oman elimistön tutkiminen S4, S5 Elimistön rakenteen ja toiminnan sekä perinnöllisyyden perusteiden ymmärtäminen Ihmisen kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavat tekijät	L1, L4, L5
T4 Ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteita	S4, S5 Perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteet	L1

T5 Ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja	S5 Sisällöt kuten tavoitteessa T2	L3
T7 Ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1, S5 Tulosten analysointi ja johtopäätösten teko mittausten ja näytteiden pohjalta	L1
Biologian taidot		
T8 Opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa	S1 Sisällöt kuten tavoitteessa T2 Käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa	L1, L5
T10 Ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1 Sisällöt kuten tavoitteessa T2	L1, L5
T11 Tavoitteena on kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa	S6 Omien valintojen merkityksen ymmärtäminen itselle ja ympäristölle Kestävän kehityksen periaatteiden merkitys tuleville sukupolville	L2, L3, L7
Biologian asenne- ja arvotavoitteet		
T13 Tavoitteena ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja	S6 Sisällöt kuten tavoitteessa T11	L7
T14 Tavoitteena on innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi	S6 Sisällöt kuten tavoitteessa T11	L5, L7

Biologian oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 9

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none">- osaa ihmisen perusrakenteen ja elintoiminnot- osaa perinnöllisyyden ja evoluution perusteet- osaa käyttää biologisia tutkimusvälineitä ja osaa tehdä niiden avulla pienimuotoisia tutkimuksia- osaa käyttää biologialle ominaisia käsitteitä- tiedostaa omien valintojen merkityksen omalle ja ympäristön hyvinvoinnille- osaa hyödyntää biologian tietoja ja taitoja ihmiseen ja ympäristöön liittyvien vastuukysymysten arvioinnissa

Biologian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että biologian opetuksessa oppilailla on mahdollisuus työskennellä erilaisissa tutkimuksellisuutta tukevissa oppimisympäristöissä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maasto- ja laboratoriotyöskentelyssä oppilaita ohjataan havainnoimaan ja käyttämään biologialle ominaisia tutkimusmenetelmiä.

Tavoitteena on mahdollistaa biologisen tutkimuksen tekoa oikeaoppisesti. Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on, että oppilaita ohjataan käyttämään myös sähköisiä oppimisympäristöjä biologisen tiedon hankinnassa, käsittelyssä, tulkinassa ja esittämisessä.

Biologiassa hyödynnetään lähiympäristöä tutkimuskohteena ja näytteidenottopaikkana. Näytteitä tutkitaan ja tunnistetaan sekä maastossa että luokassa.

Biologian työtapoja valittaessa painotetaan vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä ottaen huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet. Monipuolisten työtapojen avulla jokainen oppilas saa erilaisia kokemuksia, pystyy omaksumaan luonnontieteelle luonteenomaisia tutkimusmenetelmiä ja harjaantuu tekemään johtopäätöksiä sekä raportoimaan ja soveltamaan oppimaansa.

Biologian opetuksen tavoitteiden mukaisesti elämyksellisyys, kokemuksellisuus ja toiminnallisuus kehittävät oppilaiden taitoa pohtia omia arvovalintoja. Samalla pyritään herättämään oppilaiden kiinnostus luontoon ja vastuullinen suhtautuminen elinympäristöön. Lisäksi oppilaille kehittyy taito tarkastella kriittisesti ilmiöitä ja erilaisia tietolähteitä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita omakohtaiseen havainnointiin ja tutkimiseen itsenäisesti ja ryhmissä sekä erilaisissa oppimisympäristöissä. Maasto- ja laboratoriotyöskentely toteutetaan siten, että turvallisuuskysymykset otetaan huomioon. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet huomioidaan erilaisten työmenetelmien valinnassa. Kasvua, kehitystä sekä oppimisen iloa tukevat tutkimuksellisuus, yhdessä

tekeminen, vastuullisuus omasta työskentelystä, luontosuhteen syveneminen sekä tiedon liittäminen jo ennestään opittuun. Biologian tavoitteiden kannalta on keskeistä tiedostaa oppilaiden mahdolliset vaikeudet laboratorio- ja maastotyöskentelyssä. Oppilaita tuetaan työskentelyssä kunkin omien vahvuuksien pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaiden taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttäminen on mahdollista yhteisissä tutkimustehtävissä, joissa oppilaat toimivat erilaisissa rooleissa ja etenevät yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Oppilaan oppimisen arviointi biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian opetuksessa kannustava ja rakentava palaute opintojen aikana tukee oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin biologian tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa biologista tietoa. Biologian arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että biologisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Opettaja seuraa oppilaan taitoa tehdä havaintoja, kerätä, käsitellä, tulkita, arvioida ja esittää erilaisia aineistoja. Lisäksi arvioidaan oppilaan taitoa käyttää biologialle ominaista välineistöä, tieto- ja viestintäteknologiaa sekä taitoa toteuttaa pienimuotoisia kokeita ja tutkimuksia koulussa ja sen ulkopuolella. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona biologian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut biologian oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso biologian valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Biologiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Biologian päätösarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoitteet	Sisältöalueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
T1 Ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	S1-S4, S6	Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata metsäekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä tunnistaa erilaisia ekosysteemejä ja niiden ravintoverkkojen lajeja. Oppilas osaa kuvata

			monimuotoisuuden merkitystä ekosysteemien toiminnalle sekä pohtia metsien kestävän käytön merkitystä eliöille ja ihmiselle.
T2 Auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	S1-S5	Eliökunnan rakenteen ja eliöiden rakenteen ja elintoimintojen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata eliökunnan luokittelun periaatteita, osaa nimetä eliöiden rakenteita sekä osaa kuvata eliöiden elintoimintoja. Oppilas osaa vertailla eri eliöryhmien sukulaisuutta rakenteellisten ja toiminnallisten sopeutumien pohjalta sekä tunnistaa, luokittelee ja vertailee eliöryhmiä.
T3 Ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle	S1-S4, S6	Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa tehdä havaintoja lajien esiintymisestä ja osaa kuvata lajien sopeutumista eri elinympäristöihin. Oppilas tunnistaa lähiympäristön tyypillisiä eliölajeja ja ymmärtää niiden merkityksen luonnon monimuotoisuudelle.
T4 Ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteita	S1, S4, S5	Perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteiden hahmottaminen	Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata perimän ja ympäristön vaikutusta eliöiden yksilönkehityksessä. Oppilas osaa kuvata miten elämä ja luonnon monimuotoisuus ovat kehittyneet maapallolla

			evoluution tuloksena.
T5 Ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja	S5	Ihmiselimistön rakenteen ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata ihmiselimistön perusrakenteita ja elintoimintoja sekä osaa selostaa ihmisen kasvun ja kehittymisen pääperiaatteita.
T6 Ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalveluiden merkitys	S6	Luonnonympäristössä tapahtuvien muutosten havainnointi	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja pieniä tutkimuksia omassa lähiympäristössä tapahtuvista luonnollisista ja ihmisen toiminnan aiheuttamista luonnonympäristön muutoksista. Oppilas ymmärtää maapallon luonnonvarojen rajallisuuden ja ekosysteemipalveluiden merkityksen sekä tuntee kestävän elämäntavan perusteet ja jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet.
T7 Ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1-S6	Luonnontieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä, osaa käyttää biologialle ominaisia peruskäsitteitä sekä tutkimus- ja tiedonhankintamenetelmiä. Oppilas osaa esittää perusteltuja luonnontieteellisiä käsityksiä ja päätelmiä.
T8 Opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja	S1-S5	Biologisen tutkimusvälineistön ja teknologian käyttö	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti ja tavoitteellisesti

tieto- ja viestintäteknologiaa			laboratoriossa ja maastossa. Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa.
T9 Ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi	S1-S4, S6	Eliökokoelman laatiminen ja kasvien kokeellinen kasvattaminen	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti perinteisen tai digitaalisen kasvikoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas toteuttaa ohjatusti kasvatuskokeen.
T10 Ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1-S6	Biologisen tutkimuksen tekeminen	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas osaa esittää hypoteeseja ja tehdä ohjatusti pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja osaa raportoida sen tuloksia.
T11 Kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa	S6	Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa	Oppilas osaa kuvata, miten biologisia tietoja ja taitoja voi hyödyntää omassa arjessa ja yhteiskunnassa sekä osaa perustella näkemyksiä biologisen tietämyksen pohjalta. Oppilas osallistuu lähiluonnon vaalimisprojektiin, sen toteuttamiseen ja tulosten raportointiin.
T12 Innostaa oppilasta	S1-S6	Luontosuhteen ja ympäristötietoisuuden	Oppilaan osaa perustella esimerkkien

syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta		merkityksen hahmottaminen	avulla miten luonnossa toimitaan kestäväällä ja luonnon monimuotoisuutta säilyttävällä tavalla.
T13 Ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja	S6	Eettisten kysymysten pohdinta	Oppilas osaa hyödyntää biologian tietoja ja taitoja ihmiseen ja ympäristöön liittyvien vastuukysymysten arvioinnissa ja esittää perusteluja eettisesti kestäville valinnoille.
T14 Innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävä tulevaisuuden rakentamiseksi	S6	Kestävän tulevaisuuden rakentamisen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata, miten toimitaan kestävä tulevaisuuden rakentamiseksi.

15.4.6 MAANTIETO

Oppiaineen tehtävä

Maantiedon opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden maailmankuvan rakentumista. Oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä ja koko maailmassa sekä autetaan oppilaita sijoittamaan uutiset maailman tapahtumista maantiedon opetuksessa saamaansa alueelliseen kehikkoon. Maantieto on monitieteinen ja eri tiedonaloja integroiva oppiaine, jossa tutkitaan maapalloa ja sen alueita, luontoa, ihmisen toimintaa sekä erilaisia kulttuureita. Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon luonnontieteiden, ihmistieteiden ja yhteiskuntatieteiden näkökulmat. Näin rakennetaan eheää kokonaiskuvaa monimuotoisesta maailmasta ja sen toiminnasta. Maantiedon opetuksessa käsitellään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta ja sen yhteyttä ympäristön tilaan sekä luodaan perustaa ymmärtää erilaisia alueellisia näkökulmia ja ristiriitoja maapallolla. Maantieteellisten syy- ja seuraussuhteiden sekä ympäristömuutosten ymmärtäminen ja analysointi aktivoivat oppilasta toimimaan vastuullisesti omassa arjessa. Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma elämämaailma. Opetus tarjoaa toiminnallisia kokemuksia erilaisissa oppimisympäristöissä, joissa oppilaat tekevät havaintoja ja tutkimuksia.

Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää myös oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa oppimisessa. Maantiedon opetuksessa vahvistetaan oppilaiden valmiuksia kestävästä kehityksestä edistävään toimintatapaan. Opetus harjaannuttaa oppilaiden osallistumis- ja vaikuttamistaitoja ja antaa oppilaille keinoja aktiiviseen kansalaisuuteen ja kestävästä tulevaisuuden rakentamiseen.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet maantiedossa vuosiluokilla 7-9

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Maantiedon oppisisällöt rakentuvat monitieteiselle pohjalle. Tavoitteena on saada tietoa erilaisista ilmiöistä ja osata esittää tietoa erilaisten havainnollistavien materiaalien avulla. Apuna käytetään erilaisia tietolähteitä. Tietojen yhdistäminen laajemmaksi kokonaisuudeksi avartaa oppilaan ymmärrystä kokonaisvaltaisista asioista ja niiden taustalla olevista ilmiöistä.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään. Tavoitteena on saada oppilaassa syntymään myönteinen suhtautuminen eri kulttuureihin. Lisäksi opitaan tietoja ja taitoja hyvistä tavoista ja pyritään oman kulttuuriperinnön arvostamiseen.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Oppilaita ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta. Oppisisältöihin

kuuluvat aiheet liittyvät terveyteen, turvallisuuteen, ihmissuhteisiin ja oman kulutuksen ja kestävän talouden ymmärtämiseen. Oppilas harjoittelee samalla sosiaalisia taitojaan ja tunnetaitojaan.

L4 Monilukutaito:

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Medialukutaitoa harjoitellaan maantietoon liittyvien ilmiöiden opiskelun ohella. Oppilaat oppivat käyttämään, tulkitsemaan ja soveltamaan maantiedolle tyypillisiä tietolähteitä. Tavoitteena on kriittinen tiedon käyttö ja eri tietolähteistä peräisin olevan tiedon yhdisteleminen. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä kysymyksiä.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

Tieto- ja viestintäteknologisia taitoja harjoitellaan osana oppiaineen sisältöjen opiskelua. Käytännön tv-taitoja harjoitellaan osana omaa tuottamista itsenäisesti ja ryhmissä. Opiskelussa harjoitellaan monipuolista tietolähteiden käyttöä. Lähdekritiikkiä ja löydetyn tiedon arviointia harjoitellaan osana työskentelyä. Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa. Opetuksessa korostuvat oppilaiden oma aktiivisuus ja itselle sopivien työskentelytapojen löytäminen.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys:

Oppilaat saavat kokemuksia ryhmätöistä, projektityöskentelystä ja verkostoitumisesta. Oppilaille tarjotaan mahdollisimman laaja-alainen kuva maantieteen alan eri ammateista. Oppilaita ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

Yhteiskunnallisen osallistumiseen ja vaikuttamiseen liittyvän tietämyksen jakaminen ja harjoittelu vahvistavat oppilaan kykyä ymmärtää demokraattisia peruseriaatteita. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä omien näkemysten ilmaisemista rakentavasti. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle, yhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle. Pohditaan myös menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä. Tavoitteena on kestävän tulevaisuuden rakentaminen.

Maantiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että maapallon karttakuvan kehittäminen (S1) ja ajankohtaisen maailman seuraaminen (S2) on sisällytetty muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet:

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman

hahmottamiseen maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma:

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla:

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävästä käytöstä.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt:

Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla:

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoin erinä puolella maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö:

Keskitytään luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin maailmassa. Pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Maantiedon opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys		
T1 Tukea oppilaan jäsenytymiseen karttakuvan rakentumista maapallosta	S1 Maapallon maanosat, mantereet ja valtameret kartalla Maapallon keskeinen paikannimistö	L1, L4, L5

	<p>Ilmansuunnat ja mittakaava</p> <p>Tietolähteet</p> <p>S3 Maa-planeetta osana universumia, elämän mahdollistuminen Maassa</p>	
<p>T2 Ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnon maisemia maapallolla</p>	<p>S1 Sisällöt kuten tavoitteessa T1</p> <p>S3 Maan liikkeet ja niiden seuraukset</p> <p>Maan lämpö- ja kasvillisuusvyöhykkeet sekä niihin vaikuttavat tekijät</p> <p>Sateiden jakautuminen ja vaikutukset</p> <p>Tuulen synty ja vaikutukset</p> <p>S4 Endo- ja eksogeenisten prosessien perusteet</p>	L4, L5
<p>T3 Ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla</p>	<p>S5 Kulttuuripiirit, väestömaantiedon ja talusmaantiedon perusteet</p> <p>Kaupungistuminen ja muuttoliikkeet</p>	L2, L4
Maantieteelliset taidot		
<p>T4 Kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestäväen käytön merkitys</p>	<p>S5 Asuinympäristön vaikutukset elinkeinoihin, asumiseen ja ihmisen toimintaan</p> <p>S2 Maantiedon merkitys yhteiskunnassa ja työelämässä</p>	L6, L7
<p>T5 Ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää</p>	<p>S1 Maantiedon tutkimusmenetelmät</p> <p>S2</p>	L1

maantieteellisiä kysymyksiä	Tarkastellaan ajankohtaisia uutisia kriittisesti	
T6 Ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä	S1 Kartanlaadinnan perusteet Paikkatiedon perusteet	L4, L5
T7 Ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	S2 Geomedian käytön perusteet, ajankohtaisten uutisten kriittinen tarkastelu	L5, L6
T8 Ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	S1, S2 Pienimuotoinen tutkimus	L1
T10 Tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	S2 Erilaiset työtavat Oppilaan perustietojen ja -taitojen kehittäminen yksin ja yhdessä	L2
T11 Ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja	S6 Perusteet erilaisista ja eri puolilta maapalloa olevista luonnon- ja kulttuuriympäristöistä	L7
T12 Tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	S6 Vastuullinen toiminta Kestävä elämäntapa	L7
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet		
T13 Ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon ihmistoiminnan ja	S6 Ihmisoikeudet ja niiden yhteys maapallon hyvinvointiin	L3, L7

kulttuurien moninaisuutta ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa	Ihmisen suhde luontoon, toisiin lajeihin ja eri kulttuureista tuleviin ihmisiin Globalisaation vaikutuksen perusteet	
--	---	--

Maantiedon oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 7

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - ymmärtää mitä maantieto on ja mitä se tutkii - hahmottaa erilaisia karttoja - hahmottaa mantereet, valtameret ja maanosat ja osaa nimetä ne kartalle - hahmottaa luonnon- ja ihmismaantieteellisiä ilmiöitä - hahmottaa luonnon ja ihmisen välisen vuorovaikutuksen ja luonnonvarojen kestävän käytön periaatteet - osaa esittää mielekkäitä maantieteeseen liittyviä kysymyksiä - osaa tehdä pienimuotoisen tutkimuksen - osaa hyödyntää geomedialla - osaa työskennellä yksin ja yhdessä toisten kanssa erilaisia työtapoja käyttäen - ymmärtää kulttuurien moninaisuutta - hahmottaa kestävän kehityksen periaatteet

Maantiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että maapallon karttakuvan kehittäminen (S1) ja ajankohtaisen maailman seuraaminen (S2) on sisällytetty muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet:

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään Euroopan keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma:

Seurataan ajankohtaisia uutisia Euroopan eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla:

Käsitellään Euroopan ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä Euroopassa kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt:

Tarkastellaan Euroopan erityispiirteitä sekä maisema-alueita. Tutkitaan esimerkkien avulla Euroopan eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla:

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoin Euroopassa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö:

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutokseen, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Euroopan alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Maantiedon opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys		
T1 Tukea oppilaan jäsenytneen karttakuvan rakentumista maapallosta	S1 Euroopan keskeinen paikannimistö ja aluemaantiedolliset kokonaisuudet	L1, L4, L5
T2 Ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnon maisemia maapallolla	S2, S3, S4 Endo- ja eksogeeniset prosessit Euroopassa Veden kierto ja sen ominaispiirteet Euroopan alueella Euroopan ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet	L4, L5

<p>T3 Ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla</p>	<p>S5 Euroopan väestölliset piirteet, muuttoliikkeet ja eri kulttuurit Elinkeinot ja liikenne Euroopassa</p>	<p>L2, L4</p>
<p>T4 Kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys</p>	<p>S6 Luonnonvarat ja niiden kestävä käyttö Euroopassa Biotalouden mahdollisuudet</p>	<p>L7</p>
Maantieteelliset taidot		
<p>T5 Ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä</p>	<p>S1, S4 Keskeiset maantiedon tutkimusmenetelmät</p>	<p>L1</p>
<p>T6 Ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä</p>	<p>S1, S4 Karttojen käyttö, laadinta ja tulkinta aluekokonaisuuden pohjalta</p>	<p>L4, L5</p>
<p>T7 Ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä</p>	<p>S2, S6 Perehdytään, sovelletaan ja tulkitaan paikkatietoja</p>	<p>L5, L6</p>
<p>T8 Ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja</p>	<p>S2 Syvennetään maantiedolle ominaisia tutkimustaitoja</p>	<p>L1</p>
<p>T9 Harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia</p>	<p>S2 Ajankohtaiset muutokset Euroopassa sekä niiden vaikutukset muuhun maailmaan</p>	<p>L4</p>

tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa		
T10 Tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätöitä sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	S2 Syvennetään ryhmätö- ja vuorovaikutustaitoja monipuolisten maantiedon työskentelymenetelmien ja esitystapojen avulla	L2
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet		
T12 Tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	S6 Pohditaan kulutuskäyttämisen vaikutusta ja oman toiminnan osallisuutta eurooppalaisena kuluttajana	L7
T13 Ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa	S6 Oma identiteetti, eri kulttuurit ja ihmisoikeudet	L3, L7

Maantiedon oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 8

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - hallitsee Euroopan keskeisen paikannimistön - omaa kokonaiskuvan Euroopan alueen luonnonoloista sekä perusteet väestö- ja talousmaantiedon kokonaisuuksista - hahmottaa luonnonvarojen jakautumisen Euroopan alueella, niiden määrän ja kestävän käytön - osaa esittää mielekkäitä kysymyksiä Euroopan maantieteellisiin piirteisiin liittyen - osaa käyttää geomediaa ja tulkita kartoja ja muita havainnollistuksia - osaa esittää maantieteellistä tietoa havainnollisesti - ymmärtää kestävän kehityksen periaatteita Euroopan kannalta

Maantiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 9

Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että maapallon karttakuvan kehittäminen (S1) ja ajankohtaisen maailman seuraaminen (S2) on sisällytetty muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet:

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään Suomen ja Pohjoismaiden keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma:

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta painottaen Suomea ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla:

Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä Suomessa ja Pohjoismaissa. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestäväää käyttöä.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt:

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla:

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa ja Pohjoismaissa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö:

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja Pohjoismaissa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristömuutoksiin, erityisesti ilmastomuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren

alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Maantiedon opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys		
T1 Tukea oppilaan jäsenytymiseen karttakuvan rakentumista maapallosta	S1 Suomi osana Pohjolaa Suomen keskeinen paikannimistö Suomen maakunnat ja luonnonmaantieteelliset alueet Erilaiset kartat Karttamerkit ja hyvän kartan ominaisuudet	L1, L4, L5
T2 Ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnon maisemia maapallolla	S3, S6 Suomen ilmasto ja sää Suomen kallioperä ja maaperä Jääkausi ja sen jäljet maisemassa Suomen vesistöihin liittyvät erityispiirteet Itämeri	L4, L5
T3 Ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla	S5 Suomen väestö, muuttoliikkeet Suomen elinkeinorakenne ja kansainväliset suhteet	L2, L4
T4 Kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys	S5, S6 Suomen liikenne Luonnonvarojen ja energian kestävä käyttö Suomen luonto ja ihmisen vaikutus siihen	L7
Maantieteelliset taidot		
T5	S1	L1

Ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä	Tutkimuksen teon peruseriaatteet	
T6 Ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä	S1 Paikkatiedon ja karttojen käyttö Suomessa ja kotiseudulla	L4, L5
T7 Ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomeidiataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	S1 Karttojen laadinta, lukeminen ja tulkinta Alueisiin liittyviä ilmiöitä koskevan tiedon esittäminen erilaisten havainnollistavien tapojen avulla	L5, L6
T8 Ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	S4 Tehdään pienimuotoinen tutkimus	L1
T9 Harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa	S2 Ajankohtaisia muutoksia kotipaikkakunnalla, Suomessa ja Pohjoismaissa sekä niiden vaikutuksia muuhun maailmaan	L4
T10 Tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	S2 Yksin ja yhdessä toteutettavat pienet projektit	L2
T11 Ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja	S4, S5 Kotiseudun ja Suomen keskeiset luonto- ja kulttuurikohteet Kaavoitus	L7
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet		

T12 Tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	S6 Luonnonvarat ja niiden merkitys Suomelle Luonnonvarojen kestävä käyttö Suomessa, omat kulutuskäyttäytymisen valinnat, elinkaariajattelun periaatteet	L7
T13 Ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa	S4, S5 Kotiseudun luonto- ja kulttuurikohteet Suomen vähemmistöt ja vähemmistökulttuurien ominaispiirteet Vähemmistöjen oikeudet	L3, L7

Maantiedon oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 9

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - hahmottaa Suomen osaksi maapalloa - hallitsee perustiedot Suomen ja Pohjolan karttakuvasta - hallitsee keskeiset tiedot Suomen luonnon, väestön, kulttuurin, talouden ja maisemien ominaispiirteistä - hallitsee aluesuunnittelun toimintaperiaatteet - ymmärtää ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksen - ymmärtää kestäväan kehityksen periaatteet - osaa esittää mielekkäitä Suomen maantieteeseen liittyviä kysymyksiä ja pohtia niihin vastauksia - osaa tulkita erilaisia kartoja ja muita tietoa havainnollistavia materiaaleja - osaa toteuttaa pienimuotoisen tutkimuksen ja osaa havainnollistaa tuloksia ja esittää tulokset - osaa havainnoida ympäristöä ja etsiä tietoa lähialueiden tapahtumista - osaa suhtautua eri tietolähteistä saatavaan tietoon kriittisesti - osaa työskennellä itsenäisesti ja ryhmässä sekä argumentoida selkeästi - osaa käyttää ja soveltaa geomediataitoja

Maantiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on käyttää monipuolisia oppimisympäristöjä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maastotyöskentely, kenttäretket luonnossa ja rakennetussa ympäristössä sekä sähköisten oppimisympäristöjen ja paikkatiedon käyttö ovat olennainen osa maantiedon opetusta.

Tähän liittyy retkeily, jonka yhteydessä tutustutaan kotiseudun luonnon- ja kulttuuriympäristöön sekä mahdollisuuksien mukaan myös laajemmalla alueella. Apuna käytetään ajankohtaista uutisvirtaa ja geomedialla eli aluemaantieteellisiä tietokantoja. Pelillisuus lisää oppilaiden motivaatiota. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee maantieteellisen ajattelun sekä ongelmanratkaisu- ja tutkimustaitojen kehittymistä sekä edistää yhteisöllistä ja vuorovaikutteista työskentelyä.

Opetuksessa seurataan ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä lähiympäristössä ja muualla maailmassa. Työtapoja valittaessa otetaan huomioon oppilaiden elämiskaikma, kansainvälisyys ja yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opetuksessa annetaan aikaa oppilaiden ajattelulle, luovuudelle ja toiminnalle.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki maantiedossa vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita hahmottamaan ympäröivää maailmaa ja ymmärtämään sen ilmiöitä. Ajankohtaisella uutisseurannalla tuetaan kunkin oppilaan maailmankuvan rakentumista. Kenttäopetuksessa lähiympäristöä tulkitaan kaikkia aisteja hyväksi käyttäen ja jaetaan kokemuksia oppilaiden ja opettajan välillä. Maantiedon tavoitteiden kannalta tuen järjestämisessä on keskeistä tiedostaa oppilaiden spatiaalisen hahmottamisen vaikeudet ja erityisesti vaikeudet kartanluvussa ja karttatulkinnassa. Oppilaita ohjataan ja tuetaan käyttämään paikkatietoa ja muuta geomedialla arjen tilanteissa. Jokaisen oppilaan taitoja hahmottaa lähiympäristöä ja maailmaa harjaannutetaan tukemalla ja kannustamalla oppilasta hänen omien vahvuksiensa pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaan taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttämistä voi toteuttaa tutkimustehtävissä, joissa oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa sekä harjoituksissa, joissa on mahdollista edetä yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Oppilaan oppimisen arviointi maantiedossa vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksessa kannustava ja rakentava palaute opintojen aikana tukee oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumuksesta suhteessa asetettuihin maantiedon tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa tietoa. Maantiedon arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaiden tiedolliseen osaamiseen että maantiedon taitoihin kuten geomediataitoihin ja tiedon kriittiseen arviointitaitoon. Lisäksi arvioidaan taitoa käyttää maantiedolle ominaista välineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona maantiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut maantiedon oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso maantiedon valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Maantiedossa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas

saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoitteet	Sisältöalueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
T1 Tukea oppilaan jäsenytyneen karttakuvan rakentumista maapallosta	S1-S6	Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisen paikannimistön tunteminen	Oppilas hahmottaa maapallon karttakuvan peruspiirteet sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.
T2 Ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla	S1-S4, S6	Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla Maan planetaarisuuden, vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelun sekä hahmottaa maapallon kehät ja vyöhykkeisyyden. Oppilas osaa tunnistaa ja kuvailla luonnonmaisemia Suomessa ja maapallolla sekä osaa tuoda esille joitakin niiden syntyyn vaikuttaneita tekijöitä.
T3 Ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureja, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla	S1-S6	Ihmismaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata ihmisten elämän ja kulttuurien piirteiden sekä kulttuurimaisemien vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa.

<p>T4 Kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys</p>	<p>S1-S6</p>	<p>Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö</p>	<p>Oppilas osaa kuvata, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisten elämään ja elinkeinoihin sekä millaisia vaikutuksia ihmisen toiminnalla on luonnonympäristön tilaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa.</p> <p>Oppilas osaa kertoa, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.</p>
<p>T5 Ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä</p>	<p>S1-S6</p>	<p>Maantieteellinen ajattelutaito</p>	<p>Oppilas osaa selittää että maantiedossa tutkitaan alueita ja alueiden välisiä eroja sekä hahmottaa kartoilta eri aluetasot: oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma.</p> <p>Oppilas osaa esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtia vastauksia niihin.</p>
<p>T6 Ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä</p>	<p>S1-S6</p>	<p>Tilatajun kehittyminen</p>	<p>Oppilas osaa mitata sekä jana- että suhdelukumittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla, suunnata kartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla.</p>
<p>T7 Ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomeediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan</p>	<p>S1-S6</p>	<p>Geomeediataidot</p>	<p>Oppilas osaa käyttää kuvia, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomeediaa maantiedon sisältöjen opiskelussa sekä</p>

ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä			arkielämässä. Oppilas osaa laatia yksinkertaisia karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.
T8 Ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	S1-S6	Tutkimustaidot	Oppilas osaa toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustulokset suullisesti.
T9 Harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa	S1-S6	Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen	Oppilas osaa havainnoida lähiympäristön muutoksia, osaa antaa esimerkkejä Suomessa ja muualla maailmassa tapahtuvista ympäristön muutoksista ja osaa nimetä keskeisiä muutoksia aiheuttavia tekijöitä. Oppilas osaa tuoda esille maantieteellisiin ilmiöihin liittyvää ajankohtaista uutisointia ja osaa selittää tapahtumien taustoja.
T10 Tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätöitä sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi	S1-S6	Ryhmässä työskentelyn ja argumentoinnin taidot	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä ja arvioida omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilas osaa esittää

maantieteellistä tietoa			mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuunnella ja suhtautua rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.
T11 Ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja	S1-S6	Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot	Oppilas toimii projektissa, jossa yhdessä muiden kanssa vaikutetaan lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen. Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan.
T12 Tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	S1-S6	Kestävän kehityksen edistäminen	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan vastuullisesti koulussa ja koulun ulkopuolella. Oppilas osaa ottaa kantaa kestävä kehityksen kysymyksiin ja osaa antaa esimerkkejä miten toimitaan kestävä elämäntavan mukaisesti.
T13 Ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta ja kunnioittamaan	S1-S6	Alueellisen identiteetin sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen	Oppilas osaa luonnehtia omaan alueelliseen identiteettiinsä vaikuttavia tekijöitä sekä osaa kuvata lähiympäristön ja sen monimuotoisuuden merkitystä.

ihmisoikeuksia kaikkiällä maailmassa			Oppilas osaa kuvata kulttuurien ja ihmisten moninaisuuden merkitystä sekä osaa tarkastella yhteiskunnan ilmiöitä ihmisoikeuksien näkökulmasta.
---	--	--	--

15.4.7 FYSIIKKA

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Fysiikan opetus auttaa ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia keskustella fysiikan ja teknologian asioista ja ilmiöistä. Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea fysiikkaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7-9 opiskelun pääpaino on kvalitatiivisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun ja matemaattisten taitojen kehittyessä laajennetaan työskentelyä joidenkin ilmiöiden osalta kvantitatiiviselle tasolle. Aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat oppilaiden ja opettajien vuorovaikutuksessa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaista käsitystä ympäröivästä todellisuudesta. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat luonnosta ja teknologisesta ympäristöstä tehdyt havainnot ja tutkimukset. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden omaksumisessa ja ymmärtämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita fysiikan opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan fysiikan osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa fysiikkaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet fysiikassa vuosiluokilla 7-9

Fysiikka on oppiaine, jossa pääpaino on tutkimuksen tekemisessä. Tutkimusprosessi on monivaiheinen ja se vaatii suunnitelmallisuutta sekä tarkkaa toteutusta (L1). Tutkimustyössä ollaan aina vuorovaikutuksessa muiden oppilaiden kanssa (L2) ja näin tutustutaan oikean tutkijan työelämään (L6). Lisäksi prosessissa pohditaan muita

ammatteja, joissa tarvitaan fysiikan tietotaitoa (L6). Saatua numeerista dataa muokataan mahdollisimman ymmärrettävään muotoon esimerkiksi kuvaajiksi (L4). Energia on yksi tutkittavista ilmiöistä ja tätä ilmiötä lähestytään pohtien, kuinka omilla valinnoilla voi rakentaa kestävästä tulevaisuudesta (L3 ja L7).

Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään tiedonhankinnassa sekä siihen liittyvien taitojen harjoittelussa. Oppilaat tutustuvat tieteenalalle tyypillisiin tietolähteisiin ja harjoittelevat niiden monipuolista käyttöä. Luonnontieteen tutkimus- ja mittaustehtävissä hyödynnetään tarjolla olevaa mittausteknologiaa ja opitaan niiden kautta saatavan tiedon analysointia. Tutkimustulosten raportoinnissa ja päätelmien tekemisessä hyödynnetään sähköisiä oppimisympäristöjä (L5).

Fysiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy kaikkiin muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä:

Sisältöjä valitaan siten, että pohditaan oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen säteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

S3 Fysiikka yhteiskunnassa:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Taulukko Fysiikan opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys , arvot ja asenteet		
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1, S2 Sidotaan tutkimus oppilaiden kokemusmaailmaan ja mielenkiinnon kohteisiin. Tutkimusaiheita valitaan aaltoliikkeeseen liittyen	L1
T2 Ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1 Hallitaan perustyötaidot Harjoitellaan tutkimustulosten kirjaamista erilaisilla tavoilla	L1, L6
T3 Ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S3 Ymmärretään energian tuotannon merkitys omassa elämässä sisältäen energianlähteet	L6, L7
Tutkimisen taidot		
T5 Kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1 Pohditaan ongelma tai ilmiö S2 Hiukkassäteily sisältäen hiukkassäteilyn lajit, ydinreaktiot (fissio ja fuusio), radioaktiivisuus, ydinenergia S4 Maailmankaikkeuden suuret ja pienet rakenteet sisältäen atomin rakenne, aallonpituus ja sähkömagneettinen säteily (spektri), maailmankaikkeus, universumi, galaksit, tähdet	L1, L7
T6 Ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1 Harjoitellaan mittaamisen perusteita, mittayksiköiden muodostumista ja oman tutkimuksen kriittistä tarkastelua. S3 Tutustutaan valo-opin ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin.	L2, L5

	S4 Tutustutaan maailmankaikkeuden suuriin ja pieniin rakenteisiin. Tutustutaan fysiikkaan liittyviin uutisiin, ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.	
T7 Ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia omien tutkimustensa tuloksia	S1 Kootaan käsitellään, arvioidaan ja esitetään tuloksia	L2, L5
T8 Ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S3 tutustutaan yhteiskunnan toimintaan ja kehittymiseen liittyviin ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin erityisesti valo- ja ääniopin kannalta	L2, L3, L5
T9 Opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1 käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa	L5
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 Ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S2 Hiukkassäteily kuten tavoitteessa T5 S4 Maailmankaikkeuden suuret pienet rakenteet kuten tavoitteessa T5	L1
T13 Ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä	S1 Ymmärretään tutkimuksen ja tiedon yhteys S4 Ymmärretään fysiikan luonne tieteenä	L1, L4

tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa		
------------------------------------	--	--

Taulukko Fysiikan oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 7

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - toteuttaa kokeellisia tutkimuksia tutkimusprosessin vaiheiden mukaisesti yhteistyössä muiden kanssa - työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti - perustelee johtopäätökset havainnoilla - tietää aaltoliikkeen keskeisiä käsitteitä - ymmärtää luonnonrakenteiden mittasuhteita - tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lajit

Fysiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy kaikkiin muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä:

Sisältöjä valitaan siten, että pohditaan oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennyttään kvalitatiivisella tasolla.

S3 Fysiikka yhteiskunnassa:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin

kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Vuorovaikutus ja liike:

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Taulukko Fysiikan opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys , arvot ja asenteet		
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1, S2 Sidotaan tutkimus oppilaiden kokemusmaailmaan ja mielenkiinnon kohteisiin. Tutkimusaiheita valitaan aaltoliikkeeseen liittyen S4 Tutustutaan fysiikkaan liittyviin ajankohtaisiin ilmiöihin ja sovelluksiin	L1
T2 Ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1 Tehdään suljettuja ja avoimia tutkimuksia	L1, L6
T3 Ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S2 Ymmärretään liikenneturvallisuus fysiikan näkökulmasta S3 Ymmärretään energian tuotannon merkitys omassa elämässä sisältäen energianlähteet, energian tuotanto lämmön kannalta ja lämpövoimalaitos S4 Tutustutaan fysiikkaan liittyviin ajankohtaisiin ilmiöihin ja sovelluksiin.	L6, L7
Tutkimisen taidot		
T5	S1	L1, L7

<p>Kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi</p>	<p>Pohditaan ongelma tai ilmiö S2 Lämpö sisältäen energian säilyminen lämpöenergian kannalta, lämpö ja lämpötila, lämmön siirtyminen, lämpölaajeneminen kvalitatiivisesti, olomuodon muutokset, lämmön varastoituminen kvalitatiivisesti, energian tuotanto lämmön kannalta, lämpövoimalaitos, energianlähteet S5 liike ja vuorovaikutus sisältäen suureita ja yksiköitä, gravitaatiovuorovaikutus ja voima, massa ja painovoima, voimien vaikutus liikkeeseen, tasainen liike kvantitatiivisesti ja mallintaminen koordinaatistossa, liikemäärä ja liikenneturvallisuus, muuttuva liike kvantitatiivisesti, putoamiskiihtyvyys, työ, teho ja mekaaninen energia</p>	
<p>T6 Ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti</p>	<p>S1 Toteutetaan tarkasti ohjeistettuja ja avoimia tutkimuksia sisältäen koejärjestelyjen rakentamisen, havainnoimisen, mittaamisen</p>	<p>L2, L5</p>
<p>T7 Ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia</p>	<p>S1 Kootaan käsitellään, arvioidaan ja esitetään tuloksia sekä piirretään ja tulkitaan kuvaajia</p>	<p>L2, L5</p>
<p>T9 Opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla</p>	<p>S1 käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa</p>	<p>L5</p>
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen		
<p>T10 Ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti</p>	<p>S2 Lämpö kuten tavoitteessa T5 S5 Liike ja vuorovaikutus kuten tavoitteessa T5</p>	<p>L1</p>

luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä		
T11 Ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä	S1 Mallinnetaan mittaustuloksia matemaattisesti	L1
T12 Ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla	S1 Arvioidaan tietolähteiden luotettavuutta	L2, L4
T13 Ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1 Ymmärretään tutkimuksen ja tiedon yhteys S4 Ymmärretään fysiikan luonne tieteenä	L1, L4
T14 Ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä	S5 Liike ja vuorovaikutus kuten tavoitteessa T5	L1
T15 Ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä (monialaiset)	S1 Sovelletaan tutkimusprosessin vaiheita sisältäen ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyiden toteuttamista, havainnointia, mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä S2 Pohditaan oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä	L6

Taulukko Fysiikan oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 8

Oppimisen tavoitteet
Oppilas <ul style="list-style-type: none"> - käyttää erilaisia graafisia ja algebrallisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä - ymmärtää käsitteen lämpö - luokittelee vuorovaikutuslajeja ja ymmärtää voiman ja vuorovaikutuksen suhteen

- ymmärtää tasaisen ja muuttuvan liikkeen eron
- osaa tehdä tutkimusraportin

Fysiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy kaikkiin muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus:

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä:

Sisältöjä valitaan siten, että pohditaan oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.

S3 Fysiikka yhteiskunnassa:

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana:

Sisältöihin kuuluu tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S6 Sähkö:

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Taulukko Fysiikan opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys , arvot ja asenteet		
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1, S2 Sidotaan tutkimukset oppilaiden kokemusmaailmaan, mielenkiinnon kohteisiin ja paikalliseen toimintaympäristöön S3 tutustutaan fysiikan tietotaitoa edellyttäviin koulutuspolkuihin ja ammatteihin S4 Tutustutaan fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen	L1
T2 Ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1 Hallitaan perustyötaidot Harjoitellaan tutkimustulosten kirjaamista erilaisilla tavoilla	L1, L6
T3 Ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S3 Ymmärretään energian tuotannon merkitys omassa elämässä sisältäen energianlähteet S6 Arvioidaan kodin sähköturvallisuutta	L6, L7
T4 Ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta	S3 Arvioidaan kestävää energiavarojen käyttöä S6 Tutustutaan sähkön käyttöön ja tuottamiseen	L3, L7
Tutkimisen taidot		
T5 Kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun	S1 Pohditaan ongelma tai ilmiö S6 Sähkö sisältäen atomin rakenne, sähkömagneettinen vuorovaikutus, jännite ja sähkövirta, virtapiiri, resistanssi, Ohmin	L1, L7

toiminnan lähtökohdiksi	laki kvantitatiivisesti, kodin sähköturvallisuus, sähkömagneettinen induktio, sähkön käyttö ja tuottaminen, sähköteho ja – energia	
T6 Ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1 Toteutetaan tarkasti ohjeistettuja tutkimuksia sisältäen koejärjestelyjen rakentamisen, havainnoimisen ja mittaamisen	L2, L5
T7 Ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S1 Kootaan käsitellään, arvioidaan ja esitetään tuloksia	L2, L5
T8 Ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S3 tutustutaan yhteiskunnan toimintaan ja kehittymiseen liittyviin ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin S4 Tutustutaan nykypäivän tutkimukseen	L2, L3, L5
T9 Opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1 käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa	L5
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 Ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S6 Sähkö kuten tavoitteessa T5	L1
T11 Ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden	S1 Mallinnetaan mittaustuloksia matemaattisesti	L1

kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä	S6 Kuvataan virtapiiri kytkentäkaavioilla	
T13 Ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1 Ymmärretään tutkimuksen ja tiedon yhteys S4 Ymmärretään fysiikan luonne tieteenä	L1, L4
T14 Ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten sähköstä	S6 Sähkö kuten tavoitteen T5 kohdalla	L1

Taulukko Fysiikan oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 9

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - käyttää erilaisia graafisia ja algebrallisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä - ymmärtää tasa- ja vaihtovirran eron - ymmärtää sähkötehon ja – energian yhteyden - osaa neuvoa muita sähköturvallisuudessa - tietää fysiikan tarkoituksen yhteiskunnassa

Fysiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 – 9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan fysiikan tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta fysiikan ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki fysiikassa vuosiluokilla 7 – 9

Fysiikan tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa

rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppija minäkuvan vahvistumista.

Oppilaan oppimisen arviointi fysiikassa vuosiluokilla 7 – 9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkkisesti työskentelyn, havainnoinnin ja mittaamisen perustaidoista ohjeistettuihin tutkimustehtäviin ja lopulta avoimiin tutkimuksiin. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakuja, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta sekä opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona fysiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut fysiikan oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso fysiikan päätösarvioinnin kriteereihin. Fysiikassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Taulukko Fysiikan päätösarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1-S6		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T2 Ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan	S1-S6	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja

osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti		taidot	työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.
T3 Ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1-S6	Fysiikan merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.
T4 Ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta	S1-S6	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja energiavarojen kestävän käytön kannalta.
Tutkimisen taidot			
T5 Kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1-S6	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.
T6 Ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1-S6	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tutkimuksia.
T7 Ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja	S1-S6	Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida

esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia			tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.
T8 Ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S1-S6	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joitakin teknologisia sovelluksia ja niiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.
T9 Opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1-S6	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen			
T10 Ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä.	S1-S6	Käsitteiden käyttö ja jäsentäminen	Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan keskeisten käsitteiden avulla. Oppilas osaa yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.
T11 Ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä	S1-S6	Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia malleja ja tehdä ennusteita sekä harjoittelee yksinkertaisten mallien muodostamista mittaustuloksista. Oppilas osaa kuvata mallia ja nimetä mallin rajoituksia tai puutteita.
T12	S1-S6	Argumentointi-taidot	Oppilas osaa hakea tietoa

Ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla		ja tietolähteiden käyttäminen	erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.
T13 Ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1, S4	Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
T14 Ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä	S5, S6	Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähköns keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.
T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1-S6	Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Oppilas osaa käyttää fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa fysiikkaa sovelletaan eri ympäristöissä.

15.4.8 KEMIA

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Kemian opetus auttaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia tehdä valintoja sekä käyttää tietoja ja taitoja elämän eri tilanteissa. Opetus välittää kuvaa kemian merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisen ja ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea kemiaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7-9 opiskelun pääpaino on makroskooppisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun kehittyessä yhteyttä submikroskooppisiin ja symbolisiin malleihin vahvistetaan. Oppilaiden aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkielellä. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Kemian opetuksen lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden sisäistämisen, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita kemian opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan kemian osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa kemiaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet kemiassa vuosiluokilla 7-9

Kemia on oppiaine, jossa pääpaino on tutkimuksen tekemisessä. Tutkimusprosessi on monivaiheinen ja se vaatii suunnitelmallisuutta sekä tarkkaa toteutusta (L1). Tutkimustyössä ollaan aina vuorovaikutuksessa muiden oppilaiden kanssa (L2) ja näin tutustutaan oikean tutkijan työelämään (L6). Lisäksi prosessissa pohditaan muita ammatteja, joissa tarvitaan kemian tietotaitoa (L6). Saatua numeerista dataa muokataan mahdollisimman ymmärrettävään muotoon esimerkiksi kuvaajiksi (L4). Kemian teollisuuden tuotteisiin tutustutaan pohtien, kuinka omilla valinnoilla voi rakentaa kestäväen tulevaisuuden (L3 ja L7).

Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään tiedonhankinnassa sekä siihen liittyvien taitojen harjoittelussa. Oppilaat tutustuvat tieteenalalle tyypillisiin tietolähteisiin ja harjoittelevat niiden monipuolista käyttöä. Luonnontieteen tutkimus- ja mittaustehtävissä hyödynnetään tarjolla olevaa mittausteknologiaa ja opitaan niiden kautta saatavan tiedon analysointia. Tutkimustulosten raportoinnissa ja päätelmien tekemisessä hyödynnetään sähköisiä oppimisympäristöjä (L5).

Kemian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia sekä tulosten koontia ja käsittelyä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä:

Sisällöissä pohditaan oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä. Tutustutaan paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä sekä luonnon mittasuhteet.

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne:

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista ja atomin rakenteeseen. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset:

Tutustutaan pitoisuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen tulkitsemista.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys , arvot ja asenteet		
T1 Kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1, S2 Sidotaan tutkimukset oppilaiden kokemusmaailmaan ja mielenkiinnon kohteisiin	L1
T2 Ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan	S1 Hallitaan perustyötaidot Harjoitellaan tutkimustulosten kirjaamista erilaisilla tavoilla	L1, L6

tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti		
T3 Ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S3 Tutustutaan varoitusmerkkeihin, työturvallisuuteen, paloturvallisuuteen, jätteen käsittelyyn ja kierrätykseen	L6, L7
Tutkimisen taidot		
T5 Kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1 Pohditaan ongelma tai ilmiö S2, S5, S6 Aineiden tutkiminen ja mallintaminen sisältäen turvallinen työskentely, paloturvallisuus, perustyötaidot, olomuotojen muutokset, aineiden fysikaalisia ja kemiallisia ominaisuuksia, aine koostuu atomeista, atomin rakenne, eri atomimalleja, alkuaineet kemialliset merkit S5, S6 Kemiallinen reaktio sisältäen aineen ja energian muuttuminen kemiallisessa reaktiossa, reaktionnopeus ja palaminen Puhdas aine ja seos sisältäen yhdiste, seos ja puhdas aine, liuos (mm. vesi- ja rasvaliukoisuus), pitoisuus, erotusmenetelmät	L1, L7
T6 Ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1 Toteutetaan suljettu tutkimus sisältäen koejärjestelyjen rakentaminen, havainnoiminen, turvallisen työskentelyn soveltaminen	L2, L5
T7 Ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia omien tutkimustensa tuloksia	S1 Kootaan, käsitellään, arvioidaan ja esitetään tuloksia	L2, L5

T9 Opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1 käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa	L5
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 Ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S2, S5, S6 Aineiden tutkiminen ja mallintaminen kuten tavoitteessa T5 S5, S6 Kemiallinen reaktio kuten tavoitteessa T5 Puhdas aine ja seos kuten tavoitteessa T5	L1
T11 Ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan aineen rakennetta	S5 tutustutaan atomimalleihin	L1
T13 Ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1 Ymmärretään tutkimuksen ja tiedon yhteys S4 Ymmärretään kemian luonne tieteenä	L1, L4

Taulukko Kemian oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 7

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> -toteuttaa kokeellisia tutkimuksia tutkimusprosessin vaiheiden mukaisesti yhteistyössä muiden kanssa <ul style="list-style-type: none"> -työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti -luokittelee aineita -osaa yleisimpien alkuaineiden kemiallisia merkkejä

Kemian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia sekä tulosten koontia ja käsittelyä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin.

S3 Kemia yhteiskunnassa:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee kemian luonne tieteenä. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne:

Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentamisen hahmottamisessa.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset:

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Taulukko Kemian opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys , arvot ja asenteet		
T1 Kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1, S2 Sidotaan tutkimus oppilaiden kokemusmaailmaan ja mielenkiinnon kohteisiin ja paikalliseen toimintaympäristöön S3 Tutustutaan koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa edellytetään kemian tietotaitoa. S4 Tutustutaan kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.	L1
T2 Ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1 Hallitaan perustyötaidot Harjoitellaan tutkimustulosten kirjaamista erilaisilla tavoilla Toteutetaan itsenäisesti suljettuja tutkimuksia	L1, L6
T3 Ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S2 Tutustutaan kodin kemikaaleihin S3 Tarkastellaan elinkaariajattelua Tutustutaan koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista	L6, L7
T4 Ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta	S3 Arvioidaan kestävää luonnonvarojen käyttöä.	L3, L7
Tutkimisen taidot		
T5 Kannustaa oppilasta	S1 Pohditaan ongelma tai ilmiö	L1, L7

<p>muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi</p>	<p>S4, S5 Jaksollinen järjestelmä ja sidokset sisältäen luonnon mittasuhteet, atomin rakenne, jaksollinen järjestelmä, yhdisteiden rakentuminen mallein ja simulaatioin</p> <p>S4, S6 Kemiallinen reaktio sisältäen aineen ja energian muuttumisen kemiallisessa reaktiossa, aineen ja energian säilymisen periaate, yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkinta, palaminen</p> <p>S2, S6 Hapot, emäkset ja ympäristö sisältäen happamuus, emäksisyys, pH, hapot ja emäkset, neutraloituminen, lähiympäristön kemia</p>	
<p>T6 Ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti</p>	<p>S1 Toteutetaan suljettuja ja avoimia tutkimuksia sisältäen koejärjestelyjen rakentamisen ja havainnoimisen</p>	<p>L2, L5</p>
<p>T7 Ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia</p>	<p>S1 Kootaan käsitellään, arvioidaan ja esitetään tuloksia</p>	<p>L2, L5</p>
<p>T8 Ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa</p>	<p>S3 Tutustutaan ihmiskunnan hyvinvointiin ja teknologiaan liittyviin ilmiöihin ja sovelluksiin</p>	<p>L2, L3, L5</p>
<p>T9 Ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla</p>	<p>S1 käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa</p> <p>S5 Mallinnetaan</p>	<p>L5</p>

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 Ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S4, S5 Jaksollinen järjestelmä ja sidokset kuten tavoitteessa T5 S4, S6 Kemiallinen reaktio kuten tavoitteessa T5 S2, S6 Hapot, emäkset ja ympäristö kuten tavoitteessa T5	L1
T11 Ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä	S5 Mallinnetaan	L1
T12 Ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla	S1 Arvioidaan tietolähteiden luotettavuutta	L2, L4
T13 Ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1 Ymmärretään tutkimuksen ja tiedon yhteys	L1, L4
T14 Ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	S4, S5 Jaksollinen järjestelmä ja sidokset kuten tavoitteessa T5 S4, S6 Kemiallinen reaktio kuten tavoitteessa T5	L1
T15 Ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1 Sovelletaan tutkimusprosessin vaiheita sisältäen ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyiden toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä S2 Pohditaan oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä	L6

Taulukko Kemian oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 8

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> kuvaa atomin rakennetta ainakin yhdellä mallilla käyttää jaksollista järjestelmää työskentelyn apuna ymmärtää elektronien osuuden kemiallisiin ominaisuuksiin ja sidosten muodostumisiin kuvaa kemiallista reaktiota luokittelee aineita happoihin ja emäksiin tuntee neutraloitumisreaktion

Kemian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus:

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia sekä tulosten koontia ja käsittelyä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä:

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan ravintoaineisiin ja kodin kemikaaleihin.

S3 Kemia yhteiskunnassa:

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana:

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee kemian luonne tieteenä. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne:

Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin, Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle.

Taulukko Kemian opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys , arvot ja asenteet		
T1 Kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1, S2 Sidotaan tutkimus oppilaiden kokemusmaailmaan ja mielenkiinnon kohteisiin ja paikalliseen toimintaympäristöön S3 Tutustutaan koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa edellytetään kemian tietotaitoa. S4 Tutustutaan kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.	L1
T2 Ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1 Toteutetaan itsenäisesti suljettuja ja avoimia tutkimuksia.	L1, L6
T3 Ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S2 Tutustutaan kodin kemikaaleihin S3 Tarkastellaan elinkaariajattelua Tutustutaan koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista S5 Vertaillaan ravintoaineita	L6, L7

<p>T4 Ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta</p>	<p>S3 Arvioidaan kestävää luonnonvarojen käyttöä.</p>	<p>L3, L7</p>
Tutkimisen taidot		
<p>T5 Kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi</p>	<p>S1 Pohditaan ongelma tai ilmiö</p> <p>S3, S5, S6 Orgaaninen kemia sisältäen hiili, hiiliyhdisteet, jokin orgaaninen yhdisteryhmä, ravintoaineet, kodin kemikaalit, kestävä luonnonvarojen käyttö, elinkaariajattelu, hiilen kiertokulku</p>	<p>L1, L7</p>
<p>T6 Ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti</p>	<p>S1 Toteutetaan suljettuja ja avoimia tutkimuksia sisältäen koejärjestelyjen rakentamisen ja havainnoimisen</p>	<p>L2, L5</p>
<p>T7 Ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia</p>	<p>S1 Kootaan käsitellään, arvioidaan ja esitetään tuloksia</p>	<p>L2, L5</p>
<p>T8 Ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa</p>	<p>S3 Tutustutaan ihmiskunnan hyvinvointiin ja teknologiaan liittyviin ilmiöihin ja sovelluksiin</p> <p>S4 Nykypäivän tutkimukseen tutustuminen</p>	<p>L2, L3, L5</p>
<p>T9 Ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea</p>	<p>S1 Käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa mallinnetaan</p>	<p>L5</p>

oppilaan havainnollistavien simulaatioiden avulla oppimista		
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen		
T10 Ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S3, S5, S6 orgaaninen kemia kuten tavoitteessa T5	L1
T11 Ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä	S5 Käytetään molekyylimalleja	L1
T12 Ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla	S1 Arvioidaan tietolähteiden luotettavuutta	L2, L4
T13 Ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1 Ymmärretään tutkimuksen ja tiedon yhteys	L1, L4
T14 Ohjata oppilasta ymmärtämään peruseräitä aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	S5, S6 Orgaaninen kemia kuten tavoitteessa T5	L1

Taulukko Kemian oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 9

Oppimisen tavoitteet
Oppilas Mallintaa hiilivetyjä eri malleilla Luokittelee orgaanisia yhdisteryhmiä Perustelee kemian avulla kestävien valintojen tekemistä

Kemian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan kemian tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan kemikaali- ja jätelainsäädäntöä sekä työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia. Kemian työtapoihin kuuluu tutkimusten (teoria ja kokeellinen työskentely) lisäksi havaintojen jatkokäsittely eli esimerkiksi reaktioyhtälöiden tarkastelu. Lisäksi ilmiöitä havainnollistetaan tietokoneilla, 3 D-malleilla sekä käsin.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luonteavalla tavalla. Jotta kemian ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kemiassa vuosiluokilla 7-9

Kemian tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppija minäkuvan vahvistumista.

Eriyttäminen luokkatilanteessa voi tapahtua säätelemällä tutkimuksen avoimuutta. Eriyttämistä voi toteuttaa esimerkiksi seuraavissa sisällöissä:

- sidosten mallintaminen
- kemiallisten reaktioiden tasapainottaminen
- orgaaniset yhdisteryhmät

Oppilaan oppimisen arviointi kemiassa vuosiluokilla 7-9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkkisesti turvallisen työskentelyn periaatteista taitotehtäviin ja suljetuista tutkimustehtävistä aina avoimiin tutkimuksiin asti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, aiheen

rajaamista, tiedonhakuja, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta sekä opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kemian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kemian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kemian päättöarvioinnin kriteereihin. Kemiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Taulukko Kemian päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 Kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1-S6		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T2 Ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1-S6	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.
T3 Ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1-S6	Kemian merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata kemian osaamisen merkitystä eri ammattiteissa ja jatko-opinnoissa.
T4 Ohjata oppilasta käyttämään kemian	S1-S6	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian osaamista tarvitaan

osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta			kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.
Tutkimisen taidot			
T5 Kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1-S6	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.
T6 Ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1-S6	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas hallitsee perustyötaitot, osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa suljettuja ja avoimia tutkimuksia.
T7 Ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S1-S6	Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.
T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S1-S6	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joitakin esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiassa. Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä yksinkertaisen kemiaa soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.

T9 Ohjata oppilasta käyttämään tietojen ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1-S6	Tietojen ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas osaa käyttää tietojen ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen			
T10 Ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsitteitä kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä.	S1-S6	Käsitteiden käyttö ja jäsentäminen	Oppilas osaa käyttää kemian keskeisiä käsitteitä oikeassa asiayhteydessä ja yhdistää niitä toisiinsa. Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla.
T11 Ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä	S1-S6	Mallien käyttäminen	Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla.
T12 Ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla	S1-S6	Argumentointi- ja tietolähteiden käyttö	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.
T13 Ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1, S4	Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata kemian liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
T14	S5, S6	Tiedollisten jatkosten	Oppilas osaa käyttää aineen

Ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista		opintovalmiuksien saavuttaminen	ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.
T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1-S6	Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Oppilas osaa käyttää kemian tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kemiaa sovelletaan eri ympäristöissä.
Kemian ja fysiikan työmenetelmiä			
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet		Laaja-alainen osaaminen
Ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti Ohjata oppilasta ymmärtämään kemian ja fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	Toteutetaan suljettuja ja avoimia tutkimuksia sisältäen koejärjestelyjen rakentaminen, havainnoiminen, turvallisen työskentelyn soveltaminen ja tulosten raportointi		L2, L5, L6, L7

15.4.9 TERVEYSTIETO

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan pohjautuva oppiaine. Terveystiedon opetuksen tehtävänä on oppilaiden monipuolisen terveysosaamisen kehittäminen. Lähtökohtana on elämän kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Terveystieteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan ikäkaudelle sopivalla tavalla terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Opetuksessa huomioidaan terveyteen liittyvien ilmiöiden moniulotteisuus ja -tasoisuus: terveyttä tukevat ja kuluttavat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät sekä näiden väliset yhteydet ja syy-seuraussuhteet. Terveystietä tarkastellaan ihmisen elämänsä elämisen eri vaiheissa, yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla sekä soveltuvin osin myös

globaalisti. Oppilaiden kehittyessä ja elinpiirin kasvaessa terveyteen liittyvien kysymysten tarkastelu laajenee ja syvenee. Keskeistä on ohjata oppilaita ymmärtämään terveyttä voimavarana jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetuksen tulee tukea oppilaiden yksilöllistä ja yhteisöllistä tiedon hankintaa, rakentamista, arviointia ja käyttämistä. Lisäksi tuetaan turvallisuustaitoihin, sosiaalisiin taitoihin sekä tunteiden tunnistamiseen ja säätelyyn liittyvien valmiuksien kehittymistä.

Terveysosaamisen avulla oppilaat hahmottavat terveyden laaja-alaisuutta ja saavat valmiuksia tehdä tarkoituksenmukaisia ja perusteltuja terveyteen liittyviä valintoja ja päätöksiä. Terveysosaaminen lisää kykyä tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat oppilaiden oman ja ympäristönsä terveyden ja hyvinvoinnin arvostamisen, ylläpitämisen ja edistämisen. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia havainnoida ja tutkia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä omassa elin-, ja oppimisympäristössä, tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa sekä harjoitella ja soveltaa osaamista käytännössä.

Terveystietoa opetetaan vuosiluokilla 1-6 osana ympäristöoppia. Vuosiluokilla 7-9 opetuksessa syvennetään ja laajennetaan alempien vuosiluokkien aikana käsiteltyjä teemoja ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa pyritään aiempaa tarkempaan tiedonalakohtaiseen käsitteiden käyttöön ja vahvistetaan kriittiseen ajatteluun, itsetuntemukseen ja eettiseen pohdintaan liittyvää osaamista ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa eri vuosiluokilla otetaan huomioon opetettavan aineksen ja siihen liittyvän osaamisen merkitys oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen näkökulmasta.

Terveystiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys		
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti	S1-S3	L1, L2, L3, L7
T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriitaisissa ja kriisitilanteissa	S1	L2, L3, L4, L7
T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja tunnistamaan ja säätämään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä	S1	L1, L3, L4, L6
T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa	S1, S3	L1, L2, L3, L4, L6, L7
Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy		
T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään	S1-S3	L1, L2, L3,

fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti		L4
T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa	S2, S3	L2, L3, L5, L6, L7
T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja	S1, S2	L2, L3, L4, L7
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä	S1-S3	L1-L7
Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri		
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille	S3	L2, L4, L5, L7
T10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveystalvelujen asianmukaista käyttöä	S1, S2	L1, L3, L6
T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveystalvelyksiä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista	S1-S3	L1, L2, L3, L7
T12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä	S3	L1-L7

Terveystiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteiden pohjalta luodaan ehyitä, ikätasoisesti eteneviä opetuskokonaisuuksia. Opintokokonaisuudet rakentavat monipuolista tietoa ja osaamista terveydestä voimavarana, sen fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta osa-alueesta sekä näiden välisestä vuorovaikutuksesta. Opintokokonaisuuksissa otetaan huomioon elämäntilanne, lapsuuden ja nuoruuden kasvu, kehitys sekä niiden kehitystehtävät. Sisältöjen valinnoissa hyödynnetään paikallisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita ja sovelletaan niitä tavoitteiden mukaisesti.

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys: Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämäntilanteen sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä

painottuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy: Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveysteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmii, uni, ravitsemus ja liikunta. Sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen. Terveysteen voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta. Terveysteen vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy. Sairauksien ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat.

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri: Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit. Tietolähteitä, erilaisia terveysmarkkinoinnin ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveysteen edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

Terveystiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Erilaisia työtapoja hyödyntävä tutkiva oppiminen, arjen terveysilmiöiden käsitteleminen ja ajankohtaisuuden huomioiminen luovat perustaa oppimiselle, osaamisen soveltamiselle sekä kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle.

Ilmiölähtöisyyden avulla oppilaita rohkaistaan omien tietojen ja kokemusten esiintuomiseen, kysymysten esittämiseen ja vastausten etsimiseen, tietojen jäsentämiseen, johtopäätösten tekemiseen ja niiden perusteleamiseen. Oppilaita ohjataan eri tekijöiden merkityksellisyyden arviointiin sekä laajempien asiakokonaisuuksien hahmottamiseen. Aktiivinen toiminta, tavoitteellisuus ja pohtiva työskentely kehittävät sekä eettisiä valmiuksia että tunne-, vuorovaikutus-, ajattelu- ja yhteistyötaitoja.

Monipuolisen fyysisen ympäristön lisäksi terveystiedon keskeisiä oppimisympäristöjä ovat ihmisten väliset vuorovaikutustilanteet, yhteisöt ja sähköiset ympäristöt. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa tulee huomioida, että ne mahdollistavat tiedon rakentamisen yksin ja yhdessä, toiminnallisuuden, liikunnallisuuden, kokemuksellisuuden,

draaman ja tarinoiden käytön sekä terveyteen yhteydessä olevien ilmiöiden tutkimisen mahdollisimman luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

Oman oppimisympäristön aktiivinen havainnointi, oppilaiden mukaan ottaminen oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaan sekä voimavaralähtöinen terveyden ja turvallisuuden edistäminen tarjoavat mahdollisuuksia terveystiedon harjoittelulle ja soveltamiselle koulu yhteistyössä. Ne tukevat samalla yhteenkuuluvuutta, yhteisöllistä hyvinvointia ja osallisuutta omassa opetusryhmässä ja koko koulu yhteistyössä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki terveystiedossa vuosiluokilla 7-9

Monet terveystiedon aihepiirit koskettavat oppilaiden kehitysvaihetta, yksilöllisiä kokemuksia ja elämäntilannetta. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen ja koskemattomuuteen itseään koskevissa terveyteen ja sairauteen liittyvissä kysymyksissä. Opetus suunnitellaan siten, että se mahdollistaa yhteistyön eri oppiaineiden, kouluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon kanssa ja tarjoaa mahdollisuuksia harjoitella ja soveltaa terveystiedon eri osa-alueita osana yhteisöllistä oppilashuoltoa ja koulun toimintakulttuuria. Yhteistyöllä varmistetaan myös oppilaan tarvitsema henkilökohtainen tuki oppimiseen ja elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä.

Oppilaan oppimisen arviointi terveystiedossa vuosiluokilla 7-9

Terveystiedon arvioinnin kohteena on terveystiedon eri osa-alueiden arviointi. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on tukea oppimista ja kannustaa oppilaita kehittämään terveystiedon osaamistaan sekä soveltamaan sitä arjessa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti, opetuksen eri vaiheissa ja osaamisalueen ominaispiirteet huomioon ottaen. Oppimisen tukena käytetään myös itsearviointia ja vertaispalautetta. Terveystiedossa on erityisen tärkeää huolehtia siitä, että arviointi ei kohdistu oppilaan arvoihin, asenteisiin, terveystietämiseen, sosiaalisuuteen, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Eettistä pohdintaa ja itsetuntemusta koskevissa tavoitteissa kiinnitetään huomiota siihen, miten oppilas pohtii ja perustelee käsiteltävää aihetta terveyden näkökulmasta, tiedonalan käsitteitä ja erilaisia lähteitä käyttäen.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona terveystiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut terveystiedon oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso terveystiedon valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Osaaminen terveystiedossa kehittyy oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys			
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti	S1-S3	Terveyteen liittyvät käsitykset	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välistä vuorovaikutusta esimerkkien avulla sekä kuvata esimerkein mitä terveyden edistämällä tarkoitetaan. Oppilas pystyy esittelemään elämäntapojen eri vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä ja kuvaamaan esimerkkien avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä elämän voimavarana.
T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa	S1	Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi	Oppilas osaa nimetä useita tunteita sekä osaa antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä. Oppilas pystyy tuottamaan ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä esitellä keinoja stressin ja kriisien käsittelyyn.
T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelyä käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia	S1		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

tekijöitä			
T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa	S1, S3	Terveydellisen kehityksen analysointi ja toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa eritellä esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa nimetä ja kuvata yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tilanteita tuottaa niihin vastuullisia ratkaisuja.
Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät ja sairauksien ehkäisy			
T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti	S1-S3	Terveyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen	Oppilas pystyy nimeämään useita terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvaamaan pääpiirteissään näiden välisiä yhteyksiä ja syy- ja seuraussuhteita. Oppilas osaa käyttää keskeisiä terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.
T 6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa	S2, S3	Terveyteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen soveltaminen	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää luotettavaa tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa kuvata esimerkein tai esittää asianmukaisia toimintamalleja itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja

			turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.
T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja	S1, S2		Ei käytettä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiin osana itsearviointia.
T 8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä	S1-S3	Terveyteen ja sairauteen liittyvien ilmiöiden tarkastelu ja terveyteen liittyvän tiedon luotettavuuden arvioiminen	Oppilas osaa eritellä terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja osaa selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esimerkkejä käyttäen arvioida elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean-tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta.
Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri			
T 9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille	S3	Ympäristön terveysvaikutusten hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä esitellä yhteisöjen, kulttuurin, median ja tieto- ja viestintäteknologian

			yhteyksiä terveyteen.
T 10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveystalvelujen asianmukaista käyttöä	S1, S2	Työkyvyn edistämisen keinojen hahmottaminen	Oppilas osaa laatia opiskelu-, toiminta- ja työkykyä edistäviä suunnitelmia. Oppilas osaa kuvata miten hakeutua oman koulun ja kunnan terveystalveluihin ja antaa useampia esimerkkejä siitä, miten niitä voi hyödyntää tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa.
T 11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpäiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveystalveluiksi, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.	S1-S3	Terveystalveluustyön arviointi sekä oppimista edistävien tekijöiden hahmottaminen	Oppilas osaa pohtia esimerkein sitä, miten perhe, lähiyhteisöt, muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat täsityksiin terveydestä. Oppilas osaa esimerkein eritellä omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.
T 12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.	S3	Terveyteen liittyvän viestinnän arviointi sekä terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavien keinojen tunteminen	Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän viestinnän luotettavuutta ja merkitystä sekä perustella terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä täsityksiä. Oppilas osaa eritellä elämäntapojen seurauksia toisille ja ympäristön terveydelle sekä esitellä esimerkein keinoja ja tapoja miten terveyteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisöissä.

15.4.10 USKONTO

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämäntutkimuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämäntutkimuksia ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet evankelisluterilaisen uskonnon opetuksessa vuosiluokilla 7-9

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Kannustetaan oppilasta kertomaan ja perustelemaan ajatuksiaan ja mielipiteitään. Oppilas harjaantuu kuuntelemaan ja arvostamaan opetuskeskusteluissa toisten ajatuksia ja näkemyksiä. Hän rohkaistuu kohtamaan ja käsittelemään uskontoon liittyvää epäselvää ja

ristiriitaista tietoa. Oppilaan eettistä ajattelua kehitetään käsittelemällä oikeaa ja väärää, hyvää elämää ja hyveitä sekä eettisen toiminnan periaatteita.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Opetuksessa kunnioitetaan ihmisoikeuksia ja pohditaan, millaisia asioita ei voida hyväksyä. Oppilas tunnistaa, miten eri uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa. Oppilas arvostaa omia uskonnollisia juuriaan sekä muita uskontoja. Oppilas tiedostaa uskonnottomuuden mahdollisuuden. Harjoitellaan ilmaisemaan mielipiteitä rakentavasti ja toimimaan erilaisissa esiintymis-, yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteissa.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Oppilas ottaa evankelisluterilaisen uskonnon näkökulmasta vastuuta itsestään, toisista ja ympäristöstään sekä käyttäytymään hyvien tapojen mukaisesti. Pohditaan yhdessä muiden kanssa ristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaamista. Oppilas pohtii kestävän elämäntavan mukaisia valintoja ja toimintatapoja ja haluaa toimia niiden mukaan.

L4 Monilukutaito:

Oppilas tuntee eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita. Oppilas tunnistaa uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa. Oppilas havaitsee uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

Oppilas etsii, arvioi ja käyttää uskontoja koskevaa tietoa erilaisista lähteistä. Oppilas hyödyntää lähteitä oman tiedon tuottamisessa. Vahvistetaan oppilaan taitoja monipuoliseen tiedonhankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen käyttöön. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja. Samalla korostuvat oppilaiden oma aktiivisuus, mahdollisuus luovuuteen ja itselle sopivien työskentelytapojen löytyminen.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys:

Opitaan tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja lahjojaan ainutkertaisena yksilönä. Harjoitellaan tunnistamaan vahvuuksia ja lahjoja myös toisissa ihmisissä. Oppilasta rohkaistaan antamaan kannustavaa palautetta. Oppilasta kannustetaan miettimään, miten hän voisi auttaa taidoillaan ja lahjoillaan toisia koulussa ja vapaa-ajalla. Oppilas pohtii ryhmän kanssa elämään ja yrittämiseen liittyviä onnistumisia, epäonnistumisia ja pettymyksiä. Pohditaan yhdessä miten vastoinkäymisistä voi selvitä ja jatkaa eteenpäin. Oppilas oppii vastavuoroisuutta, neuvottelutaitoja ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi uskonnon opetuksessa toteutettavien projektien ja ryhmätöiden avulla. Tutustutaan ammatteihin, joissa vaaditaan uskonnon osaamista kirkkovierailun tai seurakunnan työntekijän kouluvierailun avulla.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

Oppilas oppii uskonnon opetuksessa keskustelemaan eettisistä kysymyksistä, ilmaisemaan rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä perustelevaan omia näkemyksiään. Harjoitellaan ottamaan vastuuta ja kiinnostutaan koulu yhteisön ja yhteiskunnan asioista. Oppilas pohtii yhdessä toisten kanssa evankelisluterilaisen uskonnon näkökulmasta kestävän kehitykseen, rauhaan, tasa-arvoon, demokratiaan, ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä. Oppilasta innostetaan keksimään käytännön tekoja, joilla voidaan vaikuttaa myönteisten muutosten puolesta. Oppilas tiedostaa ihmisen vastuun osallistua aktiivisesti yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Eettisten opetuskeskustelujen ja kertomusten avulla oppilas kehittyy ristiriitojen käsittelemisessä ja ratkaisujen etsimisessä. Oppilas ymmärtää omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkityksen itselle, lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle.

Evankelisluterilaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisällöt tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista, ja sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma ja paikalliset mahdollisuudet on huomioitu sisältöjen valinnassa ja huomioidaan niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S2 Uskontojen maailma:

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämäntapomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

Taulukko Evankelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 Ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S2 Uskontojen tarkastelu uskontotieteen näkökulmasta Uskonnollisen erilaisuuden hyväksyminen, uskonto osana kulttuuri-identiteettiä	L1
T2 Ohjata oppilasta syventämään tietojään opiskeltavasta	S2 Uskonnon eri ulottuvuudet	L2

uskonnosta ja sen vaikutuksista		
T3 Ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S2 Maailmanuskontojen levinneisyys, opetukset ja vaikutus eri kulttuureihin	L2, L3, L6
T4 Ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S2 Uskonnot esimerkiksi taiteissa, populaarikulttuurissa, mediassa ja politiikassa	L2, L4, L6
T5 Ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S2 Ero uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen välillä	L1, L2, L4, L5, L7
T6 Ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S2 Ekumenia sekä uskontojen katsomusten välinen dialogi osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa	L2, L7
T7 Auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S2 Maailmanuskonnot ja niiden yhteiskunnallinen merkitys	L5, L6

Taulukko Evankelisluterilaisen uskonnon oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 7

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - tunnistaa uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutuksen - tuntee suurimpien maailman uskontojen levinneisyyden, opetukset ja kulttuurivaikutuksen - tiedostaa luonnonuskonnot, uskonnolliset liikkeet ja uskonnottomuuden - nimeää eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleja - tunnistaa uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa - tuntee eron uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen välillä - kuvailee ja arvioi ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina olevia uskontoja sekä katsomuksia.

Evangelisluterilaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Sisällöt tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista, ja sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma ja paikalliset mahdollisuudet on huomioitu sisältöjen valinnassa ja huomioidaan niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

Taulukko Evangelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2 Ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1 Kristinusko eri puolilla maailmaa Jeesus Nasaretilainen historiallisena henkilönä ja Kristuksena Kristinuskon historia	L2
T5 Ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1 Tieteen vallankumous	L1, L2, L4, L5, L7
T6 Ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S1 Kirkkokuntien levinneisyys ja keskeiset opetukset Kristinusko Suomessa ja sen kulttuurivaikutukset	L2, L7
T8 Rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen	S1 Ajankohtaiset elämänskysymykset ja omat arvot (monialaiset)	L7

kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin (monialaiset)		
---	--	--

Taulukko Evankelisluterilaisen uskonnon oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 8

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - syventää kristinuskon syntyhistoriaa, vaikutusta ja opetuksia koskevia tietoja - tuntee kristillisten, kristillisperäisten uskontojen ja katsomusten tavat ja symbolit - tunnistaa uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa - havaitsee ja arvioi erilaisten argumentaation tapoja sekä uskonnon ja kielen välisiä eroja.

Evankelisluterilaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9 Sisällöt tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista, ja sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma ja paikalliset mahdollisuudet on huomioitu sisältöjen valinnassa ja huomioidaan niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S3 Hyvä elämä:

Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Taulukko Evankelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T4 Ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomustentapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa</p>	<p>S3 Eettiset kysymykset ajankohtaisilla esimerkeillä ja suurten uskontojen ja katsomusten näkemykset niistä</p>	<p>L2, L4, L6</p>

T5 Ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S3 Uskomuskritiikki	L1, L2, L4, L5, L7
T8 Rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S3 Etiikan peruskäsitteet YK:n ihmisoikeuksien julistus ja ihmisoikeusetiikka	L7
T9 Innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	S3 Ajankohtaiset elämänskysymykset, esimerkiksi suomalainen yhteiskunta, globaali vastuu, ympäristöetiikka ja eläinten oikeudet Omat valinnat suhteessa omaan ja toisten hyvinvointiin, esimerkiksi kaverisuhteet, seurustelu, sosiaalinen media	L1, L2
T10 Rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S3 Yhteistyö lähiympäristön toimijoiden, esimerkiksi seurakunta-, kulttuuri- ja työelämän kanssa	L6

Taulukko Evankelisluterilaisen uskonnon oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 9

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - ymmärtää ja soveltaa etiikan keskeisiä käsitteitä sekä tuntee tärkeimmät ihmisoikeussopimukset ja suurten uskontojen sekä katsomusten eettiset periaatteet - ymmärtää ja arvioi ihmisten valintoja ohjaavien ja niiden perustana olevien uskontojen ja katsomusten merkitystä - analysoi ja arvioi ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä - tiedostaa omien valintojen eettiset vaikutukset omassa ja toisten hyvinvoinnissa - osaa toimia erilaisissa toimintaympäristöissä.

Evangelisluterilaisen uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on ilmentää uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti ja arvostavasti. Asioita tarkastellaan kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden syventävä käsitteellistäminen ja käsitteiden yhteinen pohdinta. Uskonnon opetuksessa käytetään oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen. Keskustelu on tärkeä osa opetusta. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan vierailuja ja vierailijoita, joita voidaan hyödyntää esimerkiksi Kärkölan seurakunnan osalta. Opetuksessa toteutetaan yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki evangelisluterilaisessa uskonnossa vuosiluokilla 7-9

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat sekä kehittyvä kielitaito. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta, sekä vuorovaikutus- ja dialogitaitoja edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi evangelisluterilaisessa uskonnossa vuosiluokilla 7-9

Arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita. Arviointi on monipuolista ja oppilaille annettava palaute ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehitty kumulatiivisesti oppilaiden ajattelun taitojen syventyessä. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu Kärkölan opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Taulukko Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
T1 Ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1, S2	Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoon liittyviä piirteitä ympäröivässä kulttuurissa.
T2 Ohjata oppilasta syventämään tietojään opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa kuvailla opiskelemansa uskonnon syntyhistoriaa ja vaikutusta. Hän tuntee uskonnon perusopetukset sekä osaa mainita tärkeimmät lähteet.
T3 Ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S2	Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen	Oppilas osoittaa hallitsevansa perustiedot suurista maailmassa vaikuttavista uskonnoista ja uskonnottomuudesta. Hän osaa kuvailla uskonnoissa ja katsomuksissa vallitsevaa moninaisuutta.
T4 Ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia vaiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1-S3	Uskonnon kulttuurin lukutaito	ja Oppilas osaa nimetä eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleja. Hän osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista aiheista mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
T5 Ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä	S1, S3	Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä erilaisista argumentaation tavoista sekä joistakin uskonnon ja tieteen kielen välisistä

uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja			eroista.
T6 Ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, Ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S3	Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeusetiikka	Oppilas tuntee ja osaa nimetä etiikan keskeisiä käsitteitä. Hän osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeussopimukset ja kertoa niiden keskeisestä sisällöstä. Oppilas tuntee opiskeltavan uskonnon sekä muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.
T7 Auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä	S1, S3	Uskontojen ja katsomusten merkitys globaalisti	Oppilas osaa kuvailla ja arvioida uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
T8 Rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S1, S2, S3	Eettinen ajattelu	Oppilas pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja osaa kertoa ajankohtaisista eettisistä kysymyksistä.
T9 Innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	S2, S3	Eettinen ajattelu	Oppilas pohtii omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja osaa kertoa niiden vaikutuksesta omaan ja toisten ihmisten hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
T10 Rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tu levaisuudessa jatko-opinnoissa,	S1-S3		Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

työelämässä ja vapaa- ajalla			
------------------------------	--	--	--

15.4.11 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Oppiaineen tehtävä

Elämäkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämäkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämäkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitseväiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämäkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämäkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämäkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Vuosiluokilla 7-9 elämäkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on kasvattaa oppilaiden kykyä oman tulevaisuutensa hahmottamiseen ja suunnittelemiseen. Oppilaiden identiteetin ja elämäkatsomuksen rakentamisen tukemisessa otetaan erityisesti huomioon yleissivistävän tietoperustan laajentaminen sekä oppilaiden omakohtaiset valinnat perusopetuksen jälkeen. Oppilaita tuetaan omakohtaisten hyvän elämän mallien löytämisessä.

Laaja-alaiset oppimisen tavoitteet elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7-9

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Oppilas tuntee katsomusvapauden ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja. Oppilasta kannustetaan maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Oppilas hahmottaa erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Oppilas huomaa eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittää eettistä ajatteluaan.

L4 Monilukutaito:

Oppilaan kulttuurista yleissivistystä kehitetään ohjaamalla oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan. Oppilas tutkii uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita. Oppilasta kannustetaan ja ohjataan lähdekriittiseen ajatteluun ja etsimään tietoa eri medioista.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

Tieto- ja viestintäteknologisia taitoja harjoitellaan osana oppiaineen sisältöjen opiskelua. Käytännön tv-taitoja, kuten eri laitteiden ja järjestelmien käyttöä harjoitellaan osana omaa tuottamista itsenäisesti ja ryhmissä. Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. Lähdekritiikkiä ja löydetyn tiedon arviointia harjoitellaan osana työskentelyä. Harjoitellaan lähdeviittausten tekemistä sähköisiin aineistoihin sekä ohjataan oppilasta toimimaan vastuullisesti tuotosten julkaisun ja tekijänoikeuksien suhteen. Opetuksessa korostuvat oppilaiden oma aktiivisuus, mahdollisuus luovuuteen ja itselle sopivien työskentelytapojen löytäminen.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäjys:

Oppilaat harjoittelevat projektityöskentelyä ja verkostoitumista omassa yhteisössä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksenkohteitaan. Oppilaat tutustuvat ammatteihin, joissa edellytetään elämänkatsomustiedon osaamista.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen:

Oppilasta kannustetaan maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen. Oppilasta ohjataan ymmärtämään omien valintojen vaikutus elämään ja tulevaisuuteen sekä rohkaistaan oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti sekä omassa ympäristössään että globaalisti.

Elämänkatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7-9

Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät Kärkölän paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista on muodostettu kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Sisältöjen valinnassa pyrkimys yleissivistävään tietoon yhdistetään oppilaiden

kokemusmaailmaan ja identiteetin ja elämäkatsomuksen etsintään. Olennaista on löytää sisältöjä, joiden kanssa työskenteleminen antaa oppilaalle mahdollisuuden rakentaa tiedosta ja omakohtaisesta pohdinnasta katsomuksellista arvostelukykyä.

S1 Katsomus ja kulttuuri:

Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämäkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja. Perehdytään Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön ja seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Tutustutaan valittujen katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käännteisiin sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.

S2 Etiikan perusteita:

Tutustutaan etiikan peruskysymyksiin ja pääsuuntiin. Pohditaan hyvän elämän lähtökohdista ja yleisinhimillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus. Perehdytään teon eettisen arvioinnin näkökulmiin, kuten teon tahallisuuteen, tekijän tarkoitukseen ja teon seurauksiin. Sovelletaan eettistä lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjessa esiintyviin tilanteisiin. Perehdytään sosiaalisessa mediassa ja muissa tiedotusvälineissä esiintyviin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestä näkökulmasta. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus:

Perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen. Tutustutaan ihmisoikeuksien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin, kuten holokaustiin. Tutustutaan erilaisiin käsityksiin ihmisen ja luonnon suhteesta, esimerkiksi humanistiseen, utilistiseen, mystiseen ja luontokeskeiseen. Perehdytään luonnon ja yhteiskunnan kestäväen tulevaisuuden mahdollisuuksiin sekä ympäristöetiikkaan liittyviin kysymyksiin kuten eläinten oikeuksiin. Pohditaan, miten voidaan toimia vastuullisesti kestäväen tulevaisuuden hyväksi.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 Ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä	S1 Kulttuuri-käsitteen moninaisuus Kulttuurihistorian pääkäsitteet	L1, L2
T2 Ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan (monialaiset)	S1 Eurooppalainen kulttuuri eri aikakausina (antiikki, keskiaika, uusi aika)	L2

T3 Ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa	S1, S2 Eurooppalaisen kulttuurihistorian kehityksen pääpiirteet ja siihen liittyvät maailmankatsomukselliset käsitteet (antiikin filosofia, kristinusko, renessanssi, humanismi, valistus)	L1, L2
T6 Ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	S1, S2 Eurooppalaisen kulttuurihistorian kehityksen pääpiirteet ja siihen liittyvät maailmankatsomukselliset käsitteet (antiikin filosofia, kristinusko, renessanssi, humanismi, valistus)	L1, L2

Taulukko Elämänkatsomustiedon oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 7

Oppimisen tavoitteet
Oppilas - tuntee eurooppalaisen kulttuurin pääkohdat - tuntee kulttuuri-käsitteen moninaisuuden - tunnistaa, ymmärtää ja käyttää katsomuksellisia käsitteitä

Taulukko Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 Ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä	S2 Moraalin ja etiikan peruskäsitteet	L1, L3
T3 Ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa	S1 Käsitykset elämänkaaresta ja hyvästä elämästä eri uskontojen ja katsomusten mukaan	L2, L3, L4
T5 Ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja	S1 Uskonnonvapaus ja sen toteutuminen Suomessa ja maailmalla.	L2

kansainvälisiä keinoja (monialaiset)		
T6 Ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	S1 Katsomukset nykymaailmassa.	L2, L3
T7 Kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen	S1, S2, S3 Ihmisoikeusetiikka Monikulttuurisuus	L2, L6
T10 Ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta	S1, S2, S3 Ihmisoikeusetiikka Monikulttuurisuus	L2, L6

Taulukko Elämäkatsomustiedon oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 8

Oppimisen tavoitteet
Oppilas <ul style="list-style-type: none"> - tuntee erilaisia kulttuureja ja katsomuksia - osaa etiikan pääsuunnat - ymmärtää katsomusvapauden ihmisoikeudeksi - ymmärtää erilaiset katsomukselliset ratkaisut - arvioi eettisiä ulottuvuuksia ajankohtaisten eettisten kysymysten kautta - ymmärtää ja hyväksyy maailman moninaisuuden ja yhdenvertaisen kohtelun.

Taulukko Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 Ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä	S2 Moraalin ja etiikan peruskäsitteiden syventäminen ja soveltaminen	L3
T2 Ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan (monialaiset)	S1 Maailmanperintö ja sen säilyttäminen	L4, L5, L7
T4	S1	L2

Ohjata oppilasta tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita	Uskonnollisen ja tieteellisen ajattelun perusteet ja uskontokritiikki	
T8 Ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan	S2 Eettiset pelisäännöt koulussa, työelämässä ja yhteiskunnassa.	L3, L5, L6
T9 Innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti	S3 Ympäristöetiikka	L3, L7

Taulukko Elämäkatsomustiedon oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 9

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - ymmärtää kestävänsä tulevaisuuden käsitteen - pohtii kestävänsä tulevaisuuteen vaikuttavia valintoja - tuntee ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkityksen ja eettisen perustan - vahvistaa omaa elämän- ja maailmankatsomusta. - soveltaa eettistä lähestymistapaa arjen tilanteissa - arvioi eettisiä ulottuvuuksia ajankohtaisten eettisten kysymysten kautta

Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä taata turvallinen ja avoin oppimis- ja keskustelu-ympäristö, jossa oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Erityisesti kunkin uuden ryhmän aloittaessa ryhmäytyminen on olennainen osa oppimisympäristön rakentumista. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Oppilaat elävät globalisoituvassa mediamaailmassa, jota erilaiset digitaaliset sovellukset muokkaavat. Siksi elämäkatsomustiedon oppimisympäristössä on olennaista, että välitön henkilökohtainen yhteisöllinen kanssakäyminen voi yhdistyä erilaisten medioiden ja digitaalisen vuorovaikutuksen pedagogisesti monipuoliseen hyödyntämiseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minä pystyvyyden kokemusta. Elämäkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan oppiaineen käsitteellisen sisällön hahmottamiseen erityisesti eettisissä kysymyksissä sekä vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä

mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7-9

Elämäkatsomustiedon arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin ja argumentaatioon sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, perusteluiden rakentamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut elämäkatsomustiedon oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso elämäkatsomustiedon valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehitty kumulatiivisesti oppilaiden ajattelun taitojen syventyessä. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta

Elämäkatsomustiedon päätösarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
T1 Ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä	S1	Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas osaa käyttää katsomuksellisia käsitteitä ja tunnistaa niiden välisiä suhteita
T2 Rakentaa oppilaan kulttuurista yleissivistystä ohjaamalla oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan	S1	Kulttuurien ja katsomusten tunteminen	Oppilas osaa hankkia tietoa erilaisista kulttuureista ja katsomuksista. Oppilas osaa kertoa Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohdista ja nimetä joitain maailmanperintökohteita.
T3 Ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä	S1	Erilaisten katsomusten tunteminen ja vertailu	Oppilas osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen

vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa			monoteismin jasekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita. Oppilas osaa kertoa, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti
T4 Ohjata oppilasta tutkimaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita	S1, S3	Uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin tunteminen	Oppilas osaa selittää uskonnollisen ajattelun luonnetta ja antaa esimerkkejä uskontokritiikin pääpiirteistä.
T5 Ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja	S1, S3	Katsomusvapauden merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä katsomusvapaudesta ihmisoikeutena ja joistakin katsomusvapauden turvaamisen mekanismeista sekä niiden puutteista erilaisissa tilanteissa
T6 Ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	S1, S2, S3	Katsomuksellisten valintojen perusteiden tarkastelu	Oppilas osaa kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita.
T7 Kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen	S1, S2, S3	Monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata monimuotoisuutta ja antaa esimerkkejä ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta
T8 Ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittä- mään eettistä ajatteluaan	S2, S3	Eettisen ajattelun taidot	Oppilas osaa käyttää eettistä käsitteistöä sekä tulkita ja soveltaa sitä
T9 Innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen	S1, S2, S3	Kestävän elämäntavan periaatteiden tunteminen	Oppilas osaa nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä piirteitä ja tarkastella

paikallisesti ja globaalisti			kestävän elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle. Oppilas tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti..
T10 Ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta	S2, S3	Eettisen ajattelun taidot	Oppilas osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja perustella ihmisoikeuksien merkitystä.

15.4.12 HISTORIA

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaansa vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennyttään lisäksi historiantutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Vuosiluokilla 7-8 historian opetuksen tehtävänä on syventää oppilaiden käsitystä historiallisen tiedon luonteesta. Opetus tukee oppilaiden oman identiteetin kehittymistä ja perehdyttää kulttuurien vaikutuksiin yksilöihin ja yhteiskuntiin. Opetuksessa korostetaan vuorovaikutuksellisia ja tutkimuksellisia työtapoja.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet historiassa vuosiluokilla 7-8

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Oppilaat ottavat vastuuta omasta työskentelyprosessista ja tunnistavat omat oppimis- ja opiskelustrategiat ja ovat tietoisia niiden kehittämisestä.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Oppilaat harjoittelevat näkemään kulttuurin moninaisuuden lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä ja oppivat huomaamaan niiden merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille. Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan osaamistaan soveltaen monenlaisissa esiintymis-, yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteissa.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Oppilaat oppivat ymmärtämään teknologian kehitystä ja merkitystä omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

L4 Monilukutaito:

Oppilaat tutustuvat erilaisiin tekstilajeihin historian lähteinä ja syventävät medialukutaitoa työskentelemällä eri medioiden parissa.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

Oppilaita kannustetaan oma-aloitteiseen tieto- ja viestintä- teknologian hyödyntämiseen erilaisissa oppimistehtävissä. Tieto- ja viestintäteknologisia taitoja harjoitellaan osana oppiaineen opiskelua, erityisesti tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja. Oppilaita opastetaan käyttämään erilaisia viestintäkanavia ja - tyyliä tarkoituksenmukaisesti.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys:

Oppilaat harjoittelevat projektityöskentelyä ja verkostoitumista omassa yhteisössä. Oppilaat harjoittelevat tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksenkohteitaan. Oppilaat tutustuvat ammatteihin, joissa edellytetään historian osaamista.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen:

Oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä ja erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja.

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisällöt tukevat opetuksen tavoitteiden saavuttamista. Keskeisissä sisältöalueissa kiinnitetään huomio oman perheen, Kärkölen ja lähialueen historiaan soveltuvissa kohdissa.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys:

Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa:

Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

Taulukko Historian opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 Vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1-S2 Suomi ja maailma 1800 -luvulla sekä Kärkölen paikallishistorian tuntemus ilmiöiden havainnollistamisessa (esim. nälkävuodet, rautatiet ja teollistuminen)	L1-L7
Tiedon hankkiminen menneisyydestä		
T5 Ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa	S1-S2 Imperialismin aika: tutkimusmatkoja ja siirtomaita	L1-L4, L6, L7
T7 Ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta	S1 Teollisuusyhteiskunnan synty esimerkiksi teollistuminen, teknologinen kehittyminen, työläisen ja porvarin arki, sosialismi, kaupungistuminen	L1, L2, L4
Historiallisen tiedon käyttäminen		
T9 Ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä	S2 Ihmiset muuttavat maailmaa esimerkiksi Pohjois-Amerikan alkuperäisasukkaat, villi länsi, orjakauppa, Yhdysvaltain itsenäistyminen, Ranskan vallankumous, aatehistoria, nationalismi	L1-L4, L7

Taulukko: Historian oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 7

Oppimisen tavoitteet
Oppilas - tuntee kiinnostusta historiaa kohtaan - ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä - ymmärtää historiallista muutosta ja jatkuvuutta - osaa 1700-luvun lopun ja 1800-luvun historialliset tapahtumat.

Historian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 8

Sisällöt tukevat opetuksen tavoitteiden saavuttamista. Keskeisissä sisältöalueissa kiinnitetään huomio oman perheen, Kärkölan ja lähialueen historiaan soveltuvissa kohdissa.

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan:

Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

S4 Suurten sotien aika:

Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen:

Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret:

Syvennyttään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Taulukko Historian opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Tiedon hankkiminen menneisyydestä		
T2 Aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa erilaisista ikätasolle sopivista lähteistä sekä arvioimaan niiden luotettavuutta (monialaiset)	S3-S4 Sota- ja muu propaganda Ajankohtaiset aiheet ja niiden tulkinta historian näkökulmasta (monialaiset)	L1-L5

Historian ilmiöiden ymmärtäminen		
T4 Vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä	S3-S4 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan esimerkiksi vihreä kulta, venäläistäminen, itsenäistyminen, sisällissota, osana toista maailmansotaa	L1, L2, L3
T5 Ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa	S4 Suurten sotien aika: Ensimmäinen maailmansota, Toinen maailmansota	L1-L4, L6, L7
T6 Auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille	S3-S4 Demokratia vai diktatuuri?	L1, L2, L4
Historiallisen tiedon käyttäminen		
T8 Kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen	S4 Sota ihmisten arjessa	L1-L4, L4
T9 Ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksia	S3-S4 Internointi Holokausti Historiallinen empatia	L1, L2, L7
T10 Ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta	S5-S6 Siirtomaiden itsenäistyminen: Intia, Lähi-Itä, Afrikka	L1, L2, L4, L5
T11 Harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta	S5-S6 Hyvinvointiyhteiskunnan kehittyminen ja ylläpitäminen, epävakaa maailmanrauha, elinkeinorakenteen muutos	L1, L2, L4, L5
T12 Ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla	S5-S6 Kestävä tulevaisuus, Tulevaisuustutkimus	L1-L7

Taulukko Historian oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 8

Oppimisen tavoitteet
Oppilas - ymmärtää ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä - arvioi erilaisten historiallisten tapahtumien ja ilmiöiden syitä erityisesti 1900-luvun osalta toiseen maailman sotaan asti - hankkii historiallista tietoa erilaisista lähteistä.

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-8

Ajankohtaisten tapahtumien historiallisia juuria tarkastelemalla liitetään opiskeltavat sisällöt yhteiskuntaopin keskeisiin käsitteisiin. Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on korostaa tutkimuksellisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten ikätasolle sopivien ensi- ja toisen käden lähteiden tutkimista sekä avoimien oppimisympäristöjen käyttöä historiallisissa tutkimustehtävissä. Tavoitteena on kannustaa oppilaita omien tulkintojen tekemiseen ja eriävien tulkintojen arvioimiseen.

Oppilaita innostetaan hankkimaan tietoa koulun ulkopuolisesta historiakulttuurista, kuten peleistä, elokuvista ja kirjallisuudesta, sekä kehittämään historiallisen ajattelun taitojaan ja kriittistä arviointikykyään niiden avulla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 7-8

Historian opiskelussa rohkaistaan monipuoliseen havainnointiin, kommunikointiin, tekstin ja puheen tuottamiseen ja tulkintaan sekä draaman ja kuvallisen ilmaisun käyttöön. Tarvittaessa erilaisten tekstien ymmärtämiseen ohjataan yksinkertaistamalla tekstejä ja avaamalla tekstissä käytettyjä käsitteitä (esimerkiksi yhteiskunta ja demokratia) ovat sellaisia, joiden ymmärtämistä syvennetään koko peruskoulun ajan oppilaan siirtyessä konkreettisesta ajattelusta käsitteelliseen ajatteluun.

Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 7-8

Historian opetuksessa palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita omiin tulkintoihin ja näkemystensä argumentointiin. Kirjallisten tehtävien ohella arvioinnissa on otettava huomioon oppilaiden monimuotoiset työskentelyn ja tuottamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun hallintaan.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona historian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten kukin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut historian oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla jokaisen oppilaan osaamisen taso historian valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Historian osaamisen kehittyminen on kumulatiivinen prosessi, jossa opiskeltavia sisältöjä käytetään oppilaiden historiallisen ajattelun vahvistamiseen. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu Kärkölän opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän

osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Taulukko Historian päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 Ohjata oppilasta kiinnostumaan syvällisemmin historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1-S6		Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Tiedon hankkiminen menneisyydestä			
T2 Aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta	S1-S6	Historiatiedon hankkiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa erilaisista historian tiedonlähteistä ja havaitsee niiden luotettavuudessa eroja.
T3 Auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin	S1-S6	Lähteiden tulkitseminen	Oppilas osaa lukea ja tulkita erilaisia lähteitä.
Historian ilmiöiden ymmärtäminen			
T4 Auttaa oppilasta ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä	S1-S5	Kronologian ymmärrys	Oppilas tunnistaa keskeiset historiaan liittyvät ajan jäsentämismuodot ja osaa antaa esimerkkejä eri aikojen yhteiskunnille ja aikakausille ominaisista piirteistä.
T5 Ohjata oppilasta	S1-S5	Historiallinen empatia	Oppilas pystyy eläytymään menneen ajan ihmisen

ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja			asemaan ja nimeämään tämän toiminnan motiiveja.
T7 Auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille	S1-S5	Muutoksen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata muutoksia ja kertoa, miksi muutos ei ole sama kuin edistys. Oppilas osaa kuvata joidenkin esimerkkien avulla, miten muutos ei ole merkinnyt samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmasta.
T8 Harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa	S1-S5	Jatkuvuuden tunnistaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ilmiöiden jatkuvuudesta eri aikakaudesta toiseen.
Historiallisen tiedon käyttäminen			
T9 Ohjata oppilasta esittämään muutoksille syitä	S1-S5	Syy- ja seuraussuhteen kuvaileminen	Oppilas osaa kuvailla pääpiirteissään joidenkin historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita.
T10 Ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä	S1-S5	Tulkintojen selittäminen	Oppilas osaa selittää joidenkin esimerkkien avulla, miksi sama tapahtuma tai ilmiö voidaan tulkita eri tavoin.
T11 Ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa	S1-S5	Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön eri toimijoiden kannalta.

15.4.13 YHTEISKUNTAOPPI

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiiviseksi, vastuuntuntoiseksi ja yritteliäiseksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan. Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteiseksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisiksi toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Heitä harjaannutetaan hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamisissaan tilanteissa. Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Vuosiluokan 9 opetuksessa korostetaan oppilaiden vaikuttamismahdollisuuksia ja -taitoja demokratiassa sekä vastuuta omaan elämään liittyvien valintojen tekemisessä. Päätöksentekoa ja vaikuttamista harjoitellaan kouluyhteisössä ja muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa. Opetuksessa kiinnitetään huomiota yhteiskunnan ja yhteisöllisen elämän rakenteisiin sekä niihin liittyviin käsitteisiin. Oppilaita ohjataan arvioimaan yhteiskunnan ja talouden kysymyksiä sekä vertailemaan niihin liittyviä erilaisia mielipiteitä ja toimintavaihtoehtoja erilaisten ihmisryhmien ja arvopäämäärien kannalta. Yhteiskunnallisten asioiden opiskelussa näkökulma laajenee kattamaan myös globaalit kysymykset.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet yhteiskuntaopissa vuosiluokalla 9

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Oppilas harjaantuu eettisessä pohdinnassa yhteiskunnallisella tasolla ja ymmärtää, mitä tarkoittaa kriittinen ajattelu. Harjoitellaan oman mielipiteen perustelemista.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Oppilas syventää demokraattisen vaikuttamisen taitojaan. Oppilas tarkastelee avoimesti yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä, kulttuureja ja vähemmistöryhmiä.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Oppilas ymmärtää oman talouden kestävän ylläpidon perusteet.

L4 Monilukutaito:

Oppilas hankkii, yhdistää, muokkaa, tuottaa, esittää ja arvioi tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

Oppilas harjoittelee tieto- ja viestintäteknologisia taitoja osana oppiaineen opiskelua, erityisesti tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja. Oppilas tutustuu erilaisiin yhteiskunnallisen verkostoitumisen väyliin.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys:

Oppilas ymmärtää jatko-opintojen merkityksen. Oppilas pyrkii taloudellisessa toiminnassa vastuullisuuteen ja yritteliäisyyteen ja toimii taloudessaan vastuullisesti ja yritteliäästi. Oppilas tutustuu erilaisiin ammatteihin, joissa tarvitaan historian tietotaitoa.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

Oppilas pohtii menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Oppilas pystyy osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun.

Yhteiskuntaopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 9

Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta:

Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.

S2 Demokraattinen yhteiskunta:

Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan lisäksi mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen:

Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. Harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteis-työlle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

S4 Taloudellinen toiminta:

Perehdytään talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn, ammattien ja yrittäjyyden kautta. Talouden ilmiöiden tarkastelussa huomioidaan paikalliset ja globaalit näkökulmat.

Taulukko Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
<p>T1 Ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja yhteiskuntaoppiin tiedonalana</p> <p>T2 Ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin</p>	<p>S1, S4 Arkielämä ja oman elämän hallinta: yksilön vastuut, velvollisuudet ja oikeudet Ihmisoikeudet</p>	<p>L1, L2, L4, L7</p>
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys		
<p>T3 Ohjata oppilasta hahmottamaan oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojaan suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta</p>	<p>S2, S4 Suomalainen hyvinvointivaltio Sosiaaliturva Suomen kansantalous Turvallisuuspolitiikka Oikeusvaltio Suomen oikeusjärjestelmä</p>	<p>L1, L2, L4, L7</p>
<p>T4 Ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä</p>	<p>S4 Arkielämä ja oman elämän hallinta: yksilön vastuut, velvollisuudet ja oikeudet Markkinointi Mainonta Ajankohtaiset asiat ja ilmiöt Opintososiaaliset etuudet, jatko-opinnot ja niiden rahoitus</p>	<p>L3, L4, L5</p>
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen		
<p>T5 Rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka</p>	<p>S1-S4 Yritystoiminta Työt ja ammatit: työn hakeminen</p>	<p>L1, L4, L6, L7</p>

tuntee yrittäjyyttä ja työelämää sekä niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan		
T6 Ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti	S1 Oma rooli yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä Suomalaisia yhteisöjä Suomalaisia vähemmistöryhmiä	L2, L6
T7 Ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena.	S2, S4 Lähidemokratia Suomen päätöksentekuelimet Demokraattinen yhteiskunta: Vaikuttaminen Äänestäminen ja vaali Euroopan unioni YK Diplomatia Kansalaisjärjestöt	L1, L2, L7
T8 Ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti	S2, S4 Kuluttaminen ja rahankäyttö – oman talouden tasapaino	L1, L2, L7
T9 Ohjata oppilasta laajentamaan yhteiskunnallisia näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojään yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa	S2, S3 Vaikuttaminen Lähidemokratia – Kärkölen kunta ja kunnallisvaalit	L4, L5

Taulukko: Yhteiskuntaopin oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 9

Oppimisen tavoitteet
Oppilas - osoittaa kiinnostusta ympäröivään yhteiskuntaan ja yhteiskuntaoppiin tiedonalana

- arvioi median roolia ja merkitystä kriittisesti
- ymmärtää yhteiskunnallisen toiminnan ja työelämän perusperiaatteet
- tunnistaa olemassa olevia yhteiskunnan eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä
- osoittaa kiinnostusta oman kotikunnan toimintaan.
- harjaantuu eettiseen pohdintaan yhteiskunnallisella tasolla
- hahmottaa oikeusvaltion pääperiaatteiden ja ihmisoikeuksien yleismaailmallisen merkityksen
- syventää yksityistä taloudenpitoaan koskevia tietoja ja taitoja
- osaa yritteliään ja vastuullisen taloudellisen toiminnan perusteet
- ymmärtää valtiontalouden perusteet
- hallitsee omaa talouttaan kestäväällä tavalla
- ymmärtää käsitteen hyvinvointivaltio merkityksen.
- osaa suomalaisen oikeusjärjestelmän rakenteen
- tietää yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteet tunteminen paikallisella ja kansallisella tasolla
- tutustuu yhteiskunnalliseen päätöksentekoon globaalilla tasolla
- omaa valmiudet toimia aktiivisena ja omaa lähiyhteisöään kehittävänä kansalaisena
- laajentaa yhteiskunnallista näkemystään
- omaa valmiudet osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun
- käyttää mediataitojaan monipuolisesti.

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 9

Tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi kansalaisiksi käyttämällä monipuolisia toiminnallisia työ-tapoja. Jatkuva ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraaminen, analysoiminen ja niistä keskusteleminen on keskeistä. Vuorovaikutus yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa on niin ikään tärkeää. Opetuksessa voidaan käyttää myös oppiainerajat ylittäviä lähestymistapoja esimerkiksi erilaisten projektien yhteydessä. Yhteistoiminnallisten työtapojen lisäksi tutkiva oppiminen korostuu. Median tarkastelulla ja tieto- ja viestintä-tekniikan hyödyntämisellä on keskeinen osa opiskelussa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokalla 9

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaita näkemään itsensä kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sekä tukea heidän kasvuaan erilaisten yhteisöjen aktiivisiksi jäseniksi. Oppilaiden monipuolista kommunikointia, osallisuutta ja yhteistoimintaa tuetaan käytännön harjoitteilla. Heitä harjaannutetaan etsimään, ymmärtämään ja soveltamaan yhteiskuntaa ja taloutta koskevaa tietoa, jonka merkitystä he arvioivat paitsi omasta myös yleisestä näkökulmasta. Oppiaineen käsitteellinen luonne ja esimerkiksi kuvien, graafien ja tilastojen avaaminen otetaan huomioon opetusjärjestelyissä ja työtavoissa.

Oppilaan oppimisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokalla 9

Oppimisen arviointi on yhteiskuntaopissa oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolisella palautteella oppilaita kannustetaan toimimaan aktiivisesti omissa

lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännön arjessa yhteiskunnallista ja taloudellista osaamistaan. Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden monimuotoiset toiminnan ja tuottamisen tavat. Arvioinnilla tuetaan yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen soveltamista kiinnitetään huomiota siihen, miten monipuolisesti ja näkemyksiään perustellen oppilaat oppivat rakentamaan omaa käsitystään yhteiskunnasta.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona yhteiskuntaopin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut yhteiskuntaopin oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso yhteiskuntaopin valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Yhteiskuntaopissa oppilaan osaaminen kehittyy kaikilla tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu Kärkölän opetussuunnitelmassa.

Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Taulukko Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö- alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 Ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja vahvistaa kiinnostusta yhteiskuntaoppiin tiedonalana.	S1-S4		Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia
T2 Ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S1-S4		Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys			
T3 Ohjata oppilasta ymmärtä-	S2, S3	Oikeusvaltion periaatteiden ja	Oppilas osaa kuvailla ja selittää

mään oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojaan suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta		toiminnan hahmottaminen	ihmisoikeusperiaatteita, oikeusvaltion keskeisiä periaatteita sekä suomalaisen oikeusjärjestelmän rakennetta ja toimintaa.
T4 Ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä	S1–S3	Yhteiskuntaa, mediaa, taloutta ja taloudenpitoa koskevat tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvailla yhteiskunnan, talouden ja median toimintaa sekä tarkastella niihin liittyvää julkista keskustelua.
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen			
T5 Rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka hahmottaa omaa tulevaisuuttaan	S1, S4	Yrittäjyys- ja työelämätaidot	Oppilas osaa kuvailla työelämän ja yrittäjyyden yhteiskunnallista merkitystä ja arvioida niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös oman tulevaisuutensa kannalta
T6 Ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti	S1–S3	Eri yhteisöjen ja vähemmistöjen tarkastelu	Oppilas pystyy tarkastelemaan ja keskustelemaan erilaisista yhteisöistä ja vähemmistöistä rakentavasti ja jäsentyneesti.
T7 Ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla	S1–S3	Yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteiden hahmottaminen sekä demokraattisten pelisääntöjen ja toimintatapojen tunteminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä poliittisesta päätöksenteosta, vallankäytöstä, yhteiskunnan rakenteista ja toiminnasta sekä paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla että globaalisti sekä toimia omaa lähiyhteisöä kehittäen demokraattisten pelisääntöjen ja toimintaperiaatteiden

			mukaisesti.
T8 Ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti	S1,S4	Talouden perusteiden hahmottaminen	Oppilas osaa perustella säästämisen, sijoittamisen ja kuluttamisen merkityksen sekä omassa elämässään että kansantaloudessa.
T9 Ohjata oppilasta laajentamaan näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään media-taitojaan ja tietojään yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa	S1,S4	Yhteiskunnallinen ajattelu, osallistumis- ja vaikuttamistaidot	Oppilas osaa ilmaista perustellun mielipiteensä tarkoituksenmukaisin keinoin, käyttää erilaisia vaikuttamistaitoja ja toimia rakentavasti osallistuvana kansalaisena lähiyhteisössä.

15.4.14 MUSIIKKI

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta.

Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Vuosiluokkien 7 musiikin opetus luo mahdollisuuksia musiikillisen osaamisen ja maailmankuvan laajentamiseen. Samalla opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin merkityksiä ja jäsentämään musiikkiin liittyviä tunteita ja kokemuksia. Opetuksen tehtävänä on myös kehittää oppilaiden kriittistä musiikkikulttuurien lukutaitoa ohjaamalla heitä analysoimaan ja arvioimaan, miten musiikilla viestitään ja vaikutetaan. Oppilaiden toimijuutta ja ajattelua vahvistetaan kertaamalla ja syventämällä aiemmin opittuja musiikillisia taitoja. Lisäksi oppilaat saavat tilaisuuksia oman oppimisensa suunnitteluun ja arviointiin. Heillä on mahdollisuus monipuoliseen luovaan musiikilliseen ilmaisuun ja musiikin tuottamiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa. Tätä tuetaan luomalla yhteyksiä muihin ilmaisumuotoihin.

Käyttäessään tieto- ja viestintäteknikkaa oppilaat tutustuvat musiikin ja digitaalisen median tekijänoikeuksiin ja käyttömahdollisuuksiin sekä niihin liittyviin mahdollisiin eettisiin ongelmiin.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita ja sitouttavat heidät kehittämään musiikillista osaamistaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tietoa viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Musiikkikäsitteitä opiskellaan musiikillisin työtavoin. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 7

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Työtapoja, opetusvälineitä ja soittimistoa sekä ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut tehdään oppilaita kuullen. Ratkaisuilla luodaan musiikin oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan oppilaiden itsetuntoa, työskentelytaitoja ja oma-aloitteisuutta. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota musiikkikulttuurin ja musiikin opetuksen mahdollisten sukupuolittuneiden käytäntöjen muuttamiseen.

Vuosiluokka 7

Vuosiluokan keskeiset sisältöalueet

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus		

<p>T1 Kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilaita kannustetaan toisten huomioon ottamiseen ja luovuuteen ja musiikilliseen keksintään. - Myönteinen opiskeluilmapiiri. - Musiikki on oppiaine, jossa oppilaat opettelevat vuorovaikutustaitoja yhdessä musisoiden erilaisten kokoonpanojen (esim. bändi, kuoro, lauluryhmä, orkesteri) jäsenenä 	<p>L2, L7</p>
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen		
<p>T2 Ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä</p>	<p>Tutustutaan, miten ihmisääni syntyy, mistä johtuu äänenmurros, tutustutaan äänialoihin ja erilaisiin äänenkäyttötapoihin, opetellaan tervettä äänen käyttöä.</p> <p>Yhteislaulua, soololauluharjoituksia mahdollisuuksien mukaan. Tutustutaan mikrofonilaulutekniikkaan.</p>	<p>L2</p>
<p>T3 Kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytm-, melodia- ja soitinsoittimin</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Tutustutaan yhtyesoitteihin: miten ne toimivat, soitteiden tekniikat. -Perussointuja soitinsoittimilla. -Kappaleen rakenne (intro, a-osa, b-osa jne., kertausmerkit, maalit, segnot, pompat) -Soittimet: akustinen kitara, sähköiset bändisoittimet, keho-soittimet. 	<p>L2</p>
<p>T4 Rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemukseen ja ilmaisuun</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Mahdollinen oppiaineiden yhdistäminen (liikunta ja musiikki). - Kehorytmit. - Liikkuminen annettujen ohjeiden mukaan ja improvisoiden. S4 	<p>L2</p>
<p>T5 Tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Oppilas pohtii omaa suhdettaan musiikkiin ja sen vaikutuksiin. - Omista havainnoista keskustelu - Pyritään aktiiviseen ja havainnoivaan kuunteluun. 	<p>L2</p>
<p>T6 Kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Oppilaan omien musiikillisten vahvuuksien tunnistaminen ja kehittäminen. -Oppilaita kannustetaan toisten huomioon ottamiseen ja luovuuteen ja musiikilliseen keksintään. Myönteinen opiskeluilmapiiri. 	<p>L1, L2, L6</p>

säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn	Improvisointiharjoituksia ja äänimaisemien tuottamista omalla äänellä tai eri soittimilla tai TVT-tekniikkaa hyödyntäen. • Tietotekniikka-avusteinen musiikin luominen ja keksiminen.	
T7 Ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia	- Mahdollisuuksien mukaan tablettitietokoneiden käyttäminen musiikissa. Lauchpad, GarageBand, iRealPiano, Notion, iRealPro, Thumbjam	L1, L2, L5
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito		
T8 Ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.	- Valikoiden tutustumista oman kulttuurin ja muiden kulttuurien musiikkeihin. - Soittimien tunnistusta (kertausta), maailmanmusiikki, Sibelius, kansanmusiikki, keskeiset taidemusiikin tyylikaudet (kertausta). Blues ja 1950-luvun populaarimusiikki.	L2, L4
T9 Rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa	Musiikkikäsitteiden ja teorian kertausta musisoinnin yhteydessä. -Käsitteitä: tempo, dynamiikka -Harmonia: soinnut (duuri, molli, perussointutehot)	L4
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa		
T10 Ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin	Oppilas pohtii omaa suhdettaan musiikkiin ja sen vaikutuksiin. - Omista havainnoista keskustelu.	L3, L4
T11 Ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	Kuulonhuolto ja turvallinen ääniympäristö	L3
Oppimaan oppiminen musiikissa		
T12 Ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun	-Harjoittelun merkityksen ymmärtäminen tavoitteisiin nähden. - Oppilas arvioi edistymistään.	L1

avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.		
---	--	--

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 7

Musiikin opetuksessa oppilas tarvitsee realistista ja samalla kannustavaa ja rohkaisevaa palautetta myös perusopetuksen 7 vuosiluokalla. Ohjaava palaute auttaa oppilasta hahmottamaan yhä paremmin soivaa musiikillista toteutusta, musiikillista ilmaisua ja musiikin merkityksiä. Palautetta oppilas tarvitsee erityisesti, kun hän toteuttaa luovaan tuottamiseen ja musiikkiteknologiaan liittyviä kokonaisuuksia.

Musiikin päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona musiikin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut musiikin yhteisenä opetettavan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso musiikin valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Musiikissa oppilaan osaaminen kehittyy kaikilla tavoitealueilla oppimäärän päättymiseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Vuosiluokan tavoitteet

T1 kannustaa oppilasta rakentavaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen	Oppilas toimii musiikillisen ryhmän jäsenenä, huolehtii osuudestaan ja kannustaa toisia

- Oppilaan omien musiikillisten vahvuuksien tunnistaminen ja kehittäminen.
- Pyritään rakentamaan turvallinen ja kannustava oppimisympäristö.
- Oppilaita kannustetaan toisten huomioon ottamiseen ja luovuuteen ja musiikilliseen keksintään. Myönteinen opiskeluympäristö.
- Musiikki on oppiaine, jossa oppilaat opettelevat vuorovaikutustaitoja yhdessä musisoiden erilaisten kokoonpanojen (esim. bändi, kuoro, lauluryhmä, orkesteri) jäsenenä
- Tutustutaan miten ihmisääni syntyy, mistä johtuu äänenmurros, tutustutaan äänialoihin ja erilaisiin äänenkäyttötapoihin, opetellaan tervettä äänen käyttöä.
- Yhteislaulua, soololauluharjoituksia mahdollisuuksien mukaan. Tutustutaan mikrofoni-laulutekniikkaan.
- Improvisointiharjoituksia ja äänimaisemien tuottamista omalla äänellä tai eri soittimilla tai TVT-tekniikkaa hyödyntäen.
- Tietotekniikka-avusteinen musiikin luominen ja keksiminen.

- Tutustutaan yhtyesoittimiin: miten ne toimivat,soittotekniikat.
- Perussointuja sointusoittimilla.
- Soittimet: akustinen kitara, sähköiset bändisoittimet, kehosoittimet.
- Yhteislaulua. Soololauluharjoituksia mahdollisuuksien mukaan.
- Soittimien tunnistusta (kertausta), maailmanmusiikki, Sibelius, kansanmusiikki, keskeiset taidemusiikin tyylikaudet (kertausta). Blues ja 1950-luvun populaarimusiikki.
- Pyritään aktiiviseen ja havainnoivaan kuunteluun.
- Valikoiden tutustumista oman kulttuurin ja muiden kulttuurien musiikkeihin.
- Improvisaatioharjoituksia.
- Mahdollisuuksien mukaan tablettitietokoneiden käyttäminen musiikissa. Lauchpad, GarageBand, iRealPiano, Notion, iRealPro, Thumbjam
- Mahdollinen oppiaineiden yhdistäminen (liikunta ja musiikki).
- Kehorytmit.
- Liikkuminen annettujen ohjeiden mukaan ja improvisoiden.
- Oppilas pohtii omaa suhdettaan musiikkiin ja sen vaikutuksiin.
- Omista havainnoista keskustelu.
- Kuulonhuolto ja turvallinen ääniympäristö.
- Harjoittelun merkityksen ymmärtäminen tavoitteisiin nähden.
- Oppilas arvioi edistymistään.
- Musiikkikäsitteiden ja teorian kertausta musisoinnin yhteydessä.
- Käsitteitä: tempo, dynamiikka
- Kappaleen rakenne (intro, a-osa,b-osa jne.,kertausmerkit, maalit,segnot, pompat)
- Harmonia: soinnut (duuri, molli, perussointutehot)

T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Äänenkäyttö ja laulaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun sovittaen osuutensa osaksi kokonaisuutta.

T3 Kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisoititaitojaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Soittaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon melko sujuvasti.

T4 Rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiliikunta	Oppilas osoittaa hahmottavansa musiikin perussykkeen liikkeessaan ja sovittaa liikeilmaisuaan kuulemaansa musiikkiin.

T5 Tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ääniympäristön ja musiikin kuuntelu ja siitä keskusteleminen	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja osaa kertoa havainnoistaan.

T6 Kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin luova tuottaminen	Oppilas osaa käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäessään ja toteuttaessaan uusia musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.

T7 Ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiteknologian käyttö	Oppilas osaa käyttää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulttuurinen osaaminen	Oppilas osaa jäsentää musiikin käyttötapoja ja ilmenemismuotoja ja kertoa havainnoistaan.

T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikillisten käsitteiden ja symbolien käyttö	Oppilas käyttää musiikin peruskäsitteitä ja merkintätapoja sekä termejä musiikillisessa toiminnassa.

T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin hyvinvointivaikutusten tunnistaminen	Oppilaan kanssa keskustellaan musiikin vaikutuksista hyvinvointiin ja tunteisiin, mutta tavoitetta ei oteta huomioon päättöarvosanan muodostamisessa.

T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuulosta sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta huolehtiminen	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia musisointitilanteissa ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen sekä muut turvalliseen toimintaan liittyvät tekijät.

T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimisen taidot	Oppilas asettaa ohjattuna musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita sekä arvioi edistymistään suhteessa niihin.

15.4.15 KUVATAIDE

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla.

Oppilaidenomiat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteenopetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle. Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä.

Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokalla 7

Vuosiluokilla 7 oppilaita ohjataan syventämään omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin sekä asettamaan määrätietoisia tavoitteita toiminnalleen. Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden kuvallisen tuottamisen taitoja sekä kannustetaan häntä toimimaan erilaisissa visuaalisissa ympäristöissä. Oppilaita harjaannutetaan tutkimaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia

merkityksiä sekä käyttämään niitä osallistumisen ja vaikuttamisen muotoina. Opetuksessa kehitetään yhdessä toimimisen taitoja sekä rakennetaan yhteyksiä ajankohtaisiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin toimintatapoihin ja ilmiöihin. Opetus harjaannuttaa hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä luovasti, kriittisesti ja vastuullisesti. Oppilaille tarjotaan riittäviä edellytyksiä perusopetuksen jälkeisille opinnoille sekä huomioidaan työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavia yleisiä valmiuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 7

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 7 tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuuksiin rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia. Vuosiluokilla 7 tavoitteena on vahvistaa oppilaan osaamista kuvataiteessa perusopetuksen jälkeisiin opintoihin valmistavasta näkökulmasta.

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 7

Oppimisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilaita ohjataan arvioinnilla omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin. Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kuvataiteen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kuvataiteen oppimäärän tavoitteet.

Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kuvataiteen valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Kuvataiteessa oppilaan osaaminen kehittyy kaikissa opetuksen tavoitteissa kuvatulla taideoppimisen ulottuvuuksilla oppimäärän päättymiseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet kuvataiteen opetuksessa vuosiluokilla 7

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Harjoitellaan tiedon soveltamista ja näkemysten perustelemista. Ohjataan luovaan ongelmanratkaisuun monitulkintaisin tehtävin.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Rakennetaan aktiivista ja omakohtaista suhdetta visuaaliseen kulttuuriin ja tarkastellaan sen merkitystä yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla. Rikastetaan omaa ilmaisua ottamalla vaikutteita eri kulttuurien kuvailmaisun tavoista omaan työskentelyyn. Opetellaan edelleen ryhmätyötaitoja, perustelemaan mielipiteitä ja kunnioittamaan toisen näkemystä.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Oppilaat osallistuvat oppimisen suunnitteluun. Opetellaan huolehtimaan välineistä ja työskentely-ympäristön viihtyisyydestä. Itseilmaisu, omakohtaiset ratkaisut, uuden kokeileminen ja epäonnistumisenkin kohtaaminen kehittävät tunnetaitoja.

L4 Monilukutaito:

Syvennetään teoksen rakenteen ja sisällön tarkastelun taitoja. Hyödynnetään monipuolisia ilmaisun keinoja (esimerkiksi maalaaminen, media-, tila- ja käsitetaide, performanssi). Kuvaan suhtaudutaan yhtenä monista tutkimisen ja tiedon esittämisen tavoista. Käytetään kuvanteon rinnalla myös muita tutkimisen ja tiedon esittämisen tapoja.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

Syvennetään tieto- ja viestintätekniiikan ja mediaympäristöjen käyttötaitoja tiedonhaussa, vuorovaikutuksessa, luovassa ilmaisussa ja vaikuttamisen keinona (esimerkiksi digitaalinen kuva, kuvankäsittely, editointi, verkkoympäristöt, kuvan julkaiseminen). Ohjataan tv:t:n vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön sekä syvennetään tekijänoikeustietämystä.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys:

Pohditaan, missä ammateissa ja elämän alueilla tarvitaan visuaalista osaamista. Ohjataan ilmiökeskeiseen projektityöskentelyyn esimerkiksi yhteistyössä muiden oppiaineiden tai koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Kannustetaan sinnikkääseen yrittämiseen ja uusien tekotapojen kokeilemiseen.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

Ohjataan arvottamaan visuaalisen kulttuurin ilmiöitä esimerkiksi esteettisestä, eettisestä ja ekologisesta näkökulmasta. Ohjataan pohtimaan esimerkiksi kaupunkisuunnittelun, arkkitehtuurin ja muotoilun arvoja sekä omia käyttö- ja kulutustottumuksia, tavoitteena kriittinen kuluttajuus ja osallistuva kansalaisuus.

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu		
T1 Kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä (monialaiset)	S1, S2, S3 Innostetaan oppilasta tutkimaan ja tulkitsemaan omaa kuvakulttuuriaan identiteettinsä osana (monialaiset) Rakennetaan yhteyksiä oppilaiden omien kuvakulttuurien ja heille uusien kuvien ja kuvakulttuurien välille Syvennetään oppilaan monilukutaitoa erilaisin tutkimisen kohtein (esimerkiksi kuvataide, mediakulttuurit, rakennettu ja muotoiltu ympäristö) Tehdään havaintoja moniaistisesti (esimerkiksi katsomalla, kuuntelemalla, tunnustelemalla) Kuvataan havaintoja monipuolisin tavoin (esimerkiksi luonnostelu tai tarkka tutkielma eri piirtimin tai maalaamalla, muotoilu, valo- tai videokuvaus) Syvennetään havainnointitaitoja tutkimalla esimerkiksi <ul style="list-style-type: none"> - mittasuhteita - valoa ja varjoa - pintarakennetta - tila- ja syvyysvaikutelmaa 	L1, L3, L4, L5
T2 Rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään	S1, S2, S3 Ohjataan käyttämään kuvataiteen käsitteitä (esimerkiksi tasapaino, jännite, viiva, rytmi, liike, pinta, valo ja varjo) kuvien tarkastelussa, tulkinnassa ja näkemysten perustelemisessa. Analysoidaan kuvia, jaetaan näkökulmia ja tulkintoja yhdessä (esimerkiksi taideteoksen rakenteen tutkiminen, sisällöllinen tulkinta, kriittinen tarkastelu)	L2, L4, L5, L6

<p>T3 Innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä (monialaiset)</p>	<p>S1, S2, S3 Kannustetaan oppilasta omannäköiseen, tutkivaan ja luovaan ilmaisuun kokemusten, mielikuvien, tunteiden, moniaististen havaintojen ja tutkimusten pohjalta (monialaiset) Tuetaan ilmaisun iloa ja itseluottamusta (monialaiset) Syvennetään ilmaisun taitoja monipuolisin tavoin (esimerkiksi maalaaminen, muotoilu, media-, tila- ja käsitetaide tai performanssi). Hyödynnetään oppimisympäristöjä lähellä tai kauempana (esimerkiksi luonnonympäristöt, taidemuseot, näyttelyt). Hyödynnetään verkkoympäristöjä (esimerkiksi Kansallisgallerian verkkokokoelmat)</p>	<p>L2, L3, L4, L5</p>
Kuvallinen tuottaminen		
<p>T4 Ohjata oppilasta soveltamaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan</p>	<p>S1, S2, S3 Ohjataan oppilasta luovaan ongelmanratkaisuun ja omien ideoiden kehittämiseen monitulkintaisin tehtävin (monta toteutustapaa)</p> <p>Ohjataan materiaalien ja työvälineiden turvalliseen ja tarkoituksenmukaiseen käyttöön</p> <p>Ohjataan tieto- ja viestintäteknologian vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön sekä syvennetään tekijänoikeustietämystä</p> <p>Kuvanteon perusteita, kertausta ja syventämistä, esimerkiksi</p> <ul style="list-style-type: none"> - ihmisen mittasuhteita (esimerkiksi kasvot edestä tai profiilista) - sommittelutaitojen syventämistä (esimerkiksi kultainen leikkaus, sidottu ja vapaa rytmi, jännite ja tasapaino) - värioppi, syventämistä (esimerkiksi väriharmoniat) - syvyysvaikutelman keinojen kertausta ja syventämistä (esim. yhden tai kahden pakopisteen perspektiivi) - arkkitehtuuri tai muotoilu, kertausta ja syventämistä (esimerkiksi tila, muoto, rakenne, mittasuhteet) <p>Ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja,</p>	<p>L2, L3, L5, L6</p>

	<p>teknologioita ja ilmaisun keinoja, esimerkiksi</p> <ul style="list-style-type: none"> - piirtäminen (esimerkiksi ilmaisullinen ja tutkiva jälki) - maalaaminen (värien sekoittaminen, siveltimen jälki; maalaamisen ja värittämissen erot) - rakentelu tai muotoilu (esimerkiksi rakennuksen pienoismalli, saven käsittelytapoja) - digitaalinen kuva (esimerkiksi valokuvaaminen, kuvan muokkaaminen, julkaiseminen, graafinen suunnittelu) - kollaasi - grafiikka 	
<p>T5 Ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä</p>	<p>S1, S2, S3 Kannustetaan oppilasta ottamaan osaa sisältöjen ja menetelmien suunnitteluun Ohjataan ilmiökeskeiseen projektityöskentelyyn yksin ja ryhmässä. Tehdään yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa sekä mahdollisuuksien mukaan myös koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Harjoitellaan pitkäjänteistä, tutkivaa ja tavoitteellista työskentelyä sekä aikataulussa pysymistä. Kehitetään itsearviointitaitoja esimerkiksi keskustellen tai työskentelyn vaiheiden dokumentoinnin avulla (portfoliotyöskentely, blogi)</p>	<p>L1, L2, L3, L5</p>
<p>T6 Rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan</p>	<p>S1, S2, S3 Ohjataan tarkastelemaan kuvallisia viestinnän ja vaikuttamisen keinoja visuaalisen kulttuurin kentällä (esimerkiksi viestinnän kuvasympolit, sosiaalisen median profiilikuvat, sarjakuvan kieli, liikennemerkkit, mainokset, brändit) sekä soveltamaan niitä omissa töissään Rohkaistaan tekemään esteettisiä valintoja ja ilmaisemaan omia ajatuksia, tunteita ja mielipiteitä kuvallisin keinoin (esimerkiksi sommittelun keinot ja värien vaikutus) Harjoitellaan kuvan jakamista esimerkiksi sosiaalisessa mediassa ja oppilastyönäyttelyinä koulun tai muissa tiloissa</p>	<p>L1, L2, L4, L7</p>
Visuaalisen kulttuurin tulkinta		

<p>T7 Ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä</p>	<p>S1, S2, S3 Syvennetään aiemmillä vuosiluokilla opittuja kuvan tarkastelun ja tulkinnan taitoja esim. yhteisillä palautekeskusteluilla, kirjallisilla tehtävillä ja kuvallisten harjoitusten kautta. Esimerkiksi -Rakennetaan kuville uusia merkityksiä rinnastamalla kahta tai useampaa kuvaa toisiinsa (esimerkiksi kuvapari kahdesta eri yhteydestä otetusta kuvasta, valokuvalle jatkoa piirtämällä, kuvasarjan muodostama tarina) - Tehdään kuvia kuvista (esimerkiksi pastissi, parafraasi) Työskennellään erilaisten kuvatyypin parissa (esimerkiksi tiedottava, viihdyttävä ja manipuloiva kuva).</p>	<p>L1, L4, L5, L6</p>
<p>T8 Ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista</p>	<p>S1, S2, S3 Otetaan huomioon kulttuurinen ja historiallinen tausta kuvia tarkasteltaessa Käsitellään myös ajankohtaisia visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Perehdytään ympäristöestetiikkaan (esimerkiksi arkkitehtuurin tai muotoilun tyylejä). Ohjataan oppilasta tarkastelemaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla sekä teoksen tekijänä että katsojana (esimerkiksi itseilmaisu, kulttuuri-identiteetti, esteettiset arvot, viestintä, vaikuttaminen). Pohditaan, missä ammateissa ja elämän alueilla tarvitaan visuaalista osaamista.</p>	<p>L2, L3, L6, L7</p>
<p>T9 Innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan</p>	<p>S1, S2, S3 Rakennetaan omakohtaista taidesuhdetta tutustumalla eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoihin (esimerkiksi modernismin tyylisuunnat, Suomen taiteen kultakausi, nykyaide) ja ottamalla niistä vaikutteita omaan työskentelyyn.</p>	<p>L1, L2, L5, L6</p>
<p>Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen</p>		
<p>T10 Ohjata oppilasta ottamaan</p>	<p>S1, S2, S3 Ohjataan oppilasta etsimään taideteoksista ja muusta visuaalisesta</p>	<p>L3, L4, L6, L7</p>

kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	kulttuurista niissä ilmeneviä arvoja (esimerkiksi historiallisten, uskonnollisten, mainonnan ja pelien kuvien ihanteet ja ihmiskuvat). Rohkaistaan oppilasta tekemään soveltavia ja luovia ratkaisuja kuvallisessa ilmaisussaan sekä ajattelemaan toisin. Ohjataan tiedostamaan visuaalisen, rakennetun ja muotoillun ympäristön merkitys ja ottamaan kantaa sen esteettisyyteen ja toimivuuteen (esimerkiksi kaupunkisuunnittelun, arkkitehtuurin tai tuotesuunnittelun perusteita ja arvoja).	
T11 Kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla	S1, S2, S3 Ohjataan oppilasta kohti ymmärrystä visuaalisten kulttuurien moninaisuuden sekä oman kulttuuriperinnön tärkeydestä. Innostetaan hyödyntämään tätä rikkautta omassa työskentelyssä. Rakennetaan ilmapiiriä, jossa oppilas uskaltaa ilmaista omia mielipiteitään ja arvojaan kuvallisessa työskentelyssä. Kannustetaan käyttämään materiaaleja säästävästi, hyödyntämään kierrätysmateriaaleja mahdollisuuksien mukaan sekä lajittelemaan työskentelyroskia. Tuetaan eettisten ja ekologisten arvojen syvenemistä esteettisten rinnalla.	L1, L2, L4, L7

Taulukko Kuvataiteen oppimisen tavoitteet vuosiluokilla 7

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - osallistuu tavoitteiden suunnitteluun sekä työskentelee pitkäjänteisesti ja tavoitteiden mukaisesti - käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisesti ja ryhmässä työskennellessään - käyttää joitakin kuvallisia ja sanallisia kuvatulkinnan menetelmiä - ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan monipuolisin tavoin - soveltaa tavoitteellisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja keinoja omassa kuvallisessa ilmaisussaan - tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia ja pyrkii viestimään kuvallisin keinoin - osallistuu keskusteluun visuaalisen kulttuurin merkityksistä ja arvoista ja osaa perustella näkemyksiään

Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Taulukko. Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu			
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä	S1, S2, S3	Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia havaintovälineitä ympäristön ja sen kuvien tarkastelussa.
T2 Rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään	S1, S2, S3	Havaintojen ja ajattelun vaikutusten pohtiminen	Oppilas osaa sanallistaa havaintojaan ja ajatteluaan taiteesta, ympäristöstä ja muusta visuaalisesta kulttuurista.
T3 Innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä	S1, S2, S3	Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.
Kuvallinen tuottaminen			
T4 Ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan	S1, S2, S3	Kuvailmaisun taitojen syventäminen	Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvallisen tuottamisen materiaaleja, tekniikoita ja keinoja kuvailmaisussaan.

T5 Ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä	S1, S2, S3	Tutkivan lähestymistavan käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisesti tai ryhmässä työskennellessään.
T6 Rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	S1, S2, S3	Kuvallisen tuottamisen avulla vaikuttaminen	Oppilas pyrkii vaikuttamaan ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kuvallisin keinoin.
Visuaalisen kulttuurin tulkinta			
T7 Ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä	S1, S2, S3	Kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä
T8 Ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista	S1, S2, S3	Visuaalisen kulttuurin merkityksen tarkasteleminen	Oppilas osallistuu tulkinnoillaan keskusteluun taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.
T9 Innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan	S1, S2, S3	Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa joitakin kulttuurisesti erilaisia kuvailmaisun tapoja.
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen			
T10 Ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin	S1, S2, S3	Näkemyksen esittäminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

arvoihin			
T11 Kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla	S1, S2, S3	Kuvallinen ilmaiseminen ja vaikuttaminen	Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia

Valinnainen kuvataide		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Aikaisemmin opittujen tietojen ja taitojen syventäminen ja laajentaminen. Pitkäjänteisen työskentelyn harjaannuttaminen.	Kuvataiteen ja kuvallisen viestinnän eri tapoihin ja aloihin tutustuminen (kuvataide, media, mainoskuvat, uutiskuvat, muotoilu). Monipuolinen materiaalien työstäminen. Ympäröivän yhteiskunnan tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntäminen opiskelussa.	L2 L3 L5
Oppimisen tavoitteet valinnaisaineissa		
Oppilas - laajentaa ja syventää kuvataiteen tietojansa ja taitojansa - oppii tarkastelemaan ympäristön kuvakulttuureja - harjaantuu pitkäjänteiseen työskentelyyn		

15.4.16 KÄSITYÖ

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaallisen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Vuosiluokilla 7-9 käsityön opetus vahvistaa ja syventää oppilaiden omasta elämysmaailmasta nousevaa innovointia ja ongelmanratkaisua sekä käsityön tekemiseen, ilmaisuun ja suunnitteluun liittyvien tietojen ja taitojen osaamista. Käsityön opiskelu pohjautuu rakennetun ympäristön ja monimateriaallisen maailman havainnointiin, tutkimiseen ja tiedon soveltamiseen. Tekemisen taitoja syvennettäessä tunnistetaan myös erilaisia teknologisia toimintaperiaatteita ja niihin liittyviä käytännön ongelmia. Käsityön kasvatustehtävänä on tukea oppilaiden hyvinvointia ja elämänhallintaa sekä työelämään ja ammattiin liittyviä valintoja.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet käsityössä vuosiluokalla 7

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Oppilasta kannustetaan ottamaan vastuuta työn suunnittelusta ja oman työskentelyprosessin ja etenemisen arvioinnista. Oppilailla on mahdollisuus tehdä havaintoja ja harjaannuttaa havaintoherkkyyttään. Heitä rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään uuden oivaltamiseen ja luomiseen, yhdistelemään ennakkoluulottomasti erilaisia näkökulmia sekä rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Tuetaan oppilaiden omia ideoita. Käsityö omalta osaltaan tukee oppilaiden ura- ja opintovalintoja.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Oppilaita ohjataan lukemaan kulttuurisia viestejä, tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä tunnistamaan siihen liittyviä arvoja. Kulttuuriperintöön tutustutaan tekemisen ja tuottamisen kautta, työvälineiden ja -tekniikoiden avulla. Rohkaistaan oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja tarjotaan mahdollisuuksia luovaan toimintaan. Käsiyö kasvattaa arvostamaan esteettisyyttä ja nauttimaan siitä.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Oppilasta ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta. Oppiaineeseen kuuluu luonnostaan tunnistaa vaaroja ja suojautua niitä vastaan oikeilla työskentelytavoilla ja suojavälineillä. Opitaan teknologian kehitystä ja merkitystä ihmiselle elämän helpottajana. Erilaiset teknologiat ovat käsityössä omien ideoiden ja luovuuden mahdollistajia. Oppiaineeseen sisältyy tavoite tutustuttaa oppilaat erilaisiin teknologioihin ja laittaa alulle kiinnostus teknologioita kohtaan. Oppilaat nähdään tulevaisuuden vastuullisina teknologioiden käyttäjinä ja kehittäjinä.

L4 Monilukutaito:

Käsityön opetuksessa tarjotaan tilaisuuksia monipuoliseen hankitun tiedon ja tekemisen yhdistämiseen. Harjoitellaan ympäristön ja erilaisten symbolien lukutaitoa. Oppilaita ohjataan tunnistamaan ja valmistamaan laadukkaita tuotteita, mikä vahvistaa heidän kuluttaja- ja talousosaamistaan.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

Käsityössä harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian käyttämistä suunnittelun, ohjelmoinnin ja tallennuksen välineenä. Tuotteiden suunnittelussa kokeillaan sopivia suunnittelu- ja piirtämishohjelmia. Työskentelyprosessia dokumentoidaan tietotekniikkaa hyväksi käyttäen. Ohjelmointia käytetään mahdollisuuksien mukaan älykkäiden elektroniikkatuotteiden tekemiseen ja työstökoneiden ohjaamiseen.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys:

Käsiyö edistää oppilaiden kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaat tutustuvat lähialueen elinkeinoelämään vierailuilla tai kutsumalla vierailijoita kertomaan työelämästä. Käsiyöhön sisältyy luonnostaan monen ammatin erilaisia työtekniikoita. Tutustutaan käsityöalan työtehtäviin ja pohditaan oman ja muiden ihmisten toiminnan sekä työn merkitystä yhteiskunnassa. Kannustetaan oppilaita aloitteellisuuteen, ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan epäonnistumisia ja pettymyksiä sekä saattamaan sisukkaasti oma työ loppuun.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

Kannustetaan ja ohjataan oppilaita itsenäiseen suunnitteluun ja käsitöiden valmistamiseen. Osallisuuden kokemukset tukevat oppilaiden itsetuntoa, oma aloitteisuutta ja rohkaistumista vastuulliseen toimintaan. Yhteistyöprojekteissa opitaan neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista. Käsiyö ohjaa tekemään

kestävän kehityksen mukaisia valintoja ja ohjaa säästeliäisyyteen, kierrätykseen ja ekologisuuteen.

Käsityön opetuksen tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisältöjen toteuttaminen antaa oppilaalle monipuolisen kokemuksen käsityön alueista ja mahdollisuuden useiden käsityötaitojen omaksumiseen. Sisältöalueista muodostetaan yhtenäisiä oppimistehtäviä, joissa useat sisällöt limittyvät yhtäaikaisesti toisiinsa.

S1 Innovointi:

Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä

S2 Muotoilu:

Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykisyysyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

S3 Kokeilu:

Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

S4 Dokumentointi ja arviointi:

Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

S5 Tekeminen:

Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

S6 Työturvallisuus:

Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.

S7 Yrittäjämäinen oppiminen:

Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen, yrittäjyyteen ja järjestöyhteistyöhön havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynneillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan

käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä.

S8 Tiedostaminen ja osallistuminen:

Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestäväen kehityksen edistäjänä arjessa. Harjoitellaan käsityöllä osallistumista, vaikuttamista ja viestimistä

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 Ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään, ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi sekä kehittämään innovaatioita</p>	<p>S2-S5 Huomioidaan oppilaiden omat kiinnostuksen kohteet, kokemukset ja havainnot käsitöiden ideoinnissa ja suunnittelussa</p> <p>Ratkaistaan suunnittelutehtäviä innovoimalla eli esittämällä tehtävään uusi tuoteratkaisu tai parantamalla vanhaa tuotetta</p> <p>Edistetään ideointia ja suunnittelua tutustumalla tehtävään liittyvään tuotehistoriaan ja käsityöperinteeseen</p> <p>Harjoitellaan yhdessä jonkin tuotesuunnittelumenetelmän käyttöä</p> <p>Perehdytään erilaisiin käytössä oleviin materiaaleihin ja havainnollistetaan niiden ominaisuuksia kokeilujen avulla</p> <p>Laaditaan suunnitelma omasta työstä eli ratkaisusta piirustuksena, mallina tai toimivana mallina</p> <p>Arvioidaan omia ja muiden suunnitelmia</p>	<p>L2, L3</p>
<p>T2 Ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan</p>	<p>S1-S5 Ohjataan oppilaat käsityön tekemisen prosessiin (ideointi-suunnittelu-tekeminen-arviointi)</p> <p>Valitaan työhön sopivat materiaalit niiden ominaisuuksien ja omien havaintojen perusteella</p> <p>Täydennetään suunnitelmaa tarvittaessa tekemisen yhteydessä</p> <p>Dokumentoidaan tekemisen prosessi ja tuote hyödyntäen tietotekniikka</p>	<p>L1</p>

	Tehdään itsearviointeja ja vertaisarviointeja yksin ja yhdessä	
T3 Opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja	S3-S5 Tutustutaan erilaisten materiaalien ominaisuuksiin ja tehdään havainnollistavia kokeiluja Näytetään uudet työtavat ja menetelmät sekä niiden turvallinen suorittaminen Valmistetaan yksin tai yhdessä suunnitelman mukainen käsityötuote Valitaan materiaalit harjoitustyön mukaan esimerkiksi seuraavista: Puu-, metalli- ja muovimateriaalit, luonnonmateriaalit, langat, kuidut ja kankaat, materiaalien uusiokäyttö Valitaan työtavat harjoitustyön mukaan esimerkiksi seuraavista työtavoista: Vannesahaus, oiko- ja tasohöyläys, konehionta, sorvaus, kovajuotto ja mighitsaus, ohjelmoitavat pienoistyöstölaitteet, mittaaminen, merkitseminen, piirrottaminen, leikkaaminen, sahaaminen, poraaminen, talttaaminen, viilaus, hiominen, liimaus, polttopiirtäminen, hiillettäminen, käsittelyt vahoilla, maaleilla ja lakoilla, johtimien kuoriminen, juottaminen, liittimillä liittäminen, piirilevyjen syövytys, ohjelmoitavien piirien elektroniikkarakentelu, robotiikka, kaava-arkkien käyttö ja ohjeiden tulkitseminen, ompelukoneen ja saumurin monipuolinen käyttö, virkkaus, punonta, kudonta, kirjonta, painanta, värjäys ja palatekniikat	L4, L6
T4 Ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan (monialaiset)	S1-S5 Tutkitaan ja tulkitaan yhdessä esineitä, piirustuksia ja kaavoja sekä niiden sisältämiä merkkejä, symboliikkaa ja viestiä Esitetään suunnitelma käyttäen suunnittelun merkkejä, kaavoja, kaavioita ja symboleja Rohkaistaan oppilaita tunnistamaan ja löytämään omia käsityöllisiä vahvuuksia sekä käyttämään niitä toteutuksessa ja ilmaisussa (monialaiset) Materiaalit ja työtavat kuten tavoitteessa T3	L2, L4
T5 Ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan	S5, S6 Käytetään käsityön tekemiseen työvälineitä, koneita ja laitteita tarkoituksenmukaisesti Opetellaan erilaisten työmenetelmien turvallinen	L3, L6

<p>työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa</p>	<p>suoritus ja kerro-taan työtapaan liittyvistä vaaroista</p> <p>Opetellaan käyttämään suojavälineitä ja tutustutaan suojavälineiden käytöstä kertoviin kyltteihin ja symboleihin</p> <p>Opetellaan ja noudatetaan suojaetäisyyksiä ja turvarajoja sekä huomioidaan paitsi oma myös muiden oppilaiden turvallisuus</p>	
<p>T6 Ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa</p>	<p>S1-S5 Haetaan tietoa internetistä suunnittelun ja valmistuksen tueksi</p> <p>Harjoitellaan mahdollisuuksien mukaan suunnitelmien tekemistä ja ideoiden esittämistä tietokonepohjaisilla suunnitteluohjelmilla</p> <p>Kokeillaan tekemisen ja tuotteiden dokumentoinnissa erilaisia digi-taalaisia kuvaus- ja tallennusvälineitä</p>	<p>L5</p>
<p>T7 Ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä</p>	<p>S7 Kerrotaan käsityön yhteydestä eri ammatteihin ja yrittäjyyteen</p> <p>Yrittäjämäinen oppiminen</p> <p>Tehdään opintokäyntejä yrityksiin mahdollisuuksien mukaan</p>	<p>L6</p>
<p>T8 Ohjata oppilasta taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävää elämäntapaa (monialaiset)</p>	<p>S8 Selvitetään laadukkaiden käsityötuotteiden ja käsityövälineiden merkitys kestäväälle kehitykselle</p> <p>Opetellaan materiaalien taloudellinen käyttö ja kierrätys</p> <p>Harjoitellaan käsityöllä osallistumista, vaikuttamista ja viestimistä (monialaiset)</p>	<p>L1, L4, L7</p>

Oppimisen tavoitteet

Oppilas

- suunnittelee yksin tai ryhmässä tehtävänannon mukaisen työidean
- esittää omasta tai ryhmän työstä suunnitelman
- osaa tarvittaessa hyödyntää virikemateriaalia ja ohjausta
- ottaa työssään huomioon esteettisyyden ja toimivuuden
- käyttää materiaaleja taloudellisesti ja ekologisesti
- hallitsee aiemmilta vuosilta tuttuja erilaisia materiaalin työstötekniikoita
- omaksuu uusia koneilla, laitteilla ja käsityövälineillä suoritettavia materiaalin liitos- ja työstötekniikoita
- omaksuu koneiden, laitteiden ja käsityövälineiden turvallisen käytön
- osaa nimetä työvälineitä, -koneita ja -menetelmiä
- huolehtii työympäristön siisteydestä ja järjestyksestä sekä ottaa työskentelyssään muut oppijat huomioon
- saattaa valmiiksi viimeistellyn käsityöprojektinsa
- arvioi omaa ja muiden työskentelyprosessiaan ja tuotettaan realistisesti
- osaa kertoa tuotteen laadun ja kestävyuden merkityksestä työskentelylle ja kestäväälle kehitykselle
- motivoituu työn tekemisestä ja työn tuloksista
- osaa lajitella ja kierrättää jättemateriaaleja.

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokalla 7

Monipuoliset laitteet, koneet, työvälineet ja ympäristöt mahdollistavat monimateriaalisen käsityön oppimisen ja vastuullisen työskentelyasenteen omaksumisen. Arkielämää, luontoa, rakennettua ja esineympäristöä havainnoidaan ja hyödynnetään käsityön suunnittelussa ja valmistuksessa. Käsityössä hyödynnetään mobiililaitteita ja harjaannutaan kolmiulotteisten piirrosten ja mallien tekemiseen. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja. Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja eri tahojen kanssa oppiaineiden rajoja ylittäen. Käsityöhön tutustutaan museo- ja näyttely- ja yritysvierailuilla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokalla 7

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen/tuen järjestämisessä on huomioida pedagogisesti erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan oppilaiden käsityötaitojen oppimista, suunnittelua ja yhteisöllistä työskentelyä. Yksilö-, ryhmä- ja yhteisöllisillä työtavoilla kannustetaan oppilaita osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työvälineiden, työtapojen ja työtehtävien valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokalla 7

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Arviointi perustuu kokonaiseen käsityön prosessiin, sen tavoitteisiin ja kriteereihin sekä opiskelun aikana tehtyyn jatkuvaan arviointiin ja dokumentointiin. Huolehditaan siitä, että oppilaat tietävät arvioinnin perusteet. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Oppilaat saavat monipuolista palautetta edistymisestään ja osaamisestaan. Arvioinnilla tuetaan laaja-alaisen käsityötaitojen kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia mahdollisuuksia osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittämissä

olevien taitojensa hallitsemiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia. Palautteen anto on vuorovaikutteista, jolloin myös opettaja saa palautetta käyttämistään menetelmistä tai työtavoista.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut käsityön oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso käsityön valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy koko opiskelun ajan. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta. Numeroarvosana laaditaan yhdessä käsityön opetukseen osallistuneiden opettajien kesken.

Opetuksen tavoite	Sisältö- alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan osaaminen kahdeksan
T1 Ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi	S2-S5	Työskentely ja tuottaminen	Oppilas suunnittelee työskentelyään, osaa tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja.
T2 Ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan	S1-S5	Kokonaisen käsityöprosessin toteuttaminen	Oppilas osaa asettaa työskentelylleen tavoitteita sekä työskentelee käsityöprosessin mukaisesti ja arvioi realistisesti oppimistaan käsityöprosessin aikana.
T3 Opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään	S1-S5	Valmistaminen, tekniikat ja työstömenetelmät	Oppilas osaa valita tarkoituksenmukaisia materiaaleja sekä tekniikoita ja työstömenetelmiä ja osaa käyttää niitä valmistaessaan suunnittelemaansa tuotteita/teoksia.

innovaatioita			
T4 Ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan	S1-S5	Visuaalinen materiaallinen ja teknologinen ilmaisu	Oppilas käyttää käsityön keskeisiä käsitteitä ja osaa esittää ideansa selkeästi sekä toteuttaa ne suunnitelmaan perusten ottaen huomioon esteettisyyden ja toimivuuden.
T5 Ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa	S6	Turvallinen työskentely	Oppilas osaa arvioida työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimia turvallisesti käsityöprosessissa.
T6 Ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa	S1-S5	Tieto- ja viestintäteknologiset taidot Yhteisöllinen työskentely	Oppilas osaa käyttää itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa suunnittelussa ja valmistamisessa sekä oman tai yhteisen käsityöprosessin dokumentoinnissa tieto- ja viestintäteknologiaa.
T2 Ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioidaan oppimistaan	S1-S5	Kokonaisen käsityöprosessin toteuttaminen	Oppilas osaa asettaa työskentelylleen tavoitteita sekä työskentelee käsityöprosessin mukaisesti ja arvioi realistisesti oppimistaan käsityöprosessin aikana.

15.4.17 LIIKUNTA

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurien moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoa ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen ja oppitunneilla tarjotaan tietoa paikallisista liikunnan harrastamisen mahdollisuuksista.

”Liikutaan yhdessä minäkäsitystä ja osallisuutta vahvistaen, taitoja soveltaen.”

Vuosiluokilla 7-9 pääpaino on monipuolisessa motoristen perustaitojen soveltamisessa ja fyysisten ominaisuuksien harjoittamisen opiskelussa eri liikuntamuotojen ja -lajien avulla. Erityisen tärkeää on vahvistaa oppilaan myönteistä minäkäsitystä ja oman muuttuvan kehon hyväksymistä. Liikunnassa tutustutaan omaan kehoon ja opitaan suhtautumaan siihen myönteisesti. Opetus tukee oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen, osallisuuteen sekä kannustaa terveyttä edistävään omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun sekä ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta. Monipuoliset opetusmenetelmät mahdollistavat erilaisten oppilaiden paremman oppimisen.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet liikunnan opetuksessa vuosiluokilla 7-9

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Ajattelu- ja päätöksentekokykyä kehitetään eri liikunnallisissa tehtävissä ja ympäristöissä. Liikunnanopetuksessa havainto ja harjoittelu on oppimaan oppimisessa keskeistä.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Muutosten sietokykyä, uusiin asioihin suhtautumista, epävarmuuden sietokykyä, joustavuutta ja sääntöjen noudattamiskykyä harjoitellaan monipuolisilla

opetusmenetelmillä. Vuorovaikutus- sekä ryhmätyöskentelytaidot, argumentointi, mielipiteiden asiallinen perustelu sekä vastuunkanto ryhmässä.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Arjenhallintataidot kuten hygienia, ajanhallinta, pitkäjänteisyys, sinnikkyys ja itsesäätelytaidot.

L4 Monilukutaito:

Monilukutaitoa kehitetään käyttämällä opetuksessa sanallisia, kuvallisia, auditiivisia, numeerisia sekä kinesteettisiä symboleja.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

Liikunnanopetuksessa pyritään hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys:

Muutosten sietokykyä, uusiin asioihin suhtautumista, epävarmuuden sietokykyä, joustavuutta ja sääntöjen noudattamiskykyä harjoitellaan monipuolisilla opetusmenetelmillä.

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Fyysinen toimintakyky:

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotoitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!-n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky:

Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja

avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

S3 Psyykinen toimintakyky:

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvu- ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Taulukko Liikunnan opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Fyysinen toimintakyky		
T1	S1 Kannustetaan oppilaita osallistumaan ja kokeilemaan	L1, L3
Kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	Korostetaan prosessia ja osallistumista Annetaan palautetta sekä yrittämisestä että suorituksesta Käytetään monipuolisia harjoitteita	
T2 Ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1 Harjoitellaan havaintomotorisia taitoja esimerkiksi liikuntaleikeissä, pallopeleissä, musiikkiliikunnassa ja suunnistuksessa	L1, L3, L4

<p>T3 Ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</p>	<p>S1 Harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja esimerkiksi metsämaastossa liikkuen, jäällä luistellen, lumella hiihtäen, vedessä uiden sekä voimistelutelineillä ja -välineillä tempuillen.</p>	<p>L3</p>
<p>T4 Ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</p>	<p>S1 Harjoitellaan välineenkäsittelytaitoja monipuolisesti eri pallopeleissä, välinevoimistelussa, jää- ja lumiliikunnassa, sekä vesipelastuksessa.</p>	<p>L3</p>
<p>T5 Kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta</p>	<p>S1 Harjoitellaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta esimerkiksi eri perusliikunnan ja voimistelun muodoilla.</p> <p>Kehitetään voimaa esimerkiksi erilaisilla lihaskuntoharjoituksilla omaan kehon painoa ja kuntoiluvälineitä käyttäen.</p>	<p>L3</p>

	<p>Kehitetään liikkuvuutta alku - ja loppuverryttelyissä.</p> <p>Tutustutaan erilaisiin kehonhuoltomenetelmiin.</p>	
--	---	--

T6 Vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä	S1 Harjoitellaan erilaisia vedessä liikkumisen taitoja esimerkiksi sukeltamista, eri uintitekniikoita, kuljettamistapoja sekä leikkejä ja pelejä.	L3
T7 Ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	S1 Harjoitellaan toimimista erilaisissa oppimisympäristöissä ja vuorovaikutustilanteissa.	L3, L6, L7
Sosiaalinen toimintakyky		
T8 Ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon (monialaiset)	S2 Monipuoliset organisointimenetelmät esim. pari- ja ryhmätyöt Toimitaan erilaisissa ryhmissä Korostetaan työskentelyä ja osallistumista Harjoitellaan tunteiden hallitsemista (monialaiset) Kehitetään tunteiden rakentavaa ilmaisua ja ristiriitojen sietämistä liikunnallisissa tilanteissa (monialaiset)	L2, L3, L6, L7
T9 Ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2 Harjoitellaan reilun pelin periaatteita: empaattisuus, kannustavuus, vastuullisuus ja rakentava palaute Korostetaan yhteisöllistä toimintakulttuuria Korostetaan oppilaan vastuuta välineistä	L2, L6, L7
Psyykinen toimintakyky		

<p>T10 Kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja</p>	<p>S3 Korostetaan oppilaan omaa vastuuta esimerkiksi liikuntavälineistä huolehtimisesta ja liikuntapaikoille siirtymisistä.</p> <p>Annetaan palautetta esimerkiksi turvallisuusohjeiden noudattamisesta sekä aikataulujen noudattamisesta.</p> <p>Harjoitellaan vastuunottamista ja pitkäjänteistä työskentelyä.</p>	<p>L1, L2, L3</p>
<p>T11 Huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta,</p>	<p>S3 Annetaan palautetta prosessista Eriyttäminen ja monipuoliset tehtävät Luodaan turvallinen, hyväksyvä ja iloinen oppimisilmapiiri</p>	<p>L1, L2</p>
<p>pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä</p>	<p>Mahdollistetaan osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia Ilon ja yhteisen tekemisen korostaminen</p>	
<p>T12 Auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille (monialaiset)</p>	<p>S3 Pohditaan fyysisen aktiivisuuden ja kehollisuuden merkityksen osana liikunnallista elämäntapaa Huomioidaan fyysisen kehitysaikataulun erot</p>	<p>L3</p>
<p>T13 Tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia</p>	<p>S3 Tutustutaan erilaisiin liikuntamuotoihin ja niihin liittyviin toimintatapoihin</p>	<p>L1, L3</p>

Taulukko Liikunnan oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 7

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> -on fyysisesti aktiivinen, kokeilee ja yrittää parhaansa -kehittyy havaintomotorisissa taidoissa, välineen käsittelyssä ja tasapainossa -osaa eri vuodenaikojen liikuntamuotoja ja soveltaa liikuntataitojaan erilaisissa ympäristöissä -osaa uida ja liikkua vedessä monipuolisesti -noudattaa sääntöjä ja ohjeita -työskentelee kaikkien kanssa ja toimii muita kohtaan reilusti ja rehellisesti -kantaa vastuuta yhteisistä liikuntavälineistä ja -tiloista -huolehtii varusteistaan ja hygieniastaan -osaa arvioida omaa oppimistaan ja työskentelyään -kokee liikunnan myönteisenä, ilon ja virkistykseen lähteenä

Taulukko Liikunnan oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Fyysinen toimintakyky		
T1	S1 Kannustetaan oppilaita osallistumaan ja kokeilemaan	L1, L3
Kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	Korostetaan prosessia ja osallistumista Annetaan palautetta sekä yrittämisestä että suorituksesta Käytetään monipuolisia harjoitteita	
T2 Ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1 Harjoitellaan havaintomotorisia taitoja esimerkiksi liikuntaleikeissä, pallopeleissä, musiikkiliikunnassa ja suunnistuksessa	L1, L3, L4

<p>T3 Ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</p>	<p>S1 Harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja esimerkiksi metsämaastossa liikkuen, jäällä luistellen, lumella hiihtäen, vedessä uiden sekä voimistelutelineillä ja -välineillä tempuillen.</p>	<p>L3</p>
<p>T4 Ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</p>	<p>S1 Harjoitellaan välineenkäsittelytaitoja monipuolisesti eri pallopeleissä, välinevoimistelussa, jää- ja lumiliikunnassa, sekä vesipelastuksessa.</p>	<p>L3</p>
<p>T5 Kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta</p>	<p>S1 Harjoitellaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta esimerkiksi eri perusliikunnan ja voimistelun muodoilla.</p> <p>Kehitetään voimaa esimerkiksi erilaisilla lihaskuntoharjoituksilla omaan kehon painoa ja kuntoiluvälineitä käyttäen.</p> <p>Move! liikuntatestit</p>	<p>L3</p>

	<p>Kehitetään liikkuvuutta alku - ja loppuverryttelyissä.</p> <p>Tutustutaan erilaisiin kehonhuoltomenetelmiin.</p>	
--	---	--

T6 Vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä	S1 Harjoitellaan erilaisia vedessä liikkumisen taitoja esimerkiksi sukeltamista, eri uintitekniikoita, kuljettamistapoja.	L3
T7 Ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	S1 Harjoitellaan toimimista erilaisissa oppimisympäristöissä ja vuorovaikutustilanteissa.	L3, L6, L7
Sosiaalinen toimintakyky		
T8 Ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon (monialaiset)	S2 Monipuoliset organisointimenetelmät esim. pari- ja ryhmätyöt Toimitaan erilaisissa ryhmissä Korostetaan työskentelyä ja osallistumista Harjoitellaan tunteiden hallitsemista (monialaiset) Kehitetään tunteiden rakentavaa ilmaisua ja ristiriitojen sietämistä liikunnallisissa tilanteissa (monialaiset)	L2, L3, L6, L7
T9 Ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2 Harjoitellaan reilun pelin periaatteita: empaattisuus, kannustavuus, vastuullisuus ja rakentava palaute Korostetaan yhteisöllistä toimintakulttuuria Korostetaan oppilaan vastuuta välineistä	L2, L6, L7
Psyykinen toimintakyky		

<p>T10 Kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja</p>	<p>S3 Korostetaan oppilaan omaa vastuuta esimerkiksi liikuntavälineistä huolehtimisesta ja liikuntapaikoille siirtymisistä.</p> <p>Annetaan palautetta esimerkiksi turvallisuusohjeiden noudattamisesta sekä aikataulujen noudattamisesta.</p> <p>Harjoitellaan vastuunottamista ja pitkäjänteistä työskentelyä.</p>	<p>L1, L2, L3</p>
<p>T11 Huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta,</p>	<p>S3 Annetaan palautetta prosessista Eriyttäminen ja monipuoliset tehtävät Luodaan turvallinen, hyväksyvä ja iloinen oppimisilmapiiri</p>	<p>L1, L2</p>
<p>pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä</p>	<p>Mahdollistetaan osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia Ilon ja yhteisen tekemisen korostaminen</p>	
<p>T12 Auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille (monialaiset)</p>	<p>S3 Pohditaan fyysisen aktiivisuuden ja kehollisuuden merkityksen osana liikunnallista elämäntapaa (monialaiset)</p> <p>Huomioidaan fyysisen kehitysaikataulun erot (monialaiset)</p>	<p>L3</p>
<p>T13 Tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia</p>	<p>S3 Tutustutaan erilaisiin liikuntamuotoihin ja niihin liittyviin toimintatapoihin</p>	<p>L1, L3</p>

Taulukko Liikunnan oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 8

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> -fyysisesti aktiivinen, kokeilee ja yrittää parhaansa -kehittyy havaintomotorisissa taidoissa, välineen käsittelyssä ja tasapainossa -osaa eri vuodenaikojen liikuntamuotoja ja soveltaa liikuntataitojaan erilaisissa ympäristöissä -osaa uida ja liikkua vedessä monipuolisesti -noudattaa sääntöjä ja ohjeita -työskentelee kaikkien kanssa ja toimii muita kohtaan reilusti ja rehellisesti -kantaa vastuuta yhteisistä liikuntavälineistä ja -tiloista -huolehtii varusteistaan ja hygieniastaan -osaa arvioida omaa oppimistaan ja työskentelyään -kokee liikunnan myönteisenä, ilon ja virkistykseen lähteenä

Taulukko Liikunnan opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Fyysinen toimintakyky		
T1	S1 Kannustetaan oppilaita osallistumaan ja kokeilemaan	L1, L3

Kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	<p>Korostetaan prosessia ja osallistumista</p> <p>Annetaan palautetta sekä yrittämisestä että suorituksesta</p> <p>Käytetään monipuolisia harjoitteita</p>	
T2 Ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1 Harjoitellaan havaintomotorisia taitoja esimerkiksi liikuntaleikeissä, pallopeleissä, musiikkiliikunnassa ja suunnistuksessa	L1, L3, L4

<p>T3 Ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</p>	<p>S1 Harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja esimerkiksi metsämaastossa liikkuen, jäällä luistellen, lumella hiihtäen, vedessä uiden sekä voimistelutelineillä ja -välineillä tempuillen.</p>	<p>L3</p>
<p>T4 Ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</p>	<p>S1 Harjoitellaan välineenkäsittelytaitoja monipuolisesti eri pallopeleissä, välinevoimistelussa, jää- ja lumiliikunnassa, sekä vesipelastuksessa.</p>	<p>L3</p>
<p>T5 Kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta</p>	<p>S1 Harjoitellaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta esimerkiksi eri perusliikunnan ja voimistelun muodoilla.</p> <p>Kehitetään voimaa esimerkiksi erilaisilla lihaskuntoharjoituksilla omaan kehon painoa ja kuntoiluvälineitä käyttäen.</p>	<p>L3</p>

	<p>Kehitetään liikkuvuutta alku - ja loppuverryttelyissä.</p> <p>Tutustutaan erilaisiin kehonhuoltomenetelmiin.</p>	
--	---	--

T6 Vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä	S1 Harjoitellaan erilaisia vedessä liikkumisen taitoja esimerkiksi sukeltamista, eri uintitekniikoita, kuljettamistapoja.	L3
T7 Ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	S1 Harjoitellaan toimimista erilaisissa oppimisympäristöissä ja vuorovaikutustilanteissa.	L3, L6, L7
Sosiaalinen toimintakyky		
T8 Ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon (monialaiset)	S2 Monipuoliset organisointimenetelmät esim. pari- ja ryhmätyöt Toimitaan erilaisissa ryhmissä Korostetaan työskentelyä ja osallistumista Harjoitellaan tunteiden hallitsemista (monialaiset) Kehitetään tunteiden rakentavaa ilmaisua ja ristiriitojen sietämistä liikunnallisissa tilanteissa (monialaiset)	L2, L3, L6, L7
T9 Ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2 Harjoitellaan reilun pelin periaatteita: empaattisuus, kannustavuus, vastuullisuus ja rakentava palaute Korostetaan yhteisöllistä toimintakulttuuria Korostetaan oppilaan vastuuta välineistä	L2, L6, L7
Psyykinen toimintakyky		

<p>T10 Kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja</p>	<p>S3 Korostetaan oppilaan omaa vastuuta esimerkiksi liikuntavälineistä huolehtimisesta ja liikuntapaikoille siirtymisistä.</p> <p>Annetaan palautetta esimerkiksi turvallisuusohjeiden noudattamisesta sekä aikataulujen noudattamisesta.</p> <p>Harjoitellaan vastuunottamista ja pitkäjänteistä työskentelyä.</p>	<p>L1, L2, L3</p>
<p>T11 Huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta,</p>	<p>S3 Annetaan palautetta prosessista Eriyttäminen ja monipuoliset tehtävät Luodaan turvallinen, hyväksyvä ja iloinen oppimisilmapiiri</p>	<p>L1, L2</p>
<p>pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä</p>	<p>Mahdollistetaan osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia Ilon ja yhteisen tekemisen korostaminen</p>	
<p>T12 Auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille (monialaiset)</p>	<p>S3 Pohditaan fyysisen aktiivisuuden ja kehollisuuden merkityksen osana liikunnallista elämäntapaa (monialaiset)</p> <p>Huomioidaan fyysisen kehitysaikataulun erot (monialaiset)</p>	<p>L3</p>
<p>T13 Tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia</p>	<p>S3 Tutustutaan erilaisiin liikuntamuotoihin ja niihin liittyviin toimintatapoihin</p>	<p>L1, L3</p>

Taulukko Liikunnan oppimisen tavoitteet vuosiluokalla 9

Oppimisen tavoitteet
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - fyysisesti aktiivinen, kokeilee ja yrittää parhaansa - kehittyy havaintomotorisissa taidoissa, välineen käsittelyssä ja tasapainossa - osaa eri vuodenaikojen liikuntamuotoja ja soveltaa liikuntataitojaan erilaisissa ympäristöissä - osaa uida ja liikkua vedessä monipuolisesti, osaa pelastautua ja pelastaa vedestä - noudattaa sääntöjä ja ohjeita - työskentelee kaikkien kanssa ja toimii muita kohtaan reilusti ja rehellisesti kantaa vastuuta yhteisistä liikuntavälineistä ja -tiloista huolehtii varusteistaan ja hygieniastaan osaa arvioida omaa oppimistaan ja työskentelyään kokee liikunnan myönteisenä, ilon ja virkistykseen lähteenä

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Liikunnanopetuksessa hyödynnetään koulun omia ja muita kunnan tarjoamia liikuntapaikkoja, kuten urheilukenttää, lähimaastoa, jääkenttiä ja tenniskenttiä. Lisäksi voidaan käyttää paikallisia yhdistysten tiloja, kuten kuntosalia ja painisalia.

Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 7-9

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminta antaa kaikille oppilaille mahdollisuuden onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukee hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyyskokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokkien 7-9 opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota toimintakyvyn tukemiseen, liikunnan ilon kokemiseen ja mieluisan liikuntaharrastuksen ylläpitämiseen tai löytämiseen.

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 7-9

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet

sekä kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet.

Liikunnan arviointi perustuu fyysisen-, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2-6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7-10), joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Move!-mittaukset suoritetaan 8. vuosiluokan oppilaille lukuvuoden alussa elo-syyskuussa. Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä siten, että oppilailla on mahdollisuus osoittaa parasta osaamistaan. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut liikunnan oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso liikunnan valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Osaaminen liikunnassa kehittyy kumulatiivisesti. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu Kärkölen opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Taulukko Liikunnan päätösarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysinen toimintakyky			
T1 Kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.
T2 Ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.

<p>T3 Ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</p>	<p>S1</p>	<p>Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot), eri liikuntamuodoissa</p>	<p>Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.</p>
<p>T4 Ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</p>	<p>S1</p>	<p>Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa</p>	<p>Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa.</p>
<p>T5 Kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta</p>	<p>S1</p>	<p>Fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen</p>	<p>Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja kestävyyttä.</p>
<p>T6 Vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä</p>	<p>S1</p>	<p>Uima- ja vesipelastustaidot</p>	<p>Oppilas osaa uida, pelastautua ja pelastaa vedestä.</p>
<p>T7 Ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan</p>	<p>S1</p>	<p>Toiminta liikuntatunneilla</p>	<p>Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.</p>
<p>Sosiaalinen toimintakyky</p>			

T8 Ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	S2	Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.
T9 Ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.
Psyykinen toimintakyky			
T10 Kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	Työskentelytaidot	Oppilas osaa pääsääntöisesti työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.
T11 Huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä	S3		Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T12 Auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille	S3		Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T13 Tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja	S3		Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia			
--	--	--	--

15.4.18 KOTITALOUS

Oppiaineen tehtävä

Kotitalouden opetuksen tehtävänä on kehittää kodin arjen hallinnan sekä kestävän ja hyvinvointia edistävän elämäntavan edellyttämiä tietoja, taitoja, asenteita ja toimintavalmiuksia. Opetuksessa edistetään kädentaitoja ja luovuutta sekä kykyä tehdä valintoja ja toimia kodin arjessa kestävästi. Opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden kotitaloudelliselle osaamiselle, mikä merkitsee taitoa toimia eri ympäristöissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Opetuksella tuetaan oppilaiden kasvua kodin arjen perusedellytysten ylläpitämisestä huolehtiviksi kuluttajiksi. Kotitalousopetuksessa kehitytään kanssaihmisistä huolta pitäviksi lähimmäisiksi ja kasvetaan perheen, kodin ja yhteiskunnan aktiivisiksi jäseniksi.

Opetus antaa valmiuksia vuorovaikutukseen ja yhdessä elämiseen. Kotitalousopetuksessa luodaan perusta kestäväan asumiseen, ruokaosaamiseen ja kuluttajuuteen. Oppilaat saavat käsityksen kodin teknologisoituvasta arjesta, kustannustietoisesta toiminnasta sekä tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa.

Kotitalouden keskeisten sisältöjen ja oppimistehtävien avulla kehitetään oppilaiden suunnittelu-, organisointi-, työskentely- ja voimavarojen hallinnan taitoja. Kotitalouden tehtävänä on vahvistaa valmiuksia pitkäjänteiseen työskentelyyn, yhdessä toimimiseen ja kriittiseen tiedonhallintaan. Erityistä huomiota kiinnitetään jokaisen oppilaan yhdenvertaiseen ja tasapuoliseen osallisuuteen oppimistilanteissa. Oppiaine kasvattaa toiminnallisuuteen ja yritteliäisyyteen sekä vastuullisuuteen ja taloudellisuuteen.

Oppiaine soveltaa toiminnaksi eri alojen tietoa, ja yhteistyö muiden oppiaineiden kanssa monipuolistaa oppimiskokemuksia. Eheyttävä opetus tukee erilaisten kodin arkeen liittyvien käsitteiden, asioiden tai ilmiöiden keskinäisten yhteyksien ja syy-seuraussuhteiden ymmärtämistä syventäen oppimista. Kotitalouden opetus kattaa laaja-alaisen osaamisen kaikki osa-alueet.

Kotitalousopetus rakennetaan suunnitelmalliseksi oppimista tukevaksi jatkumoksi, jolloin tiedot ja taidot syvenevät vaiheittain kokonaisuuksiksi. Oppilaiden itsenäisyys ja vastuu kasvavat vähitellen, ja opetus ohjaa ongelmanratkaisuun, tiedon ja taidon soveltamiseen ja luovuuteen. Opittua sovelletaan ja syvennetään omassa kodissa ja lähipiirissä kotitehtävien avulla.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet kotitaloudessa vuosiluokalla 7

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Oppilaiden ajattelua kehitetään erilaisten valintojen ja vaihtoehtojen etsimisen kautta. Tuetaan kotitaloudellisen ajattelun kehittymistä kuluttajana.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Tutustutaan kotitalouden erilaisiin symboleihin (mittayksiköt, erilaiset merkit puhtaanapidossa, tekstiilien hoidossa ja kuluttajakasvatuksessa). Harjoitellaan pienryhmässä toimista, ongelmanratkaisua ja palautteen antamista ja vastaanottamista. Kiinnitetään huomiota omien valintojen ja näkökulmien esittämiseen ja perustelemiseen.

L3 Itsestä huolehtinen ja arjen taidot:

Harjoitellaan ohjeen mukaista toimimista ja töiden loppuun saattamista. Toimitaan vastuullisesti ryhmässä ja sääntöjen mukaisesti. Harjaannutetaan kotitalouden taitoja omassa arjessa. Ohjataan oppilaita terveyttä edistävän elämäntavan omaksumiseen omaan arkeensa.

L4 Monilukutaito:

Ymmärretään ja harjoitellaan kotitalouden symboleja arjessa. Harjoitellaan tulkitsemaan ja lukemaan kotitalouden taulukoiden ja erilaisten lähteitä, ohjeita ja käyttöohjeita. Harjoitellaan kotitalous-lähteiden lähdekritiikkiä. Tulkitaan hygienia- ja kuluttajalainsäädännön yhteyttä.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

Kodin teknologian merkityksen ymmärtäminen osana kotitalouksien toimintaa. Opetuksessa hyödynnetään ja jaetaan digitaalisia tehtäviä.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys:

Opetuksessa harjaannutetaan yhteistyötaitoja erilaisissa ryhmätilanteissa. Käytöstapoja omaksutaan osaksi identiteettiä. Harjaannutetaan oppilaita tunnistamaan, arvioimaan ja esittämään oman kotitalousosaamisensa. Opetuksessa tutustutaan ammatteihin, joissa tarvitaan kotitalouden osaamista.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

Toimitaan aktiivisesti kouluyhteisössä eri vertaisryhmien ja henkilökunnan kanssa. Ohjataan kestävien valintojen ja toimintatapojen omaksumiseen arjessa. Perehdytetään oppilaita turvallisuuteen, taloudellisuuteen, terveellisuuteen, ekologisuuteen liittyviin pakkausmerkintöihin.

Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokalla 7

Sisältöjen valinnoissa otetaan huomioon monipuolinen kotitaloudellisen osaamisen ja ajattelun kehittyminen sekä kestävään tulevaisuuteen tähtäävä toiminta. Paikallisia, alueellisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita hyödynnetään, ja niitä sovelletaan oppimistehtävien suunnittelussa. Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät oppimistehtävät vaihtelevat oppilaiden, oppimisen paikallisten olosuhteiden ja koulun omien painotusten mukaisesti.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuosituksen, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaa hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

Kotitalouden opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Käytännön toimintataidot		
T1 Ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa	S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Kirjallisten ja suullisten ohjeiden mukaan eteneminen. Aterioiden suunnittelu ja toteutus sekä siihen liittyvä vertais- ja itsearviointi.	L3

	<p>S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: Kodin toimintojen suunnittelu ja tasapuolinen voimavarojen käyttö ja vastuunotto perheessä</p> <p>S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa</p>	
<p>T2 Ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Perusruuanvalmistus- ja leivontataidot, ruoka- ja tapakulttuuri, kotitehtävät, kauniisti kattaminen ja ruoan tarjoilu, ruokien koristelu ja esillepano. Erilaiset ruokailutilanteet ja ympäristöt</p> <p>S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: Asumistaidot, erilaiset juhlat</p>	L2, L3
<p>T3 Ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävästi ja kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa.</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Suomalaiset ravitsemussuositukset, ympäristövastuullisuus, jätteiden ja hävikin vähentäminen, lähiruoan merkitys.</p> <p>S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: Hyvinvointitietoisuus, erityisruokavalioiden huomioiminen, puhtaanapito, tekstiilien ja materiaalien hoito.</p> <p>S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa: Vastuullinen kuluttajuus ja harkitut valinnat kriittinen medialukutaito.</p>	L3, L4, L5, L7
<p>T4 Ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Tehtävien ajoittaminen ja aikatauluttaminen. Ajankäytön hahmottaminen. Kotitehtävien tekeminen ja niistä huolehtiminen, hygieeninen ja turvallinen työote.</p> <p>S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: Arjen hallinta.</p>	L1, L3, L6
<p>T5 Ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti,</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Ruokaturvallisuus, hygienia keittiössä,</p>	L3, L5, L7

<p>turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin</p>	<p>kylmäketju ja ruoan hankinta S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: Työergonomia ja työturvallisuus, tasapuolinen voimavarojen käyttö ja vastuunotto perheessä S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa: Vastuullinen päätöksenteko ja palveluiden hankkiminen.</p>	
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot		
<p>T6 Ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa.</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Erilaiset ryhmätyöt, sekä toiminnalliset että kirjalliset. Vertaisoppiminen ja vertaisarviointi S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: Välittämisen ja arvostamisen ilmapiiri, itseilmaisu. Töiden jakaminen neuvotellen ja toisen mielipidettä kuunnellen. S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa</p>	<p>L1, L2</p>
<p>T7 Aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Perinneruoat, kodin ja suvun toimintakulttuurin ja perinteiden tunnistaminen ja arvostaminen. Kärkölän perinteisiin tutustuminen mahdollisuuksien mukaan paikallisten järjestöjen kanssa yhteistyössä. S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: sosiaalinen vastuu, kulttuurinen monimuotoisuus, arkirutiinit ja erilaiset juhlat. S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa: Kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja haasteita</p>	<p>L2, L3</p>
<p>T8 Ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Ruoanvalmistuksen kotitehtäviä sekä yksin että perheen kanssa. Avunantaminen ja avunpyytäminen-vertaisoppiminen</p>	<p>L3, L6, L7</p>

	<p>S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: toisen hyväksyminen, neuvottelutaidot, yksilö ja ryhmätyötaidot. Töiden jakaminen ryhmässä ja tehtävien aikatauluttaminen. Erilaisten ryhmätöiden tekeminen ja työskentelyn aikatauluttaminen.</p>	
<p>T9 Kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Hyvät tavat erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisissa oppimisympäristöissä. S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: Yksilön vastuu ja käytöksen merkitys vuorovaikutustilanteissa Yhdessä syöminen, erilaiset ruokailutilanteet, erilaiset juhlat ja niissä käyttäytyminen. S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa: Kuluttajana toimiminen ja asioiminen erilaisissa kulutustilanteissa.</p>	L2, L6, L7
Tiedonhallintataidot		
<p>T10 Kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Erilaiset ruokavaliot ja niiden arviointi, ravitsemussuositukset S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: Asumiseen ja kotitalouteen liittyvien palvelujen arviointi valintojen perustana. S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa: Tiedonhankintataidot, kriittinen ajattelu.</p>	L1, L4
<p>T11 Harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä</p>	<p>S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Ruokaohjeiden termistö ja työvälineiden nimet, Ruoanvalmistukseen liittyvät symbolit. Ruokaohjeiden mukaan toimiminen. S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: Puhtaanapitoon ja vaatehuoltoon liittyvät symbolit ja niiden tunnistaminen. S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa:</p>	L4

	Monilukutaito, Elintarvikepakkauksien merkinnät.	
T12 Ohjata oppilasta ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä	S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Erilaiset oppimistilanteissa eteen tulevat haasteet ja niiden ratkaiseminen. S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: Kotitehtävien soveltaminen ja omista tehtävistään vastuun kantaminen. S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa: Vastuullinen päätöksenteko ja ajankohtaisen tiedon hankinta erilaisissa tilanteissa.	L1
T13 Ohjata oppilasta kestäväan elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja	S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Kausiruoka-ajattelu, lähiruokaa mahdollisuuksien mukaan. S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: Kierrätys kotitalousluokassa ja kotona. S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa: Median ja vertaisryhmien merkitys kulutusvalinnoissa. Vastuullinen päätöksenteko kulutusvalinnoissa. Kotitalouksien rahankäyttöön liittyvät haasteet.	L1, L7

Oppimisen tavoitteet

Oppilas

- etenee ohjeen mukaan aikatauluttaen työn loppuun saakka
- valmistaa ateriakokonaisuuksia yhteistyössä muiden kanssa
- jakaa töitä yhdessä neuvotellen
- tiedostaa omaa terveyttä edistävän ruokavalion
- ymmärtää hygieeniset, turvalliset, ergonomiset työskentelytavat
- osaa perusruoanvalmistus- ja perusleivontamenetelmiä
- työskentelee yksin ja ryhmässä sekä sopii työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä
- ymmärtää siisteyden ja estetiikan vaikutuksen hyvinvointiin ja osaa käyttää tarkoituksenmukaisia aineita, välineitä ja menetelmiä puhtaanapidossa ja tekstiilienhoidossa
- ymmärtää oman toiminnan ja kulutuksen ympäristö- ja kustannusvaikutuksia

Kotitalouden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä oppimisympäristön valinnassa on, että se mahdollistaa seuraavat tekijät: vuorovaikutteinen toiminta, yhteisöllinen tiedon rakentaminen ja osaamisen jakaminen, tutkiva ja soveltava opiskelu sekä työskentelyn arviointi. Työn arvostaminen ja loppuun saattaminen, pitkäjänteinen tapa tehdä työtä, kunnioittava ja kiireetön ilmapiiri sekä mahdollisuus oppia myös epäonnistumisista ovat osa turvallisuutta. Opetuksessa hyödynnetään niin luokkayhteisöä, koulutiloja ja kouluympäristöä kuin digitaalisia ympäristöjä ja yhteistyöverkostoja. Oppimistehtävät vahvistavat oppilaiden näkemystä arjen rakentumisesta ja monimuotoisuudesta sekä harjaannuttavat soveltamaan koulussa opiskeltuja asioita omaan perhevaiheeseen. Työtapojen ja menetelmien valinnassa on keskeistä tiedon ja taidon kietoutuminen yhteen ja soveltaminen käytäntöön.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9

Kotitalouden oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden motivaation, oman toiminnan ohjauksen ja itseohjautuvuuden asteittainen lisääntyminen. Lisäksi olennaista on työskentelyn kehittyminen vuorovaikutteiseksi, pitkäjänteiseksi ja tietoperustaiseksi. Oppimistilanteen ja tietoympäristön selkeä rakenne sekä vaikeustason mielekkyys korostuvat opetuksen suunnittelussa. Eriyttämisen lähtökohtana ovat oppilaiden osaamistason mukaiset arkipäivän rakentumiseen liittyvät oppimistilanteet ja joustavat opetusjärjestelyt.

Käytännön toimintataitojen tukemisen suunnittelussa korostuu arkipäivän ilmiöiden ja kotitalouden oppimistilanteiden kietoutuminen toisiinsa. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa keskitytään sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun. Tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan käyttämällä yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia. Oppitunnin siirtymävaiheiden tunnistaminen edellyttää ohjausta ja tukea ajanhallinnassa ja oppimistehtävän jäsentelyssä. Kotitalous oppiaineena antaa mahdollisuuden soveltaa koulussa opittuja ja harjoiteltuja asioita oppilaiden omassa arjessa.

Ohjauksella tuetaan oppilaiden kiinnostusta syventää ja laajentaa kotitalouden oppimista sekä luodaan valmiuksia siirtyä perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen ja sen kautta kotitaloudellista asiantuntijuutta edellyttävään työelämään.

Oppilaan oppimisen arviointi kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Opetuksessa huolehditaan siitä, että jokainen oppilas ja hänen huoltajansa ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun

päätyessä saavuttanut kotitalouden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kotitalous-oppiaineen valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyi koko yhteisen kotitalouden opetuksen ajan vahvistuvana ja etenevänä oppimisena. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Kotitalouden päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päätyessä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Käytännön toimintataidot			
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa	S1, S2, S3	Tavoitteiden asettaminen, työn toteutus, ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas asettaa tavoitteita toiminnalleen ja työskentelee niiden saavuttamiseksi. Oppilas arvioi itse tavoitteiden saavuttamista ja omaa työskentelyään. Oppilas tunnistaa omaa osaamistaan itsearvioinnin, opettajan antaman palautteen ja vertaispalautteen perusteella.
T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen	S1, S2	Kädentaidot ja estetiikka	Oppilas osaa käyttää tavallisimpia työmenetelmiä ruoan valmistuksessa ja leivonnassa sekä asumiseen liittyvien perustehtävien toteuttamisessa ja ottaa huomioon esteettiset näkökulmat
T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävasti ja kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja,	S1, S2, S3	Kuluttajataidot sekä terveyden edistäminen ja teknologian käyttö	Oppilas valitsee ja käyttää taloudellisesti materiaaleja ja teknologiaa kotitalouden toiminnassaan sekä pohtii valintoja terveyden ja kestävyyskannalta.

työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa			
T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana	S1, S2	Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen	Oppilas osaa toimia annettujen ohjeiden mukaisesti vaiheittain ja järjestystä ylläpitäen sekä suunnitella ajankäyttöään sen mukaisesti.
T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin	S1, S2, S3	Turvallisuus ja voimavarojen kannalta kestävä toiminta	Oppilas työskentelee ohjeiden mukaan hygieenisen ja turvallisen työskentelyn periaatteita noudattaen sekä ajan, kustannusten tai energiankäytön kannalta tarkoituksenmukaisesti. Oppilas pyrkii kiinnittämään huomiota ergonomiaan.
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot			
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa	S1, S2, S3	Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi	Oppilas pyrkii kuuntelemaan eri näkökulmia ja ilmaisemaan rakentavasti omia näkemyksiään yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.
T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä	S1, S2, S3	Arjen rakentumisen ja kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla kodin arkirutiineita. Oppilas osaa antaa esimerkkejä erilaisista perherakenteista ja kotitalouksien perinteistä sekä pohtia niiden vaikutusta arjen rutiineihin.
T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä	S1, S2	Voimavarojen käyttäminen ja sopimuksen tekeminen	Oppilas osaa työskennellä yksin ja pyrkii toimimaan ryhmässä rakentavasti ja työtehtävistä neuvotellen. Oppilas osaa selittää, mitä tarkoittaa tasapuolinen työnjako sekä pääsee

			sopimukseen ajankäytöstä ja työtehtävien jakamisesta osallistumalla päätöksentekoon.
T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa	S1, S2, S3		Ei käytetä oppiaineen arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Tiedonhallintataidot			
T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana	S1, S2, S3	Tietojen hankinta ja käyttö	Oppilas osaa etsiä kotitalouden sisältöalueisiin liittyviä tietoja eri tietolähteistä ja pohtia erilaisen tiedon luotettavuutta sekä osaa tulkita pakkausmerkintöjä. Oppilas tuntee ruoka- ja ravintoaineryhmät ja niiden ominaisuuksia.
T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä	S1, S2, S3	Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa tulkita ja käyttää kotitalouden toimintaohjeita ja osaa nimetä tyypillisiä kotitalouden merkkejä ja symboleja sekä tulkita niitä arjen ilmiöiden yhteydessä.
T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä	S1, S2, S3	Käsitteiden omaksuminen, tietojen ja taitojen soveltaminen, luova ilmaisu sekä palveluiden tunnistaminen	Oppilas pystyy käyttämään kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kotitalouden osaamista sovelletaan eri ympäristöissä Oppilas osaa kuvailla erilaisia kotitalouden palveluita ja pohtia niiden merkitystä ja mahdollisuuksia arkielämässä.
T13	S1, S2, S3	Mittaamisen ja	Oppilas osaa huolehtia

ohjata oppilasta kestäväan elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja		laskemisen sekä kierrättämisen soveltaminen omaan toimintaan ja päätöksentekoon	kodin jätteiden peruslajittelusta ja osaa selittää mittaamisen ja laskemisen sekä ympäristöä säästävän kodin arjen toiminnan yhteydet osana kustannus- ja ympäristötietoista toimintaa.
---	--	---	---

15.4.19 OPPILAANOHJAUS

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvaihtoehtojaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen:

Arvioidaan ja kehitetään opiskelutaitoja ja harjoitellaan vastuunottamista omasta koulutyöstä ja valinnoista

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu:

Oppilaanohjauksessa tarkastellaan erilaisten kulttuuritaustojen vaikutusta urasuunnitteluun. Tarkastellaan kansainvälisyyttä jatko-opinnoissa ja työelämässä.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot:

Oppilaat vahvistavat itsetuntemustaan. Oppilaanohjauksessa tuetaan päätöksenteko- ja ongelmanratkaisutaitoja.

L4 Monilukutaito:

Tarkastellaan ja harjoitellaan vuorovaikutus- ja viestintätaitoja. Lisäksi harjoitellaan kiittistä tiedonhankintaa ja –tulkintaa.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen:

Oppilaanohjauksessa harjoitellaan koulutukseen, työelämään ja ammatteihin liittyvää tiedonhakua sekä erilaisten viestintäkanavien tarkoituksenmukaista käyttöä.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys:

Oppilaanohjauksessa harjoitellaan työelämätaitoja. Oppilaat hankkivat kokemuksia työelämästä.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen:

Oppilaat harjaannuttavat ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitystä. Oppilaat suunnittelevat omaa jatko-opintopolkuaan.

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 7-9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Vuosiluokkien 7-9 aikana jokaista oppilasta ohjataan edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskeluvälmiuksiaan. Oppilaita autetaan hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen. Oppilaanohjauksen tehtävänä yhdessä muiden oppiaineiden kanssa on selkeyttää opiskeltävien oppiaineiden merkitystä jatko-opintojen ja työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjäydestä ja

tulevaisuuden osaamistarpeista. Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on opinto-ohjaajalla.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, opintojen nivelvaiheissa sekä työuran siirtymissä. Oppilaat oppivat käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Ohjauksella vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintoihin koskevassa päätöksenteossa. Oppilaanohjaus tarjoaa oppilaille tietoa ja tutustumismahdollisuuksia peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja opiskeluvaihtoehtoihin yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen sekä huoltajien kanssa. Ohjauksen tehtävänä on edistää opintojen loppuun saattamista sekä yhteishaun yhteydessä tehtävän jatkosuunnittelun avulla tukea siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

S1 Oppiminen ja opiskelu

Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat koulu yhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot

Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.

S4 Työelämään tutustuminen

Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämä tietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämä taitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta

hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Oppilaanohjauksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus ja aktiivinen toiminta		
T1 Auttaa oppilasta muodostamaan kokonaiskäsitys vuosiluokkien 7-9 toimintatavoista ja opiskeluympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista (monialaiset)	S1 S2 kouluyhteisössä toimiminen ryhmäytyminen opiskelutaidot ja oppimaan oppiminen arviointi opintojen aikana itsetuntemus ja itsearviointitaidot	L3, L7
Oppimaan oppimisen taidot		
T2 Kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan	S1 motivaatio ja sen merkitys oppimisessa minä oppijana erilaiset oppimistyylit erilaiset keinot tehostaa omaa oppimista	L1
Tavoitteiden asettaminen		
T5 Ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista	S2 valinnaisaineet	L1, L3
Työelämään suuntautuva oppiminen		
T7	S4	L4, L5, L6

Ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja	Toteutetaan kahden päivän työelämään tutustuminen (TET) koulun henkilökunnan työhön tai koulun ulkopuoliseen työpaikkaan ja sen ammatteihin tutustutaan nuorta työntekijää koskeviin säädöksiin	
--	---	--

Oppilaanohjauksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Elinikäinen oppiminen		
T3 Luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan	S1 S2 päättöarvioinnin muodostuminen ja päättöarvioinnin merkitys	L1
Itsetuntemus		
T4 Ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti	S2 lahjakkuuden lajit omien vahvuuksien ja kykyjen tunnistaminen	L3
Tavoitteiden asettaminen		
T5 Ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista	S2 S5 oman opiskelumenestyksen arviointi päättöarvioinnin merkitys jatkokoulutukseen haettaessa	L1, L3
Työelämään suuntautuva oppiminen		
T6 Auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta	S2 S3 S5 valinnaisainevalintojen tarkentaminen opiskelussa ja työelämässä vaadittavat taidot	L6, L7
T7 Ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa	S2 S3 S4 S5	L4, L5, L6

osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen	Toteutetaan viiden päivän työelämään tutustuminen (TET) koulun ulkopuoliseen työpaikkaan ja sen ammatteihin työelämän pelisäännöt nuori työntekijänä	
Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa		
T8 Antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista	S4 S5 Tarkastellaan työelämää ja ammatteja Suomen koulutusjärjestelmän kautta kartoitetaan jatko-opintomahdollisuuksia	L4, L5
T9 Ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta	S2 S3 S5 koulutus- ja ammattitiedon eri lähteitä itselle merkityksellisen tiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa	L4, L5, L6

Oppilaanohjauksen tavoitteet ja sisältöalueet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen
Elinikäinen oppiminen		
T3 Kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan	S1 S2 oman opiskelumenestyksen seuraaminen aiempien vuosien pisterajoihin ja keskiarvoihin tutustuminen	L1
Itsetuntemus		
T4 Ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti	S2 omien vahvuuksien ja kykyjen tunnistaminen valintojen taustalla olevat arvot, asenteet, odotukset ja käytännön realiteetit sukupuolen ja kulttuurin merkitys valintojen teossa	L3
Tavoitteiden asettaminen		
T5	S2	L1, L3

Ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista	S5 henkilökohtaisen jatko-opintosuunnitelman laatiminen	
Työelämään suuntautuva oppiminen		
T6 Auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta.	S2 S3 S5 työllistyminen ja työmarkkinatilanne työelämän edellyttämät elämönhallintataidot hyvä käytös työelämätaitona yrittäjäyys	L6, L7
T7 Ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen	S2 S3 S4 S5 harjoitellaan tiedonhakua ammattialoista ja koulutuksista harjoitellaan työnhakutaitoja Toteutetaan kymmenen päivän työelämään tutustuminen (TET) koulun ulkopuoliseen työpaikkaan ja sen ammatteihin Arvioidaan omia työelämätaitoja TET-kokemusten kautta	L4, L5, L6
Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa		
T8 Tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämätietoa sekä Suomesta että ulkomailta.	S4 S5 terveys ja ammatinvalinta lähialueen perusopetuksen jälkeisiin koulutusmahdollisuuksiin tutustuminen jatko-opintojen valintaperusteet ja hakuprosessi ainevalintakortit ja muut liitteet hakuihin liittyen korkea-asteen opinnot	L4, L5
T9 Ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta	S2 S3 S5 työelämä ja koulutustietolähteisiin tutustuminen sähköiset hakupalvelut opintososiaaliset edut koulun ulkopuoliset ohjaus- ja neuvontapalvelut	L4, L5, L6

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T10 Tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä ky-kyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla	S4 S5 opiskelu ja työnteko ulkomailla	L2

Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksen työtapoja käytetään monipuolisesti oppilaiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset tarpeet ja valmiudet huomioiden. Ohjausmuotoina ovat yksilöllisiin kysymyksiin syventyvä henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus ja luokkamuotoinen ohjaus. Ryhmiä muodostetaan joustavasti ohjauksen sisältö ja vertaistuen mahdollisuudet huomioiden. Henkilökohtaisessa ohjauksessa oppilaalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmäohjauksessa oppilas oppii ryhmässä käsittelemään kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan oppilaan henkilökohtaisia, muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä.

Ohjauksen jatkumo turvataan tarjoamalla oppilaanohjausta kaikilla luokkatasoilla. Huoltajalle järjestetään tarvittaessa tilaisuuksia neuvotella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajan, opinto-ohjaajan, oppilaan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa. Oppimisympäristöinä hyödynnetään koulun ja verkkoympäristöjen rinnalla lähiympäristöä ja työelämää. Oppilaalle tulee järjestää perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien aikana työelämään tutustumisjaksoja (TET) koulutus- ja ammatinvalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. Oppilaan tulee voida hankkia omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammasteista aidossa työympäristössä. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaalle tulee järjestää mahdollisuus arvioida hankkimiaan tietoja ja kokemuksia. Työelämään tutustumista toteutetaan yhdessä muiden oppiaineiden kanssa hyödyntäen niiden oppisisältöjä ja työtapoja.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksessa huomioidaan jokaisen oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon oppilaiden henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, harrastukset, kiinnostuksen kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeistä on eri toimijoiden yhteistyö erityisesti opiskeluun kuuluvien siirtymä- ja nivelvaiheiden ohjauksessa. Moniammatillista ja -hallinnollista yhteistyötä tehdään erityisesti tukea tarvitsevien oppilaiden ja koulutuksen ulkopuolelle jäämässä olevien nuorten opintojen jatkumisen turvaamisessa.

Tukea tarvitsevan oppilaan kohdalla jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Jatko-opintoja suunnitellaan yhteistyössä oppilaan, hänen huoltajansa, sekä tarvittaessa vastaanottavan oppilaitoksen ja peruskoulun edustajien kesken. Suunnittelussa otetaan huomioon oppilaan yksilölliset taipumukset, tuen tarve ja koulutuksen mahdollistamat työllistymisnäkymät. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tarjotaan mahdollisuuksia tutustua oppilaalle soveltuviin perusopetuksen jälkeisiin opintoihin järjestäviin oppilaitoksiin. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan riittävästi tietoa tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä muista tukimuodoista.

Oppilaan oppimisen arviointi oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista. Oppilaanohjauksessa arviointi perustuu oppilaiden itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Oppilaanohjaus arvioidaan opintojen aikana merkinnällä hyväksytty tai ei hyväksytty. Hyväksytty arvosana edellyttää, että oppilas on osallistunut tuntityöskentelyyn ja suorittanut työelämään tutustumisjaksot.

Oppilaat pohtivat yhdessä opettajan kanssa ja oppivat arvioimaan valmiuksiaan, osaamistaan ja taitojaan, toimintakykyään, toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarpeensa määrää ja laatua sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan. Oppilaita ohjataan tunnistamaan arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin. He harjaantuvat arvioimaan tiedonhankinta-, tieto- ja viestintätekniikan taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa. Oppilaita kannustetaan kiinnittämään huomiota myös taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Oppilaita ohjataan tiedostamaan erilaisten itsearviointimenetelmien ja -välineiden taustat sekä tunnistamaan niiden käyttämahdollisuuksia omassa urasuunnittelussaan. Opettajan tuella oppilaat oppivat löytämään tuki- ja ohjauspalveluita tarjoavat tahot koulussa ja yhteiskunnassa sekä kehittävät taitoaan hakea tarvitsemiaan palveluita.

16. VALINNAISET AINEET

16.1 RUOTSI, VALINNAINEN

RUOTSI (8. lk)		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Ruotsin kielen 8. luokan pakollisen oppimäärän sisältöjen vahvistaminen ja/tai laajentaminen	Vuosiluokan pakollisen oppimäärän sisällöt sekä oppilaiden omat kiinnostuksen aiheet	L1, L4, L5, L6
Oppimisen tavoitteet		
Oppilas .vahvistaa pakollisessa oppimäärässä tulevien aihealueiden sanastoa sekä rakenteita .vahvistaa kirjallista ja suullista ymmärtämistä ja tuottamista .tutustuu oman harrastukseensa kuuluvaan sanastoon		

Ruotsi (9. lk)		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Ruotsin kielen sisältöjen vahvistaminen ja/tai laajentaminen	Vuosiluokan pakollisen oppimäärän sisällöt sekä jatko-opintoihin orientoivat sisällöt	L1, L4, L5, L6
Oppimisen tavoitteet		
Oppilas .kertaa ja vahvistaa pakollisessa oppimäärässä tulevia sisältöjä .saa kuvan lukion ruotsin kielen opinnoista .tutustuu ammatillisten alojen sanastoon tai omien harrastustensa sanastoon		

16.2 YSITANSSIT (VALINNAINEN)

YSITANSSIT		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Minäkäsityksen vahvistaminen liikunnasta saatujen myönteisten kokemusten avulla.	Paritansseja, kansantansseja ja omia tansseja. Ysitanssien suunnittelu ja järjestäminen.	L1, L2, L3, L4, L5, L6
Oman kehollisen ilmaisun ja tanssitaidon vahvistaminen.		

Sosiaalisen toimintakyvyn vahvistaminen ryhmätoiminnalla.

16.3 TANSSI TUTUKSI

TANSSI TUTUKSI		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Minäkäsityksen vahvistaminen liikunnasta saatujen myönteisten kokemusten avulla.	Musiikin ja rytmin mukaan liikkuminen. Luovaa liikuntaa ja omia tansseja.	L1, L2, L3, L4, L5, L6
Oman kehollisen ilmaisun ja taitojen vahvistaminen.	Eri tanssimuotoja esim. showtanssi, hip hop, jazztanssi, kansantanssi, paritanssi	
Sosiaalisen toimintakyvyn vahvistaminen ryhmätoiminnalla.		

16.4 KEHO KUNTOON (VALINNAINEN)

KEHO KUNTOON		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Minäkäsityksen vahvistaminen liikunnasta saatujen myönteisten kokemusten avulla.	kuntosali, kehonpainoharjoittelu, kuntopiiri, jumpat, lenkkeily, rentoutus, venyttely,	L1, L2, L3, L6
Ennaltaehkäistä istumisen aiheuttamia ongelmia kasvavassa kehossa.		
Ohjata oppilasta omatoimiseen harjoitteluun oman toimintakyvyn ylläpitämiseksi.		

16.5 LIIKUNTA (VALINNAINEN)

LIIKUNTA (VALINNAINEN)		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Liikunnan tietojen ja taitojen laajentaminen ja syventäminen. Eri liikuntalajeihin tutustuminen. Minäkäsityksen vahvistaminen liikunnasta saatujen myönteisten kokemusten avulla. Sosiaalisen toimintakyvyn vahvistaminen ryhmätoiminnalla.	Monipuolisesti eri liikuntalajeja vuodenaikojen mukaan erilaisissa toimintaympäristöissä. Esimerkiksi jalkapallo, pesäpallo, koripallo, tennis, jääpelit, retkeily, kuntosali, voimistelut ja muut erikoislajit. Toiminnan suunnittelu yhdessä opettajan kanssa.	L1, L2, L3, L6

2.6 PELIT JA LEIKIT

PELIT JA LEIKIT		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Minäkäsityksen vahvistaminen liikunnasta saatujen myönteisten kokemusten avulla. Sosiaalisen toimintakyvyn vahvistaminen ryhmätoiminnalla. Ilo ja virkistys koulupäivän lomassa.	Monipuolisesti pelejä ja leikkejä oppilaiden omien ideoiden ja toiveiden pohjalta.	L1, L2, L3, L6

16.7 TIETOKONE OPISKELU – JA TYÖVÄLINEENÄ

TIETOKONE OPISKELU- JA TYÖVÄLINEENÄ

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Oppilas saa yleiskuvan siitä, millaisia mahdollisuuksia tietokoneohjelmistot tarjoavat.	Tietokoneen toimisto-ohjelmistot ja niiden ominaisuuksien tehokas käyttäminen.	L1,L4,L5,L6
Annetaan yleissivistävää tietoa tietotekniikan kehityksestä.	Sivunkuvaus-, proseduraalinen- ja olio-ohjelmointi (viimeksi mainitusta perusteet).	
Oppilas oppii hyödyntämään ohjelmistoja päivittäisessä opiskelussaan.	Oppilaille ajankohtainen matematiikan sisältö (kurssi sijoittuu vuosiluokille 8 ja 9).	
Kerrataan, sivutaan ja syvennetään matematiikan tunneilla opiskeltuja taitoja.		

16.8 TIETOKONEAVUSTEINEN SISÄLLÖNTUOTANTO

TIETOKONEAVUSTEINEN SISÄLLÖNTUOTANTO

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Oppilas harjaantuu itseilmaisuun tietokoneella.	Tietokoneohjelmistoilla tehtävät kuvankäsittely, piirtäminen, säveltäminen ja animaation tuottaminen.	L1,L5
Opetellaan sisällöntuotanto-ohjelmistojen peruseriäotteita ja yhteiskäyttöä.	Opetellaan kolmiulotteista mallinnusta ja geometrian havainnollistamista tietokoneilla.	
Opitaan valitsemaan oikea työkalu kuva- ja äänimateriaalin työstämiseen erilaisissa tilanteissa.		

16.9 MATEMATIIKKA (VALINNAINEN)

MATEMATIIKKA (Valinnainen)		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>Oppilaan matematiikan taitoja vahvistetaan kertaamalla ja syventämällä.</p> <p>Esitellään mielenkiintoisia matemaattisia ilmiöitä, jotka eivät kuulu peruskoulun matematiikan opetussuunnitelmaan.</p> <p>Esitellään millaisia sovelluksia edellä mainitut ilmiöt ovat saaneet tieteiden ja teknologian aloilla.</p>	<p>Peruskoulun 7-8 luokkien sisällöt ovat mukana valinnaisen aineen kertaavan luonteen vuoksi (kurssi ajoittuu 9. luokalle).</p> <p>9. luokan oppisisältöjen oppimista tuetaan sitä mukaa, kun asiat opetellaan kaikille yhteisillä matematiikan tunneilla.</p> <p>Käsitellään logiikkaa ja loogista päättelyä, samalla käsitellään perusteluja ja todistuksia.</p> <p>Esitellään valittuja lukiotason asioita yksinkertaisesti ja rajatusti, koetetaan näin myös antaa kuvaa lyhyen ja laajan matematiikan välisistä eroista.</p>	<p>L1,L6</p>

16.10 MUSIIKKI (LYHYT VALINTA)

MUSIIKKI		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>Musiikin tietojen ja taitojen laajentaminen ja syventäminen.</p> <p>Oppilaan soitto- ja laulutaidon ja yhteismusisointitaidon vahvistaminen.</p> <p>Musiikin eri osa-alueisiin, musiikkiohjelmiin, säveltämiseen ja improvisointiin tutustuminen.</p> <p>Pitkäjänteiseen työskentelyyn harjaannuttaminen.</p> <p>Musiikillisen ilmaisun vahvistaminen</p>	<p>Musiikin eri osa-alueisiin syventyminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - laulu- ja äänenkäyttö, moniäänisyys -biisinteko, mainosmusiikki, musikaali -tyylien syventävä kurssi (esim. rap, disco, heavy...) - äänitekniikka ja erilaisiin musiikkisovelluksiin tutustuminen -elokuvmusiikki -musiikkiliikunta -bändisoitto -taideintegraatiokurssi 	<p>L2, L7</p>

Oppimisen tavoitteet valinnaisaineessa

- Oppilas
- laajentaa ja syventää musiikin tietoja ja taitoja
 - oppii soittamaan eri soittimia yhdessä muiden kanssa
 - harjoittaa kykyään pitkäjänteiseen työskentelyyn
 - soveltaa käytäntöön musiikista oppimiaan asioita
 - hahmottaa musiikin laaja-alaiset mahdollisuudet
 - kokee musisoimisen tai musiikillisen projektin tekemisen iloa.

16.11 BIOLOGIAN JA MAANTIEDON LYHYTKURSSI

BIOLOGIAN JA MAANTIEDON TYÖKURSSI (1 vvt) / 8. ja 9. luokan lyhytvalinnat

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
----------------------	---------------------------------------	-------------------------

Biologian ja maantiedon tietojen ja taitojen	Biologian ja maantiedon eri osa-alueisiin syventyminen	erityisesti L1, L5
--	--	---------------------------

laajentaminen ja käytännön töiden avulla
 syventäminen

Pienimuotoiset tutkimukset

Miten biologiassa ja
 maantiedossa käsiteltäviä Oppiaineiden liittyminen yhteiskunnan
 oppisisältöjä sovelletaan eri toimialoihin
 yhteiskunnan eri
 ammattialoilla

Oppimisen tavoitteet

Oppilas

- laajentaa ja syventää biologian ja maantiedon tietoja ja taitoja
- oppii tarkastelemaan biologian ja maantiedon aihealueiden merkitystä yhä laajemmin
- oppii kestävään elämäntapaan liittyviä tietoja ja taitoja
- harjoittaa kykyään pitkäjänteiseen työskentelyyn

16.12 KANSALAISTAIDOT (9. LUOKAN LYHYT KURSSI)

KANSALAISTAIDOT (1 vvt)		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>Yhteiskunnassa ja arjessa tarvittavien taitojen syventäminen</p> <p>Kestävän elämäntavan huomioiminen</p>	<p>Yhteiskunnassa toimimiseen liittyvien käytännön taitojen harjoittelu ja taitojen syventäminen</p> <p>Sisältöjä voivat olla esimerkiksi asunnon vuokraaminen, vuokrasopimuksen täyttäminen, veroilmoituksen täyttäminen, työn hakeminen, työhakemuksen tekeminen, virastossa asioiminen, yhteiskunnan palvelujen käyttäminen, yhteiskunnalliset vaikuttamismahdollisuudet kuten äänestäminen, toimintakyvyn ylläpitäminen, omien vahvuuksien tunnistaminen, oman toiminnan ja ajankäytön suunnitteleminen</p>	<p>L3, L5, L7</p>
Oppimisen tavoitteet		

Oppilas

- laajentaa ja syventää yhteiskunnassa toimimisen tietoja ja taitoja
- oppii yhteiskunnassa toimimisen käytännön taitoja
- oppii ja syventää kestävään elämäntapaan liittyviä tietoja ja taitoja

16.13 KANKAAN KORISTELUA (8. LUOKKA)

KANKAAN KORISTELUA

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Tutustua erilaisiin tapoihin koristella kangasta.	Kirjonta, tilkkutyötekniikat, huovutus, alike - ja päällikeompelu	L1, L2, L3, L4, L5, L6
Rohkaista omaperäiseen ideointiin suunnitteluun ja toteutukseen.	Valita itseä kiinnostava tekniikka, suunnitella oma tuotos ja toteuttaa se.	
Motivoitua työn tekemisestä ja työn tuloksista.	Työskennellä pitkäjänteisesti.	

16.14 TEKSTIILITYÖN LYHYT VALINTA (9. LUOKKA)

KANKAAN KORISTELUA

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Tutustua erilaisiin tapoihin koristella kangasta.	Kirjonta, tilkkutyötekniikat, huovutus, alike - ja päällikeompelu	L1, L2, L3, L4, L5, L6
Rohkaista omaperäiseen ideointiin suunnitteluun ja toteutukseen.	Valita itseä kiinnostava tekniikka, suunnitella oma tuotos ja toteuttaa se.	
Motivoitua työn tekemisestä ja työn tuloksista.	Työskennellä pitkäjänteisesti.	

16.15 ILMAISUTAITO

ILMAISUTAITO (DRAAMA)		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Tavoitteena on oppilaan kokonaisilmaisullisten taitojen kehittyminen ja monipuolistuminen, vuorovaikutustaitojen harjaantuminen, itsetuntemuksen parantuminen ja oman luovuuden kehittäminen.	Äidinkielen sisältöalueiden syventäminen erilaisten draamaharjoitusten avulla.	L1, L2, L3, L4, L7
Oppimisen tavoitteet valinnaisaineissa		
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppii työskentelemään itsenäisesti ja erilaisissa ryhmissä - kehittää verbaalista ja nonverbaalista ilmaisua - rohkaistuu tekemään aloitteita ja tuottamaan ideoita - harjoittelee improvisaation taitoja - harjoittelee rentoutumista - harjoittelee epäonnistumisen sietämistä - oppii vastaanottamaan ja antamaan palautetta - kokeilee erilaisia roolihahmoja ja esiintymistyylejä - tutustuu teatteriin taidemuotona 		

16.16 KANSAINVÄLISYYSKURSSI

Kansainvälisyyskurssi (9. lk)		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Ranskan- ja saksankieliseen kulttuuriin tutustuminen	Ranskalaisen ja saksalaisen kulttuuriin tutustuminen. Ranskan ja saksan kielen alkeet.	L2, L6
Oppimisen tavoitteet		
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> .on motivoitunut jatko-opinnoissa valitsemaan ylimääräisiä kieliä .ymmärtää ranskan ja saksan kielen tärkeän aseman Euroopassa .osaa verrata saksalaista ja ranskalaista kulttuuria suomalaiseen 		

16.17 TEKNOLOGIA

TEKNOLOGIA		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>Käsityön tietojen ja taitojen laajentaminen ja syventäminen.</p> <p>Vahvistaa teknisissä käsitöissä opittuja työtapoja ja tekniikoita</p> <p>Rohkaista omaperäiseen ideointiin suunnitteluun ja toteutukseen.</p> <p>Erilaisten tekniikoiden oppiminen ja käyttö. Luovuuden ja ongelmanratkaisukyvyyn kehittäminen</p> <p>Motivoitua työn tekemisestä ja työn tuloksista.</p>	<p>Käsityön erilaisten tekniikoiden oppiminen ja soveltaminen.</p> <p>Tarkoituksenmukaisten ja laadukkaiden tuotteiden suunnittelu ja toteutus.</p> <p>Käsitöiden tekeminen vaihtelevin materiaalein ja työtavoin.</p> <p>Työskennellä pitkäjänteisesti.</p>	L1, L2, L6
OPPIMISEN TAVOITTEET VALINNAISAINEESSA		
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - laajentaa ja syventää käsityön tietoja ja taitoja - oppii erilaisia käsityön tekniikoita - oppii ymmärtämään käsityötä ja käsityötaitojen merkitystä - soveltaa oppimiaan käsityötaitoja ja -menetelmiä - harjoittaa kykyään pitkäjänteiseen työskentelyyn. 		

16.18 KOJERAKENTELU

KOJERAKENTELU		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>Käsityön tietojen ja taitojen laajentaminen ja syventäminen.</p> <p>Vahvistaa teknisissä käsitöissä opittuja työtapoja ja tekniikoita</p> <p>Erilaisten tekniikoiden oppiminen ja käyttö. Luovuuden</p>	<p>Käsityön erilaisten tekniikoiden oppiminen ja soveltaminen.</p> <p>Tarkoituksenmukaisten ja laadukkaiden tuotteiden suunnittelu ja toteutus.</p> <p>Käsitöiden tekeminen vaihtelevin materiaalein ja työtavoin.</p>	L1, L2, L6, L7

ja ongelmanratkaisukyvyyn kehittäminen	Työskennellä pitkäjänteisesti.	
Motivoitua työn tekemisestä ja työn tuloksista.		
Oppimisen tavoitteet valinnaisaineessa		
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - laajentaa ja syventää käsityön tietoja ja taitoja - oppii erilaisia käsityön tekniikoita - oppii ymmärtämään käsityötä ja käsityötaitojen merkitystä - soveltaa oppimiaan käsityötaitoja ja -menetelmiä - harjoittaa kykyään pitkäjänteiseen työskentelyyn. 		

16.19 ELEKTRONIIKKA

ELEKTRONIIKKA		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Käsityön tietojen ja taitojen laajentaminen ja syventäminen.	Käsityön erilaisten tekniikoiden oppiminen ja soveltaminen.	L1, L2, L6, L7
Vahvistaa teknisissä käsityöissä opittuja työtapoja ja tekniikoita	Tarkoituksenmukaisten ja laadukkaiden tuotteiden suunnittelu ja toteutus.	
Erialaisten tekniikoiden oppiminen ja käyttö. Luovuuden ja ongelmanratkaisukyvyyn kehittäminen	Käsityöiden tekeminen vaihtelevin materiaalein ja työtavoin.	
Motivoitua työn tekemisestä ja työn tuloksista.	Työskennellä pitkäjänteisesti.	
Oppimisen tavoitteet valinnaisaineessa		
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - laajentaa ja syventää käsityön tietoja ja taitoja - oppii erilaisia käsityön tekniikoita - oppii ymmärtämään käsityötä ja käsityötaitojen merkitystä - soveltaa oppimiaan käsityötaitoja ja -menetelmiä - harjoittaa kykyään pitkäjänteiseen työskentelyyn. 		

16.20 LIIKUNTA (valinnainen taito- ja taideaine)

LIIKUNTA		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>Liikunnan tietojen ja taitojen laajentaminen ja syventäminen.</p> <p>Minäkäsityksen vahvistaminen liikunnasta saatujen myönteisten oppimiskokemusten avulla.</p> <p>Sosiaalisen toimintakyvyn vahvistaminen ryhmätoiminnalla.</p> <p>Liikunnallisen aktiivisuuden lisääminen.</p> <p>Itsenäisen työskentelyn vahvistaminen ja itselle sopivan liikunnan löytäminen.</p>	<p>Monipuolisesti eri liikuntamuotoja vuodenaikojen mukaan erilaissa toimintaympäristöissä.</p> <p>Sisältö seuraa pakollisen liikunnan ohjelmaa, jota syvennetään tavoitteiden mukaiseen suuntaan oppilaiden tarpeiden mukaan.</p> <p>Ohjelmassa mm. palloilut, mailapelit, luistelu, hiihto, suunistus, uinti, kuntosali, voimistelu, tanssi.</p>	<p>L1, L2, L3, L6</p>
Oppimisen tavoitteet		
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - on fyysisesti aktiivinen, kokeilee ja yrittää parhaansa - kehittyy havaintomotorisissa taidoissa, välineen käsittelyssä ja tasapainossa - osaa eri vuodenaikojen liikuntamuotoja ja soveltaa liikuntataitojaan erilaisissa ympäristöissä - osaa uida ja liikkua vedessä monipuolisesti - noudattaa sääntöjä ja ohjeita - työskentelee kaikkien kanssa ja toimii muita kohtaan reilusti ja rehellisesti - kantaa vastuuta yhteisistä liikuntavälineistä ja -tiloista - huolehtii varusteistaan ja hygieniastaan - osaa arvioida omaa oppimistaan ja työskentelyään - kokee liikunnan myönteisenä, ilon ja virkistykseen lähteenä 		

16.21 KOTITALOUS (valinnainen taito- ja taideaine)

KOTITALOUDEN TAITO- JA TAIDEAINEVALINNAINEN		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>Syventää ja kerrata kotitalouden pakollisen oppimäärän sisältöjä.</p> <p>Kotitalouden tietojen ja taitojen integroituminen.</p> <p>Edistää kädentaitoja ja luovuutta.</p> <p>Omatoimisuuden tukeminen.</p> <p>Pitkäjänteiseen työhön harjaannuttaminen.</p>	<p>Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri.</p> <p>Asuminen ja yhdessä eläminen.</p> <p>Kuluttaja ja talousosaaminen kodissa.</p> <p>Tutustua erilaisiin kodin juhliin.</p> <p>Tutustua satokausi ja lähiruoka-ajatteluun.</p>	L1, L2, L3, L4, L6, L7
Oppimisen tavoitteet valinnaisaineissa		
<ul style="list-style-type: none"> - Laajentaa ja syventää kotitalouden tietoja ja taitoja. - Arkipäivän valmiuksien kehittäminen. - Omatoimisuuden lisääminen. - Pitkäjänteiseen työhön harjaannuttaminen. 		

16.22 KOTITALOUS

KOTITALOUDEN PITKÄ VALINNAINEN KURSSI		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>Kotitalouden tietojen ja taitojen syventäminen ja laajentaminen.</p> <p>Tietojen ja taitojen integroituminen.</p> <p>Kehittää suunnittelu-, organisointi-, työskentely- ja voimavarojen hallinnan taitoja.</p>	<p>Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri.</p> <p>Asuminen ja yhdessä eläminen.</p> <p>Kuluttaja ja talousosaaminen kodissa.</p> <p>Tutustua terveyttä edistäviin elämäntapoihin osana</p>	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7

Arjen hallinnan taitojen harjoittaminen.	kotitalouden toimintaa.	
Vahvistaa valmiuksia pitkäjänteiseen työskentelyyn ja yhdessä toimimiseen.	Tutustua erilaisiin ruokakulttuureihin.	
	Harjoitella erilaisiin juhliin ja juhlanjärjestämiseen liittyviä taitoja.	
Oppimisen tavoitteet valinnaisaineissa		
<ul style="list-style-type: none"> - Laajentaa ja syventää kotitalouden tietoja ja taitoja. - Tutustua erilaisiin ruokakulttuureihin. - Soveltaa oppimiaan kotitalouden taitoja koulussa ja kotona. - Harjoittaa pitkäjänteistä työntekoa. 		

16.23 KOTITALOUS

Kotitalous lyhyt valinta 1h 8lk

JUHLAKURSSI		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Oppia erilaisten juhlien ja tapahtumien järjestämiseen liittyviä sisältöjä.	Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri.	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
Osallistua juhlan tai tapahtuman järjestämiseen koulussa.	Asuminen ja yhdessä eläminen.	
Kotitalouden tietojen ja taitojen integroituminen.	Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa.	
Oppimisen tavoitteet valinnaisaineissa		
<ul style="list-style-type: none"> - Oppia järjestämään juhla tai tapahtuma yhdessä ison ryhmän kanssa. - Oppia huomioimaan oman toimintansa merkitys osana ryhmän työtä ja kokonaisuutta. - Kehittää ruokakulttuuriin ja ruokaosaamiseen liittyviä taitoja. - Aktivoida ja kannustaa itsenäiseen ja innovatiiviseen toimintaan. - Harjoittaa pitkäjänteistä työntekoa. 		

16.24 KOTITALOUS

Kotitalous lyhyt valinta 1 h 8lk

KODIN KEMIAA		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Edistää oppilaan tietoja ja taitoja erilaisista kemian ilmiöistä osana kotitalouden toimintaa. Kemian ja kotitalouden tietojen ja taitojen integroituminen.	Monialainen oppimiskokonaisuus, jossa hyödynnetään kotitalouden ja kemian opetuksen sisältöjä	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
Oppimisen tavoitteet valinnaisaineissa		
- Oppia erilaisten kemiallisten ilmenemisen ja merkitys kodin arjessa ja sen erilaisissa prosesseissa.		

16.25 KOTITALOUS Kotitalous lyhyt valinta 1h 9lk

KAHVILAKURSSI		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Oppia ymmärtämään elintarvikealan yrittäjyyteen liittyviä säädöksiä. Oppia ymmärtämään kannattavaan liiketoimintaan liittyviä sisältöjä ja soveltaa oppimaansa käytännössä. Tietojen ja taitojen integroituminen.	Hygieniaosaamiseen ja hygieniapassin suorittamiseen liittyviä sisältöjä. Kahvila- tai ravintolatoimintaan liittyviä sisältöjä yhdessä oppilaiden kanssa suunnitellen.	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
Oppimisen tavoitteet valinnaisaineissa		
<ul style="list-style-type: none"> - Oppia hygieniaosaamiseen liittyviä kokonaisuuksia - Soveltaa kotitalouden tietoja ja taitoja yrittäjyyteen liittyen. - Harjoittaa pitkäjänteistä työntekoa. 		

16.26 KOTITALOUS Kotitalous lyhyt valinta 1h 9lk

OMAA KOTIIN KURSSI		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Oppia ymmärtämään itsenäiseen elämään ja asumiseen liittyviä tietoja ja taitoja. Hahmottaa arjen hallinnan perusasioiden merkitys itsenäisessä elämän vaiheessa. Kotitalouden tietojen ja taitojen integroituminen. Ymmärtää itsenäiseen elämään liittyviä kuluttaja- ja talousasioita.	Tutustua asumisen perustaitoihin. Laajentaa asumisen ja yhdessä elämisen tietoja ja taitoja. Soveltaa ruoka-, kuluttaja- ja talousosaamisen tietoja ja taitoja erilaisissa tehtävissä.	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
Oppimisen tavoitteet valinnaisaineissa		
<ul style="list-style-type: none"> - Hahmottaa arjen hallinnan perusasioiden merkitys itsenäisessä elämän vaiheessa - Oppia omaan kotiin muuttamiseen liittyviä käytännön järjestelyitä. 		

16.27 BIOLOGIA JA MAANTIETO 8. ja 9. luokan lyhytvalinnat

BIOLOGIAN JA MAANTIEDON TYÖKURSSI (1 vvt)		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Biologian ja maantiedon tietojen ja taitojen laajentaminen ja syventäminen Miten biologiassa ja maantiedossa käsiteltäviä oppisisältöjä sovelletaan yhteiskunnan eri ammattialoilla	Biologian ja maantiedon eri osa-alueisiin syventyminen erityisesti käytännön töiden avulla Pienimuotoiset tutkimukset Oppiaineiden liittyminen yhteiskunnan eri toimialoihin	L1, L5
Oppimisen tavoitteet		
<p>Oppilas</p> <ul style="list-style-type: none"> - laajentaa ja syventää biologian ja maantiedon tietoja ja taitoja - oppii tarkastelemaan biologian ja maantiedon aihealueiden merkitystä yhä laajemmin 		

- oppii kestävään elämäntapaan liittyviä tietoja ja taitoja
- harjoittaa kykyään pitkäjänteiseen työskentelyyn

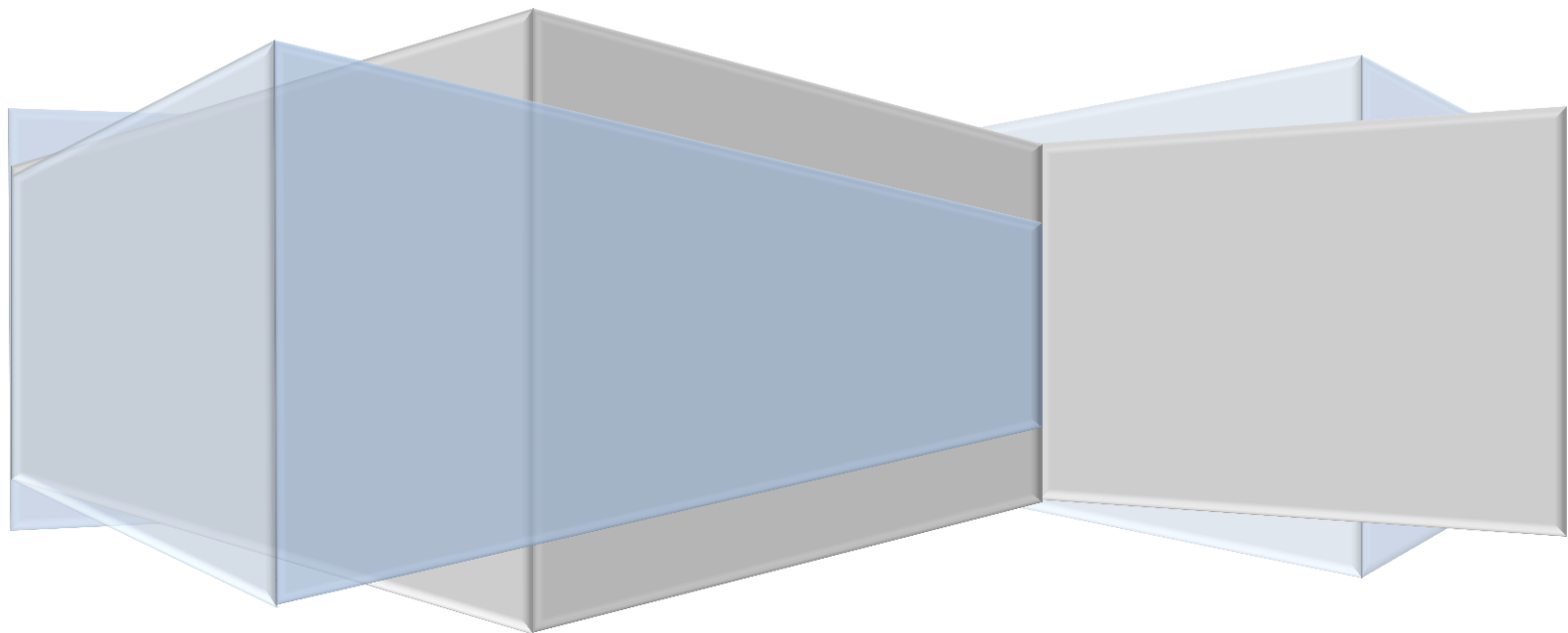
16.28 KUVATAIDE

KUVATAIDE		
Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kuvataiteen tietojen ja taitojen syventäminen Kuvataiteen keskeisimpien ilmaisutapojen, materiaalien, työvälineiden ja tekniikoiden tunteminen Kuvallisen itseilmaisun harjoittelu Visuaalisen ympäristön tarkasteleminen Pitkäjänteiseen työhön harjaannuttaminen	Kuva-analyysi Taidekuvan tutkiminen Arkkitehtuuri Sommittelu Taidehistoria Media ja kuvaviestintä Mahdollisia sisältöjä aikaisemmilta vuosiluokilta: piirustus, sarjakuva, maalaus, savityö, valokuvaus, kuvankäsittely, elokuva, grafiikka, rakentelu	L2, L4, L5
Oppimisen tavoitteet valinnaisaineessa		
Oppilas - laajentaa ja syventää kuvataiteen tietoja ja taitoja - oppii uusia sisältöjä ja tekniikoita - oppii tarkastelemaan kuvallista kulttuuria yhä laajemmin - harjoittaa kykyään pitkäjänteiseen työskentelyyn		

KÄRKÖLÄN KUNTA

**ESI- JA PERUSOPETUKSEN
OPETUSSUUNNITELMA 2016**

**Oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt
vuosiluokilla esiopetus ja luokat 1-2**

Sisällysluettelo

13. Esiopetus ja vuosiluokat 1-2

13.1 Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen	5
13.1.1 Koululaiseksi kasvaminen	5
13.1.2 Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe	7
13.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 0-2	8
13.4 Oppiaineet vuosiluokilla 1-2	16
13.4.1 Äidinkieli ja kirjallisuus	16
Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2	17
Tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain	17
Suomen kieli ja kirjallisuus	19
Tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain	20
Vuosiluokka 1	24
Vuosiluokka 2	26
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus	29
Oppimäärän S2 tehtävä vuosiluokilla 1-2	30
13.4.4 Matematiikka	40
Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2	40
Tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain	41
Vuosiluokka 1	45
Vuosiluokka 2	47
13.4.5 Ympäristöoppi	50
Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2	51
Tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain	51
Vuosiluokka 1	57
Vuosiluokka 2	59
13.4.6 Uskonto	62
Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2	63
Tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain	63
Evangelisluterilainen uskonto	64
13.4.7 Elämäkatsomustieto	67

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2	67
Tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain	67
Vuosiluokka 1	70
Vuosiluokka 2	71
13.4.8 Musiikki	73
Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2	74
Tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain	74
Vuosiluokka 1	74
Vuosiluokka 2	75
13.4.9 Kuvataide	77
Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1–2	78
Tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain	78
Vuosiluokka 1	82
Vuosiluokka 2	83
13.4.10 Käsityö	86
Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2	87
Tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain	87
Vuosiluokka 1	89
Vuosiluokka 2	90
13.4.11 Liikunta	93
Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2	93
Tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain	93
Vuosiluokka 1	96
Vuosiluokka 2	98
13.4.12 Oppilaanohjaus	101
Oppilaanohjaus vuosiluokilla 1-2	101

Esiopetus ja vuosiluokat 1-2

Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen

Lapsen siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstön kesken. Tarvitaan oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen molemminpuolista tuntemista. Yhteistyö huoltajien kanssa ja keskinäisen luottamuksen rakentaminen on tärkeitä. Jokaisen lapsen tilanne, oppimisvalmiudet ja tarpeet otetaan huomioon. Lasten mahdollisesti tarvitsema oppimisen ja koulunkäynnin tuki turvataan koulun aloitusvaiheessa ja tarkistetaan aamu- ja iltapäivätoimintaan tai kerhotoimintaan osallistumisen tarpeet ja mahdollisuudet. Lapsia kannustetaan olemaan ylpeitä esiopetuksen aikana opituista taidoista. Heitä rohkaistaan liittymään uuteen ryhmään ja toimimaan uudessa ympäristössä kohtaamiensa aikuisten kanssa.

Kärkölässä siirtymävaihe toteutuu siirryttäessä varhaiskasvatuksesta kouluyhteisössä toteutettavaan esiopetukseen. Tämän vaiheen yhteistyö aloitetaan edellisen lukukauden keväällä. Nivelvaiheikänteistä sovitaan päiväkodin/perhepäivähoidon ja esiopetuksen kanssa paikallisesti. Yhteistyö on suunnitelmallista ja toteutetaan esiopettajien, laaja-alaisen erityisopettajan sekä päivähoiton henkilöstön ja huoltajien kanssa, menetelminä tiedonsiirto ja tutustumiset. Kun lapsen esiopetuspaikka on varmistettu, ilmoitetaan huoltajille tutustumiskäynnistä.

Koululaiseksi kasvaminen

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista ja turvallisista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 1-2 opetuksessa otetaan huomioon esiopetuksen ja sitä edeltäneen varhaiskasvatuksen antamat valmiudet. Vuosiluokkien 1-2 erityisenä tehtävänä on luoda perusta oppilaiden myönteiselle käsitykselle itsestä oppijana ja koululaisena sekä kehittää valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten. Perusopetuksen alussa jokaisen oppilaan edistymisen huolellinen seuranta on erityisen tärkeää, jotta voidaan huolehtia siitä, että oppilaalla on edellytykset opinnoissa etenemiseen.

On tärkeitä, että jokainen oppilas saa rohkaisevaa palautetta ja tilaisuuksia uusien asioiden oppimisesta nouseville ilon ja onnistumisen kokemuksille. Oppilaita kannustetaan tuomaan esiin kiinnostuksen kohteensa ja löytämään uusia. Opetus suunnitellaan riittävän haasteelliseksi kunkin oppilaan tarpeita ajatellen. Koulussa ei sallita minkäänlaista kiusaamista eikä syrjivää käyttäytymistä. Oppilaita ohjataan yhdessä toimimiseen, omatoimisuuteen ja vastuunottoon omista koulutehtävistä. Kielellisten, sosiaalisten sekä motoristen taitojen ja muistin kehittymiseen samoin kuin kunkin omaan kehitysrytmiin kiinnitetään erityistä huomiota. Tavoitteena on, että kehitykseen ja oppimiseen liittyvät vaikeudet tunnistetaan varhain ja tuki annetaan oikea aikaisesti.

Työtavoissa korostuvat havainnollisuus ja toiminnallisuus, leikki ja pelillisuus sekä mielikuvitus ja tarinallisuus. Koulun aloitusta ja koululaiseksi kasvamista tuetaan yhdessä kotien kanssa.

Esiopetuksen oppimiskokonaisuudet muuttuvat vuosiluokilla 1-2 oppiaineiksi, mutta opetus voi olla edelleen pääosin eheytettyä. Oppilaiden omatoimisuutta, yhdessä tekemisen taitoja sekä asioiden välisten yhteyksien ymmärtämistä edistetään toteuttamalla monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Tällöin tarjoutuu myös enemmän tilaisuuksia yhteistyöhön niin esiopetuksen kuin ylempien vuosiluokkien kanssa.

Kärkölässä esi- ja alkuopetuksen yhteistyö on viikoittaista lapsiryhmän työskentelyä yhteisessä oppimisympäristössä. Viikoittain työskentelevässä tiimissä toimivat esiopettaja ja /tai luokanopettaja, tarvittaessa lastenhoitaja ja/tai kouluavusta ja tarvittaessa erityisopettaja.

Toiminnan tarkoituksena on lapsen ehyen koulupolun ja –päivän turvaaminen, johon kuuluvat myös esikoululaisten aamu- ja iltapäivähoito sekä koululaisten iltapäivätoiminta.

Kärkölässä esi- ja alkuopetuksen lapsiryhmät muodostuvat vuosittain lapsimäärien ja tilojen mukaan.

*Kärkölässä perusopetuksen opetussuunnitelma toimii myös esiopetuksen paikallisena opetussuunnitelmana, joka perustuu valtakunnallisen esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin ja Kärkölän varhaiskasvatussuunnitelmaan. **Vuosittain laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva koulukohtainen lukuvuosisuunnitelma**, jossa kuvataan esi- ja alkuopetuksen yhteisen toiminnan periaatteet, lukuvuoden käytännön toteutus ja siihen liittyvä työnjako ja vastuut.*

*Kärkölässä **jokaiselle** esiopetuksen lapselle laaditaan lukuvuosittain päivitettävä **oppimissuunnitelma**. Suunnitelman laatimiseen osallistuvat esiopettaja ja lapsen huoltaja sekä lapsi. Vuosiluokkien 1-2 kuluessa oppimissuunnitelmaan päivitetään mahdolliset oppimisen tuen tarpeet.*

Yhteinen työ esi- ja alkuopetuksessa toteutuu erilaisissa lapsen kasvua, oppimista ja leikkiä ohjaavissa oppimisympäristöissä. Lapsen elämänpiiriin liittyvät kiinnostuksen kohteet ja ilmiöt muodostavat lapsen oppimista tukevan eheän kokonaisuuden.

Esi- ja alkuopetuksessa kehitetään lasten edellytyksiä itsearviointiin. Lapsia rohkaistaan kuvaamaan, mistä he esiopetuksessa pitävät, missä he ovat omasta mielestään onnistuneet ja mitä he haluaisivat opetella jatkossa. Opettaja ohjaa lapsia myös pohtimaan yhteisten tehtävien onnistumista. Lapsen oppimisen polun aikana kehittyvä itsearviointitaito on osa oppimisen taitoja.

*Esioppilaille annetaan lukuvuoden päätteeksi **esiopetuksen osallistumistodistus**.*

Todistukseen merkitään todistuksen, opetuksen järjestäjän, koulun ja lapsen nimi, lapsen syntymäaika sekä todistuksen antamispäivä. Lisäksi todistukseen merkitään, että osallistumistodistus on Opetushallituksen 22.1.2014 hyväksymien esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen. Todistus voi sisältää yleiskuvauksen toteutuneesta esiopetuksesta. Todistukseen ei merkitä lapsen persoonaan, oppimisen etenemiseen tai lapsen toimintaan liittyviä kuvauksia.

Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe

Siirtymävaiheessa on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja tukea kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen vahvistaminen sekä vastuullisuuteen oppiminen tulevat entistä tärkeämmiksi. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta ja opintojen järjestelyistä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista. Heidän kanssaan pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

Kärkölässä esiopetuksesta 1.luokalle siirryttäessä esiopettajien, alkuopettajien, erityisopettajien ja huoltajien yhteistyönä kartoitetaan tarvittavat tiedot luokkien muodostamiseen ja oppilaiden tuen tarpeesta.

Tässä vaiheessa työmenetelminä ovat tiedonsiirto ja tarvittaessa oppilaiden tukeminen opetusjärjestelyillä.

Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 0-2

Laaja-alaisen osaamisen perusta luodaan esiopetuksessa ja sitä edeltävässä varhaiskasvatuksessa sekä perusopetuksen ensimmäisten vuosien aikana. Tavoitteena on, että oppilaan osaamisen kehittyminen vahvistaa edellytyksiä itsensä tuntemiseen ja arvostamiseen, oman identiteetin muotoutumiseen sekä kestäväan elämäntapaan. Alusta lähtien on tärkeätä, että koulu tarjoaa jokaiselle oppilaalle vuorovaikutteisen ja kannustavan yhteisön, jossa oppilas voi tuntea tulevansa kuulluksi, nähdyksi ja arvostetuksi. Kestäväan elämäntapaan koulu kasvattaa eniten omalla esimerkillään. Kestävän elämäntavan edistämässä korostuvat erityisesti yhdessä toimimisen taidot, lähiyhteisön kulttuurisen monimuotoisuuden havainnoiminen sekä luonnossa liikkuminen ja luontosuhteen vahvistaminen.

Esiopetuksen laaja-alaisen osaamisen tehtävänä on edistää lasten kehitystä ihmisenä ja yhteisön jäsenenä, tukea heidän **valmiuttaan suuntautua oppimisen polulle ja luoda pohjaa kestäväan elämäntavan omaksumiselle**. Perusopetuksen laaja-alaisen osaamisen osa-alueita käsitellään soveltaen esiopetuksen näkökulmasta, sisältöjä tärkeämpää on miten työskennellään.

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita.

Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heitä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäsenenä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisuus, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttavat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

Työskentelyn lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset, havainnot ja kysymykset. Ihmettelylle, oivaltamiselle, uuden löytämiselle ja keksimiselle, mielikuvitukselle sekä oppimisen ilolle on tilaa. Oppilaita kannustetaan kysymään ja kuuntelemaan, tekemään tarkkoja havaintoja, etsimään tietoa sekä tuottamaan ja kehittämään yhdessä ideoita ja esittämään työnsä tuloksia.

Ikäkaudelle sopivien ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla viritetään uteliaisuutta ja kiinnostusta ympäröivän maailman ilmiöitä kohtaan sekä vahvistetaan taitoa jäsentää, nimetä ja kuvailla ympäristöä. Oppilaita rohkaistaan myös kyseenalaistamaan havaitsemiaan asioita ja huomaamaan, että tieto voi olla joskus ristiriitaista ja epäselvää.

Oman ja yhteisen työn suunnittelemista, tavoitteiden asettamista ja työskentelyn arviointia harjoitellaan. Yhdessä pohditaan, milloin työssä on onnistuttu ja mistä sen tietää. Oppilaita ohjataan havaitsemaan edistymistään, tunnistamaan omat vahvuutensa oppijoina ja iloitsemaan onnistumisistaan. Heidän kanssaan keskustellaan opintoihin liittyvistä mahdollisista valinnoista ja autetaan ymmärtämään erilaisten vaihtoehtojen merkitys.

Monipuolinen liikkuminen ja motoriset harjoitukset tukevat ajattelun kehittymistä ja oppimista.

Muistin, mielikuvituksen sekä eettisen ja esteettisen ajattelun kehittymistä tuetaan satujen ja tarinoiden, pelien, lorujen, laulujen ja leikkien, taiteen eri muotojen sekä monipuolisen vuorovaikutuksen avulla.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen.

Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa.

Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuoliseksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeitä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisun välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan

mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan myönteiseen vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Oppitunnit, juhlat, leikit, pelit, ruokailuhetket sekä yhteistyö koulussa ja koulun ulkopuolella tarjoavat tilaisuuksia harjoitella toimimista monenlaisten ihmisten kanssa. Oppilaita kohdellaan arvostavasti ja ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin.

Oppilaita ohjataan arvostamaan oman perheensä ja yhteisönsä sekä muiden perinteitä ja tapoja. Koulutyössä tutustutaan läheiseen kulttuuriympäristöön sekä sen kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Oppilaille avataan mahdollisuuksia tutustua kulttuuriperintöön sekä taiteeseen ja muuhun kulttuuritarjontaan ja saada kokemuksia myös kansainvälisyydestä.

Tärkeätä on pohtia yhdessä, miten omaan ympäristöön ja sen kulttuuriin voi vaikuttaa. Oppilaat oppivat tuntemaan Lapsen oikeuksien sopimuksen pääperiaatteet ja pohtivat, mitä ne tarkoittavat heidän elämässään ja toiminnassaan.

Koulutyössä oppilaat voivat ilmaista itseään ja itselleen merkityksellisiä asioita monipuolisia esittämisen tapoja käyttäen. Oppilaita kannustetaan nauttimaan käden ja koko kehon taitojen kehittymisestä ja harjoittelemaan monenlaista esiintymistä. Mielikuvitus, kekseliäisyys ja ilmaisutaidot kehittyvät muun muassa leikkien, seikkailujen, musiikin, draaman, saduttamisen, mediaesitysten, kuvallisen ja käsityöllisen ilmaisun sekä rakentelun ja muiden käden töiden keinoin.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestäväan elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesäätelyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämänalueilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa

oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

Koulun aloittaminen edellyttää uudenlaisia itsestä huolehtimisen taitoja ja itsenäisyyden lisääntymistä. Koulutyöhön kuuluu oppilaiden ikäkaudelle sopivista vastuutehtävistä huolehtiminen luokka- ja kouluyhteisössä. Yhteisten pelisääntöjen, hyvien tapojen sekä kannustavan palautteen merkitys korostuu. Oppilaita ohjataan hahmottamaan aikaa ja paikkaan liittyviä käsitteitä ja niiden käytännön merkitystä. He harjoittelevat omien tunteiden tunnistamista ja ilmaisemista ja esimerkiksi leikkien ja draaman avulla kehittävät tunnetaitojaan. Koulussa opitaan omaan ja yhteiseen hyvinvointiin, turvallisuuteen ja arjen sujumiseen liittyviä perusasioita. Huomiota kiinnitetään itsenäiseen ja turvalliseen liikkumiseen lähiympäristössä, turva- ja suojavälineiden käyttöön sekä omien tietojen ja taitojen kehittämiseen kävelijänä ja pyöräilijänä. Myös erilaisissa vaaratilanteissa tarvittavan toiminnan ja avun hakemisen taitoja harjoitellaan.

Oppilaiden kanssa tutkitaan arjen teknologiaa ja sen merkitystä päivittäisessä elämässä sekä opitaan, mitä teknisten laitteiden turvallinen käyttö edellyttää. Oppilaiden muotoutuvista kulutustottumuksista keskustellaan, opitaan tarkastelemaan mainontaa ja median vaikutuksia sekä pohditaan mahdollisuuksia oman rahankäytön suunnitteluun. Oppilaita ohjataan kriittiseen kuluttajuuteen ja mietitään, mitä taloudellisuus, kohtuullisuus ja ympäristön huomioon ottaminen tarkoittavat kuluttajan valinnoissa ja mitä ne merkitsevät omassa toiminnassa.

L4 Monilukutaito

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä.

Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä. Oppilaiden

monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen.

Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa.

Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisiksi, monenlaisten, ikäkaudelle ominaisten tekstien tulkitsijoiksi, tuottajiksi ja arvioijiksi. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Monilukutaidon kehittymistä tuetaan perustamalla opetus moniaistisuudelle, kokonaisvaltaisuudelle ja ilmiökeskeisyydelle. Oppilaita kannustetaan käyttämään ja tuottamaan erilaisia tekstejä, nauttimaan niistä sekä ilmaisemaan itseään niiden avulla. Kirjoitettujen tekstien perusluku- ja kirjoitustaito kehittyy ja sujuvoituu. Samoin kehittyy taito käsitellä arkeen liittyen numeerista informaatiota, kuten lukumäärien eroja. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa kokeilemalla kuvallisia ilmaisutapoja sekä tarkastelemaan visuaalisen vaikuttamisen keinoja lähiympäristössä.

Oppilaita ohjataan hankkimaan tietoa erilaisista lähteistä ja välittämään tietoa muille. Heitä ohjataan pohtimaan kuvitteellisen ja todellisen maailman suhdetta sekä myös sitä, että jokaisella tekstillä on tekijänsä ja tarkoituksensa. Näin opetuksessa tuetaan kriittisen ajattelun kehittymistä. Monilukutaitoiseksi kehittyäkseen oppilaat tarvitsevat sekä rikasta tekstiympäristöä, että suojaavaa tukea median käytössä. Opetuksessa käytetään ikäkauden tarpeisiin soveltuvia tekstejä, kuten lehtiä, kirjoja, pelejä, elokuvia ja musiikkia sekä monimuotoisen ympäristön havainnointia ja oppilaiden tekemiä ja valitsemissa sisältöissä. Tuottamisen taitoja kehitetään tulkitsemisen ja arvottamisen taitojen rinnalla. Oppilaille luodaan runsaasti tilaisuuksia kysyä ja ihmetellä, kertoa tarinoita, esittää näkemyksiään ja jakaa kokemuksiaan monenlaisia välineitä ja ilmaisun keinoja käyttäen.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologinen (tv) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tv-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa

tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tv:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeätä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeätä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tv:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona.

Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tv:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

Opetuksessa hyödynnetään esiopetuksen aikana ja koulun ulkopuolella oppilaille karttuneita tietoja viestintäteknologian (tv) tietoja ja taitoja. Leikkiin perustuva työskentely on edelleen keskeistä.

Tieto- ja viestintäteknologian perustaitoja harjoitellaan ja opitaan käyttämään niitä opiskelun välineinä. Samalla opitaan keskeistä käsitteistöä. Oppilaat pohtivat myös, mihin tarkoituksiin tietoja viestintäteknologiaa käytetään lähiympäristössä ja mikä sen merkitys on arjessa.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Koulutyössä harjoitellaan laitteiden, ohjelmistojen ja palveluiden käyttöä ja opetellaan niiden keskeisiä käyttö- ja toimintaperiaatteita. Samoin harjoitellaan näppäintaitoja sekä muita tekstin tuottamisen ja käsittelyn perustaitoja. Oppilaat saavat ja jakavat keskenään kokemuksia digitaalisen median parissa työskentelystä sekä ikäkaudelle sopivasta ohjelmoinnista. Pelillisyyttä hyödynnetään oppimisen edistäjänä.

Vastuullinen ja turvallinen toiminta: Oppilaiden kanssa keskustellaan ja luodaan yhdessä tv:n turvallisia käyttötapoja ja hyviä käytöstapoja. Huomiota kiinnitetään terveellisiin työasentoihin sekä sopivan pituisten työpätköiden merkitykseen hyvinvoinnille.

Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely: Oppilaita opastetaan käyttämään keskeisiä hakupalveluita, kokeilemaan eri työvälineitä ja tekemään pienimuotoisia tiedonhankintatehtäviä eri aihepiireistä ja itseä kiinnostavista asioista. Heitä kannustetaan toteuttamaan tv:n avulla ideoitaan yksin ja yhdessä toisten kanssa.

Vuorovaikutus ja verkostoituminen: Oppilaat saavat kokemuksia oppimista tukevien yhteisöllisten palveluiden käytöstä ja harjoittelevat käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjäyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämäntuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta. Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja.

Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjäyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteita sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Koulutyössä oppilaat saavat monimuotoisia tilaisuuksia oppia työskentelemään yksin ja yhdessä toisten kanssa. Heitä ohjataan harjoittelemaan ryhmässä toimimista ja yhteistyötä, omien ideoiden sovittamista yhteen toisten kanssa sekä ikäkaudelle sopivaa vastuunkantoa. Oppilaita kannustetaan tutkimaan uusia asioita ja miettimään, missä itse on erityisen hyvä ja mitä voisi tehdä toisten hyväksi koulussa ja kotona. Heitä rohkaistaan toimimaan uusissa tilanteissa itseensä luottaen. Oppilaita opastetaan tutustumaan eri ammatteihin koulussa ja koulun ulkopuolella ja ymmärtämään niiden ja yleensä työn merkitys yhteiskunnassa, erityisesti perheiden arjen ja toimeentulon kannalta. Yhteistyö huoltajien ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa työskentelyä.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvulle demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuessaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävä elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle.

Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävä tulevaisuutta rakentaviksi.

Esiopetusluokasta lähtien oppilaat ovat mukana pohtimassa ja suunnittelemassa omaa opiskeluaan ja oman ryhmänsä työn tavoitteita ja toimintatapoja, työskentelytilojen järjestämistä ja viihtyisyyttä sekä ruokailuun, välitunteihin, juhliin ja retkiin sekä koulun muihin tapahtumiin liittyviä asioita. Oppilaiden kanssa keskustellaan, mitä oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus ja vastavuoroisuus merkitsevät. Omien kokemusten kautta oppilaat tutustuvat demokraattisen toiminnan sääntöihin ja toteutumiseen käytännössä. Oppilaat kuuluvat oppilaskuntaan ja voivat osallistua itseään koskevista asioista päättämiseen ikätasonsa ja edellytystensä mukaisesti.

Oppilaiden kanssa pohditaan, mitä heille merkitsee oikeudenmukainen ja kestävä tulevaisuus omassa maassa ja maailmassa ja mitä he voivat itse tehdä sen puolesta.

13.4 Oppiaineet vuosiluokilla 1-2

13.4.1 Äidinkieli ja kirjallisuus

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus –oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoisiksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen.

Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot.

Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä.

Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä.

Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1–2 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen erityisenä tehtävänä on edistää oppilaiden yksilöllisten edellytysten pohjalta itsensä ilmaisemisen ja vuorovaikutuksen taitoja, kielellistä tietoisuutta sekä kehittää kuuntelemisen, puhumisen, lukemisen ja kirjoittamisen perustaitoja. Opetuksen tehtävänä on kiinnostuksen ja innostuksen vahvistaminen kielelliseen ilmaisuun, draamaan, kaunokirjallisuuteen ja monimuotoisten tekstien tulkitsemiseen ja tuottamiseen. Opetuksessa huolehditaan oppimisprosessin jatkumosta esiopetuksesta kouluun niin äidinkielen perustaitojen kuin laaja-alaisen osaamisen osalta.

*Esiopetuksen tehtävä on tukea lapsen **kielellisten taitojen** kehitystä kokonaisvaltaisesta kielen merkityksen hahmottamisesta kohti yksityiskohtaisempaa kielen rakenteiden ja muodon havaitsemista. Keskeistä on vahvistaa lasten kiinnostusta ja uteliaisuutta puhuttua kieltä sekä lukemista ja kirjoittamista kohtaan.*

*Kärkölässä esi- ja alkuopetuksessa opetuskielen lisäksi **havainnoidaan muita kieliä**. Lasten kielellisiä valmiuksia tuetaan havainnoimalla eri kieliä lasten kanssa. Erityisesti tarkastellaan lapsiryhmässä ja lähiympäristössä puhuttuja kieliä. Näin tuetaan lasten kielitietoisuuden ja oman kielellisen ja kulttuurisen identiteetin kehittymistä. Samalla lapsia autetaan havaitsemaan ympäröivän maailman kielellinen ja kulttuurinen rikkaus ja kiinnostavuus. Opetuksessa voidaan käyttää esimerkiksi viittomia tai erikielisiä lauluja ja leikkejä. Opetuksella toteutetaan osaltaan esiopetuksen oppimiskokonaisuuksia "ilmaisun monet muodot", "kielen rikas maailma" ja " minä ja meidän yhteisömme".*

Tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin

liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin. Opetusta eheytetään niin, että äidinkielen taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Koulu- tai lähikirjaston toimintaan ja erilaisiin lasten kulttuuritapahtumiin tutustuminen laajentavat oppimisympäristöä luokan ulkopuolelle. Lisäksi hyödynnetään lähiympäristön ja median kulttuurista monimuotoisuutta. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten

jakaminen sekä taitojen harjoittelu yhdessä ja yksin, myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Draamaa integroidaan kirjallisuuteen ja muihin oppiaineisiin, esimerkiksi musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin. Opetusta eheytetään niin, että äidinkielen taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Koulu- tai lähikirjaston toimintaan ja erilaisiin lasten kulttuuritapahtumiin tutustuminen laajentavat oppimisympäristöä luokan ulkopuolelle. Lisäksi hyödynnetään lähiympäristön ja median kulttuurista monimuotoisuutta. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten jakaminen sekä taitojen harjoittelu yhdessä ja yksin, myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Draamaa integroidaan kirjallisuuteen ja muihin oppiaineisiin, esimerkiksi musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin.

Esiopetuksen tavoitteena on edistää lasten kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä vahvistaa heidän kiinnostustaan kieleen ja kulttuureihin. Kielellinen mallintaminen ja runsas myönteinen palaute on tärkeää oppimiselle. Erilaisten viestien tulkitseminen ja tuottaminen suullisesti ja viestinnän välineitä käyttäen ovat osa vähitellen kehittyvää monilukutaitoa sekä tieto- ja viestintäteknologista laaja-alaista osaamista. Esioppilaita ohjataan myös tarkoituksenmukaiseen kynäotteeseen ja näppäimistöjen käyttöön (T11).

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa

vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa. Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Opettaja mallintaa sanojen, virkkeiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä sekä kirjoittamisen tapoja. Oppilaita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Kielellisesti taitavia oppilaita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa

vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen oppilaan oppimista ja edistymistä. Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemansa kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja

kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa
- edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.

Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien kanssa.

Oppimäärän erityinen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1–2 opetuksen painopiste on luku- ja kirjoitustaitojen perustan luomisessa sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittämisessä. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen, ilmaisuun ja erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen.

Tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

Vuorovaikutustilanteissa toiminen

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

Keskeiset sisällöt:

•S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

T2 opastaa oppilasta kehittämään kieltään ja mielikuvitustaan sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojaan tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua erilaisiin ryhmäviestintätilanteisiin ja tutustua niiden käytänteisiin

Keskeiset sisällöt:

·S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T3 tukea oppilasta vahvistamaan ilmaisurohkeuttaan ja ohjata häntä ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman avulla

Keskeiset sisällöt:

·S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T4 ohjata oppilasta rakentamaan viestijäkuvaansa ja ymmärtämään, että ihmiset viestivät eri tavoin

Keskeiset sisällöt:

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Tekstien tulkitseminen

T5 ohjata ja innostaa oppilasta lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan

Keskeiset sisällöt

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Esiopetuksessa lapsille luetaan erilaisia tekstejä ja niistä keskustellaan. Tämä auttaa lasta ymmärtämään lukemisen merkitystä. Lasta ohjataan havaitsemaan, että puheen voi jakaa pienempiin osiin, kuten sanoihin, tavuihin ja äänneisiin.

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan monimuotoisten tekstien merkityksiä ja rakenteita sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan tekstien tarkastelun yhteydessä

Keskeiset sisällöt:

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

T7 ohjata oppilasta hakemaan tietoa eri tavoin

Keskeiset sisällöt:

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Esiopetuksessa lapsia rohkaistaan tutkimaan ja lukemaan oman taitonsa mukaisesti erilaisia tekstejä sekä kertomaan ja ilmaisemaan eri tavoin kuulemastaan tai lukemastaan.

T8 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lastenkirjallisuudesta, mediateksteistä ja muista teksteistä luomalla myönteisiä lukukokemuksia ja elämyksiä sekä tarjoamalla mahdollisuuksia tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen

Keskeiset sisällöt:

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Esiopetuksessa rohkaistaan lasta tutkimaan ja lukemaan oman taitonsa mukaisesti erilaisia tekstejä.

Tekstien tuottaminen

T9 rohkaista ja innostaa oppilasta kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan kokemuksiaan puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla

Keskeiset sisällöt :

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

-opitaan TVT- taitojen perusteet

T10 ohjata oppilasta tuottamaan yksinkertaisia kertovia, kuvaavia ja muita tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä

Keskeiset sisällöt :

· S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

· L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

· L4 Monilukutaito

· L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Esiopetuksessa lapsille järjestetään mahdollisuuksia leikilliseen kirjoittamiseen ja omien tekstien tuottamiseen tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen.

Opitaan TVT- taitojen perusteet.

T11 opastaa oppilasta harjaannuttamaan käsin kirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä ohjata oppilasta vähitellen tekstien suunnitteluun ja rakentamiseen sekä tuntemaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia

Keskeiset sisällöt:

· S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

· L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

· L4 Monilukutaito

· L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Esiopetuksessa tuetaan lasten hienomotoristen taitojen kehittymistä sekä heidän kykyään hahmottaa tilaa ja suuntia. Lapsia ohjataan tarkoituksenmukaiseen kynäotteeseen ja näppäimistöjen käyttöön.

Opitaan TVT- taitojen perusteet.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

T12 kannustaa oppilasta kehittämään kielitietoisuuttaan ja kielen peruskäsitteiden tuntemusta sekä ohjata tekemään havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä sekä auttaa huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten käyttäytymiseen

Keskeiset sisällöt :

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T13 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan lapsille suunnattua kirjallisuutta ja valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa, kehittämään lukuharrastustaan sekä ohjata oppilasta kirjaston käyttöön

Keskeiset sisällöt :

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito

T14 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä kulttuurista moninaisuutta, tutustuttaa joihinkin lastenkulttuurin muotoihin ja innostaa niiden käyttäjäksi sekä kannustaa tuottamaan omaa kulttuuria yhdessä muiden kanssa

Keskeiset sisällöt:

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Kannustetaan lukudiplomin suorittamiseen.

Suomen kieli ja kirjallisuus, Vuosiluokka 1

Keskeiset sisällöt

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa. Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja. Käsitellään

erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.

- harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista
- harjoitellaan äänenkäyttöä ja artikulaatiota
- harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa
- harjoitellaan kuuntelutaitoja
- kehitetään mielikuvitusta erilaisten tehtävien ja leikkien avulla
- harjoitellaan tunneilmaisua
- havainnoidaan erilaisia viestintätapoja
- harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä

S2 Tekstien tulkitseminen

Opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva. Tuetaan tekstinyymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan tekstinyymmärtämisen strategioita. Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita sekä työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä sekä opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin. Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille.

- opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä
- tutustutaan erilaisiin teksteihin (monilukutaito)
- ohjataan käyttämään erilaisia tietolähteitä

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä. Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi ja harjoitellaan tekstin suunnittelua. Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin tekstuaalisiin ja kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen, ja harjoitellaan niiden käyttämistä omissa teksteissä. Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista ja näppäintaitoja. Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen

tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla. Harjoitellaan käyttämään omassa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä.

- kerrotaan satuja
- kehitetään mielikuvitusta erilaisten tehtävien ja leikkien avulla
- harjaannutetaan käsin kirjoittamisen taitoja
- opitaan oikeinkirjoituksen perusasiat sanatasolla
- tutustutaan tietokoneella kirjoittamiseen
- opitaan TVT- taitojen perusteet

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien. Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin. Pohditaan yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja, leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen. Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja käytetään niitä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa. Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön. Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä, juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin ja osallistutaan yhdessä esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen.

- vahvistetaan kielellistä tietoisuutta erilaisten harjoitusten avulla
- tehdään yhteistyötä kirjaston kanssa lukemaan houkuttelemisessa
- suunnitellaan ja harjoitellaan esityksiä
- kannustetaan lukudiplomin suorittamiseen

Suomen kieli ja kirjallisuus, Vuosiluokka 2

Keskeiset sisällöt

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa. Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja. Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.

- harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista

- harjoitellaan äänenkäyttöä ja artikulaatiota
- harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa
- harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisemista
- harjoitellaan kuuntelutaitoja
- kehitetään mielikuvitusta erilaisten tehtävien ja leikkien avulla
- harjoitellaan tunneilmaisua
- havainnoidaan erilaisia viestintätapoja
- ohjataan kohteliaaseen kielenkäyttöön

S2 Tekstien tulkitseminen

Opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva. Tuetaan tekstinyymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan tekstinyymmärtämisen strategioita. Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita sekä työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä sekä opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin. Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille.

- vahvistetaan edelleen mekaanista lukemista ja lisätään ymmärtävää lukemista
- tutustutaan erilaisiin teksteihin (monilukutaito)
- erilaisten tekstien käsitteleminen ja niistä keskusteleminen
- ohjataan käyttämään erilaisia tietolähteitä
- etsitään ja luetaan itselle sopivia kirjoja

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä. Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi ja harjoitellaan tekstin suunnittelua. Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin tekstuaalisiin ja kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen, ja harjoitellaan niiden käyttämistä omissa teksteissä. Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä

kirjoittamista ja näppäintaitoja. Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla. Harjoitellaan käyttämään omassa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä.

- harjoitellaan tekstin suunnittelua
- harjoitellaan tarinoiden kirjoittamista
- jatketaan kirjoitusharjoituksia sekä käsin että tietokoneella
- harjoitellaan oikeinkirjoitusasioita lausetasolla
- syvennetään TVT-taitoja

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien. Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin. Pohditaan yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja, leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen. Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja käytetään niitä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa. Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön. Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä, juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin ja osallistutaan yhdessä esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen.

- vahvistetaan kielellistä tietoisuutta erilaisten harjoitusten avulla
- tehdään yhteistyötä kirjaston kanssa lukemaan houkuttelemisessa
- suunnitellaan ja harjoitellaan esityksiä
- *kannustetaan lukudiplomin suorittamiseen*

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan

monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen.

Ymmärtämis- ja tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkielensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta.

Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

- oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei anna vielä edellytyksiä yhdenvertaiseen koulu yhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai
- oppilaan suomen kielen taito ei anna vielä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -

oppimäärän opiskeluun. Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus - oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma.

Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Oppimäärän S2 tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 opetuksen painopiste on suomen kielen ja sen luku- ja kirjoitustaitojen perustan luomisessa sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittämisessä. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen ja ilmaisuun sekä erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen.

Äidinkieli ja kirjallisuus S2 -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin. Opetusta eheytetään niin, että äidinkielen taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Koulu- tai lähikirjaston toimintaan ja erilaisiin lasten kulttuuritapahtumiin tutustuminen laajentavat oppimisympäristöä luokan ulkopuolelle. Lisäksi hyödynnetään lähiympäristön ja median kulttuurista monimuotoisuutta. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten jakaminen sekä taitojen harjoittelu yhdessä ja yksin, myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Draamaa integroidaan kirjallisuuteen ja muihin oppiaineisiin, esimerkiksi musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus S2-oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa. Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Opettaja mallintaa sanojen, virkkeiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä sekä

kirjoittamisen tapoja. Oppilaita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Kielellisesti taitavia oppilaita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus S2 -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen oppilaan oppimista ja edistymistä. Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemansa kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa
- edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

Tavoitteet

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

T1 rohkaista oppilasta harjoittamaan vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja erilaisissa koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa sekä vahvistamaan kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojaan

Keskeiset sisällöt:

- S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

·L4 Monilukutaito

T2 harjaannuttaa ja rohkaista oppilasta kertomaan ajatuksistaan ja tunteistaan ja keskustelemaan erilaisista aiheista sekä vahvistamaan niissä tarvittavaa sanastoa ja ilmaisua

Keskeiset sisällöt :

·S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

·L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

·L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

·L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

T3 kannustaa oppilasta vahvistamaan kielellistä ja kehollista ilmaisurohkeutta ja mielikuvitusta ohjaamalla oppilasta osallistumaan ja ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman keinoin

Keskeiset sisällöt:

·S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

·L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

·L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

·L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Tekstien tulkitseminen

T4 innostaa ja ohjata oppilasta lukutaidon oppimiseen ja sana- ja käsitevarannon kartuttamiseen

Keskeiset sisällöt:

·S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

·L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

·L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

·L4 Monilukutaito

T5 kannustaa oppilasta lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivia tekstejä ja kirjallisuutta ja keskustelemaan lukemastaan

Keskeiset sisällöt:

- S2 Tekstien tulkitseminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan eri tekstilajien ja niissä tarvittavan sanaston ja kielipiillisten rakenteiden tuottamista

Keskeiset sisällöt:

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan käsin kirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä tekstien suunnittelun ja tuottamisen taitoja

Keskeiset sisällöt:

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan oikeinkirjoituksen perusasioita

Keskeiset sisällöt:

- S3 Tekstien tuottaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tekstien tuottaminen

T9 innostaa oppilasta edistämään kielitietoisuuttaan tekemällä havaintoja erilaisista puhetavoista omassa lähipiirissään sekä auttaa oppilasta huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten kielelliseen käyttäytymiseen

Keskeiset sisällöt:

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

T10 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivaa kirjallisuutta ja ohjata oppilasta valitsemaan häntä itseään kiinnostavaa luettavaa sekä opastaa kirjaston käyttöön ja lastenkulttuuriin tutustumiseen

Keskeiset sisällöt:

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

T11 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvostamaan eri kieliä ja kulttuureita omassa ympäristössään ja eläytymään erilaisten ihmisten asemaan ja elämäntilanteisiin

Keskeiset sisällöt:

- S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

T12 auttaa oppilasta rakentamaan myönteistä käsitystä itsestä viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana

Keskeiset sisällöt:

- S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

T13 ohjata oppilasta kehittämään kielitaitoaan eri oppiaineissa ja perehtymään koulussa tärkeisiin tekstilajeihin ja niiden ominaispiirteisiin

Keskeiset sisällöt:

- S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

T14 ohjata oppilasta havainnoimaan itseään kielenkäyttäjänä sekä arvioimaan omaa kielenoppimistaan

Keskeiset sisällöt:

- S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus S2, Vuosiluokka 1

Keskeiset sisällöt

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä, kysymistä, vastaamista, pyytämistä, kertomista, mielipiteen ilmaisua ja tunteista kertomista arjen ja koulun kielenkäyttötilanteissa.

Opetellaan huomaamaan, miten kieli toimii eri tilanteissa: kohteliaat ilmaukset, mielipide- ja tunneilmaukset, kysymysten rakentaminen, nykyhetki ja mennyt aika kerronnassa. Harjoitellaan ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista. Hyödynnetään rooli- ja teatterileikkejä sekä muita vuorovaikutusharjoituksia satujen, tarinoiden, lorujen ja tietotekstien käsittelyssä.

- Kohtelias kielenkäyttö: keskustelu muissa koulun sosiaalisissa tilanteissa (välitunnit, ruokailu)
- Asiointi koulun aikuisten kanssa: koulun muut aikuiset
- Nykyhetki ja mennyt aika kerronnassa: viikonlopusta, edellisestä päivästä ja lomasta kertominen
- Kieltomuodot: myönteisen ja kielteisen mielipiteen ilmaiseminen
- Mielipide- ja tunneilmausten ilmaiseminen: kuva- ja sanakortit, ryhmä- ja parityöskentelyt
- Ääntäminen: verkossa olevien materiaalien hyödyntäminen
- Satujen ja tarinoiden dramatisointia
- Keppinuket, sorminuket, käsinuket, roolivaatteet
- Tietotekstien havainnollistaminen kuvien ja rekvisiitan avulla
- Paikallislehdet ja -uutiset

S2 Tekstien tulkitseminen

Edistetään lukemaan oppimista ja tekstin merkitysten ymmärtämistä hyödyntäen käsitteitä teksti, kuva, otsikko, kappale, virke, lopetusmerkki, sana, tavu, kirjain ja äänne

Harjoitellaan yhteisten ja oman kiinnostuksen mukaisten kaunokirjallisten ja tietotekstien lukemista, tutkitaan niiden merkityksiä ja rakenteita, luetun liittämistä omiin kokemuksiin sekä lukukokemusten jakamista. Työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja kuvaavissa teksteissä. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, laajennetaan sana- ja käsitevarantoa sekä opitaan tunnistamaan kerronnan peruskäsitteitä (päähenkilö, tapahtumapaikka, -aika ja juoni).

- Erilaisten oppimateriaalien hyödyntäminen: Omalle tasolle sopiva kirjallisuus, lehdet, kuvakirjat, verkkojulkaisut, oppimispelit ja opetusohjelmat
- Aikasanasto (esim. viikonpäivät, vuorokaudenajat), kuukaudet ja vuodenajat
- Paikka ja järjestys
- Lyhyet tarinat, runot ja lorut (riimit)

S3 Tekstien tuottaminen

Tutustutaan eri tekstilajeihin ja niiden piirteisiin, kuten sanastoon ja fraseologiaan sekä kieliopillisiin rakenteisiin. Harjoitellaan erilaisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstilajien tuottamista yksin ja ryhmässä. Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja.

- Oikeinkirjoitus: Alkukirjaimet ja virke
- Tietoviestintä: Fontin valinta, tiedoston avaaminen, tallentaminen ja tulostaminen
- Kieltomuodot: kieltomuodot ja ajan ilmaiseminen rakenteena
- Lyhyet kirjoitelmat
- Monipuoliset oppijan taitotasolle sopivat kirjalliset materiaalit ja opetusohjelmat

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa ja monenlaisissa kuulluissa ja luetuissa teksteissä ja havainnoidaan eri kieliä ja puhetapoja koulussa, medioissa ja vapaa-ajan tilanteissa. Opiskellaan keskustelussa tarvittavia kielitiedon käsitteitä. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa. Tutustutaan eri kulttuurien kertomuksiin, leikkeihin ja juhliin.

- Suomalaisen kulttuurin juhlaperinteet (sanasto, tavat, ruokakulttuuri, juhliin liittyvät traditiot) ja niiden vertaaminen omaan kulttuuriin (mitä on, mitä ei)
- Kaikenlaiset tekstit
- Kirjasto- tai kirjastoautovierailut
- Kiertävät näyttelyt esitykset
- Lukudiplomi

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tarjotaan erilaisia malleja kouluun ja oppimiseen liittyvistä kielenkäyttötilanteista ja tutustutaan eri oppiaineiden teksteihin. Tehdään yksinkertaisia eri oppiaineisiin liittyviä tiedonhankintatehtäviä itsenäisesti ja ryhmässä tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena.

- Oppiainekohtaiset sanalistat, käydään tehtävänantojen avainsanat, kysymyssanat.
- Palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- Kuva ja sanakortit, oppimispelit ja oppimisalustat

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus S2 , Vuosiluokka 2

Keskeiset sisällöt

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä, kysymistä, vastaamista, pyytämistä, kertomista, mielipiteen ilmaisua ja tunteista kertomista arjen ja koulun kielenkäyttötilanteissa. Opetellaan huomaamaan, miten kieli toimii eri tilanteissa: kohteliaat ilmaukset, mielipide- ja tunneilmaukset, kysymysten rakentaminen, nykyhetki ja mennyt aika kerronnassa. Harjoitellaan ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista. Hyödynnetään rooli- ja teatterileikkejä sekä muita vuorovaikutusharjoituksia satujen, tarinoiden, lorujen ja tietotekstien käsittelyssä.

- Syvennetään ensimmäisen luokan sisältöjä
- Kohtelias kielenkäyttö: Kiittäminen, tervehtiminen, anteeksipyyttäminen, pyytäminen ja antaminen
- Keskustelu muissa koulun sosiaalisissa tilanteissa (välitunnit, ruokailu)
- Asiointi koulun aikuisten kanssa
- Nykyhetki ja mennyt aika kerronnassa: viikonlopusta, edellisestä päivästä ja lomasta kertominen
- Kieltomuodot: myönteisen ja kielteisen mielipiteen ilmaiseminen
- Mielipiteen ja tunteiden ilmaiseminen
- Ääntäminen

S2 Tekstien tulkitseminen

Edistetään lukemaan oppimista ja tekstin merkitysten ymmärtämistä hyödyntäen käsitteitä teksti, kuva, otsikko, kappale, virke, lopetusmerkki, sana, tavu, kirjain ja äänne. Harjoitellaan yhteisten ja oman kiinnostuksen mukaisten kaunokirjallisten ja tietotekstien lukemista, tutkitaan niiden merkityksiä ja rakenteita, luetun liittämistä omiin kokemuksiin sekä lukukokemusten jakamista. Työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Tutustutaan

erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja kuvaavissa teksteissä. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, laajennetaan sana- ja käsitevarantoa sekä opitaan tunnistamaan kerronnan peruskäsitteitä (päähenkilö, tapahtumapaikka, -aika ja juoni).

-Erialaisten oppimateriaalien hyödyntäminen: Omalle tasolle sopivat kirjallisuus, lehdet, verkkojulkaisut, sana-kuvalistat, opetusohjelmat, oppimispelit

S3 Tekstien tuottaminen

Tutustutaan eri tekstilajeihin ja niiden piirteisiin, kuten sanastoon ja fraseologiaan sekä kielipillisiin rakenteisiin. Harjoitellaan erilaisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstilajien tuottamista yksin ja ryhmässä. Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja.

- Tietoviestintä: Fontin valinta, tiedoston avaaminen, tallentaminen ja tulostaminen
- Oikeinkirjoitus: Alkukirjaimet ja virke, yhteen ja erikseen kirjoittaminen
- Monipuoliset oppijan taitotasolle sopivat kirjalliset materiaalit ja opetusohjelmat

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa ja monenlaisissa kuulluissa ja luetuissa teksteissä ja havainnoidaan eri kieliä ja puhetapoja koulussa, medioissa ja vapaa-ajan tilanteissa. Opiskellaan keskustelussa tarvittavia kielitiedon käsitteitä. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa. Tutustutaan eri kulttuurien kertomuksiin, leikkeihin ja juhliin.

- Suomalaisen kulttuurin juhlaperinteet (sanasto, tavat, ruokakulttuuri, juhliin liittyvät traditiot) ja niiden vertaaminen omaan kulttuuriin (mitä on, mitä ei)
- Kaikenlaiset tekstit
- Kirjasto- tai kirjastoautovierailut
- Kiertävät näyttelyt esitykset
- Lukudiplomi

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tarjotaan erilaisia malleja kouluun ja oppimiseen liittyvistä kielenkäyttötilanteista ja tutustutaan eri oppiaineiden teksteihin. Tehdään yksinkertaisia eri oppiaineisiin liittyviä tiedonhankintatehtäviä itsenäisesti ja ryhmässä tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena.

- Oppiainekohtaiset sanalistat, käydään tehtävänantojen avainsanat, kysymyssanat.
- Palautteen antaminen ja vastaanottaminen

- Kuva ja sanakortit, oppimispelit ja oppimisalustat

13.4.4 Matematiikka

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan sekä positiivista minäkuvausta matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokkien 1–2 matematiikan opetuksessa oppilaille tarjotaan monipuolisia kokemuksia matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostumisen perustaksi. Opetuksessa hyödynnetään eri aisteja. Opetus kehittää oppilaiden kykyä ilmaista matemaattista ajatteluaan konkreettisin välinein, suullisesti, kirjallisesti ja piirtäen sekä tulkiten kuvia. Matematiikan opetus luo vahvan pohjan lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämiseksi sekä laskutaidolle.

Esiopetuksessa vahvistetaan pohjaa lasten matemaattisen ajattelun kehittymiselle ja matematiikan oppimiselle. Lapsia ohjataan kiinnittämään huomiota arjessa ja ympäristössä ilmenevään matematiikkaan.

Opetus luo mahdollisuuksia luvun, muutoksen ja ajan käsitteiden sekä tason ja avaruuden hahmottamisen ja mittaamistaitojen kehittymiselle. Opetuksen tavoitteena on tarjota oivaltamisen ja oppimisen iloa matemaattisen ajattelun eri vaiheissa oleville lapsille. Opetus toteuttaa osaltaan esioppilaiden oppimiskokonaisuutta "mielenkiintoinen ympäristöni".

Tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

Merkitys, arvot asenteet

T1 tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä

Keskeiset sisällöt:

- S1 Ajattelun taidot
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Geometria ja mittaaminen
- S4 Tietojenkäsittely ja tilastot

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Innostaa lasta pohtimaan ja kuvailemaan matemaattisia havaintoja sekä tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä

Työskentelyn taidot

T2 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa

Keskeiset sisällöt:

- S1 Ajattelun taidot
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Geometria ja mittaaminen
- S4 Tietojenkäsittely ja tilastot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L4 Monilukutaito

Kannustaa ja ohjata oppilasta kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa.

T3 kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

Keskeiset sisällöt :

- S1 Ajattelun taidot

- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Geometria ja mittaaminen
- S4 Tietojenkäsittely ja tilastot

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T4 ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan

Keskeiset sisällöt:

- S1 Ajattelun taidot
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Geometria ja mittaaminen
- S4 Tietojenkäsittely ja tilastot

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

Kannustaa ja ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan.

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja

Keskeiset sisällöt:

- S1 Ajattelun taidot
- S2 Luvut ja laskutoimitukset
- S3 Geometria ja mittaaminen
- S4 Tietojenkäsittely ja tilastot

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

· L4 Monilukutaito

Innostaa ja ohjata oppilasta havainnoimaan ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja monipuolisesti leikkien ja työskennellen.

T6 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittymisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä

Keskeiset sisällöt:

· S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

· L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

· L4 Monilukutaito

Tukea oppilasta lukujonotaitojen ja nimeämisen kehittämiseen sekä lukukäsitteen kehittymisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä.

T7 perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin

Keskeiset sisällöt:

· S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

· L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

· L4 Monilukutaito

Vertailla ja tutkia lukumäärän muutosta ja lukujonoa ja perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin.

T8 ohjata oppilasta kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässä-laskustrategioita

Keskeiset sisällöt:

· S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

· L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

· L4 Monilukutaito

Innostaa lasta havainnoimaan lukumääriä, liittämään ne lukusanaan ja numeromerkkeihin ja ohjata oppilasta kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässä-laskustrategioita.

T9 tutustuttaa oppilas geometrisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia

Keskeiset sisällöt

- S3 Geometria ja mittaaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Kannustaa tutkimaan ja kokeilemaan 2-3-uloitteisuutta sekä opetella sijainti- ja suhdekäsitteitä, tutustuttaa oppilas geometrisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia.

T10 ohjata oppilasta ymmärtämään mittaamisen periaate

Keskeiset sisällöt:

- S3 Geometria ja mittaaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

T11 tutustuttaa oppilas taulukoihin ja diagrammeihin

Keskeiset sisällöt:

- S4 Tietojenkäsittely ja tilastot

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T12 harjaannuttaa oppilasta laatimaan vaiheittaisia toimintaohjeita ja toimimaan ohjeen mukaan

Keskeiset sisällöt:

- S1 Ajattelun taidot

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Vuosiluokka 1

S1 Ajattelun taidot

Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin alkaa laatimalla vaihteittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

- matematiikka tuodaan osaksi arkea
- yhtäläisyyksien, erojen ja säännönmukaisuuksien havainnointi leikkien avulla
- ajattelun muuttaminen matematiikan kielelle
- matemaattisen lausekkeen kuvaaminen kuvin ja havaintovälinein
- yhtäsuuruuden ymmärtäminen
- vertailua
- luokittelua
- järjestykseen asettamista
- päässä laskut
- ohjelmoinnin ja koodauksen alkeita

Esiopetuksessa: Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita toiminnallisesti, yhdessä toimien leikin ja käytännön esimerkkien kautta. Sekä harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista eri ympäristöissä.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Perehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa. Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi.

Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

- lukukäsite
- lukumäärän pysyvyys
- lukualue 0-20
- lukujen vertailu ($=$, $<$, $>$)
- lukusuora
- yhteen- ja vähennyslasku
- hajotelmat

Esiopetuksessa: Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien, toiminnallisten pelien ja leikin avulla.

S3 Geometria ja mittaaminen

Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään.

Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuvioita myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate.

Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä.

Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra.

Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

- tasokuviot (nelikulmio, neliö, kolmio ja ympyrä)
- tutustutaan tasokuvioihin ja luokitellaan niitä
- harjoitellaan mittaamisen alkeita
- kello (tasan, puoli)

Kärkölässä erityisesti: Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä, esiopetuksessa vuorokaudenaikoja ja ajankäsitteitä (joskus, aamulla, eilen).

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot

Pohjustetaan oppilaiden taitoja kerätä ja tallentaa tietoja kiinnostavista aihepiireistä. Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja.

Vuosiluokka 2

S1 Ajattelun taidot

Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia.

Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita.

Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin alkaa laatimalla vaihteittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

- matematiikka tuodaan osaksi arkea
- yhtäläisyyksien, erojen ja säännönmukaisuuksien havainnoiminen leikkien avulla
- todennäköisen vastauksen arvioiminen
- ajattelun muuttaminen matematiikan kielelle
- matemaattisen lausekkeen kuvaaminen kuvin ja havaintovälinein
- harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista
- luokittelu
- vertailu
- järjestykseen asettaminen
- havaitaan syy- ja seuraussuhteita
- ohjelmoinnin ja koodauksen alkeita

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Perehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi.

Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

- lukujen vertailu ($=$, $<$, $>$)
- lukualue 0-100
- kymmenjärjestelmän ymmärtäminen
- yhteenlaskun vaihdannaisuus ja liitännäisyys
- kertolaskun käsite
- kertotaulut: 1- 5, 10
- kertolaskun vaihdannaisuus ja liitännäisyys
- tutustutaan jakolaskuun ja murtoluvun käsitteeseen puolittamalla

S3 Geometria ja mittaaminen

Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään.

Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuvioita myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä.

Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra.

Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

- luokitellaan ja tutkitaan tasokuvioita ja kappaleita
- harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä
- keskeiset mittayksiköt: cm/metri; g/kg; dl/l
- kellonajat, ajanyksiköt

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot

Pohjustetaan oppilaiden taitoja kerätä ja tallentaa tietoja kiinnostavista aihepiireistä. Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja.

- yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen lähtökohtana käytetään oppilaille tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia.

Tavoitteena on luoda oppimisympäristö, jossa matematiikkaa opiskellaan toiminnallisesti ja välineiden avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Oppilaat tottuvat työskentelemään sekä itsenäisesti että yhdessä. Pedagogisesti ohjatut leikit ja pelit ovat yksi tärkeä työtapo. Opetuksessa ja opiskelussa käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Esioppilaille erityisen tärkeää on opetuksen liittäminen lasten kokemusmaailmaan ja heidän toimintaympäristöönsä, jotta matemaattisten taitojen opettelu sekä teknologia- ja ympäristökasvatus toteutuvat.

Kehittyvä taito nimetä asioita sekä ymmärtää ja käyttää erilaisia käsitteitä edistää lasten monilukutaitoa.

Esiopetuksen tehtävänä on tukea lasten matemaattisen ajattelun kehittymistä ja kiinnostusta matematiikkaan havainnoimalla, tutkimalla, kokeilemalla ja päättelemällä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 1-2

Koulun alkaessa selvitetään, mitä oppilaat jo osaavat ja millaisia eroja osaamisessa on.

Kumulatiivisena oppiaineena matematiikan perusasioiden hallinta on välttämätön edellytys uusien sisältöjen oppimiselle. Oppilaille tarjotaan tukea puutteellisten, aiemmin opittujen tietojen ja taitojen täydentämiseen sekä uusien sisältöjen oppimiseen. Matematiikan oppimisen valmiuksien kehittämiseksi ja matematiikan oppimiselle varataan riittävästi aikaa ja tuetaan oppimista systemaattisesti. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti.

Tarjottava tuki antaa oppilaille mahdollisuuden kehittää taitojaan niin, että oppimisen ja osaamisen ilo säilyvät. Oppilaille tarjotaan sopivia välineitä oppimisen tueksi ja luodaan mahdollisuuksia oivaltaa ja ymmärtää itse. Oppilaille turvataan mahdollisuus riittävään harjoitteluun.

Taitaville oppilaille tarjotaan mahdollisuus syventää vuosiluokkien 1-2 sisältöjen ymmärtämistä.

Sisältöalueita voivat olla esimerkiksi luonnollisten lukujen ominaisuudet, erilaiset lukujonot, geometria, luova ongelmanratkaisu ja vaativammat peruslaskutoimitusten sovellukset.

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä lukuvuoden aikana on tukea ja edistää oppilaiden matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla.

Matematiikan oppimisen arviointi ja palaute on kannustavaa. Oppilaita rohkaistaan vahvuuksien ylläpitämiseen ja kehittymässä olevien taitojen harjoitteluun. Oppilaita ohjataan huomaamaan oman oppimisensa eteneminen.

Oppilaiden matematiikan ymmärtämisen ja osaamisen tasoa voidaan selvittää puheen, välineiden, piirtämisen tai kirjallisen työskentelyn avulla. Oppilailla tulee olla mahdollisuus

osoittaa edistymistään eri tavoin. On tärkeää arvioida ratkaisujen oikeellisuuden lisäksi tekemisen tapaa ja sujuvuutta.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita matematiikassa ovat

- edistyminen lukukäsitteen ymmärtämisessä ja lukujonotaidoissa
- edistyminen kymmenjärjestelmän ymmärtämisessä
- edistyminen laskutaidon sujuvuudessa
- edistyminen kappaleiden ja kuvioiden luokittelun taidoissa
- edistyminen matematiikan käyttämisessä ongelmanratkaisussa.

13.4.5 Ympäristööppi

Ympäristööppi on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Ympäristööpissa yhdistyy sekä luonnon- että ihmistieteellisiä näkökulmia. Ympäristööpissa oppilaat nähdään osana ympäristöä, jossa he elävät. Lähtökohtana on luonnon kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä.

Ympäristööpin opetus tukee oppilaiden ympäristösuhteen rakentumista, maailmankuvan kehittymistä sekä kasvua ihmisenä. Ympäristööpin opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, niiden ilmiöitä, itseään ja muita ihmisiä sekä terveyden ja hyvinvoinnin merkitystä. Ympäristööpin monitieteinen perusta edellyttää, että oppilaat harjaantuvat hankkimaan, käsittelemään, tuottamaan, esittämään, arvioimaan ja arvottamaan tietoa erilaisissa tilanteissa. Tieteellistä tietoa käytetään opetuksen perustana ja kriittisen ajattelun kehittämiseen kiinnitetään huomiota. Ympäristööpissa kiinnitetään huomiota kestävän kehityksen ekologiseen, kulttuuriseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen ulottuvuuteen. Ympäristööpin keskeisenä tavoitteena on ohjata ymmärtämään ihmisten tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle nyt sekä tulevaisuudessa.

Ympäristööpissa rakennetaan perustaa ympäristööpin eri tiedonalojen osaamiselle. Tavoitteena on tunnistaa niiden merkitys ympäristössä, teknologiassa, jokapäiväisessä elämässä, ihmisessä ja ihmisen toiminnassa. Biologian kannalta keskeistä on oppia tuntemaan ja ymmärtämään luonnonympäristöä, ihmistä, elämää, sen kehittymistä ja reunaehtoja maapallolla. Maantiedon kannalta keskeistä on tutkia omaa lähiympäristöä sekä ymmärtää erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää. Fysiikan kannalta keskeistä on ymmärtää luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä, ja selittää näitä ilmiöitä käyttäen myös omissa tutkimuksissa saatavaa tietoa. Kemian kannalta keskeistä on havaita erilaisia aineita ympärillämme sekä tutkia, kuvailla ja selittää niiden ominaisuuksia, rakenteita ja niissä tapahtuvia muutoksia. Terveystiedon kannalta keskeistä on oppia ymmärtämään terveyttä tukevia ja suojaavia tekijöitä ympäristössä ja ihmisten toiminnassa, ja edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista.

Opetuksen tavoitteena on herättää ja syventää oppilaiden kiinnostusta ympäristööpin eri tiedonaloja kohtaan. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla jokaiselle

oppilaalle mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti kaikkiin ympäristöopin tiedonaloihin sekä niihin liittyvään teknologiaan ja koulutuspolkuihin.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 ympäristöopin opetus jäsennetään kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan oppilaiden omaa ympäristöä sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Leikkiin perustuvien ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla viritetään uteliaisuutta ja kiinnostusta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Lisäksi harjoitellaan ympäristön jäsentämistä ja nimeämistä sekä omaan hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä asioita.

Esiopetuksessa tehtävänä on vahvistaa lasten valmiuksia ymmärtää yhteiskunnan monimuotoisuutta ja toimia siinä. Lähtökohtana esioppilailla on itsestä huolehtiminen ja siihen liittyvät arjen taidot. Lapsia ohjataan havainnoimaan nykyisyyttä ja heille luodaan myös mahdollisuuksia eläytyä menneisyyden tapahtumiin ja tilanteisiin.

Tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

Merkitys, arvot ja asenteet

T1 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia toteuttaa luontaista uteliaisuuttaan ja auttaa oppilasta kokemaan ympäristöopin asiat merkitykselliseksi itselleen

Keskeiset sisällöt :

- S1 Kasvu ja kehitys
- S2 Kotona ja koulussa toimiminen
- S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi
- S4 Tutkiminen ja kokeileminen
- S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen
- S6 Kestävän elämäntavan harjoittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

T2 kannustaa oppilasta iloitsemaan ympäristöopin oppimisesta, omasta osaamisesta ja uusista haasteista sekä harjoittelemaan pitkäjänteistä työskentelyä

Keskeiset sisällöt:

- S1 Kasvu ja kehitys
- S2 Kotona ja koulussa toimiminen
- S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi
- S4 Tutkiminen ja kokeileminen

- S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen
- S6 Kestävän elämäntavan harjoittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

T3 tukea oppilaan ympäristöherkkyyden kehittymistä ja ohjata oppilasta toimimaan kestäväällä tavalla lähiympäristössä ja kouluyhteisössä

Keskeiset sisällöt:

- S1 Kasvu ja kehitys
- S2 Kotona ja koulussa toimiminen
- S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi
- S4 Tutkiminen ja kokeileminen
- S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen
- S6 Kestävän elämäntavan harjoittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Tutkimisen ja toimimisen taidot

T4 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään lähiympäristössään

Keskeiset sisällöt:

- S2 Kotona ja koulussa toimiminen
- S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi
- S4 Tutkiminen ja kokeileminen
- S6 Kestävän elämäntavan harjoittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

T5 kannustaa oppilasta ihmettelemään ja kyselemään sekä käyttämään yhteisiä pohdintoja pienten tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

Keskeiset sisällöt:

- S1 Kasvu ja kehitys
- S2 Kotona ja koulussa toimiminen
- S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi
- S4 Tutkiminen ja kokeileminen
- S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen
- S6 Kestävän elämäntavan harjoittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T6 ohjata oppilasta tekemään havaintoja ja kokeiluja koulussa ja lähiympäristössä eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä esittelemään tuloksiaan eri tavoin

Keskeiset sisällöt:

- S1 Kasvu ja kehitys
- S2 Kotona ja koulussa toimiminen
- S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi
- S4 Tutkiminen ja kokeileminen
- S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen
- S6 Kestävän elämäntavan harjoittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

T7 ohjata oppilasta kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan monipuolisesti eliöitä, elinympäristöjä, ilmiöitä, materiaaleja ja tilanteita sekä nimeämään niitä

Keskeiset sisällöt:

- S1 Kasvu ja kehitys
- S2 Kotona ja koulussa toimiminen
- S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

- S4 Tutkiminen ja kokeileminen
- S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen
- S6 Kestävän elämäntavan harjoittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

T8 opastaa oppilasta toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita ja hahmottamaan niiden perusteluita

Keskeiset sisällöt:

- S1 Kasvu ja kehitys
- S2 Kotona ja koulussa toimiminen
- S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi
- S4 Tutkiminen ja kokeileminen
- S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen
- S6 Kestävän elämäntavan harjoittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

T9 ohjata oppilasta tutustumaan monipuolisesti arjen teknologiaan sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään, rakentamaan ja luomaan uutta yhdessä toimien

Keskeiset sisällöt:

- S2 Kotona ja koulussa toimiminen
- S4 Tutkiminen ja kokeileminen
- S6 Kestävän elämäntavan harjoittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet.

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

T10 ohjata oppilasta harjoitteluun ryhmässä toimimisen taitoja ja tunnetaitoja sekä vahvistamaan itsensä ja muiden arvostamista

Keskeiset sisällöt:

- S1 Kasvu ja kehitys
- S2 Kotona ja koulussa toimiminen
- S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi
- S4 Tutkiminen ja kokeileminen
- S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen
- S6 Kestävän elämäntavan harjoittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimisessa sekä havaintojen taltioimisessa ja esittämisessä

Keskeiset sisällöt:

- S1 Kasvu ja kehitys
- S2 Kotona ja koulussa toimiminen
- S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi
- S4 Tutkiminen ja kokeileminen
- S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen
- S6 Kestävän elämäntavan harjoittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tiedot ja ymmärrys

T12 ohjata oppilasta jäsentämään ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla

Keskeiset sisällöt:

- S1 Kasvu ja kehitys
- S2 Kotona ja koulussa toimiminen

- S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi
- S4 Tutkiminen ja kokeileminen
- S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen
- S6 Kestävän elämäntavan harjoittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään yksinkertaisia kuvia, malleja ja karttoja ympäristön kuvaajina

Keskeiset sisällöt:

- S1 Kasvu ja kehitys
- S2 Kotona ja koulussa toimiminen
- S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi
- S4 Tutkiminen ja kokeileminen
- S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen
- S6 Kestävän elämäntavan harjoittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito

T14 rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään ja harjoitteluun näkemystensä perustelemista

Keskeiset sisällöt:

- S1 Kasvu ja kehitys
- S2 Kotona ja koulussa toimiminen
- S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi
- S4 Tutkiminen ja kokeileminen
- S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen
- S6 Kestävän elämäntavan harjoittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

· L4 Monilukutaito

T15 ohjata oppilasta pohtimaan kasvua ja kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia tukevia tekijöitä sekä elämän perusedellytyksiä

Keskeiset sisällöt:

· S1 Kasvu ja kehitys

· S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

· L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Vuosiluokka 1

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään.

Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

Näkökulmana minä:

- -kehoni
- -muut ihmiset

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Näkökulmana minä:

- -kehoni
- -muut ihmiset
- -lähiympäristö ja liikenne
- -vuodenajat

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

Näkökulmana minä:

- -lähiympäristö, luonto ja rakennettu ympäristö
- -vuodenajat

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

Näkökulmana minä:

- -kehoni, oman kehon liikuttaminen
- -lähiympäristö, liikenne
- -vuodenajan mukaiset ilmiöt, esimerkiksi sään ja kasvillisuuden vaihtelut

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Näkökulmana minä:

- -kehoni
- -muut ihmiset
- -lähiympäristö, maatalous
- -vuodenajan mukainen toimiminen

S6 Kestävän elämäntavan harjoittaminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan

kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Näkökulmana minä:

- -muut ihmiset
- -oman perheen ja suvun historiaan tutustuminen eläytyen menneisyyden tapahtumiin ja tilanteisiin
- -lähiympäristö

Vuosiluokka 2

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämäntilasta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään.

Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

Näkökulmana lähiympäristö:

- -ravinto
- -aika, elämäntilasta
- -turvallisuus

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen.

Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Näkökulmana lähiympäristö:

- -turvallisuus
- -kierrätys

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa

yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

Näkökulmana lähiympäristö:

- -eläimet ja kasvit
- -kartta
- -turvallisuus

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

Näkökulmana lähiympäristö:

- -kartta
- -aika
- -turvallisuus
- -kierrätys

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Näkökulmana lähiympäristö:

- -ravinto
- -eläimet, tuotantoeläimet
- -kasvit, viljelykasvit
- -aika, päivärytmi

S6 Kestävän elämäntavan harjoittaminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle *lähiympäristölle*.

Näkökulmana lähiympäristö:

- ravinto, valinnat ympäristön kannalta
- kierrätys
- kotiseutumme ennen ja nyt; eläytyminen elämään Kärkölässä ennen vanhaa

Ympäristöopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

vuosiluokilla 1-2

Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset ihmiseen, ympäristöön, ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvistä asioista, ilmiöistä ja tapahtumista.

Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta.

Ympäristöopin eri tiedonalojen ilmiöitä pyritään tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, tieto- ja viestintäteknologisia ympäristöjä sekä paikallisia mahdollisuuksia kuten yhteistyötä luontokoulujen, museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa.

Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa. Oppilaiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristöopin tavoitteiden mukaista oppimista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristöopissa vuosiluokilla 1-2

Ympäristöopin tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja. Ohjausta tarvitaan erityisesti turvalliseen ja muut huomioivaan toimimiseen eri oppimisympäristöissä. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden aikaisemmat tiedot ja taidot sekä kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen itseään koskevissa henkilökohtaisissa asioissa. Tutkimuksellinen työskentely ja eri ajattelutaitojen tasoilla olevat harjoitukset voivat tukea eriyttämistä yksilöllisten tarpeiden mukaan. Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista ympäristöopissa. Oppilaille annetaan mahdollisuus myös syventymiseen ja rauhoittumiseen.

Oppilaan oppimisen arviointi ympäristöopissa vuosiluokilla 1-2

Opittavien asioiden jakaminen kokonaisuuksiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen, kysymysten ja konkreettisten kehittämissuositusten avulla. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat erityisesti tutkimisen taitojen ja motivaation kehittymistä. Oppilaat voivat ilmaista osaamistaan kirjoitetun tekstin sijaan myös

toimintana ja muuna ilmaisuna, joten oppilaille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan sovittujen tavoitteiden saavuttamista. Oppilaat harjoittelevat tunnistamaan omaa oppimistaan ja toimintaansa. Arvioinnin kohteena eivät ole oppilaiden arvot, asenteet, terveystyöt, sosiaalisuus, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita ympäristöopissa ovat

- edistyminen lähiympäristössä tutkimisessa sekä toimimisessa ja liikkumisessa
- edistyminen havaintojen tekemisessä
- edistyminen turvallisen toimimisen taidoissa
- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa.

13.4.6 Uskonto

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen.

Se tutustuttaa uskonto- ja katsomuserinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä.

Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämäkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa

sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Esiopetus on katsomuksellisesti täysin sitoutumatonta ja tämän vuoksi esioppilaat eivät pääsääntöisesti osallistu koululaisten katsomusaineiden opetukseen.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämäkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen ja avoimen, luottamuksellisen keskusteluilmapiiriin luomiseen. Opetuksessa on tärkeää, että jokainen oppilas tulee kuulluksi omine havaintoineen ja kokemuksineen. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukselliseen oppimiseen, keskusteluun ja omien mielipiteiden perusteluun sekä erilaisuuden hyväksymiseen. Opetuksessa keskeistä on oppilaslähtöisyys ja oppilaan oman kokemusmaailman kunnioittaminen etenkin eettisiä kysymyksiä tarkasteltaessa. Luovat, toiminnalliset ja elämykselliset menetelmät, projektit ja keskustelut tukevat oppilasta kokonaisvaltaisena, kaikkia aistejaan oppimisessa hyödyntävänä vuorovaikutustaitoisena ja aktiivisena oppijana. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen.

Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti ja vuorovaikutteisesti tieto- ja viestintäteknologiaa.

Kertomuksia, musiikkia, kuvataidetta, leikkiä, draamaa sekä vierailijoita ja vierailuja eri kohteisiin käytetään tukemaan monipuolista työskentelyä ja oppimisen iloa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 1-2

Uskonnon eri oppimäärien opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet ja taustat kuten kielitaito ja kulttuuritausta. Keskeisiä käsitteitä pohditaan ja avataan niin, että

niiden ymmärtäminen on mahdollista kaikille oppilaille. Käytettävät työtavat sovitetaan ikäkauteen.

Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolinen palaute rakentuu osaksi työskentelyä ja yhteisiä keskusteluja. Palaute ohjaa oppilaita yhteistyötaitoissa ja rohkaisee ilmaisemaan ajatuksiaan. Opetuksessa annetaan tilaa ja oppilaita kannustetaan ihmettelyyn, kysymiseen sekä omien mielipiteiden perusteluun ja toisten näkemysten kuunteluun. Monipuoliset työtavat luovat oppilaille mahdollisuuksia osoittaa ja itse huomata edistymistään ja osaamistaan.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita uskonnossa ovat:

- edistyminen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä
- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa
- edistymien ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessä.

Evankelisluterilainen uskonto

Tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

Keskeiset sisällöt:

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S2 Uskontojen maailma
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

Keskeiset sisällöt :

- S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

Keskeiset sisällöt

- S1 Suhde omaan uskontoon

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

Keskeiset sisällöt:

- S2 Uskontojen maailma

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

Keskeiset sisällöt:

- S1 Suhde omaan uskontoon
- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

Keskeiset sisällöt :

- S1 Suhde omaan uskontoon

- S2 Uskontojen maailma

- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet.

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

Keskeiset sisällöt

- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

Keskeiset sisällöt:

- S1 Suhde omaan uskontoon

- S3 Hyvä elämä

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

13.4.7 Elämänkatsomustieto

Elämänkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämänkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämänkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämänkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitsevaiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi.

Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämänkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelua ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämänkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämänkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 elämänkatsomustiedon opetuksen painopiste on oppilaiden yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen, ilmaisun sekä ajattelun ja oppimisen taitojen kehittämisessä. Oppilaan omaa ajattelua ja kokemuksia kuuntelemalla ja arvostamalla vaikutetaan terveen itsetunnon ja myönteisen minäkuvan rakentumiseen.

Tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

T1 ohjata oppilasta kuuntelemaan toisten oppilaiden mielipiteitä ja ajattelua

Keskeiset sisällöt :

- S1 Kasvaminen hyvään elämään
- S2 Erilaisia elämäntapoja
- S3 Yhteiselämän perusteita
- S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

- T2 rohkaista oppilasta ilmaisemaan omaa ajatteluaan ja tunteitaan eri tavoin

Keskeiset sisällöt:

- S2 Erilaisia elämäntapoja

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

- T3 ohjata oppilasta arvostamaan omaa ja muiden ajattelua

Keskeiset sisällöt :

- S1 Kasvaminen hyvään elämään

Laaja-alaisen osaamisen alueet :

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

- T4 edistää oppilaan taitoa tehdä kysymyksiä ja esittää perusteltuja väitteitä

Keskeiset sisällöt :

- S1 Kasvaminen hyvään elämään
- S2 Erilaisia elämäntapoja
- S3 Yhteiselämän perusteita
- S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

- T5 ohjata oppilasta tunnistamaan kokemiensa arkipäiväisten tilanteiden syitä ja seurauksia sekä eettisiä ulottuvuuksia

Keskeiset sisällöt:

- S1 Kasvaminen hyvään elämään
- S2 Erilaisia elämäntapoja
- S3 Yhteiselämän perusteita

- S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito

T6 rohkaista oppilasta pohtimaan oikean ja väärän eroa sekä hyvyttä

Keskeiset sisällöt:

- S1 Kasvaminen hyvään elämään
- S2 Erilaisia elämäntapoja
- S3 Yhteiselämän perusteita
- S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

- T7 opastaa oppilasta tuntemaan lähiympäristön tapakulttuureja

Keskeiset sisällöt :

- S2 Erilaisia elämäntapoja

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito

- T8 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisten yhteiselämän perusteita

Keskeiset sisällöt :

- S1 Kasvaminen hyvään elämään
- S2 Erilaisia elämäntapoja
- S3 Yhteiselämän perusteita
- S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet :

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
 - L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
 - L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
- T9 ohjata oppilasta kunnioittamaan ja arvostamaan omaa ympäristöään ja luontoa

Keskeiset sisällöt:

- S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Vuosiluokka 1

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitetaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyttä. Tutkitaan ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä.

- ystävyys ja sen merkitys
- oikea ja väärä
- ihmisen hyvyys
- toisen ihmisen kunnioitus ja kuunteleminen
- selkeä itseilmaisu

S2 Erilaisia elämäntapoja

Pohditaan kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

- kuka minä olen?
- oma identiteetti
- erilaiset tavat elää ja ajatella
- erilaiset kodit ja erilaisuuden ymmärtäminen
- oma kulttuuritausta
- oppilaita kiinnostavat erilaiset kulttuurit

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä.

- luottamus, reiluus, rehellisyys ja rauha
- sääntöjen merkitys oppilaan elämään liittyvissä tilanteissa ja ympäristöissä
- lapsen oikeuksiin tutustuminen

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Perehdytään kertomuksiin maailman synnystä. Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.

- lähiympäristö
- maapallon erilaiset elämänmuodot
- tutustuminen kertomuksiin maailmansynnystä
- omat valinnat ja oman toiminnan vaikutus
- luontokokemukset

Vuosiluokka 2

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitetaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyttä. Tutkitaan ystävyys sisällöä ja merkitystä lasten elämässä.

- ystävyys ja sen merkitys
- oikea ja väärä
- ihmisen hyvyys
- toisen ihmisen kunnioitus ja kuunteleminen
- selkeä itseilmaisus

S2 Erilaisia elämäntapoja

Pohditaan kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

- kuka minä olen?
- oma identiteetti
- erilaiset tavat elää ja ajatella
- erilaiset kodit ja erilaisuuden ymmärtäminen

- oma kulttuuritausta
- oppilaita kiinnostavat erilaiset kulttuurit

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä.

- luottamus, reiluus, rehellisyys ja rauha
- sääntöjen merkitys oppilaan elämään liittyvissä tilanteissa ja ympäristöissä
- lapsen oikeuksiin tutustuminen

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Perehdytään kertomuksiin maailman synnystä. Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.

- lähiympäristö
- maapallon erilaiset elämänmuodot
- tutustuminen kertomuksiin maailmansynnystä
- omat valinnat ja oman toiminnan vaikutus
- luontokokemukset

Elämänkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät

tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä luoda turvallinen ja avoin psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö, jossa oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Fyysistä oppimisympäristöä kehitetään erilaiset oppimisen ja työskentelemisen tavat huomioivaksi ja joustavasti muunneltavaksi. Yhteisiä, opettajan ohjaamia tutkimuskeskusteluja rikastetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla, saduilla, kertomuksilla, leikeillä, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla.

Toiminnassa otetaan huomioon lasten elinympäristön digitalisoituminen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 1-2

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämänkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa.

Ohjausta ja tukea tarvitaan erityisesti vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet otetaan huomioon työtapojen valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolinen palaute rakentuu osaksi työskentelyä ja yhteisiä keskusteluja. Se tukee ja vahvistaa oppilaiden osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Palaute ohjaa oppilaita yhteistyötaidoissa ja rohkaisee ilmaisemaan ajatuksiaan. Opetuksessa annetaan tilaa ja oppilaita kannustetaan ihmettelyyn, kysymiseen sekä omien mielipiteiden perusteluun ja toisten näkemysten kuunteluun. Monipuoliset työtavat luovat oppilaille mahdollisuuksia osoittaa ja itse huomata edistymistään ja osaamistaan.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita elämäkatsomustiedossa ovat

- edistyminen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä
- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa
- edistymien ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessä.

13.4.8 Musiikki

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokkien 1-2 musiikin opetuksessa oppilaat voivat yhdessä havaita ja kokea, kuinka jokainen on musiikissa ainutlaatuinen ja kuinka musiikillinen toiminta luo parhaimmillaan iloa ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Musiikin opetus tukee kinesteettisen ja auditiivisen hahmottamiskyvyn, terveen äänenkäytön sekä myönteisen musiikkisuhteen kehittymistä.

Musiikkikäsitteiden ja ilmaisukeinojen oppimisen perustana ovat laulamisen, soittamisen, säveltämisen, musiikkiliikunnan ja kuuntelun yhteydessä saadut kokemukset ja niistä keskusteleminen. Oppilaiden luovaa musiikillista ajattelua sekä esteettistä ja musiikillista ymmärrystä edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia äänikokonaisuuksia sekä käyttää mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä muiden kanssa. Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti eheyttävään opiskeluun koulun arjessa ja juhlassa.

Tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

Vuosiluokka 1

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely.

- oppilas kuuntelee, laulaa, soittaa ja liikkuu ryhmän mukana.
- soittimen oikea käyttö ja käsittely.
- oman vuoron odottaminen ja muiden huomioiminen.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

- musiikin peruskäsitteisiin tutustumista laulaen, soittaen, liikkuen ja kuunnellen.
- perussyke
- erilaisiin soittimiin tutustumista

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omissa yhteisöissä.

- musiikillista keksintää eri työtapoja käyttäen.

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin.

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet.

- ikäkauteen ja ajankohtaan sopivia lauluja ja laululeikkejä.
- tavoitteiden asettamisen harjoittelemista pienin askelin.
- monenlaisen musiikin kuuntelua ja omien kokemusten kuvailua.
- tutustuminen ikäkauteen sopivaan kulttuuriperinteeseen.

Vuosiluokka 2

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely.

- oppilas kuuntelee, laulaa, soittaa ja liikkuu ryhmän mukana.
- vuorovaikutuksellinen soittaminen.
- laulamiseen ja soittamiseen liittyvien taitojen opettelua ryhmän jäsenenä.
- soittimen oikea käyttö ja käsittely.
- yhteisvastuu välineistä.

S2 Mistä musiikki muodostuu

Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

- musiikin peruskäsitteisiin tutustumista laulaen, soittaen, liikkuen ja kuunnellen (esim. korkea –
- matala, hiljaa – voimakkaasti), perussyke

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omassa yhteisöissä.

- laulamiseen ja soittamiseen liittyvien taitojen opettelua ryhmän jäsenenä.

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja

musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin. Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet.

- musiikillista keksintää eri työtapoja käyttäen.
- tutustuminen ikäkauteen sopivaan kulttuuriperinteeseen.
- pieniä improvisointeja tai luovaa tuottamista käyttäen äänellisiä, liikunnallisia, kuvallisia,
- teknologisia tai muita ilmaisukeinoja.
- ymmärrys yhteydestä musiikillisten taitojen ja harjoittelun välillä.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolisia ja joustavia musiikin opiskelukokonaisuuksia, joissa musiikin opetuksen erilaiset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisiä taitojaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Esiopetuksessa sisältöalueita käsitellään oppilaan taitotasoa mukaillen. Opetus toteuttaa osaltaan esiopettajien oppimiskokonaisuutta "ilmaisun monet muodot".

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 1-2

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Niiden pohjalta tehdään muun muassa työtapoja, erilaisten välineiden käyttöä ja oppilaiden ryhmittelyä koskevat ratkaisut niin, että myös oppilaita kuullaan. Musiikin opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita ja vahvistetaan näin oppilaan yhteistyötaitoja, itsetuntoa ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi musiikissa on oppilaita ohjaavaa ja rohkaisevaa. Oppilaalle annetaan palautetta ja mahdollisuuksia oman ja ryhmän toiminnan arviointiin siten, että se kannustaa yrittämiseen ja opittavien taitojen harjoittamiseen. Erityistä huomiota arvioinnissa kiinnitetään musiikillisten yhteistyötaitojen ja musisointitaitojen edistymiseen. Oppilaan oppimisen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita musiikissa ovat

- edistyminen musiikillisissa yhteistyötaidoissa, erityisesti toimiminen musiikillisen ryhmän jäsenenä
- edistyminen musiikin peruskäsitteiden hahmottamisessa musiikillisen toiminnan kautta.

13.4.9 Kuvataide

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä.

Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä.

Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 luodaan perustaa oppilaiden omakohtaiselle suhteelle kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Ilmaisun taitojen ja esteettisten valmiuksien kehittymistä tuetaan eri aistien ja koko kehon yhteistyöllä. Oppilaita ohjataan käyttämään mielikuvia, kuvataiteen käsitteistöä ja kuvallisen tuottamisen keinoja. Opetuksessa hyödynnetään toiminnallisuutta ja leikinomaisuutta. Oppilaita kannustetaan pitkäjänteiseen taideoppimiseen. Kuvien tuottamista ja tulkintaa harjoitellaan myös tieto- ja viestintäteknologian ja verkkoympäristöjen avulla.

Opetuksessa rohkaistaan toimimaan yhdessä, jakamaan kokemuksia sekä vastaanottamaan ja antamaan palautetta kuvallisesta työskentelystä.

Tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

Kärkölässä kuvataiteen opetuksessa vuosiluokilla 1-2 on samat tavoitteet.

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu:

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja kuvia tekemällä

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit ·
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit ·
- S3 Taiteen maailmat ·

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan erilaisten kuvallisten tuottamisen tapojen avulla

Keskeiset sisällöt:

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Kuvallinen tuottaminen:

T4 innostaa oppilasta kokeilemaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittelemaan kuvallisia ilmaisutapoja

Keskeiset sisällöt:

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

T5 kannustaa oppilasta pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn yksin ja yhdessä muiden kanssa

Keskeiset sisällöt :

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet :

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T6 kannustaa oppilasta tarkastelemaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa ja muiden kuvissa

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Visuaalisen kulttuurin tulkinta:

T7 ohjata oppilasta käyttämään kuvataiteen käsitteistöä sekä tarkastelemaan erilaisia kuvatyyppejä

Keskeiset sisällöt:

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet :

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

T8 kannustaa oppilasta tunnistamaan erilaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuotteita lähiympäristössään

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T9 innostaa oppilasta tekemään kuvia oman elinympäristön, eri aikojen ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta

Keskeiset sisällöt :

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet :

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen:

T10 ohjata oppilasta tunnistamaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja

Keskeiset sisällöt :

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys

Keskeiset sisällöt

- S1 Omat kuvakulttuurit
- S2 Ympäristön kuvakulttuurit
- S3 Taiteen maailmat

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L4 Monilukutaito
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Vuosiluokka 1

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

- piirustus ja maalausvälineisiin **tutustuminen** (puuvärit, erilaiset liidut, huopakynät, hiili, vesivärit,
- sormivärit), välineiden hallinta (oikeanlainen piirrin-, sivellin- ja hiiliote) sekä käyttö ja huolto
- muovailu (esim. savi, paperimassa, muovailuvaha, taikataikina)
- rakentelu (esim. pahvi, rautalanka, tikut, luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit)
- painomenetelmiin tutustuminen (esim. sormipainanta, monotypia, leimasinpainanta)
- rakennettu ja luonnon ympäristö (esim. koti, koulu, metsä, vuodenajat, kuukaudet, kasvi- ja
- eläinlajit)

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana.

Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

- erilaiset kuvatyypit (kuvituskuvat, lehtikuvat) havainnoinnin tai työskentelyn kohteena ja

- lähtökohtana
- kuvallisen vaikuttamisen keinot (esim. liikennemerkit, mainokset)
- rakennettu ja luonnon ympäristö (esim. koti, koulu, metsä, vuodenajat, kuukaudet, kasvi- ja eläinlajit)

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

- kuvalliset muuntajat: (värioppi: pää- ja välivärit, viiva, muoto, vaaka, pysty, vino)
- *Todellisen ja kuvitteellisen maailman erottaminen ja niiden välisen suhteen pohtiminen*
- *Eri kulttuurien tarkastelu kuvallisoin keinoin*

Vuosiluokka 2

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

- piirustus ja maalausvälineisiin **tutustuminen** (puuvärit, erilaiset liidut, huopakynät, hiili, vesivärit,
- sormivärit), välineiden hallinta (oikeanlainen piirrin-, sivellin- ja hiiliote) sekä käyttö ja huolto
- muovailu (esim. savi, paperimassa, muovailuvaha, taikataikina)
- rakentelu (esim. pahvi, rautalanka, tikut, luonnonmateriaalit, kierrätysmateriaalit)
- painomenetelmiin tutustuminen (esim. sormipainanta, monotypia, leimasinpainanta)
- **valokuvaus: välineen käyttö, tutustutaan kuvauslupaun**
- rakennettu ja luonnon ympäristö (esim. koti, koulu, metsä, vuodenajat, kuukaudet, kasvi- ja eläinlajit)

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana.

Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

- erilaiset kuvatyypit (esim. kuvituskuvat, lehtikuvat, **mainos, muotokuva, maisema**)
- havainnoinnin tai työskentelyn kohteena ja lähtökohtana
- kuvallisen vaikuttamisen keinot (esim. liikennemerkkit, mainokset)
- rakennettu ja luonnon ympäristö (esim. koti, koulu, metsä, vuodenajat, kuukaudet, kasvi- ja eläinlajit)

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

- kuvalliset muuntajat: (värioppi: pää- ja välivärit, **kylmä ja lämmin**, viiva, muoto, vaaka, pysty,
- vino)
- *Eri kulttuurien tarkastelu kuvallisoin keinoin*
- *Todellisen ja kuvitteellisen maailman erottaminen ja niiden välisen suhteen pohtiminen*

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen.

Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri.

Pedagogisilla ratkaisulla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 1-2 innostetaan leikinomaiseen kokeiluun, tieto- ja viestintäteknologian käyttöön sekä taiteidenväliseen toimintaan. Opetustilanteet toteutetaan kouluympäristön lisäksi erilaisissa rakennetuissa ympäristöissä, luonnon ympäristöissä ja verkkoympäristöissä.

Esiopetuksessa tuetaan lasten kuvallisen ajattelun ja kuvailmaisun kehittymistä tekemällä, tulkitsemalla ja arvioimalla erilaisia kuvia. Opetettava asia suunnitellaan lasten kokemusmaailmasta ja kiinnostuksen kohteista lähtien. Työskentelyssä tähdätään positiiviseen kokemukseen lapselle. Opetus toteuttaa osaltaan esioppilaiden oppimiskokonaisuutta "ilmaisun monet muodot". Vuosiluokilla 1-2 innostetaan leikinomaiseen kokeiluun, tieto- ja viestintäteknologian käyttöön sekä taiteidenväliseen toimintaan. Opetustilanteet toteutetaan kouluympäristön lisäksi erilaisissa rakennetuissa ympäristöissä, luonnon ympäristöissä ja verkkoympäristöissä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla.

Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuuksiin rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea.

Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia.

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Palaute on monipuolista ja rohkaisee oppilaita omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppilaat saavat palautetta kaikilla tavoitteissa määritellyillä taideoppimisen alueilla.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita kuvataiteessa ovat

- edistyminen tavoitteiden asettamisessa omalle toiminnalle
- edistyminen materiaalien kokeilemisessä ja tekniikoiden harjoittelussa
- edistyminen kuvataiteen ilmaisukeinojen käyttämisessä ja niistä keskustelemisessä
- edistyminen omista ja muiden kuvista keskustelemisessä.

Oppimisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Palaute on monipuolista ja rohkaisee oppilaita omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppilaat saavat palautetta kaikilla tavoitteissa määritellyillä taideoppimisen alueilla.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita kuvataiteessa ovat

- edistyminen tavoitteiden asettamisessa omalle toiminnalle
- edistyminen materiaalien kokeilemisessä ja tekniikoiden harjoittelussa
- edistyminen kuvataiteen ilmaisukeinojen käyttämisessä ja niistä keskustelemisessä

- edistyminen omista ja muiden kuvista keskustelemisessä

13.4.10 Käsityö

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan.

Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuuksiin, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn.

Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaallisen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuuksiin sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 käsityön tehtävänä on mahdollistaa oppilaiden käsityön ilmaisun, suunnittelun ja tekemisen tietojen ja taitojen kehittyminen sekä kokemusten karttuminen. Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan toimimaan käsityön suunnittelijoina ja valmistajina sekä käyttämään siinä erilaisia materiaaleja. Käsityö kehittää keskittymiskykyä ja aloitteellisuutta. Se kannustaa arvostamaan ja arvioimaan omaa ja toisten työtä ja työskentelyä. Käsityön kasvatustehtävänä on ohjata oppilaita ymmärtämään kulttuurien moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta.

Tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

T1 rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön

Keskeiset sisällöt :

- S1 Ideointi
- S2 Kokeilu
- S3 Suunnittelu
- S4 Tekeminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

• T2 ohjata oppilas kokonaiseen käsityöprosessiin ja esittämään omia ideoitaan kuvallisesti sekä kertomaan käsityön tekemisestä ja valmiista tuotteesta

Keskeiset sisällöt:

- S1 Ideointi
- S2 Kokeilu
- S3 Suunnittelu

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

• T3 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan käsityötuotteita tai teoksia luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihinsa

Keskeiset sisällöt:

- S1 Ideointi
- S2 Kokeilu
- S3 Suunnittelu
- S4 Tekeminen
- S5 Dokumentointi

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

·L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestäväns tulevaisuuden rakentaminen

- T4 opastaa oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjata toimimaan vastuuntuntoisesti ja turvallisesti

Keskeiset sisällöt:

- S2 Kokeilu
- S3 Suunnittelu
- S4 Tekeminen

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L4 Monilukutaito
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

- T5 tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistumisen, oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta

Keskeiset sisällöt :

- S1 Ideointi
- S2 Kokeilu
- S3 Suunnittelu
- S4 Tekeminen
- S5 Dokumentointi
- S6 Arviointi

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Vuosiluokka 1

S1 Ideointi

Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia menetelmiä. Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta. Tutkitaan liikettä ja tasapainoa. Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla.

- ideoidaan tuotteita valittujen materiaalien ja teemojen pohjalta

S2 Kokeilu

Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen. Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin.

- tuetaan oppilasta tekemään havaintoja eri materiaaleista

S3 Suunnittelu

Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti. Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja.

- tavoitteellisen toiminnan harjoittelu
- esitetään oma suunnitelma sanallisesti tai piirroksina
- ekologisen näkökulman huomioiminen

S4 Tekeminen

Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia. Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla.

- tutustutaan kirjallisiin ja sanallisiin ohjeisiin
- tutustutaan käsityön työvälineisiin ja materiaaleihin
- mittaaminen
- saksilla leikkaaminen
- kaavan käyttö, (yksinkertaisen, oman mallin tai kuvion mukaisen kaavan teko ja käyttö)
- työturvallisuus ja työskentelyasennot
- liitostekniikat: liimaaminen, naulaaminen, käsin ompelu
- lankatyöt: ketjusilmukka
- työn viimeistely
- rakennussarjat esim. Legot

S5 Dokumentointi

Tieto- ja viestintätekniikan käyttöön tutustutaan ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana.

- oppilas kuvailee suullisesti tai kirjallisesti (teksti, piirrokset) omaa ideointiaan
- oppilas kertoo sanallisesti tai kirjallisesti, kuinka hänen työnsä eteni

S6 Arviointi

Tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan palautetta toisille oppilaille.

- oman ja toisen työn arvostaminen, myös prosessin aikana
- arviointi kohdistuu sekä työskentelyyn että tuotteeseen

Vuosiluokka 2

S1 Ideointi

Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia menetelmiä. Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta. Tutkitaan liikettä ja tasapainoa. Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla.

- ideoidaan tuotteita valittujen materiaalien ja teemojen pohjalta

S2 Kokeilu

Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen. Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin.

- tuetaan oppilasta tekemään havaintoja eri materiaaleista

S3 Suunnittelu

Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti. Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja.

- tavoitteellisen toiminnan harjoittelu
- esitetään oma suunnitelma sanallisesti tai piirroksina
- ekologisen näkökulman huomioiminen

S4 Tekeminen

Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia. Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla.

- tutustutaan kirjallisiin ja sanallisiin ohjeisiin
- tutustutaan käsityön työvälineisiin ja materiaaleihin
- mittaaminen
- saksilla leikkaaminen
- kaavan käyttö, (yksinkertaisen, oman mallin tai kuvion mukaisen kaavan teko ja käyttö)

- työturvallisuus ja työskentelyasennot
- liitostekniikat: liimaaminen, naulaaminen, käsin ompelu
- lankatyöt: ketjusilmukka
- työn viimeistely
- rakennussarjat esim. Legot

S5 Dokumentointi

Tieto- ja viestintäteknikan käyttöön tutustutaan ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana.

- oppilas kuvailee suullisesti tai kirjallisesti (teksti, piirros) omaa ideointiaan
- oppilas kertoo sanallisesti tai kirjallisesti, kuinka hänen työnsä eteni

S6 Arviointi

Tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan palautetta toisille oppilaille.

- oman ja toisen työn arvostaminen, myös prosessin aikana
- arviointi kohdistuu sekä työskentelyyn että tuotteeseen

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

vuosiluokilla 1-2

Oppimisympäristö tukee käsityön toiminnallisuutta ja vuorovaikutusta opettajan, vertaisryhmän sekä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Asianmukaiset ja turvalliset tilat, työvälineet ja materiaalit edistävät tavoitteiden saavuttamista. Oppilaita innostetaan havainnoimaan ja käyttämään havaintojaan käsityötaitojen osana sekä vaikuttamaan ympäristöönsä. Työtapojen valinnoilla oppilaita kannustetaan osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Ohjatun suunnittelun ja tekemisen tukena hyödynnetään mielikuvitusta, tarinoita, draamaa, leikkiä, pelejä sekä luonnon- ja rakennettua ympäristöä. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja.

Oppimisympäristö tukee käsityön toiminnallisuutta ja vuorovaikutusta opettajan, vertaisryhmän sekä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Asianmukaiset ja turvalliset tilat, työvälineet ja materiaalit edistävät tavoitteiden saavuttamista. Oppilaita innostetaan havainnoimaan ja käyttämään havaintojaan käsityötaitojen osana sekä vaikuttamaan ympäristöönsä. Työtapojen valinnoilla oppilaita kannustetaan osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Ohjatun suunnittelun ja tekemisen tukena hyödynnetään mielikuvitusta, tarinoita, draamaa, leikkiä, pelejä sekä luonnon- ja rakennettua ympäristöä. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja.

Esi- ja alkuopetuksessa harjoitellaan käsitöiden tekemistä ja erilaisten työvälineiden käyttöä.

Esioppilaat tutustuvat käsitöiden tekemiseen omien taitojensa puitteissa yhdessä toisten kanssa.

Esiopetuksen sisällöt mukailevat 1. ja 2. luokan sisältöjä ja tavoitealueita. Käsityön opetuksella toteutetaan osaltaan esioppilaiden oppimiskokonaisuutta "ilmaisun monet muodot".

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 1-2

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on luoda pedagogisesti erilaisia työtapoja ja vuorovaikutustilanteita, joilla tuetaan sekä yksilöllistä käsityötaitojen oppimista ja suunnittelua että yhteisöllistä työskentelyä. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet sekä tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien materiaalien, työtapojen ja oppimistehtävien valinnassa. Käsityön toiminnallinen oppiminen edellyttää riittävästi aikaa, tilaa ja ohjausta.

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arvioinnissa kiinnitetään huomiota myönteisen palautteen antamiseen ja kannustamiseen sekä työskentelyn aikana että prosessin lopussa. Monipuolisella arvioinnilla ja palautteella tuetaan laaja-alaisen käsityötiedon ja -taidon kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia tapoja osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojen harjoitteluun. Ryhmän työskentelyä ja tuotosta voidaan esitellä ja arvioida yhdessä, jolloin oppilaat oppivat esiintymistä ja toisten työskentelyn arvostamista.

Arviointi kohdistuu kokonaiseen käsityöprosessiin ja eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä, joka todentaa oppilaiden edistymistä ja käsityöllisen osaamisen tasoa. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita käsityössä ovat

- edistyminen työskentelyn sujuvuudessa
- edistyminen suunnittelun, tekemisen ja arvioinnin taidoissa
- edistyminen tavoitteellisessa toiminnassa
- edistyminen kekseliäiden ratkaisujen tuottamisessa.

13.4.11 Liikunta

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon.

Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin.

Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoja ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

”Liikutaan yhdessä leikkien.”

Vuosiluokilla 1-2 opetuksen pääpaino on havaintomotoristen taitojen ja motoristen perustaitojen oppimisessa, yhdessä tekemisessä ja sosiaalisten taitojen kehittämisessä sekä liikuntaan liittyvien myönteisten kokemusten vahvistamisessa. Opetus tukee oppilaita auttamalla heitä kohtaamaan emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden mielikuvitusta ja omia oivalluksia.

Esiopetuksessa lapset saavat monipuolisia kokemuksia liikunnasta ja alkavat ymmärtää liikkumisen yhteyttä hyvinvointiin ja terveyteen.

Tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain

Fyysinen toimintakyky

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan itsenäisesti ja yhdessä uusia, erilaisia liikuntatehtäviä sekä rohkaista ilmaisemaan itseään liikunnan avulla

Keskeiset sisällöt:

•S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

·L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

·L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

• T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

Keskeiset sisällöt:

·S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- T3 vahvistaa motoristen perustaitojen (tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot) oppimista niin, että oppilas oppii soveltamaan niitä eri oppimisympäristöissä, eri tilanteissa ja eri vuodenaikoina

Keskeiset sisällöt:

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- T4 harjaannuttaa oppilasta liikkumaan turvallisesti erilaisissa ympäristöissä, erilaisilla välineillä ja telineillä

Keskeiset sisällöt:

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- T5 tutustuttaa oppilas vesiliikuntaan ja varmistaa alkeisuimataito

Keskeiset sisällöt:

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- T6 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla

Keskeiset sisällöt:

- S1 Fyysinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Sosiaalinen toimintakyky

- T7 ohjata oppilasta säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan vuorovaikutuksellisissa liikuntatilanteissa

Keskeiset sisällöt:

- S2 Sosiaalinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

- T8 tukea yhdessä työskentelyn taitoja, kuten yhdessä sovittujen sääntöjen noudattamista, ohjaamalla oppilasta ottamaan vastuuta yhteispelien ja -leikkien onnistumisesta

Keskeiset sisällöt :

- S2 Sosiaalinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- L6 Työelämätaidot ja yrittäjäyys

- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Psyykkinen toimintakyky

- T9 tukea oppilaan myönteisen minäkäsityksen vahvistumista, ohjata itsenäiseen työskentelyyn sekä itsensä monipuoliseen ilmaisemiseen.

Keskeiset sisällöt:

- S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

·L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

• T10 varmistaa myönteisten liikunnallisten kokemusten saaminen ja rohkaista oppilasta kokeilemaan oman toimintakykynsä rajoja

Keskeiset sisällöt:

·S3 Psyykkinen toimintakyky

Laaja-alaisen osaamisen alueet:

·L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

·L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Vuosiluokka 1

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä, juoksuja ja hyppyjä) ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä). Kehonhallintaa edistetään käyttämällä tehtäviä (kuten voimistelua- ja musiikkileikkejä), joissa harjaannutetaan kehonhahmotusta, ilmaisua ja rytmin mukaan liikkumista.

Tutustutaan monipuolisiin ja turvallisiin tehtäviin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä. Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen.

Havaintomotoriset taidot

- Havaintomotoristen taitojen harjaannuttaminen (erilaisten muotojen, kirjainten ja numeroiden piirtäminen/muodostaminen oman kehon avulla, koko vartalon jännityksen ja rentouden vaihtelevuus erilaisissa tehtävissä, liikkuminen eri tavoin erilaisilla nopeuksilla, erilaiset pujottelua ja väistämistä sisältävät tehtävät ja leikit sekä uinti.)
- Tasapaino- ja liikkumistaidot sekä kehonhallinta:
- Motoristen perustaitojen harjaannuttaminen (mm. kieriminen, pyöriminen, kiipeäminen, roikkuminen, hyppääminen, juokseminen) eri liiketasoja käyttäen erilaisissa ympäristöissä ja alustoilla (mm. luonto, sali, lumi ja jää)
- Harjoitellaan kehonhallintaa mm. musiikkiliikunnassa sekä telineillä ja välineillä voimisteltaessa.
- Vesiliikunta ja uinti: veteen totuttautuminen leikkien avulla.
- Välineenkäsittelytaidot: Silmä-käsikoordinaation harjaannuttaminen monipuolisilla välineillä ja leikeillä

- Välineenkäsittelytaitojen harjaannuttaminen (mm. vieritys, työntö, pomputtaminen, heittäminen, kiinniottaminen, potkaiseminen, mailalla lyöminen jne.)

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetus sisältää yksinkertaisia liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä, joissa oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa ja saavat kokemuksia muiden auttamisesta.

- Harjoitellaan toisten kuuntelemista, oman vuoron odottamista ja toisten auttamista.
- Harjoitellaan tunnetaitoja ja itsesäätelyä. Opitaan tunnistamaan ja käsittelemään omia tunteita, sietämään pettymyksiä ja iloitsemaan onnistumisista.
- Harjoitellaan ihmissuhdetaitoja. Tehdään yhteistyötä, neuvotellaan ja opitaan hyväksymään erilaisuutta.

S3 Psyykinen toimintakyky

Opetukseen valitaan iloa ja virkistystä tuottavia leikkejä ja tehtäviä, joissa koetaan onnistumisia sekä kohdataan tuetusti emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita kuten leikeissä, kisailuissa tai peleissä koetut tilanteet.

- Emotionaalisesti vaihtelevien tilanteiden kokeminen (häviäminen, voittaminen, toisen kunnioittaminen ja reilu peli) ja positiivisten elämysten saavuttamisen tukeminen.
- Myönteinen minäkuva: Oppilas oppii arvostamaan itseään. Oppilas oppii luottamaan omiin taitoihin ja tunnistaa omat vahvuutensa sekä kehittämiskohteet. Positiivinen palaute vahvistaa oppilaan itsetuntoa ja positiivista minäkuva.
- Oppilas harjoittelee arvioimaan omaa toimintakykyään ja omia motorisia taitoja.
- Oppilas tunnistaa itselle mieluisia tapoja liikkua. Tämä luo pohjaa terveellisten elämäntapojen omaksumiseen.

Vuosiluokka 2

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä, juoksua ja hyppyä) ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä). Kehonhallintaa edistetään käyttämällä tehtäviä (kuten voimistelu- ja musiikkileikkejä), joissa harjaannutetaan kehonhahmotusta, ilmaisua ja rytmin mukaan liikkumista.

Tutustutaan monipuolisin ja turvallisin tehtävin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä. Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen.

Havaintomotoriset taidot

- Havaintomotoristen taitojen harjaannuttaminen (erilaisten muotojen, kirjainten ja numeroiden piirtäminen/muodostaminen oman kehon avulla, koko vartalon jännityksen ja rentouden vaihtelevuus erilaisissa tehtävissä, liikkuminen eri tavoin erilaisilla nopeuksilla, erilaiset pujottelua ja väistämistä sisältävät tehtävät ja leikit sekä uinti.)
- Tasapaino- ja liikkumistaidot sekä kehonhallinta:
- Motoristen perustaitojen harjaannuttaminen (mm. kieriminen, pyöriminen, kiipeäminen, roikkuminen, hyppääminen, juokseminen) eri liiketasoja käyttäen erilaisissa ympäristöissä ja alustoilla (mm. luonto, sali, lumi ja jää)
- Harjoitellaan kehonhallintaa mm. musiikkiliikunnassa sekä telineillä ja välineillä voimistellessa.
- Vesiliikunta ja uinti: veteentottautuminen ja alkeisuintitaidot: 10m yhdellä uintitavalla sekä kastautuminen veteen.
- Välineenkäsittelytaidot: Silmä-käsikoordinaation harjaannuttaminen monipuolisilla välineillä ja leikeillä.
- Välineenkäsittelytaitojen harjaannuttaminen (mm. vieritys, työntö, pomputtaminen, heittäminen, kiinniottaminen, potkaiseminen, mailalla lyöminen jne.)

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetus sisältää yksinkertaisia liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä, joissa oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa ja saavat kokemuksia muiden auttamisesta.

- Harjoitellaan toisten kuuntelemista, oman vuoron odottamista ja toisten auttamista.
- Harjoitellaan tunnetaitoja ja itsesäätelyä. Opitaan tunnistamaan ja käsittelemään omia tunteita, sietämään pettymyksiä ja iloitsemaan onnistumisista.
- Harjoitellaan ihmissuhdetaitoja. Tehdään yhteistyötä, neuvotellaan ja opitaan hyväksymään erilaisuutta.

S3 Psyykinen toimintakyky

Opetukseen valitaan iloa ja virkistystä tuottavia leikkejä ja tehtäviä, joissa koetaan onnistumisia sekä kohdataan tuetusti emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita kuten leikeissä, kisailuissa tai peleissä koetut tilanteet.

- Emotionaalisesti vaihtelevien tilanteiden kokeminen (häviäminen, voittaminen, toisen kunnioittaminen ja reilu peli) ja positiivisten elämysten saavuttamisen tukeminen.

- Myönteinen minäkuva: Oppilas oppii arvostamaan itseään. Oppilas oppii luottamaan omiin taitoihin ja tunnistaa omat vahvuutensa sekä kehittämiskohteet. Positiivinen palaute vahvistaa oppilaan itsetuntoa ja positiivista minäkuvaa.
- Oppilas harjoittelee arvioimaan omaa toimintakykyään ja omia motorisia taitoja.
- Oppilas tunnistaa itselle mieluisia tapoja liikkua. Tämä luo pohjaa terveellisten elämäntapojen omaksumiseen.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

vuosiluokilla 1-2

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Esiopetuksessa tavoitteena on innostaa lapsia liikkumaan monipuolisesti ja kokemaan liikunnan ilo. Liikkumisen ja leikkien avulla lasten yhdessä toimimisen taidot kehittyvät. Esiopetuksessa huolehditaan siitä, että ohjatun liikkumisen lisäksi on mahdollisuuksia päivittäiseen omaehtoiseen liikkumiseen sekä sisällä että ulkona. Liikunnan opetuksessa toteutetaan osaltaan esioppilaiden oppimiskokonaisuuksia "kasvan ja kehityn" sekä "ilmaisun monet muodot".

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 1-2

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyyskokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokilla 1-2 on tärkeää tunnistaa sellaiset motorisen oppimisen vaikeudet, joilla voi olla yhteyttä muihin oppimisen ongelmiin.

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle.

Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyyskokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella.

Vuosiluokilla 1-2 on tärkeää tunnistaa sellaiset motorisen oppimisen vaikeudet, joilla voi olla yhteyttä muihin oppimisen ongelmiin

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arvioinnilla tuetaan oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla eli sen tarkoituksena on tukea fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittymistä. Rakentava ja kannustava palaute tukee oppilaan myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaiden oppimisesta, työskentelystä ja edistymisestä.

Arvioinnissa pyritään tunnistamaan oppilaiden yksilölliset vahvuudet ja kehittymistarpeet sekä tukemaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Arviointi toteutetaan oppilaiden toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla sekä ohjaamalla oppilaita itsearviointiin.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita liikunnassa ovat

- edistyminen liikuntatilanteisiin sopivien ratkaisujen löytämisessä
- edistyminen motorisissa perustaidoissa ja niiden harjoittelemisessa
- edistyminen sovittuihin tehtäviin liittyvässä turvallisessa toiminnassa
- edistyminen yhdessä työskentelyn ja itsenäisen työskentelyn taidoissa.

13.4.12 Oppilaanohjaus

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia

arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta niveltäessä edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä.

Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

13.4.12 Oppilaanohjaus vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 oppilaanohjaus toteutuu kiinteänä osana muuta opetusta ja koulun toimintaa. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Ohjauksella edistetään oppilaiden opiskeluvälineiden ja -taitojen kehittymistä sekä tuetaan vähitellen kasvavaa vastuunottoa koulutyöstä sekä omista tehtävistä ja tavaroista. Oppilaiden tulee saada ohjausta tavoitteiden asettamisessa sekä kannustavaa ja ohjaavaa palautetta tavoitteiden saavuttamisesta siten, että oppimaan oppimisen taidot vahvistuvat. Oppilaanohjauksen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita työtapoja ja palautteen antamisen tapoja, jotka mahdollistavat oppilaiden myönteisen käsityksen muodostumisen itsestään oppijoina ja ryhmän jäseninä. Oppilaita ohjataan vuorovaikutustaitojen harjoitteluun ja ryhmässä toimimiseen.

Heitä kannustetaan myös osallisuuteen omissa lähiympäristöissään.

Perusopetuksen alkuvaiheessa luodaan pohja kodin ja koulun yhteistyölle oppilaan ohjauksessa.

Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita ja huoltajia tekemään ensimmäisiä koulutukseen liittyviä valintoja ja näkemään valintojen merkityksen tulevien opintojen kannalta. Ammatteihin ja työelämään tutustuminen aloitetaan luokan tai koulun sisäisistä tehtävistä sekä oppilaan lähipiirin ammanteista.

14.4.14 OPPILAANOHJAUS

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 3-6

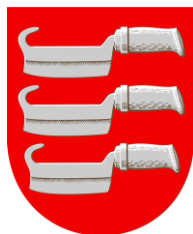
Vuosiluokilla 3-6 oppilaanohjaus toteutuu pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilaanohjaukseen voidaan myös varata oppitunteja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Oppimisympäristönä oman koulu yhteisön ja lähiympäristön lisäksi voivat toimia lähiseudun yritykset ja muut yhteistyötahot.

Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita opiskelustrategioidensa tunnistamisessa ja kehittämisessä, vahvistetaan kykyä asettaa itselle tavoitteita ja arvioida tavoitteiden saavuttamista sekä edistetään oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä. Ohjaus auttaa oppilaita omaksumaan erilaisia opiskelussa tarvittavia oppimisen, työskentelyn, tiedon omaksumisen sekä tiedonhallinnan taitoja ja menetelmiä, tunnistamaan oppiaineiden ominaispiirteitä sekä valitsemaan kuhunkin oppiaineeseen soveltuvia opiskelumenetelmiä. Ohjauksella tuetaan sosiaalisten taitojen ja ryhmässä toimimisen taitojen kehittymistä.

Oppilaanohjauksen tuella oppilaat kehittävät elämässä tarvittavia taitoja ja vahvistavat myönteistä käsitystä itsestään oppijana. Oppilaita ohjataan tunnistamaan ja arvostamaan sekä omia että toisten vahvuuksia, kykyjä ja taitoja. Heitä tuetaan ottamaan vastuuta elämästään, opiskelustaan, valinnoistaan sekä toiminnastaan ryhmän ja lähiyhteisönsä aktiivisena jäsenenä ja toimijana. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen omassa koulu yhteisössä ja lähiympäristössä, jolloin heidän käsityksensä yhteiskunnallisista vaikutusmahdollisuuksista alkaa muotoutua.

Oppilaanohjauksen kautta oppilaat tutustuvat lähiseudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään. Mahdollisten tutustumiskäyntien ja vierailujen yhtenä tehtävänä on esitellä oppilaille työelämää, yrittäjyyttä ja erilaisia ammatteja. Niillä myös edistetään oppilaiden ammatillisen kiinnostuksen heräämistä.

Oppilaanohjaus tukee oppilaita ja huoltajia opiskeluun liittyvässä tiedonsaannissa ja valinnoissa. Heille järjestetään mahdollisuuksia henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun oppilaan opiskelun ja valintojen tukemiseksi sekä erilaisissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä kysymyksissä.

KÄRKÖLÄN KUNTA
Kärkölän yhtenäiskoulu

Malla Mainio
Syntymäaika

VÄLITODISTUS/
LUKUVUOSITODISTUS
20.12.2017

7. – 9. vuosiluokka

	7. luokka syksy kevät	8. luokka syksy kevät	9.luokka syksy kevät
Käyttäytyminen	9	8	8
Äidinkieli ja kirjallisuus			
Suomen kieli ja kirjallisuus	9	9	9
Toinen kotimainen kieli			
B1 -kieli ruotsi	8	7	7
A1 -kieli englanti	8	8	7
Matematiikka	6	6	7
Biologia	7		7
Maantieto		7	
Fysiikka	8		8
Kemia		9	
Terveystieto	8	8	8
Uskonto/Elämäkatsomustieto	7	7	8
Historia	8	8	8
Yhteiskuntaoppi			
Musiikki	8	8	
Kuvataide	8	8	
Käsityö	9	9	
Oppilaanohjaus	H	H	H
Liikunta	9	9	9
Kotitalous	8	8	8
Muut valinnaiset aineet			

Koulutyö jatkuu 2.1.2018

Kärkölä 20.12.2017

Luokanvalvoja

Huoltaja

Arvosanat: 10 (erinomainen), 9 (kiitettävä), 8 (hyvä), 7 (tydyttävä), 6 (kohtalainen), 5 (välttävä), 4 (hylätty) H (hyväksytty)

A1-kieli = luokalla 1-6 alkava yhteinen kieli A2-kieli = luokalla 1-6 alkava valinnainen kieli

B1-kieli = luokalla 7-9 alkava yhteinen kieli B2-kieli = luokalla 7-9 alkava valinnainen kieli

Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien perusteiden mukainen todistus

KÄRKÖLÄN KUNTA

Kärkölän Yhtenäiskoulu

VÄLITODISTUS

2017-2018

20.12.2017

Malla Mainio

07.11.2009

1. vuosiluokka

Äidinkieli ja kirjallisuus

Sanojen lukeminen

Osaat erinomaisesti

Virkkeiden lukeminen

Osaat hyvin

Sanojen kirjoittaminen

Osaat erinomaisesti

Virkkeiden kirjoittaminen

Osaat vaihtelevasti

Vuorovaikutustaidot

Tarvitset harjoitusta

Matematiikka

Peruslaskutoimitukset

Osaat erinomaisesti

Soveltaminen ja ongelmanratkaisutaidot

Osaat hyvin

Ympäristöoppi

Osaat hyvin

Uskonto/Elämäkatsomustieto

Osaat vaihtelevasti

Musiikki

Osaat erinomaisesti

Kuvataide

Osaat hyvin

Käsityö

Osaat erinomaisesti

Liikunta

Osaat hyvin

Koulutyö jatkuu 02.01.2018 lukujärjestyksen mukaisesti

Kärkölä 20.12. 2017

Luokanopettaja

Huoltaja

Arvosanat: Osaat erinomaisesti, Osaat hyvin, Osaat vaihtelevasti, Tarvitset harjoitusta

Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien perusteiden mukainen todistus

KÄRKÖLÄN KUNTA

Kärkölän Yhtenäiskoulu

VÄLITODISTUS

2017-2018

20.12.2017

Malla Mainio

07.11.2008

2. vuosiluokka

Äidinkieli ja kirjallisuus

Lukeminen

Osaat erinomaisesti

Luetun ymmärtäminen

Osaat hyvin

Virkkeiden kirjoittaminen

Osaat erinomaisesti

Tarinoiden kirjoittaminen

Osaat vaihtelevasti

Vuorovaikutustaidot

Tarvitset harjoitusta

Matematiikka

Peruslaskutoimitukset

Osaat erinomaisesti

Soveltaminen ja ongelmanratkaisutaidot

Osaat hyvin

Ympäristöoppi

Osaat hyvin

Uskonto/Elämäkatsomustieto

Osaat vaihtelevasti

Musiikki

Osaat erinomaisesti

Kuvataide

Osaat hyvin

Käsityö

Osaat erinomaisesti

Liikunta

Osaat hyvin

Koulutyö jatkuu 02.01.2018 lukujärjestyksen mukaisesti

Kärkölä 20.12. 2017

Luokanopettaja

Huoltaja

Arvosanat: Osaat erinomaisesti, Osaat hyvin, Osaat vaihtelevasti, Tarvitset harjoitusta

Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien perusteiden mukainen todistus

KÄRKÖLÄN KUNTA

Kärkölän Yhtenäiskoulu

VÄLITODISTUS 1/2

2017-2018

20.12.2017

Malla Mainio

07.11.2007

3. vuosiluokka

Äidinkieli ja kirjallisuus

Lukeminen ja luetun ymmärtäminen

Erilaisten tekstien kirjoitus

Oikeinkirjoitus

Kielentuntemus

Suullinen ilmaisu ja vuorovaikutus

Osaat erinomaisesti

Osaat hyvin

Osaat erinomaisesti

Osaat vaihtelevasti

Tarvitset harjoitusta

Matematiikka

Peruslaskutoimitukset

Soveltaminen ja ongelmanratkaisutaidot

Osaat erinomaisesti

Osaat hyvin

A1 -kieli Englanti

Perussanasto

Kielen rakenteet

Suullinen ilmaisu

Osaat hyvin

Osaat vaihtelevasti

Osaat erinomaisesti

Ympäristöoppi

Osaat hyvin

Uskonto/Elämäkatsomustieto

Osaat vaihtelevasti

Musiikki

Osaat erinomaisesti

Kuvataide

Osaat hyvin

Liikunta

Osaat hyvin

Malla Mainio

3. vuosiluokka

07.11.2007

Lisätietoja: Käsityön arvio annetaan vasta lukuvuositodistuksessa.

Koulutyö jatkuu 02.01.2018 lukujärjestyksen mukaisesti

Kärkölä 20.12. 2017

Luokanopettaja

Huoltaja

Arvosanat: Osaat erinomaisesti, Osaat hyvin, Osaat vaihtelevasti, Tarvitset harjoitusta

Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien perusteiden mukainen todistus.

KÄRKÖLÄN KUNTA

Kärkölän Yhtenäiskoulu

VÄLITODISTUS

1/2

2017-2018

20.12.2017

Malla Mainio

07.11.2006

4. vuosiluokka

Äidinkieli ja kirjallisuus

Lukeminen ja luetun ymmärtäminen
Erilaisten tekstien kirjoitus
Oikeinkirjoitus
Kielentuntemus
Suullinen ilmaisu ja vuorovaikutus

Osaat erinomaisesti
Osaat hyvin
Osaat erinomaisesti
Osaat vaihtelevasti
Tarvitset harjoitusta

Matematiikka

Peruslaskutoimitukset
Soveltaminen ja ongelmanratkaisutaidot

Osaat erinomaisesti
Osaat hyvin

A1 -kieli Englanti

Perussanasto
Kielen rakenteet
Suullinen ilmaisu
Luetun ja kuullun ymmärtäminen

Osaat hyvin
Osaat vaihtelevasti
Osaat erinomaisesti
Osaat hyvin

Ympäristöoppi

Osaat hyvin

Uskonto/Elämänkatsomustieto

Osaat vaihtelevasti

Yhteiskuntaoppi

Tarvitset harjoitusta

Musiikki

Osaat erinomaisesti

Kuvataide

Osaat hyvin

Liikunta

Osaat hyvin

Malla Mainio

4. vuosiluokka

07.11.2006

Lisätietoja: Käsityön arvio annetaan vasta lukuvuositodistuksessa.

Koulutyö jatkuu 02.01.2018 lukujärjestyksen mukaisesti

Kärkölä 20.12. 2017

Luokanopettaja

Huoltaja

Arvosanat: Osaat erinomaisesti, Osaat hyvin, Osaat vaihtelevasti, Tarvitset harjoitusta

Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien perusteiden mukainen todistus

KÄRKÖLÄN KUNTA

Kärkölän Yhtenäiskoulu

VÄLITODISTUS 1/2

2017-2018

20.12.2017

Malla Mainio

07.11.2005

Äidinkieli ja kirjallisuus 7

Viestintä- ja esiintymistaidot

Erilaisten tekstien kirjoittaminen

Oikeinkirjoitus ja suomen kielen perusteet

5. vuosiluokka

Osaat vaihtelevasti

Osaat hyvin

Osaat hyvin

Matematiikka 8

Peruslaskutoimitukset

Sanalliset tehtävät

Ongelmanratkaisutehtävät

Osaat erinomaisesti

Osaat hyvin

Osaat hyvin

A1 -kieli Englanti 6

Perussanasto

Kielen rakenteet

Puhuminen

Osaat vaihtelevasti

Tarvitset harjoitusta

Tarvitset harjoitusta

Malla Mainio

5. vuosiluokka

07.11.2005

Ympäristöoppi	7
Fysiikka ja kemia	6
Uskonto/Elämäkatsomustieto	8
Historia	9
Yhteiskuntaoppi	6
Kuvataide	9
Musiikki	9
Liikunta	8

Lisätietoja: Käsityön arvio annetaan vasta lukuvuositodistuksessa.

Koulutyö jatkuu 02.01.2018 lukujärjestyksen mukaisesti

Kärkölä 20.12. 2017

Luokanopettaja

Huoltaja

Arvosanat: Osaat erinomaisesti, Osaat hyvin, Osaat vaihtelevasti, Tarvitset harjoitusta

Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien perusteiden mukainen todistus

KÄRKÖLÄN KUNTA

Kärkölän Yhtenäiskoulu

VÄLITODISTUS

1/2

2017-2018

20.12.2017

Malla Mainio

07.11.2004

Äidinkieli ja kirjallisuus 8

Viestintä- ja esiintymistaidot

Osaat hyvin

Erilaisten tekstien kirjoittaminen

Osaat hyvin

Oikeinkirjoitus ja suomen kielen perusteet

Osaat hyvin

Matematiikka 9

Peruslaskutoimitukset

Osaat erinomaisesti

Sanalliset tehtävät

Osaat hyvin

Ongelmanratkaisutehtävät

Osaat hyvin

A1 -kieli englanti 8

Perussanasto

Osaat hyvin

Kielen perusrakenteet

Osaat hyvin

Puhuminen

Osaat vaihtelevasti

Kirjoittaminen

Osaat hyvin

B1 -kieli ruotsi

Perussanasto

Osaat erinomaisesti

Kielen perusrakenteet

Osaat hyvin

Puhuminen

Osaat hyvin

Kirjoittaminen

Osaat hyvin

Malla Mainio

6. vuosiluokka

07.11.2004

Ympäristöoppi	7
Fysiikka ja kemia	6
Uskonto/Elämäkatsomustieto	8
Historia	9
Yhteiskuntaoppi	6
Musiikki	9
Kuvataide	9
Liikunta	8

Lisätietoja: Käsityön arvio annetaan vasta lukuvuositodistuksessa.

Koulutyö jatkuu 02.01.2018 lukujärjestyksen mukaisesti

Kärkölä 20.12. 2017

Luokanopettaja

Huoltaja

Arvosanat: Osaat erinomaisesti, Osaat hyvin, Osaat vaihtelevasti, Tarvitset harjoitusta

Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien perusteiden mukainen todistus

KÄRKÖLÄN KUNTA

Kärkölän Yhtenäiskoulu

LUKUVUOSITODISTUS

2017-2018

02.06.2018

Malla Mainio

07.11.2009

1. vuosiluokka

Äidinkieli ja kirjallisuus

Sanojen lukeminen

Osaat erinomaisesti

Virkkeiden lukeminen

Osaat hyvin

Sanojen kirjoittaminen

Osaat erinomaisesti

Virkkeiden kirjoittaminen

Osaat vaihtelevasti

Vuorovaikutustaidot

Tarvitset harjoitusta

Matematiikka

Peruslaskutoimitukset

Osaat erinomaisesti

Soveltaminen ja ongelmanratkaisutaidot

Osaat hyvin

Ympäristöoppi

Osaat hyvin

Uskonto/Elämäkatsomustieto

Osaat vaihtelevasti

Musiikki

Osaat erinomaisesti

Käsityö

Osaat erinomaisesti

Kuvataide

Osaat hyvin

Liikunta

Osaat hyvin

Oppilas siirretään 2. luokalle.

Seuraava lukuvuosi alkaa 13.8.2018 lukujärjestyksen mukaisesti.

Kärkölä 02.06.2018

Luokanopettaja

Huoltaja

Arvosanat: Osaat erinomaisesti, Osaat hyvin, Osaat vaihtelevasti, Tarvitset harjoitusta

Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien perusteiden mukainen todistus

KÄRKÖLÄN KUNTA

Kärkölän Yhtenäiskoulu

LUKUVUOSITODISTUS

2017-2018

02.06.2018

Malla Mainio

07.11.2008

2. vuosiluokka

Äidinkieli ja kirjallisuus

Lukeminen

Osaat erinomaisesti

Luetun ymmärtäminen

Osaat hyvin

Virkkeiden kirjoittaminen

Osaat erinomaisesti

Tarinoiden kirjoittaminen

Osaat vaihtelevasti

Vuorovaikutustaidot

Tarvitset harjoitusta

Matematiikka

Peruslaskutoimitukset

Osaat erinomaisesti

Soveltaminen ja ongelmanratkaisutaidot

Osaat hyvin

Ympäristöoppi

Osaat hyvin

Uskonto/Elämäkatsomustieto

Osaat vaihtelevasti

Musiikki

Osaat erinomaisesti

Käsityö

Osaat erinomaisesti

Kuvataide

Osaat hyvin

Liikunta

Osaat hyvin

Oppilas siirretään 3. luokalle

Seuraava lukuvuosi alkaa 13.08.2018

Kärkölä 2.6.2018

Luokanopettaja

Huoltaja

Arvosanat: Osaat erinomaisesti, Osaat hyvin, Osaat vaihtelevasti, Tarvitset harjoitusta

Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien perusteiden mukainen todistus

KÄRKÖLÄN KUNTA
Kärkölän Yhtenäiskoulu

LUKUVUOSITODISTUS 1/2
2017-2018
02.06.2018

Malla Mainio

07.11.2007

3. vuosiluokka

Äidinkieli ja kirjallisuus

Lukeminen ja luetun ymmärtäminen
Erilaisten tekstien kirjoitus
Oikeinkirjoitus
Kielentuntemus
Suullinen ilmaisu ja vuorovaikutus

Osaat erinomaisesti
Osaat hyvin
Osaat erinomaisesti
Osaat vaihtelevasti
Tarvitset harjoitusta

Matematiikka

Peruslaskutoimitukset
Soveltaminen ja ongelmanratkaisutaidot

Osaat erinomaisesti
Osaat hyvin

A1 -kieli Englanti

Perussanasto
Kielen rakenteet
Suullinen ilmaisu

Osaat hyvin
Osaat vaihtelevasti
Osaat erinomaisesti

Ympäristöoppi

Osaat hyvin

Uskonto/Elämäkatsomustieto

Osaat vaihtelevasti

Musiikki

Osaat erinomaisesti

Käsityö

Osaat hyvin

Kuvataide

Osaat hyvin

Liikunta

Osaat erinomaisesti

Malla Mainio

3. vuosiluokka

07.11.2007

Oppilas siirretään 4. vuosiluokalle

Seuraava lukuvuosi alkaa 13.08.2018 lukujärjestyksen mukaisesti.

Kärkölä 02.06.2018

Luokanopettaja

Huoltaja

Arvosanat: Osaat erinomaisesti, Osaat hyvin, Osaat vaihtelevasti, Tarvitset harjoitusta

Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien perusteiden mukainen todistus.

KÄRKÖLÄN KUNTA
Kärkölän Yhtenäiskoulu

LUKUVUOSITODISTUS 1/2
2017-2018

02.06.2018

Malla Mainio

07.11.2006

4. vuosiluokka

Äidinkieli ja kirjallisuus

Lukeminen ja luetun ymmärtäminen
Erialaisten tekstien kirjoitus
Oikeinkirjoitus
Kielentuntemus
Suullinen ilmaisu ja vuorovaikutus

Osaat erinomaisesti
Osaat hyvin
Osaat erinomaisesti
Osaat vaihtelevasti
Tarvitset harjoitusta

Matematiikka

Peruslaskutoimitukset
Soveltaminen ja ongelmanratkaisutaidot

Osaat erinomaisesti
Osaat hyvin

A1 -kieli Englanti

Perussanasto
Kielen rakenteet
Suullinen ilmaisu
Luetun ja kuullun ymmärtäminen

Osaat hyvin
Osaat vaihtelevasti
Osaat erinomaisesti
Osaat hyvin

Ympäristöoppi

Osaat hyvin

Uskonto/Elämäkatsomustieto

Osaat vaihtelevasti

Yhteiskuntaoppi

Osaat hyvin

Musiikki

Osaat erinomaisesti

Käsityö

Osaat hyvin

Kuvataide

Osaat hyvin

Liikunta

Osaat erinomaisesti

Malla Mainio

4. vuosiluokka

07.11.2006

Oppilas siirretään 5. vuosiluokalle

Seuraava lukuvuosi alkaa 13.08.2018 lukujärjestyksen mukaisesti.

Kärkölä 02.06.2018

Luokanopettaja

Huoltaja

Arvosanat: Osaat erinomaisesti, Osaat hyvin, Osaat vaihtelevasti, Tarvitset harjoitusta

Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien perusteiden mukainen todistus

KÄRKÖLÄN KUNTA
Kärkölän Yhtenäiskoulu

LUKUVUOSITODISTUS 1/2
2017-2018

02.06.2018

Malla Mainio

07.11.2005

5. vuosiluokka

Äidinkieli ja kirjallisuus **8**

Viestintä- ja esiintymistaidot

Osaat hyvin

Erilaisten tekstien kirjoittaminen

Osaat hyvin

Oikeinkirjoitus ja suomen kielen perusteet

Osaat hyvin

Matematiikka **9**

Peruslaskutoimitukset

Osaat erinomaisesti

Sanalliset tehtävät

Osaat erinomaisesti

Ongelmanratkaisutehtävät

Osaat hyvin

A1 -kieli Englanti **7**

Perussanasto

Osaat hyvin

Kielen rakenteet

Tarvitset harjoitusta

Puhuminen

Osaat hyvin

Malla Mainio

5. vuosiluokka

07.11.2005

Ympäristöoppi	7
Fysiikka ja kemia	6
Uskonto/Elämäkatsomustieto	8
Historia	9
Yhteiskuntaoppi	6
Musiikki	9
Käsityö	9
Kuvataide	9
Liikunta	8

Oppilas siirretään 6. vuosiluokalle

Seuraava lukuvuosi alkaa 13.08.2018 lukujärjestyksen mukaisesti.

Kärkölä 02.06.2018

Luokanopettaja

Huoltaja

Arvosanat: Osaat erinomaisesti, Osaat hyvin, Osaat vaihtelevasti, Tarvitset harjoitusta

Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien perusteiden mukainen todistus

KÄRKÖLÄN KUNTA

Kärkölän Yhtenäiskoulu

LUKUVUOSITODISTUS 1/2

2017-2018

20.12.2017

Malla Mainio

07.11.2004

6. vuosiluokka

Äidinkieli ja kirjallisuus 9

Viestintä- ja esiintymistaidot

Osaat hyvin

Erilaisten tekstien kirjoittaminen

Osaat erinomaisesti

Oikeinkirjoitus ja suomen kielen perusteet

Osaat hyvin

Matematiikka 8

Peruslaskutoimitukset

Osaat erinomaisesti

Sanalliset tehtävät

Osaat hyvin

Ongelmanratkaisutehtävät

Osaat hyvin

A1 -kieli Englanti 7

Perussanasto

Osaat hyvin

Kielen rakenteet

Osaat hyvin

Puhuminen

Osaat vaihtelevasti

Kirjoittaminen

Osaat hyvin

B1 -kieli ruotsi 8

Perussanasto

Osaat hyvin

Kielen perusrakenteet

Osaat hyvin

Puhuminen

Osaat hyvin

Kirjoittaminen

Osaat hyvin

Malla Mainio

6. vuosiluokka

07.11.2004

Ympäristöoppi	7
Fysiikka ja kemia	6
Uskonto/Elämäkatsomustieto	8
Historia	9
Yhteiskuntaoppi	6
Musiikki	9
Käsityö	9
Kuvataide	10
Liikunta	8

Oppilas siirretään 7. vuosiluokalle

Seuraava lukuvuosi alkaa 13.08.2018 lukujärjestyksen mukaisesti

Kärkölä 02.08.2018

Luokanopettaja

Huoltaja

Arvosanat: Osaat erinomaisesti, Osaat hyvin, Osaat vaihtelevasti, Tarvitset harjoitusta

Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien perusteiden mukainen todistus